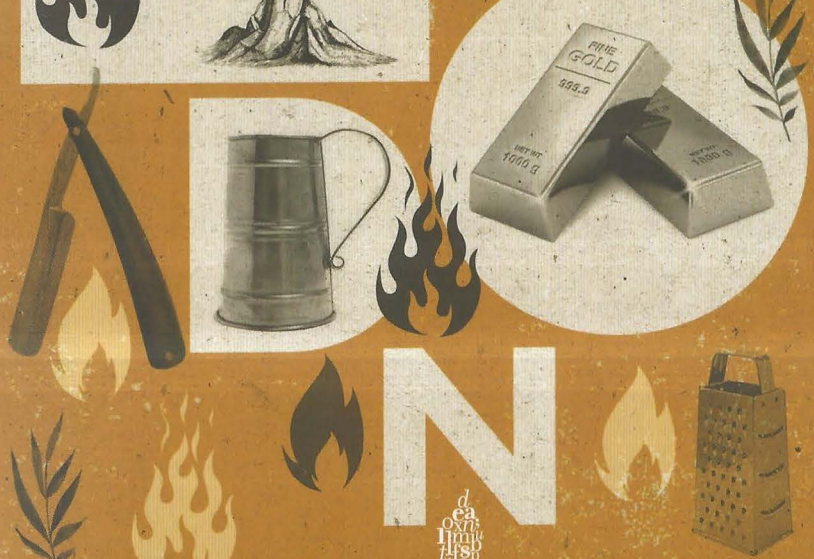
JACK LONDON

—YANAN GÜN—

yordam edebiyat

JACK LONDON

yanan gün

yordam edebiyat

Türkçesi: Mete Ergin

Mete Ergin (28 Mart 1934 - 5 Ekim 2015)

Çevirmen. Robert Kolej mezunudur. Bir süre Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Filolojisi bölümünde eğitim gördü. Jack London, Ernest Hemingway, Bertrand Russell, Bernard Shaw, Erskine Caldwell, O'Henry gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı. Mete Ergin'in Gani Yener'le birlikte Türkçeye kazandırdığı *Durgun Don* (Mihail Şolohov, 4 cilt) adlı nehir roman da Yordam Edebiyat tarafından yayımlanmıştır.

Mete Ergin'in İngilizceden çevirdiği *Yanan Gün* (*Burning Daylight*), ilk olarak 1989 yılında Engin Yayıncılık tarafından yayımlanmıştır.

Yordam Edebiyat'ta

JACK LONDON YAPITLARI

Mete Ergin'in Türkçesiyle

Kurt Dölü
(öyküler, 1900)

✵

Atalarının Tanrısı
(öyküler, 1901)

✵

İstiridye Korsanları
(roman, 1902)

✵

Vahşetin Çağrısı
(roman, 1903)

✵

Oyun
(roman, 1905)

✵

Beyaz Diş
(roman, 1905)

✵

Haytalarla Çolpalar
(öyküler, 1907)

✵

Martin Eden
(roman, 1909)

✵

Yanan Gün
(roman, 1910)

✵

John Barleycorn (Alkollü Anılar)
(roman, 1913)

JACK LONDON

YANAN GÜN

ROMAN

TÜRKÇESİ
METE ERGİN

yordam
edebiyat

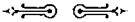
Yordam Edebiyat: 62 • **Yanan Gün** • Jack London
ISBN 978-605-172-322-8 • *Türkçesi:* Mete Ergin
Düzeltme: Didem Gerçek • *Kapak ve İç Tasarım:* Savaş Çekiç
Sayfa Düzeni: Gönül Göner • *Birinci Basım:* Mart 2019
© Yordam Kitap, 2016

Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti. (Sertifika No: 10829)
Çatalçeşme Sokağı Gendaş Han No: 19 Kat:3 34110 Cağaloğlu - İstanbul
Tel: 0212 528 19 10 • **W:** www. yordamkitap.com • **E:** info@yordamkitap.com
www.facebook.com/YordamEdebiyat • www.twitter.com/YordamEdebiyat
instagram.com/yordamkitap

Baskı: **İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri** (Sertifika No: 10614)
Çobançeşme Mah. Altay Sok. No: 8
Yenibosna - Bahçelievler / İstanbul
Tel: (0212) 496 11 11

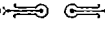
YANAN GÜN

ROMAN

Jack London
Yazar, Serüvenci, Sosyalist

Yeşim Dinçer

Jack London'ın bugün hayranlıkla okuduğumuz romanları ve kısa öyküleri, hareketli geçen yaşamından güçlü izler taşır. Geçimini sağlamak için çocukluğundan itibaren verdiği mücadele, kendi kendini eğitmek üzere kitaplara dört elle sarılması, sahip olduğu keskin gözlem yeteneği, onunla aynı kuşaktan bir başka realist yazarın, Gorki'nin yaşamıyla karşılaştırılabilir ancak.

Jack London 12 Ocak 1876'da, talihsiz koşullarda dünyaya gelmiştir. Biyolojik babasının, hamile kalan annesi Flora'yı terk ettiği; ümitsizliğe kapılan kadının intihara kalkıştığı ve ruhsal dengesinin sarsıldığı söylenmektedir. John Griffith Chaney adı verilen bebek, siyahi bir süt anneye emanet edilir. Flora doğumdan bir yıl kadar sonra yeniden evlenir ve oğlunu, eşinin önceki evliliğinden olma iki kız çocuğuyla birlikte büyütür. Jack London soyadını aldığı üvey babası John London'ı hayatı boyunca "baba", üvey kardeşlerini de "kız kardeş" olarak benimsemiş, hem onlarla hem de çok sevdiği süt annesiyle kurduğu aile bağını korumuştur.

Yazarın çocukluğunun ve ilk gençliğinin ne denli büyük bir yoksulluk içinde geçtiğini kayda alan biyografi yazarları, bu durumun nesnel sebepleri üzerinde durmazlar genellikle. Jack London'ın dünyaya gelişi, kapitalizmin ilk büyük krizini yaşadığı ve tarihe Uzun Bunalım (1873-1896) adıyla geçen döneme denk düşer. ABD bankalarının iflasıyla tetiklenen kriz, demiryolu şirketlerinin ve iş-

letmelerin batmasıyla yıkıcı bir hal almıştır. 1876'ya gelindiğinde her yedi Amerikalıdan biri işsizdir. Birçok yorumcuya göre bunalım, Birinci Dünya Savaşı'na neden olacak kadar uzun sürmüştür.

London ailesi bunalım yıllarını, California eyaletinin çeşitli şehirlerinde, çiftçilikten ev pansiyonculuğuna dek türlü işler deneyerek ama hiçbirinde dikiş tutturamadan geçirir. Jack London on yaşında sokaklarda gazete satarak çalışmaya başlar; Flora da öğrenci bulabildiği sürece piyano dersleri vermektedir. Yazar çocukken yaşadığı mahrumiyeti, üne kavuştuktan sonra kaleme aldığı otobiyografisinde şöyle anlatır:

> Ben dünyaya yoksul gelmiştim. Yaşamım yoksulluk içinde geçmişti. Zaman zaman aç kaldığım olmuştu. Bütün yaşamımca ne bir oyuncağım olmuştu ne de başka çocuklar gibi oyun oynamıştım. Bütün anılarımda yoksulluğun acısı vardı. Bu yoksulluk acısını sürekli çekmiştim. Bir dükkândan para verilerek satın alınmış ilk fanilamı sekiz yaşındayken giymiştim. Altı üstü ufacık bir fanilaydı işte. O kirlendiği zaman, yıkanıncaya kadar yine evde yapılmış çirkin fanilalara kalırdım. Dükkândan alınma o fanilam bana öyle gurur veriyordu ki, bir süre üstüme ondan başka bir şey giymemek için diretmiştim; (...) sonunda annem, bütün dünya görsün diye üstümde sadece dükkândan alınma o fanilayla dolaşmama izin vermişti. (*John Barleycorn*)

Jack London, formel eğitimini ancak sekizinci sınıfa dek sürdürebilir. Buna rağmen şehir kütüphanesine girmenin bir yolunu bulmuştur. Tarih ve serüven kitaplarına, kara ve deniz yolculuklarına özellikle meraklıdır. "*Deli gibi, kendimi harap edercesine okuyordum*" diye anlatır o dönemi. Bir yandan da denize açılma; tekdüze, sıradan yaşantısından kurtulma hayalleri kurmaktadır. On dört yaşına girdiğinde ufak bir yelkenli edinir ve San Francisco Körfezinin Oakland halicinde turlar atarak denizciliği öğrenmeye başlar. On beşindeyse, günde on iki saat işçilik yaptığı konserve fabrikasının ağır çalışma koşullarından bezerek "istiridye korsanı" olmaya karar verir.

San Francisco körfezinde kültürel olarak yetiştirilen istiridye yatakları, Jack London'ın dünyaya geldiği şehrin önemli bir besin

ve gelir kaynağıdır o yıllarda. Gecenin karanlığından yararlanan "korsanlar", ticari bölgeye tekneyle süzülerek kaçak istiridye toplarlar. Yapılan iş, adından da anlaşılacağı gibi yasa dışıdır. Jack London, süt annesinden aldığı borçla bir tekne satın alır ve konserve fabrikasındaki öldürücü çalışmadan kaçıp, kitaplarda okuduğu serüvenleri yaşamak üzere korsanların arasına katılır. Umduğu parayı kazanamaz ama cesareti ve cömertliğiyle "İstiridye Korsanlarının Prensi" olarak nam salar. Yaşadıkları, ileride yazacağı gençlik romanı *İstiridye Korsanları*'na esin kaynağı olacaktır.

Jack London 1893 yılında, on yedi yaşını bitirir bitirmez Japonya'ya kadar uzanacak olan bir gemiye kaydolur. Japonya'nın kuzey kıyılarından Bering Denizine kadar uzanan bölgede, Kanada ve Birleşik Amerika avcı filoları ayıbalığı sürülerini yağmalamaktadır. Dönüşte, artık bir baltaya sap olmanın vakti geldiğini söyleyen annesini dinleyerek günde on saatten, saat başına on sent ücretle bir kenevir fabrikasında işe girer. Söz verilen ücret zammı yapılmayınca istifa eder ve elektrikçi olma ümidiyle Oakland tramvay işletmesine başvurur. Ancak kendisine verilen görev, ateşçiye kömür taşımak gibi fiziksel dayanıklılık gerektiren vasıfsız bir iştir; üstelik, her biri ayda kırk dolar alan iki adamın işini tek başına ve ayda sadece otuz dolara yapmaktadır. "*Kaç sefer kömürlerin üstüne, kimsenin beni göremeyeceği bir yere oturup öfkemden, hırsımdan, yorgunluktan ve umutsuzluktan ağladım*" diye anlatır o günlerini. Neredeyse sakatlanacakken birlikte çalıştığı ateşçinin, gerçeği, yani nasıl bir sömürüye maruz kaldığını fısıldamasıyla bu işten de ayrılır.

Tarihe "1893 paniği" olarak geçen yeni bir mali kriz, iş bulma imkânlarını iyice daraltmıştır. Demiryollarının inşası için hesapsızca verilen krediler, bankaların art arda batmasıyla sonuçlanır. Jack London, ABD'yi bir baştan öbür başa dolaşmak üzere uzun bir yolculuğa çıkar. Elbette beş parasızdır ve kullandığı başlıca taşıt, kaçak olarak bindiği posta trenleridir. İş bulduğunda çalışarak, bulamadığında kapıları çalıp yiyecek dilenerek, ahırlarda ya da parklarda geceleyerek sürdürür yolculuğunu. Yük vagonla-

rı, sokaklar, cezaevleri, kendisi gibi "ipsiz"lerle doludur. Evsizleri bir asayiş sorunu olarak gören yasalar yüzünden hapse düşer ve mahkûmların zorla çalıştırıldığı Erie İl Cezaevinde otuz gün kalır.

Evine döndüğünde yarım kalan öğrenimini tamamlamak üzere Oakland Lisesine girer; kas gücünün değil, kafa gücünün para ettiği sonucuna varmıştır. Okul harcamalarını karşılamak için yine çalışıyordur. Lisede bir yıl okuduktan sonra, kestirmeden üniversiteye gitmeye karar verir. Üç ay boyunca günde on dokuz saat çalışarak hazırlandığı giriş sınavını kazanır ve California (Berkeley) Üniversitesine kabul edilir. Ancak ilk yarı yılını tamamladıktan sonra okula devam etmez. Hem para sıkıntısı çekmektedir hem de üniversite ona istediklerini verememiştir.

ABD'de gelişen yeni teknolojiler sayesinde, baskı maliyetleri düşen dergi yayıncılığı yükseliştedir. Geniş bir kitleye yönelik popüler dergilerin sayısı ve tirajında patlama yaşanır; kısa öykü türü için de güçlü bir pazar doğar. Yazarlara hatırı sayılır telifler ödendiğini öğrenen Jack London, "*canla başla, yaratıcı bir tutkuyla*" yazmaya koyulur. Bazen düzenli olarak günlerce üst üste günde on dört saat yazdığı oluyordur: "*Binbir zorlukla satın aldığım okul kitaplarımı gülünç paralar karşılığında kitapçılara sattım. Bulabildiğim yerlerden ufak tefek borç paralar aldım ve azalan gücüyle birlikte kazancı da düşen babamın sırtına, bir de kendi geçim derdimi yükledim*" diye anlatır ilk yazarlık çabalarını. Bu dönem fazla uzun sürmez. Yazılarını gönderdiği dergilerden olumlu bir yanıt alamayınca bir buharlı çamaşırhanede işe girip çalışmaya başlar.

O sıralarda ABD'de tarihin en büyük "altına hücum" dalgalarından biri yaşanmaktadır. Kanada'nın Yukon bölgesinde, Klondike ile Yukon nehirlerinin kavuştuğu yerde yeni bir altın yatağı keşfedilmiştir. Haberi alan yüz bin civarında Amerikalı, zengin olma ümidiyle yollara düşer. Jack London da, kız kardeşiyle kocasının, parası ileride ödenmek üzere kendisine sağladıkları malzemeyle Klondike'a gider. Kış mevsiminin çok çetin geçtiği, nehirlerin donduğu bölgede, her türlü araç gereç ve yaşamsal gıda güçlükle tedarik edilmektedir. London, sırtında altmış kiloluk yükle, en berbat

yollarda, günde kırk kilometre kat ettiğini; birlikte yük taşıdığı Kızılderilileri bile yaya bıraktığını anlatacaktır ileride. Fiziksel gücüyle gurur duymaktadır. Ne var ki iskorbüt hastalığına yakalanıp bir yıl sonra evine döner. Hastalığına, muhtemelen yeterli sebze ya da meyve yiyememekten kaynaklı vitamin eksikliği yol açmıştır.

Jack London, Klondike'tan eli boş döner. Fakat bu süreçte dinlediği ya da bizzat tanık olduğu hikâyeler, tanıştığı kişiler, gözlemlediği doğa-insan ilişkisi ve hatta hayvan davranışları, daha sonra yazacağı *Vahşetin Çağrısı*, *Beyaz Diş* gibi muhteşem romanlara, çok sayıda kısa öyküye kaynaklık edecektir. Evden uzaktayken babası ölmüştür ve bütün aile artık onun eline bakmaktadır. Postacı olabilmek için açılan memurluk sınavına girer; ilk sınavı da verir.

Kadro açılmasını beklerken gazetelere yazılar, dergilere de kısa öyküler gönderir. Gazete editörlerinden yanıt alamasa da basılan öykülerinden ufak paralar kazanmaya başlamıştır. Postaneden işe girmesi için çağrı tam da bu sırada gelir. Oakland postane müdürü ile yaptığı ve durumunu açık yüreklilikle anlattığı görüşme, hayatının dönüm noktasıdır belki de... Yazarlıktan para kazanma şansı açılmış gibi gözükse de başarısı kesinlik kazanmamıştır henüz. Müdürden kendisini şimdilik atlamasını, bir sonraki adayı işe almasını, bundan sonra ilk yer açıldığında haber vermesini rica eder. Adamın kabalığı ve anlayışsızlığı karşısında tepesi atarak işi reddeder.

> Gemilerimi yaktıktan sonra balıklama yazı işine daldım -diye anlatmaktadır.- Her şeyde, her işte öteden beri aşırıya kaçan bir insanımdır. Sabahın erken saatlerinden akşamın geç saatlerine kadar hep yazılarımla uğraşıyordum: yazıyor, daktilo ediyor, gramer çalışıyor, bütün yazı biçimlerini, başarı kazanmış yazarların nasıl başarıya ulaştıklarını anlamak için onların yazılarını inceliyordum. Yirmi dört saatte beş saatlik uykuyla yetinip, geri kalan on dokuz saatin hemen hemen tümünü çalışmaya ayırıyordum. (*John Barleycorn*)

Jack London'ın yazar olma özlemini ve çabasını en güzel dile getirdiği romanı, *Martin Eden*'dir: Martin Eden, bir yanıyla Jack London'ın ta kendisidir: Yoksulluk nedeniyle eğitimi yarım kalan,

bilgi açığını tükenmek bilmeyen bir azimle kitap okuyarak telafi eden, sahip olduğu tek takım elbiseyi rehin vererek geçinmeye çalışan, bakkal veresiyeyi kestiğinde aç kalan, onlarca yazısı editörler tarafından geri çevrilse de yazmayı sürdüren, bu konuda kendisine yol gösterecek kimseyi de tanımayan, eli nasırlı genç denizci. *Martin Eden*'i okuyan kimi eleştirmenler, derme çatma bir okul öğrenimine sahip bir denizcinin üç yıl içinde başarılı bir yazar haline gelmesini inandırıcı bulmadıklarını söylemişlerdir. Jack London, ikisi lise ve üniversitede, biri yazı yazmakla, ama tümü de dur durak bilmeyen yoğun çalışmayla geçen üç yılın sonunda amacına ulaştığını söyleyerek yanıtlar onları...

• • •

Önce dergilerin kapıları açılır Jack London'a; ardından Klondike öykülerinin derlendiği *Kurt Dölü* basılır. İlk kitabının çıktığı yıl, 7 Nisan 1900'de ilk evliliğini yapar. Eşi Bess Maddern ile, dostlukları romantik bir boyut kazanmazdan önce, neredeyse beş yıldır tanışıp görüşüyorlardır. Bess, Jack London'ın üniversite giriş sınavına hazırlanmasına yardım etmiştir. Evlilik kararı almaları, her ikisini de tanıyanlar için sürpriz olur ve "mantık evliliği" yaptıkları şeklinde yorumlanır. Çiftin bir yıl arayla iki kız çocukları dünyaya gelecek, ancak beraberlikleri uzun sürmeyecektir.

Jack London 1902 yılında, şehrin işçi semtlerinden East End'de birkaç ay yaşamak üzere Londra'ya gider. Burada birinci elden tanıklık ettiği büyük sefaleti *Uçurum Halkı*'nda kitaplaştırır. O güne kadar yazdıkları belli bir ilgi görmüş olsa da, Buck adlı köpeğin ana karakter olduğu romanı *Vahşetin Çağrısı* (1903) yazarı zirveye taşır. Bu küçük başyapıt, benzer bir temaya sahip olan, 1906 tarihli *Beyaz Diş*'le birlikte, her kuşaktan okurun sevgisini kazanmıştır.

London San Francisco merkezli bir gazetenin önerisiyle, 1904'te patlak veren Rus-Japon Savaşı'nı izlemek için Japonya'ya hareket eder. İki emperyal devlet, Mançurya topraklarında (Çin'in kuzey doğusundaki bölge) ve Kore Denizinde paylaşım mücadelesi içindedir. Jack London, cepheye sızmaya çalışırken iki kez tutuklanıp

Amerikalı diplomatların araya girmesiyle serbest kalır. Sonunda Japon ordusu ile sınıra seyahat etmesine izin verilir.

Yazar sıkıntılı geçen boşanma sürecini takiben Charmian Kittredge ile ikinci evliliğini yapar. Charmian ile Jack'in tanışmasına, genç kadını büyüten teyzesi -aynı zamanda yazarın ilk öykülerinden birini basan *Overland Monthly* dergisinin editörü- Netta Earnes vesile olmuştur. Netta ve eşi, sosyalist yazar ve sanatçılardan oluşan, Jack London'ın da dahil olduğu ortak bir sosyal çevreyi paylaşırlar.

London aktif devrimci siyasetle çok genç yaşta ilgilenmeye başlamıştır. Yirmi yaşındayken Sosyalist Emek Partisi'ne (SLP) katılır. 1901 ve 1905 seçimlerinde Oakland belediye başkanlığına aday olur ancak kayda değer bir sonuç elde edemez. Sosyalizm fikrini gençler arasında yaygınlaştırmak üzere ülkenin çeşitli merkezlerindeki üniversitelerde konferanslar verir; davet edildiği kulüplerde, örgütlerde konuşmalar yapar. Bu amaca hizmet edecek denemelerden oluşan iki kitap yayımlar: *The War of the Classes* (Sınıflar Savaşı, 1905), *Revolution and other Essays* (Devrim ve Diğer Makaleler, 1910). Jack London'ın sosyalizmi, yaşam deneyiminden süzülerek gelmiştir. Roman ve öykülerinde öne çıkan gelir eşitsizliği ve yoksulluk, sömürü ve sınıf çatışması, insanın adalet arayışı, kapitalizmin yıkıcı etkileri gibi temalar dünya görüşüne paraleldir.

Açık havada zaman geçirmeyi, ata binmeyi çok seven Jack London, Charmian ile evlendiği yıl (1905), California'da bir çiftlik arazisi satın alır. Yazarlıktan elde ettiği gelirin önemli bir kısmını topraklarını genişletmek için harcar. Burayı "*sürdürülebilir tarım*" yapılan bir yer haline getirmeyi aklına koymuştur. Tarım kitapları okuyarak kendi kendini eğitir. California'nın ilk beton silosuna sahip olmakla, kendi tasarımı olan domuz ağılıyla övünmektedir. Ancak kötü şans mıdır yoksa işletme beceriksizliği midir bilinmez, bir kısmını borç alarak yaptığı onca yatırıma rağmen, çiftlik sonunda iktisaden başarısız olur.

Kimilerine göre başarısızlığın nedeni, Jack London'ın aynı anda birçok şeyle birden ilgilenmesi ve çiftliğin denetimini ihmal etmiş olmasıdır. Bu arada hem yeni kitaplarını yayımlamakta hem de sa-

hip olduğu yelkenliyle yolculuklara çıkmaktadır. Sportif Charmian bu uzun deniz yolculuklarında mükemmel bir yol arkadaşıdır. Birlikte Hawaii adalarına yelken açarlar; Jack London Honolulu'dan, sömürgecilerin, misyonerlerin, tüccarların yöreyi nasıl talan ettiğini anlatan kısa öykülerle geri döner. Charmain ise, Hawaii izlenimleri ile seyahat günlüklerini içeren iki kitap kaleme alır. Çiftin 1910'da dünyaya gelen tek çocuğu, sadece birkaç gün hayatta kalmıştır.

Jack London'ın bu döneme ait en önemli romanları arasında *Demir Ökçe* (1908), *Martin Eden* (1909), *Yanan Gün* (1910) ve *Ay Vadisi* (1913) sayılabilir. Yakında yükselecek olan faşizm dalgasına ilişkin kâhince öngörüler içeren *Demir Ökçe*, distopik roman türünün öncüsü olmuştur. Yazarın alkol alışkanlığını büyük bir içtenlikle dile getirdiği *John Barleycorn*, ölümünden üç yıl önce yayımlanır. Bu kitapta şunu itiraf etmektedir Jack London:

> Ben yaşlandıkça, başarım büyüdükçe, daha çok para kazandıkça, dünyaya sesimi duyurma olanaklarım arttıkça, alkolün yaşantımda tuttuğu yer aynı oranda büyüdü. Uğrunda savaştığım başarı ya da para gibi şeylerin savaşmaya değmez olduğu ortaya çıktı. Geriye kala kala, beni bir kelepçe gibi yaşama bağlayan HALK kaldı.

Böbrek yetmezliği çeken ve acısını dindirmek için bir süredir morfin kullanan Jack London, 22 Kasım 1916 sabahı odasında baygın halde bulunur; aynı akşam hayatını kaybeder. Ölüm nedenine ilişkin ihtilaflı görüşler öne sürülmüştür. Çeşitli kaynaklarda morfin zehirlenmesi veya intihar ihtimali üzerinde durulmuş olsa da doktorunun düzenlemiş olduğu ölüm raporu, böbrek yetmezliğine işaret etmektedir. Bedeni vasiyetine uyularak yakıldıktan sonra külleri, çiftliğinin bulunduğu –daha sonra Jack London Eyalet Tarih Parkı olarak kamulaştırılan– araziye gömülmüştür. Jack London, sağlığında takdir edilip sonradan unutulan yazarlardan olmamıştır. Kırk yıl süren kısacık hayatına sığdırdığı elliyi aşkın kitap, zamanın acımasız akışına taptaze bir ruhla direnmeyi sürdürmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

I

Gece Tivoli sessiz sakindi. Çatlayıp yarılmış kütüklerden yapılma duvar boyunca uzanan bara dirseklerini dayamış yarım düzine erkekten ikisi, iskorbüte çare olarak reçine ve ıhlamur suyunun erdemi üzerinde tartışıyorlardı. Bezgin, isteksiz konuşmalarına her ara verişlerinde ortalığı sıkıntılı bir sessizlik kaplıyordu. Diğerleri onlara pek dikkat etmiyordu bile. Karşı duvara yakın masalar kumar oyunlarına ayrılmıştı. Bakara masasında kimsecikler yoktu. Faro masasında da adamın biri tek başına oynuyordu. Rulet topu bile dönmüyordu; gürül gürül yanan, ak kor haline gelmiş sobanın yanı başında ayakta duran krupiye, ta Juneau'dan Fort Yukon'a kadar olan bölge içinde Virgin adıyla tanınan, yüzce de vücutça da güzel, siyah gözlü genç bir kadınla konuşuyordu. Üç adam açık poker oynuyordu; ama kendilerini seyreden tek kişi olmadığı gibi, ufak fişlerle oynadıkları pokerin ne tadı ne heyecanı vardı. Arka taraftaki dans pistindeyse, isteksiz çalınan bir piyano ve kemanın eşliğinde üç çift âdeta zoraki vals yapıyordu.

Circle City halkı şehri terk etmemişti, paralar suyunu çekmiş de değildi. Madenciler, Moosehide Creek'ten ve batıya düşen diğer altın arama bölgelerinden şehre dönmüşlerdi; yaz süresince işleri iyi giden altın arayıcılarının keseleri toz ve külçe altınla doluydu. Klondike henüz keşfedilmediği gibi, Yukon'daki altın arayıcıları, derin çukur kazıp odun ateşiyle toprağı yumuşatarak kışın da çalışma olanağından habersizdi henüz. Kışın hiçbir iş yapmazlar, uzun kutup gecelerini Circle City gibi büyük kamp-

larda âdeta bir kış uykusuna yatarak geçirirlerdi. Vakitleri bol, keseleri şişkindi, biricik toplumsal eğlenceyi de onlara barlar sağlıyordu. Ne var ki Tivoli kelimenin tam anlamıyla ölüydü o gece. Sobanın yanında ayakta duran Virgin, ağzını eliyle kapamaya lüzum görmeksizin geniş geniş esneyerek, Charles Bates'e:

"Eğer hemen bir şeyler olmazsa gidip yatacağım," dedi. "Allah aşkına ne oldu bu kampa? Öldü mü bütün millet, nedir?"

Bates cevap vermek zahmetine bile katlanmaksızın, canı sıkkın, sigarasını sarmaya devam etti.

Yukarı Yukon'da ilk barı kuran, o bölgelerin ilk kumarbazı, Tivoli'nin sahibi, aynı zamanda oradaki bütün kumar oyunlarının mano sahibi Dan MacDonald asık suratla, büyük ama boş salonu bir baştan bir başa geçerek geldi, sobanın yanında duran iki kişiye katıldı.

Virgin, "Cenaze filan mı var?" diye sordu ona.

"Öyle görünüyor," diye cevap verdi öteki.

Virgin tekrar esneyerek, aynı zamanda sesine bir kesinlik katarak:

"Şu halde bütün kamp halkı gebermiş olmalı!" dedi.

MacDonald sırıtarak başını sallayıp onu doğruladı; tam bir şey söylemeye hazırlandığı sırada ön kapı ardına kadar açıldı ve ışıkta bir adam belirdi. Bacaklarını dizlerine kadar kaplayan kristalleşmiş kar zerreleri odanın sıcaklığından hemen buhar haline dönüşmüş, adam bu buhar bulutunun içinde ilerlerken gittikçe incelen zerreler eriyerek su haline gelmiş ve yere akıp sobaya dört beş metre kala tamamıyla yok olmuştu. Yeni gelen, kapının arkasındaki ufak süpürgeyi alarak, mokasenleriyle uzun yün çoraplarının üstündeki karı temizledi. İri adımlarla gelip onun elini yakalayan Fransız asıllı Kanadalı eğer dev yapılı olmasa, yeni gelen de pekâlâ iri yarı bir adam izlenimi bırakabilirdi.

Kanadalı, "Merhaba Günışığı!" diye karşıladı onu. "Seni görünce insanın yüzü aydınlanıyor vallahi!"

"Merhaba Louis. Gelin bir içkimi için de bana şu Bone Creek'i anlatın bakalım. Hey gidi koca yabaniler be! Gel bir kere

daha el sıkışalım seninle şöyle. Nerede senin şu ortağın? Onu göremiyorum."

Dev gibi bir başka adam tokalaşmak için yanlarına geldi. Bone Creek'te ortaklaşa altın arayan Olaf Henderson'la French Louis, memleketin en iri yapılı adamlarıydı; yeni gelenden sadece yarım baş kadar yüksek olmalarına rağmen, adam ikisinin arasında cüce gibi kalmıştı.

"Merhaba Olaf, sen tam benim dişime göresin!" dedi Günışığı diye çağırdıkları. "Yarın benim doğum günüm, hepinizin sırtını yere vurabilirim, tamam mı?.. Haydi gel de çek bir tane Olaf, ben de size olan biteni anlatırım bu arada."

Yeni gelenle birlikte ortalığa bir sıcaklık dalgası yayılmıştı sanki. İçeri girdiğinde onu görüp ilk tanıyan Virgin, "Yanan Günışığı bu," diye çığlığı basmıştı. Onu gören Charles Bates'in gergin yüz çizgileri gevşemiş, MacDonald da hemen yerinden kalkıp bar tezgâhına yanaşan üç kişiye katılmıştı. Yanan Günışığı'nın gelişiyle birlikte koskoca bar bir anda hareketlenip neşelenmişti. Barmenler harıl harıl çalışmaya başlamıştı... Sesler yükselmişti. Birisi bir kahkaha koyuverdi. Ön salona göz atan kemancı, piyaniste, "Yanan Günışığı gelmiş," deyince valsin temposu fark edilir şekilde hızlandı, dans edenler ise kendilerine de bulaşan bu canlılıkla, şimdi gerçekten zevk alarak dönmeye başladılar. Onlar öteden beri bilirlerdi ki, Günışığı'nın bulunduğu yerde gevşemek diye bir şey söz konusu olamazdı.

Yanan Günışığı yaslandığı bar tezgâhından yarım döndü, sobanın yanındaki kadını ve kadının kendisine hoş geldin diyen istekli bakışlarını gördü.

"Merhaba Virgin, koca kız," diye seslendi. "Merhaba Charles. Ne oldu sizlere yahu? Bu ne surat böyle, ne bu pısırıklık şu ölümlü dünyada? Hadi gelin, çekin kafaları bakalım. Gelin buraya, sizi gidi canlı cenazeler, gelin de söyleyin bakalım hangi zıkkımı içeceksiniz. Herkes gelsin buraya. Bu gece benim gecem ve benim dediğim olacak... Yarın otuzumu bitiriyorum. Ondan sonra artık ihtiyar sayılırım. Gençliğimin son çılgınlığını yaşa-

yacağım. Hepiniz benimle beraber misiniz? Hadi öyleyse, yanaşın bakalım, yanaşın."

"Dur orada, kıpırdama Davis," diye seslendi Günışığı. Seslendiği, faro oynayan adam, tam o sırada sandalyesini masadan geri çekiyordu. "Hepiniz benden mi içeceksiniz, yoksa hepimiz senden mi içeceğiz, bunu anlamak için sana bir şans vereceğim."

Ceketin cebinden altın tozuyla dolu ağır bir kese çıkarıp masanın üzerine fırlattı; en yüksek kâğıda oynuyordu.

"Elli," dedi.

Faro oyuncusu iki kâğıt çekti desteden. Günışığı kazandı. Öbürü, verilecek miktarı bir kâğıt parçasının üstüne karalayıverdi, barda duran ve işi altın tartmak olan adam da elli dolar tutarında altını tartıp Günışığı'nın kesesine boşalttı. Arka odada vals bittiği için, arkalarında kemancıyla piyanist olduğu halde bara doğru giren üç çifte, Yanan Günışığı'nın gözü ilişti.

"Sizler de yanaşın!.." diye bağırdı. "Yanaşın da isteyin. Bu gece benim gecem, böyle geceler sık sık gelmez ha! Yanaşın be Eskimolar, Kızılderililer sizi. Yanaşın be! Benim gecem bu. Bakın, size diyorum ki..."

"Berbat, uyuz bir gece!" diye araya sokuşturdu, onun lafını kesen Charles Bates.

"Haklısın oğlum!" diye devam etti Yanan Günışığı, neşe içinde, "Uyuz bir gece, ama yine de benim gecem, tamam mı! Ben uyuz bir kart kurdun ta kendisiyim. Dinleyin bakın nasıl uluyorum!"

Yanan Gün, tek başına kalmış bir bozkurt gibi öyle bir uludu ki, Virgin incecik parmaklarıyla kulaklarını tıkayıp baştan ayağa kadar ürperdi. Bir dakika sonra da yine aynı Virgin, Yanan Gün'ün kollarında döne döne dans pistine doğru gidiyordu. Dans salonunda çok geçmeden diğer üç kadınla kavalyelerinin de katıldığı çılgınca bir Virginia dansının havası ortalığı gürültüye boğdu. Erkek, kadın, herkes mokasenleriyle dans ediyordu; kahkahalar, yaygaralar içinde ortalık inim inim inliyordu ve bütün bu neşenin, bu cümbüşün ağırlık merkezi, tutuşturucu kıvılcımı,

orada bulunanları içine düştükleri umutsuzluk bataklığından, şakaları ve alaylarıyla çekip çıkaran Yanan Gün'dü.

Onun gelişiyle barın havası değişmişti. Havayı o müthiş yaşama gücüyle doldurmuştu sanki. Sokaktan içeri giren erkekler bunu hemen hissediyordu. Onların soru dolu bakışlarına cevap olarak da barmenler başlarıyla salonu işaret ederek, anlamlı anlamlı, "Yanan Gün cümbüş yapıyor," diyorlardı. İçeri giren adam da başlıyordu kafayı çekmeye. Kumarbazların da keyfi yerine gelmişti; çok geçmeden masalar dolmuş, salonu dolduran gürültü ve erkeklerin kaba saba, şaka yerine geçen küfürleriyle kadın kahkahaları arasında fişlerin çıkardığı şıkırtılar, rulet topunun çıkardığı pırr sesi yavaş yavaş kendini kabul ettiren bir şiddetle yükselmeye başlamıştı.

Elam Harnish'i, Yanan Gün adından başka bir adla tanıyan pek az kimse vardı; bu ad da ona çok eskiden, arkadaşlarını, günü yakıyorlar diye şikâyet ederek battaniyelerin altından zorla çıkardığı için verilmişti. Bütün erkeklerin birer öncü sayıldığı bu uzak kutup bölgesinde, öncülerin en eskilerinden sayılırdı o. Al Mayo gibi, Jack McQuestion gibi adamlar ondan önce gelmişlerdi; ne var ki onlar, Hudson Körfezi kıyılarından Kayalık Dağlarını doğuya doğru aşarak girmişlerdi ülkeye. Halbuki Günışığı, Chilcoot ve Chilcat geçitlerini aşmış bir öncüydü. 1883 yılının baharında, on iki yıl önce, daha on sekiz yaşlarında bir delikanlıyken beş arkadaşıyla birlikte Chilcoot'u aşmıştı. Sonbaharda aynı geçitten geriye bir kişiyle dönmüştü. Diğer dört kişi, haritası bile çıkarılmamış bu soğuk ıssızlıkta şansları yaver gitmediği için ölmüşlerdi. İşte, Elam Harnish on iki yıldan beri, ülkenin yarı karanlıkları içinde altın aramaya devam etmekteydi.

Onun gibi inatla altın arayan, onun gibi dayanıklı biri daha çıkmamıştı. O, ülkeyle birlikte gelişmişti. Başka bir yer tanımıyordu. Uygar dünya daha önceki hayatıyla ilgili bir düş gibiydi. Forty Mile ve Circle City gibi kamplar onun için koskocaman birer şehirdi. Üstelik o sadece, henüz genç olan ülkeyle birlikte

serpilmekle kalmamış, aynı zamanda ülkenin gelişmesine yardım da etmişti... O, bu ülkeye bir tarih kazandırmış, coğrafyasını belirlemiş, onun ardından gidenler de onun ayaklarının bastığı yerlerin planını çizmişlerdi.

Kahramanlar arasında kahramanlık dininden olanlara pek rastlanmaz, ama o, genç ülkenin kahramanları arasında, kendisi de genç olmasına rağmen bir yaşlı kahraman, bir büyük kahraman sayılırdı. Yanan Gün zaman konusunda hep diğerlerinden önce gelirdi; yaptığı işler ise, diğerlerinin hayal bile edemeyeceği cinstendi. Dayanıklılığa gelince; herkes bilirdi ki, Yanan Gün'le yola çıkan en dayanıklı adam bile yorgunluktan ölürdü. Üstelik son derece cesur, dürüst bir beyaz adamdı.

Hayatın neşe içinde sürdürülüp neşe içinde bırakılan bir oyun olduğu ülkelerde erkekler, hemen hemen otomatik denilebilecek bir şekilde, eğlenmek ve dinlenmek için kumara sarılır. Yukon'da erkekler, altın bulmak için karşılığında hayatlarını koydukları bir kumar oynar, sonra da topraktan altın kazananlar bu altınları bir başkasının kazandığı altınlara karşı kumar masasına yatırırlardı. Elam Harnish de bunların dışında kalmıyordu. Onun mayası erkekçe işler için yoğrulmuştu ve hayatını koyarak kumar oynama içgüdüsü son derece güçlüydü. Bu oyunun nasıl oynanacağını çevresi kararlaştırmıştı. Lova'da bir çiftlikte dünyaya gelmiş, sonra babası Doğu Oregon'a göç etmiş ve Elam'ın çocukluğu işte bu madenciler şehrinde geçmişti. Bütün hayatında ekmeği aslanın ağzında görmüştü o, başka türlüsünü bilmezdi. Bu oyunda yiğitlik ve dayanıklılığın payı yabana atılmazdı, ama yine de kâğıtları dağıtan büyük şans tanrısıydı. Hiç şüphesiz oyun dürüstçe oynanmalıydı, ama bunun karşılığı da büyük olmalıydı. Erkek dediğin büyük oynardı. Her şeye karşı her şeyini koyarsın, her şeyden biraz daha az bile kazansan kaybettin sayılır. İşte bu nedenle Elam Harnish de Yukon'da, on iki yıldan beri durmadan kaybediyordu. Geçen yaz Moosehide Creek'te yirmi bin dolarlık altın çıkardığı, toprakta da daha yirmi bin dolar değerinden fazla altın kaldığı doğruydu gerçi, ama kendisinin de dediği gibi, bu, pokerde sürdüğü parasını geri

almaktan başka bir şey değildi. O on iki yıldan beri hep hayatını ortaya koymaktaydı; böylesine büyük bir giriş için ise aldığı pot çok küçüktü... Bir içkinin parasını ödemek, Tivoli'de bir iki dans etmek, Circle City'nin kış hayatı içinde ufak tefek heyecanlar ve gelecek yıl için krediyle alınan malzeme, hepsi o kadar...

Yukon'daki erkekler eski özdeyişi tepetaklak edip şöyle kullanırlardı: Selle gelen suyla gider. Elam Harnish dansın sonunda oradaki herkesi tekrar içmeye davet etti. İçkilerin kadehi bir dolardı; altının da otuz bir gramı on altı dolardan gidiyordu; barda Elam'ın davetini kabul eden otuz kişi vardı ve iki dans arasında hepsine içki ısmarlıyordu. Bu gece onun gecesiydi, ondan başka kimse hiçbir şeye para ödeyemezdi. Elam Harnish içkiye düşkün falan da değildi; viski onun için o kadar önem taşımıyordu. Alkolün esiri olamayacak kadar gürbüz, kafaca da bedence de sağlam ve sağlıklıydı. Yaya olarak ya da ırmak üzerinden yola çıktığı zaman kahveden daha sert hiçbir şey içmeksizin aylarca gittiği olurdu, hatta bir seferinde, bütün bir yıl ağzına kahve bile koyamamıştı. Ne var ki Elam sosyal biriydi; Yukon'daki biricik eğlence yerleri ise içki, kumar ve dansın bir arada bulunduğu barlardı; erkeklerin kendilerini toplumsal yönden ifade edebilmesi için biricik yol buydu. Başka bir yol da bildiği yoktu.

Kılığı, Tivoli'de bulunan bütün erkeklerin kılığıyla aynı olmasına rağmen göze çarpacak kadar yakışıklı bir erkekti Elam Harnish. Boncuklu ve Kızılderili desenleriyle süslü yumuşak geyik derisinden mokasenler vardı ayaklarında. Pantolonu sıradan iş pantolonu olup, ceketi battaniyeden yapılmıştı. Yünden örülmüş, yalnız başparmağı olan uzun eldivenleri yanlarından sarkıyordu. Bunlar, boyundan ve omuzlardan geçirilen bir sırıma tutturulmuştu. Başında kulaklıkları yukarı kaldırılmış, bağları sarkan bir kürk başlık vardı. İnce, biraz uzun suratı, elmacık kemiklerinin altında hafif tertip çukura kaçan avurtlarıyla tam bir Kızılderili yüzünü andırıyordu. Yanık derisiyle parlak kara gözleri bu benzeyişi artırmakla birlikte, tunç renkli derisi de gözle-

ri de aslında bir beyazın derisi ve gözleriydi. Otuzundan büyük gösterdiği halde, kaymak gibi traşlı buruşuksuz yüzünde yine de çocuksu bir ifade vardı. Yaş yönünden bıraktığı bu izlenim gözle görülür elle tutulur bir nedene dayanmıyordu; daha çok onun hayatındaki soyut gerçeklerden, sıradan erkeklerin aklından bile geçmeyecek zahmetlere katlanmış, büyük tehlikeler atlatmış olmasından ileri geliyordu. O, doğaya en yakın, aynı zamanda da en çetin biçimiyle yaşıyordu hayatı ve işte bütün bunlardan bir şeyler gözlerinde için için yanıyor, sesinin titreşimlerinde yankılanıyor, dudaklarında hiç dinmeyecek bir fısıltı halini alıyordu.

Dudakları inceydi; bembeyaz, düzgün dişlerinin üzerinde sımsıkı kapalı dururdu çoğunlukla. Bu ince dudakların kenarlardan yukarı doğru yaptığı kıvrımlar, ona katı bir ifade kazandırıyordu. Ama yine aynı kıvrımlar, tıpkı gözlerinin kenarlarındaki minik kırışıkların ona güleryüzlü bir görünüm verişi gibi, Elam Harnish'e tatlılık veriyordu. Bu Tanrı lütufları, esas itibarıyla yırtıcı olan yaratılışının zalim ve sert görüntüsünden kurtarıyordu onu. Burnu tam yüzüne uygun irilikte, ince, biçimli olup, burun delikleri büyükçeydi; diğer yandan, dar alnının kusurunu kapatmak ister gibi, son derece biçimli ve simetrik bir baş vermişti doğa ona. Saçları da yine Kızılderili saçları gibi kapkara ve ancak mükemmel bir sağlığın verebileceği parlaklıktaydı.

Dans edenlerden bir şaka sağanağı gelirken, Dan MacDonald:

"Yanan Gün dediğin, yanan mumdur işte," deyip bir kahkaha koyverdi.

Olaf Henderson:

"Ama altın arayıcılığı için biçilmiş kaftan bu çocuk, öyle değil mi, ha Louis?" dedi.

French Louis:

"Tanrı hakkı için öyle," dedi. "Baştan ayağa altın bu."

Dan MacDonald araya girerek:

"Ama Yüce Tanrı son altın yıkama gününde Yanan Gün'ün ruhunu yıkarken, yıkama tablalarında ruhuyla beraber bir sürü de çakıl yıkamak zorunda kalacak," dedi.

Olaf Henderson, kumarbaza büyük bir hayranlıkla bakarak:

"İşte buna bayıldım," diye homurdandı.

"Çok güzel," diye onu onayladı French Louis. "Bana kalırsa işte bu lafa içilir ha?"

II

Dans edenler yarım saat yemek molası verdiğinde sabahın ikisi olmuştu. İşte tam bu sırada Jack Kearns poker oynamayı önerdi. Jack Kearns, Bettles ile birlikte kuzey kutup dönencesinin ta içlerinde, Koyokuk'un en uzak menzilinde bir konak yeri kurmak üzere felaketle sonuçlanan bir girişimde bulunmuştu; sonrasındaysa Forty Mile ve Sixty Mile'daki konaklarıyla uğraşıp, talihini başka yönlerde denemeye karar vermiş ve Birleşik Devletler'e ufak bir bıçkıhaneyle bir de ırmak istimbotu ısmarlamıştı. Bıçkıhane tam o sıralarda, Kızılderililerin sürüp köpeklerin çektiği kızaklarla Chilcoot geçidini aşmıştı ve o yaz başı buzlar çözüldükten sonra Yukon'a gelmesi bekleniyordu. Yine o yaz sonunda, Berring Denizi buzlardan temizlenince, istimbot St. Michaels'da monte edilecek ve küpeştesine kadar malzemeyle yüklü olarak ırmak yolundan gelecekti.

Jack Kearns poker oynamayı önerince, hepsine yetecek kadar kız olmadığı için dans edemeyen French Louis, Dan MacDonald ve Moosehide'de bol altın bulan Hal Compbell hemen bu öneriye yanaştılar. Yanan Gün arka odanın kapısından içeri girdiği sırada bir beşinci arıyorlardı. Virgin, Yanan Gün'ün kolunda, diğer dansçılar da onların arkasında olduğu halde girdiler salona. Poker oyuncularının selamlarına karşılık olarak Yanan Gün onların masasına gitti.

Campbell, "Oturmak ister misin?" dedi. "Şansın ne âlemde?"

Yanan Gün, "Bu gece şansım yerinde," diye istekle cevap verdi, ama aynı anda da Virgin'in uyarır yollu kolunu sıktığını hissetti. Yanan Gün'ü dans etmek için götürmek istiyordu.

"Şansım yerinde ama birazdan dansa başlayacağım. Hem hepinizi yolmak da istemem."

Kimse ısrar etmedi; onun geri çevirişini kabul etmişlerdi. Yemeğe gidenlerin peşinden Virgin onu sürüklerken, birden niyeti değişiverdi Yanan Gün'ün. Dans etmek istemediğinden, ya da Virgin'i incitmek istediğinden değildi bu değişiklik; kolundaki o ısrarlı baskı onun özgür yaratılışını isyan ettirmişti. Hiçbir kadın tarafından idare edilmek istemediğini hissetti... Kadınların pek hoşlandığı bir erkek olmasına rağmen, Yanan Gün onları fazla önemsemezdi. Hayatın büyük oyununda yorulduktan sonra dinlenmek için ele alınacak birer oyuncaktan ibaretti kadınlar. İçki ve kumarın yanı sıra birtakım kadınlar tanımış ve çevresinde gördüklerinden, bir kere ağına düştükten sonra kadınları bırakmanın içki ve kumarı bırakmaktan daha güç olduğunu öğrenmişti.

O yalnız kendisinin kölesiydi ki, bu da güçlü bir bencilliği olanlar için doğaldı, ama bir başkasına köle olmak düşüncesi onu ölesiye korkutuyor, çılgına çeviriyordu. Aşkın tatlı köleliğiyse onun hiç ama hiç bilmediği bir şeydi. Tanıdığı âşık erkekler, onda birer deli izlenimi bırakmıştı, delilik ise Yanan Gün için üzerinde kafa yormaya, çözümlemeye değer şeylerden değildi. Ne var ki, erkeklerle arkadaşlık etmek, kadınlara âşık olmaktan çok başkaydı. Arkadaşlıkta kölelik yoktu. Erkek erkeğe arkadaşlık bir iş anlaşmasıydı; birbirine söz geçiren değil de, hayatını sürdürme ve zenginlik peşindeki, karlı ıssızlıkların, ırmakların, dağların tehlikelerini birlikte paylaşan erkeklerin dürüstçe yaptıkları bir anlaşmaydı. Burada köleliğin yeri yoktu ve gösterdiğinden çok daha güçlü olan o, şu kadar vermek gerekiyor diye düşünerek değil de, krallara yakışır bir cömertlikle verir, kahramanca katlandığı çilelerin, zahmet ve çabaların ürününü bol bol dağıtırdı. Sırtında yükle, fırtınaların kasıp kavurduğu geçitleri, ya da sivrisineklerle dolu geniş bataklıkları aşmak ve arkadaşının taşıdığının iki misli bir yükü sırtlanmak onun gözünde bir haksızlık ya da şikâyet konusu değildi. Arkadaşlığın iş yönünden ruhu da buydu işte. Bazı

insanlar diğerlerinden daha güçlüdür; ama herkes kendine düşeni elinden geldiği kadar yaptığı sürece alışverişteki dürüstlük korunmuş, iş ruhuna sadık kalınmış ve namus çerçevesi içindeki anlaşma sağlanmış demektir.

Ama kadınlarla... Onlarla iş böyle değildi. Kadınlar azıcık verir, hepsini isterdi. Erkeklerin başına geçirmek için yular tutardı kadınlar ellerinde ve bir erkek onlardan yana şöyle iki kere bakacak oldu mu da, hemen yuları geçirmeye davranırlardı. İşte, örneğin kendisi içeri girdiğinde şaşkınlık ve sevinçten ağzı bir karış açık kalan ve Yanan Gün onu dansa davet edince zevkten ölen Virgin... Bir dansa diyecek yok, ama Yanan Gün kendisiyle iki kere ya da üç kere dans etti diye, onu pokere çağırdıkları zaman kolunu sıkıştırıp çekmişti. İşte o iğrenç yular buydu; eğer Yanan Gün kendisini bir bıraksa, bu ilk zorlamanın ardından kim bilir daha ne zorlamalar gelecekti. Virgin hiç de yüzüne bakılmayacak bir kadın değildi; tam tersine güzel, sağlıklı, uzun boyluydu, üstelik çok güzel dans ederdi, gelgelelim onda da bütün kadınlar gibi erkeğin boynuna kemendi takıp sığır damgalar gibi yere yatırıp, ellerini ayaklarını bağlamak isteği ağır basıyordu. Poker daha iyiydi Günışığı'na göre... Hem pokeri de dans kadar seviyordu.

Kolunun çekilişine sadece bedeninin ağırlığıyla karşı koydu ve:

"Hani yüreklerinize biraz heyecan vermeyi canım da çekmiyor değil," dedi.

Kolu tekrar çekildi. Virgin yuları başına geçirmeye çalışıyordu. Yanan Gün'ün bir anda içinde uyanan çılgınca korkuya kaptırdı kendini; bir yabani kesildi. Saniyenin binde biri kadar kısa bir an içinde, tuzak korkusuyla öfkeye ve paniğe kapılan bir kaplana dönüştü Yanan Gün. Bir yabaniden farksızdı; ya tuzağın üstünden aşıp kaçacak, ya da Virgin'in üzerine atılıp onu parçalayacaktı. Ama aynı anda da insanı yetersiz bir toplumsal hayvan haline getiren disiplin dürtüsünü duydu içinde. Sağduyu ve insanseverliği de ona yardım etti ve gözlerini Virgin'in gözlerine dikip gülümsedi:

"Hadi siz gidin de bir şeyler yiyin. Ben acıkmadım. Sonra yine dans ederiz seninle. Daha vakit erken. Hadi bakalım koca kız."

Kolunu kurtarıp Virgin'i omuzundan hafifçe itti, aynı anda da pokercilere döndü:

"Sınırı kaldırırsanız oynarım," dedi.

"Sınır tavana kadar," dedi Jack Kearns.

"Tavanı kaldırın öyleyse!"

Oyuncular birbirlerine baktı ve Kearns bildirdi:

"Tavan kaldırıldı."

Elam Harnish hemen kendisini bekleyen sandalyeye çöktü, cebinden altın kesesini çıkarmaya davrandı, sonra vazgeçti.

Virgin bir an durup bekledi, sonra yemeğe gidenlerin peşine takıldı. Giderken başını geriye çevirip seslendi:

"Sana sandviç getireceğim Günışığı."

Günışığı, "olur" gibilerden başını salladı. Virgin'in gülümsemesinden Günışığı'nı affettiği anlaşılıyordu. Yanan Gün yulardan kurtarmıştı kafasını, ama bunu Virgin'in duygularını -pek fazla- incitmeden yapmıştı.

Yanan Gün, "Markalarla oynayalım," önerisinde bulundu. "Fişler çok kalabalık ediyor masanın üzerinde... Eğer hepiniz kabul ediyorsanız?"

"Ben kabul ettim," dedi Hal Campbell. "Benim markamın değeri beş yüz olsun!"

Harnish, "Benimki de," diye cevap verirken diğerleri de kendi markalarının değerini bildirdi; içlerinde alçakgönüllü olarak, French Louis, markalarının her birinin yüz dolardan gideceğini bildirdi.

O zamanlar Alaska'da alçaklar ve hileci kumarbazlar yoktu. Oyunlar dürüstçe oynanır, insanlar birbirinin sözüne güvenirdi. Bir adamın sözü, torbasının içindeki altın kadar değerliydi. Marka denilen şey, değeri belki de bir sent bile tutmayan, düz, dikdörtgen biçiminde bir fişti. Ama adamın biri oyuna bir marka sürüp de, bunun değerinin beş yüz dolar olduğunu söyledi mi, o marka beş yüz dolar değerinde kabul edilirdi. O markayı kim ka-

zanırsa kazansın, bilirdi ki, kaybeden markasına karşılık beş yüz dolar değerinde ve hemen oracıkta terazide tartılmak koşuluyla altın ödeyecektir. Markalar değişik renklerde olduğundan, marka sahibini belirlemekte güçlük de çekilmezdi. Yine, Yukon'un o ilk dönemlerinde, sadece masaya çıkarılan fişler ya da paralarla kumar oynamak kimsenin aklının köşesinden geçmezdi. Bir adam, bütün malı mülküyle, nerede ve ne cinsten olursa olsun tümünü ileri sürebilmek üzere kumar masasına kabul edilirdi.

Harnish desteyi kesip kâğıtları dağıttı, geri kalan kâğıtları karıştırırken de barmene seslenip bardaki herkese içki ısmarlardı. Solunda oturan MacDonald'a ilk kâğıdı verirken bas bas bağırdı:

"Çökün yere, sizi gidi Malamutlar, Eskimolar, Kızılderili bozuntuları sizi!.. Çökün yere de sıkıştırın koşum kayışlarını! Yüklenin koşumlara, sıkın göğüs kayışlarını! Haaaaydaa!.. Hooo!.. Helen Breakfast'a gidiyoruz, sıkı durun! Hepinize söylüyorum bakın, açıkça, erkekçe, bu hanıma varana kadar çok hızlı gideceğiz, çok terleyeceğiz bu gece ha! Birimizden biri de çarpılacak... Ama ne çarpılma!"

Oyun bir kere başladıktan sonra, masanın çevresinde istediği kadar gürültü olsun, sessiz devam ederdi. Elam Harnish kıvılcımı tutuşturmuştu. Altın arayıcıları akın akın Tivoli'ye geliyor, gelenler de kalıyordu. Yanan Gün cümbüş yaptığı zaman kimse bunu görmezden gelemezdi. Dans salonu tıka basa dolmuştu. Kadınların azlığı dolayısıyla, erkeklerin birçoğu, kadın yerine geçtiklerini belli eden koca koca renkli mendilleri kollarına bağlayıp erkeklerle dans ediyordu. Bütün oyun masalarının etrafı kalabalıklaşmıştı; upuzun bara yaslanıp içki içen erkeklerle sobanın çevresinde toplananların gürültülü konuşmaları arasından, fişlerin aynı tondaki şıkırtısıyla, rulet topunun alçalıp yükselen keskin vınlaması duyuluyordu. Tipik bir Yukon gecesiydi ve böyle bir gece için gerekli ne varsa hepsi bir arada olmak üzere el altında bulunuyordu.

Masadaki şans birinden diğerine gidip geliyor, henüz büyük eller kendini göstermiyordu. Bunun sonucu olarak da küçük el-

lerle büyük oyunlar oynanıyor, ama hiçbir oyun uzun sürmüyordu. French Louis, bir eşek döperle Campbell ve Kearns'in ikişer üçlüsüne karşı beş bin dolarlık bir pot kaldırdı. Sekiz yüz dolarlık bir potu da döper üçlüyle kazandı biri... Bir seferinde Elam Harnish blöf yaparak Kearns'e iki bin dolarlık bir rölans çekti. Kearns elini açtığında alttan dolma bir floşu olduğu, Harnish'in de iki onluyla rölans yapacak cesareti bulduğu anlaşıldı.

Bununla birlikte sabahın üçünde büyük eller gelmeye başladı. Bu, kumarbazların poker masasının başında haftalarca bekledikleri en heyecanlı andı işte. Haber Tivoli'de hemen yayıldı. Seyredenlerin sesleri çıkmaz oldu. Ta ötedekiler bile seslerini kısıp oyun masasına yaklaştılar. Diğer oyuncular masalarını bıraktı, dans salonu boşaldı ve sonunda binadaki herkes en aşağı beş sıralı bir halka şeklinde ve sıkış sıkış, sessiz bir grup halinde poker masasının çevresinde ayakta toplandı. Girişteki artırmalar çoktan başlamıştı; daha kimsenin kâğıt almaya niyeti olmadığı halde hâlâ da devam ediyordu. Kâğıdı Kearns dağıtmış, French Louis de bir markayla açmıştı ki, bu da onun markasının değeri üzerinden yüz dolar demekti.

Campbell bunu sadece görmüştü, ama ondan sonra gelen Elam Harnish, bir yandan da MacDonald'a yolu açtığını söyleyip takılarak beş yüz dolara yükselmişti girişi.

Eline göz atan MacDonald, marka alarak bin dolar koydu. Kearns karar verebilmek için elini uzun bir süre inceledikten sonra bin doları gördü. Bunun üzerine, aynı şekilde elini uzun uzun inceleyen French Louis'in oyunda kalması ona dokuz yüz dolara mal oldu. Campbell'in de oyunda kalıp kâğıt çekebilmesi için dokuz yüz dolar koyması gerekiyordu, ama dokuz yüz doları gördükten sonra bin dolar da yükselterek herkesi şaşırttı.

"Sonunda hepiniz kıvama gelebildiniz," dedi Harnish ve bin beş yüzü gördükten sonra bin dolar daha yükseltti, "Helen Breakfast mutlaka bu elde görünecek, ama hepiniz şöyle kızakların koşumlarını gözden geçirirseniz iyi edersiniz."

"Ben de aynı hanımın peşindeyim," diyen MacDonald iki bin dolarlık markayı Harnish'i görmek için, bin dolarlık da yükseltmek için sürdü.

Yüz ifadelerinden bir şey anlaşılmasa da hepsinin içten içe sinirleri gerilmeye başlamıştı. Her biri doğal gözükmeye çalışıyordu ve hepsinin doğal görünüşü birbirinden farklıydı. Campbell o her zamanki ihtiyatlı tavrını takınmıştı. French Louis aşırı bir ilgi gösteriyordu. MacDonald'a babacan bir iyilikseverlik hali gelmişti, ama bundan azıcık abartıyla kaçıyordu. Kearns soğukkanlı bir kayıtsızlık içinde hiçbir şeyle ilgilenmiyor gibiydi. Elam Harnish'e gelince, o her zamanki gibi alaycı, şakacı halini sürdürüyordu. Potta daha şimdiden on bir bin dolar toplanmış, markalar masanın ortasında karmakarışık bir yığın meydana getirmişti.

Kearns şikâyetçi bir sesle:

"Benim markam kalmadı," dedi. "Borcuna oynamaya başlasak!"

"Oyunda kalacağına sevindim," diye dostça cevap verdi MacDonald.

"Daha kalacağım belli değil. Şimdilik içeride bin dolarım var. Ne kadar koymam gerek daha?"

"İçeriye bir göz atmak sana üç bin dolara patlar ama yükseltmene de kimse ses çıkaracak değil."

"Yükseltmenin canı cehenneme. Benim ensemi de kendininki gibi kalın zannediyorsun galiba?"

Kearns eline baktı:

"Ama ne yapacağımı sana söyleyeyim Mac. İçimde çok güçlü bir önsezi var, göreceğim şu üç bin doları."

Bir kâğıt parçasına tutarı yazdı, imzasını attı ve kâğıt parçasını masanın ortasına fırlattı.

Şimdi bütün gözler French Louis'e dikilmişti. French bir süre kâğıtlarıyla sinirli sinirli oynadı, sonra bir "Anasını sattığım!" çekerek, "O histen bende bir parça bilem* yok," diyerek üzüntüyle kâğıtlarını oyun dışı kâğıtların arasına fırlattı.

Bir an sonra yüz küsur çift göz Campbell'e çevrildi.

---

* French Louis bozuk bir İngilizce konuşmaktadır. -*çev.*

Campbell:

"Seni sıkıntıya sokmayayım Jack," deyip, keyifli keyifli iki bin dolar daha yükseltti girişi.

Gözler, bir kâğıt parçasının üzerine bir şeyler karalayıp masanın ortasına atan Harnish'e döndü bu sefer.

"Ben size şunu söyleyeyim ki, burada insanseverlikle ilgili kilise vaazı dinleyecek değiliz," dedi Elam Harnish.

"Görüyorum seni ve bin dolar yükseltiyorum Jack. İşte tam senin kalın ensene uygun hareket Mac."

"Ben harekete bayılırım; bin dolar da ben yükseltiyorum," oldu MacDonald'ın cevabı.

"O güçlü önsezin hâlâ devam ediyor mu Jack?"

"Hâlâ devam ediyor."

Kearns uzun süre kâğıtlarını evirdi çevirdi elinde:

"Oynayacağım bu oyunu. Ama benim durumumu biliyor musunuz? Şu benim istimbot –Bella– on beş eder mi bilmem, ama bana yirmi bin dolara patladı. Sonra Sixty Mile konağı var; raflarımdaki yiyecek ve malzeme stoku beş bin dolar eder. Sonra bir de bıçkıhane geleceğini biliyorsunuz. Şimdi Linderman'da dubada yapılıyor. İyi miyim?"

"Gir be, tabii iyisin!" diye cevap verdi Günışığı. "Hazır sırası gelmişken ben de söyleyeyim; şurada, Mac'ın kasasında yirmi bin dolarım var. Moosehide'deki toprakta da bir yirmi bin dolarlık altın daha yatıyor. Sen yerini biliyorsun Campbell. Var mı toprakta altın?"

"Tabii var Günışığı."

"Ne kadar ediyor giriş şimdi?" diye Kearns sordu.

"Görmek için iki bin."

"Eğer girersen seni epey zorlarız bak ha!" diye uyardı Günışığı, Kearns'i.

Kearns iki bin dolarlık senedi yazıp kabaran yığına ekleyerek,

"İçimdeki önsezi çok güçlü vallahi," dedi, "Bu önsezinin sırtımda aşağı yukarı gezindiğini hissediyorum."

"Bende böyle bir önsezi yok, ama doğrusu oldukça da güzel bir el var!" diyen Campbell de kâğıt parçasını karaladı, "Ama yükseltecek bir el değil."

"Benimki yükseltecek bir el," diyen Günışığı kâğıdını yazdı: "O bini görüyor ve bin dolar yükseltiyorum."

İşte o sırada, onun arkasında ayakta duran Virgin, hiçbir erkeğin en iyi arkadaşına bile yaptırmayacağı şeyi yaptı... Günışığı'nın omuzu üstünden eğilip kâğıtlarını kaptı ve beş kâğıdı da göğsüne doğru tutup saklayarak baktı. Üç kızla iki sekiz gördü, ama onun ne gördüğünü kimse tahmin edemezdi.

O kâğıtlara bakarken bütün oyuncuların gözleri de ona çevrildi, ama Virgin hiçbir şey belli etmedi. Yüzü sanki buzdan oyulmuştu, zira ifadesi kâğıtlara bakmadan önce ne idiyse, bakarken de, baktıktan sonra da aynı kalmıştı. Ne bir yüz kası oynamış, ne burun delikleri kıpırdamış, ne de gözlerinde fazladan bir parıltı belirmişti. Kâğıtları tekrar yüzüstü masanın üzerine koymuş, uzun uzun onu inceleyen gözler de bir şey öğrenemeden masadaki oyuna dönmüştü.

MacDonald sevecenlikle gülümsedi:

"Seni görüyorum Günışığı, aynı zamanda da iki bin dolar yükseltiyorum bu sefer. Şu senin önsezi ne âlemde Jack?"

"Hâlâ sırtımda geziniyor Mac. Bu sefer beni yakaladın, ama bu önsezi de çok belalı bir şey yani, bir türlü bırakmıyor beni, onun için ben de onu bırakmamaya karar verdim. Üç bin dolar yükseltiyorum. İçimde başka bir önsezi daha var: Günışığı da yükseltecek."

Günışığı, "Tabii yükseltecek," diye onu doğrularken, Campbell de kâğıtlarını atıp oyundan çıktı.

"O ne zaman güçlükle karşılayacağını bilir ve ona göre oynar," diye devam etti Günışığı. "O iki bini görüyorum, sonra da kâğıt alacağım."

Üç oyuncunun alçak sesli konuşmaları dışında çıt çıkmıyordu; bu sessizlik içinde kâğıtlar alındı. Potta daha şimdiden otuz dört bin dolar birikmiş, ama oyunun henüz yarısı bile ol-

mamıştı. Virgin'in şaşkın bakışları önünde, Günışığı üç kızı tutup iki sekizlisini attı ve iki kâğıt istedi. Bu sefer Günışığı'nın çektiği kâğıtlara Virgin bile bakmaya cesaret edemedi. Kız kendini kontrol edebilme sınırını biliyordu. Günışığı da bakmadı kâğıtlarına. İki yeni kâğıt, dağıtanın koyduğu yerde kapalı duruyordu.

Kearns, "Kâğıt?" diye sordu MacDonald'a.

"Elimdekiler yeter!" oldu öbürünün cevabı.

"İstersen alabilirsin, biliyorsun!" diye uyardı Kearns.

"İstemez; bunlar yeter."

Kearns kendisine iki kâğıt aldı, ama o da bakmadı kâğıtlarına.

Harnish'in kâğıtları da hâlâ oldukları yerde duruyordu.

Salon sahibine bakarak, ağır ağır:

"Esaslı bir el gelirken hiç yükseltmem ben," dedi. "Hanımdan umudu kesmeye başladınız bakıyorum Mac."

MacDonald elini yanlış görmediğinden emin olmak için kâğıtlarını dikkatle inceledi, kâğıt parçasının üzerine bir tutar yazıp pota atarken, sadece, "Beş bin!" demekle yetindi.

Bütün gözlerin çevrildiği Kearns, elinde beşten fazla kâğıt bulunması gibi bir kuşkudan kurtulmak için, yeni aldığı kâğıtlara göz gezdirdikten sonra elini dikkatle saydı ve bir kâğıt parçası da o ekledi pota:

"Seni görüyorum Mac!" dedi. "Günışığı'nı oyun dışı bırakmamak için de sadece bin dolar yükseltiyorum."

Bir noktaya dikili bütün bakışlar, Günışığı'na çevrildi. O da aynı şekilde yeni aldığı kâğıtları inceledi ve elini saydı.

"O altı bini görüyor ve sırf seni oyun dışı bırakmak için de beş bin daha yükseltiyorum."

Bunun üzerine MacDonald:

"Jack'ı dışarıda bırakmakta sana yardımcı olmak üzere bir beş bin de ben yükseltiyorum," dedi.

Sesi azıcık boğuk ve gergin çıkmış, lafı bittikten sonra da ağzının kenarı sinirli sinirli seyirmişti.

Kearns'in rengi uçmuştu, kâğıdı yazarken de elinin titrediği bakanların gözünden kaçmadı. Bununla birlikte sesinde bir değişiklik yoktu:

"Hanımın değerini beş bin daha yükseltiyorum!" dedi.

Bu defa gözler Günışığı'nın üzerindeydi. Tavandan sallanan gaz lambalarının ışığı terlemiş alnından yansıyordu. Yanaklarının bronz rengi kan basıncından koyulaşmıştı. Kara gözleri pırıl pırıl parlıyordu, gergin burun delikleri ise hırsla kabarmıştı. Hayat savaşından iri akciğerleri ve geniş soluk borusu sayesinde galip çıkan yabani atalardan geldiğini gösteren iri burun delikleriydi bunlar.

Bununla birlikte MacDonald'ınkinin tersine sesi kararlı ve doğaldı ve Kearns'ınkilerin tersine elleri de kâğıdı yazarken titremiyordu.

"On bin dolar yükseltiyorum Mac," dedi. "Senden korktuğumdan değil hani. Şu Jack'ın duyduğu önseziye karşılık bu!"

"Ben onun bu önsezisine karşılık beş bin dolar daha yükseltiyorum," dedi MacDonald. İkinci defa kâğıt almadan önce en iyi el bendeydi, zannediyorum hâlâ da bende!"

Kearns, "Böyle bir oyunda galiba, ikinci defa kâğıt aldıktan sonra duyulan his, kâğıt almadan önce duyulan histen daha iyi!" diye fikrini söyledi. "Ama içimden gelen ses, 'Artır hanımın değerini Jack, artır,' diyor, ben de beş bin daha artırıyorum işte."

Günışığı sandalyesinin arkasına yaslandı, başını gaz lambasına doğru kaldırıp yüksek sesle hesap etti:

"İkinci defa kâğıt almadan önce dokuz bin dolar girmiştim, sonradan görüp yükselttiklerim de on bin dolar... Hepsi otuz bin eder. Benim sadece on bin dolarım kaldı."

Doğrulup ileriye doğru geldi ve Kearns'e bakarak:

"On bin dolar daha," dedi.

"İstersen daha da artırabilirsin!.." diye cevap verdi Kearns. "Senin köpekler bu masada bal gibi beş bin dolara gider."

"Köpeklerimi vermem. Bütün altınımı, toprağımı alabilirsiniz, ama köpeklerimin tekini bile vermem. Yükselttim işte!"

MacDonald uzun süre düşündü. Ne bir kıpırdanma, ne de bir fısıldaşma vardı. Bakanların bütün sinirleri, kasları gerilmişti. Ağırlığını bir ayağından ötekine aktaran bile olmuyordu. Kutsal bir sessizlik hüküm sürüyordu. Sadece gürül gürül yanan sobanın çıkardığı sesle, dışarıdan, duvarların hafiflettiği kesik kesik köpek havlamaları duyulabiliyordu. Yukon'da her gece yüksek poker oynanmazdı, kaldı ki bu, ülkenin tarihinde şimdiye kadar oynananların en yükseğiydi. Sonunda bar sahibi konuştu:

"Barımı ortaya koyabilir miyim?"

Öbür ikisi başlarını sallayarak onayladı.

"Öyleyse ben de artırıyorum."

MacDonald beş bin dolarlık kâğıdını ekledi.

İçlerinden ne pota saldıran, ne de elini bağıra bağıra söyleyen oldu. Hemen hemen hepsi aynı anda ve sessiz sedasız kâğıtlarını masanın üzerine açarken, seyredenler de ayak parmaklarının üzerinde yükselip boyunlarını uzattı. Günışığı'nın eli dört kızla bir as gösterdi; MacDonald'ınki dört oğlanla bir as; Kearns'inki de dört papazla bir üçlü. Kearns kollarını halka yaparak ileri uzandı ve potu kendisine doğru çekti; bunu yaparken kolları titriyordu.

Günışığı kendi elindeki ası alıp MacDonald'ın asının yanına atarken:

"Benim keyfimi getiren işte buydu Mac," dedi. "Yalnız papazların beni yere vurabileceğini biliyordum, onlar da ondaymış." Merakla Campbell'e dönerek, "Peki senin neyin vardı?" diye sordu.

"Her iki uçtan açık floş mankeydi elim, kâğıt almak için iyi bir eldi doğrusu."

"Vallahi öyle! Bal gibi bir floş yapabilirdin."

Campbell üzüntülü bir tavırla:

"Ben de öyle düşünmüştüm," dedi. "Ama oyundan çıkmadan altı bine mal oldu bu bana."

Günışığı gülerek, "Keşke kâğıt alsaydın be!" dedi. "O vakit ben o dördüncü kızı bulamazdım. Şimdi Billy Rawlins'in şu pos-

ta işini alıp Dyea'ya doğru köpekleri sürmem gerekiyor. Volin ne kadar tutuyor Jack?"

Kearns potu saymaya çalıştı, ama çok heyecanlı olduğu için başaramadı. Günışığı potu kendi önüne çekip, zerre kadar titremeyen parmaklarıyla markaları ve borç senetlerini ayırıp istif etti, duru kafasıyla da bir yandan tutarları topladı.

"Yüz yirmi yedi bin dolar," diye bildirdi. "Şimdi bunları paraya çevirip evinin yolunu tutabilirsin artık Jack."

Kazanan gülümsedi ve başını salladı, heyecanından konuşamıyordu.

MacDonald, "İçkileri seslenirdim ama," dedi, "bu bar artık benim değil!"

Önce diliyle dudaklarını ıslatan Kearns:

"Senin işte," dedi. "Senetlerin istediğin sürece geçerlidir. Yalnız içkiler benden."

"Ismarlayın içeceğiniz zıkkımı bakalım, hey... Kazanan ödüyor!"

Günışığı çevresindekilere böyle bağırırken aynı zamanda da sandalyesinden kalkıp Virgin'i kolundan yakaladı:

"Hadi bakalım, dans meraklıları, gelin de dönelim biraz. Daha vakit erken, sabaha da beni bekleyen bir Helen Breakfast'la, bir posta kontratı var. Hey, Rawlins, hey... O kontratı kabul ettiğimi ve sabah saat dokuzda denize doğru hareket edeceğimi bildirdim... Tamam mı? Haydi gelin, hepiniz. Nerede şu kemancı?"

III

O gece Günışığı'nın gecesiydi. Eğlencenin merkezi ve başı, eğlenceye doyamayan, neşesini herkese bulaştıran Günışığı'ydı. Durmadan ortaya yeni yeni şeyler çıkarıyor, böylelikle heyecanı sürekli tazeliyordu. Onun önerdiği itişme, didişme cinsinden hiçbir şaka, peşinden gelenlere aşırı görünmez, kör kütük sarhoş olup da kuş gibi öterek yol kenarında sızanlar hariç, herkes peşinden giderdi. Bununla birlikte asla maraza çıkmazdı. Yukon'da

herkes bilirdi ki, Günışığı eğlenceli bir gece geçirmek istedi mi öfkelenmek, kötü işlere kalkışmak yasaktı. Onun gecesinde erkekler kavgaya cesaret edemezdi. Evvelce ara sıra böyle şeyler olurdu, ama o zaman da gerçek öfke neymiş herkes görür ve tam Yanan Gün'e layık erkek erkeğe dövüşten ağzının payını alırdı. Onun gecesinde ya herkes gülmeli, eğlenmeli, ya da adam gibi evine gitmeliydi.

Günışığı yorulmak nedir bilmiyordu. İki dans arasında altın tozu olarak yirmi bin doları Kearns'e ödeyip Moosehide'deki işletme ruhsatını devretti. Aynı şekilde, Billy Rawlins'in posta kontratını alma işini yoluna koyup hareket hazırlıklarını da yaptı. Köpek sürücü Kama'ya bir haberci yolladı. Kama, ülkeyi istila eden beyazların hizmetinde kendi obasından çok uzaklaşmış olan Tananaw kabilesinden bir Kızılderiliydi.

Barbar ırkının barbar imbiğinden süzülmüş, seçme bir Kızılderili olan ince uzun, sırım gibi gövdeli Kama, kürk giysilerinin içinde Tivoli'ye girdi. Çevresinde yeri göğü inleten gürültücülere hiç şaşırmaksızın ve aldırış etmeksizin Günışığı'nın kendisine verdiği emirleri dinledi.

Kama, aldığı talimatı parmak uçlarıyla bir bir özetleyerek:

"Im," dedi, "Mektupları Ravlins'den al. Kızağa yükle. Selkirk'e kadarki yiyecekleri ver köpeklerin... Sen düşünüyor çok köpek yemeği var Selkirk durak?"

"Çok var Kama."

"Im. Kızağı saat, ım dokuz buraya getir. Kar ayakkabılarını ım getir. Yok getir ım çadır. Belkim var getirmek branda örtü? Küçük ım örtü?"

"Örtü de yok," diye kesinlikle cevap verdi Günışığı.

"Im var çok soğuk."

"Biz de hafif çıkıyoruz yola... Tamam mı! Çok mektup götürüp çok mektup getireceğiz. Çok soğuk, hızlı yolculuk, o zaman iyi."

"Tabii, iyi," dedi Kama teslimiyetle. "Çok soğuk, vız gelmek, yok aldırmak. Im hazır saat dokuz."

Mokaseninin topukları üstünde geriye dönüp istifini bozmadan, kimseye selam vermeden ve kimsenin selamını almadan, sağa sola bakmaksızın bir sfenks gibi gitti.

Virgin, Günışığı'nı bir köşeye çekip alçak sesle:

"Buraya bak Günışığı," dedi. "Meteliksiz kaldın."

"İyi ya işte, hafifledim."

Virgin, "Mac'ın kasasında sekiz bin dolarım var!" diye başlayacak oldu, ama Günışığı onun lafını ağzına tıkadı. Yuların ucu yaklaşıyor gibiydi; Günışığı daha hiç eyer vurulmamış genç bir tay gibi ürktü.

"Aldırdığım yok," dedi. "Dünyaya meteliksiz geldim, meteliksiz giderim. Bu ülkede de zaten ömrümün çoğu meteliksiz geçti. Haydi gel vals yapalım seninle."

"Ama dinle," diye dayattı Virgin, "Param hiçbir işe yaramıyor. Sana borç verebilirim."

Günışığı'nın yüzünde panik havası estiğini görünce de:

"Kumanya ve malzeme kredisi olarak!" diye acele ekledi.

"Kimse bana kredi açamaz!" oldu Günışığı'nın cevabı, "Kendi başımın çaresine bakarım ben. Bir vurgun yaptım mı da o tamamıyla benimdir. Hayır, teşekkür ederim koca kız. Çok teşekkür ederim. Kumanya ve malzememi mektupları götürüp getirerek sağlayacağım."

Virgin, "Günışığı," diye hafif yollu itiraz edecek oldu, ama Günışığı dengeli ve temiz bir ruh coşkunluğuyla onu dans salonuna doğru sürükledi. Valsin temposuna uyarak döne döne dans ederken, Virgin, kendisini kollarında tutup da bütün hilelerine karşı koyan bu adamın demir gibi iradesi üzerine kafa yoruyordu.

O sabah saat altıda, Günışığı gırtlağına kadar viskiyle dolu, ama asla kendini kaybetmeden, bara dirseğini dayamış önüne gelen erkeğin kolunu yatırıyordu. Bu şöyle oluyordu: İki adam barın birer tarafına geçip sağ dirseklerini barın üstüne dayıyor ve sağ elleriyle tutuşuyorlar, sonra da birbirlerinin kolunu dış tarafa doğru zorlayarak yatırmaya çalışıyorlardı. Günışığı'nın karşısına arka arkaya çıktıkları halde hiçbiri onun kolunu yatı-

ramıyordu. Bütün iriliklerine rağmen Olaf Henderson ve French Louis de başaramadılar. Her ikisi de bu işte bir hile, bir kas oyunu olduğunu iddia edince, Günışığı onları başka bir güç sınamasına çağırdı.

"Hepiniz buraya bakın!.." diye bağırdı. "Şimdi iki şey yapacağım: Önce, cebimdeki altın kesesini tartacağım; ikincisi de, hepiniz teker teker, gücünüzün yettiği sayıda un torbasını yerden kaldırdıktan sonra, en çok kaldıranınkinden iki torba fazlasıyla bütün torbaları yerden keseceğime dair topunuzla bahse gireceğim.

"Anasını sattığım!.. Ah, gir şu bahse be!.." diye kendi kendini cesaretlendiren French Louis'in homurtusu neredeyse alkış seslerini bastıracaktı.

"Dur bakalım!" diye bağırdı Olaf Henderson. "Ben de senin kadar güçlüyüm Louis. Bu bahsin yarısı benim."

Günışığı'nın teraziye konan altın kesesi tam dört yüz dolar tuttu. Olaf'la Louis de bahsi aralarında bölüştüler. MacDonald'ın deposundan yirmi beşer kiloluk un çuvalları getirildi. Önce başkaları güçlerini denedi. Birbirine kalın sırımlarla tutturulmuş un çuvallarının iki yanına konan sandalyelerin üzerine, birine bir ayak, diğerine de öbür ayak basılarak çıkılıyor ve ortada kalan çuvallar yukarı kaldırılıyordu... Bu şekilde adamlardan birçoğu iki yüz, iki yüz elli kilo kadar kaldırdı, hatta üç yüz kiloyu kaldıran bile çıktı aralarında. Sıra iki deve geldi; üç yüz elli kilo tutarında çuval bağladılar. Arkasından French Louis bir çuval daha ekledi ve üç yüz yetmiş beş kiloyu yerden kesti. Aynı ağırlığı Olaf da kaldırdı, ama dört yüz kiloyu hiçbiri kaldıramadı. Alınlarında boncuk boncuk ter birikerek, damarları oklava gibi şişerek, kemikleri çatırdayarak tekrar tekrar denediler. Her ikisi de ağırlığı bir miktar kaldırabiliyor, çuvallar yere sürtünüyor, ama bir türlü yerden kesilmiyordu.

Doğrulup sandalyelerden inen French Louis:

"Anasını sattığım!" dedi. "Bu sefer büyük bir hata işledin Günışığı. Bu işi ancak cehennem zebanisi, demirden bir adam kıvı-

rabilir. Elli kilo fazla ha... Arkadaş, beş kilo fazlasını bile kaldıramazsın!"

Çuvalları bağlayan sırım çözüldü, ama iki çuval daha eklenince Kearns araya girdi.

"Yalnız bir çuval eklenecek."

Birisi, "İki," diye bağırdı. "Bahis iki çuval fazlası üzerindeydi."

Kearns, "Ama son çuvalı kaldıramadılar," diye itiraz etti.

"Ancak üç yüz yetmiş beş kilo kaldırdılar."

Ama Günışığı, görkemli bir davranışla meseleyi çözüverdi.

"Ne diye tatlı canınızı üzüyorsunuz yahu!" dedi. "Bir çuval fazlasından ne çıkar. Eğer üç taneden fazlasını kaldıramazsam, iki tanesini de kaldıramam. Koyun çuvalları."

Sandalyelerin üstüne çıktı, çömeldi, elleriyle sırımı yakalayıncaya kadar omuzlarını öne verdi. Ayaklarını hafifçe kaydırıp adalelerini gerdi ve deneme kabilinden şöyle bir tarttı ağırlığı, sonra tekrar gevşetti kaslarını, bedeninin bütün manivela olanaklarının mükemmel bir şekilde ayarlanmış olmasını istiyordu.

Kuşkulu kuşkulu bakan French Louis bağırdı:

"Ölesiye asıl Günışığı! Ölesiye asıl!"

Günışığı'nın kasları yeniden kasıldı, ama bu seferki sahidendi ve o mükemmel bedenini, bütün enerjisini, herhangi bir silkme, ani asılış hareketi görülmeksizin, ağır ağır bir çekici güç haline dönüştürdü, dört yüz elli kiloya yakın ağırlıktaki un çuvalları yığını yerden kesilip, Günışığı'nın bacakları arasında bir pandül gibi ileri geri sallanmaya başladı.

Olaf Henderson'un ağzından herkesin duyduğu derin bir hayret ünlemi çıktı. Farkında olmaksızın kaslarını acı verecek kadar kasmış olan Virgin rahatladı. Öte yandan French Louis'in saygılı bir tavırla:

"Mösyö Günışığı, salut! Ben bir kocaman bebeğim, siz de kocaman bir erkeksiniz," dediği duyuldu.

Günışığı yükünü bıraktı, yere atladı ve doğru bara yöneldi.

Altın kesesini barcının önüne fırlatarak:

"Doldur bakalım!" diye bağırdı.

Tartıcı, kaybedenlerin keselerinden alıp tarttığı dört yüz dolarlık altını Günışığı'nın kesesine doldurdu.

"Herkes yanaşsın bakalım!" diye devam etti Günışığı. "Hangi zıkkımı içeceksiniz, söyleyin adını! Kazanan ısmarlıyor!"

On dakika sonra Günışığı:

"Bu gece benim gecem!" diye bağırıyordu. "Ben yalnız gezen erkek kurdum; otuz kış gördüm. Bugün benim doğum günüm, bütün yıl içindeki biricik günüm, onun için kim gelirse gelsin karşıma, yatırırım sırtını yere. Gelin bakalım chechaquolar,* çaylaklar, gelin de vaftiz edeyim sizi!"

Barmenler ve körkütük sarhoş olup şarkı söylemeye başlayanlar dışında bütün kalabalık sel gibi sokağa döküldü. MacDonald'ın kafasından herhalde kendi gururunu kurtarmak düşüncesi geçti ki, ellerini uzatıp Günışığı'na yaklaştı.

"Ne? Önce sen mi geliyorsun?.." diye kahkahayı bastı Günışığı ve tokalaşır gibi, eliyle öbürünün eline bir şaplak attı...

"Yok yok," diye öbürü aceleyle bir iddiası olmadığını belirtti. "Sadece doğum gününü kutlayacaktım. Tabii yatırırsın beni karların üstüne. Dört yüz elli kiloyu yerden kesen adamın karşısında benim hükmüm ne ki?"

MacDonald doksan kilo çekiyordu ve Günışığı onu sadece elinden tutmuştu; bununla birlikte, bar sahibini kendine doğru hızla, bir çekişte, ayaklarını yerden kestiği gibi kaldırdı, yüzükoyun karların içine fırlattı. Ondan sonra da bir makine gibi kendisine en yakın adamı yakalayıp attı, yakalayıp attı yere... Böylece yarım düzinesini yere yıkmıştı. Karşı koymanın yararı yoktu. Adamlar tepetaklak, acayip şekillerde, ama hiçbir yerleri incinmeksizin yumuşak karı boyluyordu.

Yarı karanlıkta kimin yeri öptüğünü, kimin sırasını beklediğini ayırt etmek güçtü. Onun için heriflerin sırtlarını omuzlarını eliyle yoklamaya başladı:

O müthiş ellerini her uzatışında, "Daha vaftiz olmadın mı sen?" diye soruyordu habire.

---

* Chechaquo: Yeni gelen; bir yerin acemisi. *-çev.*

Birçoğu karın üstüne yan yana sıralanmış yatıyor, bir bölümü de onu aldatmak için çömelip kendilerini kara buluyordu, Günışığı onların işi bitti sansın diye.

Ama odunculuk ve avcılık yapan beş kişi dimdik ayakta duruyordu; bunlar kimin doğum günü olursa olsun, her zaman karşılaşmaya hazır ve istekliydiler.

Kan ter içinde çalışan, son derece dayanıklı, nice erkek erkeğe dövüşten, nice kıran kırana karşılaşmadan çıkmış, bu gibi şeylerin ustası olan bu adamlarda, Günışığı'nın en âlâsına sahip olduğu bir tek şey eksikti... Yani, Günışığı'nınki gibi mükemmele yakın bir beyinle kaslar arasındaki işbirliği yoktu onlarda. Günışığı'nda ise bunlar, kendisinin kazandığı bir erdem olarak değil birer doğa vergisi olarak bulunuyordu; o bu Tanrı vergilerini kalıt almıştı. Sinirleri, duyumları onlarınkinden çabuk iletiyordu beyne; istençli işlerde özellikle mükemmel çalışan beyni ise onlarınkinden çok daha hızlı işliyordu. Kaslarına gelince, daha çabuk itaat ediyordu. O böyle yaratılmıştı. Bedeninin manivelaları, yayı kurtulan bir çelik kapan gibi hızlı çalışıyordu. Bütün bunlara ilaveten, milyonda bir insana nasip olan bir güce sahipti Günışığı; bedeninin iriliğine değil, niteliğine dayanan, kasların dokularındaki üstün bir organik mükemmelliğe dayanan güçtü bu. Bu bakımdan, Günışığı daha rakibi ne olduğunu anlayamadan, istediği anda, şimşek gibi gücünü kullanır ve sonucu alıverirdi. Buna karşılık da kendisine uygulanan bir gücü o kadar çabuk fark ederdi ki, yine yıldırım gibi bir güç uygulamasıyla hemen kurtulabilirdi.

Günışığı bekleyen gruba seslenerek:

"Orada durup beklemenin âlemi yok," dedi. "Siz de gelip vaftizinizi yaptırabilirsiniz. Yılın başka bir gününde olsa belki hepiniz yenersiniz beni, ama doğum günümde en üstün olduğumu hepinize anlatmak istiyorum. Öyle hırslı, aç aç bakan Pat Hanrahan değil mi orada? Gel buraya Pat."

Vaktiyle çıplak yumruklarıyla profesyonel boksör olarak dövüşmüş, böyle işlerde usta bir adamdı Pat Hanrahan; hemen ileri çıktı.

Karşılıklı geçip tutuştular. İrlandalı daha ne olduğunu anlayamadan kendisini yakalanmış buldu ve başıyla omuzları kara gömülüverdi. Eski baltacılardan olan Jooe Hines ise, kendi ifadesince daha hazır değilken yediği sıkı bir tırpan ve ters çangalla tepetaklak yeri öptüğü zaman, iki katlı bir binadan düşmüş gibi oldu.

Bütün bunlar Günışığı'nı zerre kadar yormamıştı. Uzun süre güç harcamamış, kaslarını dakikalarca zorlamamıştı zira. Aslına bakılırsa, bir anda geriliveriyor, hemen arkasından da gevşiyordu. Böylece, dövüşleriyle ün salan kırçıl sakallı, demir bedenli Doc Watson da, ilk saldıran kendisi olduğu halde, saldırısının hemen arkasından, saniyenin kesri kadar sürede alaşağı edildi. Onun yerden ayaklarına doğru atılacağını sezen Günışığı hemen tepesine biniverdi Doc'un; yıldırım gibi ve kemiklerini ezercesine sırtüstü çevirip omuzlarını kara bastırdı. Bundan ders alan Olaf Henderson, Günışığı'nı gafil avlamaya çalıştı; daha Günışığı elini uzatıp Doc Watson'un yerden kalkmasına yardım ederken yandan giriverdi. Günışığı elleriyle dizlerinin üzerine düştü, ama yan tarafından da, Olaf'ın bacağını tam dizinin altından yakaladı. Olaf aldığı hızla Günışığı'nın sırtından aşıp, boylu boyunca ileriye serildi. Daha yerinden doğrulmaya vakit bulamadan, Günışığı üstüne atıldığı gibi onu çevirip omuzlarını yere yapıştırdı, başını gözünü kara bulayıp gömleğinin içine kar doldurdu.

Olaf kendisini toparlayıp ayağa kalkarken:

"Ben de senin kadar esaslıyım vallahi Günışığı, ama Tanrı hakkı için, böylesine kavrayış görmedim ömrümde," diye homurdandı.

French Louis beş kişinin sonuncusuydu. Öncekilerin halinden iyi ders aldığı için sakınarak hareket ediyordu. Tutuşmadan önce bir süre Günışığı'nın çevresinde dolanıp aldatmacalar yaptı; tutuştuktan sonra bir dakika kadar ikisi de güçlerini deneyerek itiştiler. Derken, tam karşılaşma ilgi çekici bir durum almaya başladığı sırada, Günışığı o şimşek gibi manivela hareketlerinden biriyle, ağırlığını bir ayağından öbürüne aktararak kafakolu oturtuverdi. French Louis, dev gövdesinin tüm kemikleri çatır-

dayana kadar dayandı, sonra ağır ağır ayakları yerden kesildi, Günışığı'nın üzerinden aştı ve alta gitti.

Ayağa fırlayıp Tivoli'ye girmek üzere öne düşen Günışığı:

"Kazanan ısmarlıyor!" diye bağırdı. "Yanaşın bakalım! Bu tarafa, zıkkımhaneye!"

Uzun bar tezgâhının önünde, bazı yerlerde iki üç sıra halinde dizildiler. Buz tutan mokasenlerini yere vurarak temizlediler, zira dışarıda ısı sıfırın altında otuz dereceydi. Gerek işte, gerek eğlencede eskilerin en atılganlarından olan Bettles, "Sassafras Kökü" adlı sarhoş şarkısını bıraktı, yalpalayarak gelip Günışığı'nı kutladı. Ama bu arada içinden bir nutuk çekmek de gelmiş olmalı ki, sesini bir hatip gibi yükseltti:

"Arkadaşlar," dedi, "Günışığı'nın arkadaşım olduğunu söylemekten gurur duyarım. Onunla evvelce az yol tepmedik biz, bilirim, mokasenlerinden, sırtındaki mendebur postunun tepesine kadar on sekiz kıratlık bir adamdır o. Bu ülkeye ilk ayak bastığında bıyıkları daha yeni terlemeye başlamıştı. Sizler onun yaşındayken ağzınız daha süt kokardı. Ama onun hayatında çocukluk diye bir şey yoktur. O koskocaman bir herif olarak doğdu anasından. Ha, işte o eski günlerde de, erkek dediğinin sapına kadar erkek olması gerekirdi. O vakitler oraların hali, bir gün o yabani ülkeye de gelecek olan medeniyetten çok uzaktı."

Bettles sustu, ıkına sıkına Günışığı'nı şöyle bir kurt kapanına aldı:

"O güzel, eski günlerde seninle ikimiz köpeklerimizi Yukon'a doğru havlattığımız vakitler, ne bugünkü gibi gökten çorba yağardı, ne de bedava yemek yenilen menzil durakları vardı. Avımızı vurduğumuz yerde kamp ateşimizi yakar, çoğu zaman da kurutulmuş balık ya da tavşan etiyle geçinmek zorunda kalırdık."

Zafer kazanmışçasına çevresine bakındı; kopan alkışlar arasından, Günışığı'ndan da konuşma isteyen sesler duyuldu... Günışığı razı oldu. Hemen bir sandalye getirildi ve Günışığı'nı sandalyenin üstünde tutmak için yardımcı eller uzandı. Şimdi tepelerinden baktığı bu kalabalıktan ayakları mokasenli, ya da

muc-Luc'lı*, kaba giyimli, boyunlarından yün eldivenler sallanan, kürklü kulaklıkları yukarı kaldırılmış başlıklarıyla, kanatlı miğfer takan İskandinavları andıran yabaniler kalabalığından daha ayık değildi. Günışığı'nın gözleri çakmak çakmaktı; içkinin etkisiyle hücum eden kandan da bronz renkli yanakları kararmıştı sanki. Bitip bitip başlayan çılgınca alkışlarla karşılandı Günışığı ve bu alkışlarla gözleri belli belirsiz buğulandı. Gerçi duyulan sesin çoğu, sarhoş ağızların çıkardığı yayvan, anlaşılmaz kelimeler getiriyordu kulağa, ama alkışlar ona olan sevgiyi belli ediyordu yeterince. Ne var ki dünya kurulalı beri insanlar böyle hareket eder; karanlık mağaraların ağzında olsun, ateş başında çömelerek, ya da Roma İmparatorluğu'nda halkı soyan derebeylerin saraylarında, modern zamanların göğü tırmalayan otellerinde veyahut da büyük limanların barlarında olsun, insanoğlu hep böyle içer, dövüşür, işret eder öteden beri. İşte bu kutup gecesinde kendilerine gökdelenler kuran bu adamlar da diğerleriyle aynıydı; gururlanarak, övünerek, sarhoş olup gürültü ederek, kahramanca göğüs gerdikleri zahmetlerin doğayla ölesiye didişmelerinin karşılığı olarak, karanlık gerçekten birkaç çılgın an çalıyorlardı. Çağdaş kahramanlardı bunlar ve hiçbir suretle eski zaman kahramanlarından başkalıkları yoktu.

Günışığı:

"Vallahi, arkadaşlar, sizlere ne söyleyeceğimi bilemiyorum," diye aksayarak konuşmaya başladı; hâlâ fırıl fırıl dönen beynine hâkim olmaya çalışıyordu. "En iyisi, sizlere bir öykü anlatayım: Bir zamanlar bir ortağım vardı... Juneau'dayken Kuzey Karolina'dan gelmişti, bana işte hep bu öyküyü anlatırdı. Onun memleketinde, dağlarda, bir düğün sırasında olmuş bu anlatacağım. Bütün aile, arkadaşlar hep bir aradaymış. Papaz da duanın sonunu getiriyormuş artık. 'Rabbin birleştirdiği bu insanları kimse ayırmasın,' deyince, güvey, 'Papaz efendi' der, 'senin şu son cümledeki grameri tartışmak üzere ayağa kalkıyorum; düğünümün doğru dürüst yapılmasını isterim.'

* Muc-Luc: Ayı balığı derisinden yapılma, su geçirmez, içi kürklü Eskimo çizmesi.

...Barut dumanları seyreldiği zaman gelin çevresine bir bakar ki ne görsün, nalları dikmiş bir güvey, bir ağabey, iki amca ve yine nalları dikmiş beş konuk yerde yatıyor... Bunun üzerine gelin şöyle adamakıllı bir iç geçirir ve 'Şu Allah'ın belası basma horozlu, revolverler de bütün umutlarımın içine etti,' der."

Kahkaha tufanı dindikten sonra, "İşte ben de size aynı şeyi söylüyorum," diye ekledi Günışığı. "Jack Kearns'in o dört alçak papazı benim bütün umutlarımı berbat etti. Meteliksizim şimdi; yola düzüleceğim Dyea'ya doğru."

Biri "Memleketi terk mi ediyorsun?" diye seslendi.

Bir an süren öfke sağanağı Günışığı'nın yüzünü allak bullak etti, ama neşesi çarçabuk yerine geldi yine.

"Böyle soruları laf olsun, şaka olsun diye sorduğunuzu biliyorum," dedi gülerek, "Terk ettiğim yok bir yeri."

Aynı ses, "Öyleyse tekrarla andını Günışığı," diye bağırdı.

"Tabii, tekrarlayacağım. Chilcoot'a ilk kez 1883'te geldim. Geçidi sonbaharda, kar fırtınasında, sırtımda yırtık pırtık bir gömlek, çantamda bir kutu un olduğu halde aştım... O kış kumanya ve malzememi Juneau'dan aldım, baharla birlikte de geçidi tekrar aştım. Açlık beni yeniden bulunduğum yerden çekti aldı, tekrar içerilere daldım ertesi bahar; işte o vakitler vurgunumu yapmadan asla içerilerden çıkmayacağıma yemin ettim. Eh, daha vurgunu yapmış değilim ve buradayım. Ülkeyi bırakıyor da değilim. Postayı götürüp hemen geri geleceğim. Dyea'da bir gece bile kalmayacağım. Köpekleri değiştirmek, postayı ve kumanyayı almak için Chilcoot'da uğrayacağım. İşte burada, cehennem zebanilerinin kuyrukları ve Vaftizci Yahya'nın başı üzerine yemin ediyorum ki, vurgunumu yapmadan dışarı bir adım atmayacağım. Ve burada, hepinize diyorum ki, bu vurgun da esaslı bir vurgun olacak."

Bettles aşağıda, kollarını sevgiyle Günışığı'nın bacaklarına dolamış vaziyette, sordu:

"Senin vurgun dediğin ne kadar olmalı?"

"Evet, ne kadar? Ne kadarına vurgun dersin sen?.." diye diğerleri de bağrıştı.

Günışığı bir an durdu, düşündü, ağır ağır:

"Dört-beş milyon," dedi ve sözünü alaycı çığlıklarla karşılayanları susturmak için kollarını yukarıya kaldırdı, "Oldukça alçakgönüllü davranıp, en aşağısını söyleyerek bir milyon diyeceğim. Bundan bir metelik bile aşağı olsa memleketten ayrılmayacağım."

Sözleri yine coşkun alay çığlıklarıyla karşılandı... Yukon'da o güne kadar çıkarılan bütün altınların toplamı beş milyonun altındaydı ve şimdiye kadar en zengin damarı bulan kimse de milyona yaklaşmak şöyle dursun, yüz bin doları bile yapamamıştı.

"Hepiniz dinleyin beni. Bu gece Jack Kearns'in nasıl içine doğduğunu gördünüz. İkinci kez kâğıt çekmeden önce hepimizin eli onunkinden iyiydi. Sıradan üç papazı bir işe yaramazdı. Ama o dördüncü papazın geleceğinden emindi –içine doğmuştu çünkü–, nitekim aldı da dördüncüyü. Bakın hepinize diyorum ki, benim içime doğuyor. Yukon'da yakınlarda büyük damarlar bulunacak, hem de çok yakında. Öyle Moosehide'deki, Birch-Creek'teki gibi bilinen damarları demiyorum... Adamın saçlarını diken diken edecek, aklını başından alacak damarlar. Hepinize diyorum ki, havada bunun kokusu duyuluyor ve yakalanmak için bekliyor. Kimse durduramaz bunu ve bu ırmak boyundan gelecektir. Yakın bir gelecekte, eğer beni bulmak isterseniz, işte oralarda benim mokasenlerimin izlerini takip etmek zorunda kalacaksınız... Stewart, Indivan ve Klondike ırmakları civarında bir yerlerde olacağım. Postayı getirir getirmez hemen o yöne hareket edeceğim, hem de öyle hızlı gideceğim ki, tozumu bile göremeyeceksiniz. Geliyor arkadaşlar, geliyor; tava başına yüz dolarlık altın, otların diplerinden, yerden fışkırırcasına geliyor. Bu damar bulunduğu zaman cehennem boşandı zannedeceksiniz hepiniz."

Kadehini dudaklarına götürdü.

"Hepinizin bu damardan nasibini almasını dilerim; onun şerefine."

İçkisini yuvarladı ve sandalyeden aşağı indi, aynı anda da yine Bettles'in bir kurt kapanına yakalandı.

Kapının dışındaki ispirto termometreye baktıktan sonra içeri gelen Joe Hines:

"Senin yerinde olsam bugün haylamazdım köpekleri Günışığı!" diye öğüt verdi. "Çok yakında büyük bir soğuk dalgası gelecek. Sıfırın altında otuz şimdi, habire de düşüyor. Hava kırılana kadar beklesen daha iyi edersin."

Günışığı güldü, yanı başındaki eskiler de güldü.

"Sizler işte böylesiniz," diye bağırdı Bettles. "Bir parçacık ayazdan ödünüz patlar. Ayazın Günışığı'nı durduracağını sanıyorsanız, onu tanımıyorsunuz demektir, ayıp size!"

"Soğuk dalgasında yolculuk edecek olursan, ciğerlerin donar," diye cevap verdiler.

"Senin dediğin dondurma!.. Buraya bak Hines, sen buraya geleli daha ancak üç yıl oldu. Daha iyice pişmedin sen... Ben Günışığı'nın Koyokuk'ta sıfırın altında elli derecede, günde elli mil yaptığını bilirim."

Hines başını üzüntülü üzüntülü salladı:

"Zaten işte böylelerinin ciğerleri donar hep," dedi kederli bir tavırla. "Eğer Günışığı soğuk dalgası geçmeden yola çıkarsa... Hem de böyle çadırsız, brandasız; asla kurtaramaz paçayı."

Bettles hemen bir sandalyenin üstüne çıkıp, ayakta durabilmek için de kolunu Günışığı'nın boynuna dolayarak:

"Dyea'ya kadar bin mil çeker buradan," dedi. "Bin mil diyorum size; hem de yolun büyük bir kısmında karlar hiç çiğnenmemiştir, ama yine de hangi *chechaquo* ile olursa olsun ve nesine isterse bahse girerim ki, Günışığı, Dyea'ya otuz günde varır."

"Bu, günde ortalama otuz milden fazla yol yapmak demektir," diye haber verdi Doc Watson. "Hem ben de yolculuk nedir bilirim. Bir kar fırtınasına yakalansa Chilcoot'da bir hafta bağlanır kalır."

"Eveeet!" diye cevap verdi Bettles. "Hem de Günışığı dönüşte de aynı bin mili yine otuz günde alacaktır; kar fırtınalarının da canı cehenneme, iddiamı destekleyecek bir beş yüz dolarım var."

Sözlerine güç katmak için cebinden Polonya sosisi iriliğinde bir altın kesesi çıkarıp pat diye bar tezgahına attı. Doc Watson da kendi kesesini fırlattı yanına.

"Durun bakalım!.." diye bağırdı Günışığı, "Bettles haklıdır, bahse ben de katılmak istiyorum. Tam altmış gün sonra yanımda Dyea postası olduğu halde Tivoli'nin kapısından gireceğime dair beş yüz dolar koyuyorum bahse."

İddiayı kuşkuyla karşılayan bir homurdanma oldu ve bir düzine adam altın keselerini çıkarttı ceplerinden. Jack Kearns itişe kakışa kalabalığın ön sırasına gelip Günışığı'nın dikkatini kendi üzerine çekti.

"Bahsini kabul ediyorum Günışığı," diye bağırdı. "Yapamayacağına dair bire iki koyuyorum... Hem de yetmiş beş günde yapamayacağına dair!

"Sadaka istemez Jack," diye cevap verdi Günışığı. "Bahis eşit olacak, zaman da altmış gün."

"Yetmiş beş gün ve yapamayacağına dair bire iki," diye diretti Kearns. "Fifty Mile'da şimdi ırmak çözülmüş durumda, kıyı saçak buzları da incelmiştir."

Günışığı:

"Benden kazandıkların tamamıyla senindir," diye devam etti. "Bak, yıldırım hakkı için Jack, kazandığını bu yoldan geri veremezsin bana. Bahse girmem seninle. Bana para kazandırmaya çalışıyorsun. Ama bak bir şey diyeyim sana, içime doğuyor benim de, yakında hepsini geri alacağım senden kumarda. Şu büyük damar bulunana kadar bekle hele. O zaman seninle sınırı tamamıyla kaldırıp erkekçe bir pokere oturacağız. Kabul mü?"

El sıkıştılar.

Kearns, Bettles'in kulağına, "Tabii başaracak!" diye fısıldadı ve yüksek sesle ortaya:

"Günışığı'nın altmış günde döneceğine dair beş yüz dolar koyuyorum, işte!" diye bağırdı.

Billy Rawlins müşterek bahsi kapadı, Bettles de sevinçle Kearns'in boynuna sarıldı.

Olaf Henderson, Günışığı'nı Bettles'le Kearns'in yanından çekip götürürken:

"Vallahi girerdim şu bahse!" dedi.

Günışığı, müşterek bahsin kapandığını anlatırcasına:

"Kazanan ısmarlıyor!" diye bağırdı. "Nasıl olsa kazanacağıma eminim, altmış gün ise uzun zaman, onun için şimdiden ısmarlıyorum. İsteyin bakalım içki küpleri! Ne isterseniz için!"

Bettles elinde bir kadeh viskiyle tekrar sandalyenin üstüne çıktı ve ileri geri sallana sallana, bildiği biricik şarkıyı söylemeye başladı:

Ah, işte Henry Ward Beecher ile
Pazar okulu vaizleri
Hep beraber Sassafras Kökü'nü söylüyorlar;
Ama eğer gerçek adıyla söyleseler,
Kalıbımızı basabiliriz,
Yasak meyvenin suyu olduğuna.

Kalabalık koro halinde katıldı:

"Ama eğer gerçek adıyla söyleseler,
Kalıbımızı basabiliriz,
Yasak meyvenin suyu olduğuna.

Dış kapı açıldı. İçeriye kurşuni, soluk bir aydınlık süzüldü.

Birisi uyarır yollu, "Yanan Gün, Yanan Gün!" diye seslendi.

Günışığı bir an bile beklemedi, kulaklıklarını çektiği gibi doğru kapıya seyirtti. Kama dışarıda, kızağın yanında duruyordu. Bu, otuz beş santim eninde, iki buçuk metre boyunda, alt lataları çelik tabanlı skilerden on beş santim yukarıda bulunan ince uzun bir kızaktı. Üstüne, geyik derisinden sırımlarla bağlanmış hafif çadır bezinden torbalar içinde kumanya, köpeklerin yiyeceği ve posta yüklenmişti. Önünde, kıvırcık tüyleri buz tutmuş tek sıra halinde beş köpek yatıyordu. Bunlar, irilikleri ve renkleri birbirinin aynı, hepsi de olağanüstü denecek kadar kocaman, bembeyaz tüylü birer kurt köpeğiydi. Amansız çenelerinden tüylü kuyruklarına kadar, tıpa tıp bozkurda benziyorlardı. Aslında evcilleşti-

rilmiş olmakla birlikte görünüş ve özellikleri bakımından gerçek birer kurttu bunlar. Kızaktaki yükün tepesinde, sırımların arasına sıkıştırılmış, her an kullanılmaya hazır vaziyette, raket biçiminde iki çift kar ayakkabısı duruyordu.

Bettles, ucu torbanın birinden dışarı çıkmış, kutup tavşanı derilerinden yapılma bir kaputu göstererek:

"Onun yatağı işte," dedi. "Üç kiloluk tavşan derisi. O bundan daha sıcak bir şeyin altında yatmamıştır hiç, ama ben olsam donarım billahi. Günışığı fırın gibi adamdır, yaa fırın gibi."

Doc Watson:

"Şu Kızılderilinin yerinde olmak istemezdim," diye fikir yürüttü.

Bettles zevkten bitmiş bir halde:

"Dayanamayacak, Günışığı'na ayak uydurmaya dayanamayacak, ölecek!" diye âdeta şakıdı. "Biliyorum. Günışığı'yla yola çıktım ben. Bu herif hayatında yorulmak nedir bilmez. Yorgunluk nedir bilmez o. Sıfırın altında yirmi derecede ıslak çoraplarla bütün gün yol aldığını bilirim onun. Bunu yapabilecek başka biri yoktur yeryüzünde."

Bu konuşmalar sürüp giderken, Günışığı da çevresindekilerle vedalaşıyordu. Virgin onu öpmek istedi, ama Günışığı, başı viskiden hafifçe dönmesine rağmen, yulardan boynunu kurtarmasını bildi. Virgin'i öptü. Uzun eldivenlerini çekti, köpekleri ayağa kaldırdı ve sürücü okunun yanında yerini aldı.

"Hayyydi güzellerim!" diye bir nara attı.

Hayvanlar o anda ileri fırlayıp tırnaklarını kara gömerek âdeta karınları yere değercesine yüklendiler göğüs kayışlarına. Daha kızak otuz kırk metre gitmeden, Günışığı da, Kama da onlara yetişmek için kızağın ardından koşmaya başlamışlardı. Böylece iki adamla köpekler koşar adımlarla Yukon Irmağının kıyısından aşıp, donmuş yatağa indiler ve kurşuni aydınlıkta gözden kayboldular.

IV

Çiğnenmiş bir yolun bulunduğu bir ırmak yatağı üzerinde kar ayakkabılarına ihtiyaç duymadan, saatte ortalama altı mil yapabiliyordu. İki adam köpeklere ayak uydurabilmek için koşmak zorundaydı. Günışığı'yla Kama sürücü okunun yanında nöbet değiştiriyorlardı, zira uçar gibi giden kızağı idare etmek, aynı zamanda da kızakla aynı hızda koşmak son derece yorucu bir işti. Nöbeti biten arkaya geçiyor, arada sırada da kızağın üstüne sıçrayarak dinleniyordu.

Çok zor bir işti bu, ama aynı zamanda da insana canlılık veren bir işti.

Çiğnenmiş yoldan alabildiğince yararlanmak için uçarcasına gidiyor, mesafeleri yutuyorlardı. İleride çiğnenmemiş bölgeye girecekler, o zaman saatte en çok üç mil yapabileceklerdi. O vakit koşamayacakları gibi, kızağın üstüne çıkarak dinlenmek ihtiyacını da duymayacaklardı. Sürücü okunu idare etmek kolaylaşacak, kızağın önünde köpeklere yol açmak için kar ayakkabılarıyla karı çiğneyen de nöbeti ötekine devrettiği zaman, sürücü okunun yanında dinlenebilecekti. Ne var ki bu iş canlandırıcı olmaktan uzaktı. Ayrıca, karmaşık buz kitlelerinin üzerinden aşmak için adamakıllı ter dökecekleri yerler de olacaktı; öyle yerler gelecekti ki, saate iki mil yaptıkları zaman kendilerini mutlu sayacaklardı; gerçi bu engeller kısa mesafeler boyunca sürecekti, ama yine de öylesine berbat olacaktı ki bir saatlik yolculukta canları çıkacaktı.

Kama ile Günışığı hiç konuşmuyorlardı. Yaptıkları işin niteliği itibarıyla konuşmazlardı gerçi, ama zaten yaratılışları bakımından da çalışırken konuşmaktan hoşlanmayan insanlardı ikisi de. Nadiren, o da gerektiği zaman tek heceli kelimelerle konuşurlar, Kama ise çoğunlukla homurtular çıkarmakla yetinirdi. Ara sıra köpeklerden biri ağlamaklı bir ses çıkarır ya da hırlar, ama takım çoğunlukla sessizlik içinde ilerlerdi. Sadece kızak skilerinin çelik tabanlarının buz üstünde çıkardığı keskin gıcırtı ve zorlanan kızağın çatırtısı duyulurdu.

Günışığı sanki bir duvarın bir yanından öbür yanına geçermişçesine, Tivoli'nin gürültüsü içinden başka bir dünyaya, sessizlik ve hareketsizliğin egemen olduğu bir dünyaya adım atmıştı. Bu dünyada hiçbir hareket yoktu. Yukon, bir metre kalınlığında bir buz tabakasının altında uyuyordu. Bir soluk kadar bile rüzgâr esmiyordu. Irmağın her iki yakası boyunca birer orman halinde uzanan ladin ağaçlarında tek dal, tek yaprak kımıldamıyordu. Dalların çekebileceği en son kar zerresinin ağırlığını da yüklenen ağaçlar taşlaşmış gibi duruyordu. En ufak gürültüyle ağaçların üstündeki kar yığını dökülebilirdi, ne var ki tek kar tanesi dökülmüyordu. Bu kasvetli durgunluk ve sessizlik içindeki biricik hareket, biricik hayat işareti kızaktı; onun skilerinin çıkarttığı cızırtı ise, yardığı sessizliği daha da güçlü duyuruyordu.

Bu ölü bir dünya, daha da kötüsü, kasvetli bir dünyaydı... Hava kuru ve berraktı; havada zerre kadar rutubet, sis, buhar yoktu; ama gök yine de kasvet verici kurşuni bir örtü gibiydi. Bunun sebebi, güneş ışınlarının aydınlığını kapayacak bulut olmadığı halde, aydınlık verecek güneşin de olmamasıydı. Zira güneş güneyde meridyene doğru tırmandığı halde, güneşle buzlu Yukon arasına dünyanın şişkin karnı giriyordu. Geceleri gölgeler içinde uyuyan Yukon'da gündüzler de uzun süren bir alaca karanlıktan ibaretti. On ikiye çeyrek kala, ırmağın geniş bir dirseği güney yönünde uzun bir görüntü verdiği sırada, güneşin üst kenarı ufuk çizgisinin üstüne yükseldi. Ne var ki güneş dikine yükselmedi, eğik bir yörünge üzerinde ilerledi ve saat tam on ikide alt kenarı ufuk çizgisinin azıcık üstüne çıkabildi. Donuk, solgun bir güneşti bu. Işınlarında ısı yoktu, insan güneş gözlüğü takmasa bile, gözleri rahatsız olmadan rahatça bakabiliyordu güneş yuvarlağına. Güneş meridyene ulaşır ulaşmaz da yine eğik bir yörüngede ufuk çizgisinin altına doğru kaymaya başladı ve saat on ikiyi çeyrek geçe, dünya, gölgesini Yukon'un üzerine düşürdü.

Adamlarla köpekler durmaksızın koşuyordu. Mideleri yönünden Günışığı da Kama da birer yabaniden farksızdı... Zaman ve miktar bakımından düzensiz bir şekilde yerler, fırsat buldu mu

oburlar gibi tıka basa doldururlardı karınlarını, bazen de ağızlarına bir lokma koymaksızın uzun mesafeler alırlardı. Köpeklere gelince, onlar günde bir kere yerdi; her birinin bir seferde yediği kurutulmuş balık miktarı dört yüz elli gramı geçmezdi pek. Her zaman kurt gibi aç ve her zaman formdaydılar. Tıpkı ataları kurtlar gibi, onların sindirim sistemleri de son derece mükemmeldi ve en az yiyecekten en çok yararı sağlayacak biçimde çalışırdı. Hiçbir şey ziyan olmazdı sindirim sistemlerinde. Yedikleri besin son zerresine kadar enerjiye dönüşürdü. Kama'yla Günışığı da tıpkı onlara benziyordu. Bu iki insan da dayanıklı atalardan geliyordu ve onlar gibi dayanıklıydı. Basit, ama esaslı bir tutumlulukları vardı yiyecek konusunda. Azıcık bir besin onlara muazzam bir enerji sağlıyordu. Hiçbir şey kaybolmuyordu. Uygarlığın rahatına alışmış, masa başında oturan bir adam, Günışığı'yla Kama'yı fiziksel yeterliliklerinin zirvesinde tutan besin miktarıyla mutlaka zayıf düşer, mecalsiz kalırdı. Onlar, masa başında oturan adamın bilmediği şeyi, yani her an, her saat normal bir açlık içinde bulunmanın ne demek olduğunu bilirlerdi; onları her istedikleri vakit yemeye hazır bulunduran da işte buydu. İştahları her zaman yerinde, her zaman bilenmiş durumdaydı, öyle ki, önlerine ne gelirse aldırmadan hemen saldırır ve hazımsızlık nedir bilmezlerdi.

Öğleden sonra saat üçte, gecenin karanlığı, uzun süren alaca karanlığı yuttu. Keskin uçlu, göze çok yakın ve parlak görünen yıldızlar çıktı. Köpeklerle adamlar yıldızların ışığında yollarına devam etti. Onlar yorgunluk nedir bilmiyordu. Üstelik bu rekor kırarcasına gidiş, bir günlük değil, altmış günlük yolculuğun birinci gününün gidişiydi. Günışığı bir önceki geceyi hiç uyumaksızın, dans edip içerek geçirdiği halde, üzerinde bunların en ufak bir etkisi bile görünmüyordu. Bunun iki nedeni vardı: Birincisi, onun dikkate değer yaşama gücü; ikincisi de bu gibi gecelerin onun hayatında pek ender yer alması. Tekrar masa başında oturan adama dönelim: Yatma vaktinde içeceği bir fincan kahve bu adamın fiziksel yeterliliğine, bütün gece durmadan içen ve heye-

canlı dakikalar yaşayan Günışığı'nın bütün bunlardan göreceği zarardan çok daha fazlasını verirdi.

Günışığı yanına saat almadan yolculuk ederdi; zamanın geçişini çoğunlukla bilinçaltında gelişen bir işlemle tahmin eder, anlardı. Kendi tahminine göre saatin altı olduğuna karar verdikten sonra bir kamp yeri araştırmaya başladı. Yol bir dirsekte ırmağı bir kıyıdan öbür kıyıya doğru kesiyordu. Kamp kurmaya elverişli bir nokta bulamadıkları için bir mil ötedeki karşı kıyıya doğru ilerlediler. Ama tam yarı yolda bir buz kütlesiyle karşılaştılar ve bunu aşmak için ter dökerek yarım saat uğraştılar. Sonunda Günışığı aradığını bulmuş, kuyuya yakın bir yerde kurumuş bir ağaç görmüştü... Kızak ağacın yakınına çekildi. Kama keyifle homurdandı ve kamp kurma işi başladı.

İş bölümü harikaydı. Her biri ne yapacağını biliyordu: Günışığı bir baltayla kurumuş çamı devirdi; Kama bir başka balta alıp kar ayakkabılarını giydi, buz tutmuş Yukon Irmağının üstündeki altmış santimlik kar tabakasını temizledi ve yemek hazırlamakta kullanılmak üzere bir miktar buz kesti. Bir parça kuru huş ağacı kabuğu tutuşturularak ateş yakıldı; Kızılderili kızağın yüklerini indirip köpeklerin kurutulmuş balıklarını verirken, Günışığı da yemek pişirmeye koyuldu. Kama yiyecek torbalarını ağaçlara, köpeklerin ulaşamayacağı yükseklikteki dallara astı. Sonra genç bir ladin ağacını kesip devirdi ve dallarını budadı. Ateşin yakınındaki karları iyice ezerek, bu basılmış yerleri kestiği dallarla örttü. Bu döşemenin üzerine de kendisinin ve Günışığı'nın, içinde kuru çorap, kuru fanila, don ve uyumak için üstlerine örttükleri kürkleri bulunan torbaları attı. Günışığı'nın bir kürküne karşılık Kama'nın iki kürkü vardı.

Konuşmadan, hiç vakit kaybetmeden, düzenli bir tempo içinde çalışıyorlardı. Her biri ne gerekiyorsa yapıyor ve kendi eli altında bulunan en ufak bir işi bile ötekine bırakmak aklının köşesinden geçmiyordu. Böylece daha fazla buz gerektiğini gören Kama gidip buz alırken, Günışığı da köpeklerden birinin itip devirdiği kar ayakkabılarından birini alıp sivri ucundan tekrar

kara sapladı. Bir yandan kahve hazırlanırken, bir yandan da domuz yağı eritilip, un çorbası için unla su karıştırılırken, Günışığı koca bir çömlek fasulyeyi ateşe koyacak zamanı buldu. Kama geri geldi, ladin dallarından yaptığı döşemenin kenarına oturdu ve bu bekleyiş süresince kızağı onardı.

Yemeğe oturdukları zaman Kama:

"Ben zanneder belkim şu Skookum ile Booga yapacaklar çok kavga," diye fikir yürüttü.

Günışığı, "Gözünü ayırma onlardan!" demekle yetindi.

Yemek boyunca bütün konuşmaları da bundan ibaret kaldı. Bir ara Kama, elinde yanan bir odun parçasıyla homurdanıp lanetler savurarak fırladı; birbirine giren köpekleri ayırdı... Günışığı bir yandan lokmalarını yutarken, bir yandan da ince bir tasa buz parçaları doldurdu; buz parçaları eriyerek su oldu. Yemek bitti, Kama ateşi odunla besledi, sabah için de odun kesti ve tekrar oturduğu yere dönüp kızağı onarmaya devam etti. Günışığı domuz yağından okkalı parçalar kesip kaynayan fasulyenin içine attı. Her iki adamın da mokasenleri rutubetlenmişti, hem de o müthiş soğuğa rağmen. Ladin dallarından kurdukları kamp yerinden ayrılmaları için artık bir sebep kalmayınca, mokasenlerini çıkarıp kurutmak için ateşin önüne diktikleri kısa sopaların ucuna astılar; ara sıra da mokasenlerin ateşe bakan yanını çevirdiler. Sonunda fasulye pişmişti; Günışığı, elli santim uzunluğunda ve yedi santim çapında bir un torbasına fasulyenin bir kısmını boşalttı, sonra da donsun diye torbayı buzun üzerine yatırdı. Fasulyenin geri kalanı sabah kahvaltısı için çömlekte bırakıldı.

Saat dokuzu geçmiş, yatma vakti gelmişti. Köpeklerin didişmeleri, hırlaşmaları çoktan kesilmiş, yorgun hayvanlar, burunlarıyla ayaklarını kuyruklarının altına alarak kıvrılmışlardı. Kama, kürklerini yayıp piposunu yaktı. Günışığı kahverengi sigara kâğıdıyla bir sigara sardı kendine ve gecenin ikinci konuşmasını yaptılar.

Günışığı, "Zannederim Sixty Mile'a yaklaştık," dedi.

"Im," dedi Kama. "Ben de zanneder."

Bütün gün sırtlarında taşıdıkları parka yerine yün ceketlerini giyip, oldukları yerde kürklerine sarındılar. Çarçabuk, hemen hemen gözlerini kapar kapamaz uykuya daldılar. Cam gibi gökte yıldızlar hoplayıp zıplıyor, tepelerinde kuzey fecrinin renkli, yol yol ışınları şimşek misali çakıyordu.

Günışığı karanlıkta uyanıp Kama'yı kaldırdı. Kuzey fecri hâlâ devam etse de yepyeni bir gün başlamıştı. Kahvaltılarını ısıtılmış un çorbası, fasulye, kızarmış domuz pastırması ve kahveyle yaptılar. Ötede, kuyruklarını altlarına alıp kıçlarının üstüne oturmuş, istekli istekli bakan köpeklere bir şey verilmedi. Köpekler arada bir ön ayaklarından birini kaldırıp, buz ayaklarını yakmış gibi sinirli sinirli silkeliyorlardı. Acı bir soğuk vardı; ısı hiç değilse sıfırın altında kırk beşti. Kama çıplak elleriyle köpekleri kızağa koşarken, birkaç kere gidip uyuşan parmak uçlarını ateşte ısıtmak zorunda kaldı. İki adam kızağı birlikte yükleyip bağladılar. Ellerini son olarak ısıtıp yün eldivenlerini giydiler ve köpekleri hazırlayıp, kızağı kıyı setinden aşırarak tekrar ırmak yoluna soktular. Günışığı'nın tahminlerine göre saat yedi civarındaydı; ama yine de yıldızlar pırıl pırıl dans ediyor, kuzey fecrinin solgun, yeşile bakan ışıkları hâlâ tepelerinde parlıyordu.

İki saat sonra hava birdenbire kararda. Öyle karanlık oldu ki, yollarını sadece içgüdüleriyle bulabiliyorlardı; o vakit Günışığı, zaman tahmininde aldanmadığını anladı. Bu, dünyanın hiçbir yerinde, kışın Alaska yollarında olduğu kadar belirgin görünmeyen, şafaktan önceki karanlıktı. Kurşuni aydınlık, karanlığın içinden hissettirmeden ağır ağır sıyrıldı ve iki adamın ayaklarının altında yol birdenbire beliriverdi. Arkasından da en gerideki köpeği, derken, bütün köpekleri ve iki yanda uzayıp giden kar yığınlarını görebildiler. Daha sonra, onlara yakın olan kıyı bir belirdi, bir kayboldu, ikinci kez belirdi ve artık kaybolmadı. Birkaç dakika geçince, bir mil kadar uzaktaki karşı kıyı ağır ağır görüş alanı içine girdi; kıyının ardında ve ötelerde, sol yana düşen, karlarla örtülü genç sıradağlarla birlikte ırmaklar da upuzun bir

görüntü verdi. Hepsi bu kadar. Güneş çıkmadı. Kurşuni aydınlık, yine kurşuni kaldı.

Bir ara yollarının üzerinden bir karakulak atladı, en baştaki köpeğin ta burnunun dibinden geçti, bembeyaz ağaçlar arasında kayboldu. Köpekler birden coşuverdi. Yabansı havlamalarla kayışlarına asılıp, karakulağın peşinden gitmek için kızağı yana doğru sürüklediler. "Hooo!.." diye bağıran Günışığı, sürücü okuna asılarak kızağı yumuşak karların üstüne yan devirebildi. Köpekler kovalamaktan vazgeçti, kızak doğrultuldu; beş dakika sonra basılmış sert karların üstünde yine uçarak gidiyorlardı. Kadife gibi ayaklarıyla yumuşacık atlayan ve bir hayalet gibi görünüp kayboluveren karakulak, iki gün içerisinde rastladıkları biricik hayat belirtisiydi.

Saat on ikide, dünya yuvarlağının göbeği üstünden güneş burnunun ucunu gösterdiği vakit durdular, buzun üstünde ufak bir ateş yaktılar. Günışığı baltasıyla donmuş ve salam biçimini almış fasulyelerden kısa, kalın parçalar doğradı. Tavaya koyup buzlarını çözdükleri fasulyeyi öğle yemeği olarak yediler. Kahve içmediler. Günışığı böyle bir lüks için günü yakmaya kıyamıyordu. Köpekler hırlaşmayı bırakıp aç aç onları gözledi. Dört yüz elli gramlık balık istihkaklarını ancak akşama alabildiler. Güneşin meridyen çizgisini iki kere geçişi arasındaki süre içinde de durmadan çalıştılar.

Soğuk dalgası devam ediyordu. Bu kadar soğukta ancak demirden adamlar yolculuk edebilirdi. Kama ve Günışığı ise ırklarının seçkin birer örneğiydi. Ne var ki Kama, Günışığı'nın daha üstün ve kendisinin daha başlangıçtan yenilgiye mahkûm olduğunu biliyordu. Çabasını isteyerek zerrece azaltmıyordu, ama onu yıkan, kafasının içinde taşıdığı yüktü. O, Günışığı'na âdeta tapıyordu. Dayanıklı, sabırlı, az konuşan ve fiziksel yeterliliğinden gurur duyan Kama, bütün bu niteliklerin arkadaşında bedenleştiğini görüyordu. İşte bu adam, en mükemmeline ulaşmak için çaba göstermeye değer niteliklerin hepsinde en mükemmele ulaşmış, hemen yanı başında duran insan biçiminde bir Tanrı'ydı... Ona

tapmamak Kama'nın elinde değildi, ama yine de bunu hiç belli etmezdi... 'Beyaz ırk böyle insanlar yetiştirdikten sonra, hep onların galip gelmesine şaşmamak gerek,' diye geçirdi aklından. Kızılderililerin böylesine inatçı, böylesine dayanıklı bir soyun karşısında ne hükmü olabilirdi ki? Binlerce kuşaktan gelen deneyimlere sahip Kızılderililer bile böyle bir soğukta yola çıkmazdı; halbuki ılık güneyden geldiği halde kendilerinden daha dayanıklı çıkan Günışığı, onların korkularıyla alay ederek günde on-on iki saat yol tepiyordu. Günışığı'nın düşüncesi ise, günde ortalama otuz üç millik bu gidiş hızını altmış gün sürdürmekti. Yeni bir kar yağışını beklemek demek, çiğnenmemiş karı çiğneyerek ya da buzları çözülmüş ırmağın kıyılarındaki incelmiş saçak buzların ortaya çıkardığı tehlikeleri göze alarak güçlükle ilerlemek demekti.

Bu arada Kama hiç sızlanmadan, hiç kaytarmadan Günışığı'na ayak uyduruyordu. Sıfırın altında kırk beş-elli derecede, karanlıktan karanlığa geçerek ve karanlıklar içinde yolculuk ediyorlardı.

Ara sıra ovalanmasına rağmen, Kama'nın yanak derileri dondu ve çürüyüp karardı. Aynı zamanda akciğer dokuları da azıcık donmuştu... İnsanın kendisini gereksiz yere aşırı soğukla karşı karşıya bırakmasının doğuracağı tehlikeli durumlardan biriydi bu. Ne var ki Kama hiç şikâyet etmiyordu. Günışığı'na gelince, o bir fırındı sanki. Üç kilo çeken tavşan kürkünün altında, ötekinin altı kiloluk kürkü altında uyuduğu kadar rahat uyuyordu.

İkinci gece, elli millik karlı bir yolculuktan sonra, Alaska ve kuzeybatı bölgesi sınırı yakınlarında kamp kurdular. Dyea yakınlarındaki son kısa mesafe hariç, yolculuklarının geri kalan kısmı Kanada topraklarında geçecekti. Yakında kar yağacağına dair bir belirti olmadığından, aynı zamanda da sert kar üzerinde ilerlediklerinden, Günışığı dördüncü gece, kampı Forty Mile'da kurabileceğini hesaplıyordu. Bunu Kama'ya da söyledi, ama üçüncü gün ısı yükselmeye başlayınca yakında kar yağacağını anladılar; zira Yukon'da kar yağması için havanın ısınması gerekiyordu. Yine aynı gün, on millik bir mesafeye yayılan buz kütleleriyle kar-

şılaştılar. Bu on mil içinde, kızağı buz tepeciklerinin üzerinden aşırmak için sadece kendi kollarının gücüyle belki bin kez kaldırıp indirdiler. Bu gibi anlarda köpeklerin hiçbir yararı olmazdı; köpekler de, adamlar da engebeli arazide çok güçlük çekiyor, aşırı derecede yoruluyorlardı. O gece fazladan bir saat daha yol alarak, kaybettikleri zamanın bir kısmını kazanmaya çalıştılar.

Sabah uyandıklarında, kürklerinin üzerinde yirmi beş santim kalınlığında kar tabakası buldular. Köpekler de karın altına gömülmüştü, bu rahat yuvalarını bırakmaya hiç de istekli görünmüyorlardı. Yeni yağan kar yolculuklarını iyice güçleştirecekti. Kızağın skileri yeni yağmış yumuşak kar üzerinde o kadar iyi kaymadığından, kızağın önünde bir kişinin mutlaka kar ayakkabılarıyla karı çiğnemesi gerekiyordu; yoksa arkadan gelenler kara gömülürdü. Buradaki kar da güney ülkelerinde bilinen kardan çok başkaydı. İnce, sert ve kuruydu. Daha çok toz şekerini andırıyordu. Kara bir tekme atsanız kum gibi dağılıverirdi. Zerreler birbirine yapışmadığı için kartopu yapmanıza da olanak yoktu. Kar taneleri kuşbaşı değil de kristal halindeydi... Minik, geometrik buz kristalleri. Zaten aslında kar değil, buzdu bunlar.

Hava ısınmış, sıfırın altında yirmi beş dereceye yükselmişti; kulaklıklarını yukarı kaldırıp, yün eldivenlerini çıkaran iki adam çalışırken terlemeye başlamıştı. O gece Forty Mile'a varamadılar; ertesi gün kamptan geçerlerken Günışığı sadece postayı almaya ve kumanya tazelemeye yetecek kadar durdu. Ertesi gün öğleden sonra Klondike Irmağının ağzında kamp kurdular. Forty Mile'dan beri tek canlıya rastlamadıkları gibi, hep yol açarak ilerlemişlerdi. O kış Forty Mile'ın güney yönünden, ırmak yolundan henüz kimse yolculuk etmemişti, belki de bütün kış boyunca yolculuk eden yalnız onlar olacaktı. O zamanlar Yukon ıssız bir ülkeydi. Klondike Irmağıyla Dyea'daki Salt Water Irmağı arasında, karlarla örtülü, altı yüz millik ıssız bir arazi uzanıyor ve bütün bu uzun mesafe içinde Günışığı'nın insanla karşılaşmayı umabileceği sadece iki yer bulunuyordu. Bu iki yerin ikisi de (Sixty Mile ve Fort Selkirk) ücra birer ticaret merkeziydi. Yazın Stewart ve Whi-

te ırmaklarının ağzında, Büyük ve Küçük Salmonlarda, Le Barge gölünde Kızılderililere rastlanabilirdi; ama kışın, Günışığı'nın da çok iyi bildiği gibi, Kızılderililer geyik sürülerinin ardı sıra tekrar dağlara dönerdi.

Klondike Irmağının ağzında kamp kurdukları o akşam, bütün işler bittikten sonra da yatmadı Günışığı. Eğer orada bir beyaz adam olsaydı, Günışığı ona, yine "içine bir şeyler doğduğunu" söylerdi. Günışığı kar ayakkabılarını ayağına geçirdi, karın içine kıvrılmış köpeklerle, tavşan kürklerinin altında derin derin soluyan Kama'yı bırakarak kıyıdaki yüksek seti tırmandı ve düzlüğe çıktı. Ladin ağaçları görüş olanağı vermediğinden, düzlükteki sık ağaçlar arasından güçlükle ilerleyerek, gerilerdeki dağların ilk dik yamacına tırmandı. Buradan, dik açılı dirsekler çevirerek doğudan doğru akan Klondike Irmağıyla güneyde muhteşem bir kıvrım meydana getiren Yukon'u görebiliyordu. Solda, ırmağın akış yönünde, muazzam bir beyaz yığın halinde Moosehide Dağı yıldızların ışığı altında pırıl pırıl görülebiliyordu. Dağın adını Teğmen Schwatka vermişti, ama daha bu yiğit kâşif Chilcoot'u aşıp Yukon'a inmeden çok önce Günışığı görmüştü o dağı.

Bununla birlikte Günışığı dağa şöyle bir bakmakla yetindi. Onu ilgilendiren tek şey, düzlüğün ortasındaki derin, kıyıları istimbotların yanaşmasına elverişli suydu.

'Tam şehir kurulacak yer,' diye mırıldandı kendi kendine. 'Kırk bin adamı barındıracak bir kamp kurmaya yetecek kadar yer var. Yeter ki altın bol çıksın.' Bir an daldı. 'Tava başına on dolarlık çıksa yeter; Alaska'nın şimdiye dek gördüğü en büyük vurgun olacak bu. Eğer burada çıkmazsa, bu yakınlarda çıkacak. Bütün yol boyunca kamp kurmaya elverişli yerleri belirlemek hiç de fena olmaz.' Bir süre durup ıssız ovaya bakarak, güçlü imgeleminde altın bulunduğu takdirde görülecek manzarayı canlandırdı. Hayalinde, ovaya bıçkıhaneler, büyük malzeme depoları, barlar, dans evleri ve uzun sokaklar boyunca dizili madenci kulübeleri yerleştirdi. Bu uzun sokaklarda binlerce adamın gidip geldiğini, depoların önünde ağır yük kızaklarının durduğunu,

bu kızaklara koşulu dizi dizi köpekleri gördü. Ayrıca, ağır yük kızaklarının, altın ocaklarının bulunduğu hayali bir yere doğru, buz tutmuş Klondike Irmağı üzerinde yola çıktığını da gördü.

Güldü ve başını sallayarak gördüğü hayali uzaklaştırdı, düze inerek ovayı geçip kampa döndü. Beş dakika sonra kürküne sarınmış vaziyette, gözleri açık doğrularak hâlâ uyuyamayışına hayret etti. Yanı başında uyuyan Kızılderiliyle, sönmeye yüz tutmuş ateşteki korlara, ötede burunlarını kuyruklarının altına almış beş köpeğe ve kara dikili duran dört kar ayakkabısına göz gezdirdi.

'İçimdeki duygu amma etkiledi yahu,' diye mırıldandı. Aklı oynadığı pokere gitti. Oyunu hatırlayarak, 'Dört papaz!' dedi sırıtarak. 'Onlar da böyle bir duygu sonunda gelmişti!'

Tekrar uzandı, kürkünün ucunu kulaklıklarının üstüne kadar çekerek ensesini kapattı. Gözlerini yumdu ve bu sefer uykuya daldı.

V

Sixty Mile'da kumanyalarını tazelediler, yüklerine bir iki kilo mektup kattılar ve aynı tempoyla yola koyuldular. Forty Mile'dan itibaren çiğnenmemiş kar üzerinde gideceklerdi. Günışığı bu gidişe mükemmel dayanıyordu, ama öldürücü tempo Kama üzerinde etkisini göstermeye başlamıştı. Gururu yüzünden ağzını açmıyordu, ama ciğerlerini üşütmüş olmasının doğurduğu sonuçları saklayamıyordu. Donan akciğer dokuları mikro düzeyde olmasına rağmen, bu kısımlar şimdi kabuk dökmeye başladığı için Kama'nın kuru, kesik kesik öksürmesine sebep oluyordu. Biraz fazla zorlandığında adamcağız müthiş bir öksürük nöbetine tutuluyordu. Kan hücum eden ve şişen gözleri sulanmaya, gözyaşları yanaklarından süzülmeye başlamıştı. Tavada kızaran domuz pastırmasından çıkan bir parçacık dumanı içine çekecek olsa, yarım saat süren öksürük nöbetine yakalanıyordu; bu yüzden Kama, Günışığı yemek pişirirken hep yüzünü rüzgâr yönüne çevirerek oturuyordu.

Böylece yumuşak, çiğnenmemiş, sonsuzluğa uzanan kar üzerinde günlerce ve günlerce ağır ağır, zahmetle ilerlediler. Sert kar üzerinde uçarcasına giderken duyulan zevk ve heyecanın zerresi bulunmayan, tekdüze, yorucu bir işti bu. Kar ayakkabılarını giyip bir Kama öne geçiyordu, bir Günışığı; çetin ve merhametsiz bir işti bu. Bir metre boyundaki yumuşak karın çiğnenmesi gerekiyordu ve her adımda, büyük bir tenis raketine benzeyen örgülü kar ayakkabısı, adamın ağırlığı altında yaklaşık yirmi beş santim kadar gömülüyordu kara... Bu koşullar altında kar ayakkabısıyla yürümek sıradan bir yürüyüşten çok başkaydı; kasların değişik çalışması gerekiyordu. Adımlar eğik bir doğrultuda atıldığı takdirde, kara gömülen ayak dışarı çekilmezdi. Ayağın yere dik tutulup yukarı öylece çekilmesi lazımdı. Kar ayakkabısı karın içine gömüldüğü zaman burnu, yirmi beş santim yükseldiğinde kardan bir duvarın dibine dayanmış oluyordu. Eğer ayak azıcık eğik çekilecek olsa, kar ayakkabısının burnu kara adamakıllı gömülür, ayakkabının topuğunu oluşturan raket sapı biçimindeki uzun kısım adamın kalçasına çarpardı. Bu bakımdan her adımda ve hiç aksamaksızın, yirmi beş santim kadar dimdik yukarı kaldırılması gerekiyordu. İşte bu az çok ezilmiş izden de, geriden gelen köpekler, sürücü okunun yanındaki adam ve kızak geçiyordu. En seçme adamların gösterebileceği çabayı gösterdikleri halde, saatte en fazla üç mil ilerleyebiliyorlardı. Bu da onları, günlük yürüyüş saatlerini artırmak zorunda bırakıyordu. Günışığı karşılayabilecekleri aksilikleri hesap edip bir önlem olarak günde on iki saat yol alıyordu. Kamp kurmak, fasulyeleri ısıtıp buzlarını çözmek, sabahları kahvaltı edip kampı bozmak ve öğle molasında tekrar fasulye ısıtmak da üç saatlerini aldığına göre, uyumak, dinlenmek için onlara dokuz saat vakit kalıyordu ve adamlar da köpekler de dokuz saatin bir dakikasını bile boşa harcamıyorlardı.

Günışığı, Pelly Irmağı yakınlarındaki ticaret merkezi Selkirk'e geldiklerinde Kama'ya orada kalmasını, Dyea'dan dönüşte kendisine katılmasını önerdi. Le Barge gölünden oralara kadar gelmiş bir Kızılderili Kama'nın yerine geçmek istedi, ama Kama'nın

inadı tuttu. Öfkelendiğini belli edercesine sesinin tonunu azıcık yükselterek homurdandı, o kadar. Bununla birlikte Günışığı köpeklerini dinlendirip dönüşte almak üzere takımı değiştirdi, dinlenmiş altı köpekle yola çıktı.

Selkirk'e vardıkları gece saat ona kadar yol almışlardı; ertesi sabah altıda tekrar yola çıkıp, Selkirk'le Dyea arasında, yaklaşık beş yüz mil uzunluğundaki yabani ıssızlığa daldılar... İkinci bir soğuk ya da sıcak dalgası fark edilmiyordu. Termometre sıfırın altında kırkı bulunca yolculuk daha da güçleşti, zira soğuk arttıkça, sert buz kristallerinin verdiği zorluk artıyordu. Günışığı günlük yolculuk süresini on üç saate çıkardı; ilerlemenin çok daha güç olduğu yerlere geleceklerini bildiğinden, kazandığı avansı hırsla koruyordu.

Henüz kış ortasında değillerdi, nitekim, çalkantılı Fifty Mile Irmağı da onun bu tahminini destekliyordu. Kıyılardaki buzlar tehlikeli biçimde incelmişti; ırmak birçok yerde buzlardan tamamıyla temizlenmiş vaziyette, açıkta akıyordu. Yine birçok yerde, suyun dik burunlara şiddetle çarptığı kısımlarda kıyı buzları tutmamıştı bile. Irmağın bir bu kıyısına, bir öteki kıyısına geçerek, dönerek, kıvrılarak, bazen doğru dürüst bir yer bulana kadar çeşitli noktaları deneyerek ilerliyorlardı. Çok yavaş yol alabiliyorlardı. Geçmeden önce buz köprülerinin denenmesi gerekiyordu; ayaklarında buz ayakkabıları, ellerinde çapraz tutturulmuş uzun iki dal olduğu halde, bazen Kama, bazen Günışığı önden gidiyordu. Böylelikle, eğer buz kırılacak olursa, vücutlarının açtığı deliğin kenarlarında bir köprü meydana getirecek olan dallara tutunabilirlerdi. Her ikisinin de payına bu cinsten bir sürü kaza düşüyordu. Sıfırın altında elli derecede, beline kadar ıslanmış bir insan imkânı yok ilerleyemez, donardı. Bu yüzden de her suya batış, uzun bir gecikme demekti. Islak adam kurtarılır kurtarılmaz, kan dolaşımını sağlamak için bir aşağı, bir yukarı koşar, bu arada da arkadaşı ateş yakardı. Ateş yaktıktan sonra çamaşır değiştirilir, ıslak çamaşırlar kurutulur, gelecek seferki kazaya hazır bulundurulurdu.

İşin en kötü yanı da ırmak yatağı üzerinde geceleri yolculuk yapılamamasıydı, zira gündüzleri alacakaranlık artık sadece altı saat sürüyordu. Her dakikaları kıymetli olduğu için, birini bile israf etmemeye çalışıyorlardı. Bu nedenle kurşuni aydınlığın ilk belirtileri görünür görünmez kampı bozuyor, kızağı hazırlayıp bekliyorlardı. Yemek için öğle molası da vermiyorlardı artık. Tahminlerin tersine almayı düşündükleri mesafenin çok gerisinde kalmışlardı. Her geçen gün, önceden kazandıkları zamanın bir kısmını alıp götürüyordu. Günde on beş, hatta on iki mile düştükleri zamanlar oluyordu. Hele bir yerde dokuz mili ancak alabildiler; üç kere, sırtlarını ırmağa dönüp kızağı yüküyle beraber dağlardan aşırmak zorunda kalmışlardı.

Sonunda o korkulu Fifty Mile Irmağından kurtulup Le Barge gölünden önceki düzlüğe vardılar. Burada ne açık su, ne de sıkışık buz tepeleri vardı; otuz milden fazla bir uzaklığa kadar tepsi gibi dümdüzdü kar, ne var ki bir metre derinliğinde, aynı zamanda da un gibi yumuşaktı. Saatte en çok üç mil yapabiliyorlardı, ama Günışığı Fifty Mile'ı aşmış olmalarının şerefine geç vakitlere kadar yol aldı. Sabah saat on birde gölün alt ucuna vardılar. Öğleden sonra üçte, kutup gecesinin karanlığı bastırırken Günışığı gölün üst ucunu seçti ve ilk doğan yıldızlardan kerterizlerini aldı. Sabah saat sekizde gölü geride bırakıp Leves Irmağının ağzına girdiler. Bu arada yarım saatlik bir mola verildi, kaskatı donmuş fasulyeden kesilen parçalar eritildi, köpeklere de birer istihkak fazladan balık verildi. Ondan sonra tekrar hareket edilerek sabahın birine kadar ırmağın yukarısına doğru yol alındı ve esas kamp kuruldu.

Gün bittiğinde on altı saatlik yolculuk yapmışlardı; köpeklerin değil dalaşmaya, hırlaşmaya bile mecali kalmamıştı. Kama ise son birkaç mili fark edilir şekilde topallayarak almıştı. Ama yine de ertesi sabah altıda Günışığı yola koyuldu. Saat on birde White Horse'un alt ucundaydılar; o gece, kötü ırmakların sonuncusunu arkalarında bırakmış olarak Fort Cano'nda kamp kurdular. Artık önlerinde göller zinciri uzanıyordu.

Günışığı amansız yol alıyordu. Altı saat alacakaranlıkta, altı saat de karanlıkta olmak üzere günde on iki saat durmadan ilerliyorlardı.

Yemek pişirmek, koşumları onarmak, kamp kurmak ve bozmak için üç saat harcıyor, geri kalan dokuz saatte de adamlar ve köpekler ölü gibi uyuyordu. Kama'nın demirden gücü sonunda tükeniverdi. Ağır iş günden güne onun gücünü yedi bitirdi, yedek güçlerini harcamaya başladı. Hareketleri ağırlaştı, kaslarının devinim yeteneği kayboldu, topallaması da iyice yerleşti kaldı. Yine de işi hiç kaytarmaksızın, ağzından en ufak bir şikâyet homurtusu çıkmaksızın metanetle çalıştı. Günışığı da yorulmuş, avurtları çökmüştü. Yorgun görünüyordu; buna rağmen olağanüstü vücut yapısı ve bünyesi sayesinde ilerliyor, durmadan ilerliyor, pişmanlık duymadan ilerliyordu. Güney yönünde ilerlemeye başladıklarından sonraki birkaç gün içinde, Kama'nın düşünde bile göremeyeceği bir dayanıklılıkla hep önde giden Günışığı, Kızılderilinin gözünde eskisinden kat kat fazla tanrılaşmıştı.

Bir an geldi ki, artık Kama öne geçip kar çiğneyemez oldu; bütün bir gün karı çiğnemeyi Günışığı'na bırakması da artık onun tamamıyla tükendiğinin kanıtıydı. Marsh'dan Linderman'a kadar göller zincirini geçerek Chilcoot geçidini tırmanmaya başladılar. Günün sonunda, geçidin son tümseğinin dibinde pekâlâ kamp kurulabilirdi, ama Günışığı, yirmi dört saat gecikmelerine sebep olacak bir kar fırtınasını geride bırakarak, ta Sheep Camp'a kadar yoluna devam etti.

Bu son aşırı çaba Kama'nın işini adamakıllı bitirdi. Sabah kalkıp yürüyemedi. Saat beşte Günışığı onu uyandırdığı zaman güçlükle doğrulabildi, inledi ve tekrar yığıldı. Her ikisine düşen kamp işini Günışığı tek başına yaptı, köpekleri kızağa koştu ve harekete hazır olunca, bitik Kızılderiliyi üç kürkün içine sarıp sarmalayarak kızağın üstüne bağladı. Şimdi hızlı gidiyorlardı; son dağın eteklerindeydiler artık. Günışığı, Dyea kanyonunun altındaki, Dyea menziline giden çiğnenmemiş sert yol üzerinde kızağı kuş gibi uçuruyordu. Ve böylece, Kama kızağın üstün-

de, Günışığı da çelik tabanlı skilerin altına düşmemek için sürücü okunun yanına atlamış vaziyette, deniz kıyısında bulunan Dyea'ya hızla girdiler.

Günışığı sözünü tutup Dyea'da hiç durmadı. Bir saat içinde kızağa dönüş postası ve kumanya yüklendi, yorgun köpeklerin yerine dinç köpekler koşuldu ve başka bir Kızılderili tutuldu. Dyea'ya varışlarından, Günışığı'nın harekete hazır olduğu ana kadar Kama hiç konuşmadı. Günışığı onun yanına geldi, "Allahaısmarladık," dedi. Tokalaştılar.

"Gebert o Kızılderiliyi Günışığı!" dedi Kama. "Ha, anladın Günışığı? Gebert onu!"

Günışığı sırıtarak, "Eh," dedi. "Belki Pelly'ye kadar dayanır."

Kama başını kuşkuyla salladı, sonra Günışığı'na veda anlamında, ona sırtını dönerek tekrar uzandı yerine.

Günışığı aynı gün Chilcoot'u ters yönde aştı; hava kararıktan sonra üç yüz metre kadar bir yükseklik inmiş ve Crater Lake'e hafif kar yağışı altında gelerek orada kamp kurmuştu. Bu "soğuk" bir kamp olmuştu, zira henüz ağaçlık bölgeden çok uzaktaydılar ve Günışığı yük olmasın diye kızağa yakacak odun almamıştı. O gece üstlerini bir metre kalınlığında bir kar tabakası örttü; sabah karın altından silkinerek kalktıklarında da Kızılderili onu bırakmaya kalkıştı. Adam kendince deli saydığı biriyle bundan daha fazla yolculuk edemezdi. Ne var ki, Günışığı onu zalim ve merhametsiz bir şekilde kalmaya ikna etti. Deep Lake ve Long Lake'i geçip, Lake Dindermen'ın düzüne indiler.

Dönüşte de gelişteki gibi öldürücü bir tempoyla gidiyorlardı, ama bu Kızılderili Kama kadar dayanıklı değildi. Gerçi o da hiç sızlanmıyordu. Bir daha kaçmaya da kalkışmadı. Gelecekte bir daha Günışığı'nın yoluna çıkmamayı kafasına iyice koymuş, sesini çıkarmadan ve elinden geleni ardına koymadan çalışıyordu. Günler günleri, alaca karanlıklar karanlıkları, geceler geceleri kovaladı, soğuk dalgaları geçti, kar yağdı, tekrar soğuk dalgası geldi ve miller arkalarında yığıldıkça yığıldı.

Sonunda Fifty Mile'da korkulan kaza başlarına geldi. Bir buz köprüsünü geçerken buz çöktü, köpekler buzun altında kaldı. Takımı en arkadaki köpeğe bağlayan koşum kayışları kopunca, köpekler buzun altında kaynayıverdiler, bir daha da çıkamadılar. Geriye yalnız en arkada bulunan köpek kalmıştı; bunun üzerine Günışığı kızağa Kızılderiliyle beraber kendisini koştu. Böyle bir işte bir adam bir köpeğin yerini tutamadığı halde, iki kişi beş köpeğin işini görmeye kalkışıyorlardı. Birinci saatin sonunda Günışığı kızağı hafifletti. Köpeklerin yiyeceği, fazla eşya ve yedek balta atıldı. Ertesi gün, aşırı zorlama sonucu, köpeğin kaslarından biri koptu, köpek işe yaramaz hale geldi. Günışığı köpeği vurup kızağı bıraktı. Seksen kilo tutan posta ve yiyecekleri sırtına vurdu, Kızılderili de altmış kilo yüklendi. Günışığı bütün gerekli eşyayı gözünü kırpmadan atmıştı. Fasulyeler, taslar, tavalar, tabaklar ve yedek giyim eşyası atılırken, beş paralık değeri olmayan mektupların alıkonuşu, Kızılderilinin ağzını hayretten açık bıraktı. Her biri yanına, birer kürk, birer balta, birer teneke kova ve domuz pastırmasıyla undan ibaret, kıt kanaat geçinmelerine yetecek kumanya almıştı. Domuz pastırmasını çimdik çimdik kemirerek nefislerini köreltecekler, sıcak suyla karıştırarak yiyecekleri un da onlara enerji sağlayacaktı. Tüfekleriyle bir dolu cephaneyi bile geride bırakmışlardı.

Selkirk'e kadar iki yüz millik yolu işte bu koşullar altında aldılar. Günışığı erkenden yola çıkıyor, geç vakitlere kadar yol alıyordu. Vaktiyle kamp kurmaya ve köpeklere bakmaya ayırdıkları zamanı şimdi tamamıyla yola vermişlerdi. Geceleri ufak bir ateş yakıp, kürklerine sarınarak büzülüyor ve un çorbası içip, sopaların ucuna takarak buzunu çözdükleri domuz pastırmasını kemiriyorlardı. Sabah karardığında kalkıyor, yüklerini sırtlarına vuruyor, alın kayışlarını* düzeltiyor ve tek kelime konuşmadan yola düşüyorlardı. Selkirk'e üç-beş mil kala, çökük avurtlu, sert bakışlı, kara kuru bir adam olan Kızılderiliyi önüne katmıştı Günışığı; bu ada-

* Alın kayışı: Yükleri dengede tutmak ve ağırlığın bir kısmını boyuna bindirmek için yükün üst tarafını başa tutturan kayış. *-Türkçe Ed.*

mın yerinde başkası olsa, ya hemen oracığa yığılıp uyumaya başlar, ya da mektuplardan ibaret yükünü bir yerde sırtından atardı.

Selkirk'e vardıklarında, dinlenmiş ve form tutmuş eski köpekleri başka bir kızağa koştular. Aynı gün Günışığı, gidişte Kama'nın yerini almak isteyen Le Barge'lı Kızılderili ile sürücü okunda nöbetleşe yer değiştirerek haylıyordu köpekleri. Günışığı'nın iki günlük açığı vardı; ta Fifty Mile'a kadar da kar yağışı ve çiğnenmemiş yol yüzünden açığını kapatamadı. Forty Mile'da hava yolculuğa elverişli bir durum gösterdi. Tam büyük soğuk dalgaların yaklaştığı mevsimdi. Günışığı bir kumar oynayarak, kendilerinin de, köpeklerin de yiyecek istihkakını azalttı. Forty Mile'dakiler başlarını uğursuz uğursuz sallayarak, eğer kar yağmaya devam ederse ne yapacağını sordular.

Günışığı gülerek:

"Mutlaka gelecektir soğuk dalgası!" dedi ve hayladı köpeklerini.

O kış Forty Mile'la Circle City arasında gidip gelen epey kızak olduğu için yol iyice basılmıştı. Soğuk dalgası da geldi ve kaldı; Circle City ise sadece iki yüz mil uzaktaydı. Le Barge'lı Kızılderili toy bir delikanlıydı. Günışığı'na neşe içinde adım uyduruyor, hatta ilk başlarda onu yormayı bile aklından geçiriyordu. İki yüz millik yolun birinci yarısında, beyaz adamda yorgunluk belirtileri araştırdı, ama göremeyince şaşırdı... İkinci yarıda kendisinde yorgunluk belirtileri baş göstermeye başladı, dişini sıkıp hiç renk vermedi. Günışığı hiç aman vermeden ya sürücü okunun başında, ya da nöbeti öbürüne devretmiş, uçarak giden kızağın üstünde dinlenerek durmadan yol alıyordu. Sonuncu gün, her zamankinden duru ve soğuk olan hava, iyi bir yolculukla yetmiş mil yapmalarını sağladı. Circle City Irmağının toprak kıyısını aşıp da ana caddede uçmaya başladıklarında saat gecenin dokuzuydu; kızağın üstünde dinlenme sırası kendisinde olan genç Kızılderili de yere atlamış kızağın yanında koşuyordu. Kabadayılığını gösterip şerefini kurtarmıştı. Gücünün sınırına kadar gelmiş ve bu sınırları umutsuzca zorluyor olmasına rağmen, yine de şevkle koşuyordu.

VI

Tivoli kalabalıktı. İki ay önce Günışığı'nı uğurlayan aynı kalabalık doldurmuştu salonu; zira bu gece, altmışıncı günün gecesiydi, Günışığı'nın başarıp başaramayacağı konusunda da görüşler her zaman olduğu gibi ikiye ayrılmıştı. Saat onda, bahisler hâlâ devam ediyor, zaman geçtikçe de Günışığı'nın başaramayacağı üzerine bahse girenlerin sürdükleri paraların oranı yükseliyordu. Virgin bile onun başaramadığına inanıyordu, ama yine de Charley Bates'le, Günışığı'nın gece yarısından önce varacağına dair, yarım kiloya karşı bir kilo altın koyarak bahse girdi.

Köpeklerin kesik havlamalarını ilk duyan da yine Virgin oldu: "Dinleyin!" diye bağırdı. "Günışığı bu!"

Herkes kapıya doğru saldırdı; ama kar fırtınalarına karşı koyacak biçimde yapılmış çifte kapılar savrularak ardına kadar açıldığı zaman kalabalık geriledi. Köpeklerin hırslı solumalarını, şaklayan kamçıyı ve kızağı tahta döşemelerin üzerinden çekebilmek için son güçlerini harcayan yorgun köpekleri gayrete getirmek amacıyla bağıran Günışığı'nın sesini duymuşlardı. Bir fırtına gibi girdiler içeri; onlarla birlikte dönen savrulan bir buz bulutu da salona doldu. Bu beyaz dumanın arasından sadece başları ve sırtları gözüken köpekler kızağa asılırken, havada yüzüyormuş izlenimini bırakıyorlardı. Onların ardından, sürücü okunun yanıbaşında, dizlerine kadar yükselen buz bulutu içinde hayalet gibi Günışığı göründü.

Yorgun görünmesine, zayıflamış olmasına rağmen, her zamankinden daha çok parıldayan kara gözleriyle eski Günışığı'ydı yine. Dizlerine kadar dolak sarmış olan Günışığı, pamuklu parkasının kukuletası altında bir keşişe benziyordu. Kamp ateşlerinin kirletip isle kararttığı elbiseleri yolculuğun öyküsünü anlatmaya yetiyordu. Yüzünde iki aylık sakal vardı ve bu sakal, son yetmiş millik yolculuk sırasında kendi soluğundan buz tutup kıtıklaşmıştı.

İçeri girişi son derece gösterişli, melodramatik oldu; kendisi de biliyordu böyle olduğunu. Bu onun hayatıydı ve o hayatını var gücüyle yaşıyordu. Arkadaşları arasında büyük bir insan, bir ku-

tup kahramanıydı Günışığı. Bu gerçek ona gurur veriyordu; şimdi ise, iki bin millik yoldan gelip, köpekleriyle, kızağıyla, postasıyla, Kızılderilisiyle takım taklavat içki salonuna girişi görkemli bir andı. Bütün Yukon'da adını -seyyahların ve köpek sürücülerinin kralı Yanan Gün'ün adını- çın çın öttürecek unutulmaz bir olay daha katmıştı yiğitliklerine.

Hoş geldin çığlıklarıyla karşılanırken, Tivoli'nin bütün tanıdık görüntüleri -uzun bar tezgahı, dizi dizi içki şişeleri, kumar masaları, kocaman soba, terazinin başında duran altın tartıcısı, müzisyenler, kadınlar, erkekler, Virgin, Celia, Nellie, Dan MacDonald, Bettles, Billy Rawlins, Olaf Henderson, Doc Watson- hepsi, hepsi sevinçle karışık bir heyecanla ürpertti içini. Herkes, her şey, tıpkı onları bıraktığı günkü gibiydi. Beyaz ıssızlıktaki altmış günlük yolculuğu bir anda uzaklaştı, gözden kaybolup zaman içindeki varlığını yitirdi. Bütün bu yolculuk bir an, geçici bir andı. Sessizlik duvarını aşarak o yolculuk dünyasına geçmiş, bir an sonra da yine aynı duvarı gerisin geri aşarak Tivoli'nin gürültülü patırtılı havasına dönmüştü sanki.

Çadır bezinden yapılmış posta torbalarıyla yüklü, oracıkta duran kızağa bir bakması, altmış günlük yolculuğun ve buz üstünde iki bin mil gidişin gerçek olduğunu anlatmaya yetti. Kendisine uzatılan elleri bir düş âlemindeymiş gibi sıkıyordu. Büyük bir gurur, bir yüceliş duydu. Hayat muhteşemdi. Günışığı da hayatı her yönüyle seviyordu. Büyük bir insanseverlik ve arkadaşlık duygusu yüreğini kapladı. Buradakilerin hepsi onun cinsindendi. Müthiş bir duyguydu bu. Yüreğinin âdeta eridiğini, onlara aktığını hissetti; hepsinin birden elini sıkmak ve hepsini muazzam bir kucaklamayla toptan bağrına basmak geldi içinden.

Derin bir soluk alıp bağırdı:

"Kazanan ısmarlıyor, kazanan da benim, tamam mı?.. Yaşasın Malamutlar, Kızılderili, Eskimo soyları, isteyin zıkkımınızı!.. İşte Dyea'dan gelen mektuplarınız; hiç durmadan doğruca Salt Water'dan geliyor, yalanı dolanı yok! Çözün bağlarını kızağın, saldırın bakalım, haydi!"

İki düzine el, kızağın sırımdan bağlarına uzandığı sırada, aynı işi yapmak üzere eğilmiş olan Le Barge'lı genç Kızılderili birden sendeleyerek doğruldu. Gözlerinden büyük bir şaşkınlık okunuyordu. Çevresine faltaşı gibi açılmış gözleriyle deli deli baktı, zira böyle bir şey ilk defa başına geliyordu. Tahminlerinin ötesinde zayıf oluşu yüzünden çok sarsılmıştı. İnme inmiş gibi olduğu yerde bir sallandı, dizleri bükülerek ağır ağır çöktü ve kızağın üzerine çaprazlama yıkılıverdi; belleğinde kalan son şey, beyninin içine karanlığın bir tokat gibi aniden inişi oldu.

"Aşırı yorgunluktan!" dedi Günışığı. "Biriniz alıp götürün de yatırın onu yatağa. Mükemmel bir Kızılderili yine de."

Bir an sonra Doc Watson teşhisini koyarak:

"Günışığı haklı," dedi. "Herif yorgunluktan geberecek halde."

Postayla görevli olan adam mektup torbalarını aldı, köpekler kendi yerlerine götürülüp yemekleri yedirildi ve salondakiler bir yandan bahis paralarını alırken, Bettles de Sassafras Kökü şarkısını tutturdu.

Birkaç dakika sonra Günışığı dans salonunda Virgin'le bir valsin temposuna uyarak fırıl fırıl dönüyordu... Pamuklu parkasını çıkarmış, kürklü şapkasıyla battaniye kumaşından ceketini giymişti; mokasenlerini ayağından atmış, çoraplarıyla dans ediyordu. O gün öğleden sonra ayaklarını dizlerine kadar ıslattığı halde takım değiştirmeden yol almıştı, bu yüzden çorapları buz kalıbı haline gelmişti. Odanın sıcaklığıyla buzlar çözülüp Günışığı hareket ettikçe şıkır şıkır sesler çıkaran buz keseleri halinde, yünlü çoraptan sarkmaya başlamıştı. O döndükçe şakırdayan bu kesekler arada bir yere düşüyor, dans edenler içinde bunlara basan oldu mu yere yuvarlanıyordu. Oralarda yasayı yapan, töreyi kuran ve davranışlarıyla doğrunun eğrinin ölçüsünü ortaya koyan pek az insandan biri olan Günışığı, bütün bu yasakların, kuralların üstündeydi. O hata işlemeyen ender ölümlülerden, Tanrı'nın sevgili kullarından biriydi. Tabii böyle ölümlüler, üstünlüklerini, hemen hiç şaşmaksızın hatasız hareket edişlerinden ve bunu, başka insanlardan daha üstün yoldan yapışlarından alıyorlardı.

Aynı şekilde bu genç ülkede bir kahraman, aynı zamanda hepsinin en genci olan Günışığı da, başka türlü bir varlık, insanüstü bir insan, erkeğin üstünde, erkekliğin simgesi bir erkek gibi hareket ediyordu. Bu bakımdan Virgin'in dans sırasında kendini Günışığı'nın kollarına bırakırken içten içe, Günışığı'nın kendisinde iyi bir arkadaş ve mükemmel bir dans partnerinden fazla bir şey bulamadığını bilmesinin verdiği ezikliği duymasına şaşmamak gerekirdi. Günışığı'na olan aşkı onu hasta ediyordu; halbuki Günışığı onunla, herhangi iyi dans eden bir kadınla, ya da kadın yerine geçsin diye koluna renkli mendil bağlamış bir erkekle dans eder gibi dans ediyordu.

Günışığı o gece böyle bir adamla dans etti... Oralardaki erkekler arasında bir dayanıklılık denemesi olarak, iki adamın ortaya çıkıp dans eder gibi dönerek birbirlerinin başını döndürmeye çalışmaları bir görenekti, o gece de fora oyununun bankosu Ben Davis koluna renkli bir mendil bağlayıp Günışığı'nı bir Virginia dansına kaldırınca eğlence başladı... Öbür dans edenlerin hepsi dansı bırakarak geri çekilip onları seyre koyuldu. İki adam salona yayıldı, barda da, kumar masalarının başında da kimsecikler kalmadı. Herkes görmek istediği için dans salonu hınca hınç dolmuştu. Müzisyenler çalıyor, çalıyor, iki adam da dönüyor, dönüyor, dönüyordu. Davis bu işin ustalarındandı; Yukon'da pek çok adamın sırtını yere getirmişti bu denemede. Ama birkaç dakika sonra, yıkılacak kişinin Günışığı değil de kendisinin olduğu anlaşıldı.

Bir süre daha döndükten sonra Günışığı birdenbire olduğu yerde kımıldamadan durup eşini bıraktı, geri geri çekilip kendi ekseni etrafında dönmeye, dengesini bulmak için de kollarıyla havayı dövmeye başladı. Öte yandan Davis, yüzünde sersemce bir gülümsemeyle yan yan gitti, dengesini bulmak için de dönmeye çalıştı ve yüzükoyun yere yuvarlandı. Hâlâ sendeleyerek dönen, elleriyle havada destek arayan Günışığı kendisine en yakında bulunan kızı yakalayıp vals yapmaya başladı. Yine üstünlüğünü göstermişti. İki bin millik bir yolculuk ve son günün yetmiş millik sürekli gidişinden sonra yorgun argın gelmiş, dup-

duru bir adamı, hem de Ben Davis gibi bir adamı döndüre döndüre yere yıkmıştı.

Günışığı yükseklerden hoşlanırdı; gerçi onun da dar deneyim alanı içindeki yükseklikler sayılıydı, ama o yine de gözünün gördüğü en yüksek yere çıkıp oturmayı amaç edinmişti. Koca dünya daha onun adını duymamıştı, ama bu adı Bering Denizi'nden geçitlere, en uzak ırmakların en iç noktalarından Point Barrow'un kıyı tundralarına kadar, beyazlar, Eskimolar ve Kızılderililer arasında, vahşi kuzeyin ıssız enginliklerinde duymayan kalmamıştı... Her şeyin üstesinden gelmek, her alanda en iyi olmak onda bir tutku halindeydi ve bu tutku havayla, suyla, toprakla, ateşle, kadın ya da erkekle mücadele ederken, yahut kumar masasında şansını denerken de hiç değişmiyordu. Hayat ve hayattaki işler hep birer kumardan ibaretti. O da sapına kadar kumarcıydı. Tehlike ve şans onun ekmeği, suyuydu. Bütün işlerini körü körüne talihe bırakmadığı gerçekti, zira zekâsıyla gücünü de ortaya koyuyordu Günışığı; ama esasında her şeye egemen olan şey, zaman zaman akıllıları yere vurup budalaların yüzüne gülen, bütün insanların fethetmeyi hayal ettiği şanstı; ebedi şans. İşte Günışığı da onu fethetmeye çalışıyordu. Yaşama süresi içinde, hayatın kendisi o haşmetli sirenini öttürerek, kışkırtıcı bir fısıltıyla hep başka erkeklerin yapabildiklerinden fazlasını yapabileceğini, onların başarısızlığa uğradığı yerde kendisinin kazanacağını, öbürlerinin mahvolduğu yerde onun başarıdan başarıya koşacağını Günışığı'nın kulağına fısıldıyordu. Bu, sağlıklı, güçlü bir hayatın yüce bir gönül rahatlığıyla sarhoş, bencillikten başı dönmüş, kendi engin iyimserliğinin büyüsüne kapılmış, zaaf ve çöküş nedir bilmeyen bir hayatın kışkırtmasıydı.

Ve yine her zaman, belli belirsiz fısıltılar ya da açık seçik bir trampet gürültüsü halinde, bir gün bir yerde, ne yapıp edip talihi alaşağı ederek ellerini kollarını bağlayacağını ve kendisine mâl edeceğini ona söyleyen bir ses vardı. Pokere oturduğu zaman bu ses kulağına ya kare as, ya floş ruvayel haberini fısıldardı... Altın aradığı vakitler yine aynı fısıltı, altının külçeler halinde otların

dibinde, ırmak yataklarının kayaları arasında damarlar halinde bulunacağını söylerdi. Kar üstünde ya da ırmakta yapılan yolculuklar sırasında karşılaştığı en tehlikeli anlarda, açlıktan ölme tehlikesinin belirdiği zamanlarda bu ses ona, başkalarının ölebileceğini, ama onun bütün felâketlerden muzaffer çıkacağını haber verirdi. Kendi kendini kandıran hayatın kendi ölümsüzlüğüne ve yenilmezliğine inanan, başka hayatların ölümü üzerinde yükselerek gönlünün dileğine ulaşabileceğini sanan hayatın ezeli yalanıydı bu.

Ve böylece Günışığı, ara sıra yön değiştirerek vals yapmaya devam etti, baş dönmesi geçince de herkesi ardına takarak hemen bar tezgahının yolunu tuttu. Ne var ki herkesin ağzından aynı anda topluca itiraz sesleri yükseldi. Günışığı'nın, kazanan ısmarlar kuramına yeter diyorlardı. Bu, hem göreneklere hem de sağduyuya aykırıydı. Gerçi arkadaşlık adına yapılıyordu, ama yine arkadaşlık adına da bir son verilmeliydi bu işe. İçkileri ısmarlamak Ben Davis'in hakkıydı ve içkileri o ısmarlayacaktı. Ayrıca, Günışığı'nın sebep olacağı bütün genel içki ikramları da bar sahibi tarafından ödenecekti, zira Günışığı'nın cümbüş yaptığı geceler, böyle ikramlarda bulunmak bir görenek halini almıştı. Oradakileri temsilen Bettles konuşmuş, onun kısa ve öz, aynı zamanda da saldırgan bir dille ileri sürdüğü kanıtları herkes candan alkışlayarak kabul etmişti.

Günışığı ağzı kulaklarına vararak rulet masasının yanına gitti, bir miktar sarı fiş aldı. On dakika sonunda, kazancını terazide tarttırdı ve kendi kesesiyle yeni bir keseye iki bin dolarlık altın daha girdi. Tamamıyla bir şans meselesiydi bu, ama ne olursa olsun şans onun şansıydı ya! Sevinç üstüne sevinç geliyordu. Günışığı yaşıyordu ve gece onundu. Demin kendisini iyi niyetle azarlamış olanlara döndü:

"Eh," dedi. "Bu sefer itirazsız, kazanan ısmarlıyor."

Kimse itiraz etmedi. Günışığı elinde kamçı, ayaklarında mahmuzlar, hayatın sırtına binip de koşturduğu zaman ona kimse karşı duramazdı.

Sabahın birinde Elijah Davis'in, Henry ile oduncu Joe Hines'ı önüne katıp kapıya doğru yöneldiğini gördü. Hemen kapıyla adamların arasına girdi, onları bara doğru çekmeye çalışarak:

"Nereye gidiyorsunuz yahu?" diye sordu.

Elijah Davis, "Yatmaya!" diye cevap verdi

Bütün ailesi içinde, daha Mount Desert'in arkalarındaki çayırlarda ve ormanlardayken batının çağrısını duyup buna cevap veren biricik yiğit, gözüpek tek kişi olan Elijah Davis, tütün çiğneme alışkanlığına sahip zayıf bir New England'lıydı.

Joe Hines özür diler gibilerden:

"Mecburuz!" diye ekledi. "Sabah erkenden haylıyoruz köpekleri."

Günışığı hâlâ bırakmıyordu onları:

"Nereye? Aceleniz ne peki?"

"Acelemiz filan yok," dedi Elijah. "Gidip şu senin içine doğan yerleri bir deneyeceğiz Yukarı Bölge'de. Bizimle gelmek istemez misin?"

"Tabii isterim," dedi Günışığı.

Ne var ki soruyu şaka olsun diye sorduğu için cevabı da ciddiye almamıştı Elijah.

"Stewart boyuna, yukarılara doğru çıkacağız," diye devam etti. "Stewart'a ilk gidişinde umut verici damarlara rastladığını söylemişti bana Al Mayo; hazır ırmak donmuşken gidip biraz örnek çıkarmak istiyoruz. Bak, lafıma kulak ver Günışığı, yakın bir zamanda bütün kış boyunca sürecek aramalar başlayacak. O zaman adamlar, yazın altın arayabilen bizlere gülecekler."

O zamanlar Yukon'da kışın altın arayıcılığı yapmak kimsenin hayalinden bile geçmiyordu. Toprak, üstündeki ot ve yosunlardan nehrin yatağına kadar donmuş olurdu kışın; çakıl kadar sertleşen donmuş toprağa da ne kazma işlerdi ne de kürek. Yazın güneş toprağı yumuşatır yumuşatmaz, altın arayıcıları hemen kazmaya başlardı. Bütün aramalarını, toprağın yumuşak kaldığı bu süre içine sıkıştırmak zorundaydılar. Kış süresince kumanyalarını taşıtırlar, geyik avına çıkarlar, yaza hazırlanır-

lar ve karanlık, soğuk ayları Circle City, Fifty Mile gibi merkez kamplarda geçirirlerdi.

"Kışın da altın aramaya başlanacak muhakkak!.." diye onu destekledi Günışığı. "Hele ırmağın yukarısında büyük damarlar bir bulunsun, siz asıl o zaman göreceksiniz altın arayıcılığının ne olduğunu. Odun yakıp toprağı yumuşatmaya, ırmak yataklarına kuyular açıp filizi yukarı çıkarmaya engel olacak ne var yani? Hem keresteye de ihtiyaç yok bu usulde. O zaman, toprağın donması için cehennemin de donması lazım... Ateşle ısıttın mı dondurma gibi yumuşacık olur toprak. Vallahi otuz metre derinliğe kadar ineceklerdir toprakta. Tabii geliyorum sizinle Elijah."

Elijah güldü, iki ortağını toparlayıp kapıya doğru davranacak oldu.

"Dur be yahu!" diye bağırdı Günışığı. "Niyetim ciddi benim!"

Üç adam, yüzlerinde şaşkınlık, sevinç ve kuşkuyla birden geri döndüler.

Wisconsin'li sessiz sakin bir adam olan üçüncüsü, Finn:

"Eğleniyorsun vallahi!" dedi.

Günışığı:

"İşte köpeklerimle kızağım!" diye cevap verdi.

"Böylece iki kızak olur, yük de ikiye bölünür; bununla birlikte bir süre yavaş gitmemiz gerekecek; zira köpekçikler adamakıllı yorgun."

Üç adam sevinçten kaplarına sığmıyordu, ama hâlâ iyice inanamamışlardı.

Joe Hines homurdanarak:

"Buraya bak Günışığı!" dedi. "Şakanın tadını kaçırma. İşimiz var bizim. Gelecek misin?"

Günışığı elini uzattı, tokalaştılar.

"Öyleyse," dedi Elijah, "Hemen yatağa girsen iyi edersin. Sabah altıda haylıyoruz köpekleri. Dört saatlik uyku da fazla gelmez."

Finn, "Bir gün ertelesek de dinlense, isterseniz!" diye öneride bulundu.

Günışığı'nın gururuna dokunmuştu bu.

"Yok öyle şey," diye bağırdı. "Hep birlikte altıda hareket ediyoruz. Kaçta kaldırayım sizleri? Beş iyi mi?.. Pekâlâ, hepinizi kaldırım ben."

Elijah ciddi bir tavırla, "Azıcık uyusan çok iyi edersin!" diye öğüt verdi. "İlelebet gitmez bu böyle!"

Günışığı gerçekten de çok yorgundu. Son derece yorgundu... Onun demirden bedeni bile yorgunluğu kabul etmişti. Bütün kasları yatağın, dinlenmenin özlemini çekiyordu; sürekli çabalamalardan ve onun bu yeniden zora girme düşüncesinden şaşkına dönmüştü kasları. Günışığı'nın bütün bedeninden yükselen itiraz yaygaraları bir isyan dalgası halinde beynine yüklendi. Ama daha derinlerde, aşağılayıcı ve meydan okuyan tavrıyla hayatın kendisi, hayatın esas olan ateşi duruyor ve Günışığı'nın kulağına o eski yalanları fısıldıyordu. Viski de bu yalanlarla birlik olmuş, utanmazca işi tamamlamış, kıs kıs gülüyordu.

"Siz daha beni ağzı süt kokuyor sanıyorsunuz galiba, öyle mi?" diye sordu. "İki aydır ağzıma ne bir kadeh içki koydum, ne dans ettim, ne de bir insan yüzü gördüm be! Siz gidin yatın. Ben kaldırırım hepinizi."

Ondan sonra da bütün gece çoraplarıyla dans etti durdu. Saat beşte doğruca yeni ortakların kulübesine gidip yeri göğü inletircesine kapıyı dövmeye başladı; içerden, Günışığı'nın, kendisine bu takma adın verilmesine sebep olan şarkıyı söylediği duyuluyordu:

"Günü yakıyorsunuz, hey Stewart Irmağında altın arayanlar! Günü yakıyorsunuz! Günü yakıyorsunuz! Günü yakıyorsunuz!"

VII

Bu sefer yolculuk daha kolay geçiyordu. Yol daha iyi çiğnenmişti, üstelik de zamanla yarışırcasına posta taşımıyorlardı. Günlük yolculuk süresi, yani yol alarak geçirdikleri saatler daha azdı. Günışığı o posta seferinde üç Kızılderiliyi saf dışı etmiş-

ti; ama şimdiki ortakları, Stewart'daki damarlara vardıklarında işlerinin bitik olmaması gerektiğini bildikleri için tempoyu ağır tutuyorlardı. Bu ağır gidiş sırasında, her ne kadar arkadaşları yorulduysa da Günışığı dinlenip kendine geldi. Forty Mile'da köpekleri dinlendirmek için iki gün yattılar, Sixty Mile'da da Günışığı'nın köpekleri bırakıldı... Selkirk'ten Circle City'ye kadarki müthiş yolculuktan sonra köpekler Günışığı gibi dinlenememişti. Böylece dört adam Sixty Mile'dan, Günışığı'nın kızağına dinlenmiş bir takım koşulmuş olarak ayrıldılar.

O gece Stewart Irmağının ağzındaki adalar kümesinde kamp kurdular. Günışığı oralarda şehir kurmaya elverişli yerler bulunduğundan söz etti. Diğerleri güldü ama o bu iş için, ağaçlarla kaplı bütün bu adalar kümesini düşünüyordu.

"Tutun ki altın damarları Stewart üzerinde bulundu!" diye akıl yürüttü. "Belki siz de bulacaksınız altın, belki de bulamayacaksınız, ama ben mutlaka bulacağım. Hepiniz bunu bir kere daha düşünün de, bu işte benimle beraber misiniz değil misiniz sonra karar verin."

Ötekiler inat ediyorlardı. Joe Hines:

"Senin de Harper'la Joe Ladue'dan farkın yok!" dedi "Onların işi gücü kumardı. Klondike'la Moosehide Dağının hemen altındaki büyük düzlüğü biliyor musunuz? Hah işte, Forty Mile'daki kayıt memuru bana onların bir ay kadar önce o bölgeyi kaydettirdiklerini söyledi... Harper ve Ladue Şehir Arazisi, Ha!.. Ha!.. Ha!.."

Elijah'la Finn de katıldı ötekinin kahkahasına; ama Günışığı'nın asılmış suratı son derece ciddiydi.

"Tamam işte!.." diye bağırdı. "İçimdeki ses doğru söylüyor! Neredeyse elimle tutacağım vallahi! Eğer onların da içine doğmasa, ne diye gidip de koskoca düzlüğü kaydettirsinler? Keşke ben kaydettirseydim."

Sesindeki üzüntülü ton ikinci bir kahkaha tufanına yol açtı.

"Gülün bakalım!.. Gülün siz!.. Son gülen iyi güler. Siz süzgeçli oluktan gelen hava cıvayı alın. Toz altını yüce Tanrı sizin gibi budalalar hazır lop cebe indirsin diye hazır tutuyor sanın

daha! Ama bakın söylüyorum işte size; büyük damarlar bulunduğu zaman siz yüzeydeki toprağı ancak kaşıyacaksınız, çabanızın karşılığını da alabilirseniz arap olayım. Kaba altın kalacak size yalnızca. Onun yarısını da içeride bırakacaksınız. Ama şehirler ve kumpanyalar kuran adamlar, o arazi kadar büyük adamlardır; onlar gibi adamlardır banka ku..."

Tam burada, Günışığı'nın sesi kahkahaların gürültüsü içinde duyulmaz oldu. Alaska'da banka! Bu fikir kadar gülünç bir şey olamazdı.

"Evet... Banka kurup borsa işine başla..."

Yeniden kahkahadan kırıldı ötekiler, Joe Hines karnını tutarak yerlere yuvarlandı.

"Ondan sonra da sizin tavuk gibi eşindiğiniz ırmak boylarını tümüyle satın alacak olan madencilik alanının büyük balıkları gelecek ve toprağı yazın suyla, kışın da istimle yumuşatıp çözecek..."

İstimle yumuşatmak! Eh artık bu kadarı da fazlaydı. Günışığı o ünlü şakalarını şimdiye dek hiç bu kadar ileri götürmemişti doğrusu. Daha odun yakarak toprağı yumuşatmak bile denenmemişken, sen kalk, istimle yumuşatmaktan söz et, amma da hayal ha!

"Gülün siz Allah'ın cezaları, gülün! Daha gözünüz iyice açılmamış sizin. Ağzı süt kokan kedi yavrularısınız daha... Ben size diyorum ki, Klondike'da altın bulundu mu Harper'la Laude milyoner oldu demektir. Stewart Irmağında bulununca, Elam Harnish'in kuracağı şehri seyredin siz. O zaman gelip ağzınız bir karış çevremde dolanacak..."

Sözlerini bitirmekten vazgeçip derinden bir iç çekti:

"Herhalde size biraz kumanya, içecek çorba veririm o vakit!"

Günışığı'nın görüşü güçlüydü. Gerçi görüş açısı sınırlıydı, ama gördüğünü tam görürdü. Kafası işlerdi, imgelemi de pratikti; boş yere hayal kurmazdı. O koskoca düzlüğün üzerine bir büyük şehir oturtmadan önce, o şehri mümkün kılacak bol miktarda altının bulunacağını kestirmiş, sonra da bir kuzey madencilik

şehrinin gereği olan istimbot rıhtımları, bıçkıhane ve ardiyeler için elverişli yerlere gözünü dikmişti. Diğer yandan bütün bunlar daha büyük bir oyunun parçasından ibaretti; kendi yaratılışına uygun bir oyunun. Onun rüyalarının şehrinde, sokaklarda, binalarda, insanlarda ve ekonomik ilişkilerde fırsatlar kıvıl kıvıl kaynıyordu. Böyle bir şehir, daha büyük bir kumar masası demekti. Sınır, bir yanında kuzey fecri, bir yanında da güney olmak üzere gökyüzüydü... Oyun büyük olacaktı, herhangi bir Yukon'lunun hayalinden geçirebileceği en büyük oyundan da büyük olacak ve Yanan Günışığı bu oyunda bulunacaktı.

Şimdilik içindeki histen başka hiçbir belirti yoktu buna dair. Ama o günü görecekti. Nasıl bir poker oyununa kesesindeki altın tozunu son zerresine kadar yatırmışsa, ilerde, Upper River bölgesinde büyük miktarda altın bulunacağına dair içine doğan bu his uğruna da bütün gücünü, bütün hayatını koyuyordu. Böylece Günışığı ve üç arkadaşı, kızakları, köpekleri, ayaklarında kar ayakkabılarıyla, Stewart Irmağının göğsünde, hiçbir insan, balta ya da uzaktan uzağa yankılanan bir tüfek sesinin bozmadığı derin sessizlik içinde uçsuz bucaksız mesafeleri aştı. Sonsuz ve buzlu ıssızlık içinde hareket eden yalnız onlardı... Birer kurtçuk gibi, günde şu kadar mil yolu koca dünyanın üzerinde âdeta sürünerek alıp, içecek sularını buzları eriterek sağlayan, geceleri karın üstünde kamp kuran, kar ayakkabıları kızaklarının yanı başında kara dikilmiş, ötede üzerleri buz tutmuş birer tüylü bohça gibi kıvrılan köpekleriyle bu insancıklardı.

Bir keresinde ırmağın kıyısındaki bir düzlüğe çekilmiş, sırıkla götürülen cinsten kaba saba bir kayık görmelerine rağmen hiçbir insana, ya da insan izine rastlamadılar. Kayığı her kim çekmişse bir daha dönmemişti yanına; acaba kimin kayığı diye biraz oyalanıp köpeklerini hayladılar. Başka sefer de bir Kızılderili obasına rastladılar, ama Kızılderililer ortalıkta yoktu; herhalde, geyiklerin ardından Stewart'ın daha yukarılarına, içerlere gitmişlerdi. Yukon'dan iki yüz mil yukarılarda ırmağın sığlıklarına geldiler; Elijah burasının Al Mayo'nun sözünü ettiği yer olduğuna karar

verdi. Burada sürekli oturacakları bir kamp kurdular, yiyeceklerini köpeklerin ulaşamayacağı yüksekçe bir yere sakladılar ve koflaşmış saçak buzlarını kesip kendilerine yol açarak setlerin üzerinde çalışmaya koyuldular.

Zorlu ve basit bir hayattı onlarınki. Kahvaltılarını yapar yapmaz günün ilk kurşuni aydınlığıyla birlikte işe koyuluyorlar, gece bastırınca da yemeklerini pişiriyor, hafif kamp işlerini görüp, pipolarını tüttürürken bir iki hoş beş ediyorlar, sonra da uyku kürklerine sarınarak, üstlerinde tutuşan kuzey fecri ve buz gibi soğuk havada dans eden yıldızların altında uyuyorlardı. Yemekleri hep aynıydı; mayasız ekmek, domuz pastırması, fasulye, ara sıra da bir avuç kuru erikle birlikte pişirdikleri bir tabak pilav. Taze et bulamıyorlardı. Alışılmamış bir hayvan kıtlığı vardı. Pek seyrek olarak bir kar tavşanı ya da kakım izine rastlıyorlardı, ama çoğunlukla bütün canlılar ülkeyi terk etmiş gibi bir durumla karşı karşıyaydılar. Bu onların yabancısı olduğu bir durum değildi; zira bir yıl av peşinde koştukları bir yerde, ertesi yıl ya da iki üç yıl sonra bir tek av hayvanının bulunmadığı çok olurdu.

Setlerde altın buldular, ama zahmetlerine değecek miktarda değildi. Elli mil kadar uzakta bir geyiğin peşine düşen Elijah, genişçe bir dere yatağının yüzey çakıllarını tavada yıkamış ve oldukça iyi renklere rastlanmıştı. Sabah olur olmaz hemen köpekleri kızağa koşup, yanlarına az bir kumanya alarak o yana doğru yola çıktılar. Burada, belki de Yukon tarihinde ilk kez olmak üzere, odun ateşiyle toprağı yumuşatıp kuyu açma yöntemi denendi. Bunu Günışığı'nın zoruyla yapmıyorlardı... Yosunlar, otlar temizlendikten sonra kuru ladin ağacı odunlarından bir ateş yakıldı. Altı saat süreyle yanan ateş, yirmi santim derinliğinde bir çamur kitlesinin buzlarını çözebildi... Kazmaları bu çamura rahatça dalıyordu; yumuşayan kısım kürekle dışarı alındıktan sonra tekrar bir ateş yakıldı. Denemenin gördüğü başarıdan heyecanlanan dört adam, sabahın erken saatlerinden gecenin geç saatlerine kadar çalışıyordu... İki metre derinliğindeki donmuş çakıl tabakasına vardılar. Bu kısımda iş daha ağır ilerledi. Ne var

ki onlar da ateşten daha iyi yararlanmasını öğrendi. Her ateş yakışta, on beş-yirmi santim kalınlığında bir tabakayı yumuşatabiliyorlardı. Toz halinde altını bu çakıl tabakasında buldular, ama altmış santim indikten sonra yine çamura rastladılar. İki buçuk metre derinlikte ince bir çakıl tabakası, bu çakıllarda da, deneme tavalarında yıkandığında tava başına yedi-sekiz dolar değerinde altın bırakan külçe altın cevheri buldular. Ne yazık ki bu tabaka iki-üç santimden daha kalın çıkmadı. Onun altında, tarihten önceki zamanlardan kalma ağaç kütükleriyle yine tarihten önceki zamanlara ait adları unutulmuş canavarların fosilleri bulunan çamur tabakası vardı. Ama altın bulmuşlardı ya... Külçe altını! Büyük altın kitlelerinin nehir yataklarının altındaki kayalarda bulunduğunu bundan daha iyi ne gösterebilirdi! Yirmi metre derinlikte de olsa kayaya kadar ineceklerdi. İki vardiyaya ayrılıp kuyularının başında gece gündüz çalıştılar, ateşlerinin dumanı hiç kesilmeden yükselmeye devam ediyordu.

İşte bu sırada fasulyeleri azaldı, biraz daha kumanya alıp gelmesi için Elijah ana kampa gönderildi. Elijah da gün görmüş, bu yollarda sakal ağartmış bir gezgindi. Gidiş geliş yol yüz on mil tuttuğu halde, üçüncü gün döneceğine söz verdi; gidişte hafif olacağı için bir günde gidecek, yükle dönüş iki gün sürecekti. Halbuki Elijah, ikinci günün akşamında çıkageldi... Onun gelişini duyduklarında daha yeni yatmışlardı.

Ateşin aydınlığına giren buz kızağı ve Elijah'ın biraz daha uzamış gibi görünen, her zamankinden ciddi suratına dikkat eden Henry Finn:

"Ne var, ne oldu yahu?" diye sordu.

Joe Hines ateşe odun attı, üç adam kürklerine sarınıp ateşe sokuldular. Elijah buz tutup keçeleşmiş sakalları ve kaşlarıyla, New England'lı bir Noel Baba karikatürüne benziyordu.

"Yiyecek torbalarını astığımız büyük ladin ağacını hatırlıyorsunuz ya?" diye söze başladı.

Felaketin anlatılışı kısa sürdü. Yüzyıllarca dayanacakmış kadar sağlam görünen koca ağaç, meğer içinden çürümüş, kofmuş.

Toprağa tutunan kökleri her nasılsa zayıflamış. Üzerindeki karın ağırlığına, asılan yiyecek torbalarının ağırlığı da eklenince çekememiş; çevresindeki koşullara karşı mükemmelce koruduğu dengesi bozulmuş, yere devrilmiş. Ağacın devrilip yiyecek torbalarının patlamasıyla, dört adamın çevrelerindeki koşullara karşı kurdukları denge de bozulmuş oluyordu... Bütün yiyecekleri gitmişti. Yere düşen kumanyaları porsuklar gövdeye indirmiş, yiyemediklerinin de canına okumuşlardı.

Elijah, "Bütün domuz pastırmalarını, kuru erikleri, şekeri ve köpeklerin kurutulmuş balıklarını yemişler!" diye bildirdi...

"Namussuzlar üstelik torbaları da yırtıp ne kadar un, fasulye ve pirinç varsa hepsini, ta cehennemin bucağına kadar dağıtmışlar. İki yüz elli, üç yüz metre kadar ötelerde, sürükleyip bıraktıkları boş torbalara rastladım."

Uzun bir süre hiçbiri tek kelime konuşmadı. Kuzey Kutbu'nun ölü kış mevsiminde, hem de av hayvanlarının bırakıp gittiği bir bölgede kumanyasız kalmak, tam anlamıyla bir felaket demekti. Paniğe kapılmadılar, olayı serinkanlılıkla karşılayıp hal çaresi aramaya koyuldular. İlk konuşan Joe Hines oldu:

"Üç beş kilodan fazla kalmış olduğunu sanmam, ama!.." dedi. "Karın içine yayılmış fasulyelerle pirinci, tavalardan geçirip ayırabiliriz."

Günışığı da, "İçimizden birini de hemen kızakla Sixty Mile'a göndeririz," dedi.

Finn, "Ben giderim!.." diye atıldı.

Bir süre daha düşünüp taşındılar.

Hines, "Peki, giden dönünceye kadar geriye kalan köpeklerle üç adam neyle beslenecek?" diye sordu.

"Yalnız bir tek çare var!.." diye Elijah fikrini söyledi. "Sen de öbür takımı alır, Stewart'ın yukarılarına doğru vurup şu Kızılderilileri ararsın Joe. Onları bulduktan sonra bir dolu etle dönersin. Daha Henry, Sixty Mile'dan ayrılmadan çok önce sen buraya varmış olursun; sen de gidince beslenmesi gereken bir ben, bir de Günışığı kalacağız; biz de idare ederiz az bir besinle!"

Günışığı sırtüstü yatıp kürküne sarınırken, "Sabahleyin de ilk iş ana kampa gidip bulabildiğimiz kumanyayı toplarız!" dedi.

Uyumaya hazırlanırken de ekledi:

"Erken kalkmak için hemen yatsanız iyi olur. Siz ikiniz köpekleri ana kampa kadar götürebilirsiniz. Biz de Elijah'la iki yana açılıp bir araştırırız, bakalım geyiğe filan rastlayacak mıyız yolumuzun üstünde."

VIII

Hiç vakit kaybetmediler. Hines'la Finn, köpeklerle birlikte istihkaklarını kısmış, kızakları yıkmış, iki gündür yatıyorlardı kampta... Üçüncü gün öğleye doğru ana kampta Elijah da onlara katılıp, hiç geyik izine rastlamadığını bildirdi. Aynı gece, hemen hemen buna benzer bir haberle Günışığı da vardı kampa. Adamlar kampa varır varmaz, derhal kumanyalarını kardan ayırma işine girişmişlerdi. Zorlu bir işti bu. Zira kamp yerinden yüzlerce metre uzağa saçılmış fasulyeler buluyorlardı. Hepsi birlikte bir gün daha çalıştılar. Sonuç hazindi; bununla birlikte, kurtarılan bir iki kiloluk kumanyanın bölünüşü sırasında dördü de yiğitliklerini gösterdi.

Yine de az olmasına rağmen, arslan payı Günışığı'yla Elijah'a bırakıldı. Biri Stewart'ın yukarısına, biri aşağısına doğru kızaklarla hareket eden iki adam yiyeceğe kısa bir süre sonra kavuşacaklardı. Geride kalanların ise onlar dönene kadar idare etmesi gerekiyordu ellerindekilerle. Üstelik her ne kadar köpekler fasulyenin büyük bir kısmını yiyecekse de, köpeklerle birlikte gidenlerin, sıkıştıkları zaman hiç değilse köpekleri yeme olanakları vardı. Halbuki geride kalanlar için, açlık son kertesine geldiği zaman böyle bir olanak yoktu; işte bu yüzden Günışığı'yla Elijah işin en tehlikeli yanını kabul etmiş oluyordu. Ne var ki, onlar başka türlü hareket edemezdi, hoş buna aldırdıkları da yoktu.

Günler geçti, kış fark etmeksizin, yıldırım gibi aniden geliveren kuzey baharına dönmeye başladı. Birdenbire belirivermeye

hazırlanan bahar 1896 yılının baharıydı. Güneş her gün güneyin biraz daha doğusundan yükseliyor, gökte daha uzun süre kalıyor ve daha batıdan batıyordu. Mart bitti, nisan geldi. Açlıktan zayıflayıp kuruyan Günışığı'yla Elijah, arkadaşlarına ne olduğunu merak etmeye başladı. Her türlü gecikmeyi hesaba katıp bol bol da avans verdikleri halde arkadaşlarının dönüş zamanı çoktan gelip geçmişti. Hiç kuşkusuz bir felaketle karşılaşmış olmalıydılar. İçlerinden birinin felakete uğrayabileceğini hesaba kattıkları için iki ayrı yönde, iki kişi çıkarmışlardı yola... Ama sonunda, her ikisinin de başına felaket gelmiş olması düşüncesiyle ağır bir darbe yediler.

Bütün bu zaman içinde Günışığı'yla Elijah, umutlarını hiç kaybetmeden, çok az bir besinle nefislerini körelterek hayatlarını sürdüler. Kar henüz erimeye başlamadığı için, yıkılan ağacın çevresindeki karları toplayıp, tas, kova, altın yıkama tavaları, kısaca ellerine geçen bütün kapların içine doldurarak erittiler. Kar suyunu döktükleri zaman, geriye, daha bir süre dayanmalarını sağlayan, yapışkan madde içinde tek tük, sudan şişmiş çay yaprakları, bir iki kahve tanesi ve bir miktar ince toprakta çerçöpe rastladıkları da oldu. Ama yıkık ağaçtan uzaklaştıkça, unun eseri azalıyor, kapların dibinde kalan yapışkan maddenin kıvamı inceliyordu.

Elijah daha yaşlı olduğundan önce o halsiz düştü ve çoğunlukla kürküne sarınıp yatar hale geldi. Tek tük düşen bir iki sincap hayatta kalmalarını sağladı. Bunları avlamak da -ki bu ağır bir işti- Günışığı'na kalmıştı. Ellerinde otuz atımlık cephane kaldığı için, bir tek mermiyi bile boşa harcamak tehlikesini göze alamazdı.

Öte yandan tüfeği 45 kalibrelik olduğu için de minicik hayvanları kafalarından vurmak zorundaydı. Sincaplar çok az çıkıyor, günlerce bir tanesine bile rastlamadıkları oluyordu. Günışığı sincabı görür görmez son derece titizlikle tedbirler alıyordu. Hayvanı saatlerce izliyor, iyice yaklaştıktan sonra, halsizlikten titreyen kollarıyla tüfeği kaldırıp nişan alıyor, tetiği çekmeden

yine vazgeçiyordu. Kendisini tutabilme gücü müthişti. Tam bir üstattı o. Vuracağından yüzde yüz emin olmadan asla ateş etmiyordu. Açlık midesini ne derece kemirirse kemirsin, karşısına çıkan şu canlı lokmaya duyduğu iştah ne kadar kabarırsa kabarsın, en ufak bir karavana atış ihtimalini bile kabul etmiyordu.

Bir kumarbaz olarak doğan o, şimdi en büyük kumarı oynuyordu. Ortaya sürdüğü servet hayatı, kartları da mermileriydi. Tıpkı büyük kumarbazların oynadığı gibi, her şeyi, ama her şeyi değerlendirerek, sonsuz bir dikkat, sonsuz bir ihtiyatla oynuyordu. Bunun sonucu olarak da Günışığı bir tek mermiyi bile boşa yakmadı. Her atış bir sincap getirdi ve bazen atışlar arasında günler geçmesine rağmen o, oyun tarzını hiç değiştirmedi.

Sincapların hiçbir yeri atılmıyordu. Hatta çorba yapmak için derisini bile kaynatıyor, hayvanın kemiklerini küçük küçük ezip yutuyorlardı. Karlar arasında yaptığı araştırmalar sırasında, Günışığı tek tük böğürtlen cinsinden minik taneli meyveleri olan çalılıklara rastladı. Bu taneler çoğunlukla sudan ve kalın bir zardan ibaretti; ne var ki, onun bulduğu taneler geçen yıldan kalma oldukları için, besin değerleri hemen hemen kalmamış gibiydi; kurumuş, sertleşmişti. Fidan kabukları bunlardan biraz daha iyiydi; bunları bir saat kadar kaynatıyorlar ve ancak uzun uzun çiğnedikten sonra yutabiliyorlardı.

Nisan ayının sonlarına doğru bahar birdenbire kendini gösteriverdi. Günler uzadı. Güneşin sıcaklığı altında karlar erimeye, kar tabakalarının altından minik derecikler akmaya başladı. Yirmi dört saat durmaksızın esen Chinook rüzgârı, karı eriterek kalınlığını şöyle böyle otuz santime kadar indirmişti. Bununla birlikte eriyen kar öğleden sonra geç vakit yeniden donmuş ve yüzü, bir insanın ağırlığını çekecek kadar buz tutmuştu. Güneyden gelen beyaz kar kuşları göründü; bunlar bir gün kadar oralarda oyalanıp tekrar kuzey yolculuklarına devam ettiler. Bir keresinde de, ta yukarılardan, açık su arayan bir yabani kaz sürüsü geçti; bunlar mevsiminden erken gelen bir sürüydü. Irmak kıyısının aşağılarındaki bir küme söğüt ağacı da tomurcuklandı.

Kaynatılan bu tomurcuklarda biraz olsun besin değeri var gibiydi. Elijah yeniden ümitlenmişti, ama Günışığı başka bir söğüt kümesi bulamayınca, adam tekrar yatmaya başladı.

Ağaçların sürgünleri büyüyor, donmuş topraklar yeniden hayat buldukça, görünmeyen ırmakçıkların sesi de gittikçe güçleniyordu. Bununla birlikte ırmağın buzları hâlâ çözülmemişti... Bu buzlar bütün kış süresince kat kat tabakalar halinde olmuştu, öyle bir günde eriyivermek şöyle dursun, bahar mevsiminin yıldırımları bile kolay kolay çatlatamazdı onları. Mayıs geldi, geçen yıldan kalma iri, ama zararsız sivrisinekler kayalardaki çatlaklardan, çürümüş kütüklerden ağır ağır dışarı çıktılar. Çekirgeler cırlamaya, daha büyük sayıda yabani ördek sürüleri akın etmeye başladı. Irmağın buzları hâlâ dayanıyordu. Mayısın onunda Stewart Irmağının buzları büyük parçalar halinde gürültüyle kıyılardan kopup bir metre kadar yükseldi, ama akıntıya kapılıp gitmedi. Çözülen buzların sürüklenmesi için önce Stewart'ın döküldüğü yerde, Yukon'un yukarı kısımlarındaki buzların çözülmesi gerekiyordu. Bu süre içinde, alttan kabaran akıntıyla Stewart'ın buzları hep yükselecekti, yükselecekti. Yukon'un ne zaman çözüleceği ise kestirilemezdi. Yukon'un, üzerini kaplayan milyonlarca ton buzdan ne zaman kurtulacağını, iki bin mil yukarıda, Bering Denizi'ne döküldüğü yerdeki buzların durumu belli edecekti.

Mayısın 12'sinde, iki adam yanlarına uyku kürklerini, bir kova, bir balta ve kıymetli tüfeklerini alarak, buzlar üstünde, ırmağın aşağı yönünde hareket ettiler. Planları, vaktiyle rastladıkları, kıyıya çekilip saklanmış kayığa vararak, buzlar çözülür çözülmez Sixty Mile'a doğru bununla yola çıkmaktı... Halsiz oldukları ve hiç yiyecekleri olmadığı için gidişleri yavaş ve zahmetli oluyordu. Elijah ikide bir yere yuvarlanıyor ve bir türlü toparlanıp kalkamıyordu. Günışığı yardım edip onu ayağa kaldırıyor, adamcağız da ikinci bir defa yuvarlanıncaya kadar sendeleye sendeleye ilerlemeye çalışıyordu.

Kayığın bulunduğu yere varmış olmaları gereken gün, Elijah iyice yığıldı kaldı. Günışığı onu ayağa kaldırır kaldırmaz tekrar

yuvarlandı. Günışığı onu bir elinden tuttu, kolunu omuzundan aşırarak yarı taşır vaziyette götürmeye çalıştı, ama kendisi de o derece bitmişti ki, ikisi birlikte yuvarlandılar. Elijah'ı kıyıya sürükleyen Günışığı, orada kabaca bir kamp kurdu ve hemen sincap peşine düştü. Ama artık Günışığı da ikide bir yuvarlanır hale gelmişti. Akşamüstüne doğru ilk sincabı gördü, ama karanlık çabucak bastırdığı için iyice nişan almak olanağı bulamadı. Bir ilkel insan sabrıyla orada ertesi güne kadar bekledi, zamanı gelince de sincabı torbasına indirdi.

Sincabın en sert kısımlarıyla kemiklerini kendisine ayırıp, bol etli büyük kısmını Elijah'a yedirdi. Hayatın kimyasal dönüşümü böyledir işte; o ufacık hayvan, o hareket eden minnacık et parçası, yendikten sonra, kendi hareket gücünü onu yiyen adamların etine geçirmişti. Bu sincap artık ladin ağaçlarına tırmanmıyor, baş döndürücü yüksekliklerde daldan dala sıçramıyor, ya da neşeli sesler çıkaramıyordu. Ona bütün bunları yaptıran enerji, iki adamın tükenen kaslarının iradelerine akarak onların hareket etmesini, saklı kayığın dibine yuvarlanana kadar düşe kalka millerce yolu almalarını sağlamıştı; Elijah'la Günışığı, düştükleri yerde hareket etmeksizin uzun bir süre yattı.

Hafif kayığı yere indirmek güçlü bir adam için işten bile değilken, Günışığı'nın bunu başarması saatler aldı... Yine birkaç gün, saatlerce uğraşıp, kayığın yanına yatarak araları açılan kaplamaları yosunla tıkadı. Ama bu iş bittiği zaman bile ırmak henüz çözülmemişti. Üstündeki buz bir metre yükselmiş ama aşağı doğru akmaya başlamamıştı. Şimdi Günışığı'nı bir güç iş daha bekliyordu; kayığı suya indirmek... Boş yere uğraştı, didindi, kayığın çevresinde dönerek, emekleyerek, abanarak itmeye, çekmeye çalıştı, erimeye başladığı için ıslaklaşan karlara yuvarlandı; gece olup da karlar insan ağırlığı çekecek kadar buz tutunca, yine kendi etlerinin içine bir enerji halinde akıp, kayığı koflaşarak incelmiş buzlar üzerinde kaydırarak suya indirmesini ve akıntı aşağı götürmesini sağlayacak bir başka sincabı; hoplayıp zıplamalarını, gevezeliklerini onların içine aktaracak canlıyı aramaya koyuldu.

Irmak Mayısın 20'sine kadar çözülmedi. Buzlar sabahın beşinde akmaya başladı; günler iyice uzadığı için de Günışığı doğrulup oturduğu yerden buzların akışını seyredebildi. Elijah bu manzarayla ilgilenemeyecek kadar bitkindi. Bilinci az çok yerinde olmasına rağmen, koca koca buz kitleleri ağaçları kökünden söküp devirerek, kıyılara çarpıp tonlarca toprağı yerinden oynatarak hızla geçip giderken, o hareket etmeden yatıyordu. Bu kitlelerin çarpma ve çarpışmalarıyla çevrelerinde yer yerinden oynuyordu sanki. Bir saat sonra bu hızlı akış durdu. Aşağılarda bir yerde bir sıkışma olmuştu. Bunun üzerine ırmak yükselmeye başladı. Buzlar kıyı setinden daha yükseklere çıktı. Arkadan milyonlarca ton su ve milyonlarca ton tuz yığılmaya devam etti, ağırlığını birikintinin ağırlığına bindirdi. Basınç korkunç bir hal aldı. Koca koca buz kitleleri sıkışmadan dolayı patlayıp, bir çocuğun baş parmağıyla işaret parmağı arasına alıp da sıkıştırarak fırlattığı karpuz çekirdekleri gibi havaya dağılıyordu; her iki kıyıda ise buzdan bir duvar meydana gelmişti. Sıkışıklık açıldığı zaman, sürtünme ve çarpmalarından çıkan ses iki misli arttı. Hızlı akış bir saat daha sürdü. Irmak hızla temizleniyordu, ama kıyı boyunca yükselen buzdan duvar yerinden oynamadı.

Çözülen buzların akıntıyla geçişi bitti ve Günışığı altı aydan beri ilk defa açık su gördü. Stewart'ın yukarılarındaki buzların daha aşağı inmediğini, sıkışıp kaldığını ve her an bir ikinci akın halinde aşağı inebileceğini biliyordu Günışığı; ne var ki oralarda daha fazla oyalanmak tehlikesini de göze alamıyordu. Elijah'ın artık ne kadar yaşayabileceği belli değildi; her an ölebilirdi. Kendisine gelince, kaslarında kayığı suya indirebilecek gücün kaldığı kuşkuluydu. Bu da bir kumardı nihayet. Eğer ikinci buz akınını bekleyecek olursa Elijah mutlaka ölecekti; belki kendisi de. Eğer kayığı suya indirebilse, eğer ikinci buz akınıyla arasındaki mesafeyi kapatmadan koruyabilirse, eğer Yukon'un üst yanından gelen buz akınlarına yakalanmazsa; bir sürü ufak tefek hususlarda olduğu kadar, bütün bu ana noktalarda talihi yaver giderse ve eğer –tekrar eğer– Sixty Mile'ın önünden akıp geç-

meden kayığı karaya yanaştıracak gücü kalırsa, merkez kampa varır, kurtulurlardı.

Günışığı hemen işe koyuldu. Kayığın üstünde bulunduğu buz duvarı iki metre yüksekliğindeydi. Önce kayığı suya indirebileceği uygun yeri aradı ve epeyce uzakta, kıyıya vurup meyilli bir vaziyet almış büyük bir buz kitlesi buldu. Bir saat kadar uğraştıktan sonra kayığı buraya kadar getirebildi. İkide bir yorgunluktan gönlü bulanıyor, sık sık gözleri kararıyor, gözlerinin önünde benekler, elmas tozları gibi parlak noktalar uçuşuyor, yüreği sanki gırtlağında çarpıyor ve boğulacakmış gibi oluyordu. Elijah ise ne bir ilgi gösteriyor, ne kıpırdıyor, ne de gözlerini açıyordu; Günışığı savaşını tek başına sürdürüyordu. Sonunda yorgunluktan dizlerinin üstüne çökerken, kayığı da buz kitlesinin üzerine dengeli bir vaziyette oturtabildi. Elleriyle dizlerinin üzerinde emekleye emekleye gidip tüfeğini, kürkünü ve kovayı alarak getirdi, kayığa koydu. Baltayı bıraktı, zira onu almak için de ayrıca bir on metrelik mesafeyi gidip gelmesi gerekiyordu; üstelik baltayı kullanmak ihtiyacı doğsa bile nasıl olsa kullanacak gücü olmayacaktı.

Elijah'ı taşımak umduğundan da güç oldu. Onu dümdüz bir buz parçasının üzerine devirdi ve beşer onar santim ilerleyerek getirdi, ama kayıktan içeri alamadı bir türlü. Elijah'ın kendini koyvermiş bedenini kaldırmak, aynı ağırlıktaki katı bir cismi kaldırmaktan daha güçtü. Günışığı onu bir türlü dikemiyordu, zira her seferinde bedeni yarı boş bir mısır çuvalı gibi orta yerinden bükülüveriyordu. Günışığı bu sefer kayığın içine girerek onu içerden çekmeye çalıştı. Bütün çabasına rağmen çeke çeke başıyla omuzlarına kadar çekebildi. Elijah'ın bedeninin alt tarafını tutmak için omuzlarını bırakır bırakmaz, adam hemen buzun üzerine yığılıverdi yine. Günışığı umutsuzluk içinde taktik değiştirdi. Elijah'ın suratını tokatlamaya başladı.

"Ey yüce Tanrım, sen erkek değil misin be?" diye bağırdı. "Al sana! Allahın belası, al sana..."

Ağzından çıkan her lanetle birlikte, Elijah'ın yüzüne, yanaklarına, ağzına, burnuna veriştirdi. Dayağın şokuyla onu, insanoğlunun

iradesini kaybeden halinden çekip almak, ruhunun bedenini bırakmasına engel olmak istiyordu. Elijah'ın gözleri testekerlek açıldı.

"Dinle beni şimdi!" diye bağırdı Günışığı. "Ben senin başını küpeşte hizasına kadar çekince, tutun küpeşteye! Duyuyor musun beni? Tutun! İstersen dişlerinle ısır, ama TUTUN!.."

Elijah'ın gözleri tekrar kapandı, ama Günışığı dediğinin anlaşıldığını biliyordu. Bitkin adamın kafasıyla omuzlarını tekrar küpeşte hizasına çekti:

"Tutun, Allahın belası! Dişlerini geçir!" diye bağırırken bir yandan da ellerini kaydırıp daha aşağılardan yakalamaya çalışıyordu.

Elijah'ın zayıf eli küpeşteden kaydı, öbür elinin parmakları gevşedi, ama adamcağız Günışığı'na itaat edip küpeşte tahtasını ısırarak tutundu. Vücudunun alt kısmı yukarı kalkınca, baş aşağı kayığın içine dalan Elijah'ın burnunun ve dudaklarının derisi soyuldu, ama halsiz vücudu da kayığın içine çaprazlama yığıldı ve bacakları küpeşteden dışarı doğru ölü bacakları gibi sarktı. Ama hiç değilse sarkan yalnız bacaklarıydı; Günışığı onları içeri alıverdi. Yorgunluktan soluk soluğa Elijah'ı sırtüstü çevirip üzerine kürklerini örttü.

Şimdi sonuncu iş kalmıştı; kayığı suya indirmek. Bu da en zoruydu, zira arkadaşını kayığa yüklerken çok enerji harcamış ve yorulmuştu. Günışığı dişini sıkıp işe girişti. Bir ara herhalde bir yerinde bir şey kopmuş olmalıydı ki, kayığın küpeştesinin üzerinde iki büklüm oldu; kendisi bir şey koptuğunun farkında değildi, ama başını karnına doğru eğmiş vaziyette yattığını biliyordu. Hayatında ilk kez içine baygınlık geliyordu, aynı zamanda da artık iyice hapı yuttuğunu zannetti, bir daha hiç kıpırdayamayacakmış gibi geldi ona, en tuhafı da buna aldırış bile etmemesiydi. Hayaller görmeye başladı; çizgileri gerçekmiş kadar belirgin hayaller, bıçak ağzı kadar keskin kavramlar belirdi kafasının içinde. Bütün hayatı boyunca hayatı çıplak gören o, hayatı sadece çıplak, çırılçıplak hiç görmemişti. Hayatında ilk kez, o görkemli kişiliğinden, gücünden, kuvvetinden kuşkuya düştü. Şu anda hayat duraklamış, kulağına

fısıldadığı o yalanları söylemez olmuştu. Alt tarafı o da bir kauçuktan ibaretti işte; yediği sincaplar gibi, savaştan galip çıkamadıklarını gördüğü başka adamlar, yenilip öldüklerine kuşku bulunmayan Joe Hines ve Henry Finn gibi, şurada, kayığın dibinde suratının derisi sıyrılmış yatan ve biraz sonra ölecek olan Elijah gibi bir kurtçuktu o da. Günışığı yattığı yerden, ırmağın ileride yaptığı kıvrımı görebiliyordu; buz akını da er veya geç işte bu kıvrımı dönecekti. Oraya doğru bakarken, gözünün önünde yine aynı Stewart Irmağı ama hiçbir beyazın ya da Kızılderilinin bulunmadığı zamanlardaki haliyle canlandı; ırmağın buzlarla örtüldüğü kaç kış, buzların çözülüp deli gibi aktığı kaç bahar görmüştü! Ayrıca, sınırı belirsiz bir gelecekte, Alaska'nın üstünden son insan nesliyle birlikte kendisinin de çoktan silinmiş olacağı bir günde, donan, çözülen ve akmakta devam eden aynı ırmağı gördü.

Hayat bir yalancı, bir hilekârdı. Bütün yaratıkları aldatıyordu o. En önde gelen, en canlı temsilcilerinden biri olan Günışığı'nı da aldatmıştı işte. Bir hiçti artık Günışığı; çamurun içinde altın bulacağım diye sürünen, hayal kuran, kumar oynayan ve artık göçüp giden bir et, sinir ve duygular yığınından başka bir şey değildi. Yalnız ölü şeyler sonsuzluğa kalırdı; kum, çamur, çakıl, ovalar, dağlar ve her yıl buz tutup her yıl çözülen, ama yüzyılın içine doğru akışına devam eden ırmak. Her şey olup bittikten sonra, aşağılık bir oyun, hileli bir kumar gibi geliyordu hayat. Zarlar cıvalıydı. Ölenler kaybediyordu bu oyunda ve herkes ölüyordu. Kim kazanıyordu peki? Hilebaz, ispiyoncu, soytarıların alayı, hayat bile kazanamıyordu.

Günışığı biraz geriye kayıp durumunu değiştirdi ve kayığın burnuna konmuş bir geyik kuşunun arsız arsız kendisini süzdüğünü, ırmağın da buzlardan temizlenmiş bir halde akmakta devam ettiğini gördü. Tekrar düşüncelere daldı; bir düş âleminde hissediyordu kendini.

Oyunun sonunu getirmeden kurtuluş yoktu. Oyunu sonuna kadar oynamak zorundaydı. Peki, ne olacaktı yani? Bu soru üzerinde derin derin düşündü; tekrar tekrar soruya geldi.

Kurallara bağlı din, Günışığı'nın yanından, ona değmeden geçmişti. Başka insanlarla olan ilişkilerinde, oynadığı oyunda, dürüstlüğüyle o kendine göre dindar bir hayat yaşamış, ama gelecekteki hayatla ilgili metafizikle kafasını hiç yormamıştı. Ölüm her şeyin sonuydu. Her zaman buna inanmış, hiçbir vakit de korkmamıştı. Şu anda da sudan üç metre yüksekteki hareketsiz kayığın içinde, zerre kadar gücü kalmamış, zayıflıktan bayılacak halde yatan Günışığı, hâlâ ölümün her şeyi sona erdirdiğine inanıyor ve hâlâ korkmuyordu. Görüşleri, hayatın ilk ya da son kıvranışlarıyla bir kenara atılmayacak derecede basit, aynı zamanda sağlamdı.

İnsanların ve hayvanların öldüklerini çok görmüştü o, belleği bunlara ait sahnelerle doluydu ve bu sahneler şimdi belleğinde canlanıyordu. Bunları, tıpkı oldukları zamanki gibi canlı görüyor, ama asla sarsılmıyordu. Ne olacaktı yani? Onlar ölmüşlerdi, hem de çoktan ölmüşlerdi. Artık acı çekmiyorlardı ya! Ölüm kolaydı, hayalinden geçirdiğinden çok kolay; şimdi de ona iyice yaklaşmıştı işte. Bu düşünce hoşuna gitti.

Gözlerinin önünde bir başka hayal belirdi. Düşlerine giren o hareketli şehri, Kuzey'in altın şehrini gördü; Yukon'un yukarılarında, ırmağın kıyısında kurulmuş, ovanın ta içlerine kadar uzanan şehri. Kıyıya yanaşıp bağlanmış üçer sıra hallinde duran istimbotları, harıl harıl çalışan bıçkıhaneleri, çifte kızaklara koşulmuş, altın madenlerine erzak götüren köpekleri gördü. Daha da, kumarhaneleri, bankaları, borsaları, şimdiye kadar oynamadığı kadar büyük bir kumarın gerektirdiği bütün aksesuarı, fişleri, markaları, şansları ve fırsatları gördü. 'Tam büyük altın madenlerinin bulunacağı içime doğmuşken bunun dışında kalmak bir rezalet doğrusu,' diye aklından geçirdi. Bu düşünceyle birlikte de hayat, Günışığı'nın içinde yeniden kıpırdamaya, oynamaya ve bir kere daha ona ezeli yalanlarını fısıldamaya başladı.

Günışığı dönerek kayığın kenarına geldi ve kendini iterek aşağı, kayığın dışına yuvarladı. Altına hücum sırasında o da orada bulunmak, arayanların arasına katılmak istiyordu... Neden ka-

tılmasındı? Kaslarının içinde azıcık güç kalmış olmalıydı; bütün gücünü toplayabilir, bir hamlede kullanabilirse, kayığın ucunu kaldırıp kaydırabilirdi. Tam bu sırada, durumla hiç ilgisi yokken, aklına Harper ve Joe Ladue'nin Klondike'daki arazilerinden hisse satın alma fikri geldi. Üçüncü dereceden bir hisseyi herhalde ucuza verirlerdi. Altına hücum başlayınca da, tam zamanında Elam Harnish kampını hazır ederdi o vakit; yeter ki Klondike'da bulunsundu, o zaman oyun dışı kalmazdı kolay kolay.

Şimdi bütün gücünü bir araya toplamaya çalışacaktı. Bunun üzerine yüzükoyun boylu boyunca uzandı, yarım saat öylece yatıp dinlendi. Sonra ayağa kalktı, gözleri karardı, kendine gelmek için başını hızla sarstı ve kayığa yapıştı. Kendi fiziksel durumunu gayet iyi buluyordu. İlk hamlede başaramazsa, ondan sonraki hamleleri de başarısızlıkla sonuçlanmaya mahkûmdu. Bütün gücünü bir hamlede toplayıp kullanması, başka hamlelere girişmesine lüzum kalmaması gerekiyordu.

Bedeniyle birlikte ruhunu da bu gayrete verip kaldırdı, kaldırdı. Kayığın kıçı yükseldi. Bayılacağını sandı, ama kaldırmaya devam etti. Kayığın oynayıp aşağı doğru kaymaya başladığını hissetti. Kalan son gücünü de, kendini kayığın içine atmak için harcadı ve Elijah'ın bacaklarının üstüne perişan bir halde serildi. Yerinden doğrulacak hali yoktu, yattığı yerden kayığın suya indiğini duydu. Ağaçların tepelerine bakıp kayığın fırıl fırıl dönmekte olduğunu anladı. Bir çatırtı ve havada uçan buz parçaları ona, kayığın kıyıya tosladığını anlattı. Kayık böylece on-on beş kere döndü tosladı, döndü tosladı, en sonunda suyun üstünde sakin sakin, hiçbir şeye çarpmadan akmaya başladı.

Günışığı kendine geldi ve 'herhalde uyumuşum' diye düşündü. Güneş zamanın epey ilerlediğini gösteriyordu. Vakit öğleyi çoktan geçmişti. Sürüklene sürüklene kayığın kıçına gitti, oturdu. Kayık akıntının tam ortasındaydı. Ağaçlık kıyılar pırıl pırıl yanan buzdan bir şerit gibi kayıp geçiyordu. Kayığın tam yanı başında, kökünden sökülmüş koskocaman bir çam ağacı sürükleniyordu. Akıntının meydana getirdiği bir burgaç, kayığı bu ağa-

ca yanaştırdı. Günışığı emekleye emekleye baş tarafa gitti, pruva halatını ağacın dallarından birine bağladı. Suya daha çok gömülen ağaç, kayıktan hızlı gittiği için halat gerekirdi ve ağaç kayığı yedeğinde çekmeye başladı. Ondan sonra iki yanda inip kalkan ve kayarak geçen kıyılara, gökyüzüne, sallanıp duran güneşe başı dönerek son bir kez daha bakan Günışığı, tavşan derisinden kürküne sarınarak kayığın dibine uzandı ve uyuyakaldı.

Uyandığı zaman gece olmuş, hava iyice kararmıştı. Sırtüstü yattığı yerden gökte parıldayan yıldızları görüyordu. Kabarmış ırmak sularının sesi kulağına bir mırıltı halinde geliyordu. Bir sarsıntı ona, kayığı ağaca bağlayan halatın gevşedikten sonra, ağacın çekişiyle tekrar aniden gerildiğini anlattı... Serseri bir buz kitlesi kayığa çarpıp bordasına sürünerek kaydı. 'Eh, arkadan gelen buz akını daha yetişemedi,' diye düşündü ve gözlerini kapayıp tekrar uykuya daldı.

Gözlerini tekrar açtığı zaman gün iyice yükselmişti. Güneşin durumu tam öğle vakti olduğunu gösteriyordu. Uzaktaki kıyılara baktı ve o görkemli Yukon Irmağı üzerinde olduklarını anladı. Sixty Mile uzaklarda olmamalıydı. Son derece zayıf düşmüştü Günışığı. Hareketleri ağırdı, aksıyordu ve hatalar yapıyordu; başı dönerek kayığın kıç üstüne kadar sürüklenip, yanına tüfeğini güç bela çektiğinde soluk soluğa kalmıştı. Elijah'a uzun uzun baktı, ama soluk alıp almadığını anlayamadı. Daha iyi bakmak için yanma gidecek hali yoktu.

Tekrar derin düşüncelere, hayallere daldı; ara sıra, uyumadığı, bilinci yerinde olduğu halde hiçbir şey hissetmeksizin tam bir boşluk içinde buluyordu kendini. Sanki beynindeki çarklar durmuş gibi geliyordu ona. İşte bu aralıklı nöbetler sırasında durumunu yeniden gözden geçirdi. Hâlâ yaşıyordu ve büyük bir olasılıkla kurtulacaktı, ama nasıl oluyordu da kıyıdaki buz kütlesinin üstünde duran kayığın içinde şimdi onun cesedi yatmıyordu? Kendi kendine bu soruyu sordu. Ölüm korkusundan değildi. Korkmadığından emindi. Yakında büyük damarlarının bulunacağına dair içine doğan hissi hatırladı ve kendisine güç veren şeyin, o büyük oyuna

oturup bir el oynamak tutkusu olduğunu anladı. Peki ama niyeydi bu?.. Milyoner olsa ne çıkacaktı bundan? Yine bütün ömürlerinde bir lokma ekmeğe muhtaç olanlar gibi ölmeyecek miydi? Yine aynı soru; neden peki? Düşünce süreci içindeki o boşluk anları sık sık tekrarlanmaya, aralıklar uzamaya başladı ve Günışığı üzerine çöken tatlı bitkinliğe teslim olup kendini koyverdi.

İrkilerek kendine geldi. İçinden bir ses ona uyanması gerektiğini fısıldadı. Aynı anda da yüz metre kadar ileride Sixty Mile'ı gördü. Akıntı onu kampın önüne kadar getirmişti. Ama aynı akıntı şimdi onu kampın önünden, ırmağın aşağılarındaki ıssızlıklara sürüklüyordu. Görünürde kimsecikler yoktu. Mutfak bacalarından çıkan dumanlar olmasa, kamp terk edilmiş gibiydi. Seslenmek istedi, sesinin çıkmadığını gördü. Gırtlağından insan sesine benzemeyen bir hırıltı, boğuk bir tıslama çıktı. Titrek eliyle tüfeğini yakaladı; omzuna koyup tetiği çekti. Tüfeğin geri tepmesi bütün kemikleri kırılırcasına acılarla doldurdu içini. Dizlerinin üstüne düşen tüfeği boş yere tekrar dayamaya çalıştı, bir türlü başaramadı. Çabuk davranması gerektiğini ve bayılmak üzere olduğunu biliyordu, onun için çekti tetiğini. Bu sefer de tepen tüfek, dizlerinin üzerinden kayıp suya düştü. Ama Günışığı, tam gözleri kararmak üzereyken, bir mutfak kapısının açıldığını, ağaçların arasında gidip gelen, sallanan koskoca, kütükten yapılmış evin içinden bir kadının çıkarak baktığını gördü.

IX

On gün sonra Harper ve Joe Ladue, Sixty Mile'a geldiler; hâlâ biraz zayıf, ama içine doğan hisse itaat edecek kadar güçlü olan Günışığı, Stewart Irmağı boyundaki üçüncü derece hissesine karşılık, onların Klondike Irmağı üzerindeki topraklarından üçüncü derece bir hisse aldı. Harper'la Joe ülkenin yukarı kesimlerinde altın bulunacağına inandıkları için, Harper, Klondike'ın ağzında ufak bir ticaret merkezi kurmak üzere bir sal dolusu erzakla birlikte yola çıktı.

Ayrılırken Günışığı'na:

"Neden Indian River'ı bir denemiyorsun?" diye sordu. "Bu ırmağa dökülen sürüyle ufak dere var, hem de birçoğu döküldükleri yere gelene kadar iyice sığlaşıyor; oralarda altın bulunur. Benim inancım böyle. Yakında büyük madenler bulunacak, hem de Indian River'dan pek uzakta değil."

Joe Ladue da, "Üstelik oraları geyik dolu," diye ekledi. "Bob Henderson da üç yıldır oralarda; yakın bir zamanda büyük şeyler olacağına yemin edip, sadece geyik etiyle geçinerek üç yıldır deliler gibi altın arayıp duruyor."

Günışığı, Indian River'a kendi deyimiyle şöyle bir göz atmaya karar verdi, ama Elijah'ı birlikte gitmeye bir türlü ikna edemedi. Çektiği açlık Elijah'ın ruhunu köreltmiş, adamcağız yine aynı tehlikeyle karşılaşma korkusundan kurtulamaz olmuştu.

"Yiyecekten ayrılamıyorum bir türlü," diye açıkladı. "Aptallık olduğunu biliyorum, ama elimde değil işte. Karnım doyduğu, tıka basa yemek yediğim zaman bile masadan ayrılmak çok güç geliyor. İyi oluncaya kadar gidip Circle City'de bir yiyecek deposunda yatıp kalkacağım."

Günışığı birkaç gün daha oyalandı, bu arada hem biraz daha güç topladı, hem de yol hazırlıklarını tamamladı. Yola hafif çıkmaya karar vermişti; kendisi otuz beş kilo taşıyacak, beş köpeğinin her birine de, Kızılderili usulü on beşer kilo yükleyecekti. Ladue'nun verdiği bilgiye dayanarak o da Bob Henderson gibi taze etle geçinecekti. Jack Kearns'in dubası, Linderman Gölü'nden yüklenen bıçkıhaneyle Sixty Mile'a gelince, Günışığı yükleriyle köpeklerini bindirdi, hisse istek kâğıdının doldurulması işini Elijah'a bırakarak, aynı gün Indian River'ın ağzına vardı.

Irmağın kırk mil kadar yukarılarında, kendisine Quartz Creek diye tarif edilen yere gelince, Bob Henderson'un yaptığı aramaların izlerine rastladı; aynı izleri otuz mil daha yukarıda, Australia Creek'te de gördü. Haftalar gelip geçtiği halde Günışığı, Bob Henderson'a bir türlü rastlayamadı. Bununla birlikte geyik bol olduğu için, kendisi de köpekleri de istedikleri kadar

taze et yiyebiliyorlardı. Derelerin sığ yerlerinde meydana gelen kum setlerinde, ancak "masrafı karşılayacak" kadar altın bulabildi, ama pek çok dere yatağının çamurları ve çakılları içine yayılmış toz halindeki bol miktarda altın, toprağın içinde büyük miktarda külçe altının da bulunduğuna daha çok inandırdı onu. Sık sık gözlerini kuzey yönündeki tepelere dikip, 'acaba altın bu taraflarda mı bulunacak?' diye düşündü. Sonunda Dominion Creek'in ta kaynağına kadar tırmandı, yamacın öbür tarafından indi, Klondike'a kavuşan ve ileride Hunker Creek adını alacak olan suya vardı. Eğer büyük tepeyi sağına alarak inseydi, Bob Henderson'u çalışırken bulacaktı. Buraya Gold Bottom adını veren de yine Bob Henderson'du, zira tavasında ilk altını burada yıkamıştı. Günışığı ise o taraftan değil de Hunker boyunca inerek Klondike'a, oradan da Yukon'da yazlık balıkçı kampı kuran Kızılderililerin yanına varmıştı.

Kızılderili bir kadınla evlenip onlarla yaşayan Brada Carmack adında bir beyaz ve onun Kızılderili kayınpederi Skookum Jim'le bir gün kaldı, sonra bir kayık satın alarak köpeklerini de kayığa bindirip akıntı aşağı, Yukon üzerinden Forty Mile'a indi. Ağustos sona ermek üzereydi; günler iyice kısalmaya başlamış, kış yaklaşmıştı. Altının Yukarı Bölge'de bulunacağına dair o sınırsız inancıyla dört beş kişilik bir grup toplamayı veya bunu başaramazsa, hiç değilse bir ortak alarak kayıkla ve bu sefer akıntı yukarı giderek, kış aramalarına başlamak üzere ırmak donmadan istediği yere ulaşmayı kafasına koymuştu. Ne var ki Forty Mile'da kendisi gibi inancı olan hiç kimse çıkmadı. Batıya doğru yaptıkları araştırmalardan elde ettikleri altın onlara yetiyordu.

İşte tam o sıralarda Carmack, kayınpederi Skookum Jim ve Cultus Charlie adında başka bir Kızılderiliyle birlikte bir kanoyla Forty Mile'a gelip, altın komiserine üç arama noktasıyla, Bonanza Creek'te buldukları bir altın madenini kaydettirdi. Aynı gece Sourdough barında, kuşkuyla bakan kalabalığın gözleri önüne külçe altınları serdiler. Adamlar altınları görünce sırıtıp başlarını salladılar. Onlar vaktiyle büyük miktarda çıkan altının yarattığı

hareketi görmüşlerdi. Onların fikrince bunu da ustalıklı bir şekilde Harper ile Joe Ladue düzenlemişti; milleti, kendi kurdukları ticaret merkeziyle, ileride kurmayı düşündükleri şehrin arazisi içinde altın aramak için kandırıp o tarafa çekmek istiyorlardı. Carmack da kim oluyordu! Kızılderililer arasında yaşayan, Kızılderili olmuş bir beyaz! Kızılderilileşmiş bir beyazın da büyük miktarda altın bulduğu görülmüş şey miydi yani? Ya Bonanza Creek neresiydi? Bol bol geyik bulunan bir çayırlıktı; Klondike'a ağzının hemen yukarısında karışan bu dereye eskiler Rabbit Creek derlerdi. Eğer Günışığı'yla Bob Henderson kayıt yaptırmış, ya da külçe altın göstermiş olsalardı, o zaman inanırlardı tabii. Ama Kızılderilileşmiş birine, Carmack'a asla! Hele Skookum Jim'e, Cultus Charlie'ye hiç! Hayır hayır, bu kadarı olamazdı.

Günışığı bile kuşkuya düşmüştü, hem de Yukarı Bölge'ye olan inancına rağmen. Daha birkaç gün önce Carmack'ı Kızılderililerin peşinde görmemiş miydi! Hem de altın aramak düşüncesi diye bir şey yoktu adamın kafasında. Ama o gece saat on birde, sedirin kenarında oturmuş, mokasenlerinin bağlarını çözerken aklına bir fikir geldi. Hemen ceketini sırtına geçirip tekrar bara döndü. Carmack hâlâ oradaydı; külçe altınlarını yeni gelenlerin inanmayan bakışları önünde pırıl pırıl gezdiriyordu elinde. Günışığı adamın yanına gitti, altın kesesini bir torbaya boşalttı. Sonra altınları uzun uzun inceledi. Ondan sonra kendi kesesini çıkarıp, Circle City ve Forty Mile'da bulunmuş altınları başka başka tablalara döktü. Tekrar uzun uzun inceledi, karşılaştırdı. Sonunda kendi altınlarını cebine indirip Carmack'ın altınlarını verdi ve oradakileri susturmak için elini havaya kaldırdı:

"Çocuklar, size bir şey söylemek istiyorum," dedi. "En sonunda beklenen an geldi; akış yukarı zengin maden filizleri bulundu. Ben diyorum ki, hem de inanarak diyorum ki bu budur. Buralarda şimdiye kadar bu tabladaki gibi bir altın bulunmamıştı. Bu yeni bir altın. İçinde daha çok gümüş var. Rengine bakarsanız siz de görürsünüz. Carmack'ın zengin bir filiz bulduğuna hiçbir kuşku yok. Benimle gelecek kadar inancı güçlü olan var mı aranızda?"

Hiçbir gönüllü çıkmadı. Onun yerine kahkahalar, alaylar yükseldi.

Birisi, "Belki de oralarda bir şehir arazisi falan peylemişsinizdir," diye alay etti.

"Tabii peyledim," diye cevap verdi Günışığı. "Hem de Harper ve Ladue'nun arazilerinde üçüncü dereceden bir hisseyle... Bu kenarda kalmış arazimin sizin Birch Creek'te çıkarabileceğiniz altından çok daha fazla değer kazanacağına eminim."

Curly Parson adında biri yatıştırıcı bir şekilde:

"Pekâlâ, pekâlâ Günışığı," dedi. "Senin dürüst bir insan olarak ününü hepimiz biliriz. Ne var ki, sen de herkes gibi pis bir oyuna kanabilirsin. Sana açıkça söylüyorum şimdi: Carmack bu altınları ne zaman arayıp da buldu? Onun Siwashi kabilesiyle birlikte kamp kurup balık avladığını sen kendin söylemiştin; hem de daha geçen gün oluyordu bu iş."

Carmack heyecanla lafa karıştı:

"Günışığı size doğruyu söyledi, ben de doğruyu söylüyorum, yemin ederim. Altın aradığım yoktu. Aklımdan bile geçmiyordu böyle bir şey. Ama Günışığı'nın hareket ettiği gün, bir sal dolusu erzakla birlikte akış aşağı inen Bob Henderson çıkageldi. Sixty Mile'a gidecek, sonra tekrar Indian River'a dönüp erzak bırakacakmış."

Curly Parson, "Bu Gold Bottom dediğin yer de neresi ki?" diye sordu.

"Bonanza'nın ötesinde, hani Rabbit Creek Deresi," diye devam etti öteki. "Klondike'la birleşen büyük bir ırmağın koludur. İşte o noktadan yukarı çıktım, ama yamacı tekrar geri dönüp Bonanza'ya geldim. Bob Henderson, 'benimle gel, bir nişan da sen koy Carmack, Gold Bottom'da esaslı filiz buldum bu sefer. Daha şimdiden bir buçuk kiloya yakın altın yıkadım,' dedi. Ben de onunla gittim işte! Skookum Jim'le Cultus Charlie de geldi. Gold Bottom'da üçümüz birden altın aramaya başladık. Geyik avlamak maksadıyla Bonanza üzerinden aşağı indim ben. Yolda bir yerde durup yemek pişirdik. Ben yattım ama Skookum Jim'in aklı fikri altın aramaktaydı. Hem Bob Henderson'un ne yaptığına

dikkat etmiş. Bir huş ağacının dibinden aldığı çamurla daha ilk tavada bir dolardan fazla altın yıkamaz mı? Hemen beni uyandırmaya koşmuş. Ben de onunla gittim. İlk tavada iki buçuk dolarlık yıkadım ben. Dereye 'Bonanza' adını verip hemen bir nişan koydum, ondan sonra da kaydettirmek için doğruca buraya geldim."

İnanıp inanmadıklarını anlamak için merakla çevresine bakındı. Ne var ki çevresindekilerin yüzünde inandıklarını gösteren tek bir işaret yoktu; o öyküsünü anlatırken yüzünü dikkatle inceleyen Günışığı hariç.

Kalabalıktan biri, "Ortalığı velveleye vermek için Harper'la Ladue'den kaç para alıyorsun?" diye sordu.

Carmack, "Onların bu işten haberleri bile yok," diye cevap verdi. "Size yemin ederim ki gerçeği söylüyorum. Saat başına yüz gram altın yıkadım."

Günışığı, "İşte altınlar da burada," dedi. "Bakın size söylüyorum çocuklar, bunlar daha önce bu tablalarda gördüğünüz altınlara hiç benzemiyor. Rengine bakın bir kere."

Curly Parson, "Biraz daha esmer," dedi. "Anlaşılan Carmack kesesinde birkaç tane gümüş dolar taşıyor. Hem eğer gerçekten de öyle bir şey varsa, Bob Henderson madenini kaydettirmek için neden tozu dumana katarak koşmuyor buraya?"

Carmack, "Gold Bottom'da çalışıp duruyor," diye açıkladı. "Haber vermeye biz geldik."

Sözü bir kahkaha tufanıyla karşılandı.

Günışığı, "Yarın şu Bonanza'ya gitmek için kim binecek sala benimle?" diye sordu. Kimse çıkmadı.

"O halde peşin parayla ödenmek üzere, beş yüz kiloluk yükümü salla götürecek kiralık bir adam arıyorum, kim alıyor işi?"

Curly Parson'la, Pat Monahah adında biri hemen kabul ettiler. Günışığı da her zamanki gibi yıldırım hızıyla işe koyulup, önce adamların parasını ödedi, sonra da erzak satın alarak bütün parasını tüketti. Tam barın kapısından çıkarken, birdenbire tekrar bara döndü.

"Yine içine bir şey mi doğdu?" diye sordular.

"Hiç kuşkunuz olmasın," diye cevap verdi Günışığı. "Bu kış un Klondike'da çok para edecek. Kim bana ödünç para verir?"

Onunla birlikte altın aramaya gitmeyi kabul etmeyen adamlar, bir anda keselerine davranıp Günışığı'nın çevresini alarak batan altınlarını ona uzattılar.

Alaska Ticaret Kumpanyası'nın depo müdürü, "Ne kadar un istiyorsunuz?" diye sordu.

"İki ton kadar."

Gerçi keselerini uzatanlar ellerini geri çekmedi, ama makaraları koyvermekten de kendilerini alamadılar.

Depo müdürü, "İki ton unu ne yapacaksın?" diye sordu.

"Evlat," diye cevap verdi Günışığı, "siz daha bu memlekette yeni olduğunuz için, onun bütün girdilerini çıktılarını benim kadar bilmezsiniz. O unları alıp baş kepeğine ilaç diye lahana turşusu fabrikası kuracağım."

Borç paraları alıp hemen çıktı ve unu taşıyacak salları idare etmeleri için bir sürü adam kiralayıp paralarını ödedi. Kesesi yine boşalmış, üstelik adamakıllı da borca girmişti.

Curly Parson başını umutsuz bir ifadeyle barın üstüne doğru eğdi:

"Benim takıldığım da," dedi, "bu kadar unu ne yapacağın."

"Çok basit; a, b, c, yahut da bir, iki, üç." Günışığı elini kaldırıp parmaklarıyla saymaya başladı. "Birincisi: Yukarı Bölge'de zengin maden filizi bulundu. İkincisi: Bunu Carmack buldu. Üçüncüsü: Bu içe doğan bir his değil, kendini dışarı vurmuş gerçeğin ta kendisidir. Eğer birinci ve ikinci maddeler doğruysa, unun fiyatı göklere kadar çıkacak. Birinci ve ikinci maddelerde söylediklerime güvendiğim için bu üçüncüsüne haydi haydi güveniyorum. Eğer dediklerim çıkarsa, bu kış unu terazinin kefelerinde altınla tartacaklar. Siz benim sözüme kulak verin evlatlar; içinize bir şey doğdu mu sonuna kadar götürün işi. Şansın ne değeri var eğer değerini bilmezseniz siz? Ha, değerlendireceğiniz zaman da son kertesine kadar değerlendirin. Yıllardır bu memlekette içime doğacak gerçek fırsatı kollayıp duruyorum. İşte bu fırsatı kullanacağım, hepsi bu kadar. İyi geceler; hepinize iyi geceler."

X

Adamlar zengin maden filizinin bulunduğuna hâlâ inanmıyorlardı. Günışığı ağır erzak yüküyle Klondike'ın ağzına vardığı zaman, ovayı yine eskisi gibi, in cin top oynar vaziyette buldu. Aşağılarda ırmak kıyısına yakın bir yerde kabile reisi İsaac, Kızılderililerle birlikte kamp kurmuş, gergilerin üzerinde som balığı kurutuyordu. Eskilerden de kamp kurmuş pek çok kimse vardı orada. Ten Mile Creek'teki yaz dönemi altın aramalarını bitirmiş, Circle City'ye gitmek üzere Yukon'a inmişlerdi. Ama Sixty Mile'da zengin altın filizi bulunduğunu öğrenince, toprağı şöyle bir yoklamak için durmuşlardı burada. Günışığı yükünü karaya çıkarttığı sırada, onlar da kayıklarına binmek üzereydi; verdikleri haber iç açıcı değildi.

"Geyik çayırının canı cehenneme," dedi Long Jim Harney. Çay dolu teneke kupasını üflemek için bir an sustuktan sonra devam etti:

"Hiç boşuna uğraşma buralarda Günışığı, pis bir oyun oynamışlar sana. Zengin filiz haberleri yayıp adam çekmek istiyorlar. Bu işin ardında Harper'la Ladue'nun parmağı var, Carmack da onların adamı. Kenar kayalarına ulaşmak kim bilir ne kadar zordur; ne gezer böyle yerde altın, kimin aklına gelir buralarda altın aramak?"

Günışığı hoşgörüyle gülümsedi ve bir an düşündü:

"Hiç yıkadınız mı?" diye sordu.

"Yıkamanın canı cehenneme!" diye öfkeyle karşılık verdi öbürü. "Beni dünkü çocuk mu sandın sen? Tavasını toprak doldurmak için budalalık yaptığımı göremezsin asla. Bir bakışta anlarım ben. Sabahleyin Circle City'ye doğru yola çıkacağız. Bu Yukarı Bölge'ye hiçbir vakit güvenmemişimdir zaten. Tanan Irmağının aşağıları bana yeter de artar bile. Bak, sözüme kulak ver, zengin altın filizleri bulunacaksa eğer, akış aşağı kısımlarda bulunacaktır. Johnny işte burada; birkaç mil aşağılarda bir şey bulduğunu sandı, ama o kadar."

Johnny'nin yüzü kızarmıştı utancından.

"Laf olsun diye aramıştım," diye açıkladı. "Oralardaki hakkımı yarım kilo tütüne değişirdim."

Günışığı acele, "Ben kabul ediyorum," dedi. "Ama oradan yirmi-otuz bin dolarlık altın çıkardığım zaman mızıkçılık yok; üstüme yürümeyin sonra hepiniz."

Johnny neşeyle güldü.

"Haydi, çık tütünü," dedi.

Long Jim pişman olmuş bir tavırla, "Keşke benim de bir işaretim olsaydı Johnny'ninkinin yanında," diye mırıldandı.

"Henüz geç kalmış sayılmazsın," diye cevap verdi Günışığı.

"Ama gidiş geliş yirmi millik yol."

"Yarın senin yerine ben gider işaret korum," teklifinde bulundu Günışığı. "Sen de Johnny gibi yapar, paranı Tim Logan'dan alırsın. Sourdough barında barmendir, o benim yerime öder size. Ondan sonra kendi adınızı kaydettirip hakkınızı bana devreder, kâğıtları da Tilm'e teslim edersiniz."

"Ben de, ben de," diye üçüncüsü de atıldı.

Böylece Günışığı bir buçuk kilo çiğneme tütün fiyatına Bonanza üzerinde üç tane beşer yüz metrelik hak satın almış oldu. Daha kendi adına da bir işaret koyabilirdi; zira bu üçü sadece devir işlemiyle alınmış haklardı.

Long Jim sırıtarak, "Senin herhalde bir yerlerde bir tütün fabrikan var," dedi "Pek cömert dağıtıyorsun da bakıyorum."

"Hayır, tütün fabrikam yok, ama içime doğan bir his var," diye cevap verdi Günışığı. "Bir buçuk kilo tütüne üç tane hak satın almak bedava demektir."

Yarım saat sonra da Bonanza Creek'ten dönen Joe Ladue kendi kampına geldi. Önceleri Carmack'ın bulduğu zengin filize hiç dokunmadı konuşmalarında, ama sonunda şehir arazisinde Günışığı'na sattığı yeri geri almak için ona yüz dolar teklif etti.

"Altın olarak mı?" diye sordu Günışığı.

"Tabii, al işte."

Ladue böyle diyerek altın kesesini çıkardı. Günışığı dalgın dalgın keseyi aldı, yine dalgın dalgın çözdü ve avucuna bir parça

altın döktü. Şimdiye kadar rastladığı altınlar içinde en esmeriydi bu; yalnız Carmack'ın altınları bu kadar esmerdi... Altınları tekrar keseye döktü, kesenin ağzını bağladı ve geri verdi.

Günışığı, "Galiba senin bu araziye benden çok ihtiyacın var," diye yorumda bulundu.

"Yok yok; benim daha dolu arazim var," diye öteki temin etti Günışığı'nı.

"Bu altını nerede buldun?"

Günışığı bu soruyu hiç de kötü niyeti olmadan sormuştu, ama Ladue bir Kızılderili kadar vurdumduymazlıkla karşılayıp, anlamazlıktan geldi. Bununla birlikte kısa, çok kısa bir an için birbirlerinin gözlerinin içine baktılar ve bu an içinde Ladue'nin ruhundan, vücudundan sanki ele avuca gelmeyen bir şeyler dışarı vurdu bir ışık gibi. Günışığı bunu ve Ladue'nin gözlerinin ardında gizli bazı bilgilerin, bazı planların bulunduğunu sezdi.

"Dere boyunu sen benden daha iyi bilirsin," diye devam etti Günışığı. "Şehir arazisi içindeki hissem senin bilgine göre yüz dolar ediyorsa, ben bilsem de bilmesem de, benim için yüz dolar değerinde demektir."

Ladue umutsuzluk içinde, "Üç yüz dolar vereyim," diye atıldı.

"Yine aynı hesap. Ben bileyim bilmeyeyim sebebini ama sen ne kadar veriyorsan o kadar değerli demektir."

İşte o vakit Ladue utanmadan ağzındaki baklayı çıkardı. Günışığı'nı kamptan, öteki adamların yanından uzağa çekti ve ona gizli şeyler söyledi.

Lafını bağlarken de, "Zengin filizler burada, buna hiç kuşku yok," dedi. "Bu kesedekiler dün yıkadığım altınlar. Kıyı kayalarında buldum bunları. Vallahi otların dibinden çıkacak neredeyse. Dere yatağının altındaki kayalarda bulunan altını ise hesaplamaya olanak yok. Ama muazzam, Allah canımı alsın ki, muazzam. Hiç sesini çıkarma ve alabildiğin kadar hak satın almaya bak. Ufak ufak, birbirlerinden ayrı yerlerde çıkıyor, ama bu ufak noktaların bile elli bin dolara kadar altın vermesine şaşmamalı. Yalnız yeri bul yeter."

• • •

Bir ay daha geçti, Bonanza Creek'te hiç hareket görülmedi. Birkaç kişi gelip işaret koymuşlardı, ama çoğu, işaretlerini koyduktan sonra aşağıya, Forty Mile'a veya Circle City'ye gitmişti. Orada kalacak kadar inaçları bulunanlar da, yaklaşmakta olan kışa karşı kütükten kulübelerini yapmakla uğraşıyorlardı. İşleri ağır ilerliyordu, zira oluk yapmakta kullandıkları keresteyi ormandaki ağaçları devirerek kendi elleriyle biçiyorlardı. Bonanza'nın çok daha aşağılarında ise ırmağın yukarı kısmından inmiş dört adam vardı: Dan McGilvary, Dave McKay, Dave Echvars ve Harr Waugh. Ne kimsenin işine karışan, ne kimseyi işlerine karıştıran, sessiz sedasız, kendi kendilerine çalışan bir gruptu bunlar. Ama Carmack'ın yerinde toprağı yıkayıp ırmak kenarlarında otların dibinde külçe altın bulduğu halde, oradan başka yüzlerce yerde yaptığı aramalarda hiçbir şey çıkaramayan Günışığı, dere yatağının dibindeki kayalarda ne bulunduğunu merak ediyordu. O dört adamın, derenin hemen yakınlarında kuyu açtıklarını görmüş, yıkama sandıkları için kereste biçen bıçkılarının sesini duymuştu. Hiç davet beklemeksizin, adamların altını yıkadıkları ilk gün yanlarına vardı. Beş saatlik bir çalışma sonunda küreklenen topraktan, adam başı dört yüz gram altın elde ettiklerini gördü. Toplu iğne başı kadar miniklerden, on iki dolarlık tanelere kadar değişen külçe altındı bunlar. Hem de dere yatağının dibindeki kayalardan çıkıyordu. O gün, ilk düşen kar kuşbaşı taneler halinde uçuşmaya başladı; ama Günışığı'nın ölmekte olan, kısa ömürlü yazın kurşuni, soğuk ve kasvetli havasına bakacak hali yoktu. Hayallerinin gerçekleşmekte olduğunu görmüştü o; büyük ovada düşlerine giren o altın şehrinin karlar arasında yeniden yükseldiğini gördü. Dere yataklarında altın bulunmuştu. Bir buçuk kilo tütün karşılığında satın aldığı arama yerlerinin hemen yakınına kendi adına da bir işaret koydu. Bu suretle, iki kıyı arasında uzanan iki bin metrelik bir arama alanının sahibi oldu.

O gece Klondike'ın ağzındaki kampına döndüğünde, Dyea'da bıraktığı Kızılderiliyi, Kama'yı buldu. Kanoyla seyahat eden

Kama yılın son postasını getiriyordu. Yanında toz halinde iki yüz dolarlık altın vardı; Günışığı hemen bu altınları ödünç aldı ondan. Buna karşılık da onun adına bir işaret koydu; Kama, Forty Mile'dan geçerken bu yeri kaydettirecekti. Kama ertesi sabah hareket ederken, yanında, Günışığı'nın ırmağın aşağısındaki altın arayıcılarının en eskilerine, derhal gelmeleri için yazdığı mektupları da taşıyordu. Kama'nın yanında, Bonanza'daki dört adamın yazdığı benzer mektuplar da vardı.

Günışığı, Forty Mile ve Circle City'deki halkın kayıklara atladıkları gibi Yukon Irmağında akış yukarı akın etmeye başlayacağını gözünün önüne getirerek kıkır kıkır güldü, 'Şimdiye kadar görülmemiş bir hücum olacak,' dedi; zira sözünün sorgusuz sualsiz doğru kabul edileceğini biliyordu.

İlk akıncıların gelişiyle birlikte Bonanza Creek canlanıverdi, bunun üzerine de yalanla gerçek arasında sıkı bir uzun mesafe yarışıdır başladı; ama yalan ne kadar hızlı olursa olsun, sonunda yine gerçek, yavaş yavaş yalanı geçip yarışı kazandı. Carmack'ın tava başına yüz gram altın yıkadığı iddiasına inanmayanlar, kendileri tava başına yüz gramlık altın yıkayınca, bu sefer yalan söyleyip, otuz gram yıkadıklarını yaymaya başladılar. Bu yalan yayıladursun, onlar tava başına iki yüz gram altın yıkadılar. Tava başına üç yüz gram altın yıkadıklarını söyleyip de sözlerini doğrulamak için tavalarını toprakla dolduranların, yıkadıkları zaman üç yüz elli gram altın çıkardıkları görüldü. Ve bu böylece sürdü. Onlar bütün güçleriyle yalan söylemeye devam etse de gerçek yine dönüp dolaşıp onları geçmenin yolunu buluyordu.

Aralık ayında bir gün, Günışığı kendi işaretinin bulunduğu yerde dere yatağından bir tava toprak doldurup kulübesine götürdü. Kulübede yanan ateş, branda bezinden yapılmış su tankının içindeki suyun donmasını önlüyordu. Günışığı tankın üzerine eğilip tavanın içindeki toprağı yıkamaya başladı. Tavanın içinde görünüşte toprakla çakıldan başka bir şey yoktu. Günışığı tavayı daire şeklinde hareketlerle çevirdikçe daha ince zerreler tavanın kenarlarından süzülüp gitmeye başladı. Arada bir tavayı

parmaklarıyla tarayıp avuç dolusu çakılı atıyordu. Tavanın içindeki toprak ve çakıl iyice azalmıştı. Dibe iyice yaklaşınca, daha iyi inceleyebilmek, altta ne olduğunu görmek için tavayı hızla hoplatıp içindeki suyu tamamıyla attı. Tavanın dibi baştan başa sanki tereyağıyla sıvanmış gibiydi. Çamurlu su gidince sapsarı altınlar meydana çıkmıştı. Altındı bu, altın tozu! İri taneler, minik taneler halinde toz altın. Tavayı bir an yere bırakıp uzun uzun düşüncelere daldı. Sonra yıkama işini tamamlayıp çıkan altınları terazisinde tarttı. Otuz üç gramı on altı dolardan, yedi yüz küsur dolarlık altın çıkmıştı. Bu onun hayal ettiğinden de fazlaydı. En iyimser tahminleri bile, her arama yeri için yirmi-otuz bin dolarlık altın birikintisini aşmamıştı; ama buradaki arama yerlerinin her biri, altın birikintileri düzensiz bir biçimde dağılmış olsa da, en aşağı yarım milyon dolarlık bir değer taşıyordu.

O gün kuyusunun başında çalışmaya gitmedi; ertesi gün de, daha ertesi gün de gitmedi. Onun yerine, başlığını başına, eldivenlerini eline geçirip, katlayarak sırtına vurduğu uyku kürküyle birlikte, yanına yürüyüş için az miktarda kumanya almak suretiyle, bütün o bölgedeki dere boylarını incelemek üzere günlerce sürecek bir inceleme yolculuğuna çıktı. Her derede bir arama yeri hakkına sahip olabilirdi, ama o olanaklarını böyle sınırlandırmak niyetinde değildi. Yalnız Hunker Creek üzerinde bir yere nişan koydu. Bonanza Creek'in kaynağından ağzına kadar tutulmuş olduğunu gördü. Bonanza'ya dökülen bütün minik dereler, çaylar, sular da aynı şekilde baştan başa tutulmuştu. Bu ikinci derecedeki ırmaklarda pek iş yok gibi görünüyordu. Bunları Bonanza'ya zamanında yetişemeyenler tutmuştu. İçlerinde en çok değer verileni de Adams Creek'ti... Üzerinde hiç durulmayanlardan biri ise Eldorado Creek idi; dere Carmack'ın ilk altını bulduğu yerin hemen yukarısında Bonanza'ya dökülüyordu. Günışığı bile Eldorado'nun görünüşünden hoşlanmamıştı, ama içindeki önseziye uyup yine de bu dere üzerindeki haklardan birisinin yarı hissesini, yarım torba un karşılığında satın aldı. Bir ay sonra, bitişikteki bir yere sekiz yüz dolar ödedi. Üç ay geçince

buradaki arama alanı blokunu genişletmek için bir üçüncü arama yerini kırk bin dolara satın aldı; bütün dereler içinde en az verimlisi gibi görünen bu deredeki dördüncü bir hakkı satın almak için –sonraları bunu herkesten gizlemişti– kısa bir süre sonra yüz elli bin dolar ödeyecekti Günışığı.

Bu arada, tek tava içinde yedi yüz dolarlık altını yıkayıp da derin düşüncelere daldığı günden beri bir kere bile kazmaya küreğe elini sürmedi Günışığı. O harikulade yıkamayı yaptığı günün akşamı da Joe Ladue'ya şöyle söylemişti:

"Joe, bir daha böyle ağır bir işe elimi sürecek değilim. Bu noktada kafamı kullanacağım artık. Altın ekeceğim ben. Eğer siz de kafanızı kullanıp yeteri kadar tohum bulursanız, altın eker, altın biçersiniz. Tavanın dibinde o yedi yüz dolarlık altını gördüğüm zaman, sonunda tohumlara kavuştuğumu anlamıştım."

"Tohumları nereye ekeceksin peki?" diye sormuştu Joe Laude.

Günışığı elini şöyle gezdirerek baştan başa bütün araziyi göstermişti.

"İşte buraya," demişti. "Siz seyredin benim yükselişimi artık. Görebilenler için, buralarda milyonlarca dolar yatıyor. Bugün, tavanın dibindeki yedi yüz dolarlık altınlar bana bakıp da göz kırparak, 'Eh, işte aradığını buldun sonunda Günışığı' dedikleri zaman bu milyonları gördüm ben."

XI

Carmack'ın zengin altın filizlerini bulmadan önce Yukon döneminin kahramanı olan Günışığı, şimdi altına hücum döneminin kahramanı olmuştu. Ülkenin her bir yanında, onun içine doğan histen ve Günışığı'nın bu fırsatı nasıl kullandığından söz ediliyordu. Hiç kuşku yok ki, Günışığı içlerinde en gözüpeklerin bile cesaret edemeyeceği bir şekilde zorlamıştı fırsatları, zira en talihlilerinden beş kişinin sahip olduğu yerler bile, Günışığı'nın elinde tuttuğu arama yerlerinin değerine yaklaşamıyordu. Üstelik hiç eksilmeyen bir cesaretle şansını zorlamaya devam ediyor-

du. Akıllı geçinenler, bir hikmet yumurtlar gibi, onun kazandığı altınların hepsini kaybedeceği kehanetinde bulunuyordu, onun sanki bütün ülke altınla doluymuşçasına spekülasyon yaptığını, böyle arazi üzerine oynayan bir kimsenin eninde sonunda kaybedeceğini ileri sürüyorlardı.

Diğer yandan Günışığı'nın elinde bulundurduğu arazilerin değeri milyonlarca dolar tahmin ediliyordu; ona çok güvenenler ise, Günışığı'nın sürdüğü bir bahse katılanlara, mutlaka kaybedecek bir ata sürpriz oynayan budalalar gözüyle bakıyordu. Günışığı'nın o olağanüstü cömertliğinin, eli açıklığının ve paraya önem vermeyişinin ardında, pratik çalışan bir kafa, imgelem gücü ve ileriyi görüşle, büyük kumarbazlarda rastlanan gözüpeklik yatıyordu. Gelecekte olacakları önceden görüyor, "ya hep ya hiç" diye oynuyordu.

"Burada, Bonanza'da ufak bir maden kuyusu içine sığmayacak kadar çok altın var," diye akıl yürütüyordu. "Hiç kuşkusuz bu altın filizinin bir yerlerde ana yatağı olmalı, bunu da öbür dereler gösterecek. Gözünüzü Indian River'a çevirin. Klondike'a öbür yandan dökülen derelerde de, bu yandan dökülenler kadar altın bulunması gerek."

Görünüşü desteklemek üzere de yarım düzine altın arayıcısını kendi hesabına kirayla tutup, Indian River bölgesine gönderdi Günışığı. Talihli çıkmayan başka arayıcıları ise, Bonanza'daki arama yerlerinde çalıştırıyordu. İyi de para veriyordu: Sekiz saatlik vardiya için adam başına on altı dolar ödüyor ve günde üç vardiya çalıştırıyordu. Bu adamları işe başlatacak kadar kumanyası vardı. Yılın ırmak yolculuğuna elverişli son günlerinde Bella gemisi kumanyayla yüklü olarak geldiğinde, Günışığı, Jack Kearns'a bir ardiyelik arazi vererek karşılığında bütün adamlarına 1896 kışını rahatça geçirtecek kadar kumanya aldı. Ve o kış millet açlıktan kırılır, unun fiyatı kilo başına dört dolara kadar yükselirken, Günışığı Bonanza'daki dört arama yerinin dördünde de üç vardiya üzerinden adam çalıştırdı. Diğer maden sahipleri adamlarına günde beş dolar ödüyordu; halbuki adam çalıştıran

ilk kendisi olduğu halde, Günışığı daha başından beri adamlarına günde on altı dolar ödemekteydi. Ama bunun sonucu olarak da, onun madenlerinde hep seçme adamlar çalışıyor ve yüksek ücretlerinin karşılığını fazlasıyla veriyorlardı.

Günışığı delice oyunlarından birini de kışın başlarında, ırmaklar donduktan sonra oynadı. Yüzlerce altın arayıcısı, Bonanza'dan başka yerlerde altın arayıp nişanlarını koyduktan sonra, keyifleri kaçmış bir halde Forty Mile'a ve Circle City'ye inmişlerdi. Günışığı, Bonanza üzerindeki madenlerinden birini Alaska Ticaret Kumpanyası'na ipotek ederek bir kredi mektubu aldı... Ondan sonra köpeklerini kızağına koştuğu gibi, buz üzerinden, yalnızca kendisinin gidebileceği bir hızla ırmak üzerinden akıntı aşağı yola çıktı... Gidişte bir Kızılderiliyi, dönüşte de bir Kızılderiliyle dört takım köpeği yorarak rekor kırdı. Forty Mile'la Circle City'de düzinelerce arama yeri hakkı satın aldı. Bu yerlerden çoğunun beş paralık değeri olmamasına rağmen, ileride Bonanza'daki yerlerinden daha büyük değer kazanacak olanlar da vardı. Sağdan soldan, beş dolardan beş bin dolara kadar para ödeyerek bir sürü yer satın aldı. En pahalısı olan beş bin dolarlık yeri de Tivoli'de aldı. Eldorado'nun yukarılarındaki bu arama yerine beş bin dolar vermeye razı olunca, Geyik Çayırı'ndan daha yeni dönmüş eski altın arayıcılarından Jacob Wilkins, yerinden kalkarak odayı terk etti ve giderken de şöyle söyledi:

"Günışığı, seni yedi yıldan beri tanırım, bugüne kadar da akıllı bildim. Ama görüyorum ki önüne gelene soyduruyorsun kendini. Evet, buna soygunculuk derler. O berbat yerdeki bir arama hakkına beş bin dolar vermek, gösteriş yapmaktan başka bir şey değildir. Burada da senin böyle gösteriş yapmanı seyretmeye tahammülüm yok."

"Bak sana söyleyeyim," diye cevap verdi Günışığı, "Carmack'ın bulduğu filiz öylesine zengin ki Wilkins, hepsini görmemize olanak yok. Bir piyango gibi bu. Satın aldığım her hakla bir piyango bileti satın almış oluyorum. Herhalde bunun bir büyük ikramiyesi de vardır..."

Günışığı sözüne devam ederek, "Bak şimdi Wilkins," dedi. "Tut ki sen gökten çorba yağacağını biliyorsun; ne yaparsın? Kaşık satın alırsın tabii. İşte ben de kendime bir sürü kaşık satın alıyorum. Yukarıda, Klondike'da çorba yağacak, ellerinde kaşık yerine çatal bulunanlar da hava alacak."

Ama Wilkins laf ın burasında kapıyı çarparak çıkıp gitti. Günışığı da satın alma işini tamamladı.

Dawson'a dönüşünde, bir daha kazma küreğe elini sürmeyeceğine dair verdiği söze bağlı kalmasına rağmen, hayatındaki en zorlu çalışmayı yaptı. Bin tarakta bezi vardı; bunlar ona başını kaşıyacak vakit bırakmıyordu. Kendi adına başkalarını yer tutmaya göndermek pahalıya geldiğinden, hangi yerlerin tutulması gerektiğine, hangilerinin işe yaramaz olduğuna karar vermek için bir sürü dere boyunu dolaşması gerekiyordu. Delikanlılığında kuvars madenlerinde çalışmış olan Günışığı, Alaska'ya gelmeden önce ana altın yatağını bulmayı hayal ediyordu. Irmak sularının getirdiği karışık maden birikintileri yanında kurulacak kampın geçici, buna karşılık kuvars kampının sürekli olacağını bildiğinden, bu araştırmalar için bir sürü adam tutup aylarca devam etti. Ana yatak hiçbir vakit bulunamadı; yıllar sonra Günışığı, bu araştırmaların kendisine elli bin dolara mal olduğunu hesapladı.

Ne var ki o büyük oynuyordu. Masrafları ne kadar büyük olursa, kazancı da o kadar büyük oluyordu. Kazançlar üzerinden yarı hisseler satın aldı; kumanyalarını sağladığı adamlara hissedar oldu, sadece kendisine ait yerler tuttu. Köpekleri gece gündüz hazır bulunuyordu; o bölgenin en hızlı giden takımına sahipti. Böylelikle, yeni bir filiz bulunur bulunmaz, Günışığı geceyi gündüze katarak yol alıp en önde gidiyor; yeni bulunan filizin en yakınındaki yeri seçiyordu. Şu ya da bu şekilde (bir sürü değersiz dereboyları sayılmazsa) Sulphur, Dominion, Exelcis gibi, Siwash, Ciristo, Alhambra ve Doolitle gibi en iyi dereler üzerinde toprak edindi. Döktüğü binlerce dolar, on binlerce dolar olarak geri geliyordu. Forty Mile'daki adamlar onun iki ton un satın alışının öyküsünü anlatıyor ve bu unların ona ne kazandırdığını hesapla-

dıkları zaman, yarım milyonla bir milyon arasında bir rakam buluyorlardı. Kimsenin zerre kadar kuşku duymadığı bir şey de, Eldorado üzerindeki haklardan birini Günışığı'nın vaktiyle yarım torba un karşılığında satın aldığı, bu yerin şimdiki değerinin ise beş yüz bin dolar olduğuydu. Diğer yandan yine herkes, Yukon üzerinden, yeni tutmaya başlayan buzlar arasından kanoyla gelen dansöz Freda on torba una bin dolar önerdiği halde ununu satan çıkmadığı zaman, Günışığı'nın kadının yüzünü bile görmeden on torba unu hediye olarak gönderdiğini de biliyordu.

Aynı şekilde on torba unu da ilk hastaneyi açan yapayalnız Katolik papaza göndermişti.

Cömertliğini israfa vardırıyordu Günışığı. Başkaları buna delilik diyordu. Şansının en iyi gittiği, yarım torba una yarım milyon dolar aldığı bir sırada, bir dansözle bir papaza yirmi torba un vermek delilikten başka bir şey değildi. Ama onun yaratılışı böyleydi işte. Para onun için markadan farksızdı... Önemli olan oyunun kendisiydi. Milyonların sahibi oluşu, oyunu daha hırslı oynaması dışında pek az değişiklik yapmıştı Günışığı'nda. Her zamanki gibi içkiye aşırı bir ilgi göstermeyen Günışığı, şimdi daha çok içme olanağı bulunmasına rağmen, eskisinden de az içiyordu. Onda meydana gelen en esaslı değişiklik, yolda bulunduğu zamanlar dışında, yemeğini kendisinin pişirmemesiydi; Günışığı'nın yemeğini, kulübesinde yaşayan sakat bir altın arayıcısı pişiriyordu. Bununla birlikte yediği yemek yine aynıydı: Domuz pastırması, fasulye, un, kuru erik, kurutulmuş meyve ve pirinç. Yine eskisi gibi giyiniyordu: İşçi pantolonu, uzun konçlu yün çoraplar, mokasen, ince yünden yapılmış gömlek, kürk başlık ve battaniye kumaşından ceket. Tanesi yarım veya bir dolardan giden puroya alışmamıştı. Ucuz, kahverengi kâğıtlara Bull Durham tütününden sardığı sigaralar ona yetiyordu. Daha fazla sayıda köpek beslediği ve bunlar için büyük paralar harcadığı bir gerçekti. Ne var ki bunlar lüks değil iş aracıydı. Seyahatlerinde, altın aramalarında hızlı gitmek zorundaydı. İşte aynı nedenle bir de aşçı tutmuştu. Kendi kendine yemek pişirecek vaktinin olma-

masından ötürü tutmuştu aşçıyı, yoksa başka bir nedenle değil. Milyonlarla oynarken, ateş yakmakla vakit öldürmek iş değildi.

1896 yılının kışında Dawson hızla gelişti. Şehir arazisi içindeki arsa satışlarından Günışığı'na para oluk gibi aktı. Buradan gelen parayı hemencecik daha çok para getirecek bir işe yatırdı. Aslına bakılırsa, Günışığı tehlikeli bir şekilde piramit oyunu oynuyordu; bu oyun ise hiçbir yerde bir altın arayıcılar şehrinde olduğundan tehlikeli değildir. Ne var ki Günışığı oyunu oynarken gözlerini dört açmıştı.

"Siz hele bekleyin," diyordu Moosehide barında çevresini alan eskilere; "bekleyin de zengin filiz bulunduğu haberi memleket dışında da duyulsun hele. Haber, gelecek bahara kadar ancak yayılır. O zaman üç akın olacak buraya. Birincisi yaz akını olacak ve millet kumanyasız, malzemesiz gelecek; ikincisi güz akını olacak ve millet ağırlıklarıyla gelecek; sonuncu akın da ertesi yıl baharında olacak ve en aşağı elli bin kişi gelecek. Gelenlerin çokluğundan toprağı göremeyeceksiniz. Eh, başlangıç olmak üzere işte 1897 yaz ve güz akınları. Bunlar için ne düşünüyorsunuz?"

Arkadaşlarından biri, "Peki sen ne düşünüyorsun?" diye sordu.

"Hiçbir şey," diye cevap verdi Günışığı. "Ben vaktiyle düşündüm düşüneceğimi. Yukon'da kütük kesmekte olan bir düzine oduncu takımım var. Irmak çözülür çözülmez sallarının geldiğini göreceksiniz. Kulübeler! Önümüzdeki sonbaharda kulübelerin fiyatı göklere çıkacak. Kereste! O da öyle. İki tane bıçkıhane ısmarladım, makineleri kara yoluyla getiriyorlar. Göller çözülür çözülmez burada olacak. Eğer kereste işine girişecekseniz şimdiden hepinizle kontrat yapabilirim; fırınlanmamış kereste, bini üç yüz dolardan."

O kış köşe başlarında, en çok aranılan yerlerdeki arsalar on bin dolarla otuz bin dolar arasında satıldı. Günışığı geçitlere, yollara, her yana haber salıp, yeni gelenlere, beraberlerinde kütükten yapılmış sallar getirmelerini bildirdi. Böylelikle de 1897 yılı yazında bıçkıhaneleri her gün üç vardiya üzerinden çalışmasına rağmen, yine de elinde kulübe yapmak için yeteri kadar kütük

kaldı. Kulübeler, arsası dâhil bin dolardan birkaç bin dolara kadar satıldı. Şehrin göbeğindeki iki katlı kütükten yapıların tanesi ise kırk-elli bin dolar getirdi Günışığı'na. Bu yeni sermaye birikimlerini hemen başka işlere yatırdı o da. Altını mala, malı altına çeviriyor, durmadan yatırım yapıyor ve âdeta elinin değdiği her şey altın oluyordu.

Carmack zengin filizinin bulunuşundan sonraki ilk kış, Günışığı birçok şey daha öğrendi. Yaratılış yönünden müsrif denecek kadar cömert olmasına rağmen temkinliydi de. Yerden mantar biter gibi ortaya çıkan milyonerlerin paralarını nasıl har vurup harman savurduklarını görüyor ve bunu bir türlü anlayamıyordu. Onun yaratılışına göre, bir gecenin çılgınlığı içinde, bir oyunluk kavı gözden çıkarıvermek işten değildi. Circle City'de poker oynayıp da elli bin dolar –yani bütün parasını– kaybettiği gece yaptığı şey de buydu zaten. Ne var ki o elli bin dolara Günışığı sadece bir "bop" gözüyle bakıyordu. Milyonlarca dolara gelince iş değişiyordu. Böylesine bir para, bir servetti ve böylesine bir servet de barların döşemeleri üzerine saçılamazdı; evet, kelimenin tam anlamıyla saçmalık denirdi. McMann örneğin, bu adamın bir tek bara ödediği faturanın tutarı otuz sekiz bin doları buluyordu; sonra Ayı Jimmie, bu da dört ay süreyle, ayda yüz bin dolar harcamış hovardalıkta, ondan sonra da bir mart gecesi sarhoş sarhoş karların üstüne yuvarlanmış, donarak ölmüştü. Swiftwater Bill'e gelince, o da sefahat âlemlerinde üç tane çok kıymetli altın madenini yiyip bitirdikten sonra memleketi terk etmek için üç bin dolar borç almış, bu parayla da düzinesine yirmi dört dolar vererek, Dawson çarşısındaki bin üç yüz yumurtayı kapatıp köpeklere ziyafet çekmişti.

Şampanyanın şişesi kırk elli dolar arasındaydı, konserve istiridye ise on beş dolara satılıyordu. Günışığı'nın böyle şeylere merakı yoktu. Bir bar dolusu adama, kadehi yarım dolardan viski ısmarlamak ona vız geliyordu, ama yine yaratılışı gereği, bir konserve kutusu istiridyeye on beş dolar ödemek de ona akla uzak görünüyordu; sağduyusu isyan ediyordu. Öte yandan, şansı yaver

gitmeyenlere yaptığı yardımlar, sarhoş milyonerlerin delice sefahat âlemlerinde harcadıklarından daha fazla tutuyordu belki. Hastaneyi kuran papaz Jubge, bununla ilgili o ilk on torba undan başka bir sürü örnek gösterebilirdi. Günışığı'na gelip de yardım isteyen eskiler, mutlaka sorunları çözümlenmiş olarak ayrılırlardı onun yanından. Ama bir litrelik şampanya şişesine elli dolar vermek! Bunu aklı almıyordu işte.

Bununla beraber, ara sıra o eski çılgınlık gecelerini yaşadığı da olmuyor değildi. Ama bunu çeşitli sebeplere dayanarak yapıyordu. Evvela, bu eskiden yaptığı bir şey olduğu için kendisinden bekleniyordu. İkincisi, böyle gecelere dayandıracak kadar parası vardı. Ama Günışığı artık bu çeşit eğlencelere pek önem vermiyordu. O şimdi yepyeni bir kudretin zevkini tatmıştı. Ve bu zevk onda bir tutku halini almıştı. Alaska'nın en zengin altın arayıcısı olduğu halde, daha da zengin olmak istiyordu. Oynadığı bu kumar, bütün kumarlardan daha büyüktü ve o, bu çeşit kumarı öbür bütün kumarlardan daha çok seviyordu. Bir bakıma onun bu kumarda oynadığı rol, yaratıcı bir roldü. Bir şey meydana getiriyordu Günışığı. Eldorado'daki kuyularından birinden çıkan milyonlarca dolarlık altın ona hiçbir vakit bıçkıhanelerinin çalışmasını, ya da ırmağın ta yukarılarından gelen sallarının süzülüşünü seyrederken duyduğu zevki vermiyordu. Terazinin kefelerinde temizlenmiş bir halde tartılmaya hazır duran altın bile, sonuç olarak soyuttu. Bu altınlar birtakım şeyleri ve bu şeyleri yaptıracak gücü temsil ediyordu. Halbuki bıçkıhaneler somut, elle tutulur, gözle görülür, gerçekleşmiş şeyler, daha başka şeyleri gerçekleştirme araçlarıydı. Bunlar bir düşün kuşku götürmez bir tarzda gerçekleşmesi demekti.

Yaz akınıyla birlikte dışarıdan pek çok büyük gazetenin muhabirleri de geldi ve röportajlarında Günışığı'ndan o kadar çok söz ettiler, ona o kadar büyük yer ayırdılar ki, dünyanın Alaska'yla ilgilenen çevrelerinin gözünde o, Alaska'nın en büyük kişisi olarak gitgide devleşti. Tabii birkaç ay sonra dünyanın dikkati İspanya savaşına çevrildi ve herkes unuttu onu; ama Klondike'da, yine de

en önemli kişi Günışığı'ydı. O, Dawson sokaklarından geçerken bütün başlar ona doğru dönüyor, barlarda, oralara yeni gelmiş olanlar gözlerini bir an bile ayırmaksızın, hayranlıkla karışık derin bir saygıyla bakıyorlardı ona; sadece memleketin en zengin adamı değil, aynı zamanda o, memleketin en genç döneminde Cilcoot'u aşıp, Yukon üzerinde inerek Al Mayo ve Jack McQuestion gibi devlerle buluşan öncü, Yanan Gün idi. O, yüzlerce serüvenin kahramanı, o yabani tundraların ıssız uzaklıklarını aşarak, Kuzey Kutup Denizi'nde buzlar arasında sıkışıp kalmış balina gemisine haber ulaştıran, postayı Circle City'den Salt Water'a kadar altmış günde götürüp getiren, bütün Tanana kabilesini 1891 yılının kışında mahvolmaktan kurtaran; kısaca, yeni gelenlerin hayallerini yüzlerce serüven adamının yapamayacağı kadar uğraştıran Yanan Gün idi.

Onun her yaptığı kendisinin reklamı oluveriyordu... Yaptığı şeyler ne kadar rastgele, ne derece kendiliğinden olursa olsun, halkın gözünde hemencecik dikkate değer bir nitelik kazanıyordu. Ağızlarda her zaman en son yaptığı iş dolaşırdı; bu ya Danish Creek'e akın edenler arasında, insanı kahreden yolculuğu ilk Günışığı'nın bitirişi, ya Sulphur Creek üzerinde şimdiye dek öldürülen boz ayıların en büyüğünü öldürüşü, ya da son anda yarışa katılmayan bir yarışçının yerini halkın zorlamasıyla alarak tek kürekle idare edilen kano yarışını birincilikle bitirişi olabilirdi. Böylece, bir gece Jack Kearns'le, ona verdiği rövanş sözünü yerine getirmek üzere poker masasına oturan Günışığı, sınır olarak kabul edilen süre sonuna, yani sabaha kadar oynadıktan sonra masadan iki yüz otuz bin dolar kazançla kalktı. Bu kayıp, multimilyoner olan Jack Kearns için yıkıcı bir kayıp değildi tabii. Ne var ki, ortaya sürülen paraların büyüklüğü, oyunu seyredenlerin yüreklerini ağızlarına getirmiş, muhabirlerin de kendi gazetesine heyecan verici birer makale göndermesine neden olmuştu.

XII

Çeşitli gelir kaynakları bulunmasına rağmen, Günışığı ilk kış nakit para yönünden büyük sıkıntı çekti. Dere yatağından, buzları çözülerek yukarı çıkarılan topraklar, tekrar hemen donuverdikleri için, milyonlarca dolarlık altın saklayan kuyuları işe yaramadı. Bu kuyulardaki altın bulunduran toprakları, ancak, güneş yeryüzünü yeniden ısıtmaya başlayıp da yumuşattıktan sonra elden geçirebilirdi. İşte o zaman çıkan muazzam miktardaki altınını yeni kurulan iki bankaya yatırdı; çok geçmeden de Günışığı, paralarını kendi girişimlerine yatırması için ricada bulunan adamlar, gruplarla çevrildi.

Ne var ki Günışığı kendi oyununu kendisi oynamak istiyor veya sadece saldırı ya da sadece savunu tarzındaki işlere girişiyordu. Böylece en yüksek işçi ücretini kendisi ödediği halde, Madenciler Birliği'ne katıldı, mücadeleyi bir düzene soktu ve sonunda ücretli işçilerin gitgide artmakta olan itaatsizliğini geme aldı. Dönem değişmişti artık. Eski günler çok gerilerde kalmıştı. Şimdi yeni bir dönem başlıyor ve zengin bir madenci olan Günışığı da kendi sınıf çıkarlarıyla çok yakından ilgileniyordu. Gerçi Günışığı kendi hesabına çalışan eskileri, örgütlenmiş maden sahiplerinin topuzundan kurtarmak için ustabaşı yapmıştı, ama bu onun için kafayla ilintisi bulunmayan, sadece duygusal bir meseleydi. Kafasıyla bir ekonomik oyunu en yeni ve en pratik yöntemleriyle oynamaya devam ederken, gönlünde yeri büyük olan eski günleri de unutamıyordu. Ancak bu grup halindeki sömürücüler dışında, kendisini bir tek adama bağlamak da hiç istemiyordu. Yalnız başına büyük bir el oynuyordu, onun için de kendi parasını kendi oyununda kullanmak zorundaydı. Yeni kurulan borsa da Günışığı'nı son derece ilgilendiriyordu. Daha önce hiç böyle bir kurum görmemişti, ama bu kurumun sağlayacağı yararları hemencecik kavrayıp buna da el atmaya karar verdi. Bu iş daha çok kumara benziyordu ve Günışığı'nın planlarını geliştirmesi için gerekli de değildi; bu bakımdan o bu işe çok kere –kendi deyimiyle– sırf eğlence olsun diye giriyordu.

Bir hafta süreyle Dawson'daki spekülatörlere ter döktürecek şekilde, borsa fiyatlarını bir yükseltip bir alçaltmaya çalışan, sonunda da başkası için servet sayılacak bir parayı olduğu gibi kaybeden Günışığı, spekülatörlerden birine, "Faro oyununu bastırıyor bu vallahi!" demişti.

Madenlerden yüklerini tutan diğerleri ise, bu Kutup savaşına "Allahaısmarladık" deyip Amerika Birleşik Devletleri'nin yolunu tutarak, güneye, sılaya dönüyorlardı. Ama Günışığı'na Alaska'dan ne zaman gideceği sorulduğunda o hep güler, "şu eli oynamayı bitirince," derdi. Arkasından da, insana tam kazanacak el gelmişken oyunu bırakmanın enayilik olduğunu eklerdi.

Binlerce *checaquo*, Günışığı'nın korku nedir bilmeyen bir insan olduğuna yüzde yüz inanıyordu, zira bunlar kahramanlara tapan insanlardı. Ama bunlar kadınlardan söz ettikleri zaman, Bettles Dan McDonald ve başka eskiler hep hoşnutsuzluklarını belli eder yollu başlarını sallardı. Haklıydılar da. Zira Günışığı, henüz on yedi yaşında tüysüz bir delikanlıyken Juneao'lu, Queen Anne adında bir kızın kendisine yanaşıp açıktan açığa kur yaparak onu rezil ettiği günden beri kadınlardan korkardı. Madenci kamplarında kadın denen yaratık zaten çok az bulunurdu; bulunanların ise soyu sopu belli değildi. İşte böyle madenci kamplarından birinde doğan, annesi daha o bebekken ölen ve kız kardeşi bulunmayan Günışığı'nın kadınlarla teması olmamıştı. Queen Anne'den kaçarken, daha sonraları Yukon'da başka kadınlarla -geçitleri ilk defa aşarak, ilk altın kuyularını işletmeye başlayan öncülerin ardı sıra giden kadınlarla- karşılaştığı gerçekti. Ama onlarla beraberken Günışığı'nın duyduğu korkuyu, bir kurdun yanında kalan hiçbir kuzu duymamıştır. Kadınlarla birlikte bulunmak, erkeklik gururunu kurtarmak açısından gerekiyordu, Günışığı da görünüşte kadınlarla beraber bulunuyordu; ne var ki, kadınlar Günışığı için daima kapalı kutu olarak kaldılar; Günışığı da her zaman, bir kadınla yalnız kalmaktansa ya tek başına kalmayı ya da kalabalık içinde beraber olmayı tercih etti.

Şimdi de Klondike Kralı diye tanınan, ayrıca Eldorado Kralı, Bonanza Kralı, Kereste Kralı ve Altın Arayıcılarının Prensi, ya da en önemlisi, Eskilerin Babası gibi bir sürü yüksek unvan taşıyan Günışığı, kadınlardan her zamankinden çok korkuyordu. Daha önce kollarını Günışığı'nın boynuna bir türlü dolayamayan bu kadın milleti, şimdi akın akın memlekete doluyor, sayıları her gün biraz daha kabarıyordu. Ve bunlar ister altın komiserinin evinde bir akşam yemeğinde, ister bir dans salonunda kendilerine bir içki ısmarlandığı zaman, ister New York Sun'ın yolladığı bir kadın muhabirle görüşürken, ne zaman olursa olsun, hemencecik kollarını boynuna uzatıveriyorlardı.

İçlerinde yalnız biri vardı ki, onlara benzemiyordu: Günışığı'nın un yolladığı dansöz Freda. İşte yalnız onun yanında kendisini rahat hissediyordu, zira o kollarını Günışığı'nın boynuna dolamaya kalkışmıyordu. Ne var ki Günışığı'nın kaderinde, hayatında çektiği en büyük korkuların birincisini onun yüzünden çekmek varmış. Olay 1897 güzünde geçti. Günışığı, Stewart Irmağının hemen altında Yukon'a dökülen derelerden biri olan Henderson Creek'i araştırmak için çıktığı bir seferden dönüyordu. Kış çarçabuk bastırmış, Yukon'un yetmiş mil aşağısına kadar olan mesafeyi ırmak üzerinde, ince bir Peterborough tipi kanoyla almak zorunda kalmıştı. Daha şimdiden iyice tutmuş olan kıyı buzlarıyla her an burun buruna gelerek, üstünde yüzdüğü Klondike Irmağı ağzını şimşek gibi geçtiği sırada, kıyıdaki bir adamın suyu işaret ederek deli gibi hareketler yaptığını gördü. Biraz sonra da sürüklenen buzlar arasında kaynamak üzere olan, yüzü suya batmış bir kadının kürklü sırtını ve eteklerini gördü. Akıntı arasından kanosuna bir açıklık bulan Günışığı bir iki saniye içinde kadının yanına ulaştı, omzundan yakaladığı gibi kanonun içine aldı usulcacık. Bu kadın Freda'ydı. Eğer sonradan, kadın kendisine geldiği zaman ateş püsküren o mavi gözlerini Günışığı'na dikip de öfkeyle, "Neden kurtardın? Ah, neden kurtardın beni?" demeseydi, hiç mesele yoktu. Ama kadının bu sözleri müthiş bir korku saldı Günışığı'nın içine. Bu olayı izleyen geceler, Günışığı

alışık olduğu şekilde hemen uykuya varacağına, sabahlara kadar uyanık kaldı, kadının öfke dolu mavi gözlerindeki alevi gözünün önüne getirerek, sözlerindeki anlamı çıkarmaya çalıştı durdu. Bu sözlerdeki içtenlik çın çın ötmüştü Günışığı'nın kulaklarında. Öfkesi gerçekti kadının. Söylediklerinde yapmacık yoktu. Günışığı'nın kafası artık hep bununla uğraştı durdu.

O olaydan sonra Freda'yla karşılaştığında kadın öfkeyle, kibirle başını çevirip onun yanından uzaklaştı. Bununla beraber Freda sonradan Günışığı'na gelip özür dilemiş ve laf arasında, bir adamın –her nasılsa– bir yerde, bir vakitler, kendisinde yaşama isteği bırakmadığını üstü kapalı anlatmıştı. Konuşması içten, ama biraz bulanıktı; Günışığı'nın anlayabildiği kadarıyla olay her ne ise yıllarca önce geçmişti. Yine Günışığı'nın anlayabildiği kadarıyla, Freda o adama âşık olmuştu.

İşte sebep buydu; aşk. Belayı getiren aşktı. Aşk, ayazdan da açlıktan da beterdi. Kadınlar yalnız başlarına güzeldi, bakması hoştu onlara; ne var ki onlarla birlikte şu aşk denen şey de hemen ortaya çıkıveriyordu, zira aslında kadınlar ta iliklerine kadar aşkla doluydu ve o derece akıl kurallarına uymayan bir yaratılışları vardı ki, bir an sonra ne yapacaklarını kestirmek tamamıyla olanaksızdı. Bu Freda da güzel bir yaratıktı; dolgun ve biçimli bir bedeni vardı, kimsenin de maskarası olmamıştı, ama işte aşk yüzünden dünyaya küsmüş, ta Klondike'a kadar sürüklenip kendi canına kıymayı, hayatını kurtaran insandan nefret edecek kadar kesin bir biçimde kafasına koymuştu.

Eh, Günışığı da nasıl şimdiye kadar çiçek hastalığından korunmuşsa, kendini aşktan da koruyabilmişti; ama yine de çiçek kadar bulaşıcı, hastalık seyri çiçekten de korkunç olan aşk, yerinde duruyordu. Kadınlara ve erkeklere musallat olan bu hastalık akıl almaz kötülükler ediyordu. İçki bağımlılığından ileri gelen çırpınmalı nöbet gibiydi, hatta ondan da beterdi. Eğer Günışığı buna yakalanacak olursa, hiç kuşkusuz ötekilerden daha az olmayacaktı çekecekleri. Delilikti bu, bal gibi delilikti, en kötüsü de bu deliliğin bulaşıcı olmasıydı. Yarım düzine delikanlı Freda

için deli divane oluyor, hepsi de onunla evlenmek istiyordu. Gelgelelim Freda aklını dünyanın öbür ucundaki bir başkası uğruna yitirmiş olduğundan, buradakilerin hiçbirini gözü görmüyordu.

Günışığı'nın ödünü en son patlatan Virgin oldu. Bir sabah kulübesinde ölü bulundu kadın. Kafasına bir kurşun sıkıp intihar etmiş, geride ne bir mektup, ne de bir açıklama bırakmıştı. Bu olaydan hemen sonra dedikodular başladı. Bazıları bu işi Günışığı'yla çok yakından ilgili buluyordu. Onlara göre Virgin, kendini Günışığı yüzünden öldürmüştü. Bu dedikoduları herkes öğrendi ve herkes de böyle düşünmeye başladı. Gazeteciler de bu olayı yazınca, Klondike Kralı, Yanan Gün, bir kere daha Birleşik Devletler gazetelerinin pazar eklerinde heyecan verici olayların temsilcisi haline geldi. Virgin tövbekâr olmuş, hayatına çekidüzen vermişti aşkı yüzünden; gazeteciler böyle yazmıştı. Dawson City dans salonlarından birine bile adımını atmamıştı kızcağız. Circle City'den geldiğinden beri hayatını çamaşır yıkayarak kazanmıştı. Sonra bir dikiş makinesi edinmiş ve erkeklere pamuklu parkalar, kürk başlıklar, geyik derisinden eldivenler dikerek geçinmişti. Daha sonra ilk kurulan Yukon Bankası'na sekreter olarak girmişti. İşte bütün bunlar hatta bunların da fazlası söylendi, yazıldı, ama bu arada herkesin üzerinde birleştiği bir nokta da, intihar sebebinin Günışığı olmasına rağmen, kızın kötü sona sürüklenişinde onun hiçbir suçunun bulunmayışıydı.

Bütün bunların en kötü yanı ise, hepsinin doğru olduğunu Günışığı'nın da bilmesiydi. Virgin'i son defa gördüğü geceyi ömrü boyunca unutamayacaktı. Olay günü böyle bir şey düşünmemişti, ama sonradan geriye bakınca ufacık bir olay kafasını uğraştırmaya, onu düşündürmeye başladı. Elem verici olayın ışığında her şeyi anlıyordu şimdi: Virgin'in o sakinliği, sessizliği, sanki bütün üzücü sorunlardan sıyrılmışçasına her şeye durgun bakışı, söylediği her sözü, yaptığı her şeyi çevreleyen ve âdeta bir anne davranışını andıran o uçucu tatlılık... Bütün bunlara bir anlam verebiliyordu şimdi Günışığı. Mickey Dolon'ın, Skookum Gulch adındaki dere boyunda yer peylerken yaptığı yanlışlığı an-

lattığı zaman, Virgin'in kendisine bakışını, gülüşünü hatırladı. Kahkahasında yumuşak bir neşe vardı, ama o eski kahkahaları gibi yürekten atılan, gürbüz bir kahkaha değildi. Bu, Virgin'in ağırlığından ya da kendisini kapıp koyvermesinden ileri gelmiyordu. Tam tersine halinden son derece hoşnut, huzur içindeydi. Kandırmıştı Günışığı'nı; bir budala olduğu için kanmıştı o da. Hatta o gece, Virgin'in kendisine duyduğu hissin de artık geçtiğini sanmış, memnun olmuş ve ileride o aşk denen rahatsız edici şeyi hiç yanlarına sokmadan yapacakları arkadaşlığın hayalini bile kurmuştu.

Ya kürk başlığını eline alıp da "Allahaısmarladık" demek için kapının yanında durduğu zaman! Virgin'in eğilip elini öpmesi o an Günışığı'na çok tuhaf gelmiş, adamakıllı canını sıkmıştı. O zaman âdeta aptallaşmıştı, ama şimdi Virgin'in dudaklarını elinin üzerinde tekrar hissettiğinde baştan aşağı ürperiyordu. Virgin ona veda ediyormuş, ebedî bir ayrılığı söylüyormuş meğer. Halbuki onun bundan zerrece haberi olmamıştı o vakit. Meğer o anda da gecenin her anında da Virgin soğukkanlılıkla, bilinçle verilmiş bir kararı, yine soğukkanlılıkla -Günışığı bu tarzın ona ne kadar uygun olduğunu iyi bilirdi- kafasında taşıyormuş. Ah, keşke o zaman bilseydi! Aşk denilen o bulaşıcı hastalığa hiç tutulmadığı halde, Virgin'in niyeti hakkında ufacık bir işaret bile alsaydı, evlenirdi onunla. Öte yandan Virgin'in gururunun, sırf insanseverlik yüzünden yapılan bir evlenme teklifini reddedecek derecede güçlü olduğunu da biliyordu. Demek onu kurtarma olanağı hiç yokmuş. Aşk hastalığı bir kere elini ona atmış ve atar atmaz da Virgin'i ölüme mahkûm etmişti.

Virgin için tek kurtulma ümidi, Günışığı'nın da aynı hastalığa yakalanması ihtimali olabilirdi. Ne yazık ki o yakalanamamıştı hastalığa. Eğer yakalansaydı, hastalık ona herhalde ya Freda'dan geçerdi, ya da başka birinden. Zengin altın madeninin ilk bulunuşundan hemen sonra, Bonanza'da arama yeri satın alan Dortworthy adında biri vardı. İhtiyar Doolitle'ın kızı Bertha'nın bu adama deli gibi âşık olduğunu herkes bilirdi. Gelgelelim bütün

kadınlar içinde, hastalık bulaşa bulaşa Guggenheimer'li büyük altın uzmanı Albay Walthstone'un karısından bulaşmıştı Dortworthy'ye. Sonuç: üç çılgınlık olayı... Dortworthy, madenini değerinin onda birine satmış, zavallı kadın toplumdaki itibarını kaybederek, kimsenin gözüne görünmeden açık bir tekneyle yola çıkıp Yukon üzerinden kaçmış; gözünü kan bürüyen Albay Walthstone da başka bir tekneyle onların peşine düşmüştü. Olay, akla getirdiği bütün feci anlamıyla birlikte çamurlu Yukon boyunca aşağılara doğru yoluna devam etmiş, Forty Mile ve Circle City'yi geçtikten sonra, ötelerde ıssızlık içinde kaybolmuştu. Ve bütün bunların sebebi aşktı işte; erkeklerin ve kadınların hayat düzenini bozan, akla yakın, akıllıca her şeyi tepetaklak eden, erdemli kadınları birer kötü kadın derecesine düşürüp intiharlara sürükleyen, bütün hayatınca tertemiz kalmış dürüst erkekleri birer haydut, birer cani haline getiren aşk.

Günışığı hayatında ilk kez soğukkanlılığını kaybediyordu. Hayatında aşktan korktuğu kadar hiçbir şeyden korkmamıştı. Kadınlar müthiş birer yaratıktı, aşk mikropları da özellikle onların çevresinde bol bulunuyordu. Üstelik o kadar da tedbirsiz, öyle de korkusuzdu ki kadınlar, Virgin'in başına gelenler zerre kadar ürkütmemişti onları. Kollarını Günışığı'nın boynuna her zamankinden daha tutkulu uzatıyorlardı. Otuzunu yeni geçmiş, olağanüstü kudretli, aynı zamanda son derece yakışıklı ve iyi huylu bir insan olan Günışığı, serveti olmasa da, sadece bir erkek olarak kadınların çoğu için bulunmaz bir hazineydi. Ama doğal mükemmellerin yanına, adının karıştığı aşk serüvenleri ve muazzam serveti de katılınca –evli barklı birkaç kadını saymaksızın– karşılaştığı pek çok bekâr kadın ona hayran gözlerle bakıyordu... Başka erkek olsa belki de bundan şımarır, başı dönerdi; halbuki bunun Günışığı üzerindeki biricik etkisi, korkusunu daha da artırmak oluyordu. Bunun sonucu olarak, kadınlarla karşılaşma olasılığının bulunduğu evlerden aldığı çağrıların çoğunu geri çeviriyor, en çok bekâr meclislerinde, yakınında dans salonu olmayan barlarda görünüyordu.

XIII

1897 kışını Dawson'da altmış bin kişi geçirdi; dere boylarındaki çalışmalar hızla devam ederken, geçitlerin diğer yanından, daha yüz bin kişinin de baharı beklediği haberi geldi. Kısa süren bir akşam üstü, geç saatlerde, French Hill ile Skookum Hill arasındaki tepelerin üstünde Günışığı daha büyük hayaller kurdu. Altında Eldorado Creek'in en zengin bölgesi uzanıyor, Bonanza'yı ise aşağı ve yukarı yönlerde millerce ileriye kadar görebiliyordu. Bu, kelimenin tam anlamıyla bir yıkım manzarasıydı... Tepeler en üst yamacına kadar ağaçsız bırakılmıştı ve bu yamaçlarda kardan mantonun bile saklayamadığı delikler, çukurlar, oyuklar göze çarpıyordu. Yine aşağıda, maden arayıcılarının kulübeleri her yönde uzanıyordu. Ama görünürde hiç insan yoktu. Dumandan bir battaniye vadinin üstüne kapanmış, kurşunî, kasvet verici bir alacakaranlığa çevirmişti... Karın içindeki binlerce delikten duman yükseliyordu; dumanların yükseldiği yerlerde, dip kayalarına kadar inen dönmüş toprak tabakalarını, çamuru kazan, oyan ve altını avucu içinde sıkı sıkı tutan buzu çözmek için durmadan ateş yakan adamlar çalışıyor, çalışıyor, çalışıyorlardı. Yeni kuyuların açıldığı yerlerde, ötede beride birdenbire alevler yükseliyordu. Bu kuyulardan birtakım adamlar çıkıyor, bu kuyuların içinde birtakım adamlar kayboluyordu; çukurların içinden toprağın üstüne çıkarılan çamur hemen donup yine kaskatı kesiliyordu. Bahar dönemi yıkama çalışmalarından arta kalan izler –istif edilmiş toprak sandıkları, yerden yükseğe kaldırılmış oluklar, büyük su değirmenleri– yani aklını altınla bozmuş bir deliler ordusunun döküntüleri her yerde göze çarpıyordu.

Günışığı yüksek sesle, "Toprağı köstebek gibi delik deşik ediyorlar," diye söylendi kendi kendine.

Gözlerini tepelere çevirip ağaçların büyük bir kırıma uğradığını düşündü. Bu kuşbakışı manzaradan, heyecanlı çalışmaların nasıl korkunç bir karışıklık içinde yapıldığını anladı. Her şey, muazzam bir yetersizliği ortaya koyuyordu. Bu en zengin kuyu-

larda bile, iki dolarlık altın çıkarmak bir dolara mal oluyor ve altın arayıcılar o hummalı çalışmaları sırasında, aynı zamanda akılsızca yöntemleri yüzünden bir dolarlık altını çıkarırken, bir dolarlığını da ister istemez toprakta bırakıyorlardı. Bir yıl daha çalışacak, kuyuların hemen hepsi tükenecek ve çıkarılan altının toplamı geride bırakılanlardan hiç de daha çok olmayacaktı.

'Örgütlü çalışma gerek,' diye karar verdi kendi kendine; aynı anda da şimşek gibi işleyen imgelemi, bütün Eldorado Creek boyunu, ırmağın kaynağından ağzına, budağın tepesinden öteki dağın tepesine kadar, bir tek yetenekli idarenin ellerinde işlenir hale gelirdi. İstimle toprak yumuşatma usulü bile henüz denenmemiş olmasına rağmen, yakında deneneceğini ve bir dönüm noktası olacağını da düşündü. Yapılacak iş, vadinin kenarlarına ve setlere su basmak, sonra da California'da çalışmakta olduğunu duyduğu taraklarla dere diplerini taramaktı.

Burada bir büyük vurgun olanağı daha görünüyordu. Guggenhammer'lerin ve büyük İngiliz maden şirketlerinin en değerli altın uzmanlarını göndermekteki niyetlerinin ne olabileceğini düşündü. Onlar da onun düşündüğünü düşünüyorlardı; işi biten kuyularını kendilerine satsın diye, Günışığı'na yanaşmalarının sebebi buydu işte. Zavallı madencilerin köstebek gibi çalışmalarına aldırdıkları yoktu; nasıl olsa geriye daha milyonlarca dolarlık altın bırakacaktı bunlar.

Aşağıdaki kaba kuvvetin iş gördüğü tüten cehennemi seyrederken, Günışığı bir yandan da oynayacağı yeni oyunun taslağını kurdu kafasında. Bu oyunda Guggenhammer'ler de, ötekiler de kendisini hesaba katmak zorunda kalacaktı. Ama bu yeni düşünceyle birlikte içine bir bıkkınlık da çöktü. Uzun kutup yılları onu bıktırmıştı artık. Üstelik dış dünyayı –başkalarının ağzından dinlediği, kendisinin ise hakkında hiçbir şey bilmediği dünyayı– merak ediyordu. Orada da oynanacak oyunlar vardı. Oradaki masa daha büyük bir masaydı, ama onun da milyonlarıyla bu masaya oturtup bir el oynamaması için hiçbir sebep yoktu. İşte böylece Günışığı, Skookum Hill'de bir akşamüstü, Klondike'da

son kozunu da oynayıp sonra ver elini Birleşik Devletler demeyi kafasına koydu.

Bununla birlikte planını gerçekleştirebilmesi zaman isteyen bir işti. Büyük altın uzmanlarının peşine güvendiği ajanlarını koydu ve onların satın almaya başladığı yerlerde o da satın almaya başladı. Bu büyük şirketler nerede işlenip tüketilmiş bir dereyi kapatmaya kalksalar, büyük bloklar halinde hakları satın almış ve öbür arama yerlerini verimli olmayacak derecede dağınık bırakmış Günışığı'nı karşılarında buluyorlardı.

Heyecanlı bir konferans sırasında, bir keresinde onlara, "Kazanmak için oynuyorum, hem de açık oynuyorum; haklı değil miyim?" demişti.

Bu konuşmayı savaşlar, ateşkesler, anlaşmalar, zaferler ve yenilgiler kovaladı. 1898 yılında Klondike'da bulunan altmış bin insanın kaderi, birçok bakımdan Günışığı'nın yaptığı bu savaşa bağlıydı ve onun giriştiği her iş bu insanların çıkarlarını yakından etkiliyor, onların yaptıkları işleri bir beşik gibi sarsıyordu. Günışığı bu büyük oyunun tadını bir kere aldığı için, artık kendisini durmadan kışkırtan bu tadın etkisinden kurtulamıyor, oyunu gittikçe büyütmek için karşı durulmaz bir istek duyuyordu. Büyük Guggenhammer'ler firmasıyla daha şimdiden borda bordaya gelmiş, kazanıyor, durmadan kazanıyordu.

Bu savaşların belki de en büyüğü, cevher derecesi düşük toprağının değeri sadece geniş bir alanı kaplamasından ileri gelen, Geyik Çayırları bölgesindeki Ophir alanında yapıldı. Bu alanın tam göbeğinde yedi arama hakkını içine alan bir bloka sahip olunca, Günışığı'nın kozu iyice güçlendi ve ötekilere bir uzlaşmaya yanaşabilme fırsatı bile bırakmadı. Guggenhammer'lerin uzmanları bu blokun, Günışığı'nın işleyemeyeceği kadar büyük olduğu sonucuna varıp da ona bir ültimatom çeker çekmez, Günışığı araziyi hemen kapatıvermişti.

Gerçi Günışığı planını kendisi kurmuştu, ama bu planı gerçekleştirmek için New York'tan iş bilir mühendisler getirtmekten de geri kalmamıştı. Seksen mil uzaktaki Rinka-billy'de, iki

ırmak havzası arasındaki sette su bendi kurdurdu ve bu suyu tahtadan muazzam borularla bütün araziden geçirerek, seksen mil uzaklıktaki Ophir'e akıttı. Su bendiyle tahtadan yapılma su yolları, üç milyon tahmin edilmesine rağmen, dört milyon dolara mal olmuştu. Günışığı bununla da yetinmedi. Elektrik santralları kurdurarak, işyerlerindeki makineleri elektrik gücüyle çalıştırdığı gibi, buraları elektrikle de aydınlattı. Hayallerinde göremeyecekleri bir zenginliğe ulaşan başka altın arayıcıları ise başlarını esefle sallayarak, onun yakında iflas edeceğini söyleyip böyle akıl almaz bir girişime para yatırmaktan kaçınıyorlardı. Buna karşılık Günışığı gülümseyip şehir arsalarından kalanları da sattı; hem de tam zamanında, ırmak birikintilerinden altın çıkarma işlerinin en hızlandığı anda satmıştı arsalarını. Moosehide barında eski arkadaşlarına beş yıl içinde arsa satışlarının duracağı, arsaların artık para etmeyeceği gibi, kulübelerin de yıkılıp odunlarının ateş yakmakta kullanılacağı kehanetinde bulunduğu zaman kendisine kahkahalarla gülmüşler ve ana altın damarının yakında bulunacağını söylemişlerdi ona. Buna rağmen Günışığı bildiğinden şaşmadı, keresteye ihtiyacı kalmayınca bıçkıhanelerini de sattı. Aynı şekilde dere boylarında bulunan haklarını da elden çıkarıp kimseye avuç açtırmadan su yolunu tamamladı, setlerini kurdurdu, makinelerini getirtti ve Ophir altınını hemen çıkarmaya koyuldu. Beş yıl önce Indian River'ı o yabani ıssızlık içinde, Kızılderili usulü koşulmuş köpeklerle aşan, kendisi de Kızılderililer gibi giyinip, onlar gibi yavan geyik etiyle yaşayan Günışığı, şimdi yüzlerce işçisini işbaşına çağıran düdükleri dinliyor, işçilerin ark lambalarının gözleri kamaştıran ışığı altında harıl harıl çalışmalarını seyrediyordu.

Artık burada işini bitiren Günışığı memleketi terk etmeye hazırdı. Bu haberi verir vermez, Guggenhammer'ler, bu işle ilgilenen öbür İngiliz firmaları ve Ophir'i bütün tesisleriyle birlikte satın almak isteyen bir başka Fransız firmasıyla rekabete girişti. Guggenhammer'ler en yüksek fiyatı verip satın aldıkları zaman Günışığı'na ödedikleri para ona temiz bir milyon dolar

kâr bırakmıştı. Ortalıkta dolaşan söylentilere göre, Günışığı'nın serveti yirmi ile otuz milyon dolar arasındaydı. Ama nasıl kalktığını ve elindeki en son yerin, en son dikili ağacını da sattıktan sonra servetinin on bir milyon doları biraz aştığını yalnız kendisi biliyordu.

Ayrılışı da yaptığı birçok şeyle birlikte Yukon tarihine geçen bir olay oldu. Dawson, verdiği ziyafetlerin, eğlencelerin merkezi, bütün Yukon da davetlisi oldu o gece ve onun parasından başka kimsenin parası geçmedi. İçki satılmıyordu hiçbir yerde. Bütün barlar herkese bedava olarak kapılarını açmıştı; yorulan barmenlerin yerini yenileri alıyor, içki su gibi akıyordu. İkramları reddedip, içkisinin parasını ödemeye kalkan birisi, bir düzine adamla dövüşmek zorunda kaldı. Chechaquo'ların en pısırığı bile kalkıp Günışığı'na yapılan bu hakareti temizlemeye girişti. Bütün bu süre içinde Günışığı ayaklarında mokasenleri, çevresine neşe ve dostluk saçarak, bu gecenin kendi gecesi olduğunu iddia ederek, erkek kurt gibi uluyarak, barın üzerine adamların kollarını yatırarak, kuvvet yarışmaları yapıp kuvvet gösterilerinde bulunarak, kürk başlığının kulaklıklarını yukarı kaldırmış, omuzdan geçirilen sırımın iki ucunda sarkan eldivenleriyle, işçi pantolonu ve battaniye kumaşından ceketinin içinde oradan oraya dolaştı durdu. Bu sefer ortaya döktüğü para ne boptu ne de oyun sonunda kazanılan servet; sadece bir markaydı ve bu marka bütün kazancının yanında vız gelirdi ona.

O gece Dawson, tarihinde görmediği bir eğlence gecesi yaşadı. Günışığı bunun belleklerden silinmeyecek bir gece olmasını istemiş, isteğini de yerine getirmişti. O gece Dawson halkının büyük bir kısmı körkütük sarhoş oldu. Güz mevsimi gelmiş ve gerçi Yukon'un donması biraz gecikmişti, ama termometre yine de sıfırın altında yirmi beşteydi, gittikçe de düşüyordu. Bu bakımdan hayat kurtarma ekipleri kurmak zorunda kalınmıştı. Bunlar, sarhoşları düşüp kaldıkları yerlerden kaldırıyordu, aksi takdirde karın üstünde bir saat uyuması sarhoşun ölümü demekti. Bütün halkı sarhoş etmeyi kafasına koyan Günışığı'yken, sarhoşların

hayatını korumak için ekipleri kuran da yine oydu. Dawson'a unutamayacağı bir gece yaşatmak isterken, hiçbir vakit atılgan davranışlarının ardında son derece bilinçli ve düşünceli önlemleri ihmal etmemiş, gecenin olaysız, kazasız belasız geçmesini sağlamıştı. Yine evvelce olduğu gibi, hiç kavga istemediğini, "kavga edenlerle bizzat meşgul olacağını" anlatan bildirisi ağızdan ağıza dolaşmış, ama kimseyle uğraşmasına gerek kalmamıştı. Yüzlerce gönüllü, onun haberi bile olmadan, maraza çıkarmaya kalkışanları önce güzelce bir kara bulayıp, sonra da yatağına yatırma işini mükemmel becermişti. Büyük dünyada, büyük endüstri kaptanları öldüğü zaman, eskiden onların eli altında bulunan idare mekanizmasının bütün çarkları bir dakika için durdurulur. Ama Klondike'dakilerin, kaptanlarının ayrılışından duydukları bu cümbüşlü üzüntü öylesine büyüktü ki, yirmi dört saat bir tek çark dönmedi. Hatta binlerce maaşlı işçi çalıştıran büyük Ophir bile stop etti. Ertesi gün işbaşı yapan, ya da işbaşı yapacak hali bulunan tek işçi yoktu.

Ertesi sabah şafakla birlikte Dawson, Günışığı'nı uğurladı. Kıyıda sıralanan binlerce kişi ellerine eldivenlerini geçirmiş, başlıklarını kulaklarına indirip bağlamıştı. Sıfırın altında otuz beş dereceydi. Kof kıyı buzları dolmaya başlıyor, Yukon'da buz kitleleri yüzüyordu. Günışığı, Seattle'ın güvertesinden elini sallayıp bağırarak onlara veda etti. Kıyıdaki insan dizisi görünmez hale gelip de vapur açık denize çıktığında, Günışığı'nın yakınında bulunanlar, gözlerinin enikonu dolduğunu gördüler. Gerçekten de bildiği tanıdığı biricik yer olan bu kasvetli kutup ülkesinden ayrılmak, anavatanından ayrılmak gibi gelmişti ona. Günışığı başlığını koparırcasına çekip alarak çılgın gibi salladı:

"Allahaısmarladık hepinize!" diye bağırdı. "Hepinize allahaısmarladık!"

İKİNCİ BÖLÜM

I

GÜNIŞIĞI'NIN San Francisco'ya inişi hiç de gösterişli olmadı. Kendisiyle birlikte Klondike da unutulmuştu. Dünya başka şeylerle ilgileniyordu ve Alaska serüveni, İspanya Savaşı gibi eski bir öykü olmuştu. O zamandan beri pek çok olay gerçekleşmişti. Her gün heyecan verici şeyler oluyordu, buna karşılık gazetelerin sansasyona ayırdığı yerler küçültülmüştü. Bununla birlikte kendisini kimsenin umursamayışı Günışığı üzerinde kamçılayıcı bir etki yarattı. Kutupta oynadığı büyük oyundan büyük bir adam olarak çıkan Günışığı, kendisi gibi on bir milyon doların sahibi, aynı zamanda tarih yaratmış bir adamın dikkati bile çekmediğini görünce, buradaki oyunun azametini anladı.

St. Francis Oteli'ne indi; yirmi dört saat içinde kendisiyle görüşen ve ona birkaç paragraf ayıran, mesleğe yeni girmiş muhabirlerin sayısı da birkaç taneyi geçmedi. Kendi kendine güldü ve çevresindeki yeni düzene alışmaya çalıştı. Tamamıyla acemi ve son derece vakurdu. On bir milyon doların verdiği güvenle kendinden müthiş emindi. Hiçbir şey onu şaşırtmıyor, çevresindeki muazzam kudret ve kültür onu asla afallatmıyordu. Burası da başka türlü bir yabani diyardı, o kadar; buranın usullerini, buranın yolunu, izini, avların bulunduğu sulak yerleri, kötü arazileri ve kaçınılması gereken selleri öğrenmek de ona kalmıştı. Her zamanki gibi kadınlardan kaçınıyor, korkuyordu... Milyonları sayesinde çok kolay yaklaşabileceği ve yine milyonları yüzünden kendilerini Günışığı'na kolayca verebilecek olan bu göz kamaştırıcı yaratıklarla yakın dövüş alanına girmekten hâlâ şiddetle

kaçıyordu. Kadınlar ona istekli gözlerle bakıyor, ama o çekingenliği son derece iyi saklayıp, sanki onlardan hiç korkmuyormuş gibi dolaşıyordu aralarında. Kadınları çeken sadece serveti değildi; o olağanüstü bir erkek, alışılmamış tipte bir erkekti. Daha otuz altısında var yoktu; gençti, oldukça yakışıklıydı, olağanüstü bir güce sahipti ve şehirlilerin yakın mesafelere alışık gözlerine benzemeyen, uzun mesafelere alışkın canlı, kara gözleriyle, yaya kaldırımına benzemeyen yollarda edindiği geniş adımlı serbest yürüyüşle pek çok meraklı ve oynak kadının dikkatini üzerine çekiyordu. O da bunları görüyor, bilgiç bilgiç, kıs kıs gülerek, sanki kadınlar açlık, sel veya dondan daha büyük bir felaketmiş de, o böylesine büyük bir tehlike önünde insan cesaretinin en büyük örneğini veriyormuşçasına soğukkanlı bir tavır takınıyordu.

O Amerika Birleşik Devletleri'ne erkek erkeğe oyun oynamaya gelmişti, kadınlarla oynaşmaya değil; erkekleri ise daha tanımamıştı. Buranın erkekleri ona fiziki açıdan yumuşak görünmüştü; bununla birlikte onların işlerinde sert kişiler olduğunu, bu sertliğin de kıvrak bir dış yumuşaklık altında gizlendiğini sezinledi. Bu erkeklerde kediye benzer bir hal sezdi. Kulüplerde tanıştığı erkeklerin gösterdiği sıcak dostluğun ne derece gerçek olabileceğini, tırnaklarını ne derece hızlı çıkarıp ne derece hızlı yırtacaklarını, parçalayacaklarını düşündü. Kendi kendine, 'İşte mesele burada,' diye tekrarladı; 'oyunun sonu gelip de maskeler sıyrıldığı zaman neler yapabilir bunlar acaba?' Erkekleri gerektiğinden de büyük bir kuşkuyla karşıladı. İçinden vardığı yargı, 'Şüphesiz ki bunlar kaypak adamlar,' oldu; arada sırada kulağına çalınan dedikodular da bu yargısını iyice pekiştirdi. Diğer yandan aynı adamlar erkekçe bir hava içinde, oyunu erkekçe sürdürüyorlardı. İş kavgaya geldi mi tırnaklarını çıkarıp tırmığı basıveriyorlardı; ama bundan doğal bir şey de olamazdı zaten. Aynı zamanda Günışığı bunların kural dışına çıkmadan tırmalayacaklarını da hissetti. İşte bu adamların Günışığı üzerinde bıraktığı izlenim buydu ve Günışığı yaptığı genellemede, bunların içinde belirli bir oranda alçakların da bulunduğunu göz önünde tuttu.

San Francisco'da aylarca oyunu ve oyunun kurallarını inceleyip kendini hazırladı. Hatta özel İngilizce dersleri aldı, dil yanlışlarının en kötülerini gidermeyi başardı, ama yine de heyecanlandığı vakit, dilinin o eski yanlış gramere, yanlış deyimlere kaçtığı oluyordu. Yemek yemesini, giyinmesini ve uygar erkeklere bakarak kendine çekidüzen vermesini öğrendi; bununla birlikte kişiliğini hiç kaybetmeden olduğu gibi kaldı. Ne aşırı derecede saygılı, ne de aşırı derecede hoşgörü sahibiydi; karşısına budalaca bir kural çıkar, iyiden iyiye de kışkırtılırsa, gözünü kırpmadan bunun üzerine hışımla saldırırdı. Uzak yerlerden uygarlığa gelmiş zayıf erkeklerin tersine, medeni kabilelere bağlı bu erkeklerin taptığı tenekeden çeşitli tanrılara da tapamıyordu Günışığı. O daha önce de totem gördüğü için, totemi totem olarak kabul ederdi.

Sadece seyretmekten sıkılan Günışığı, altın işletmeciliğinin müthiş gelişmekte olduğu Nevada'ya giderek, kendi kendine, 'Şöyle ufak bir şans deneyeyim,' dedi. Tonopah hisse senedi ve tahvilleri üzerindeki borsa oyunları tam on gün sürdü. Başlangıçta bu amansız oyunu kaydırak oynar gibi cici cici oynayan Günışığı, kesenin ağzını iyice açıp da belirli bir çerçeve içinde oynayan öbür kumarbazlara yükleniverince, oradan yarım milyon dolarlık net bir kârla ayrıldı. San Francisco'daki St. Francis Oteli'ne dönerken hâlâ dudaklarını yalıyordu. Bu iş tatlı gelmiş, oyuna esaslı girmek arzusu her zamankinden fazla dayanılmaz bir hal almıştı.

Gazeteler onu bir kere daha heyecanlı bir şekilde ele aldı. "YANAN GÜN" adı büyük puntolarla manşet olarak verildi, görüşmeciler sürü sürü etrafını aldı. Eski magazin ve gazete koleksiyonları tarandı ve romantik, tarihsel Elam Harnish, Buz Diyarları'nın serüven adamı, Klondike'lı Eski Altın Arayıcılarının Babası, milyonlarca insanın kahvaltı masasında ekmek peynir gibi yer aldı. Günışığı kendi belirlediği zamandan daha önce itilmişti oyuna. Bankerler, büyük sermayedarlar, spekülasyon denizinin bütün ufak tefek döküntüleri hep onun on bir milyonuna gözlerini dikti. Günışığı kendisini savunmak için büro açmak

zorunda kaldı. İşte onları yerlerinden kaldırmış, dikkatlerini çekmişti; şimdi de onlar Günışığı'nı oyuna sokmak için eline habire kartları tutuşturuyordu. Eh, o da oynayacaktı ve gösterecekti onlara; hem de çarçabuk soyulup soğana çevrileceği hakkındaki bir sürü alaylı kehanetlere rağmen.

Alta-Pacific Kulübü'nde edindiği arkadaşı Holdsworthy'ye sonraları açıkladığı gibi, "zaman kazanmak için" ufak tefek oyunlara girdi başlangıçta. Günışığı, sözü geçen kulübün üyesiydi, kendisini buraya tavsiye eden de Holdsworthy olmuştu. Günışığı başlangıçta ihtiyatlı oynamıştı, zira kendisini çevreleyen köpekbalıklarının –o bunlara "karada yaşayan köpekbalıkları" adını takmıştı– çokluğu onu hayrete düşürmüştü. Onların niyetlerini hemen anlamış ve bu kadar çok köpekbalığının nasıl olup da geçinecek kadar bol av bulabildiklerine şaşmıştı. Rezillikleri, soysuzlukları o kadar apaçıktı ki, nasıl olup da milletin bunlara yem olduğunu aklı almıyordu.

Bir süre sonra anladı ki, köpekbalığından köpekbalığına fark vardı. Holdsworthy ona bir kulüp arkadaşından çok bir kardeş gibi davranıyor, göz kulak oluyor, tavsiyelerde bulunuyor, öğüt veriyor, onu sermayedarlar dünyasının büyük şefleriyle tanıştırıyordu. Holdsworthy ailesiyle birlikte Menlo Park civarında son derece güzel bir villada oturuyordu. Günışığı işte bu villada birkaç haftasonu geçirerek vaktiyle düşlerinde bile göremeyeceği bir ev hayatının incelik ve yumuşaklığını tattı. Holdsworthy çiçeklere çok meraklıydı, tavuk yetiştirme tutkusu ise delilik derecesine varıyordu; işte onun bu ilk konuda en iyiye sahip olma deliliği, buna hoşgörüyle bakan Günışığı için sürekli bir zevk kaynağı meydana getiriyordu. Bu tatlı delilikler, adamcağızın sağlığına yardım ediyor, Günışığı'nı da ona daha çok yaklaştırıyordu. Günışığı'nın onun hakkındaki teşhisi, çok büyük tutkuları bulunmayan başarılı bir iş adamı –büyük oyunda ufak kazançlarla yetinebilen bir insan– olduğuydu.

İşte bu haftasonu ziyaretlerinden birinde, Holdsworthy bir akşam Günışığı'na ufak, cici bir tuğla harmanı gösterip Glen

Ellen'de iş ortaklığı önerisinde bulundu. Günışığı, onun durumu hakkında verdiği ayrıntılı bilgileri dikkatle dinledi. Gayet akla yakın bir iş önerisiydi, ama Günışığı'nın biricik itirazı, işin pek ufak oluşu ve bu bakımdan kendi iş alanına girmeyişi üzerindeydi; bununla beraber sırf arkadaş hatırı için işe girdi ve hemen elli bin dolarlık yatırım yaptı. Holdsworthy ona, kendisinin bir miktar içeri girdiğini, ama bu işi kurtarmak için başka taraflardan biraz fedakârlık etmenin doğru olacağını anlatmıştı. Günışığı sonradan gülerek şöyle açıklamıştı: "Doğrusu beni ısırdı Holdsworthy, ama kabahatin çoğunu onda değil de, onun şu Allahın belası tavuklarıyla meyve ağaçlarına buluyorum; beni asıl aldatan onlar oldu."

Bununla birlikte Günışığı'na iyi bir ders oldu bu; zira iş dünyasında güvenebilecek pek az insan olduğunu, birlikte ekmek kırıp tuz yemiş olmanın getirdiği hukukun bile değersiz bir tuğla harmanıyla nakit elli bin dolar söz konusu olunca hiçbir değerinin kalmadığını anladı. Öte yandan, her cinsten, her boydan köpekbalığının suyun yüzüne yakın yerlerde olduğu; sağlam, güvenilir iş adamlarının ise derinlerde durduğu sonucuna vardı. İş yapılacak adamların işte bu büyük endüstri kaptanları, maliye üstatları olduğuna karar verdi. Bunlar, işlerin muazzam hacmi itibarıyla dürüst oynamak zorundaydılar. Bunların oynadığı oyunda, öyle aşağılık hilelere yer olamazdı. Ufak adamlardan arkadaşlarına bile madik atmaları beklenirdi, ama büyük sermayelerin konuştuğu alanlarda böyle yöntemler sökmezdi Bu alanda büyük adamlar, memleketi kalkındırmak, demiryolları kurmak, madenler açmak, toprağın zenginliklerini yeryüzüne çıkarmakla uğraşırdı. Oyunları büyük ve sağlam olmak zorundaydı. Günışığı sonunda, kendi kendine, 'Böyle ufak tefek oyunlara tenezzül bile etmemek zorundadır onlar,' diye özetledi düşüncelerini.

Böylece ufak adamları, Holdsworthy'leri kendi hallerine bırakmaya, bunlarla tanıştığı zaman fazla sıkı fıkı olmamaya, arkadaşlığı derinleştirmemeye karar verdi. Ufak adamlardan, mesela Alta-Pacific Kulübü'ndeki adamlardan nefret ediyor değildi. On-

ları, oynayacağı oyunda oyun arkadaşı olarak seçmiyordu o kadar. Bu büyük oyunun ne olacağını kendisi de bilmiyordu daha. Şimdilik bekliyordu. Bu bekleyiş süresi içinde kıraç toprakları verimli hale koyma projeleri gibi işlerde ufak eller oynuyor, büyük oyunu oynamak için doğacak fırsatı kolluyordu.

O sırada John Dowsett'le, büyük John Dowsett'le tanıştı. Her şey bir rastlantı eseri olmuştu. Bundan kuşku duyulamazdı. Los Angeles'da bulunduğu sırada, turna balıklarının Santa Catalina'ya akın ettiğini duyması üzerine, doğrudan San Francisco'ya döneceği yerde bu adaya uğraması tamamıyla bir rastlantıydı. Batıya yaptığı yorucu bir seyahatten sonra günlerden beri orada dinlenmekte olan John Dowsett'le işte bu vesileyle tanışma fırsatını buldu. Şüphesiz ki, Dowsett, adı çevresinde gürültüler kopan Klondike Kralı'ndan ve onun otuz milyonu bulduğu söylenen servetinden haberdardı, yine hiç kuşkusuz, ahbap olduğu bu adama büyük bir ilgi duyuyordu. Bu arkadaşlık sırasında beyninin bir yerinde bir şimşek çakmış olmalıydı herhalde. Bununla beraber Dowsett, kafasındaki fikri Günışığı'na hemen açmamış, bunun iyice olgunlaşmasını beklemeyi tercih etmişti. Bu bakımdan, genel konular üzerinde konuşmuş, hep havadan sudan söz etmiş, Günışığı'na şirin gözükmek, onun dostluğunu kazanmak için elinden geleni yapmıştı.

Dowsett, Günışığı'nın yüz yüze gelip konuştuğu ilk büyük iş adamı olduğu için, âdeta büyülenmiş gibiydi; keyfinden ağzı kulaklarına varıyordu. Adamda öyle bir insanseverlik, öylesine içten bir demokrat davranış vardı ki, bu babacan haliyle onun bir bankalar zincirinin başkanı, Standart Oil Kumpanyası'nın mümessili, sigorta şirketlerinin idarecisi ve Guggennhammer'ler firmasının hissedarı John Dowsett olduğuna inanmak güç geliyordu Günışığı'na. Görünüşü de ününe ve davranışlarına uyuyordu adamın.

Dış görünüşüyle, Günışığı'nın onun hakkındaki yargılarını tamamıyla doğruluyordu Dowsett. Altmış yaşında olmasına, saçlarının kar gibi bembeyaz olmasına rağmen yürekten, canlı bir

el sıkış tarzı vardı; hiçbir çöküntü belirtisi göstermeksizin, dimdik, çevik adımlarla yürüyor, her hareketinde bir kesinlik, bilinçli olma hali göze çarpıyordu. Derisi sağlıklı insanlarınki gibi pespembeydi, incecik dudakları ise bir şakaya candan bir gülümsemeyle nasıl kıvrılacağını biliyordu. Çok açık mavi gözlerinden dürüstlük okunuyordu; bu gözler, kırlaşmış gür kaşlarının altından güven duygusu uyandıran biçimde bakıyordu. Disiplinli ve düzgün çalışan bir kafası olduğu anlaşılıyordu; bu kafanın işleyişinde, Günışığı'na öyle geliyordu ki, bir çelik kapanın şaşmazlığı vardı. Bu, bilen ve bilgisini budalaca duygu ve heyecanlarla süslemeyen bir adamdı. Kumanda etmeye alışık bir insan olduğu her halinden anlaşılıyor, her sözünden, her hareketinden kudret taşıyordu. Bütün bunlara bir de sevimlilik ve basiret katılınca, Günışığı onu Holdsworthy çapındaki ufak adamlardan ayıran seçkinlikleri kolaylıkla bulup çıkarıverdi. Onun geçmişini, mensup olduğu aileyi –Amerika'nın en köklü ve en büyük ailelerinden biriydi– ve onun kendi savaş tarihini de öğrendi. Dowsett adı, Amerikan eyaletlerinin birleşmesi davasında bankacılık alanında en büyük desteklerden biri, 1812 savaşının Komodor Dowsett'i, iç savaşın General Dowsett'i ve New England'ın ilk dönemlerinde büyük çiftlikler, köleler sahibi Dowsett olarak ün yapmıştı.

Günışığı sonradan Alta-Pacific Kulübü'nün sigara salonunda arkadaşlarından birine, "Tam aradığımı bulmuştum," diye anlatmıştı. "İnan ki Gallon, bu adam benim için tam bir sürprizdi. Büyük adamların böyle olması gerektiğini biliyordum, ama iyice anlamak için kendi gözlerimle görmem gerekti. Bir şeyler yapan pek az insandan biriydi, her halinden anlayabilirdin bunu. Binde bir rastlanan, tam kendisine bağlanılacak insanlardan biriydi o. Oynadığı oyun ne olursa olsun, sınır kabul etmezdi ve sapına kadar dürüst oynadığına güvenebilirdin. Bahse girerim, on-on beş milyonu gözünü bile kırpmadan kazanır ya da kaybedebilir."

Gallon sigarasının külünü üflemiş ve övgünün sonunda Günışığı'na merakla bakmıştı; ne var ki kokteyl ısmarlamakla meşgul olan Günışığı, bu meraklı bakışı görememişti.

"Galiba onunla bir işe girişeceksin," diye yorumda bulunmuştu Gallon.

"Hayır, aklımdan bile geçmiyor. Ben bu büyük adamların büyük işleri nasıl yaptıklarını anlamaya başladığımı bilmek istiyordum. Biliyor musun, bende öyle bir his bıraktı ki, sanki her şeyi biliyor bu adam, bilmediği şey yok, vallahi kendi cehaletimden utandım."

Günışığı bir an düşünceye dalıp sustuktan sonra:

"İş kızaklara koşulu köpekleri sürmeye gelse herhalde benimle aşık atamaz ama," diye devam etmişti sözüne. "Hem, zannederim poker oyununda veya topraktan altın çıkarma işinde de, sonra tek kürekli kanoyu idare etmede de benimle pek yarış edemez. Belki de onun oynadığı oyunu benim öğrenme şansım, benim Kuzey'de vaktiyle oynadığım oyunu onun öğrenme şansından fazladır."

II

Bu konuşmayla Günışığı'nın New York'a gelişi arasında çok uzun bir zaman geçmedi. New York seyahatinin nedeni Dowsett'ten aldığı bir mektuptu; daktiloda yazılmış, üç beş satırlık basit bir mektup. Ama Günışığı bu sıradan mektubu okurken heyecandan ürperdi ve henüz on beş yaşında toy bir delikanlıyken, Tempas Butte'de, oyuna dördüncü bulunamayıp da kumarbaz Tom Galsworthy kendisine, "Haydi evlat, gir oyuna da bir şansını dene bakalım," dediği zaman duyduğu heyecanı hatırladı. Aynı heyecanı duydu mektubu okurken. Mektubun cümleleri gizemlerle doluydu.

> "Bizim Bay Howison sizi otelinizde bulacak. Kendisi güvenilir bir adamımızdır. Birlikte görünmememiz gerekiyor. Sizinle konuştuğumuz zaman anlayacaksınız."

Günışığı mektubu defalarca okudu, kafasında evirdi çevirdi. Tamamdı işte. Büyük oyunu oynama zaman gelmişti; bu mektup da sanki onu oyuna katılmaya çağırıyor gibi bir hava taşıyordu.

Tabii ya, bütün kıtayı baştan başa geçeceği uzun bir seyahate çıkmaya nasıl davet ederdi onu Dowsett başka türlü?

"Bizim Bay Howison" sayesinde, Hudson üzerinde muhteşem bir villada buluştular. Günışığı oraya, talimata uyarak, kendisine ayrılan özel bir otomobille geldi. Otomobilin kime ait olduğunu bilmediği gibi, güzel ağaçlarla çevrelenmiş zengin çiçek tarhlarının ortasındaki villanın sahibinin de kim olduğunu bilmiyordu. Dowsett'le birlikte, Günışığı'nın tanıştırılmadan hemen tanıdığı birisi daha önceden gelmişlerdi. Bu adam Nathaniel Letton'dan başkası değildi. Günışığı onun resmini birçok kez gazete ve dergilerde görmüş, sermayedarlar dünyasındaki yerini, bir vakıf olarak kurdurduğu Daratona Üniversitesi için yazılıp çizilenleri okumuş, öğrenmişti. Letton da Dowsett gibi, ince dokulara kadar varıyormuş izlenimi bırakan müthiş bir temizlik dışında hiçbir benzerlik olmamasına rağmen, Günışığı'nda kudretli bir insan etkisi uyandırdı. Korkunç denecek kadar zayıf olan bu adam, dış görünüşü bakımından soğuk, bir çeşit kimyevi alev, parlak bir buz kitlesi gibi olmasına rağmen, insanda sanki binlerce güneşin sıcaklığını içinde saklıyormuş duygusu uyandırıyordu. Bu duyguları uyandıran da özellikle onun ipincecik yüzü, kâğıt gibi beyaz, mat teniyle bir kuru kafayı andıran başından iki alev oku fırlatan iri gri gözleriydi. Elliden fazla olmadığı halde yer yer kırlaşmış saçlarıyla bu adam, Dowsett'ten kat kat yaşlı gösteriyordu. Bu arada, adamın her hareketinin son derece ölçülü oluşu da Günışığı'nın gözünden kaçmadı. Bu adam, son derece incelmiş, yüce bir sükûnet âleminde baştan başa ince bir buz tabakasının örttüğü, ergimiş maden halindeki bir başka gezegende yaşayan ince yüzlü bir zahitti. Fakat bütün bunların üstünde Günışığı'nı en çok etkileyen şey, adamın müthiş, korkunç denebilecek temizliğiydi. Kirin zerresi yoktu adamın üstünde; sanki ateşle yıkanıp temizlenmişti. Şöyle erkekçe ağız dolusu bir ant içmenin bu adamın kulaklarına bir hakaret, bir rezalet gibi geleceğini hissetti Günışığı.

İçki içtiler; yani, Nathaniel Letton, tertemiz giyimli, varlığıyla yokluğu belli olmayan, robot misali bir uşağın getirdiği ma-

den suyunu, Dowsett viski sodayı, Günışığı da bir kokteyl içti. Günışığı'nın kendisi öyle şeylere çok dikkat etmesine rağmen, onun gece yarısı martini içmesindeki uygunsuzluğa kimse dikkat etmemiş göründü; Günışığı'nın titizliği ise, martinilerin belirli yer ve zamanlarda içileceğini epey zamandan beri öğrenmiş olmasından ileri geliyordu. Ne var ki Günışığı martiniyi seviyordu. Yapmacıksız bir insan olduğu için de canı ne zaman isterse, bile bile içiyordu. Başkaları onun bu tuhaf davranışına dikkat etmişlerdi çok kereler, ama Dowsett'le Letton başkaları gibi davranmamıştı. Günışığı'nın kafasından şu düşünce geçti: 'Şuracıkta kezzap içecek olsam yemin ederim ki garipsemez bu adamlar.'

Onlar içkilerini yarıladıkları sırada Guggenhammer de gelip onlara katıldı ve viski emretti. Günışığı onu merakla inceledi. Bu, büyük Guggenhammer'ler ailesinden biriydi; ailenin genç bir üyesiydi gerçi, ama yine de Günışığı'nın Kuzey'de savaştığı o kalabalıktan biriydi. O eski alışverişlerinin sözünü etmekten Guggenhammer de geri kalmadı. Günışığı'na gösterdiği başarıdan ötürü komplimanlarını sundu:

"Ophir işinin yankıları ta bize kadar geldi. İtiraf etmeliyim ki Bay Günışığı, şey, yani, Bay Harnish, bu işte bize hiç şans tanımadınız."

Yankıları! Bütün gücünü, aynı zamanda Klondike'da kazandığı milyonların gücünü de kattığı bir savaşın onlara kadar sadece yankılarının gelmiş olduğu sözü, Günışığı üzerinde bir şok etkisi yaratmıştı. Böylesine bir savaşın duya duya sadece yankısını duyabildiklerine bakılırsa, bu Guggenhammer'ler herhalde muazzam bir güce sahip olmalıydı. 'Bunların oynadıkları oyun başka oyunlara benzemiyor, akıl almaz derecede büyük oyunlar oynuyorlar,' diye içinden geçirirken, kendisinin davet edilmek üzere olduğu oyunun da yine böylesine büyük bir oyun olacağını düşündü bir yandan da. O an, servetinin dedikodularda ileri sürüldüğü gibi gerçekten otuz milyon olmayışına hayıflandı. Eh o da bu konuda açık davranır, gerçeği anlatırdı; onlara kaç deste fiş, ne kadar kav alabileceğini açık açık söylerdi.

Leon Guggenhammer genç ve şişmandı; otuz yaşından bir yaş bile fazla olmadığı muhakkaktı. Gözlerinin altında yeni yeni belirmeye başlayan torbalar dikkate alınmazsa, yüzü bir çocuk yüzü kadar pürüzsüz, kırışıksızdı. O da insanda aşırı bir temizlik izlenimi uyandırıyordu. Derisinin sağlıklı bir pembe rengi vardı; tertemiz tıraşlı yanaklarından sağlık fışkırıyordu... Derisinin bu mükemmel sağlıklı durumu göz önüne alınınca, şişman, yuvarlak, göbekli hali de insana normal geliyordu. Bünye itibarıyla şişmanlamaya yatkın bir tipti o kadar. Guggenhammer gelecek uluslararası yat yarışları hakkında, en son model makineleri daha şimdiden demode sayıp kendi muhteşem yatı Electra hakkında söyleyeceklerini söyledikten sonra, konuşma derhal iş konusuna döndü. Dowsett planı açıkladı; Günışığı sorular sorarken de diğer ikisi ara sıra kendi fikirlerini söyleyerek Dowsett'e yardım ettiler. Öneri her ne olursa olsun, Günışığı işe gözü kapalı girişmeyecek, tam aksine gözlerini dört açacaktı. Günışığı gözlerini dört açtı, diğerleri de onun dört açtığı gözlerine, kendi kafalarındaki planları, uygulanabilir birer hayal halinde doldurdular.

İşin ana hatlarının açıklanmasının bitmesine yakın, Guggenhammer, o Yahudi gözleri hırstan alev alev yanarak:

"Sizin bizlerle birlik olduğunuzu asla fark etmeyecekler," diye lafa karıştı. "Sizin kendi kaba saba usulünüzce, kendi hesabınıza oynadığınızı sanacaklar."

Nathaniel Letton ciddi bir tavırla:

"Bay Harnish, ittifakımızın tamamıyla gizli kalmasının gerekliliğini anlıyorsunuzdur tabii!" diye uyardı.

Günışığı, "anladım" gibilerden başını salladı.

"Bu işin sonunda kimseye bir kötülük gelmeyeceğini de anlamışsınızdır herhalde," diye sözüne devam etti Letton. "Yapacağımız iş tamamıyla meşru ve dürüstçe bir iştir. Bundan zarar görecek olanlar, doğrudan doğruya borsa spekülatörleridir. Piyasayı allak bullak etmek için girişilmiş bir iş değildir bu. Anladığınız şekilde, sizin göreviniz piyasayı yükseltmek olacak. Namusluca para yatıranlar kazançlı çıkacak bu işten."

"Evet, evet tamamıyla böyle," dedi Dowsett. "Ticaret dünyasında bakır ihtiyacı günden güne artmaktadır. Ward Valley Bakır Firması'yla bu firmanın temsil ettiği şey, yani, size açıkladığım gibi, dünya bakır stokunun dörtte biri muazzam, tahmin edemeyeceğimiz kadar muazzam bir piyasa hareketi demektir. Biz önlemlerimizi aldık. Bol sermayemiz var, ama daha fazlası gerekiyor. Üstelik Ward Valley hisse senetlerinin satıştaki miktarının çokluğu da planımızı kolaylaştırıyor. Bu şekilde bir taşla iki kuş vurmuş..."

Günışığı gülümseyerek, "O taş da benim," diye Dowsett'in sözünü kesti.

"Evet, tastamam öyle. Bu şekilde siz, sadece Ward Valley hisselerinin değerini yükseltmekle kalmayacak, aynı zamanda da Ward Valley hisselerinin içeride kalmasını sağlamış olacaksınız. Bizim için bu tahminlerin ötesinde bir avantaj sağlayacağı gibi, sizin kârınız da büyük olacak. Üstelik Bay Letton'un da işaret ettiği gibi, tamamıyla dürüstçe, meşru bir iş olacak. Ayın on sekizinde her zamanki temettü yerine, çifte temettü ilan edilecek."

Leon Guggenhammer:

"Peki, hisse senetlerini ellerinden çıkaranlar kimler olacak?" diye heyecanla bağırdı.

Nathaniel Letton:

"Fiyatların düşeceğini uman spekülatörler," diye açıkladı. "Wall Street kumarbazları... Anlıyorsunuz ya. Büyük sermayedarlar bir şey almayacak. Üstelik Ward Valley'e güvenilebileceğini bir kere daha anlamış olacaklar. İşte onların bu güvenleri sayesinde de size ana hatlarını açıkladığımız büyük yatırımları gerçekleştirebileceğiz."

Dowsett, "Ortalıkta çeşitli dedikodular dolaşacak," diye Günışığı'nı uyardı, "ama bunlar sizi korkutmasın. Hatta bu dedikoduların bir kısmını da biz çıkaracağız. İleride nedenini iyice anlayacaksınız. Fakat ne olursa olsun, dedikodular sizi ilgilendirmemelidir; bunlardan ötürü asla endişeye kapılmamalısınız. Siz içeridekilerin safındasınız. Sizin bütün yapacağınız almak,

almak, durmadan satın almak, ta Yönetim Kurulu'nun çifte temettü ilan edeceği ana kadar, son hamleye kadar satın almak olacaktır. Ward Valley hisseleri o vakit öyle bir fırlayacak ki, artık satın almak olanağı kalmayacak."

Günışığı'na soluk aldırmadan lafı kapan Letton:

"İstediğimiz şey," deyip bir an anlamlı bir şekilde durarak maden suyundan bir yudum içti. "İstediğimiz şey, halkın elinde bulunan Ward Valley hisse senetlerini büyük bloklar halinde kapatmaktır. Piyasa fiyatlarını düşürüp hisse senedi sahiplerini ürküterek de kolayca yapabiliriz bunu. Hem de bu bize daha ucuza mal olur. Ne var ki, bizler duruma tamamıyla egemen olduğumuz, hiçbir korkumuz bulunmadığı için, yükselen piyasa fiyatları üzerinden almayı dürüstlük sayıyoruz. Bunu da yufka yürekliliğimizden, insan severliğimizden değil, planımızı gerçekleştirmek için büyük sermayedarlara ihtiyacımız olduğundan yapıyoruz. Bu yoldan gidildiğinde doğrudan doğruya bir kayba da uğramayacağız üstelik. Yönetim Kurulu'nun aldığı karar duyulur duyulmaz, Ward Valley göklere fırlayacak. Yasal olan bu yoldan ayrı olarak, spekülatörlerin de iyice canlarını yakacağız. Yalnız bu, tamamıyla geçici bir şey, bir bakıma kaçınılmaz bir şey tabii. Öte yandan işin bu faslını hor görüyor da değiliz. Spekülatörler, kumarbazların en berbatları olduğuna göre, hak ettikleri silleyi yiyecekler."

Guggenhammer, "Bir şey daha var Bay Harnish," dedi "eğer elinizdeki nakit ya da bu işe yatırmayı düşündüğünüz tutar yetmeyecek olursa, bize başvurmakta bir an bile tereddüt etmeyiniz, biz sizin arkanızdayız, bunu unutmayın."

"Evet arkanızdayız," diye Dowsett de aynı şeyi tekrarladı.

Nathaniel Letton, onları başıyla destekledi.

"Şimdi ayın on sekizinde ilan edilecek çifte temettüye gelelim..." John Dowsett not defterinden bir kâğıt çekerek gözlüğünü düzeltti. "Size rakamları göstereyim. Bakın, gördüğünüz gibi..."

Ondan sonra da uzun uzun, Ward Valley'in kuruluşundan bu yana kazançları ve temettüleri hakkında teknik ve tarihsel açıklamalara girişti.

Bir saati geçmeyen toplantı sırasında Günışığı kendi hayat ölçülerinin doruğunda yaşadı. Bu adamların hepsi de büyük oyuncuydu. Kudreti temsil ediyordu bunlar. En iç halkayı meydana getirmedikleri bir gerçekti. Morgan'lar ve Harriman'larla aynı ayarda değillerdi tabii. Ama ne olursa olsun, kendileri de ufak çapta birer devdi ve o en büyük devlerle temastaydılar. Üstelik kendisine davranış tarzları da hoşuna gitmişti. Ona saygılı davranmış, ama korur gibi bir tavır takınmamışlardı. Gösterdikleri saygı, bir eşitlikten doğan saygıydı ki, bu ister istemez gururunu okşamıştı Günışığı'nın; zira onların deneyimde de servette de kendisini kat kat aştıklarını çok iyi biliyordu.

Gitmek üzere ayağa kalkarlarken, Leon Guggenhammer neşeyle:

"Spekülatörler kalabalığını dut gibi silkeleyeceğiz," dedi. "Bunu yapacak olan adam da sizsiniz, Bay Harnish. Sizin tamamıyla kendi kendinize oynadığınızı sanacaklar; öte yandan bunlar sizin gibi yenileri soyup soğana çevirmek için bıçaklarını çoktan bilemişlerdir."

Letton ensesini kulaklarına kadar örten kaşkolünün kalın, yumuşak kıvrımları arasından gri gözleri alev alev yanarak:

"Ama fena halde aldanacaklar," dedi. "Onların kafaları hep aynı biçimde çalışır, kıvraklık yoktur onlarda. Beklenmedik şeyler hesaplarını altüst ediverir; herhangi yeni bir usul, değişik bir etken, yepyeni bir değişken karşısında apışıp kalırlar. Siz ise bütün bu saydıklarımla çıkacaksınız onların karşısına Bay Harnish. Tekrar ediyorum, onlar birer kumarbazdır ve layıklarını bulacaklardır. Bütün meşru girişimleri baltalar, körletir bunlar. O kumarbazca taklitleriyle en sağlam planları altüst edip, hatta en köklü kuruluşları bile çökerterek bazen bizlere verdikleri zararı tasavvur edemezsiniz."

Dowsett'le genç Guggenhammer aynı otomobile binip gitti, Letton tek başına başka bir otomobille ayrıldı. Geçen bir saat içinde konuşulanlarla kafası hâlâ harıl harıl meşgul olan Günışığı, ayrılış sırasındaki sahnenin derinden etkisi altında kalmıştı.

Işıklandırılmamış portecochere'in altındaki geniş merdivenlerin önünde uzanan çakıllı oto yolunda birer tekinsiz gece canavarı gibi duruyordu üç makine. Otomobillerin farları, keskin bir bıçağın katı bir cismi kestiği gibi kesiyordu karanlık geceyi. Hiç konuşmayan uşak, bu üç adamdan hiçbirine ait olmayan bu deha ürünü otomatik makine, işini bitirdikten sonra bir put gibi duruyordu. Şoför mahallinde, yakaları kürklü paltolarının içinde şoförler birer heyula gibi oturuyordu. Arabalar, mahmuzlanmış atlar gibi birbiri ardınca karanlığın içine atılıp, oto yolunun virajını döndüler ve gözden kayboldular.

Günışığı'nın arabası en sona kalmıştı. Arabasından dışarıya bir göz atan Günışığı, ışıkları söndürülmüş villanın, karanlıkta bir dağ gibi olduğundan da büyük durduğunu gördü. 'Kimin bu villa?' diye düşündü. 'Gizli toplantılarında neden burayı kullanıyorlar? Acaba uşaktan bilgi alınabilir mi? Ya şoförlerden? Onlar da şu 'bizim Bay Howison' gibi güvenilir adamlar mı?' Gizem! Bütün iş baştan başa gizemlerle doluydu. Ve gizemle el ele yürüyordu kudret. Geriye yaslanıp sigarasından derin bir nefes çekti. Büyük işler yakındı. Muazzam bir oyuna başlamak üzere kartlar karıştırılmıştı ve Günışığı da bu oyun masasına oturmuştu. Vaktiyle Jack Kearns'le oynadığı pokeri hatırlayıp güldü. O vakitler binler için oynuyordu, şimdi ise milyonlar için oynayacaktı. Ayın on sekizinde, temettü ilan edildiği zaman, bıçaklarını bileyip derisini yüzmeyi bekleyen adamların içine düşecekleri şaşkınlığı gözünün önüne getirip güldü... Onu yüzeceklerdi ha, Yanan Gün'ü!

III

Otele döndüğünde saat sabahın ikisi olduğu halde, kendisiyle görüşmek için bekleyen muhabirlerle karşılaştı. Ertesi sabah muhabirlerin sayısı arttı. Böylece, gazetelerin kopardığı gürültü arasında karşılandı New York'ta. Tam tam gürültüleri, yaygaralar arasında Günışığı'nın biçimli yüzü bir kez daha gazete

sayfalarına geçti. Klondike Kralı, kutup kahramanı, Kuzey'in otuz milyonluk milyoneri New York'a gelmişti. Neden gelmişti? Nevada'da Tonopah spekülatörlerini yolduğu gibi, New Yorkluları da yolmaya mı? Wall Street gözünü açarsa iyi ederdi, zira Klondike'ın yabanisi şehre inmişti. Ya da, tesadüfen bu ya, Wall Street yolamaz mıydı onu? Wall Street şimdiye dek pek çok yabaniyi yolmuştu; aynı şey Günışığı'nın da başına gelemez miydi? Günışığı kendi kendine sırıttı, gazetecilere üstü kapalı demeçler verdi. Bu demeçlerin oyuna yardımı oldu ve Günışığı, Wall Street'in yolayım derken epeyce içeri gireceğini düşünerek tekrar sırıttı.

Günışığı'nın oynayacağı oyuna hazırlanmışlardı, bu bakımdan, Ward Valley hisse senetleri yüklü miktarlarda satın alınmaya başlar başlamaz, bunu idare edenin Günışığı olduğuna çarçabuk karar verdiler. Sermaye çevrelerinde dedikodular aldı yürüdü. Günışığı bir kere daha Guggenhammer'lerin peşine düşmüştü. Ophir olayı yeniden ortaya çıkarıldı ve öylesine değiştirilerek, öylesine heyecanlı kılıklara sokularak sunuldu ki, Günışığı bile öyküyü tanıyamadı. Ama olsun, bütün bunlar onun ekmeğine yağ sürüyordu. Spekülatörler tamamıyla yanlış bir yola sokulmuştu. Her gün satın aldığı hisse miktarını biraz daha artırdı Günışığı ve satıcılar her gün biraz daha hırs kazandı; sonunda, Ward Valley hisse senetleri ağır ağır da olsa yükselmeye başladı. Günışığı kendi kendine, keyifle, 'Bu iş pokeri bin kere bastırdı!' diye mırıldandı, mırıldanırken de gazetelerden kendi yarattığı dalgalanmaları izliyordu. Gazeteler yüzlerce tahmin, yüzlerce fikir öne sürüyor, Günışığı da sürekli olarak ufak bir muhabirler ordusu tarafından kuşatılmış bulunuyordu. Günışığı'ndan bir görüşme koparmak onlar için bir hazine değerindeydi. Gazetecilerin, kendisinin o bozuk gramerinden, yanlış deyimlerinden hoşlandığını anlayınca, bu garip konuşma şeklini bile bile abartıp, başkalarından vaktiyle duyduğu böyle acayip deyimleri ikide bir kullanır oldu, hatta kendisi yeni yeni deyimler uydurmaya kadar vardırdı işi.

Ayın on sekizine rastlayan perşembe gününden önceki haftayı bir heyecan fırtınası içinde geçirdi. Günışığı ömründe oynamadığı biçimde bir kumar oynamakla kalmıyor, aynı zamanda dünyanın en büyük kumar masasında, bu işlere alışık kaşarlanmış kurtları bile yerlerinden kaldıracak kadar büyük kavlarla oynuyordu. Satışlar sınırlandırılmamış olduğu halde, sürekli satın alınışı yüzünden Ward Valley hisseleri yükselmeye devam etti. Perşembe yaklaşırken de durum en kritik noktasına ulaştı. Gümbürtü ha koptu ha kopacaktı. Bu Klondike'lı kumarbaz daha ne kadar Ward Valley hissesi satın alacaktı? Daha ne kadar alabilirdi? Ward Valley yöneticileri bu arada ne yapıyorlardı bunca zamandır? Günışığı, gazetelerde Ward Valley yöneticilerinin verdiği demeçleri memnunlukla okuyordu; hiçbir yorumda bulunmayan, suya sabuna dokunmayan demeçlerdi bunlar. Hatta Leon Guggenhammer biraz cüretkâr davranarak, Kuzeyli Krezüs'ün* belki de hata yapmakta olduğu fikrini bile ileri sürmüştü. Ama John Dowsett, hiç aldırış etmediklerini söylemişti. İtirazları da yoktu. Gerçi Günışığı'nın niyetini bilemiyorlardı, ama bildikleri bir şey varsa, o da bu adamın Ward Valley hisse senetlerini yükseltmekte olduğuydu. Eh, buna da bir itirazları olamazdı. Bu Kuzeylinin başına ne gelirse gelsin, spekülasyon hareketleri nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın, Ward Valley sapasağlam duruyordu ve Cebelitarık Kayası kadar sağlam durmakta da devam edecekti. Hayır; Ward Valley'lerini satmaya niyetleri yoktu. Piyasanın bu tamamıyla yapay durumu kısa sürede geçmeye mahkûmdu ve hiçbir delice borsa dalgalanması Word Valley'yi bir milim bile yolundan şaşırtamazdı. Nathaniel Letton bunu, "Baştan sona bir kumar," diye ifade etmişti. "Buna şu veya bu şekilde karışmak şöyle dursun, önem bile vermek istemeyiz."

Bu süre içinde Günışığı, bir kere Leon Guggenhammer'le, bir kere John Dowsett'le, iki kere de Bay Howison'la olmak üzere dört kez buluşmuştu ortaklarıyla. Doğrusu hepsi de tebrik edilecek kadar soğukkanlıydı, zira Günışığı'na da bildirdikleri gibi, her şey yolunda gidiyordu.

---

* Servetiyle ünlü Lidya kralı. *-çev.*

Ama salı günü, Günışığı'nın kulağına sinir bozucu bir söylenti geldi. Haber aynı zamanda *Wall Street Journal*'da da yayımlanmıştı ve doğrudan içeriden alındığı anlaşılan bir bilgiye dayanarak, yönetim kurullarının perşembe günü toplandıkları zaman, normal temettü ilan edecekleri yerde, kurucu hisseler üzerinden değer takdirine giderek vergi kesme kararı alacakları bildiriliyordu. Bu, Günışığı için ilk tehlike işareti oldu. Eğer haber doğruysa iflas ettiğinin resmiydi; bu ihtimal Günışığı üzerinde bir şok etkisi yarattı. Üstelik bütün operasyonun sadece ve sadece kendi parasıyla yürütüldüğünü de ilk kez ciddi ciddi düşündü. Dowsett'in, Guggenhammer'in ve Letton'un hiçbir riski yoktu. Kısa sürmesine rağmen Günışığı paniğe kapıldı, Holdswothy'yi ve onun tuğla harmanını hatırlayarak, bütün satın alma emirlerini iptal ettirdi, bir yandan da telefona sarıldı.

Telefon alıcısında Guggenhammer'in genizden gelen sesi, "Korkulacak bir şey yok; dedikodudan ibaret," dedi. Nathaniel Letton ise; "Biliyorsunuz ki ben de yönetim kurulu üyelerinden biriyim, eğer böyle bir durum olsa benim haberim olurdu," dedi. Sonra John Dowsett'in sesi duyuldu: "Sizi bu gibi dedikodulara karşı uyarmıştım. Zerrece gerçek payı yoktur bu söylentinin içinde. Size bir centilmen olarak, şerefim üzerine teminat veririm."

Soğukkanlılığını geçici bir süre için kaybetmiş olmasından ötürü derin bir utanç duyan Günışığı, yeniden işine döndü. Satın alma işinin kısa bir süre için bile durmuş olması, borsayı allak bullak etmiş, bütün esham ve tahvilat tablolarında yıldırım gibi bir düşüş başlamıştı. Ward Valley hisseleri en başta bulunduğu için, darbenin asıl yükünü o çekmiş ve daha şimdiden tepe üstü dikilmişti. Günışığı, soğukkanlılığını bozmadan satın alma emirlerini iki misline çıkardı. Bütün salı günü, çarşamba günü ve perşembe sabahı hiç durmadan satın almaya devam edince, Ward Valley başını kaldırıp yükselmeye başladı yine. Satış hâlâ devam ediyor; Günışığı da hâlâ satın alıyordu. Hisselerin teslimi göz önüne alındıkça kendi satın alma gücünü kat kat aşmış bulunuyordu. Ne çıkardı yani? İşte bugün çifte temettü ilan edilecek-

ti; kendi kendine böyle cesaret verdi. Hisselerin teslimi sırasında da muştayı yiyen öbür spekülatörler olacaktı. Gelip onun ayaklarına kapanacaklardı.

İşte o sırada yıldırım çarpmışa döndü. Ward Valley dedikoduyu doğru çıkarmış, vergi kesilmesine karar vermişti. Günışığı silahlarını bıraktı. Haberin doğruluğunu öğrenip bıraktı. Sadece Ward Valley hisseleri değil, onunla birlikte bütün tahviller de, fiyatları düşürmek için oynayan spekülatörler tarafından yerle bir edilmişti. Ward Valley'ye gelince; Günışığı baş aşağı gitmekte devam mı ediyor, yoksa yeri öptü mü diye merak edip öğrenmek zahmetine bile katlanmadı. Wall Street çılgına dönerken, Günışığı zerre kadar afallamadan, hiç dehşete düşmeden alanı terk edip meseleyi enine boyuna düşünmeye koyuldu. Komisyoncularıyla kısa bir toplantı yaptıktan sonra otelinin yolunu tuttu, giderken de akşam gazetelerini alıp manşetlere göz attı.

"YANAN GÜN TEMİZLENDİ," diye yazıyordu; "GÜNIŞIĞI HAPI YUTTU; BİR BATILI DAHA, KOLAY PARA KAZANMA YOLUNDA BAŞARISIZLIĞA UĞRADI."

Oteline girdiği sırada gazetelerin ikinci baskıları, bu oyunda Günışığı'nın peşinden giden bir gencin, bir kuzucuğun kendi canına kıydığı haberini veriyordu. Günışığı kendi kendine, 'Ne diye canına kıymak istedi ki!' diye söylendi.

Dairesine çıktı, bir martini kokteyli getirtti, ayakkabılarını çıkarıp oturdu ve düşünmeye başladı. Yarım saat sonra içkisini almak için kalktı, alkolün sıcak sıcak bedenine dağılışını duyarken, yüz çizgileri ağır ağır gevşedi, kararlı, ama içten bir gülümseme yüzünde yayılmaya başladı. 'Bal gibi tongaya bastık!' diye mırıldandı.

Derken gülümseme kayboldu, yüzü bulutlandı ve ciddi bir görünüş aldı. Çeşitli toprak ıslahı işlerine yatırdığı sermayeleri –ki bu işlerdeki hisse senetleri de hızla düşmekteydi– bir kenara bırakılırsa, mahvolmuş bir adam sayılırdı. Ama maddi yönden yediği darbe, gururunun yediği sille yanında solda sıfır kalıyordu. Çok kolay yutulan bir lokma olmuştu. Onlar kendisini dolandırmıştı

ve bunu ispatlayacak hiçbir şeyi yoktu elinde. Böyle bir durumda basit bir çiftçinin bile birkaç vesika bulunurdu elinde. Halbuki onun, bir centilmenin verdiği sözden, hem de lafta kalan bir sözden başka hiçbir şeyi yoktu. **Centilmen sözü!** Bu aklına geldikçe köpürdü. John Dowsett'in sesi tıpkı telefonda duyduğu zamanki gibi kelimeleri kulağına fısıldıyordu: "Size bir centilmen olarak, şerefim üzerine teminat veririm." Pis birer hırsızdan, alçak dolandırıcılardan başka bir şey değildiler. Onu da dolandırmışlardı işte. Gazeteler doğru söylüyormuş meğer. New York'a yolunmaya gelmiş kendi ayağıyla, bunu da centilmen Dowsett, centilmen Letton ve centilmen Guggenhammer yapmıştı ona. Kedi fareyle oynar gibi on gün oynamışlar, sonra da on bir milyonuyla birlikte lüp diye yutuvermişlerdi. Tabii bu arada ellerindeki bütün hisse senetlerini kendisine satarak ellerinden çıkarmışlardı, şimdi de piyasa belini doğrultmadan senetlerini çok ucuza geri alıyorlardı harıl harıl. Bu vurgundaki hissesiyle Nathaniel Letton büyük bir ihtimalle, üniversitesine birkaç yeni yapı daha ekleyecekti. Leon Guggenhammer yatına ya da yat filosuna yeni makineler koyduracaktı. Ama Dowsett'in kazancıyla ne yapacağını bir türlü kestiremiyordu; en akla yakın olasılıkla yeni yeni bankalar kurardı.

Günışığı oturduğu yerde habire kokteyl içiyor, içtikçe de Alaska'daki hayatına dönüyordu. Bu şekilde, on bir milyonunu kazanmak için kasvetli yıllar boyu yaptığı mücadeleyi yeniden yaşadı. Bir ara öldürmek hırsı içini kemirmeye, kendisine ihanet edenleri yok etmek için kafasında sürü sürü planlar belirmeye başladı. İşte o genç de intihar edeceğine asıl böyle yapmalıydı. Tabancasına asılıp kurşunlamalıydı herifleri. Günışığı valizini açıp kocaman otomatik, 44 kalibrelik "Colt" marka tabancasını çıkardı. Başparmağıyla emniyeti açıp namludaki kurşunu aldı, sonra şarjörü çıkararak bütün mermileri boşalttı... Sekiz mermiyi şarjöre yeniden doldurdu, namluya bir mermi sürdü, horozu kaldırdıktan sonra emniyeti o vaziyette kapadı. Tabancayı paltosunun cebine indirip bir martini daha ısmarladı ve tekrar yerine oturdu.

Tam bir saat durmadan düşündü, ama artık gülümsemiyordu. Yüzünde derin çizgiler belirmişti; bu çizgilerde Kuzey'deki didinmeleri, buzun ısırıcı soğuğu, bütün başarıları, bütün çektikleri vardı: Yollarda geçen uzun, bitmek tükenmek bilmez haftalar, Point Barrow'un soğuğu iliklere işleyen tundraları, Yukon'un insanı yere seren ayazı, köpeklerle, insanlarla yaptığı mücadeleler, açlıktan bir deri bir kemik kaldığı günler, Koyokuk'taki sivrisinekler arasında her biri bir cehennem azabı gibi geçen günler, kazma kürek elde ölesiye çalıştığı aylar, kamçının vücudunda bıraktığı yara bere izleri, köpeklerle birlikte sadece kuru ete yattığı günler, türlü türlü zahmetle, terle, gayretle dolu yirmi uzun yıl beliriyordu bu yüz çizgilerinde.

Saat onda yerinden doğruldu, şehir adres rehberini karıştırdı. Sonra ayakkabılarını giydi, bir taksiye atlayıp gecenin karanlığına daldı. İki kere taksi değiştirdi, sonunda bir dedektif bürosunun gece çalışan kısmının kapısını çaldı. İşin idaresini kendisi üzerine aldı, ortaya bol bol para döküp istediği altı adamı seçti ve hepsine talimat verdi. Adamlara şimdiye kadar kimse bu kadar kolay bir iş için bu kadar bol para vermemişti; zira her biri, büro masrafları dışında beşer yüz dolarlık birer çek, başardıkları takdirde de beşer yüz dolar kazanma vaadi almıştı. Günışığı, sesleri çıkmayan üç ortağının ertesi gün herhangi bir saatte bir araya geleceklerine emindi. Her birinin peşine dedektiflerinin ikisi düşecekti. Onun bütün istediği, üç ahbap çavuşun ne zaman ve nerede toplanacaklarını öğrenmekti.

"Sizi hiçbir şey durdurmasın çocuklar," diye son talimatını verdi. "Bu bilgi bana mutlaka ulaşmalı. Ne olursa olsun, ne yaparsanız yapın, arkanızda ben varım, sizi temize çıkarırım."

Oteline dönerken de birkaç kere taksi değiştirdi, dairesine çıkıp bir kadeh daha kokteyl yuvarladıktan sonra yatağına girip uyudu. Sabah tertemiz tıraş oldu, giyindi, kahvaltısıyla gazetelerini yukarıya getirtti ve bekledi. Ağzına bir yudum içki koymadı. Saat dokuzda telefonu çalmaya, haberler yağmaya başladı. Nathaniel Letton, Tarrytown'dan trene biniyordu. John Dowsett, metroyla

geliyordu. Leon Guggenhammer henüz yerinden kıpırdamamıştı, ama o da mutlaka harekete geçecekti. Bu şekilde Günışığı, önüne yayılı şehir haritasının üzerinden, birbirlerine doğru yaklaşan üç adamın bütün hareketlerini izliyordu. Nathaniel Letton, Matual-Solander binasındaki bürosunda bulunuyordu. Onun ardından aynı büroya Guggenhammer geldi. Dowsett daha kendi bürosundan çıkmamıştı. Ama saat on birde onun ötekilere katıldığı haberi geldi; bir iki dakika sonra Günışığı kiraladığı bir otomobilin içinde, son hızla Matual-Solander binasına doğru yol alıyordu.

IV

Kapı açıldığı sırada Nathaniel Letton konuşuyordu; konuşmasını kesti ve kapıdan içeri girmekte olan Günışığı'na, iki arkadaşıyla birlikte, belli etmemeye çalıştıkları bir endişeyle baktı. Kar üstünde yürümeye alışık seyyah, o iri, salıntılı adımlarını bilinçaltı bir sebeple, elinde olmaksızın abartmıştı. Aslında ona sanki karlı yolu ayağının altında hissediyormuş geliyordu.

"Merhaba, beyler, merhaba," diye onları selamlarken, kendisini karşılamalarındaki soğukluğu görmezden geldi. Teker teker hepsiyle tokalaştı, birini bırakıp büyük bir heyecanla öbürüne atılarak öyle candan sıktı ki ellerini, Nathaniel Letton bunda acayiplik sezinleyerek ürktü. Günışığı kendini kocaman bir koltuğa bırakıp yorgunluktan bitmiş gibi yayıldı. Beraberinde getirdiği deri çantayı hemen yanıbaşına bırakıverdi.

"Yaman geçti vallahi, ama ben de iyice yoruldum," diye içini çekti. "İyi yolduk ama herifleri. Tertemiz ettik. Hele oyunun son kısmının tadı hâlâ damağımda. Tam manasıyla nakavt oldu onlar için. Şimdi hepsi saçını başını yoluyor."

O yayvan Batılı şivesindeki yapmacıksız hal, ötekilerin yüreğine biraz su serpti. Hiç de o kadar korkunç bir adam değildi Günışığı. Letton'un konuşması sırasında Günışığı'nın içeri dalıverişi gerçi biraz korkutmuştu onları, ama hiç de kötülük yapmaya kalkışacak gibi görünmüyordu işte.

Günışığı keyifli keyifli, "Ee," dedi, "ortağınıza güzel bir laf etmeyecek misiniz yahu? Yoksa parlaklığı gözlerinizi mi kamaştırdı?"

Letton'un gırtlağından kuru bir hırıltı çıktı. Dowsett oturduğu yerde hiç sesini çıkarmadan duruyordu. Leon Guggenhammer güç bela ağzını açabildi:

"Gerçekten de çok yaramazlık ettiniz," dedi.

Günışığı'nın siyah gözleri şimşeklendi, neşeli bir tavırla:

"Değil mi, değil mi!" dedi. "Ne aldattık onları ama! Benim için büyük sürpriz oldu doğrusu. Hiç bu kadar kolay olacağını sanmamıştım." Uzun süre susup işi bozmamak için devamla, "Eh, şimdi de," dedi, "hesabın başına oturabiliriz artık. Bu akşamüstü, şu berbat Yirminci Yüzyıl Kumpanyası'nın yataklısıyla Batıya hareket ediyorum." Elini çantasına attı, çantayı açtı ve iki elini birden çantanın içine daldırdı. "Ama sakın unutmayın çocuklar, Wall Street'i yine yere vurmamı istediğiniz zaman bana bir haber uçurun yeter. Hemen gelirim."

Elleri çantanın içinden bir kucak dolusu çek defteri koçanı, komisyoncu pusulaları, bir sürü evrakla çıktı. Bunları bir yığın halinde masanın üzerine koydu, sonra tekrar çantanın içini karıştırdı, öteye beriye sıkışmış bir iki evrak daha çıkarıp onları da yığının içine kattı. Paltosunun cebinden çıkardığı bir pusulaya göz gezdirdi ve yüksek sesle okudu:

"On milyon yirmi yedi bin kırk iki dolar, altmış sekiz sent benim yaptığım harcamaların hesabı. Kâr hesabına oturmadan bunlar kazançtan çıkarılacak tabii. Sizin hesaplarınız nerede? Çok esaslı bir vurgun olmalı, değil mi?"

Üç adam birbirlerinin yüzüne baktı, üçü de birbirinin yüzünde şaşkınlık ifadesi gördü. Bu herif ya düşündüklerinden daha salaktı, ya da ne olduğunu anlayamadıkları bir numara çeviriyordu.

Nathaniel Letton diliyle dudaklarını ıslatıp konuştu:

"Hesapların tam olarak çıkarılabilmesi saatler alır Bay Harnish. Bay Howison şu anda bu işle uğraşıyor. Biz... Şey... Dedi-

ğiniz gibi memnunluk verici bir iş oldu. Öğle yemeğini birlikte yesek de bu meseleyi sonra görüşsek nasıl olur? Memurları öğle tatilinde de hesaplar üzerinde çalıştırırım, böylelikle treninize yetişebilirsiniz."

Dowsett'le Guggenhammer rahat bir soluk aldı, hem de belli ettiler bunu. Durum düzeliyordu. Bu iri kaslı, Kızılderiliye benzeyen adamla, bu koşullar içinde bir odada bulunmak sinir bozucuydu. Günışığı'nın gücü kuvveti ve gözünü budaktan sakınmayışıyla ilgili pek çok öykü akıllarına geliyordu. Kendileri sıvışana kadar Letton onu bir oyalayabilse her şey yoluna girecekti; polislerin bulunduğu dış dünyaya çıktılar mı, korku kalmazdı artık. Günışığı'nın durumuna bakılırsa rahatça oyalanabildiği anlaşılıyordu.

Günışığı, "Buna çok memnun oldum," dedi. "Treni kaçırmak istemem doğrusu. Ayrıca, bu işte bana da yer verdiğiniz için duyduğum gururu belirtmek isterim beyler. Doğrusu duygularımı anlatamıyorum, ama yine de teşekkürlerimi sunarım. Yalnız, kazancımız hakkındaki tahminlerinizi çok merak ediyorum Bay Letton. Bana şöylece kaba tahmine dayanan bir rakam söyleyebilir misiniz?"

Nathaniel Letton arkadaşlarına hiç bakmadı, ama kısa süren sessizlikte onun kendilerinden yardım istediğini sezdiler. Diğerlerinden daha metin olan Dowsett, Klondike'lının bir oyun çevirdiğini sezinlemeye başlamıştı. Halbuki öbür ikisi hâlâ Günışığı'nın çocukça masumiyetine aldanmakta devam ediyordu.

Leon Guggenhammer:

"Bu iş çok... şey... güç," diye lafa başladı. "Ward Valley hisseleri öyle bir dalgalanmaya uğradı ki, bu yüzden, şey..."

"Önceden bir tahminde bulunulamaz," diye Letton tamamladı.

Günışığı, "Aşağı yukarı canım, aşağı yukarı," diye ısrar etti neşeli bir tavırla. "Bir milyon eksik ya da bir milyon fazla tahminde bulunmanız bir şey fark ettirmez nasıl olsa. Kesin hesap-

larda ortaya çıkar bu. Ben müthiş merak ediyorum da, ondan böyle içim içimi yiyor. Ne dersiniz ha?"

Dowsett damdan düşercesine ve buz gibi bir sesle:

"Böyle kaçamak davranmakta ne mana var?" diye sordu. "Hemen şimdi, burada açıklayıverelim bitsin gitsin bu iş. Bay Harnish deminden beri, kapıldığı yanlış bir zan üzerinde duruyor, doğrusunu öğrenmesi gerek. Bu oyunda..."

Ama Günışığı onun sözünü kesti. Psikolojik faktörün önemini bilecek kadar çok poker oynamış olduğundan, şimdiki oyunu da kendi usulünce bitirmek için, durmadan vurup Dowsett'e nefes aldırmaması gerektiğini anlıyordu.

"Oyundan söz edildi de," dedi, "aklıma Nevada'da, Reno'da seyrettiğim bir poker partisi geldi. Bu oyun sizin bildiğiniz dürüst oyunlardan değil. Oyun masasının başındakilerin her biri bir hileci. Kâğıtları dağıtacak olanın arkasında da bir yabancı duruyor; orada çaylak derler bunlara. Kâğıt dağıtanın arkasında duran bir çaylak bir de bakar ki, dağıtıcı destenin altından kendisine dört tane as alıyor. Çaylak fena halde bozulur bu işe, hemen usulcacık dağıtıcının karşısındaki oyuncunun yanına sokulur.

"Bana bak," diye fısıldar, "dağıtanın kendisine dört as aldığını gördüm."

Oyuncu, "Ee, ne olmuş?" der.

"Belki bilmen senin için hayırlı olur diye söyledim," diye cevap verir çaylak. "Yemin ederim ki dört as aldığını gördüm."

"Bana bak arkadaş," der oyuncu, "sen buradan defolup gitsen iyi olur. Sen bizim oyunu bilmiyorsun. Dağıtma sırası onun, tamam mı?"

Öyküyü baştan savma, yapmacık kahkahalarla karşıladılar, ama Günışığı bunu fark ettiğini belli etmedi.

Dowsett imalı bir tarzda, "Öykünüzün herhalde bir anlamı vardır," dedi.

Günışığı onun yüzüne masum masum baktı, hiç cevap vermedi. Neşeli bir hareketle Nathaniel Letton'a döndü.

"Haydi bakalım," dedi. "Bize aşağı yukarı bir rakam ver kazancımız hakkında. Daha önce de söylediğim gibi, bir milyon aşağı bir milyon yukarı fark etmez, nasıl olsa dünya kadar para kazanmış olmalıyız."

Bu arada Dowsett'in tutumundan cesaret alan Letton da sertleşti; kesin ve acele olarak yapıştırdı cevabı:

"Korkarım ki siz yanlış bir düşünceye kapıldınız Bay Harnish. Sizinle paylaşılacak hiçbir kazancımız yoktur. Yalnız rica ederim, sakın heyecanlanmaya filan kalkmayın. Şu düğmeye bir basmam..."

Heyecanlanmak şöyle dursun, Günışığı sersemlemiş gibiydi. Dalgın bir hareketle elini cebine atıp bir kibrit çıkardı, yaktı, sonra sigarası bulunmadığını anladı. Üç adam onu kedi gibi dikkatle seyrediyordu. Baklayı ağızlarından çıkardıklarına göre, artık önlerinde birkaç sıkıntılı dakika kalmıştı sadece.

"Lütfen bir daha tekrarlar mısınız?" dedi Günışığı. "Zannederim iyice anlayamadım. Dediniz ki..."

Nathaniel Letton'un sözünü tekrarlaması için ısrarlı bir susuşla bekledi.

"Yanlış bir düşünceye kapıldığınızı söyledim Bay Harnish, o kadar. Borsada oynadınız ve büyük darbe yediniz. Ancak ne Ward Valley, ne ben, ne de arkadaşlarım size bir borcumuz olduğunu sanmıyoruz."

Günışığı masanın üstündeki makbuz ve çek koçanları yığınını işaret etti.

"Bunların karşılığı on milyon yirmi yedi bin kırk iki dolar altmış sekiz senttir nakit olarak. Burada beş para etmiyor mu yani?"

Letton gülümseyerek omuzlarını silkti.

Günışığı, Dowsett'e bakarak mırıldandı:

"Anlattığım öykünün tabii anlamı vardı." Pis pis güldü. "Kâğıt dağıtma sırası sizdeydi, siz de gönlünüzce dağıttınız. Doğrusu buna hiçbir itirazım yok. Ben de o poker oyunundaki oyuncu durumundayım. Kâğıt dağıtma sırası sizdeydi, onun için de eliniz-

den geleni ardınıza koymamak hakkınızdı. İstediğiniz oldu işte; beni tavuk yolar gibi yoldunuz."

Masanın üstündeki yığına umursamaz bir tavırla baktı.

"Bu kâğıt parçalarının da hiçbir değeri yok. Dağıtma sırası sizdeyken harika dağıtıyorsunuz vallahi, hiç gözünün yaşına bakmadan insanın. Yok yok, itiraz ediyorum sanmayın, dağıtma sırası sizindi, siz de sıranızı savdınız tabii; kâğıt dağıtma sırası başkasındayken mızıkçılık eden adam da adam değildir bence. Şimdi el oynandı bitti, kâğıtlar masaya açıldı, ama..."

Hızla ceketinin iç cebine giren eli, kocaman otomatik Colt'la çıktı.

"Dediğim gibi, siz sıranızı savdınız. Şimdi kâğıt dağıtma sırası bende. Şu dört ası bir de ben alayım bakalım..."

Sonra hemen, "Çek elini ulan oradan, ölü suratlı!" diye sert bir sesle bağırdı.

Nathaniel Metton'un masadaki düğmeye uzanan eli olduğu yerde kaldı.

"Yer değiştirin bakalım!" diye emretti Günışığı. "Sen şu iskemleye geç, kokmuş ciğerli. Fırla! Öyle bir kan çıkarırım ki sizden, millet de şaşar kalır. Sen de iskemleni öbürünün yanına çek Guggenhammer; sen Dowsett, orada otur bakalım da size şu otomatiğin erdemlerinden söz edeyim azıcık. Büyük bir oyun için doldurdum bu tabancayı; tam sekiz kere ateş eder. Bir kere ateş etmeye başladı mı da kan kusturur. Girizgâhı böylece yaptıktan sonra, şimdi kartları dağıtmaya başlıyorum. Unutmayın, sizin dağıtmanıza hiçbir itirazım olmadı, hiçbir itirazım da olmayacak. Siz elinizden geleni yaptınız, voliyi vurdunuz. Ama şimdi voliyi vurma sırası bende. Önce şunu söyleyeyim, beni hepiniz tanırsınız. Yanan Gün'üm ben; anladınız mı? Ne Allahtan korkarım, ne şeytandan, ne ölümden, ne mahvolmaktan. İşte benim dört asım da bunlardır; bu dört as da sizin bütün ellerinizden üstündür. Şu canlı cenazeye bakın bir hele! Letton, yemin ederim ki sen ölümden korkuyorsun. Hem öyle korkuyorsun ki, bütün kemiklerin birbirine vurup takırdıyor titremekten. Bir de şu şiş-

ko Yahudi'ye bakın. Elimdeki silahın onun kalbine de Allah korkusu soktuğuna eminim. Safran gibi sararıverdi rengi. Dowsett, sen serinkanlısın. Senin kılın bile kıpırdamadı. Bunun nedeni de hesabının çok kuvvetli olması. Onun için ben kâğıt dağıtırken sen bu kadar sakinsin. Orada oturmuş iki kere ikinin kaç ettiğini hesaplıyorsun şimdi ve biliyorsun ki, sizi iyice kapana kıstırdım. Beni çok iyi tanırsın, hiçbir şeyden korkmadığımı da bilirsin sen. Şimdi paralarının hesabını yapıp, bu kadar paranın seni ölümden kurtaracağını düşünüyorsun."

Dowsett, "Senin asıldığını göreceğim elbet," diye cevap verdi.

"Vallahi de billahi de göremeyeceksin. Eğlence başladığı zaman, ilk olarak seni nallayacağım. Sonunda beni asarlar tabii, ama sen sağ kalıp da göremeyeceksin ki benim asıldığımı. Ben yasalara göre kim bilir ne zaman asılacağım, ama siz hepiniz burada ve şimdi geberecekseniz; anladınız mı? Mezarlarınızın üstünde otlar biterken, beni ne zaman asacaklarından haberiniz bile olmayacak, ama ben sizleri gebertmiş olmanın zevkini uzun süre tadacağım."

Günışığı sustu.

Letton acayip, incecik bir sesle:

"Beni öldürmeyeceksiniz herhalde?" diye sordu.

Günışığı başıyla hayır işareti yaptı:

"Çok pahalı bir iş bu. Değmezsiniz siz buna. Nasıl olsa kavımı biraz sonra geri alacağım. Zannederim sizler de morgun yolunu tutmaktansa bana kavımı hemen geri vermeyi tercih edersiniz."

Uzun bir sessizlik oldu.

"Eh, ben kartlarımı dağıttım. Oyunu oynayıp oynamamak size kalmış. Yalnız siz düşünürken ben size bir uyarıda bulunayım: Eğer şu kapı açılır da, içinizden biri eşeklik eder, şüphe çekecek bir harekette bulunursa, hemen o anda mıhlamaya başlarım. Bu odadan dışarı tek kişi çıkamaz bakın, tabii canlı olarak demek istiyorum."

Üç saatlik uzun bir oturum yapıldı. Üç kişinin karar vermesine sebep olan etken büyük otomatik tabanca değil, Günışığı'nın

bunu kullanacağına inanmış olmalarıydı. Buna sade o üç kişi değil, Günışığı'nın kendisi de inanmıştı. Eğer paralarını geri vermezlerse, üçünü de öldürmeyi iyice koymuştu kafasına. Hemen o anda on milyon doları nakit olarak toparlamak kolay bir iş değildi, bu bakımdan da ister istemez gecikmelerle karşılaşılıyordu. Bay Howison'la başkâtip belki on-on beş kere odaya çağrıldı. Onlar geldiği vakit Günışığı sakin sakin ya sigarasını sarıyor, ya da yakıyor ama tabancası kucağında, gazetenin altında duruyordu. Nihayet işin sonu geldi. Dışarıda bekleyen otomobilden, hazır duran bavulu getirttiler, Günışığı bütün paraları içine doldurdu. Son sözünü söylemek için kapıyı açmadan önce döndü:

"Size iyice anlatmak istediğim bazı şeyler var," dedi. "Ben bu kapıdan çıktığım anda serbest kalacaksınız, o bakımdan size nasıl hareket edeceğinizi ben söyleyeceğim. Birincisi, hakkımda tutuklama emri çıkartırmak filan yok, anlaşıldı mı?.. Bu parayı sizden çalmış değilim; benim param bu. Eğer beni nasıl dolandırdığınız, benim de sizi nasıl tekrar faka bastırdığım bir duyulacak olursa bütün millet güler size, hem de kahkahalarla güler. Bu kahkahalar ise hiç de hayrınıza olmaz. Üstelik benden dolandırdığınız parayı, ikinci bir kez benden zorla almaya kalkışacak olursanız, topunuzu kurşunlarım ve öldürmeden de bırakmam, bunu bilin. Sizin gibi uyuz kediler, Yanan Gün'e tırnak geçiremez. Kazandığınız an kaybettiniz demektir; bir sürü cenaze çıkar sonra. Gözüme bakarsanız ciddi konuştuğumu anlarsınız. Masanın üstündeki bütün koçanlar da sizin olsun. İyi günler."

Kapı Günışığı'nın arkasından kapanır kapanmaz, Nathaniel Letton telefona atıldı, ama Dowsett onu durdurdu.

"Ne yapıyorsun?" diye sordu.

"Polis! Soygunculuk bu resmen. Tahammül edemem böyle şeye ben. Tahammül edemem diyorum sana!"

Dowsett acı acı gülümsedi, aynı zamanda da Letton'u geri geri itip iskemlesine oturttu.

"Konuşuruz bunu sonra," dedi; Leon Guggenhammer de onun tarafını tutuyordu.

Sonunda hiçbir şey çıkmadı bu işten. Mesele üç adam arasında bir sır olarak kaldı. Günışığı da tek kelime sızdırmadı dışarıya; yalnız o akşam, yataklı kompartımanda rahatça yaslanıp ayakkabılarını çıkararak ayaklarını masanın üstüne dayarken kendi kendine uzun uzun güldü.

New York meselesinin aslı astarı hiçbir zaman öğrenilemedi; akla uygun bir açıklama yolu bulamadılar. Günışığı'nın tam anlamıyla iflas etmiş olması gerekiyordu, halbuki çok geçmeden onun yine yüklü bir sermayeyle San Francisco'da ortaya çıktığı görülmüştü. Giriştiği teşebbüslerin hacmi, örneğin Panama Postası gibi firmaları sırf para gücüyle dize getirerek, Sheftly'nin gücünü kırıp tamamıyla kendi kontrolü altına alması ve hisselerini iki ay içinde, söylentilere göre muazzam bir avansla Harriman'lara satması sermayesinin büyüklüğünün bir kanıtıydı.

V

Günışığı San Francisco'ya döndükten kısa bir süre sonra ününü genişletti. Bazı bakımlardan bu ün hiç de öyle kıskanılacak bir ün değildi. Günışığı korkulan bir adam olmuştu. Yırtıcı, dövüşken bir kaplan haline gelmişti. Oynadığı oyun kırıcı dökücü bir oyundu ve yumruğunun ne zaman kimin tepesine ineceğini kimse kestiremiyordu. Herkesi hayretler içinde bırakan işler yapıyordu. Yabani Kuzey'den pırıl pırıl, yorulmamış bir kafayla gelen Günışığı'nın zekâsı klişeleşmiş düzenler üzerine değil, tamamıyla yeni, alışılmamış oyunlar üzerine çalışıyor, akla hayale gelmeyen numaralar icat ediyor, hasımlarını hep gafil avlıyordu. Mücadelede bir kere üste çıktı mı, artık aman vermeden vuruyordu. "Bir Kızılderili kadar merhametsiz" diyorlardı onun için; bunu söyleyenler yerden göğe kadar da haklıydı.

Öte yandan herkes onu "dürüst" olarak tanıyordu. Kendisi kimsenin sözüne güvenmediği halde, onun verdiği söz bir senet kadar sağlamdı. Günışığı, 'centilmen sözü'ne dayanan bütün önerileri gülerek çeviriyordu. Onunla iş yapan kimseler de, eğer

bir centilmen olarak şereflerini tehlikeye düşürecek bir davranışta bulunurlarsa, eninde sonunda, hiç beklenmedik bir anda esaslı bir sille yiyiveriyorlardı. Günışığı herhangi bir işte bütün kozlara hâkim olmadan söz vermiyordu. Ondan sonra da onun verdiği sözü kabul edip etmemek karşıdakine kalmış bir işti.

Meşru yoldan yapılan yatırımların, Günışığı'nın oynadığı oyunda yeri yoktu. Meşru yatırımlar onun parasını bağlıyor, aynı zamanda da riski azaltıyordu. Onu işin kumar tarafı büyülüyordu; istediği gibi, pervasızca oynayabilmesi için de parasının her zaman emrine hazır bulunması gerekiyordu. Kısa vadeli bir-iki iş dışında parasını hiç bağlamadan, bir işten öbürüne atlayarak devamlı çeviriyor, sermaye okyanusunda bir korsan gibi hareket ediyordu. Yüzde beş kazanç getirecek sağlam bir işe başını bile çevirip bakmıyor; ama ya bütün parasını kaybedeceği, ya da yüzde elli, hatta yüzde yüz kazanacağı riskli çarpışmalı, kılçıklı bir iş ona hayatının en büyük zevkini tattırıyordu. Oyunu kurallarına uygun olarak, ama merhametsizce oynuyordu. Bir adamı ya da bir firmayı alaşağı ettiği zaman, karşıdaki eğer sızlanacak olursa, eskisinden beter vuruyordu beline. Mali yönden gelen her türlü yalvarmaya kulaklarını tıkamıştı. Tamamıyla serbest çalışıyor, hiçbir kimseyle iş hususunda dostluk kurmuyordu. Arada şurada kurulan bu gibi dostluklar, sadece amaca ulaşmak için başvurulmuş bir yoldan ibaret kalıyor ve Günışığı iş alanındaki müttefiklerine, fırsat buldukları anda kendisini aldatacak ya da mahvedecek kişiler gözüyle bakıyordu. Bununla beraber, bu görüşüne rağmen kendisi müttefiklerine daima sadık kalıyor, ama bu sadakati, ancak onların sadakatleri süresince devam ediyordu. Karşı tarafın bir ihanetine uğradı mı vay hallerine; işte o zaman Günışığı canavar kesiliyordu.

Pasifik kıyısının iş adamlarıyla bankerleri, Charles Klinker, California ve Altamont Tröst Kumpanyası dersini hiçbir vakit unutmadılar. Klinker, kumpanyanın başkanıydı. Günışığı'yla ortak olarak, San José Interurban Şirketi'ne yüklendiler. Güçlü Lake Power ve Electric Lighting firmaları bellerini doğrultunca

bunu fırsat bilen Klinker bu sefer mücadelenin en kritik noktasında Günışığı'na saldırdı. Günışığı bu işten sıyrılana kadar üç milyon kaybetti, ama sıyrıldığı zaman da California ve Altamont Tröst Kumpanyası'nın hesabı görülmüş, Charles Klinker ise intihar etmek zorunda kalmıştı. Günışığı sadece San José Interurban üzerindeki hâkimiyetini kaybetmekle kalmamış, savaş süresince bütün cephe boyunca ağır kayıplar vermişti. İşten anlayanlara göre, bir uzlaşmaya yanaşsaydı, bundan çok daha az kayıpla çıkabilirdi savaştan. Halbuki o San José Interurban ve Lake Power'i bir kenara bırakıp, Napolyonvari bir hızla Klinker'e saldırmıştı; hem de öbür tarafta savaş kaybettiği bir sırada. Klinker'in bunu aklından bile geçirmeyeceğini çok iyi biliyordu Günışığı. Ayrıca, aslında sağlam bir kuruluş olan California ve Altamont Tröst Kumpanyası'nın, Klinker'in şirket paralarıyla girdiği spekülasyonlar yüzünden sarsıntı geçirmekte olduğunu da biliyordu. Yine aynı kumpanyanın, bu spekülasyonlar sayesinde birkaç ay içinde belini iyice doğrultacağını, bu yüzden, eğer vuracaksa derhal vurması gerektiğini de biliyordu. Ağır kayıplarıyla ilgili olarak, "Kaybedilen bu paralar fazlasıyla cebime girecektir," dediğini yazmıştı gazeteler. "Bu paralar benim gelecekteki sigortamın primidir. Bundan sonra beni aldatmaya kalkışanlar, böyle bir işe girişmeden önce iki kere düşüneceklerdir."

Gaddarlığının sebebi, birlikte oynadığı insanları aşağı görmesiydi. Yüzde birinin bile gerçekte dürüst insanlar olmadığını biliyordu. Dürüstlere gelince; hileyle dolu bir oyunda oynadıkları için, eninde sonuna kaybedip batacakları kehanetini ileri sürüyordu. New York'ta edindiği deneyim gözünü iyice açmıştı. İş oyununda içyüzünü örten peçeleri yırtmış, her şeyi bütün çıplaklığıyla görmüştü. Endüstri ve toplum hakkındaki fikirleri genellikle şöyle özetlenebilirdi:

Toplum, örgütlenmiş büyük bir hileli kumar oyunundan ibaretti. Bu oyunda evlerine kapanıp kalacak kadar zayıf olmayan, ama odun yarmak ya da su taşımaktan öteye geçecek kadar da güçleri bulunmayan bir sürü yeteneksiz erkekler ve kadınlar var-

dı. Bir de, bu örgütlü hile oyununu ciddiye alıp saygı duyan budalalara rastlanıyordu. İşte bunlar, hileli oyunu olduğu gibi gören, ne olduğunu bilenler için kolay birer avdılar.

Servetin kaynağı emekti, meşru çalışmaydı. Yani, ister bir çuval dolusu patates, ister bir kuyruklu piyano, ister kocaman bir otomobil olsun, hepsi de bir çalışmanın tamamlanması sonucunda elde ediliyordu. Hileli oyun ise sonraki dağıtım sırasında ortaya çıkıyordu. Günışığı, otomobili ya da kuyruklu piyanoyu yapmak için ter dökenlerin nasırlı elli çocukları arasında, otomobillerde keyif süren veya kuyruklu piyano çalana rastlayamamıştı. Bunun nasıl olduğunun açıklaması işe hileli oyunun içindeydi. Binlerce adam geceleri uyumadan, işçilerle işçilerin ürettiği şeyler arasına nasıl gireceklerini düşünüp planlar yapıyordu. Bu planları yapanlar iş adamlarıydı. Bunlar işçilerle onların ürettikleri şeyler arasına girince de kendilerine büyük bir pay ayırıyorlardı. Alacakları payın büyüklüğünü belirleyen şey ise eşitlik kuralı değil, kendi güçlerinin, kendi domuzluklarının büyüklüğüydü. Prensip, kazıklayabildiğin kadar kazıkla prensibiydi. İş oyunlarında herkesin böyle yaptığını görmüştü.

Bir gün, keyifli bir anında (kuvvetli bir öğle yemeğiyle birkaç kadeh kokteylin verdiği keyifti bu), asansörcü çocuk Jones'la bir konuşma geçti aralarında. Jones, saçları karmakarışık, isyankâr ruhlu, görevini umursamadan müşterilere hakaret edebilecek tipte, ince yapılı bir delikanlıydı. Günışığı'nın dikkatini çeken de onun serkeş hali olmuş, bunun sebebini anlamakta da gecikmemişti. Delikanlı, kendi saldırgan sınıflandırışına göre bir proleterdi; hayatını yazarak kazanmak istemişti. Dergilerde iş bulamayıp da karnını doyurmak, başını sokacak bir yer bulmak zorunda kalınca, Los Angeles'dan yüz mil kadar ötedeki Petacha Vadisi'ne gitmişti. Kurduğu plana göre gündüzleri çalışacak, geceleri yazacak ve okuyacaktı. Ne var ki, demiryolları elinde avucunda para bırakmamıştı. Petacha kurak topraklı bir yerdi ve orada sadece üç şey çıkıyordu: sığır, odun ve odun kömürü. Demiryolları, bir vagon dolusu sığırı Los Angeles'a götürmek için nakliye ücreti

olarak sekiz dolar alıyordu. Jones'a göre bunun sebebi, sığırların ayaklarının olmasıydı; zira sığırların aynı mesafeye yürütülerek götürülmesi de aşağı yukarı aynı masrafa gelirdi. Ama yakacak odunun ayakları yoktu, bunun için de demiryolları bir vagon odunun nakliye ücreti olarak yirmi dört dolar alıyordu.

Böylece günde on iki saat eşek gibi çalışan oduncu Jones, odunların Los Angeles'daki satış fiyatlarından nakliye ücreti çıktıktan sonra bir dolar altmış sent kazanabiliyordu. Jones, odunlarını odun kömürü haline getirerek, bu oyunun ön safına geçmeyi düşünmüştü. Yaptığı tahmini hesaplar elverişliydi... Gelgelelim, demiryolları şirketinin de kendine göre birtakım hesapları vardı. Demiryolları bir vagon dolusu odun kömürüne kırk iki dolar nakliye ücreti koydu. Üç ay sonunda hesaplarını çıkaran Jones bir de baktı ki, hâlâ günde bir dolar altmış sentten bir sent fazla kazanamıyordu.

"Ben de vazgeçtim," diye sözünü bitirdi Jones. "Bir yıl kadar serserilik yaptım, sonra demiryollarıyla hesaplaşmayı kafama koydum. Ufak tefek şeylerle oyalanmayı bıraktım, bir yaz kalkıp Sierra'lara vardım, çığ siperlerini ateşe verdim. Yangın onlara otuz bin dolarcığa patladı. Zannederim bu da Petacha'da bana kaybettirdiklerini aşağı yukarı karşılar."

Günışığı ciddi bir tavırla:

"Böyle bir şeyi başkalarına söylemekten korkmuyor musun evlat? diye sordu.

"Zerre kadar korkmuyorum," dedi öbürü. "İspat edemezler ki. Sen benim böyle söylediğimi iddia edersin, bense söylemediğimi iddia ederim, jüri de bir sürü delil ister karar verebilmek için."

Günışığı bürosuna gidince uzun boylu düşündü. Tamam işte: Kazıklayabildiğin kadar kazıkla. Baştan sona kadar oyunun kuralı buydu; oyunun devamını sağlayan şey de, her Allahın günü, kazıklanmaya elverişli birinin dünyaya gelmesiydi. Eğer her gün bir Jones dünyaya gelseydi, oyun fazla uzamazdı. İşçiler birer Jones olmadığı için oyuncular Tanrı'ya şükretmeliydi.

Öte yandan oyun bu kadarla kalmıyordu; daha önemli, daha büyük aşamaları vardı. Ufak iş adamları, dükkân sahipleri ve aynı çeşitten olan öbürleri, işçinin ürettiğinden koparabildiklerini koparıyorlardı; ama işçiyi ufak iş adamları yoluyla asıl soyanlar büyük iş adamlarıydı. Küçük iş adamları, Petacha Vadisi'nde çalışan Jones gibi, olsa olsa geçimlerini sağlayabiliyorlardı paylarına düşenden. Aslına bakılırsa bunlar, büyük iş adamlarının ücretli memuru gibi bir şeydi. Bu büyük iş adamlarından da büyükler vardı. Bunlar işçilerle işçilerin ürettikleri mal arasına girmek için, sürü sürü ve kolay akıl erdirilemeyen birtakım karmaşık yollara başvururlardı. Bunlar, kumarbazlık ruhlarına işlediği için, doğrudan kazandıklarıyla yetinmeyerek birbirlerine saldırarak birbirlerini de soyarlardı. Oyunun bu aşamasına da yüksek maliye adını verirlerdi. Aslında işleri işçileri soymaktı, ara sıra birbirlerine dönüp, birikmiş sermayelerini yağmalarlardı. İşte, kendisine Holdsworthy'nin yaptığı elli bin dolarlık akınla, Dowsett, Letton ve Guggenhammer'in yaptıkları on milyonluk akın da bunu gösteriyordu. O da *Panama Postası*'na saldırdığı zaman aynı şeyi yapmıştı. Kendi kendine, 'Soyanları soymak, zavallı işçileri soymaktan daha zevkli bir oyun,' diye karar verdi.

Böylece Günışığı hiç felsefe okumadığı halde, kendisine 20. yüzyıl üstün insanının mevki ve işini seçti. Çok ender istisnalarla, iş ve maliye alanlarının üstün insanları arasında "noblesse oblige"* diye bir şey bulunmadığını gördü. Zeki bir seyyahın Alta-Pacific Kulübü'nde verdiği bir yemek sonrası konuşmasında söylediği gibi, "Hırsızlar arasında namus vardır, hırsızları namuslu kişilerden ayıran da budur," diye düşünüyordu Günışığı da. Bu laf gerçeğin tam bir ifadesiydi. Bu modern üstün insanlar, kurbanlarına öğütledikleri doğru ve yanlış kuralları kendileri uygulamayan sefil bir haydut sürüsünden başka bir şey değildi. Bunlar arasında namus sözünün değeri, o sözü tutmak zorunluluğunu duydukları sürece vardı. Çalmayacaksın tanrısal emri, sadece namuslu işçiye uygulanırdı. Kendilerine, o üstün insanla-

* Fransızca bir deyim: Asaletin gerektirdiği gibi. *-çev.*

ra gelince, onlar bu gibi emirlerin de üstündeydiler. Çalıyorlardı, çalıyorlardı, hem de nasıl çalıyorlardı; üstelik de hırsızlıklarının hacmiyle orantılı bir saygı görüyorlardı kendileri gibi olanlardan.

Günışığı oyuna devam ettikçe durum daha da belirginleşiyordu. Bütün soyguncuların amacı ötekini soymak olduğu halde, güruh çok iyi örgütlenmişti. Mahalle politikacısından, Amerika Birleşik Devletleri Senatosu'na kadar bütün siyaset mekanizması aslında onların kontrolü altındaydı. Soygunculuğa üstünlük hakkı tanıyan yasaları geçiriyor ve polis, şerif, milis ve ordu kuvveti yoluyla bu yasaları uyguluyorlardı. Üstelik çok kolay ve tatlı bir işti bu. Bir üstün insanın en büyük düşmanı, bir başka üstün insandı. Büyük aptal halk yığınının hiç önemi yoktu. Onlar öyle aşağılık bir çamurdan yaratılmışlardı ki, en aşağılık ve düzenbaz bile onları kandırabilirdi. Üstün insanlar, sadece zincirleme soygunu idare ediyor ve işçilerin soyulması ağırlaştığı, monoton bir gidiş aldığı zaman da dönüp birbirlerini soyuyorlardı.

Günışığı bir filozof gibi düşünüyordu, ama filozof değildi. Ömründe kitap okumamıştı o. Kendi bildiğinden şaşmayan pratik bir adamdı, kitap okumak aklının köşesinden bile geçmemişti. O, hayatın anlaşılabilmesi için kitap okumanın gerekli olmadığı bir yerde basit bir hayat yaşamıştı, şimdi içinde yaşadığı bu karmaşık hayat da öteki kadar basit geliyordu kendisine. Bunun da hilelerini, sahteciliklerini görmüş, bunun da Yukon'daki kadar basit olduğunu anlamıştı; insanlar aynı hamurdan yapılmıştı. Hepsinde aynı istekler, aynı tutkular vardı. Maliye, daha büyük çapta bir poker oynuyordu. Bunun oyuncuları da birer servet büyüklüğünde kavla oynayan kumarbazlardı. İşçiler nafakalarını çıkarmak için didinen insanlardı. Oyunun ebedî kurala uygun oynandığını görmüş, kendisi de katılmıştı buna. Haydutlar tarafından örgütlü olarak sarhoş edilen insanlığın o muazzam hiçliği onu şaşırtmamıştı. Bu, doğa düzeniydi. Aslında insanoğlunun bütün çabası boşunaydı. Bunun örneklerini çok görmüştü o. Stewart Irmağı üzerinde arkadaşları açlıktan kıvrana kıvrana ölmüştü. Altın arayıcılığında sakal ağartmış eskiler, Bonanza ve

Eldorado'da bir tek hak alamazken, yeni gelen İsveçliler, çaylaklar gözleri kapalı milyoner olup çıkmışlardı. İşte hayat buydu ve bu hayat, neresinden alınırsa alınsın, amansızdı. Medeni dünyadaki insanlar da soygunculuk yapıyordu, çünkü öyle yaratılmışlardı. Açlık nasıl insanın midesini kazır, buzun soğuğu nasıl ısırır, kedi nasıl tırmalarsa onlar da öyle soyuyorlardı.

İşte Günışığı böylelikle başarılı bir sermayedar oldu. İşçileri soymaya kalkmadı hiçbir zaman. Sadece canı istemediği için değil. İşçileri soymak çok kolaydı, zira çok aptaldı onlar. İngiltere'de bulunduğunu duyduğu özel av korularında beslenen, yağ bağlamış sülünleri rahat rahat öldürmek gibi bir şeydi bu. Ona göre spor, başarılı soyguncuları kıstırıp ganimetlerini ellerinden almaktı. Bu hem heyecanlı, hem de eğlenceliydi, üstelik bazen iyi dövüş de çıkarıyorlardı hani. Masal kahramanı Robin Hood gibi Günışığı da zenginleri soyuyor, ufak bir kısmını da olsa yoksullara dağıtıyordu. Kendine göre bir hayırseverlik anlayışı vardı. İnsan sefaletinin büyük halk yığınları içindeki görünüşü onun için hiçbir şey ifade etmiyordu. Bu, ona göre ebedî düzenin bir parçasıydı. Profesyonel iyilik bezirgânlarına hiç tahammülü yoktu. Öte yandan, verdiklerini de vicdanı rahat etsin diye vermiyordu. Kimseye hiçbir borcu yoktu, bu bakımdan da vicdanını huzura kavuşturma düşüncesi söz konusu olamazdı. O, verdiğini, cömertliğinden gelen bir hediye gibi veriyordu ve yalnız çevresindekilere veriyordu. Ne Japonya'daki bir deprem felâketi, ne de New York'ta bir park kurmak için açılan yardım kampanyasına katılırdı. Buna karşılık, istediği kitabı yazsın diye, asansörcü çocuk Jones'u bir yıl beslemişti. St. Francis Oteli'ndeki garsonun verem olan karısını Arizona'ya yollatmış, kurtuluş umudu olmadığını öğrenince de sonuna kadar karısının yanında kalsın diye garsonu da göndermişti. Batıdaki bir cezaevinde, hükümlünün birinden, atkuyruğundan yapılmış bir dizgin satın alınış, çok geçmeden de yarım düzine hükümlünün satmak için dizgin ördüğünü öğrenerek sevinmişti. Dizginlerin her birine yirmi dolarla elli dolar arasında para ödeyerek hepsini satın almıştı Günışığı. Bunlar güzel,

alın teri ürünlerdi ve Günışığı yatak odasının duvarlarında ne kadar boş yer varsa bunlarla süsledi.

Yukon'daki zorlu hayat koşulları Günışığı'nın yüreğini katılaştırmamıştı. Bu sonucu medeniyet doğurdu. Şimdi oynadığı yırtıcı, gaddarca oyun, o yayvan Batılı şivesiyle birlikte, yumuşaklığını da alıp götürmüştü. Konuşma tarzıyla birlikte düşünce tarzı da keskin, sinirli bir hal aldı. Oyunun hızlı akışı içinde, o eski yumuşak, doğal haline dönmeye gittikçe daha az vakit bulabiliyordu. Bu değişiklik yüzünde de işini bırakıyordu. Yüz çizgileri sertleşmişti. Dudaklarının kenarındaki o tatlı kıvrımlar, göz kenarlarındaki gülen kırışıklıklar daha seyrek beliriyordu artık. Bir Kızılderiliye benzeyen parlak, kara gözlerinde şimdi, kudretli olduğunu bilmenin verdiği zalimce, gaddarca bir ışıltı vardı. O müthiş yaşam gücü yine devam ediyor ve âdeta bütün benliğinden fışkırıyordu, ama artık bu yaşam gücü, ezen, fetheden insanın gücüydü. İlkel doğayla yaptığı eski mücadeleleri hiçbir belirli kişiye yönelmemişti; şimdiki savaşlarıysa, tüm kendi cinsinin erkeklerine karşıydı. Karlı yollarda, buzlu yollarda çektiği zahmetlerin onda bıraktığı izler, kendi cinsinden erkeklerle yaptığı savaşın bıraktığı acıların keskinliği yanında hiç kalırdı.

Eski yumuşaklığından bir şeyler hâlâ kalmıştı, ama bu çokluk geçici, zorlama ve genellikle de yemeklerden önce aldığı kokteyllere bağlı olurdu. Kuzey'deyken, gelişigüzel, düzensiz aralarla içer, içtiği zaman da şişeler devirirdi; şimdi ise sistematik ve disiplinli içiyordu. Bu bilinçaltı bir gelişmeydi, ama beden ve kafa durumuna dayanıyordu. Kokteyller Günışığı için bir sığınak yerine geçiyordu. Girişimlerin cüretkârca ve atılganca oluşundan ileri gelen sinir gerici büro çalışmalarına, hiç iş düşünmeden, bu konularda kafa yormadan ara vermesi gerekiyordu; haftalar, aylar süren denemelerinden içkinin kendisine bunu sağladığını anlamıştı. İçki, taştan bir duvar meydana getiriyordu. Sabahları ya da çalışma saatleri içinde ağzına içki koymuyordu; ama bürosundan ayrılır ayrılmaz bilincini ikiye bölen bu taştan duvarın arkasına sığınıyordu hemen. O zaman büro çalışmalarıyla ilgili def-

ter kapanıyor, büro yok oluyordu. Öğle yemeğinden sonra büro, kafasında bir iki saat daha yaşıyor, sonra bürodan ayrılırken, taş duvarı hemen kuruveriyordu. Tabii istisnalar olmuyor değildi; kendini öyle disiplinli alıştırmıştı ki, eğer geceleri bir konferansa katılacak ya da iş ilişkileri içinde düşmanları veya müttefikleriyle karşılaşacak, kampanyalar planlayıp idare edecekse, bir kadeh bile içmiyordu. Ama iş biter bitmez her zamanki gibi bir martini ısmarlıyordu kendine, hem de yeniden aynı konuya dönmemek için büyük bir bardak içinde, duble martini.

VI

Günışığı'nın hayatına Dede Mason girdi. Hiç hissettirmeden olmuştu bu giriş. Günışığı o zamana kadar Dede Mason'ı, biricik kâtibi ve sırdaşı Morrison'la birlikte ayak işlerine bakan çocuk gibi, bir üstün insanın kumarhane bürosunun geri kalan aksesuarıyla birlikte, kişiliği bulunmayan bir şey olarak kabul etmişti. İlk aylarda gözlerinin rengini sorsalar söyleyemezdi Günışığı. Dede Mason kumraldı, sarışına yakın açık kumral; halbuki Günışığı'nın bilinçaltında, sanki kız esmermiş gibi bir izlenim yer etmişti. Ayrıca, kızın zayıf olmadığını hatırlayabilmesinin yanı sıra, onun şişman olduğuna dair de bir fikri yoktu. Nasıl giyindiği konusunda da sorsalar hiçbir şey söyleyemezdi. Bu gibi meselelere göre eğitilmiş değildi Günışığı'nın gözleri; hoş, aldırdığı da yoktu ya! Kafasında kızın çıplak dolaştığına dair hiçbir izlenim olmadığına göre, demek ki bir şeyler giyiyordu işte, onun için de bunun üzerinde durmuyordu. Onu sadece "Bayan Mason" diye tanıyor, onun bir stenograf olarak hızlı ve doğru yazdığının farkında olmasına rağmen, hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Bununla birlikte kızın stenograflık nitelikleriyle ilgili izlenimi de belli belirsizdi, zira başka stenograf tanımadığından, stenografların hepsinin hızlı ve doğru yazdığını zannederdi.

Günışığı bir sabah mektupları imzalarken, görüşeceğim kelimesine rastladı mektuplardan birinde. Mektuba çabucak göz

gezdiriverince, bir sürü **cem-cam** yapısında kelime bulunduğu halde, **ceğim-cağım** yapısında başka kelimeye rastlamadı. **Görüşeceğim,** ayrı yapısıyla bir taneydi, bir tane olduğu için de göze çarpıyordu. Günışığı çağırma ziline iki kere bastı, bir dakika sonra Dede Mason içeri girdi.

Mektubu kıza uzatıp yanlışı işaret ederek:

"Ben böyle mi söyledim, Bayan Mason?" diye sordu.

Kızın yüzünden belli belirsiz bir öfke bulutu geçti. Bir suçlu durumuna düşürülmüştü.

"Benim hatam," dedi. Ama acele acele, "Özür dilerim. Yalnız, kelime yanlış değildir," diye ekleyiverdi.

"Yanlış olmadığını nereden çıkarıyorsunuz?" diye ısrar etti Günışığı. "Benim düşünceme göre yanlıştır bu."

O sırada Dede Mason kapıya varmıştı. Mektup elinde geri döndü.

"Yanlış değildir."

"Ama o zaman bütün öbür **yapıcam, edicemler** yanlış oluyor," diye itiraz etti Günışığı.

"Evet yanlıştır. Düzelteyim mi onları?"

Günşığı, **"Pazartesi günü meseleyi sizinle görüşeceğim,"** diye cümleyi yüksek sesle okudu. Okurken yüzü ciddi bir ifade almış, kulaklarını dikkatle kendi sesine vermişti. Başını salladı:

"Bana doğru gelmiyor Bayan Mason," dedi. "Doğru gelmiyor. Bana kimse böyle yazmıyor ki! Hepsi de okumuş adamlar, ama **Yapıcam-edicem** diye kullanıyorlar. Öyle değil mi?"

"Evet," dedi kız, sonra da hemen düzeltmeyi yapmak için kendi odasına geçti.

O gün öğle yemeğini birlikte yediği grubun içinde bir İngiliz mühendisle tanıştı Günışığı. Başka zaman olsa hiç dikkat etmeden geçerdi, ama meseleyi stenografıyla daha yeni tartıştığı için İngilizin kelimeleri hep **yapacağım-edeceğim** şeklinde kullanışı derhal dikkatini çekti. Konuşma sırasında bu **gibi** kelimeler birçok sefer geçtiği için, Günışığı yanlış duymadığına iyice emin oldu.

Yemekten sonra kulüp üyelerinden biri olan Mcintosh'u bir köşeye çekti. Bu adamın rugby alanındaki ününden onun kolejde okumuş biri olduğunu bilirdi.

"Buraya bak Bunny," diye sordu. "Hangisi doğru; **Pazartesi günü meseleyi sizinle görüşeceğim; Pazartesi günü meseleyi sizinle görüşecem?**"

Eski futbol kaptanı bir dakika kadar fena halde kafa yordu mesele üzerinde.

"Eğer biliyorsam ne olayım!" diye itiraf etti sonunda. "Ben nasıl söylüyorum?"

"Oo, tabii **görüşecem** şeklinde söylüyorsun."

"O halde öteki doğrudur. Emin olabilirsin. Gramerden hep sıfır alırdım."

Bürosuna dönerken, yolda bir kitapçıya uğrayan Günışığı bir gramer kitabı aldı ve bürosunda, ayaklarını masanın üzerine dayayıp tam bir saat soluk almadan kitabı inceledi.

Bir saat sonunda, "Eğer kız haklı değilse ben de ne olayım," diye yüksek sesle konuştu. Stenografı ilk defa gözünde önem kazandı. O zamana kadar onu bir dişi yaratık, büro eşyasının bir parçası diye görmüştü. Ama kız şimdi birçok iş adamından ve kolej mezunlarından iyi gramer bildiğini ispat edince, bir kişilik kazanıvermişti. Ne var ki kız, Günışığı'nın kafasında **görüşeceğim** kelimesinin mektup sayfasında durduğu gibi kuşkulu duruyordu; bu yüzden Günışığı ona dikkat etmeye başladı.

O akşamüstü kız bürodan çıkarken, Günışığı onu izleme fırsatını bulabildi. İlk defa onun biçimli bir bedeni olduğunu, giyinişinin de fena olmadığını fark etti. Kadın giyiminden hiç anlamadığı için, Dede Mason'un ısmarlama elbisesinin biçki dikişindeki mükemmelliği göremedi tabii, sadece elbisenin bıraktığı genel izlenimin iyi olduğunu fark edebildi. Kötü bir yanını görmediğine göre iyiydi kız.

Dede Mason büronun dış kapısından çıkıp gözden kaybolduktan sonra, Günışığı'nın onun hakkındaki yargısı, "sevimli bir kızcağız" oldu.

Ertesi sabah ona mektup yazdırırken, saçlarının tarzını beğendiği sonucuna vardı kendi kendine, ama bu saç tarzının nasıl olduğunu imkânı yok tarif edemezdi. Bıraktığı etki güzeldi, işte o kadar. Kız, Günışığı'yla pencere arasında oturuyordu. Günışığı onun saçlarının, altuni kızıla çalan açık kahverengi olduğuna dikkat etti. Donuk güneş ışığı bu saçlarda göze çok hoş görünen alev pırıltıları tutuşturuyordu. Böyle bir şeyi şimdiye kadar görmemiş olmasına hayret etti.

Mektubun yarısında, bir gün önceki tartışmanın çıkmasını doğuran yapıda bir cümleye geldiler. Günışığı, gramer kitabıyla bir saat nasıl didiştiğini hatırladı ve "Yakında **sizinle** buluşacağım," diye yazdırdı.

Bayan Mason elinde olmaksızın ve aslında beklemediği bir şeyle karşılaşmış olmasının verdiği bir hayretle başını kısa bir an için kaldırıp Günışığı'na baktı, sonra hemen gözlerini indirerek yazıya devam etti. Ama bu kısa süren bakış esnasında, Günışığı onun gözlerinin gri olduğunu görmüştü. İleride bu gri gözlerde altın rengi pırıltıların da zaman zaman yer aldığını öğrenecekti; ama şimdilik yeteri kadarını görmüş ve oldukça şaşırmıştı. Zira birdenbire, şimdiye kadar kızı hep kahverengi gözlü ve esmer zannettiğinin farkına varmıştı.

Kızılderililerinkine benzeyen, sert çizgili yüzünün görünüşüne yakışmayan utangaç bir gülümsemeyle:

"Meğer siz haklıymışsınız," dedi.

Mükâfat olarak, kızın gözlerini tekrar kaldırıp kendisine baktığını, üstelik hafifçe gülümsediğini de gördü ve onun gözlerinin gerçekten gri renkli olduğuna iyice inandı bu sefer.

"Ama yine de kulağa doğru gibi gelmiyor," diye şikâyet etmekten de geri kalmadı.

Dede Mason bu sefer açıktan açığa güldü.

"Affedersiniz," diyerek acele özür diledi, ama hemen arkasından da, "Ne tuhafsınız," kelimeleri döküldü ağzından.

Günışığı'na bir acemilik geldi, üstelik güneşin kızın saçlarında tutuşturduğu pırıltılar da devam ediyordu.

"Tuhaflık olsun diye söylemedim," dedi.

"Ben de ondan güldüm ya! Ama yine de şimdi söylediğiniz gramere uygundur."

Günışığı içini çekerek, "Pekâlâ," dedi. **"Yakında sizinle buluşacağım..."** Burasını yazdınız mı?"

Böylece mektup yazdırma işi devam etti.

Günışığı yapacak işi olmadığı zamanlar, kızın kitaplar, dergiler okuduğunu ya da örgü ördüğünü keşfetti.

Bir seferinde onun masasının yanından geçerken Kipling'in şiir kitabını gördü, kitabı eline alıp şaşkın şaşkın sayfalarını karıştırdı.

"Okumayı seviyor musunuz Bayan Mason?" diye sordu kitabı bırakırken.

"Ah, evet, çok seviyorum."

Bir başka seferinde Wells'in bir kitabını, *The Wheels of Chance*'ı gördü Günışığı.

"Neden söz ediyor bu kitap?" diye sordu kıza.

"Ah, bir roman işte, bir aşk öyküsü."

Dede Mason sustu, ama Günışığı'nın hâlâ beklediğini görünce devam etmek zorunda kaldı:

"Ufak bir kasabadaki bir manifaturacının tezgâhtarından söz ediyor; adam tatilinde bisikletiyle gezmeye çıkıyor ve kendisinden çok yüksek aileden bir kıza âşık oluyor. Kızın annesi çok sevilen bir yazardır. Çok ilgi çekici, aynı zamanda acıklı, hatta trajik bir durum ortaya çıkıyor. Okumak ister miydiniz?"

Günışığı, "Adam kızı elde ediyor mu?" diye sordu.

"Hayır; zaten mesele de orada ya! Bu adamın..."

Günışığı hayretler içinde Dede Mason'un lafını keserek:

"Adam kızı elde edemediği halde, siz bu kadar sayfayı, yüzlerce sayfayı, adamın kızı elde edemediğini öğrenmek için okuyorsunuz, ha?" dedi.

Bu söz Bayan Mason'un hem tuhafına gitmiş, hem de incitmişti onu.

"Ama siz de piyasa haberlerini saatlerce okuyorsunuz," diye karşılık verdi.

"Ama ben bundan bir şey kazanıyorum mutlaka. Benimki işle ilgili, çok farklı. Ben bundan para kazanıyorum. Siz ne kazanıyorsunuz kitaplardan?"

"Yeni görüşler, yeni fikirler, hayat."

"Benim paramla bir metelik etmez."

Bayan Mason, "Ama hayat paradan daha değerlidir," diye itiraz etti.

Günışığı o rahat, erkekçe hoşgörüsüyle:

"Siz bundan zevk aldığınız sürece mesele yok," dedi. "Bana kalırsa önemli olan budur. Zevke gelince, o da hesaba kitaba sığmaz."

Günışığı kendi görüşünün üstünlüğünden emin olmasına rağmen, kızın pek çok şey bildiğini anlamış ve gelip geçici olarak, büyük bir kültürün işaretleriyle karşı karşıya kalan bir barbarın duyabileceğine benzer bir duyguya kapılmıştı. Günışığı için kültürün hiçbir değeri yoktu, buna rağmen içinde bir şey, kültürde kendi sandığından fazla bir değer olduğunu söylüyor, bu da onu rahatsız ediyordu.

Yine bir gün Bayan Mason'un masasının yanından geçerken bu sefer tanıdık bir kitap gördü. Hiç durmadan geçti, zira kitabın kapağını tanımıştı. Bu, bir dergi muhabirinin Klondike hakkında yazdığı bir kitaptı ve Günışığı kendisinin de fotoğrafıyla birlikte, kitap sayfalarında bol bol yer aldığını, ayrıca "Sebep Günışığı" başlıklı, bir kadının intiharını anlatan heyecanlı bir bölümün olduğunu çok iyi biliyordu.

Günışığı o günden sonra bir daha Bayan Mason'la kitaplar üzerine konuşmadı. Kızın, "Sebep Günışığı" başlıklı bölümden kendisi hakkında ne korkunç sonuçlar çıkarabileceğini tasavvur etmiş ve bu ona büyük bir haksızlığa uğramışçasına dokunmuştu. Kendisine haksız yere yakıştırılan bir sürü şeyin yanında, bir de elinden kadın kurtulmayan bir çapkın olarak ün yapsın ve bir kadın ona olan aşkından canına kıysındı! Kendini çok talih-

siz hissetti ve binlerce kitap arasından bu kitabın nasıl olup da stenografının eline geçtiği düşüncesi kafasını kurcaladı. Ondan sonra günlerce ne zaman Bayan Mason'la karşı karşıya kalsa, garip bir suçluluk duygusu kendisini rahatsız eder oldu; hatta bir seferinde, kızın ısrarlı ve dikkatli bakışlarla, nasıl bir adam olduğunu anlamak istercesine merakla kendisini incelediğini gördü.

Kâtibi Morrison'un ağzını yokladı. Adam, Bayan Mason hakkında bildiği birkaç şeyi anlatmadan önce hemen kıza olan garezini kusuverdi:

"Siskiyou'dan gelmiş," dedi "Onunla birlikte çalışmak zevkli tabii, ama biraz kendini beğenmiş... Yani, burnu büyük."

"Bunu nereden çıkarıyorsun?" diye sordu Günışığı.

"Örneğin, burada birlikte çalıştığı kimselerle yakınlık kurmaktan kaçınacak kadar üstün görüyor kendisini. Bürodaki hiçbir erkekle arkadaşlık kurmuyor. Onu kaç kere tiyatroya, şuraya buraya davet ettim. Faydasız. Uykuyu çok sevdiğini, geç vakitlere kadar kalamayacağını, Berkeley'e kadar dönmenin güç olduğunu söylüyor; Berkeley'de oturuyor."

Aldığı bilginin buraya kadar olan kısmı Günışığı'nı memnun etmişti. Bayan Mason olağanüstü bir insandı, buna kuşku yoktu. Ama Morrison'un bundan sonraki sözleri küçültücü bir nitelik taşıyordu.

"Halbuki hepsi palavra, gösteriş. Üniversiteli oğlanlarla bal gibi çıkıyor. Uykuyu çok severmiş de, benimle tiyatroya gidemezmiş, ama onlarla sabaha kadar dans edebiliyor. Gayet emin bir yerden duyduğuma göre, onların bütün havariliklerine katılıyormuş. Bir stenograf için biraz fazla züppe ve gösterişçi bana kalırsa. Üstelik bir de at besliyor. Şu tepelerde hep atla gezer. Bir pazar günü gördüm. Gözü pek yükseklerde, ama nasıl yapıyor bunu bilmiyorum. Ayda altmış beş dolar öyle büyük bir para değil. Üstelik hasta bir kardeşi de var."

"Ailesiyle beraber mi oturuyor?" diye sordu Günışığı.

"Hayır; anası babası yok. Duyduğuma göre halleri vakitleri yerindeymiş vaktiyle. Öyle olması da gerek, yoksa kardeşi üni-

versiteye gidemezdi. Babasının büyük bir çiftliği varmış, sığır yetiştirirmiş, ama madencilik yapmaya filan kalkmış galiba; müflis ölmüş. Annesi ise çok daha önce ölmüş. Kardeşi için çok para harcıyor olmalı. Eskiden güçlü kuvvetli bir çocukmuş; mükemmel bir rugby oyuncusuymuş ve avcılıkta, dağcılıkta üstüne yokmuş. At terbiye ederken bir kaza geçirmiş, sonra romatizmaya mı ne tutulmuş. Bir bacağı ötekinden kısa, hem de daha cılız. Koltuk değnekleriyle beraber gördüm, feribota biniyorlardı. Doktorlar yıllardır uğraşıyor onu iyi etmek için; şimdi de galiba Fransız Hastanesi'nde."

Bütün bu bilgiler Günışığı'nın Bayan Mason'a duyduğu ilgiyi daha da artırdı. Ama yine de, çok istemesine rağmen onunla yakın bir ahbaplık kuramadı. Birkaç kere aklına onu öğle yemeğine davet etmek geldi, ama bir türlü davet edemedi, zira bir öncü olan Günışığı şövalye ruhuna sahipti. Namuslu, dürüst bir iş adamının stenografını yemeğe götürmemesi gerektiğini biliyordu. Gerçi böyle şeyler olağandı; kulüpteki dedikodularda çok duymuştu bunları. Ne var ki, o, bu tip erkekler hakkında iyi düşünmüyor, onlarla çıkan kızlara da acıyordu. Günışığı, bir insanın, yanında çalıştığı kişiler üzerinde, dostları ya da yabancılar üzerinde sahip olduğundan çok daha az hakkı bulunduğuna inanıyordu; işte böyle değişik bir düşünceye sahipti. Eğer Bayan Mason onun yanında çalışan biri olmasaydı, onu istediği anda tiyatroya veya yemeğe götürebileceğinden emindi. Halbuki bu durumda, böyle bir şeyin patron hesabına haksız bir istek olduğunu düşünüyordu, zira çalışanının zamanını sadece çalışma saatleri içinde satın almıştı ve her ne suretle olursa olsun bu zaman dışına çıkmaya hakkı yoktu. Aksi hareket dürüstçe olmazdı. Haksızlık olurdu. Bu, geçimini sağlayan patronuna karşı boynu eğik olan çalışanın bu durumundan yararlanmak olurdu. Çalışan, belki de patronunu kızdırmamak endişesiyle böyle bir şeye razı olurdu, kendi isteğiyle değil.

Kendi durumunda ise, böyle bir şeyin daha da yersiz kaçacağını seziyordu, zira Bayan Mason şu körolası Klondike muhabi-

rinin kitabını okumamış mıydı! Kendisi hakkında kim bilir ne güzel düşünceler edinmişti kız; hele onun gibi, Morrison kadar yakışıklı ve kibar bir beyle bile dışarı çıkmayacak derecede yüksek üslûp sahibi olursa. Bu ve buna benzer bütün sebeplerin yanı sıra, üstelik sıkılgandı da Günışığı. Hayatında korktuğu tek şey kadındı. Kadına duyduğu gereksinme ve isteğin ilk belirtilerinin baş gösterdiği şu anda bile bu çekingenliği kolay kolay üstünden atamazdı. Kadınların ellerinde tuttukları yuların hayali onu hâlâ bırakmıyor ve Dede Mason'la arkadaşlığı ilerletmemek için sürü sürü mazeret uydurmasına yardım ediyordu.

VII

Dede Mason'la arkadaşlığı ilerletme fırsatı bulamayan Günışığı'nın ona duyduğu ilgi de yavaş yavaş söndü. Bundan doğal bir şey de olamazdı, zira Günışığı gırtlağına kadar, riski büyük işlere girmişti, bu işlerin büyüleyici çekiciliği ve azameti onunki kadar olağanüstü bir organizmanın bile yarattığı bütün enerjiyi yutuyordu. İşlerine öylesine dalmıştı ki, cici stenograf aklından yavaş yavaş, fark ettirmeden silinip gitti. Böylece de ömründe ilk kez belli belirsiz duyduğu kadın gereksinmesinin etkisini benliğinde artık duymaz oldu. Dede Mason'la ilgili olarak duyduğu biricik tatlı his, çok iyi bir stenografa sahip olmanın verdiği memnunluktan ibaret kaldı.

Coastwise Steam Navigation Kumpanyası'na ve Hawaiian, Nicaraguan, Pacific; Mexican Steamship kumpanyalarına karşı giriştiği müthiş savaş da, bu kıza duyduğu ilginin son kırıntılarını silip süpürmeye yetti. Günışığı bu savaşıyla beklediğinden de büyük bir kargaşa yarattı; mücadelenin dallanıp budaklanmasına, işe karışan umulmadık çıkar çatışmalarına kendi de hayret etti. San Francisco'daki bütün gazeteler ona yüklenmeye başladı. Gerçi içlerinden bir ikisi gizliden gizliye Günışığı'nın kulağına, kuruluşlarının herhangi bir para yardımı kabulüne hazır olduğu haberini iletti, ama Günışığı böyle bir masrafa gerek olmadığı-

na karar verdi. O ana kadar basın tatlı dilli bir hoşgörü havası içinde onun adı çevresinde sansasyon yaratıyordu, ama sonrasında Günışığı kısa zamanda düşman bir basının ağzını ne derece bozabileceğini iyice öğrendi. Hayatının bütün aşamaları kin ve garezle yaratılmış uydurma öykülere esas olacak biçimde yeniden ele alındı. Günışığı, bütün başarıları, bütün yaptıkları hakkında ortaya konan bu yeni yorumlara samimi olarak şaştı kaldı. Bir Alaska kahramanı olmaktan çıkıp bir zorba, yabancı, gözü kararmış bir haydut, dört dörtlük bir "gangster" haline gelmişti. Bununla da yetinmeyerek hakkında çeşit çeşit yalanlar döktürüyorlardı. Günışığı bunların hiçbirine cevap vermedi, ama bir seferinde dayanamadı, çevresini saran yarım düzine muhabire bütün nefretini kustu.

"Elinizden geleni ardınıza koymayın," dedi onlara. "Yanan Gün, sizin o pis, yalancı gazetelerinizin yarattığından çok daha büyük belaları sırtından silkeleyip atmıştır şimdiye kadar. Sizlere kabahat da bulmuyorum. Önemi yok benim için. Elinizde değil, yaşamak zorundasınız. Ellerinden başka bir iş gelmediği için, sizin geçiminizi sağladığınız yoldan geçimlerini sağlayan bir sürü kadın var dünyada. Kötülüğü nasıl olsa bir yapan bulunacak, ha siz olmuşsunuz bunu yapan, ha başkası, fark etmez. Yaptığınız iş için para alıyorsunuz, daha temiz iş yapmak için mücadele edecek yürek de sizde yok."

Şehrin sosyalist basını onun bu sözlerini işine geldiği gibi kullanıp, on binlerce gazete sayfası içinde bütün San Francisco'ya yaydı. Gazeteciler bir yerleri yanmış gibi, ellerindeki biricik araçla cevap vererek, Günışığı'nı baskı mürekkebinin karasına buladılar.

Mesele bir kin ve garez fırtınası içinde büyüdükçe büyüdü, küfürler, yalanlar koyulaştıkça koyulaştı. İntihar eden zavallı kadın mezarından çıkarılıp, on binlerce top gazete kâğıdının üstünde, Günışığı'nın gaddarlığının kurbanı bir şehit olarak teşhir edildi. Günışığı'nın servetini başlangıçta zavallı altın arayıcılarının arama haklarını gaspederek yaptığına, bu servetin büyük kısmının

ise, Ophir üzerindeki anlaşmalarında Guggenhammer'lerin alçakça kandırılmasından elde edildiğine dair ağır başlı istatistik yazıları yayımlandı. Ayrıca, onu bir toplum düşmanı ilan eden, şehrin zenginliklerini ticaret oyunlarında batıran ziyankâr bir iş adamı, bir mağara adamı kültürüne bile sahip olmayan gaddar bir anarşist şeklinde gösteren baş yazılar da yazılıyordu; hatta başyazılardan birinde ciddi bir dille yapılan öneride, idam sehpasının ona ve onun gibilerine iyi bir ders olacağı ileri sürülüyor ve yazı ateşli bir şekilde, Günışığı'nın bir gün arabasıyla birlikte parçalanması dileğiyle son buluyordu.

Günışığı ise, büyük bir arı kovanına saldıran bir ayı gibi, arıların kendisini sokmasına aldırmaksızın, balı almak için kovanı inatla, ısrarla pençelemekte devam ediyordu. Mademki onlar kendisine saldırıyordu, o da karşılığını verecekti. Ve Günışığı dişlerini gıcırdata gıcırdata verdi karşılığı. İki denizyolları kumpanyasına karşı giriştiği çarpışma büyüye büyüye bütün bir şehirle savaş halini aldı. Pekâlâ, madem savaş istiyorlardı, göreceklerdi savaşın ne olduğunu. Günışığı'nın da istediği buydu zaten. Klondike'dan buraya gelmekle çok iyi etmişti, zira Yukon'da böylesine büyük bir kumar masası asla bulunamazdı. Günışığı'nın müttefiki olarak yanında, bol maaş ve krallara yaraşır bahşiş alan Larry Hegan adında İrlandalı genç bir avukat vardı. Şöhret basamaklarında yeni yeni yükselmeye başlayan bu gencin kendine özgü dehasını, Günışığı onu yanına almadan önce kimse fark etmemişti. Hegan'da tam bir Kelt imgelemi ve atılganlığı vardı; hatta öyle bir atılganlıktı ki bu, Günışığı serinkanlılıkla çalışan kafasıyla onun korkunç hayallerine ara sıra gem vurmak zorunda kalıyordu. Hegan'ın mesleği açısından Napolyonvari, ama dengesiz bir kafası vardı; işte bu dengeyi de Günışığı sağlıyordu. İrlandalı tek başına kalsa başarısızlığa mahkûmdu, ama Günışığı'nın yönetiminde ün merdivenini uçarcasına tırmanıyordu. Ayrıca, vicdanı da Napolyon'unkinden daha kişisel, daha uygar değildi.

Günışığı'nı modern siyaset, işçi kurumları, ticaret ve iş hukuku entrikaları içine sürükleyen Hegan oldu. 20. yüzyıl sava-

şının akıllara durgunluk veren olanaklarına, bitmez tükenmez öğütlemeleriyle Günışığı'nın gözünü o açtı; ama bu öğütleri kâh kabul ederek, kâh reddederek, kâh işleyerek kampanyaları planlayıp idare eden hep Günışığı idi. Pasifik kıyısındaki Puget Sound'dan ta Panama'ya kadar yer yerinden oynuyor, San Francisco, Günışığı'nın kulaklarını sağır edercesine gürültü koparıyor ve görünüşe göre iki büyük denizyolları kumpanyası savaşı kazanıyordu. Duruma bakılırsa, vura vura Günışığı'nı dizleri üstüne çökertip tepelemek üzereydiler. Derken, birdenbire Günışığı San Francisco'daki bütün Pasifik kıyısı denizyolları kumpanyalarına darbeyi indiriverdi.

Başlangıçta şiddetli görünmemişti darbe. San Francisco'da o sırada bir Hristiyanlar Birliği Kongresi toplanmıştı; bu yüzden, denizyolları binasında toplanan bir miktar bagajı kimin taşıyacağı konusunda, 927 numaralı Ekspres Taşıyıcılar Birliği bir maraza çıkardı. Birkaç kafa kırıldı, beş-on kişi tutuklandı ve bagajlar yerlerine teslim edildi. Bu ufak arbedenin arkasında Hegan'ın, Günışığı'nın altınlarıyla güç kazanan hünerli elinin bulunduğu kimsenin aklına gelemezdi. Başlangıçta tamamıyla önemsiz bir olaydı bu; ya da öyle görünüyordu. Ne var ki, Yük Arabacıları Birliği meseleye parmağını dolayarak bütün Rıhtım İşçileri Federasyonu'nun da desteğini kazandı. Adım adım gelişen olaylar greve yol açtı. Aşçılarla garsonların, greve katılmayan arabacılara veya arabacıların işverenlerine hizmet etmelerinin reddedilişi, aşçılarla garsonları da işe karıştırdı, kasaplarla celepler, greve katılmayan lokantalara et vermeyi reddetti. Bir araya gelen İşverenler Sendikaları, karşılarında San Francisco'nun 40.000 örgütlü işçisini buldu. Lokantalara ekmek veren fırıncılar, ekmek arabası sürücüleri, onların arkasından sütçüler, süt arabası sürücüleri, tavuk yolucular hep greve katıldı. Esnaf şartlarını açıkça ileri sürüp hak iddiasında bulundu ve bütün San Francisco gırtlağına kadar kaosun içine daldı.

Ama bunlar daha sadece San Francisco'da olanlardı. Hegan'ın entrikaları ustalıkla işliyor, Günışığı'nın planları adım adım ge-

lişiyordu. Pasifik Gemi Adamları Birliği diye bilinen güçlü örgüt, greve katılmayan yükleme-boşaltma işçileriyle liman işçilerinin boşaltacağı ya da yükleyeceği tekneleri çalıştırmayı reddetti. Birlik önce ültimatomunu çekti, sonra da grev ilan etti. Uzun zamandan beri Günışığı'nın bütün amacı da bunu sağlamaktı zaten. Birliğin memurları limana giren bütün yakın yol teknelerine girip, tekne mürettebatını kıyıya çıkardılar. Gemi adamlarına çarkçılar, gemi aşçıları ve garsonları da katıldı. Gün geçtikçe yatan gemilerin sayısı çoğaldı. Kumpanyalar bir türlü grev dışı kalan işçi bulamıyordu, zira Gemi Adamları Birliği'ne bağlı işçiler, çekirdekten yetişme sert denizcilerdi; greve katılmayan işçilerin bunlarla çalışmak için pek çok kan dökmeyi, bir sürü ölü vermeyi göze alması gerekiyordu. Grev bu aşamada bütün Pasifik kıyısına yayıldı, bütün limanlar yatan gemilerle doldu ve bütün yükleme-boşaltma işleri durdu. Günler, haftalar geçmesine rağmen grev sürüyordu. Coastwise Steam Navigation Kumpanyası ile Hawaiian, Nicaraguan ve Pacific-Mexican Steamship kumpanyalarının bütün gemileri limanlarda bağlanmıştı. Bu kumpanyaların grev süresince yüklendikleri masraflar çığ gibi büyüyor, durumları her gün kötüden betere gidiyor, kasalarına bir kuruş girmiyordu. Sonunda, "ne pahasına olursa olsun, barış" çığlıkları yükseldi. Ama barış ancak Günışığı ve müttefikleri kartlarını açıp, kazançlarını ceplerine indirdikten sonra sağlanabildi ve kıtanın büyük bir bölümünde duran iş hayatı yeniden canlandı.

Bu grevden birkaç yıl sonra, işçi liderlerinden birçoğunun kendilerine evler yaptırdıkları, kiralık blok apartmanlar kurdukları, Avrupa'ya seyahatlere çıktıkları, öte yandan adı sanı belli olmayan birtakım kişilerin siyaset alanında hemencecik öne geçerek belediye yönetiminin ve belediye hazinesinin kontrolünü ellerine aldıkları görüldü. Böylece San Francisco'nun kabadayıların egemenliği altına girmesinin başlıca sebebi, Günışığı'nın açtığı ve hayal edilemeyecek kadar genişleyen savaşa dayanıyordu. Bu savaşta onun oynadığı rolün ayrıntıları, tahminler ve dedikodular halinde kısa zamanda dışarıya sızmış ve sonuç olarak Günışığı

lanetlenen, nefret edilen bir insan haline gelmişti. Denizyolları kumpanyalarına açtığı savaşın bu kadar büyüyeceğini Günışığı da tahmin edememişti.

Ancak o istediğini elde etmişti. Heyecanlı bir kumar oynamış, denizyolları kumpanyalarını yerle bir etmiş, spekülatörleri iyice yolarak oyunun sonunda çırılçıplak bırakmıştı. Tabii onunla birlik olanlar, Günışığı'nın kendilerine ödediği büyük paralar dışında, ileride şehri iyice soymalarına olanak verecek birtakım avantajlara da konmuşlardı. Bir "kulağı kesikler" çetesiyle işbirliği yapması sonucu şehirde pek çok kimsenin canı yanmıştı. Ama onun vicdanı rahattı. Vaktiyle bir vaizin ağzından duyduğu cümleyi hatırladı: "Kılıç gücüyle yükselenler, kılıç gücüyle yok edilir." Kulağı kesiklerle oynayanlar, ölüm ihtimalini göze alıyor demektir, ama işte Günışığı hâlâ sapasağlam duruyordu. Mesele bundan ibaretti. O kazanmıştı! Bu, güçlüler arasındaki bir kumar, bir savaştı. Budalalara bu savaşta yer yoktu. Onlar her zaman zararlı çıkardı; onların her zaman zararlı çıktığı sonucuna da, bir parçacık tarih bilgisiyle varıyordu Günışığı. San Francisco savaş istemiş, o da San Francisco'ya savaşı göstermişti. Bütün büyük insanlar böyle yapmıştı, hem de çok daha beterini.

Kendisinden ısrarla demeç isteyen muhabire bir gün;

"Bana ahlaktan, yurttaşlık görevinden dem vurma," diye cevap verdi. "Eğer yarın işinden ayrılıp başka bir gazeteye girsen, sana ne yazmanı söylerlerse onu yazarsın. Şimdi ahlaktan ve yurttaşlık görevinden söz ediyorsun, ama gireceğin yeni işte, halkı soyan bir demiryolu kumpanyasını desteklersin... Hem de ahlak ve yurttaşlık görevini kimselere bırakmadan. Senin fiyatın, evladım, haftada otuz dolardır. Sen kendini bu paraya satarsın. Senin çalıştığın gazete ise kendisini biraz daha pahalıya satar; fiyatını verince de şimdiki siyasetini hemen değiştirip bir başka kokmuş siyasete döner; ama ahlakı ve yurttaşlık görevini yine de elden bırakmaz. Zira her Allah'ın günü sağılacak yeni bir enayi gelir dünyaya. Halk buna katlandığı sürece de bal gibi sağılmaya devam edecektir evlat. Onun için sermayedarlarla spekülatörler

de canları yandı diye sızlanıp durmasınlar o kadar. Kendileri başka birini alaşağı edip gagaladıkları zaman hiç sesleri çıkmıyor ama. Bu sefer de gagalanma sırası onlardaydı, mesele bundan ibaret. Zayıf karakterli adamlardır bunlar! Bunlar açlıktan geberen insanın bir lokma ekmeğini çalar, mezardaki ölünün altın dişini söker de eğer ölünün ayağına takılırlarsa kazara, sanki kabahat ölününmüş gibi dünyayı velveleye verirler, ya evlat! Büyüğü de küçüğü de, onların hepsi aynı bokun soyudur. Şu Şeker Tröstü'nü al mesela; milyonları olduğu halde New York şehrini soyup soğana çeviriyor da, bu yetmiyormuş gibi, düşük kaliteli malla hükümete de kazık atıyor. Ahlakmış, yurttaşlık göreviymiş! Unut bunu evlat..."

VIII

Uygar dünyanın Günışığı üzerindeki etkisi olumlu değildi. Daha iyi elbiseler giydiği, davranışlarını bir parça düzelttiği ve biraz daha iyi İngilizce konuşmaya başladığı bir gerçekti. Kumar alanında, ticaret alanında, insanları ezmekte olağanüstü bir yetenek kazanmıştı. Ayrıca, daha yüksek hayat ölçülerine alışmış, erkek erkeğe yapılan kıran kırana ve karmaşık savaşlarda zekâsı ustura gibi bilenmişti. Ama sertleşmişti Günışığı; sertleşmiş ve o eski yumuşaklığını, o tatlı halini kaybetmişti. Öte yandan, uygarlığın temel inceliklerinden haberi bile yoktu. Böyle incelikler olduğunu bilmiyordu. İnsanoğlunun iyiliğine inanmayan, huysuz, gaddar bir adam olup çıkmıştı. Kudret, bütün erkekler üzerinde gösterdiği etkiyi onun üzerinde de göstermişti. Büyük sömürücüleri kuşkuyla karşılayan, sömürülen sürüdeki aptalları aşağılık gören Günışığı, sadece kendine güveniyor, kendine inanıyordu. Bu durum yavaş yavaş kendi benliğini haksız ve yanlış olarak her şeyin üstünde görmesine yol açtı; öyle bir an geldi ki, başkaları hakkında iyi bir duygu –hatta en ufak bir saygı bile– beslemez oldu. O artık sadece kendi benliğine tapan, içinde bundan başka bir duygu kalmamış bir insandı.

Beden yapısı yönünden Kutup'tan gelmiş o demir kaslı insan değildi artık. Yeteri kadar idman yapmıyor, gerektiğinden çok yemek yiyor ve çok içki içiyordu. Kasları pörsümeye yüz tutmuştu. Terzisi ise gittikçe kalınlaşan bel ölçüsüne dikkatini çekiyordu.

Gerçekte Günışığı tam anlamıyla göbekleniyordu. Bu fiziksel bozulma yüzünde de kendini gösteriyordu. Kemikli Kızılderili yüzü şehirlilerin yüzüne benzemeye başlamıştı. Yanak kemiklerinin altındaki hafif çukurluklar iyice dolmuş, gözlerinin altında torbalar belirmişti. Ensesi kalınlaşmış, çift çenesi iyice meydana çıkmıştı. Eskiden insanda uyandırdığı, zorluklara göğüs gere gere kazanılmış dayanıklık etkisi kaybolmuş, çizgileri derinleşmiş, yüzü etlenip irileşmişti; bu yüz artık, yaşadığı hayatın bütün lekelerini taşıyor, bencilliğini, sertliğini ve gaddarlığını açığa vuruyordu.

İnsani ilişkileri de bir çöküntü halindeydi. Kendi başına oynayan, birlikte oynadığı insanların çoğunu aşağı gören, onlara ne bir sempati duyan, ne de anlayış gösteren ve kendini insanlardan uzak tutan Günışığı, karşılaştığı kimselerde, örneğin Alta Pacific Kulübü'ndekilerde, anlaşabilecek pek az şey bulunuyordu. Bütün bunların bir sonucu olarak da denizyolları kumpanyalarına açtığı savaş en çok kızıştığı, yıkıcı etkisini bütün iş alanlarında gösterdiği sırada Alta Pacific Kulübü'nden istifası istendi. Günışığı üzülmek şöyle dursun, buna sevindi bile. Şehir kabadayılarının kurup işlettiği Riverside gibi kulüpleri kendisine yeni mesken edindi. Bu tip adamlardan gerçekten de daha çok hoşlandığını anladı. Bunlar daha ilkel, daha basit kimselerdi, cakaları da yoktu. Ayrıca namuslu korsanlardı, bir şey elde etmek için giriştikleri oyunda kendilerini saklamazlardı; belki öbürlerinden daha kaba, daha yabaniydiler, ama hiç değilse ikiyüzlülük gibi yağlı bir cilanın altına saklanmıyorlardı. Alta Pacific Kulübü, Günışığı'na istifasının gizli tutulacağını bildirmiş, sonra da el altından büyük gazetelere haber ermişti. Kulüp bu zorlama istifadan büyük bir sermaye elde etmiş, ama Günışığı sadece gülümsemekle yetinip kendi yoluna giderken, kısa bir süre içinde Klondike'lı spekülatörün ağır pen-

çesini suratlarına yemeleri mukadder birkaç kulüp üyesinin adları yanına, kara bir işaret koymaktan da geri kalmamıştı.

Basının dört ay süren ortaklaşa saldırılarının merkezi olan Günışığı'nın karakteri lime lime edildi. Hayatında, değiştirilip bozularak bir suç, bir kötülük şekline sokulmayan hiçbir olay kalmadı. Böyle haksız yere bir canavar haline sokulması, onun Dede Mason'la arkadaşlık kurmak için kalan son umutlarını da yerle bir etti. Kızın kendisi gibi bir insana artık iyi gözle bakmasına olanak kalmadığını hisseden Günışığı, Dede Mason'un aylığını yetmiş beş dolara çıkarmasına rağmen, onu yavaş yavaş tamamıyla unutmayı aklına koydu. Aylığının artırıldığını Morrison'dan öğrenen Dede Mason, sonradan Günışığı'na gelip teşekkür etti ve böylece defter kapandı.

Bir haftasonu, kendisini yorgun hisseden, şehirden ve şehir hayatından bıktığını, ruhunun sıkıldığını gören Günışığı, içinden gelen bir dürtüye uydu; bu ileride onun hayatında çok önemli bir rol oynayacaktı. Şehirden uzaklaşıp bir parça köy havası almak ve değişik bir manzara görmek isteği uyanmıştı içinde. Glen Ellen'e gitmek, Holdsworthy'nin attığı kazığı, şu tuğla harmanını teftiş etmek iyi bir neden olabilirdi.

O geceyi ufak köy otelinde geçirdi. Pazar sabahı da Glen Ellen'deki kasaptan kiraladığı ata atlayarak köyden çıktı. Tuğla harmanı, Sonoma Deresi'nin yanı başındaki düzlükte, yakındaydı. Başını sola çevirdiği zaman Sonoma dağlarının eteklerinde, yarım mil kadar ötede, odun yığınları ve ağaçlar arasında tuğla ocakları görünüyordu. Ağaçlık dağlar bunların arkasında göğe yükseliyordu. Güneş ışığıyla yıkanan kuru yaz havası ona şarap gibi geldi. Farkında olmaksızın derin derin soluk alarak bu havayı ciğerlerinin içine çekti. Tuğla harmanına gitmek düşüncesi hiç sarmadı onu. İşten gına gelmişti zaten; şimdi onu ağaçlık dağlar, tepeler çağırıyordu. Altında bir at vardı, hem de iyi bir at; ona çocukluğunda Doğu Oregon'da bindiği midillileri hatırlatan bir at. Vaktiyle iyi bir biniciydi; gem şıkırtısı, eyerin gıcırtısı şimdi de hoşuna gitmişti.

Önce gezip eğlenmeye, sonra da tuğla harmanını teftiş etmeye karar veren Günışığı, ağaçlık yere varmak için bir yol araya araya atını tepelere doğru sürdü. Önüne çıkan ilk çiftlik girişinde köy yolundan ayrıldı, bir yonca tarlasında eşkinle gitmeye başladı. Tarlanın ortasından geçen araba yolunun iki tarafında yoncalar yarı bele kadar yükselmişti; Günışığı bunların sıcak kokusunu zevkle burnuna çekti. Önünden kuyruk sallayanlar havalanıyor, her yandan inek böğürtüleri duyuluyordu. Yolun görünüşünden burasının tuğla harmanına kil taşımak için kullanıldığı anlaşılıyordu. Buradan geçmenin de tuğla harmanı teftişinin bir bölümü olduğu düşüncesiyle vicdanını rahatlatan Günışığı, tepenin yamacında büyük bir yara izi gibi duran kil çukuruna doğru sürdü atını. Ama orada fazla oyalanmadı, atının başını sola çevirip yoldan ayrıldı. Görünürde hiçbir çiftlik binası yoktu; şehrin kalabalığından sonra bu değişiklik hoşuna gitmişti. Ağaçların arkasındaki bir açıklıkta at sürerek, dağ çiçeklerinin bittiği kayalardan geçip bir pınarın başına geldi. Yere yüzükoyun uzanarak duru sudan kana kana içti, başını kaldırıp çevresine bakınca doğanın güzelliği başını döndürdü. Sanki yeni bir şey keşfetmiş gibi geldi ona; bunu daha önce fark etmediğini, aynı zamanda da pek çok şeyi unutmuş olduğunu anladı. İnsan hem borsa oyunlarına dalıp, hem de bu gibi şeyleri fark edemezdi... Havayı ciğerlerine, manzarayı gözlerine, tarlakuşlarının cıvıltılarını kulaklarına doldururken, kendisini, sabaha kadar süren bir poker partisinden kalkıp, odanın dumanlı havasından dışarıdaki temiz sabah havasına çıkan bir poker oyuncusu gibi hissetti.

Ağaçlıkların dibinde eskiden kalma bir ağaç çite rastladı... Görünüşüne bakarak çitin en aşağı kırk yıllık olduğuna karar verdi; herhalde, altın çağı sona erdiği zaman araziyi satın almış olan bir öncünün eseriydi. Burada ağaçlar çok sık olmasına rağmen fundalar bulunmadığı için, mavi göğü perdeleyen kavisli dalların altında atını sürebiliyordu. Meşe, kayın ve karaağaçların arasından geçti, kızılağaçların göğe baş verdiği kuytu bir yere geldi. Bir bayırın altına kadar uzanan ağaç kümelerinin hemen

dibinde, bu muhteşem kızılağaçlar fokur fokur kaynayan minicik bir pınarı çevrelemişti.

Pınarın yanı başında gözüne bir yabani zambak ilişince atını durdurdu. Yüce ağaçların meydana getirdiği katedral kubbesi altında yetişen olağanüstü güzellikte bir çiçekti bu. En aşağı bir buçuk metre boyundaki çiçeğin ince, yeşil ve çıplak sapı, bütün çiçek boyunun üçte ikisi kadar dümdüz yükseliyor, sonra bembeyaz çıngıraklardan meydana gelmiş bir çavlan gibi dökülüyordu. Sapa gayet hafif tutunmuş, kolayca kopabilen bu çiçeklerden yüzlerce vardı aynı sap üzerinde. Günışığı hayatında böyle bir şey görmemişti. Bakışları çiçekten ayrılıp ağır ağır çevresinde dolaştı. Dinsel duyguyu andıran belli belirsiz bir duyguyla başından şapkasını çıkardı. Burası bambaşkaydı. Burada nefretin, günahın yeri yoktu. Burası temiz, taze ve güzeldi; onun saygı duyacağı şeyler vardı burada. Bir kilise gibiydi âdeta. Havada kutsal bir sükûn vardı. İnsan burada yüce duyguların harekete geçtiğini hissediyordu. Çevresine baktıkça Günışığı'nın yüreğinde bu duygular daha fazla canlandı. Ama bu, kafasındaki bir kavramdan ileri geliyor değildi. Bunu hiç düşünmeksizin sadece duyuyordu.

Bayırın yukarısına doğru ufak eğreltiotları kaplamıştı yeri; daha yukarılarda ise koca koca adi ılgınlar vardı. Şurada burada, yere yıkılmış, yosunlarla kaplı muazzam ağaç gövdeleri, zamanla ormanın ince toprağına gömülmüşlerdi. Ötede, ağaçların oldukça seyreldiği bir yerde, iri budaklı yaşlı meşelerden, bir yeşillik cümbüşü halinde yaban asmalarıyla hanımelleri sarkıyordu. Minicik bir sincap, bir dala tırmanıp onu gözetledi. Uzaklardan bir ağaçkakanın çıkardığı takırtı duyuluyordu. Bu ses, oranın huşu dolu sessizliğini bozmuyordu. Sessiz ormanın gürültüsü yine ormana aitti ve ormanın ıssızlığını tamamlıyordu. Irmağın tatlı fokurtusu sincapların bir görünüp bir kaybolan gri renkleri, bu sessiz ve hareketsiz ahengin ölçüleri gibiydi.

Günışığı kendi kendine, 'Burası dünyanın herhangi bir yerinden milyonlarca mil uzakta olmalı,' diye fısıldadı.

Ama bakışları dönüp dolaşıp geliyor, pınarın yanındaki olağanüstü zambağa takılıyordu.

Atı yedeğine aldı, ağaçlar arasında yaya dolaşmaya başladı. Bütün tepeciklerin üstleri, asırlık ladin ağaçlarıyla, yamaçları da meşe, kayın ve defnelerle örtülüydü. Tepeciklerin arasında uzanan derin yarın içi boydan boya o görkemli kızılağaçlarla kaplıydı. Yarda atını geçirebilecek bir yol bulamayınca, tekrar pınarın başındaki zambağın yanına döndü. At yedeğinde olduğu halde, düşe kalka güçlükle yamaca tırmandı. Ayaklarının altında ılgınlar, başının üstünde kavuşan ağaçların dalları da onunla birlikte tırmanıyordu tepeye. Günışığı'nın içi temiz bir neşeyle doluyordu.

Dorukta çok sık bir kayın kümesinin içine düştü, tepenin öbür yamacının ise çıplak olduğunu gördü; buradan minik bir vadiye iniliyordu. Güneş gözleri kamaştıracak kadar parlaktı... Günışığı yorulmuştu; soluk almak için biraz durdu. Eskiden böyle soluğunun kesildiğini, dik bir bayır tırmanınca kaslarının katıldığını bilmezdi. Diz boyu otları ve mavi beyaz kır çiçekleriyle vadiye, halı gibi örten çayırın ortasından minik bir dere akıyordu. Yamacı örten zambaklarla yabani sümbüller arasından atı ağır bir yürüyüşle, ihtiyatlı adımlarla vadiye iniyordu. Dereyi aşan Günışığı, sığırların açtığı minik bir patikadan ufak, kayalık bir tepeye çıktı, öbür yamaçta yine ağaçlar arasından geçip tekrar küçük bir vadiye indi. Bu vadinin de ortasından, iki yanı, hemen kıyılarının dibinden başlayarak uzanan çayırlarla kaplı minik bir dere geçiyordu. Atının burnunun dibinden, çalılığın içinden bir tavşan fırladı, derenin karşı yakasına atlayıp yamacı örten meşeler arasında kayboldu. Günışığı atını çayırın ucuna doğru sürerken, tavşanın ardından hayran hayran baktı. Çayırın ucuna gelince, başını dikmiş, çitin üstünden bakan çatal boynuzlu bir erkek geyik onu görerek ürktü, yine başı yukarılarda, ilerideki bir sık koruya can attı.

Günışığı'nın keyfine diyecek yoktu. Hayatında kendini hiç bu kadar mutlu hissetmemiş gibi geliyordu ona. Eski orman sevgisi kabarmış, her şeyle ilgileniyordu... Ağaçlardaki, dallardaki

yosunlarla; ağaç sıçanlarının yuvalarıyla; ufak derenin ağaçlarla örtülü gölgelik kıvrımlarında büyüyen su tereleriyle; güneş ışınlarının gölgeliklerde açtığı yarıklar içinde yüzer gibi dolaşan kelebeklerle; ormanın içindeki doğal yolların bir yanından bir yanına bir renk çavlanı halinde akar gibi geçen saksağanlarla; çalıların arasından hoplayıp, bıldırcın gibi öten minicik kuşlarla; ağacı gagalamayı bırakıp onu seyretmek için başını yana eğen kızıl kanatlı ağaçkakanla... Irmağın karşı yakasına geçince, eski bir yol izine rastladı; bu, herhalde bir kuşak kadar önce, çayırın yerinde orman bulunduğu zamanlarda, kesilen ağaçları taşımakta kullanılan bir yol olmalıydı. Tepesi yıldırımlardan parçalanmış, en aşağı kırk metre boyunda bir kızılağacın en üst kısmında bir atmaca yuvası gördü. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, yeni palazlanmış sürü sürü bıldırcınların kanat şakırtıları dolduruyordu havayı. Günışığı durup gözünün önünden kaçarak çalıların içine saklanan bu minikleri seyrederek çalıların arkasında cıvıldaşan büyükleri dinledi.

'Burası, Menlo Park'taki kırlardan, villalardan çok daha güzel,' dedi kendi kendine; 'bundan sonra canım kır hayatını çekti mi, doğru buraya geleceğim.'

Yol onu kırmızı topraklı, yüzlerce dönümlük bir üzüm bağına getirdi. Bağı geçti, bir patikayı, arkasından sık bir ağaçlığı aştı, güneydoğuya bakan bir yamaca geldi. Burada ağaçlıklı, derin bir yarın üstüne kurulmuş, Sonoma Vadisi'ne tepeden bakan ufak bir çiftlik evi vardı. Ev, ambar ve ahırlar, batı ve kuzey rüzgârlarından korunacak biçimde sırtlarını sık bir ağaçlığa dayamışlardı. Ufak, düz sebze bahçesinin, yamaçtan toprak kayması sonucu meydana geldiğine karar verdi Günışığı. Toprak yağlı ve siyahtı; çevrede su çok boldu, zira gürül gürül akan birkaç kaynak görmüştü.

Günışığı tuğla harmanını çoktan unutmuştu. Çiftlik evinde kimseler yoktu, ama Günışığı yine de atından indi, sebze bahçesini dolaştı, böğürtlen yedi, terk edilmiş gibi duran ambarı gezdi, paslanmış pulluğu, tırmığı inceledi, civcivlerle tavukları seyrederek birkaç tane sigara sarıp içti. Derin yarın dibine inen bir pa-

tika merakını kurcaladı, kalkıp patikayı izledi. Patikaya paralel olarak yerin üstünden bir su borusu geçiyordu; bu su borusunun dereye indiği yargısına vardı. Yarın derinliği birkaç yüz metre vardı. Tepeden aşağı kadar, üzerindeki ağaçlar da o kadar sıktı ki, orası her zaman mutlak bir gölgelik içindeydi. Gözüyle şöyle bir ölçtü; ladinlerin çapı bir buçuk iki metreye yakındı, kızılağaçlar ise daha da kalındı. Hele bir tanesi, en aşağı üç metre çapında vardı. Patika onu doğruca bir havuza indirdi. Sebze bahçesini sulayan boru bu havuza giriyordu. Burada, ırmağın kenarında akçaağaçlarla defne ağaçları vardı; yabani ılgınlar ise tepesine kadar çıkıyordu Günışığı'nın. Dört bir yanda kadife gibi yosunlara rastlanıyordu; bu yosunların içinde de eğrelti otları çıkmıştı.

Havuz dikkate alınmazsa, buralar hiç el değmemiş yerlerdi. Ağaçlara balta değmemişti; ancak yaşlılıktan ve fırtınadan devrilmişti yerdeki ağaçlar. Yere yuvarlanmış, yosunla kaplı gövdeler, yavaş yavaş çıktıkları toprağa gömülüyorlardı. Bazıları o kadar uzun zamandan beri yıkılmış duruyor olmalıydı ki, hemen hemen tamamıyla toprak örtülmüşlerdi. Birkaç ağaç da çayın bir kıyısından bir kıyısına köprü kurmuş, bu büyük gövdelerin ezip devirdiği daha küçük beş-on ağaç, kökleri suyun içinde olmak üzere yeniden filiz verip yeşermişti. Devrilen büyük ağaçlardan ötürü, orman damda açılan boşluktan giren güneş ışınları bu genç sürgünlerin üst dallarını yalıyordu.

Çiftlik evine dönen Günışığı, ata binip oradan ayrıldı; daha derin yarlara, daha el değmemiş ormanlara daldı. Artık içini dolduran tatil zevkini, Sonoma Dağına tırmanmaktan başka hiçbir şey tamamlayamazdı. Üç saat sonra gömleği parçalanmış, eli yüzü yara bere içinde, ama gözlerinde büyük bir zevkin pırıltıları olduğu halde doruğa tırmanmıştı. Okuldan kaçan bir öğrencinin heyecanını duyuyordu içinde. San Francisco'nun büyük kumar masası çok çok ötelerde kalmıştı. Ama bir okul kaçağının yasak olanı yapmaktan duyduğu zevkin de ötesindeydi duyduğu his. Sanki ruhunu temizleyen bir banyoda yıkanıyor gibiydi. Burada, pis şehir havuzunu dolduran alçaklık, bayağılık, adilik ve kötü-

lüklerin yeri yoktu. Bu konu üzerinde uzun uzadıya düşünmeksizin, bütün duyguları arınmış, yücelmişti... Eğer ona şu anda ne hissettiğini sorsalar, sadece çok iyi vakit geçirdiğini söylemekle yetinirdi; zira şehrin çürüttüğü bedenini ve beynini saran doğanın güçlü büyüsünün bilincine varamamıştı. Aslında kalabalık insanların yaşadığı uygarlık hayatının sadece ince bir kabuk gibi kendisini sardığı Günışığı, vahşi topraklarda yaşayanların geçmişine sahipti ve doğanın o büyülü gücü bu geçmişte uyuyordu.

Sonoma Dağının doruğunda hiç ev yoktu. Günışığı masmavi California göğü altında tek başına, doruğun güney tarafına doğru ilerleyip burada dizginleri çekti. Ağaçlıklı derin yarların yer yer kestiği çayırlık bir arazinin, ta aşağıdaki, bir bilardo masası kadar düz Petaluma Vadisi'ne doğru set set alçaldığını, vadide ise yağlı toprağın geometrik parçalar halinde sürülmüş olduğunu gördü. Batıya doğru vadilerin üstünde yükselen morumsu buğulara sarınmış sıra dağlar uzanıyor, onların da ötesinde Pasifik'in gümüşi parlaklığı görünüyordu. Atını bir o yana bir bu yana çevirerek, Santa Rosa'dan, St. Helena Dağına kadar batıyı ve kuzeyi, doğu yanında ise Sonoma Vadisi'nin ötelerindeki Napa Vadisi görüntüsünü kesen sık ormanlığı seyretti. Sonoma Vadisi'nin doğuya bakan dik yamacının yarı yerinde ufak Glen Ellen köyünü de içine alan doğrultu üzerinde bir çıplak çukurluk gözüne çarptı. Önce bunun bir altın madeni tünelinin ağzı olduğunu düşündü, sonra bu topraklarda altın bulunmadığını hatırlayınca çukuru aklından uzaklaştırdı, güneydoğuya doğru tepenin çevresini dolaşmaya devam etti; buradan, San Pablo Körfezi'nin arkasında, Diabolo Dağının çifte doruğu görünüyordu. Güneyde ise Pasifik rüzgârlarının Golden Gate üzerinden San Francisco'nun dumanlarını alçaktan, bir ince bulut halinde sürükleyip çevresine doladığı Tamalpasis Dağı ve elli mil uzaktaki Tamalpasis görünüyordu.

'Bir gün içinde bu kadar yeri birden hiç görmemiştim,' diye düşündü ve düşüncesi kelimeler halinde ağzından döküldü.

Oradan istemeye istemeye ayrıldı; sık ağaçlardan kurtulup inişe başlaması bir saat aldı. Eğlence olsun diye yeni bir yoldan

gitti; tepenin eteğindeki ağaç kümelerine vardığında akşam olmak üzereydi. Bu ağaçlıklı minik tepeciklerden birinin üstünde, bütün yeşillerden apayrı bir yeşil renk tonu gözüne çarptı. Uzun uzun baktıktan sonra, bunun üç servi ağacı olduğunu anladı; servi ağaçlarını oraya ancak bir insan eli dikmiş olabilirdi. Çocukça bir meraka kapılarak servi ağaçlarını yakından görmek istedi. Tepecik o kadar sık ağaçlar ve çalılarla kaplıydı ve o derecede dikti ki, atından inip yaya tırmanmak zorunda kaldı. Hatta birkaç sefer, sık çalılıklardan sıyrılabilmek için elleri ve dizlerinin üstünde emekledi bile. Birdenbire serviler önüne çıkıverdi Günışığı'nın. Kare şeklinde, köhne bir çit içine alınmıştı serviler; çitin kazıkları elle yontulup sivriltilmişti. Çitin içinde iki çocuk mezarı vardı. Başlarına dikilmiş iki tahta parçasına yine elle kazınmış yazılar çocukların hayat öykülerini veriyordu: *Küçük David, Doğ. 1855, Öl. 1859 ve Küçük Lilly, Doğ. 1853, Öl. 1860.*

'Zavallı yavrucaklar,' diye mırıldandı Günışığı.

Yakın zamanda bakım gördükleri belliydi; tümseklerin üstündeki solmuş yabani çiçek buketleriyle mezarların başlarına dikili tahtaların taze boyalı olması bunu gösteriyordu. Bu ipuçlarını elde eden Günışığı çevrede bir yol aradı ve kendi tırmandığı yerin tam karşı yönünde, tepeden aşağı giden bir patika buldu. Oradan inip ağaç kümesinin çevresini dolaşarak atının yanına geldi, sırtına atladığı gibi çiftlik evinin yolunu tuttu. Bacadan duman tütüyordu; az sonra da Günışığı, ince yapılı, sinirli bir genç adamla konuşmaya başlamıştı bile. Bu adamın çiftliğin kiracısı olduğunu öğrendi. Çiftliğin büyüklüğü ne kadardı? Daha büyük görünüyordu gerçi ama sadece sekiz yüz dönümdü. Bunun da nedeni arazinin biçimsiz oluşuydu. Evet, kil çukuruyla bütün ağaçlıklar bu araziye aitti ve yar boyunca bir mil kadar uzanıyordu.

Genç adam, "Bu arazi," dedi, "öyle kaba topraklı ve sertmiş ki, bu toprakları işlemeye başladıkları zaman çiftçiler iyi toprakları satın ala ala bu çiftliğin sınırlarına kadar gelip dayanmışlar. İşte bu yüzden çiftlik topraklarının sınırları öyle diş diştir."

Ah, evet, karısıyla birlikte çok çalışmak suretiyle kıt kanaat geçinebiliyorlarmış. Kiraları fazla değilmiş. Çiftlik sahibi Hillard, kil çukurundan kazandığı parayla geçiniyormuş. Hillard oldukça zenginmiş, aşağıdaki vadide birkaç çiftliğiyle üzüm bağları varmış. Tuğla harmanında bir metre küp kile on sent veriyorlarmış. Çiftliğin geri kalan yerlerinde parça parça iyi topraklar varmış; buralar bağ ve bostan gibi, ağaçlar kesilerek meydana getirilen açmaların bulunduğu yerlermiş, ama geri kalan topraklar çok inişli çıkışlıymış.

Günışığı, "Sen çiftçi değilsin," dedi

Genç adam güldü ve başını iki yana salladı:

"Hayır," dedi, "telgrafçıyım ben. Ama karımla beraber iki yıl kadar tatil yapmaya karar verdik... Ve işte buraya geldik. Ama iki yıl bitmek üzere artık. Bu güz üzümleri topladıktan sonra işe başlayacağım tekrar."

Evet, aşağı yukarı elli-altmış dönüm kadar tutardı bağ; şaraplık üzüm yetişiyordu bağda. Fiyatlar genellikle iyiydi. Yiyecek parasının çoğunu üzümden çıkarıyordu. Eğer bu çiftlik kendisinin olsaydı, bağın hemen üstünde, tepenin yamacında açma yapar, meyve ağaçları dikerdi. Toprak iyiydi. Çiftliğin sağında solunda pek çok otlak vardı, ayrıca toplam yüzölçümü yetmiş dönümü bulan açmalarda, aklın alabileceği en güzel dağ otu yetişiyordu. Bu otların tonu, vadi otunun tonundan üç-beş dolar pahalıya satılıyordu.

Günışığı dinlerken dinlerken, birden, son birkaç saattir gezip dolaştığı bu yerlerde yaşayan genç adamı kıskandı.

"Ne akla hizmet edip de telgrafhaneye döneceksin?" diye sordu.

Genç adam dalgın dalgın gülümsedi.

"Burada iki yakamız bir araya gelmiyor..." Bir an duraksadı. "Üstelik yeni masraflar da çıkacak yakında. Gerçi kira az, ama yine de dokunuyor; hem ben çiftliği gerektiği gibi işleyecek kadar güçlü de değilim. Eğer çiftlik benim malım olsaydı, ya da ben senin gibi güçlü kuvvetli olsaydım, başka bir şey istemezdim. Ka-

rım da öyle." Yüzünde yine o dalgın gülümseme dolaştı. "Aslında bizler köy çocuğuyuz, birkaç yıl şehirde yaşayınca hemen kır hayatını özlüyoruz. Biraz para yapmaya karar verdik, ondan sonra kendimize ufak bir toprak satın alıp yerleşeceğiz."

"Peki şu çocukların mezarları?"

Evet, mezarları başındaki tahtalardaki yazıları o tazelemiş, mezarda biten otları da o ayıklamıştı. Bu bir gelenek olmuş. Çiftlikte kim otursa mezarların bakımını da üstlenirmiş. Yıllardır her yaz, çocukların anasıyla babası mezarları ziyarete gelirmiş. Ama bir zaman gelmiş, ana-baba artık görünmez olmuş. Hillard da bu usulü koymuş.

Vadinin karşısındaki çukurluk mu? Eski bir altın madeni. Hiç altın bulunmamış o madende. Yıllardır bir sürü adam gelip çalışmış, zira görünüşü umut vericiymiş. Ama yıllarca öncesine aitmiş bu iş. Vadide altın çıkan hiçbir yer bulunamamış şimdiye kadar, bununla birlikte millet yine de araştırmaktan bıkmamış, hatta otuz yıl kadar önce bir akın bile olmuş buralara.

Evin kapısında zayıf yapılı genç bir kadın belirdi, adamı akşam yemeğine çağırdı. Günışığı'nın aklından geçen ilk düşünce, şehir hayatının bu kadına yaramayacağı oldu. Sonra, kadının yüzündeki hafif yanık teni ve sağlıklı pırıltıyı görerek, onun yerinin köy olduğuna karar verdi. Günışığı akşam yemeği davetini kabul etmedi; atına atlayıp Glen Ellen'e doğru yola koyuldu. Ayaklarını üzengilere iyice basıp ileriye doğru uzatarak, eyerin ta art kasına yakın oturmuş, unutulmuş şarkılar mırıldanarak gidiyordu. Kıvrıla kıvrıla inen kötü bir yoldan, yer yer meşe ağaçlarının kümelendiği çayıra varıp geçti. Bıldırcın seslerini zevkle dinledi, atının burnunun dibinden telaşla kaçan, kaçarken yuvarlanan, sonra acele toparlanıp bir meşe kütüğüne sığınan minicik bir sincaba kahkahalarla güldü.

O gün, Günışığı daha önce çiğnenmiş yollardan gitmeyi hiç istemiyordu; Glen Ellen'e doğru yine araziye dalıp giderken önüne öyle derin, öyle dik bir yar çıktı ki, bir keçi yolunu tutmak zorunda kaldı ve bundan da büyük bir memnunluk duydu. Bu

keçi yolu onu kütükten yapılmış ufak bir kulübeye getirdi. Kapılar pencereler açıktı, bir kedi yavrularını emziriyordu eşikte; ama evde kimse yoktu. Yarın karşı yamacına geçen keçi yolundan aşağı indi. Yarı yolda, batan güneşin ışıkları altında yukarıya doğru gelen bir ihtiyara rastladı. İhtiyar, elinde köpük köpük sütle dolu bir bakraç taşıyordu. Başında şapka yoktu, sona eren bir yaz gününün bütün doymuşluğunu taşıyan kırmızı yüzü, kar gibi beyaz saçlar ve sakallarla çevrelenmişti. Günışığı hayatında bu kadar memnun görünüşlü bir insana rastlamadığını düşündü.

"Kaç yaşındasın babalık?" diye sordu.

"Seksen dört," diye cevap verdi ihtiyar. "Ya, seksen dört yaşındayım, ama pek çok gence taş çıkartırım."

"Kendine çok iyi bakıyorsundur herhalde," dedi Günışığı.

"Orasını bilmem. Ben hayatımda yan gelip yatmadım. 1851'de ovaları bir öküz arabasıyla geçip Kızılderililerle savaştığım vakit, yedi çocuklu bir aile babasıydım. O zaman senin yaşında var yoktum."

"Burada kendini yalnız hissetmiyor musun?"

İhtiyar süt bakracını bir elinden öbürüne geçirdi ve düşündü.

Bir hikmet söyler gibi, "Orası adamına göre değişir," dedi. "Bir kere, o da karım öldüğünde kendimi yalnız hissetmiştim. Bazı insanlar kalabalıkta yalnız hisseder kendini, işte ben de öyleyim. San Francisco'ya indiğim zaman yalnız hissediyorum kendimi. Ama bir daha ölünceye kadar gidecek değilim, eksik olsun. Burası bana yetiyor, 1854'ten beri bu vadide yaşıyorum, İspanyollardan sonra ilk yerleşenlerden biriyim."

Günışığı atını sürerken, "Eh, iyi akşamlar babalık," dedi. "Buradan ayrılma sakın. Gençler solda sıfır kalır senin yanında vallahi, hem pek çok genci de gömmüşündür sen."

İhtiyar keyifle güldü; Günışığı kendi kendinden de, dünyadan da hoşnut, sürdü gitti. Yukon'daki kamp hayatı ve yolculukların verdiği doymuşluk duygusunu yeniden tadıyor gibiydi. Batan gün ışıklarının arasından dik yokuşu tırmanan ihtiyar öncünün hayali gözlerinin önünden gitmiyordu. Seksen dört yaşına rağmen

gerçekten de son derece dinç bir adamdı. Günışığı'nın aklına, o ihtiyar gibi yapmak düşüncesi girdi, ama San Francisco'daki büyük oyun, onun bu fikrini veto etti.

'Eh, ne yapalım,' diye karar verdi o da, 'yaşlanıp oyunu bıraktığım zaman yerleşirim ben de böyle bir yere; o zaman da şehrin canı cehenneme!'

IX

Günışığı pazartesi günü şehre döneceği yerde, kasabın atını bir günlüğüne daha kiraladı ve vadiyi doğu yönündeki tepelere doğru geçip, altın madenine bakmaya gitti. Burası, bir gün önce geçtiği yerlerden daha çorak, daha kayalıktı; bayırların üstündeki bitkiler de içinden geçilmesi olanaksız son derece sık ve dikenli çalılıklardan ibaretti. Ama yarların içinde bol su ve gür koruluklar vardı. Maden çoktandır terk edilmiş durumdaydı, ama Günışığı yarım saat kadar toprağı eşeleyip zevkle inceledi. Alaska'ya gitmeden önce kuvars madenlerinde deneyim edinmişti, onun için böyle terk edilmiş madenlerin neyi anlattığını çok iyi bilirdi. Bu madenin öyküsü de Günışığı için basit ve apaçıktı: Bir deneme yapılmış, tepenin yamacında galeri açmak için umut verici sonuç alınmıştı; üç ay çalışılmış, sonra para tükenmişti; maden olduğu gibi bırakılmış ve altın arayıcısı para kazanmak için iş bulmaya gitmişti; çalışıp kazandığı parayla tekrar madene dönmüş ve altın bulma umuduyla yeniden çalışmaya koyulmuştu; ama galeri ta tepenin içine kadar ilerlediği halde, altına bir türlü rastlanamamıştı; yıllar geçtikten sonra adam umudunu kesmiş, madeni bırakmış ve ortadan kaybolmuştu. Sonra başka biri gelmiş, sonra başka biri ve belki de bunların hepsi çoktan ölmüştü; Günışığı, eyerin üstünde geriye dönüp galerinin karanlık ağzına bakarken, işte kafasından bu düşünce geçti.

Bir gün önceki gibi, sırf zevk için, doğru yolu bırakıp keçi yollarından, binbir tehlike, binbir güçlük içinde geçip doruklara tırmandı. Bir araba yoluna rastladı, bu yolu birkaç mil izleyerek

dağlarla çevrili ufak bir vadiye çıktı; burada altı yoksul çiftçi, dik bayırlarda şaraplık üzüm yetiştiriyordu. Ötede yol yukarı doğru tırmanıyordu. Tepelerin yamaçları bodur çalılıklarla kaplıydı, ama yarlarda koca koca ladin ağaçları, yaban asmaları ve çiçekleri büyümüştü.

Yarım saat sonra tepelerin hemen dibinde vardı. Bayırımsı ve toprağın elverişli olduğu yerlerde şaraplık üzüm kütükleri görülüyordu. Günışığı üzüm yetiştirmenin burada çok zorlu bir iş olduğunu görebiliyordu. Üstelik mücadeleyi de doğa kazanmak üzereydi. Zira bodur çalılıklar kütüklerin aralarına kadar sokulmuş, birçok yerde yabani otlar büyümüş, kütükleri budanmamış, bağ terk edilmişti; yine ötede beride, yıkılmamak için canını dişine takmış çit kazıkları göze çarpıyordu. Yol burada, büyük ahırlar ve ambarlarla çevrili ufak bir çiftlik evinin önünde son buluyordu. Daha ötede yolu bodur çalılar tamamıyla örtmüştü.

Ambarın avlusunda gübre tırmıklayan yaşlı bir kadın gören Günışığı, dizginleri çekti çitin önünde:

"Merhaba anne," diye selamladı kadını, "senin yerine bu işi yapacak erkek yok mu buralarda?"

Kadın elindeki tırmığa dayandı, eteğini beline sıkıştırdı ve gülerek Günışığı'na baktı. Günışığı kadının çalışmaktan sertleşmiş, güneş ve havayla karşı karşıya kalmaktan esmerleşmiş ellerinin bir erkek eli gibi iri kemikli, kalın derilerinin de çatlamış olduğunu gördü; ihtiyar, çıplak ayaklarına da kaba saba erkek potinleri geçirmişti.

"Erkek yok," diye cevap verdi kadın. "Ya sen nereden geliyorsun ta buralara kadar? Atını bağlayıp da bir bardak şarap içmez misin?"

Kadın tıpkı toprakla uğraşan erkeklerinkine benzeyen acemice, ama sağlam adımlarla Günışığı'nın önüne düşüp onu en büyük yapıya götürdü. Burada bir el cenderesi ve şarap yapmak için gerekli bütün alet edevat vardı, ama bunlar ancak ufak çaplı bir üretimi karşılayacak kadardı. Kadın, üzümleri vadideki şarapçılara kadar götürmenin çok zor, yolun çok uzun ve çok berbat

olduğunu, onun için şarabı kendilerinin yapmak zorunda olduklarını anlattı. "Onlar"ın bir ana bir kız olduklarını, kızın da kırk yaşlarında bir dul olduğunu öğrendi Günışığı. Torun ölmeden önce daha rahatlarmış, ama çocuk Filipinler'de yamyamlarla savaşmaya gitmiş, orada savaşta ölmüş.

Günışığı nefis Riesling şarabından dolu dolu koca bir bardak içti, birkaç dakika konuştu ve bir bardak daha doldurttu. Evet, açlıktan ölmeyecek kadar kazanıyorlarmış. Bu devlet arazisini kocasıyla birlikte 1857'de almışlar, işlemişler, kocası öldükten sonra da o ekip biçmiş. Aslında emeklerinin karşılığını vermiyormuş toprak, ama ne yapsınlarmış? Şarap tröstü varmış ve bunların yaptıkları şarapları düşük fiyatla alıyorlarmış. Riesling mi? Bu şarabı demiryoluna kadar indirip, dört litresini yirmi iki sentten teslim ediyorlarmış; üstelik de demiryoluna kadar uzun ve yorucu bir yolculuk yaptıktan sonra; gidiş geliş bir gün sürüyormuş. Kızı şimdi mal götürmüş, burada değilmiş.

Günışığı, Riesling'in, hem de bu derece iyi olmayanının otel ve lokantalarda litresi bir buçuk iki dolardan verildiğini biliyordu. Halbuki kadın dört litresine yirmi iki sent alıyordu. İşte oyun buradaydı. Bu kadın da, ailesiyle ve kendileri gibi olanlarla birlikte o aptallar kalabalığındandı; yani, çalışan, didinen, öküz arabalarını uçsuz bucaksız ovalardan geçiren, bakir toprağı işleyen, sabahtan akşama kadar ölesiye çalışan, vergilerini veren ve çocuklarıyla torunlarını, kendilerinin ancak şaraplarını yirmi iki sente satmalarını mümkün kılacak kadar koruyan bayrakları uğrunda çarpışmaya gönderenlerdendi. Aynı şarabı St. Francis Oteli'nde litresi iki dolardan vermişlerdi... İşte böyleydi bu iş!

Bu kadın ve kadının dağ başındaki el cenderesiyle, Günışığı'nın otelinde şarap ısmarlayışı arasında yedi dolar yetmiş sekiz sentlik bir fark vardı. İşte bu miktarı yutmak üzere, bu kadınla Günışığı arasına şehirli bir hırsızlar grubu giriyordu. Bunlardan başka, yine orada sebeplenen bir ordu kadar da insan vardı... Bunlara nakliyeciler, maliyeciler, bankacılar, toptancılar, mülk sahipleri filan deniyordu, ama mesele, bunlar kaymağı yutarken, kadının

geriye kalan artığa –yirmi iki sente– yatmasıydı. Günışığı içini çekerek, 'Eh, ne yapalım, her gün sağılacak bir enayi doğuyor; kabahat kimsenin değil,' diye düşündü. Bütün bunlar oyunun bir parçasıydı, ne var ki, sağılanlar için hayat herhalde çok güç olmalıydı.

"Kaç yaşındasın anne?" diye sordu.

"Önümüzdeki ocakta yetmiş dokuz bitiyor."

"Çok çalışıyorsun herhalde değil mi?"

"Yedi yaşımdan beri. Michigan'da doğdum büyüdüm, genç kadınlığıma kadar orada yaşadım. Sonra evlendim, ama evlendikten sonra işler gittikçe ağırlaştı, yüküm arttı."

"Ne zaman dinleneceksin?"

İhtiyar, sanki düşünülmeye değmez bir şaka yapmış gibi baktı Günışığı'na ve cevap vermedi.

"Allaha inanır mısın?"

Kadın evet anlamında başını salladı.

Günışığı, "Öyleyse bütün çektiklerinin karşılığını göreceksin," dedi; ama içinden, her gün bir sağmalın dünyaya gelmesine sebep olup da, onların beşikten mezara kadar soyulmalarını sağlayan bu kumara son vermeyen Allah'ı düşünüp şaştı.

"Şu Riesling'den ne kadar var elinde?"

Kadın fıçılara bir göz gezdirip kafasından hesapladı:

"Üç bin iki yüz litre kadar."

Günışığı bu kadar şarabı ne yapabileceği, kimlere verebileceğini düşündü.

"Bunların hepsini litresi bir dolardan alsam ne yaparsın?" diye sordu.

"Düşer ölürüm herhalde."

"Hayır, ciddi konuşuyorum."

"Kendime takma diş yaptırırım, evi bir hale yola sokarım, yeni bir yük arabası satın alırım. Bu yollar arabanın canını okuyor."

"Peki, başka?"

"Bir de tabut satın alırım kendime."

"Pekâlâ, tabutunu da mabutunu da hepsini aldın gitti."

Kadın inanmayarak baktı.

"Hayır, şaka yapmıyorum. Al işte, sözleşmeyi bağlamak için elli dolar kapora sana. Senet filan da istemez. İnsan asıl zenginlere para verdiği zaman gözünü açmalı, zira bilirsin, her zaman onların bellekleri zayıf olur. İşte adresim, şarapları demiryoluna kadar getirmen gerek, orada teslim edersin. Haydi, şimdi bana yolu göster de gideyim. Tepeye çıkmak istiyorum."

Bodur çalılıkların arasında, belli belirsiz keçi yollarını izleyerek ağır ağır tepeye tırmandı ve doruğu buldu. Buradan, ön tarafında Napa Vadisi'ni, arkada da Sonoma Dağını görüyordu.

'Güzel memleket,' diye mırıldandı, 'çok güzel bir memleket.'

Tepenin etrafını sağa doğru dolanıp yine keçi yollarından inerek Sonoma Vadisi'ne giden yeni bir yol aradı; keçi yolları iyice kaybolmuştu artık. Çalılıklar da iyice sıklaşmış, geçit vermez hale gelmişti. Bazı yerlerden de geçebildiği halde, önüne çıkan yarlar atının geçemeyeceği kadar dikti; bu yüzden gerisin geri döndü. Bütün bu zorluklar onu kızdırmak şöyle dursun, hoşuna bile gidiyordu, zira yeniden doğayla oyun oynadığı o eski günlerine dönmüştü. Akşam bastırırken çalılıklardan kurtulup ağaçsız bir yara inen oldukça belirgin bir keçi yolu buldu. Burada onu yeni bir heyecan karşıladı. Birkaç dakika önce bir av köpeğinin havlamasını duymuştu, şimdi yukarısındaki çıplak tepenin üstünde, birdenbire kurşun gibi giden iri bir erkek geyik, onun hemen ardından yıldırım gibi kovalayan olağanüstü güzellikte bir av köpeği gördü. Günışığı eyerinin üzerinde soluğu kesilmiş bir halde, hayvanlar gözden kaybolana kadar seyretti; sanki kendisi de geyiği kovalıyormuş gibi, gözleri kısılmış, soluğu tutulmuş, burun delikleri kabarmıştı. Uygarlık dünyasına gelmeden önceki avcılık damarları kabarmıştı.

Kuru ve çıplak yardan çıkıp içinde kurdele gibi ince bir akarsuyun geçtiği bir başka yara geldi. Buradan ormana dalan bir yola, bu yoldan da ufak bir düzlüğe çıktı; düzlüğü geçince az çiğnenmiş bir köy yoluna vardı. Buralarda ne bir çiftlik, ne de bir ev vardı görünürlerde. Toprak kayalıktı. Yerin altı da üstü de kayalıktı, ama yolun iki tarafında bodur çalılıklarla bodur meşe

ağaçları yine de bir orman gibi sık büyümüştü. Bu çalılıklar arasından birdenbire, Günışığı'na tavşanı hatırlatan ufak tefek bir adam çıkıverdi.

Ayağında işçi pantolonu vardı adamın, başı çıplaktı; sırtında da düğmeleri göğsüne kadar açık, pamuklu kumaştan bir gömlek vardı. Yüzü güneşten yanmış, iyice esmerleşmişti; açık sarı saçları uçlara doğru peroksit sarısı bir renk almıştı. Günışığı'na durması için işaret edip bir mektup uzattı.

"Eğer kasabaya gidiyorsanız lütfen şu mektubumu postalayın, müteşekkir kalırım," dedi.

"Tabii," dedi Günışığı; mektubu cebine attı. "Bu civarda mı oturuyorsunuz?"

Ama adam cevap vermedi. Günışığı'nı hayretle karışık merakla süzüyordu.

"Sizi tanıyorum ben," dedi Günışığı'na. "Siz Elam Harnish'siniz. Gazeteler 'Yanan Gün' diye söz ediyor sizden. Yanılıyor muyum?"

Günışığı başıyla doğruladı.

"Peki ama buralarda işiniz ne Allah aşkına?

Günışığı sırıtarak cevap verdi:

"Ticaret alanının sınırlarını zorluyorum."

Ufak tefek adam, "İyi ki yazmışım şu mektubu," diye devam etti, "yoksa size rastlamayacak, görme fırsatını kaçıracaktım. Resminizi gazetelerde çok gördüm, gördüğüm yüzleri de kolay kolay unutmam. Sizi derhal tanıdım. Benim adım Ferguson."

Günışığı, "Buralarda mı oturuyorsunuz?" diye sorusunu tekrarladı.

"Ah, evet. Çalıların gerisinde, yüz metre kadar ötede bir kulübem, sonra minik bir pınarımla birkaç da meyve ağacım var. Gelin de görün. Hele pınar çok güzel. Hiç böyle su içmemişsinizdir. Gelin de bir yudum için."

Günışığı attan inip yedeğine alarak, hızlı adımlarla yürüyen ufak tefek enerjik adamı izledi. Meşelerin oluşturduğu yemyeşil bir tünelden geçip birdenbire bir kayrana çıkıverdiler. Buraya bir

kayran demek de doğru olmazdı, zira yabani doğayla insan elinin toprakta yaptığı bir iki ufak tefek değişiklik kucak kucağaydı. Burası, yarın dik yamacına yaslanmış minicik bir koruluktu. Büyük meşeler, toprağın burada daha zengin olduğunu gösteriyordu. Tepelerden yüzyıllar boyunca kayan arazi, bu zengin toprağı yığmıştı buraya. Meşelerin altında, sanki bu ağaçlara gömülmüş gibi duran, kaba saba yapılmış, boyasız bir kulübe vardı; kulübenin verandasındaki sandalyelerle hamak, buraya bir açık hava yatak odası görünümü veriyordu. Günışığı'nın keskin gözlerinden hiçbir şey kaçmıyordu. Açma düzensiz bir biçimdeydi; toprak nerede iyiyse orası düzlenmiş, her meyve ağacına, her sebze tarhına ayrı ayrı su getirilmişti. Minicik sulama kanalları her tarafta göze çarpıyor, bazılarının içinden de su akıyordu. Ferguson, ziyaretçisinin beğenip beğenmediğini anlamak için merakla bakıyordu.

"Nasıl buldunuz?"

Günışığı, "Pek bakımlı, çok özenilmiş doğrusu," diye alay etti, ama gözlerindeki neşeli pırıltı, ufak tefek adamı hoşnut etmeye yetti.

"Biliyor musunuz," dedi, "şu gördüğünüz ağaçların hepsini evlatlarım gibi bilirim. Onları ben diktim, ben baktım, ben büyüttüm. Gelin de pınara bir göz atın."

Pınarı görüp suyundan içen Günışığı, eve dönerlerken:

"Harika doğrusu," dedi.

Evin içini görünce şaşırdı Günışığı. Yemek pişirmeye ayrılan ufak bir köşe dışında bütün ev koskocaman bir oturma odasından ibaretti. Ortadaki kocaman bir masanın üstü kitaplar ve dergilerle doluydu. Yerden tavana kadar, bütün duvarlar kitap dolu raflarla kaplıydı. Günışığı bu kadar çok kitabı bir arada hiç görmemişti. Çam kerestelerinden yapılmış döşeme, yaban kedisi ve geyik derileriyle örtülüydü.

Ferguson gururla:

"Kendim vurdum bunları, aynı zamanda da kendim bağladım," dedi.

Odanın en güzel yeri, koca koca taşlardan kayalardan yapılmış şömineydi.

"Kendim yaptım," diye açıkladı Ferguson, "öyle de bir çekiyor ki, vallahi! Bacadan başka hiçbir yerinden bir damla duman çıkmaz; o müthiş gündoğusu rüzgârları estiği zaman bile."

Bu ufak tefek adam Günışığı'nı büyülemiş gibiydi. Bu ücra köşede neden kitaplarının arasına saklanmıştı bu adam? Hiç de bir budalaya benzemiyordu; bu hemen anlaşıyordu. O halde neden? Bu işte bir serüven kokusu hissediyordu. Günışığı akşam yemeği davetini kabul etti, ama aynı zamanda, adamın ya bir vejetaryen, ya da meyveyle sebzeden başka bir şey yemeyen buna benzer bir sağlık budalası olabileceğini içinden geçirdiği için sadece meyve yemeğe hazırlandı. Yemekte pirinç pilavı ve tavşan yahnisi yerlerken –tavşan da Ferguson vurmuştu– öteden beriden konuştular; böylelikle de Günışığı adamın yemek seçmediğini öğrendi. Canı ne çekerse onu yermiş, sadece deneyimlerine dayanarak, sindirim sistemine uygun gelmeyen karışık yemeklerden kaçınırmış.

Günışığı adamın belki de aşırı bir dindar olabileceğini düşündü; ama çeşitli konular üzerinde konuşurken yaptığı yoklamalardan, hiçbir gariplik, olağanüstülük bulunmadığı sonucuna vardı. Yemekten sonra bulaşıkları birlikte yıkadılar, tabakları kuruladıktan sonra rahat rahat oturup sigaralarını tellendirirken Günışığı sordu:

"Bana bak Ferguson," dedi, "buraya geldiğimden beri hep sendeki acayipliğin ne olduğunu, hangi cıvatanın noksan olduğunu bulmaya çalışıyorum, ama bir türlü çıkaramadım vallahi. Buralarda işin ne senin yahu? Neden kalkıp buralara geldin? Buraya gelmeden önce ne iş yapardın sen? Hadi anlat bana."

Ferguson sorulardan hoşlandığını saklamaya hiç gerek görmedi.

"Birincisi," diye başladı, "doktorlar benden umutlarını kestikleri için gönlümü kırdılar. Sanatoryumlarda bir müddet süründükten, Avrupa'da ve Hawaii'de birkaç hava değişimi gezisine çıktıktan sonra, ancak birkaç aylık ömrüm kaldığını söylediler.

Üzerimde denemedikleri yöntem kalmadı. Faturalarını ödemekten cebimde meteliğim kalmadığı halde, her gün biraz daha kötüye gidiyordum. Benim derdim katmerliydi; birincisi, zayıf bünyeli bir çocuk olarak doğmuştum; ikincisi de doğaya aykırı bir hayat sürüyordum; çok çalışıyordum, sırtımda bir sürü sorumluluk taşıyordum, sinirlerim hep gergindi. *Times Tribune*'ün yazı işleri müdürüydüm..."

Günışığı içinden, "vay canına" dedi. Zira *Times Tribune* San Francisco'nun en büyük ve en önemli gazetesiydi.

"...Bu sinir gerginliğine dayanacak kadar güçlü değildi bünyem. Bedenim de kafam da dayanacağından fazla yükün altındaydı. Viskiden güç almaya kalkıyordum, ama kulüplerde, otellerde ömür geçirmek sağlığıma ne kadar zarar veriyorsa, viski de o kadar zarar veriyordu tabii. İşte beni perişan eden bunlardı: tamamıyla yanlış bir yaşam tarzı tutturmuştum."

Omuzlarını silkip piposundan bir nefes çekti:

"Doktorlar beni terk edince ben de onları terk ettim, bütün ilişiğimi kestim. On beş yıl önce oldu bunlar. Çocukluğumda, kolej tatillerinde buraya gelip avlanırdım; işte her şeyin bittiğine karar verdiğim bir sırada, içimde kır hayatına dönmek için bir özlem uyandı. Her şeyi, ama her şeyi olduğu gibi bırakıp geldim buraya. Ay Vadisi'ne yerleştim. Bilirsin, Kızılderililer Sonoma Vadisi'ne Ay Vadisi der. İlk yıl eğreti oturdum; daha sonra bu kulübeyi yaparak kitaplarımı getirttim... Daha önce mutluluk nedir, sağlık nedir bilmiyormuşum meğer. Bir de şimdi bak bakalım bana, hiç kırk yedi yaşında gösteriyor muyum?"

"Kırktan bir gün bile fazla göstermiyorsun," diye itiraf etti Günışığı.

"Halbuki buraya geldiğim vakit altmışında gösteriyordum, hem de düşün ki, on beş yıl önce."

Uzun boylu konuştular ve Günışığı dünyaya yeni bir açıdan bakmaya başladı. İşte burada, içinde ne bir kin, ne bir garez bulunan, her şeye alaycı bir gözle bakmadığı halde şehirde yaşayanlara gülüp onlara deli diyen bir adam vardı; paraya hiç önem ver-

mediği gibi, kudret sahibi olma tutkusu da çoktan sönmüştü bu adamın. Şehirli arkadaşlarına gelince, ev sahibi bunlardan gayet açık bir dille söz ediyordu:

"Arkadaşlarım; kulüplerde, şurada burada, Allah bilir kaç yıl içtiğimiz su ayrı gitmeyen arkadaşlarım ne yaptılar? Hiçbirine bir şey borçlu değildim, öyle olduğu halde buraya çekildiğim zaman, 'Nasılsın be yahu? Senin için bir şey yapabilir miyim?' diye bir tek satır yazan çıkmadı. Yalnız haftalarca, 'Ferguson'a ne oldu?' lafı dolaştı ortalıkta. Ondan sonra da ben bir anıdan ibaret kaldım. Halbuki hepsi de maaşımdan başka hiçbir gelirim olmadığını bilirdi."

Günışığı, "Peki şimdi ne yapıyorsun?" diye sordu. "Elbise almak, dergi, kitap almak için para gerekir, öyle değil mi?"

"Arada bir, haftalık ya da aylık işler bulur, kışın toprak sürerim, güzün bağ bozumunda çalışırım. Tek tük başka işler de bulunur yazın çiftliklerde. Fazla bir gereksinimim olmadığı için de çok çalışmak zorunda değilim. Zamanımın çoğunu çevrede gezerek geçiririm. Dergilere, gazetelere ısmarlama yazılar yazabilirim, ama toprak sürmeyi, üzüm toplamayı tercih ediyorum. Bana şöyle bir bak, sebebini anlarsın. Kaya gibi sağlamım. Bu tip çalışma da hoşuma gidiyor. Yalnız şunu itiraf edeyim ki, bu işlere alışmak da çok zor hani. Sabahtan akşama kadar üzüm topladığın halde, akşam eve ölü gibi değil de tatlı bir yorgunlukla dönmek çok güzel bir şey, ama bu hale gelmek kolay olmuyor. Ya şu şömine! Bu koca koca kayalar! Onu yaptığım zamanlar çok zayıftım; ufacık tefecik, kansız, alkolik, dejenere olmuş bir bünyeye sahip, tavşan kadar gücü olmayan bir zavallıydım. Bu kayaları kaldıracağım diye uğraşmaktan belim kırılacak, yüreğim çatlayacaktı neredeyse. Ama dayandım ve bedenimi doğanın istediği biçimde kullandım; bir masanın üstüne eğilerek ya da viski çekerek değil... İşte ben de burdayım, sonuç da ortada; ne hoş değil mi şöminem, ha? Ee, şimdi sen şu Klondike'ı, San Francisco'nun nasıl altını üstüne getirdiğini anlat bakalım. Esaslı bir savaşçısın doğrusu; gerçi serinkanlılıkla düşündüğüm zaman sana da öbürleri

gibi deli diyesim geliyor, ama yine de ilgi çekici buluyorum seni. Kudret tutkusu! Korkunç bir hastalıktır bu. Neden Klondike'da kalmadın? Ya da neden her şeye boş verip, örneğin benim gibi doğal bir yaşam sürmüyorsun? Görüyorsun ya, benim de sorularım var. Hadi bakalım, biraz da sen konuş ben dinleyeyim."

Günışığı, Ferguson'dan ancak saat onda ayrılabildi. Yıldızların altında, atının üstünde giderken, aklına vadinin öbür yanındaki çiftliği satın almak fikri geldi. Orada yaşamak niyetinde değildi. Onun oyun yeri San Francisco'ydu. Ama çiftlik hoşuna gitmişti; bürosuna döner dönmez Hillard'la temasa geçip satın almaya çalışacaktı. Üstelik Holdsworthy eğer yine bir yaramazlık yapmaya kalkarsa, suratına şamarı indirmek için, kil çukurunu da elinde bulundurmuş olacaktı çiftliği almakla.

X

Zaman akıp gitti. Günışığı da oyununu oynamaya devam etti. Fakat oyun şimdi yeni bir aşamaya girmişti. Sadece kumar oynamak ve kazanmak için duyduğu hırs, gitgide öç almak için güç kazanma hırsına dönüyordu. San Francisco'da adlarının yanına kara işaret koyduğu pek çok adam vardı; arada bir, yıldırım gibi indirdiği bir darbeyle bu kara işaretlerden birini silerdi. Ne aman verirdi ne de aman dilerdi. Herkes ondan korkuyor, nefret ediyordu ve Günışığı'nı avukatı Larry Hegon'dan başka kimse sevmiyordu; bu adam ise onun uğruna canını verebilirdi. Her ne kadar Günışığı, Riverside Kulübü'nü idare eden, şehrin en belalı kabadayılarıyla ilişkilerini büyük bir dostluk havası içinde sürdürse de, gerçekten içli dışlı olduğu tek insan Larry Hegon'dı.

Öte yandan San Francisco'nun Günışığı'na karşı tutumunda da bir değişiklik olmuştu. Şehrin kurallarına en bağlı sermaye kumarbazları, yırtıcı yöntemleriyle aman vermeyen bir korsan gibi davranan Günışığı'nı başlarına püsküllü bir bela diye kabul ediyor, ama ona dokunmaktan şiddetle kaçınıyorlardı. Zira Günışığı onlara, uyuyan köpeğe dokunmamanın hayırlı olduğunu

verdiği birkaç dersle iyice öğretmişti. Günışığı'nın bal peteklerine uzanan pençesinin tehlikesini kendi başları üzerinde gören birçoğu ise onu yatıştırmaya bile çalışıyor, dost geçinmeye gayret ediyordu. Alta Pacific Kulübü, gizli olarak ona üyeliğini geri verme önerisinde bulunmuş, ama Günışığı bunu derhal geri çevirmişti. Bu kulüpteki birkaç kişinin peşinde olan Günışığı, eline fırsat geçer geçmez bunlardan birini yakalayıp haklayıveriyordu. Bir iki şantajcı gazete dışında basın bile onu aşağılamaktan vazgeçmiş, saygılı bir tutum almıştı. Kısacası Günışığı'na, yolu üstünde durmamanın hayırlı olacağı yırtıcı bir kutup ayısı gözüyle bakılıyordu. Günışığı'nın denizyolları şirketlerine saldırışı sırasında gazeteler topluca ona yüklenmiş, paçalarına sarılıp onu tedirgin etmiş, ama Günışığı da San Francisco'nun görüp göreceği en şiddetli savaşla onları evire çevire kamçılamış, dönmüş dönmüş tekmelemişti. Pasifik kıyısı gemi adamlarının grevi ve şehir belediyesinin işçi liderleriyle hırsız gangsterlerin eline geçişi daha unutulmamıştı. Charles Klinker, California ve Altamont Tröst Kumpanyası'nın yerle bir edilişi kulaklara küpeydi, ama onlar bu uyarıya aldırış etmemişler, kendilerini daha güçlü sanmışlardı; tabii asıl derslerini alana kadar.

Günışığı hâlâ riskli spekülasyonlara girişiyordu. Örneğin Rus-Japon Savaşı'nın başlamasının an meselesi olduğu sırada, gemicilik alanındaki kumarbazların deneyim ve kudretlerine rağmen araya girmiş ve gemi kiralama imtiyazlarını âdeta tekeline almıştı. Yedi denizde dolaşan bir tek tekne yoktu ki, onun kira mukavelelerinde adı olmasın. Her zamanki gibi tutumu, "benim ayağıma geleceksiniz" siyasetine dayanıyordu; nitekim onun ayağına gidiyorlar ve ister istemez ona haraç ödüyorlardı. Giriştiği bütün işlerde, bütün savaşlarda bir tek amacı vardı. Hegan'a bir gün açıldığı gibi, eninde sonunda yeteri kadar sermaye toplayarak New York'a dönecek, Dowsett, Letton ve Guggenhammer adlı centilmenlere dünyanın kaç bucak olduğunu öğretecekti. Onlara kendisinin ne menem dişli olduğunu, ona madik atmakla da ne büyük bir hata işlediklerini gösterecekti. Bununla birlikte Gü-

nışığı asla aceleci davranmıyordu; henüz bu üç eski düşmanıyla ölüm kalım savaşına girişecek kadar güçlü olmadığını biliyordu. Şimdilik onların adlarının yanındaki kara işaretler, silinmek için gelecekteki bir günü bekliyordu.

Dede Mason hâlâ bürodaydı. Günışığı bir daha kıza hiç yanaşmamış, kitaplar ya da gramer üzerine tartışmalara girişmemişti. Ona aşırı bir ilgi de duymuyordu; Dede Mason, Günışığı için, gerçekleşmemiş olan şeyin tatlı bir anısı, yaratılışı nedeniyle yakından tanımaktan yoksul kaldığı bir zevkti. Ama yine de kıza olan ilgisinin uykuda olmasına ve kendisinin de bütün enerjisini sermaye savaşlarına vermiş olmasına rağmen, Dede Mason'un saçlarının her telinin pırıltısını, hareketlerindeki bütün incelikleri, ısmarlama elbisesinin elverdiği oranda bedeninin çizgilerini ayrı ayrı gayet iyi biliyordu. Altışar ay arayla kızın maaşını birkaç kez artırmıştı. Dede Mason şimdi ayda doksan dolar alıyordu. Günışığı bundan daha fazlasına cesaret edememiş, ama hiç değilse, kızın işini biraz daha kolaylaştırmanın çaresine de bakmıştı; Dede Mason izine çıkıp döndükten sonra, onun yerine tuttuğu sekreteri, Dede Mason'a yardımcı olarak alıkoymak suretiyle yapmıştı bunu. Ayrıca büroda da değişiklik yapmış, iki kıza ayrı bir oda vermişti.

Dede Mason'u ilgilendiren her şeyi titizlikle inceliyordu Günışığı. Uzun zamandan beri, kızın gururlu tavrına dikkat ediyordu. Göze batmamakla birlikte böyle bir tavrı vardı. Tavırlarından, onun kendi bedenini özenilmesi gereken, aynı zamanda gurur verici, değerli ve güzel bir ziynet gibi gördüğü yargısına vardı. Onun giyimini, bu gururlu tavrını sekreter yardımcısıyla, başka bürolarda karşılaştığı sekreterlerle, yaya kaldırımlarında gördüğü kadınlarla karşılaştırdı. Kendi kendine, 'Gerçekten de her şeyi yerli yerinde, giyinmesini de çok iyi biliyor,' diye fikir yürüttü.

Dede Mason'u daha çok gördükçe ve onu daha iyi tanıdığını sandıkça kız ona daha yaklaşılmaz bir varlık gibi geldi. Ne var ki, Günışığı'nın zaten ona yaklaşmak gibi bir niyeti olmadığından bu sadece tatsız bir gerçek olmaktan ibaret kaldı. Dede Mason'un

büroda oluşuna seviniyor ve onun hep orada kalmasını diliyordu, hepsi bu kadar.

Aradan geçen yıllar Günışığı'nı düzeltmemişti. Bu hayat ona yaramamıştı. Gitgide şişmanlıyor, etleri yumuşuyordu; kasları enikonu pörsümüştü. Gittikçe daha çok kokteyl içiyor ve istenilen sonucu almak için, her geçen gün biraz daha çok içmek zorunda kalıyordu; ancak o vakit iş hayatının gerginliğinden kurtulabiliyordu. Kokteyllerin yanı sıra yemeklerde şarap, akşam yemeklerinden sonra Riverside Kulübü'nde viski-soda içiyordu ayrıca. İdmansızlık da bedeninde kötü etkisini gösteriyordu; temiz insani ilişkilerden yoksun oluşu ise ahlakının gittikçe bozulmasına yol açıyordu. Hiçbir şeyi saklamayan bir insan olduğu için, yaptığı bazı kaçamaklar, örneğin otomobille hızlı gitmesi, hovarda bazı arkadaşlarla kırmızı otomobili içinde San José'ye yaptığı neşeli geziler halkın ağzında dolaşıyor, gazetelerde tuhaf, komik olaylar şeklinde yer alıyordu.

Günışığı'nı kurtaracak bir şey de yoktu üstelik. Dindar değildi. Din konusuna kafa yormaya yanaşmadığı gibi, "Benim için din çoktan ölmüştür," diye söz ediyordu. İnsanlık onu ilgilendirmiyordu. Kendi kaba sosyolojik düşüncesine göre her şey bir kumardan ibaretti. Tanrı onun için, "Talih" denen kaprisli, soyut bir delilikten başka bir şey değildi. İnsanların nasıl olup da soyanlar ve soyulanlar olarak doğduğuna gelince; bu da esas itibarıyla bir talih oyunu sayılırdı: Kartları "Talih" dağıtıyor, bebekler de kendilerine verilen bu kartlara göre oynuyordu. İtiraz boşunaydı. İster sırtlarında kamburları olsun ister olmasın, ister zayıf ister güçlü, ister aptal ister akıllı olsunlar, insanlar kendilerine dağıtılan kartlarla oynamak zorundaydı. Bu dürüst bir oyun değildi. Çoğunluğun elindeki kartlar onları soyulanlar sınıfına sokuyor, ufak bir azınlığın elindeki kartlar da onların ötekileri soymalarını mümkün kılıyordu. Bu kumarın adı hayattı; oynayanlar da toplum. Oyun masası dünya idi; dünya aynı zamanda bir lokma ekmekle kırmızı otomobiller arasında değişen kavları taşıyordu. Sonunda ise, şanslısı da şanssızı da aynı yerde, ölümde birleşiyordu.

Aşağı sınıfın budalaları için hayat çok zordu, zira onlar daha oyunun başından kaybetmeye mahkûmdu; öte yandan Günışığı öbürlerini, yani kazananları yakından tanıdıkça onların övünülecek hiçbir şeyleri olmadığını daha iyi görüyordu. Onlar Günışığı için bir şey ifade etmiyordu; varlıklarının hiçbir anlamı yoktu. Yırtıcı hayvanlar arasındakine benzeyen bir mücadele sürüp gidiyordu; güçlüler zayıfları alaşağı ediyordu, ama güçlü olanlar –mesela Dowsett, Letton ve Guggenhammer gibiler– mutlaka en iyi olanlar demek değildi. Kutuptaki daha güçsüz arkadaşlarını hatırladı. Onlar aşağı sınıfın budalalarındandı işte; zahmeti onlar çeker, onlar çalışır, ondan sonra da Sonoma Dağındaki şarap yapan yaşlı kadın gibi emeklerinin meyvelerini başkalarına kaptırırlardı; bununla birlikte onlar doğruluk, sadakat ve dürüstlük bakımından, kendilerini soyanlardan çok daha üstün niteliklere sahipti. Kazananlar, anlaşılan sahteciler, sadakatsizler, kötülerdi. Halbuki bu işte onların da hiçbir oyu yoktu. Onlar da kendilerine dağıtılan kartlarla oynuyordu; bütün bu işin sahibi "Talih", o canavar, o çılgın tanrı, yukarıdan olanları seyredip pis pis gülüyordu. Bu evrensel varoluş oyununda kâğıt düzen asıl hileci oydu.

Bu oyunda adalet yoktu. Dünyaya gelen insanlara, o ufacık bebeklere oyuna katılmak isteyip istemedikleri sorulmuyordu bile. Seçme hakları yoktu. Talih onları kollarından tutup hayatın içine fırlatıyor, oyun masasının başına çökertip, "Oyna ulan namussuz, oyna!" diyordu, o zavallılar da ellerinden geldiği kadar oynamaya çalışıyordu. Bir kısmının oyunu yatlar, koca koca villalarla son buluyor, büyük bir kısmınınki ise tımarhanelerde ya da düşkün evlerinde. Bir kısmının eline hep aynı kartlar geliyor, bütün ömrü çorak bir arazide, sonunda kendisine takma diş, bir tabut alabileceği umuduyla şarap yaparak geçiriyor, başka bir kısmının çektiği kartlar erken yaşta çoraklarda açlıktan ya da uzun süren bir hastalıktan kıvrana kıvrana ölmelerine sebep oluyordu. Bazılarının elindeki kartlar ise onlara krallıklar, hak etmedikleri sınırsız kudretler kazandırıyor; yine bazılarının kartları da kendilerine akıl almaz servetlere, şerefsiz, utanılacak işler karşılığı

kazanılan muazzam paralara, kadınlara veya şaraba karşı bir hırs uyandırıyordu.

Kendisine gelince, her ne kadar bütün kartları göremiyorsa da şanslı bir el çekmişti. Ama yine de bir gün karşısına eli kendisininkinden iyi olan biri çıkacaktı. Çılgın tanrı, "Talih", belki de onu ayartıp böyle bir sona sürüklüyordu. Koşulların bir kerecik kötüye gitmesi yeterdi; o vakit bir ay içinde, bütün soyguncular güruhu onun sermayesinin leşi çevresinde savaş dansı oynamaya başlardı. Bugün arabası bir yere çarpıp parçalanabilir veya bir binanın tepesinden kocaman bir levha düşerek kafasını parçalayabilirdi. Hastalığa, "Talih'in en barbar eserlerinden biri olan hastalığa tutulabilirdi. Kim bilebilirdi ki! Yarın veya öbür gün, binlerce böcek içinde bir tanesi de onun üstüne atlayıp yere vurabilirdi onu. Şu Doktor Bascom mesela, Lee Bascom; daha bir hafta önce Günışığı'nın yanında bir sağlık, gençlik ve kuvvet timsali gibi duruyor, gülüp söylüyordu. Üç gün içinde ölüverdi –zatürre, kalp romatizması ve daha kim bilir ne sebepten hem de çığlıkları bir mahalle öteden işitilerek. Bu Günışığı üzerinde müthiş bir etki yaratmıştı. Bilincine indirilmiş yepyeni, taptaze bir şamar gibi gelmişti ona; kendisine sıra ne zaman gelecekti bakalım? Kim bilebilirdi ki? Ama şimdilik, elinde tuttuğu kartlara göre oyunu oynamaktan başka yapacak şeyi yoktu; elindeki kartlar da savaş, öç ve kokteyl idi. Ve "Talih" yukarıda oturmuş pis pis gülüyordu.

XI

Bir pazar günü öğleden sonra, Günışığı körfezin karşı tarafında, Oakland'ın sırtını dayadığı Piedmont tepelerinde bir araba gezintisi yapıyordu. Her zamanki gibi altında büyük bir araba vardı, ama bu seferki kendi arabası değil, Kutup topraklarında yedinci kez servet yapıp da geri dönen, "Talih"in gerçek sevgilisi Swifwater Bill'inkiydi. Müthiş bir hovarda olan Bill'in bu yedinci serveti de, ilk altısı gibi hızla harcanma yolunu çoktan tutmuştu.

Dawson'daki ilk yılda, şişesi elli dolardan dereler gibi şampanya akıtan; sırf kendisini terk eden sevgilisini kızdırmak için yumurta piyasasını altüst edercesine, düzinesi yirmi dört dolardan yüz on düzine yumurtayı, hem de altın kesesinin dibi göründüğü bir sırada satın alan; San Francisco ile New York arasında krallara layık paralar ödeyerek özel trenler kiralayıp da hız rekorları kıran Bill, işte bu Bill'di. Günışığı'nın deyimiyle, bu "şanslı piç" işte yine gelmiş, servetini yine eskisi gibi rahatlıkla har vurup harman savuruyordu.

Otomobilde neşeli bir gruptular; körfezi ta San Francisco'dan San Jose'ye, oradan da Oakland'a kadar dolanmışlar, aşırı hız yüzünden üç kez yakalanmışlar, ama üçüncüsünde kendilerini yakalayan polisi de arabalarına atıp kaçmayı başarmışlar, kısaca çok eğlenceli bir gün geçirmişlerdi. Haywards yolunda polisi arabalarına attıktan sonra kendilerini daha ileride durdurmaları için telefonla haber verilir korkusuyla, tepelerin arasından dolaşan arka yola sapmışlar, şimdi de hızla Oakland'a doğru araba sürerlerken, bir yandan da kavga gürültü polisi başlarından nasıl defedeceklerini tartışıyorlardı.

İçlerinden biri, "On dakika sonra Blair Park'a geleceğiz," dedi. "Bana bak Swiftwater, ileride bir yol kavşağı var, halbuki bu yol bizi Berkeley'in içinden geçirip Oakland'ın arkasına çıkarır. İsterseniz öyle yapalım, sonra da Oakland'a öbür yandan gizlice girip, arabalı vapura binelim, karşı tarafa geçtikten sonra arabayı şoförle geceleyin geri yollayalım."

Ama Swiftwater Bill, neden Oakland'a Blair Park yoluyla gidilmemesi gerektiğini bir türlü anlayamadı, bildiği gibi gitmeye karar verdi.

Bir dakika sonra da bir virajı kıvrılır kıvrılmaz, asıl tutmaları gereken, ama Swiftwater Bill'in gitmek istemediği arka yol göründü. Dağ geçidine açılan bu yolun tam kapısının arkasında, kula bir ata binmiş genç bir kadın, eyerin üzerinden eğilmiş kapıyı kapıyordu. Günışığı ilk bakışta bu kadının kendisine yabancı gelmediğini fark etti, bir an sonra ise binici, Günışığı'nın çok iyi

tanıdığı bir hareketle eyerinin üzerinde doğrulup atını dörtnala kaldırarak, sırtı onlara dönük uzaklaştı. Dede Mason'du bu kadın... Günışığı, Morrison'un söylediğini, Dede Mason'un bir binek atı beslediğini hatırladı ve onun kendisini bu gürültücü arkadaşlarıyla görmediğine sevindi. Swiftwater Bill, bir kolunu ön kanepenin arkasına atıp öbür elini sallayarak Dede Mason'un dikkatini çekmeye çalıştı. Tam dudaklarını büzüp Günışığı'nın da bildiği o meşhur ıslığını öttürmeye hazırlandığı sırada, Günışığı, bacağını onun bacağına dolayıp oturduğu yerde bir de omuz atıverince, heyecanlanan Swiftwater Bill'i kanepeye yıkılıverdi.

Swiftwater Bill, "Sen t-t-t-tanıyorsun demek hanımı," diye kekeledi.

"Tabii tanıyorum," dedi Günışığı, "onun için kapat çeneni."

"Ey, zevkini tebrik ederim Günışığı, fıstık gibi maşallah, hem de çok güzel at biniyor."

O sırada araya giren ağaçlar yüzünden Dede Mason'u kaybettiler, Swiftwater Bill de yeniden polisi başlarından nasıl defedecekleri meselesine döndü. Bu sırada Günışığı gözlerine kapatıp arkasına yaslanmış, Dede Mason'un dörtnala gidişini hayalinde canlandırıyordu. Swiftwater Bill haklıydı. Gerçekten de güzel at biniyordu Dede Mason. Aferin Dede'ye! Ayrıca eyer üstünde biricik doğal ve akla yakın oturuş biçimiyle, yani erkek usulü at binecek cesarete sahip oluşu da iyi bir puandı. Ata çok iyi hâkim olduğundan şüphe edilemezdi.

Pazartesi sabahı mektupları yazmak için odasına gelen Dede Mason'a Günışığı yeni bir ilgiyle baktı, ama bunu hiç belli etmedi; klişeleşmiş büro işleri eskisi gibi devam etti. Ama ertesi pazar Günışığı da bir atın üstünde Piedmont tepelerindeydi. Tepelerde bütün gün dolaştığı, kaç kere Berkeley'e inen arka dağ geçitlerine daldığı halde Dede Mason'a rastlamamıştı. Berkeley'e gelince, onun hangi evde oturduğunu anlamak için sokakları bir aşağı bir yukarı dolaşıp durdu. Morrison, kızın Berkeley'de oturduğunu söylemiş, Dede Mason da önceki pazar günü akşam üstü –herhalde evine dönmek üzere– Berkeley yoluna doğru at sürmüştü.

Dede Mason'a rastlayamadığı için semeresiz geçmiş sayılırdı o gün; yine de tamamıyla yararsız olmamıştı, zira Günışığı temiz hava almış, kırlardan ve altındaki attan öyle ıslanmıştı ki, pazartesi günü derhal komisyonculara, kaç para olursa olsun, bulabilecekleri en mükemmel kula atı satın almaları için emir verdi. O hafta içinde birkaç kere bir sürü kula at denedi, ama hiçbirini gözü tutmadı. Bob'a ancak cumartesi günü rastlayabildi. Günışığı daha hayvanı görür görmez tam istediği gibi bir at olduğunu anlamıştı. Binek atı olarak biraz fazla iriceydi, ama Günışığı gibi enine boyuna bir insan için hiç de iri sayılmazdı. Mükemmel bir durumda, tam formunda bulunan Bob'un tüyleri, güneş ışığı altında alev alev yanıyor, kavisli boynu bir altın yığını gibi parlıyordu.

"Bunun tozuna yetişecek çıkmaz işte," diye fikrini bildirdi Günışığı; ne var ki komisyoncu pek istekli görünmüyordu. Adam atın satışından komisyon alacaktı, ama atın sahibi, satılmadan önce Bob'un huyunun suyunun alıcıya iyice anlatılmasını şart koşmuştu. Komisyoncu da ister istemez anlattı:

"Hani öyle hain dediğimiz atlardan değildir, ama yine de tehlikelidir. Her türlü terslik, huysuzluk vardır bunda, yalnız garezi yoktur. Sizi rahatça öldürebilir, ama oyun olsun diye yapar bunu, asla kötülük yapmak istemez, anlıyorsunuz ya! Bana sorsalar, doğrusu ben binmek istemezdim buna. Yalnız son derece dayanıklı bir attır. Şu ciğerlere, şu bacaklara bakın. Tek leke yok. Hiçbir kaza geçirmemiş, hem de hiç yorulmamış bir hayvan; daha kimse yoramamış ki onu! Aynı zamanda da arazi atıdır yani, dağ yollarına alışıktır, zira kaba arazili bir yerde büyütülmüştür. Aklına yaramazlık etmek gelmediği sürece, bir dağ keçisi kadar emin adım atar. Kuzu sıçraması yapmaz. Aslında hiçbir şeyden korkmaz, ama korkarmış gibi numara yapar, irkilmesi yoktur, yalnız şahlanır. Sonra baş atması olasılığına karşı martingal kayışıyla* binmek yerinde olur. Sebepsiz yere gerisin geri dönmek gibi kötü bir huyu vardır. Böylelikle binicisine şaka yapmak ister.

* Martingal kayışı: Atlatın baş atmalarını önlemek için boyun altı kayışlarından bağlanan kayış. *-çev.*

Zaten hepsini şaka olsun diye yapar. Bir gün bakarsınız, hiç yaramazlık etmeden yirmi dakika gider. Ertesi gün, daha bindiğiniz anda tutulmaz hale gelir. Otomobillere alışıktır; bir otomobilin yanında yatıp uyuyabilir ya da otomobilin içinden saman yiyebilir. On dokuz otomobil geçer, gözünü kırpmaz ama yirmincisinde, sırf oyun yapmak istediği için, bir yaban atı gibi coşar birden. Genel olarak bir centilmen için fazla hırslı ve sürprizlerle dolu bir hayvandır. Şimdiki sahibinin ona verdiği ad, Judas İscoriot'tur;* sahibi, alıcının her şeyi öğrenmeden almasını istemiyor. İşte, benim bildiğim bu kadar, ama bir de şu yeleyle kuyruğa bakın yani. Hiç bu kadar güzel bir şey gördünüz mü? Yelesi bir bebeğin tüyleri kadar yumuşak."

Komisyoncunun hakkı vardı. Günışığı hayvanın yelesini elleyince, şimdiye kadar rastladığı bütün atların yelesinden daha ince olduğunu gördü. Hayvanın donu da olağanüstü bir şeydi; kumraldı âdeta. Günışığı parmaklarını Bob'un yelesinde dolaştırırken, at başını çevirip şakacıktan onun omzunu ısırır gibi yaptı.

"Kapatın hayvanı, bir deneyeceğim," dedi komisyoncuya. "Acaba mahmuza alışık mı? İngiliz eyeri vurmayın lütfen. Güzel bir Meksika eyeri olsun, kantarma da vurun; ama çok sıkmayın suluk zincirini, mademki şahlanma huyu varmış."

Günışığı eğer vurulurken bizzat ilgilendi; soluk zincirinin sıkılığını ve üzengi kayışlarının uzunluğunu kendisi ayarladı, kolanı kendisi kastı. Önce martingal konulmasını istemedi ama komisyoncunun ısrarı üzerine razı oldu. Bob'a gelince, istekli, hırslı bir hayvanın yapabileceği birkaç oyundan ileri gitmedi, büyük bir güçlük çıkarmadı. Bir saatlik biniş içinde, göz yumulabilecek birkaç sıçrayıp oynamadan başka hiçbir huysuzluk göstermedi. Günışığı'nın keyfine diyecek yoktu; satın alma işlemi derhal tamamlandı ve Bob, kendi eyer takımları, kendi bakıcılarıyla birlikte, Oakland Binicilik Akademisi tavlalarındaki yerine gitmek üzere arabalı vapura bindirilip, körfezin karşı kıyısına doğru yola çıkarıldı.

* İsa'yı ele veren havari. *-çev.*

Ertesi gün pazardı ve Günışığı erkenden yola çıktı, feribotla karşıya geçti; yanına Alaska'dan getirdiği biricik köpeği, kızak köpekleri takımının önder köpeği Kurt'u da almıştı. Piedmont tepeleriye Berkeley'e giden bir sürü dağ geçidinde her yanı aramasına rağmen, ne Dede Mason'u ne de kula atını görebildi. Ne var ki hayal kırıklığına uğrayacak vakit bırakmadan, kendi kulası onu durmadan uğraştırdı. Bob o gün ne kadar şeytanlığı, ne kadar aksiliği varsa hepsini ortaya döktü; binicisi nasıl kendisini sınadıysa, o da binicisini iyice sınadı. Bob dağarcığındaki bütün numaraları döktürürken Günışığı da atlar ve binicilik hakkındaki bütün bilgisini toparladı, gözlerini dört açtı. Martingalinin her zamankinden gevşek bağlandığını anlayan Bob, şahlanmayı, art ayakları üzerine dayanıp kısa adımlarla geri sıçramalar yapmayı denedi. On dakika kadar bu şekilde mücadele ettikten sonra böyle başa çıkılamayacağını anlayan Günışığı, yandan eğilip martingali kastı, bunun üzerine Bob da hemen bir melek kesiliverdi. Ama Günışığı'nı aldatmıştı. Bob yarım saat kuzu kuzu gittikten sonra Günışığı artık iyice güvenle eşkinde giderken, uyluklarını tamamıyla gevşetmiş, kantarma ve gem kollarını hayvanın boynu üzerine bırakmış, sandalye oturuşuna geçip sigara sarmaya başlamıştı. Bob ön ayaklarım hafifçe yerden kesip, sabit duran art ayakları üzerinde bir yıldırım hızıyla çark ederek geriye döndü. Günışığı kendisini, sağ ayağı üzengiden çıkmış, kollarıyla hayvanın boynuna sarılmış vaziyette buldu bir anda; bu durumdan yararlanmakta gecikmeyen Bob, geldiği yöne doğru tam dörtnala fırladı. Böyle bir anda Dede Mason'la karşılaşmamayı dileyen Günışığı, tekrar yerine oturup ata hâkim oldu.

Geriye dönüp aynı noktaya geldikleri zaman Bob çark hareketini tekrarladı. Bu sefer Günışığı eyerini boşaltmadı, ama çark hareketinin gelişmesini önlemek için de hiçbir şey yapmadı. Bu arada Bob'un sağ yana çark ettiği gözünden kaçmadı ve hayvanı doğru yolda tutmak için, sol yandan baldır yardımı yapmayı kararlaştırdı. Ancak hayvan o kadar hızlı çark ediyor ki, Günışığı daha onun çark edeceğini farkettiği anda hareket tamamlanmış oluyordu.

Günışığı bir yandan kendi gözlerine dolan teri silerken, bir yandan da, "Pekâlâ Bob," dedi hayvana, "senin hayatımda rastladığım en Allahın belası, en hızlı hayvan olduğunu itiraf edeyim. Seni yola getirmenin biricik çaresi, mahmuzların tadını tattırmak olacak galiba; ah seni canavar ah!"

Ama mahmuz daha karnına dokunur dokunmaz, Bob'un sol art ayağı kalkıp ileri uzanarak, üzengiye esaslı bir tekme yapıştırdı. Günışığı merakla, aynı hareketi kaç kere denediyse, Bob'un toynağı da her seferinde üzengiye tekme yapıştırdı. Bunun üzerine Günışığı da onun gibi şaşırtmacalı davranıp, birdenbire her iki mahmuzu da gömdü karnına, aynı zamanda da kısa saplı kamçısıyla ta hayvanın art bacakları arasına alttan yapıştırdı.

Böylece, kafasındakileri uygulama alanına sokmaktan sertlikle alıkonan Bob kurşun gibi ileri fırlarken, Günışığı, "Sen anlaşılan esaslı sopa yememişsin şimdiye kadar," diye homurdandı.

Bu şekilde mahmuzlar ve kamçı beş-altı sefer Bob'un derisini yaktı. Ondan sonra Günışığı rahatladı ve Bob'un o görkemli dörtnalının zevkini çıkardı. Artık canının yakılmadığını gören Bob yarım mil tam dörtnala gittikten sonra, yürüyüşünü yavaşlatıp eşkine indirdi. Arkadan bütün hızıyla gelen Kurt da onlara yetişti; her şey yolunda gidiyordu.

Günışığı tam Bob'a "Bu çark etme oyununda benim de sana bir-iki sözüm olacak," diyordu ki, hayvan birdenbire çark ediverdi. At tam dörtnal sırasında ön ayaklarını yere mıhlayıp dörtnalı aniden keserek yapmıştı dönüşü. Günışığı öne doğru fırlayıp, kollarıyla atının güçlü boynuna sarıldı, aynı anda da Bob ön ayaklarını yerden hafifçe kesip çarkı tamamladı. Ancak mükemmel bir binici bu durumda yere düşmekten kurtulabilirdi, nitekim Günışığı'nın da yuvarlanmasına ramak kalmıştı. Günışığı eyerin üzerinde doğrulurken, Bob yine ters yönde kurşun gibi fırlamış, atın hamlesinden ürken Kurt yandaki çalılıklara zor kaçmıştı.

Günışığı mahmuzlarla kamçıyı arka arkaya basarken, "Peki ulan Allah'ın belası, peki ulan!" diye homurdanıyordu, "Madem

ters yönde koşmak istiyorsun, koş bakalım öyleyse, geberene kadar koş!"

Bir süre sonra Bob, bu çılgınca hızını kesmek isteyince mahmuzlarla kamçı merhametsizce tekrar gömüldü derisine ve onu yeniden gayrete getirdi. Günışığı sonunda atın yeteri kadar dersini aldığına kanaat getirince, hayvanın başını birdenbire çeviriverip, onu doğru yönde eşkinle sürmeye başladı. Bir süre sonra atı durdurarak, aşırı derecede soluyup solumadığına baktı. Bir dakika durduktan sonra Bob başını döndürüp, sanki yeteri kadar durduklarını, gitme zamanının geldiğini anlatmak istermiş gibi, yaramaz bir sabırsızlıkla burnunu uzatarak Günışığı'nın üzengiye basan ayağını dürtükledi.

"Eğer böylesini gördüysem Allah belamı versin!" dedi Günışığı. "Ne garez, ne kötülük, ne hainlik var bu hayvanda... Hem de bu kadar ceza verdikten sonra! Yamansın sen vallahi be Bob."

Günışığı kendisini böylece emniyette sanmakla bir kere daha aldanmış oluyordu. Bir saat kadar Bob hırslı bir hayvandan tam bekleneceği şekilde, son derece mükemmel bir binek atı gibi davrandı, ama bir saatin sonunda, yine her zamanki gibi ansızın çark ettiği gibi ters yönde fırlayıverdi. Günışığı onu fırladığı yönde millerce hiç durmadan koşturup, durmadan mahmuzlayıp kırbaçlayarak bu işe bir son verdi, ama tekrar doğru yola dönüp ilerlemeye başladıkları zaman, bu sefer de Bob ağaçlardan, ineklerden, çalılardan, Kurt'tan, kendi gölgesinden, kısacası akla gelebilecek ne kadar olmayacak şey varsa hepsinden ürkme numaraları yapmaya, ikide bir ayak diremeye başladı. Böyle anlarda, Günışığı atla uğraşırken, Kurt da gölgelik bir yerde yatıp onları seyrediyordu.

Gün böyle geçti. Bütün bunların yanı sıra, Bob yepyeni bir huy daha çıkardı; çark edecekmiş gibi yapıyor, çark etmiyordu. Ama çark etmese bile bu Günışığı'nı çark etmiş kadar yoruyordu, zira her seferinde Günışığı aldanıyor, uyluklarını iyice sıkıyor ve bütün adaleleri kasılıyordu. Böylece bir iki kandırmacadan sonra Bob gerçekten çark ediverince, Günışığı'nı yine gafil avlayıp,

onu boynuna sarılmak zorunda bırakıyordu. Günün sonuna kadar Bob bir oyundan ötekine geçmeye devam etti; Oakland'dan geçerlerken, yolda karşılaştıkları on-on iki otomobile hiç aldırış etmediği halde, birdenbire korkudan çılgına dönmek için en akla hayale gelmez, en sıradan arabayı seçti. Tavlaya geldikleri zaman da günü, şahlanma ve çark hareketleriyle süsleyerek martingal kayışını koparıp yerle dik açı meydana getirecek biçimde şaha kalktı. Bu sırada üzengilerden birinin çürük kayışı da kopuverince, Günışığı yeri öptü.

Her şeye rağmen Günışığı hayvanı sevmişti, onun için pazarlıktan caymadı. Bob'un ne kötü, ne de hain olduğunu, hayvanın taşkınlığının canlılığından ve sıradan bir attan daha zeki oluşundan ileri geldiğini anlamıştı. İşte bu atı böyle yapan, onun canlılığı, zekâsı ve olağanüstü oyunculuğuydu. Onu idare etmek için güçlü bir elin yeteri kadar sertlikle, hatta azıcık zalim davranarak egemenlik kurması gerekiyordu.

O gün Günışığı, Bob'a birkaç kere, "Ya sen ya ben Bob," demişti. Aynı akşam, tavladaki adama da, "Ne güzel hayvan değil mi?" dedi hayranlıkla. "Hiç bu kadar güzelini gördün mü? Eskiden epeyce at binmiştim, ama bunun gibisine hiç binmemiştim."

Ayrılırken de başını çevirip, oyun olsun diye omzunu dişlemeye uğraşan Bob'a, "Allahaısmarladık benim şeytanım" dedi. "Gelecek pazar sabahı yine görüşeceğiz; ama bu sefer beraberimde sana layık ne numaralar getireceğim bak!"

XII

O hafta Günışığı, Dede ile ilgilendiği kadar Bob'la da ilgilendiğini fark etti; büyük bir iş humması içinde bulunmadığı için, belki de iş alanındaki oyundan çok Dede ve Bob meşgul etti kafasını. Zihnini en çok uğraştıran şey de Bob'un çark etme numarasıydı. Hayvanı bundan nasıl vazgeçirecekti; işte mesele buydu. Tepelerde dolaşırken tutalım ki Dede'ye rastlasa; şansı yaver gitse de onunla yan yana at sürmek fırsatını elde etse; işte o sırada Bob'un

çark etmesi her şeyi berbat eder, çok uygunsuz bir vaziyet doğardı. Doğrusu Dede'nin kendisini Bob'un boynuna sarılmış görmesini hiç istemezdi. Üstelik birdenbire kızı bırakıp ters yönde, kamçı mahmuz girişerek dörtnala uzaklaşmak da tuhaf kaçardı.

Bu ani çark edişleri önleyecek bir yol bulmak gerekiyordu mutlaka. Hayvan çark etmeden durdurmalıydı onu. Bu işi dizginlerle yapamazdı. Mahmuzların da bir yararı yoktu. Geriye kamçı kalıyordu. Peki ama nasıl yapacaktı? O hafta bürosundaki koltuğunda, kaç kere hayalinde Bob'a bindi ve görkemli kula hayvanı çark etmekten vazgeçirmeye çalıştı. Hafta sonuna doğru, bu dalgın hallerinden biri de Hegan'la yaptığı bir iş konuşmasının tam ortasındayken oldu. Günışığı'na harıl harıl, göz kamaştırıcı yeni bir meşru soygun planını anlatmakta olan Hegan, Günışığı'nın kendisini hiç dinlemediğini fark etti. Günışığı'nın gözleri donuklaşmış, hayalinin gözleriyle bir şeylere bakıyordu.

Birdenbire, "Buldum!" diye bağırdı. "Hegan, tebrik et beni. Kristof Kolomb'un yumurtası kadar basit. Bütün yapılacak şey burnuna vurmak, ama sıkı yapıştırmaktan ibaret."

Sonra heyecanlanan ve afallayan Hegan'a meseleyi açıkladı ve tekrar güzel güzel dinlemeye başladı, ama arada bir keyifle gülmekten kendini alamıyordu. Planı şuydu: Bob her zaman sağa doğru çark ediyordu. Pekâlâ! O da elinde kamçıyı ikiye katlayacak ve Bob çark ettiği anda katlanmış kamçıyı burnuna yapıştıracaktı. Bunu bir kere tattıktan sonra, katlanmış kamçı burnunun dibindeyken çark edecek at daha dünyaya gelmemişti.

O hafta içinde Günışığı, Dede ile aralarında hiçbir toplumsal, hatta insani ilişki olmadığını her zamankinden daha çok anladı. Öyle bir durumdaydı ki, kıza pazar günü kendisiyle gezmeye gelip gelemeyeceğini, bu kadar basit bir soruyu bile soramıyordu. Güzel bir kızın işvereni olmak da başka bir dertti... Günlük rutin işler devam ederken kaç kere ona baktı ve, 'Gelecek pazar da ata binecek misiniz?' sorusu dilinin ucuna geldi. Kıza bakarken onun kaç yaşında olduğunu, Morrison'un söylediğine göre birlikte çıktığı ve dans ettiği o kolejli züppelerle ne gibi aşk serüvenleri

yaşadığını ya da yaşayıp yaşamadığını tahmine çalıştı. Pazarlar arasındaki o altı gün kafası hep Dede ile dolu kaldı ve Günışığı bir şeyi artık iyice anladı; Dede Mason'u istiyordu. Hem öylesine istiyordu ki, kadınlara karşı eskiden beri duyduğu o korku derecesine varan çekingenlik de kendiliğinden yenilmişti. Bütün hayatı boyunca kadınlardan kaçan Günışığı, şimdi kovalayacak kadar cesaret sahibi olmuştu. Er veya geç, bir pazar günü, büronun dışında, tepelerde Dede Mason'la karşılaşacaktı; eğer o vakit de arkadaş olamazlarsa bu ancak Dede'nin Günışığı'yla arkadaş olmak istememesinden ileri gelecekti.

Böylece Günışığı, o çılgın tanrının kendisine dağıttığı yepyeni bir elle karşı karşıya kaldı. Kartların ileride ne derece önemli olacağını hayalinden bile geçiremezdi, ama şimdilik, kartların iyi olduğuna karar verdi. Bir yandan da kuşku içindeydi yüreği. Belki de bu, "Talih"in kendisini felâkete sürüklemek için kurduğu bir tuzaktı. Ya Dede istemez de Günışığı onu eskisinden daha çok sevmeye devam ederse? Bu düşünce onun aşk hakkındaki korkusunu yeniden uyandırdı. Felâketle sonuçlanan aşk serüvenlerini hatırladı: Geçmiş günlerde bir Bertha Doolitle vardı; Bonanza'da zengin maden sahibi Dartworthy'ye delice âşık olan Bertha, ihtiyar Doolitle'ın kızı Bertha Doolitle. Darthworthy ise Bertha'yı sevmediği gibi, Albay Walthstone'un karısına deli gibi âşıktı ve onunla Yukon üzerinden kaçmıştı; kendi karısını canı gibi seven Albay ise kaçak çiftin peşine düşmüştü. Sonuç ne olmuştu peki? Tabii Bertha'nın aşkı talihsiz, trajik bir aşktı, ama her üçü için de durum aynı olmuştu. Minook yakınlarında Albay'la Darthworthy karşılaşıp vuruşmuşlar, Darthworthy ölmüş, ciğerine bir kurşun yiyen Albay da zayıf düşmüş ve ertesi bahar zatürreden gitmişti. Albayın karısının ise dünyada sevecek kimsesi kalmamıştı.

Bir de, dünyanın öbür yanındaki bir erkeğe olan aşkı yüzünden kendisini buzlu sulara atıp öldürmek isteyen ve onu kurtardı diye Günışığı'ndan nefret eden Freda vardı. Hele Virgin... Eski anılar Günışığı'nı korkuttu. Eğer bu aşk mikrobu iyice kanına

girecek olur da Dede onu sevmezse, durumu Dowsett, Letton ve Guggenhammer tarafından tepelenmekten farklı olmazdı. Dede'yi daha az sevseydi eğer, bu korkuyla kızı kafasından tamamıyla çıkarıp atabilirdi. Günışığı bazı aşk serüvenlerinin iyi sonuçlandığı düşüncesiyle avuttu kendisini. Belki de "Talih" ona kartları gerçekten de kazansın diye dağıtmıştı. Bazı insanlar talihli doğar, talihli yaşar, talihli ölürdü. Belki kendisi de böylesine şanslı, hiçbir vakit kaybetmeyecek olan piçlerden biriydi.

Pazar günü Piedmont tepelerinde Bob sanki bir melekti. İyiliği, hırslı, canlı tabiatının gerektirdiği oyunlara da ara sıra yer veriyordu, ama bunun dışında bir kuzuydu. Kamçıyı katlanmış vaziyette sağ elinde hazır tutan Günışığı, içinden, 'Ah bir çark etse de göstersem ona,' diye yanıp tutuşuyordu, ama Günışığı'yla alay edercesine, ona işkence edercesine, Bob bu uslu davranışını bir kerecik olsun bozmadı. Dede ile de karşılaşmadılar. Günışığı boş yere tepelerin çevresinde döndü durdu; öğleden sonra ikinci sıra tepeleri aşıp Maraga Vadisi'ne indi. Tam tepenin eteğinden kurtulup vadiye geçtiği sırada kulağına dörtnala giden bir atın nal sesleri geldi. Ya Dede ise ne olacaktı? Hemen Bob'un başını gerisin geri çevirip, hayvanı eşkin yürüyüşe geçirdi. Eğer gelen Dede'yse, Günışığı'nın şansı yerinde demekti; zira karşılaşma bundan sonra daha elverişli koşullar altında olamazdı, işte, her ikisi de aynı yönde gidiyorlardı ve Dede dörtnala geldiği için biraz sonra kendisine yetişecekti. O vakit Dede için, karşı tepeyi aşana kadar Günışığı'yla yan yana at sürmekten başka yapacak şey kalmayacaktı. Tepeyi aştıktan sonra, öbür yamaç da dik olduğu için yine ağır ağır gideceklerdi bir süre.

Ses gittikçe yaklaştı, ama Günışığı arkasındaki atın yavaşlatılıp eşkinle yürütüldüğünü duyuncaya kadar başını geriye çevirmedi. Sonra omzunun üzerinden baktı. Dede idi gelen. Birbirlerini hemen tanıdılar; Dede şaşırmıştı. Günışığı'nın atını yarım çevirip kızın kendisine yaklaşmasını beklemesinden, yaklaştıktan sonra da yan yana gitmelerinden daha doğal ne olabilirdi? Günışığı rahat soluk alabilirdi artık; bunu belli edecek bir şekilde

yapmasına da ramak kaldı hani. İstediği olmuştu, hem de çok kolay olmuştu. Birbirlerini selamladılar; işte yan yana gidiyorlardı ve önlerinde millerce yol vardı.

Günışığı, kızın gözlerinin önce ata sonra kendisine baktığını fark etti.

Dede Mason, "Yarabbim, ne güzel şey bu?" diye bağırdı. Onun gözlerindeki pırıltıyı, yüzündeki memnunluk ifadesini gören Günışığı, bu kızın bürodaki ciddi, duygularını kontrol altında tutan kız olduğuna inanamadı.

Dede'nin ilk sözlerinden biri, "At bindiğinizi bilmiyordum," oldu. "Sizin hızlı giden motorlu araçlardan hoşlandığınızı sanıyordum."

"Son zamanlarda başladım," diye cevap verdi Günışığı. "Şişmanlamaya başladık malum ya, göbeği indirmek lazım."

Dede onu yan gözle tepeden tırnağa aceleyle süzdü; bu bakıştan eyer ve Günışığı'nın eyer üstündeki oturuşu da kaçmamıştı.

"Ama daha önce at binmişsiniz siz," dedi kız.

Günışığı cevap verirken, 'Gerçekten de attan ve atla ilgili şeylerden anlıyor kız,' diye düşündü:

"Çok uzun yıllar binmedim. Gençliğimde Doğu Oregon'dayken, kamptan sıvışır, kovboylarla birlikte at sürer, binilmemiş tayları alıştırırdım; bizim at binmemiz de bu kadar işte."

Böylece Günışığı'na rahat soluk aldıracak, her ikisini de ilgilendiren bir konu üzerinde konuşmaya başlamış oldular. Günışığı, Dede'ye Bob'un numaralarından, çark etme huyundan ve onu bu huydan vazgeçirmek için düşündüğü çareden bahsetti; Dede de, insan ne kadar severse sevsin, atların ölçülü bir sertlikle idare edilmeleri konusunda Günışığı'yla aynı fikirde olduğunu belirtti. O da, sekiz yıldır beslediği kendi atını, Mab'ini, ahırdaki bölmesini tekmelemekten vazgeçirmek için epey uğraşmış, sonunda vazgeçirmişti.

"Uzun zamandan beri at bindiğiniz belli," dedi Günışığı.

"Eyerin üstüne ilk çıktığım zamanı gerçekten de hatırlamıyorum," diye cevap verdi Dede. "Çiftlikte büyüdüğüm için beni

atlardan uzak tutmalarına olanak yoktu. Atlara âşık olarak dünyaya gelmişim herhalde. Daha altı yaşımdayken, tamamıyla bana ait bir midilliye sahip oldum. Sekiz yaşıma geldiğim zaman, babamla birlikte sabahtan akşama kadar at üstünde gezmeye başladım. On bir yaşımda ise beni ilk kez geyik avına götürdü babam. Atım olmasa kendimi kaybolmuş hissederdim. Kapalı yerlerden nefret ederdim; eğer Mab olmasaydı sıkıntıdan çoktan ölmüştüm şimdiye kadar."

"Kır hayatını seviyorsunuz demek?" diye sordu Günışığı; aynı anda da Dede'nin gözlerinde ilk kez griden başka bir renk pırıltısı gördü.

Dede, "Şehirden nefret ettiğim kadar," diye cevap verdi. "Ne var ki kadınlar köyde hayatlarını kazanamazlar. Onun için ben de elimden geldiği kadar Mab'le oyalanıyorum."

Ondan sonra Dede, Günışığı'na babasının ölümünden önceki çiftlik hayatından biraz daha söz etti. Günışığı hayatından son derece memnundu. Yavaş yavaş arkadaş oluyorlardı. Buluştuklarından beri, yarım saattir konuşmaları hiç kesilmemişti.

Günışığı, "Memleketlerimiz birbirine oldukça yakın," dedi. "Ben Doğu Oregon'da büyüdüm, orası da Siskiyou'dan pek uzak sayılmaz."

Aynı anda da bu sözü söylediğine bin pişman oldu Günışığı, zira Dede hemencecik, "Siskiyou'lu olduğumu nereden biliyorsunuz?" diye soruyu yapıştırıvermişti. "Size bundan hiç söz etmediğime eminim."

Günışığı kısa bir an bocaladı, "Bilmiyorum," dedi. "Oralı olduğunuzu bir yerden duymuşum herhalde."

O sırada yanlarında giden Kurt, bir gölge gibi geriye kayıp Dede'nin atını ürküttü, bu da konuşmalarının Alaska köpeklerine dönmesine yol açarak Günışığı'nın içine düştüğü güç durumu savuşturmasını sağladı. Bir süre sonra tekrar atlar konusuna döndüler; tepeyi tırmanıp öbür yamaçtan inene kadar da hep atlardan konuştular. Dede konuşurken, Günışığı bir yandan onu dinliyor, bir yandan da kendi kendine düşünüyor, izlenimlerini

çözümlüyordu. Kızın böyle erkek gibi at binmesi doğrusu cesaret meselesiydi. Günışığı bundan hoşlanıp hoşlanmadığını da bilmiyordu daha. Onun kadınlar hakkındaki fikirleri eski modaydı; sınır bölgelerinde geçen çocukluk ve gençlik günlerinden aklında kaldığına göre, o zamanki kadınlar kabuklarına çekilmişti, eğer içlerinde at binen varsa, onlar da yan otururdu eyere. Bir bakımdan Günışığı'nın kafasındaki at binen kadın hayali, hiçbir vakit iki ayaklı bir insan hayali olmamıştı. Onun için de Dede'nin erkek gibi at binişi bir şok etkisi yapmıştı. Ama yine de görünüşünün güzel olduğunu itiraf etmek zorundaydı.

Ayrıca iki şey daha Günışığı'nın derhal dikkatini çekti: Birincisi, Dede'nin gözlerinde altuni benekler vardı. Daha önce bunun farkına varamayışı tuhaftı. Belki de bürodaki ışık elverişli değildi, belki de bu altuni parıltılar gelip geçiciydi. Hayır, hayır; gelip geçici değildi bu pırıltılar, doğrudan göz renginden geliyordu, açık altuni bir ışık gibiydi. Altuni de değildi galiba, ama altuni renge en yakın olan bir renkti. Sarı tonu olmadığı muhakkaktı bir kere. Bir âşığın düşünceleri daima renklidir, bu bakımdan Dede'nin gözlerine Günışığı'ndan başka, altın renginde diyebilecek birisinin bulunabileceği kuşkuludur. Ama Günışığı öyle yumuşak bir ruh durumu içindeydi, yüreği öylesine erimişti ki, gözlerin altın rengi olmasını istemişti, onun için de gözler altın rengiydi.

İkincisi de Dede'nin çok doğal bir insan oluşuydu. Günışığı onunla tanışmanın, arkadaşlık kurmanın çok zor olacağını sanmış, buna göre hazırlanmıştı. Halbuki ne kadar kolay olmuştu. Arkadaşlığında hiçbir kibirli taraf yoktu kızın; işte Günışığı da at sırtındaki Dede ile çok iyi tanıdığı bürodaki Dede'yi birbirinden bu farkla ayırdı. Ancak, her şeyin böyle yolunda gidişinden ve konuşacak birçok ortak konuları bulunması gerçeğinden memnunluk duymasına rağmen, Günışığı bütün bunlarda sıkıcı, bıktırıcı bir taraf da olduğunun farkındaydı. Nereden bakılırsa bakılsın, bütün konuşmalar havadan sudandı. Günışığı pratik bir insandı ve Dede Mason'u, kadını istiyordu; onun tarafından sevilmek,

onu sevmek istiyordu ve bütün bu sevgi işinin hemen oracıkta halledilmesini arzuluyordu. Olayları zorlamaya, insanları ve eşyayı avucuna alıp kendi iradesine uymak zorunda bırakmaya alışmış olan o, şimdi aynı egemenlik isteğinin kendisini dürttüğünü hissediyordu. Dede'ye onu sevdiğini ve mutlaka onunla evlenmesi gerektiğini söylemek istedi. Bununla birlikte içinden gelen dürtüye boyun eğmedi. Kadınlar heyecanlı yaratıklardı, o bakımdan Dede'yi, hemen egemenliği altına almaya kalkışmakla sakat bir iş yapmış olabilirdi. Karlar üzerinde açlıktan kıvranırken çıktığı sincap avını hatırladı; ete kavuşabilmek için, bir karavana atışın ölüm, bir isabetin hayat demek olduğu bu avda gösterdiği sabır aklına geldi. Gerçi bu kız aynı şey demek değildi, ama yine de Günışığı için çok şey ifade ediyordu... Hele şimdi, yan yana giderlerken Günışığı'nın cesaret edip baktıkça gördüğü gibi, cesur bir erkek tavrı içinde, ama esasında her şeyiyle; gülümseyişi, gülüşü, konuşması, gözlerindeki pırıltı, yaz rüzgârı ve yaz güneşiyle al al olmuş yanaklarıyla her zamankinden büyük bir önem kazanmıştı.

XIII

Ertesi pazar da adam, at ve köpek, Piedmont tepelerini dolaştılar. Günışığı'yla Dede, bir kere daha yan yana at sürdüler. Ama bu seferki karşılaşmalarında, Dede'nin hayretine biraz kuşku da karıştı; daha doğrusu hayretinin sebebi değişikti. Bir pazar önceki karşılaşmaları tamamıyla rastlantı eseri olmuştu, ama onun atla dolaşmayı en çok sevdiği yerlerde Günışığı'nın böyle ikinci defa ortaya çıkışı, rastlantıdan daha başka şeyler akla getiriyordu. Günışığı da kendisinden şüphe edildiğini anlamış, daha önce o civarda büyük bir taş ocağı gördüğünü hatırlayarak, söze bu taş ocağını satın almayı tasarladığını söyleyerek başlamıştı. Bir vakitler tuğla harmanına yaptığı yatırım bu fikri aklına getirmişti; Dede'ye birlikte gidip taş ocağını görmeyi düşündüğünden, bu fikrin iyi bir fikir olduğuna karar verdi Günışığı.

Böylece Günışığı onun yanında saatler geçirdi ve Dede'nin yine geçen seferki gibi doğal, yumuşak, neşeli, gülen, söyleyen, atlardan söz eden, ters huylu Kurt'la dostluk kurmaya çalışan iyi bir arkadaş olduğunu gördü. Hatta bu sefer Dede, Bob'a binmek arzusunu göstererek, onu çok sevdiğini söyledi. Bu isteği Günışığı pek hoş karşılamadı. Bob tehlikeli oyunlarla dolu bir hayvandı ve Günışığı bu ata ancak düşmanını emanet edebilirdi.

Günışığı'nın bu şekilde itirazına Dede:

"Ben kız olduğum için atlardan anlamam sanıyorsunuz da ondan böyle söylüyorsunuz," diye öfkelenerek karşılık verdi. "Ama ben kendime güvenmeyecek kadar ders aldım atlardan; çok düştüm. Üstelik aptal da değilim. Kuzu sıçraması yapan bir at olsa binmek istemezdim. Dersimi aldım bundan. Başka türlüsünden de korkmam. Bob'un kuzu sıçraması yapmadığını ise siz kendiniz söylediniz."

Günışığı, "Ama siz hiç görmediniz onun numaralarını," diye diretti.

"Ama siz de unutmamalısınız ki, pek çok at gördüm, çok da at bindim. Burada Mab'i tramvaylara, lokomotiflere ve otomobillere hep ben alıştırdım. Benim elime geldiği zaman, çiftlikten yeni çıkmış yabani bir taydı. Sadece eyere alıştırılmıştı o kadar. Hem atınızı incitmem, merak etmeyin."

Günışığı istemeyerek razı oldu, gelen geçenin olmadığı bir yerde at değiştirdiler.

Günışığı, Dede'nin binmesine yardım ederken, "Unutmayın, şimşek gibi çabuk hareket eder," diye uyardı onu.

Dede anladım gibilerden başını salladı, Bob da sırtında yeni bir biniciyi fark eder etmez kulaklarını kastı. Eğlence çabuk başladı; hiç değilse Dede için fazla çabuk, zira kızcağız bir anda kendisini Bob'un boynuna sarılmış, ters yönde yıldırım hızıyla gider buldu. Günışığı, Dede'nin atının üstünde, peşlerinden giderek gözlüyordu olanları. Kızın çabucak hayvana hâkim olduğunu, atı durdurduğunu, sonra dizgin ve sol yandan sıkı bir mahmuz yar-

dımıyla onu hemen hemen çark ettiği hıza yakın bir hızla tekrar gerisin geri çevirdiğini gördü.

"Burnuna kamçıyı yapıştırmaya hazırlanın," diye seslendi Günışığı.

Ancak Bob, yine Dede'nin toparlanmasına olanak vermeyecek kadar hızla tekrar çark etti, ama bu sefer Dede bütün gücünü harcayıp, atın boynuna sarılmak gibi onur kırıcı bir durumdan kendini kurtardı. Bob'un bu defaki dörtnalı daha hırslı, daha kararlıydı, ama Dede onu yavaşlattı, eşkine indirdi; hayvan hırsından zıplaya zıplaya gidiyordu. Dede mahmuzunu iyice gömerek hayvanı tekrar doğru yöne çevirdi. Atı idare ediş şeklinde hiç de kadınca bir taraf yoktu; emredici, erkekçe bir yöntemi vardı kızın. Zaten böyle olmasa Günışığı onun "artık yeter" diyeceğini umabilirdi. Ne var ki bu başlangıç niteliğindeki ufak gösteri, Günışığı'na Dede'nin nasıl bir insan olduğunu göstermişti. Hoş, Dede'nin kendisine öfkelendiğini gösteren gözlerindeki pırıltı ve sımsıkı gerilmiş dudakları da aynı şeyi anlatıyordu. Dede'nin ne zaman kamçıyı Bob'un burnunun üzerine yapıştıracağını zevkle ve merakla beklerken, Dede'ye hiçbir öğütte bulunmadı Günışığı. Bir süre sonra da Bob üçüncü defa çark ederken, daha doğrusu çark etmeye girişirken –zira ancak çeyrek dönüşü tamamlamıştı– katlanmış kamçıyı narin buruncuğuna yedi. Hemen o anda, yerden daha yeni kesilmiş olan ön ayaklarını şaşkınlık, hayret ve dehşet içinde yere indiriverdi.

"Yaşşa!" diye bağırdı Günışığı. "Birkaç tane daha yedi mi aklı başına gelir. Neden dayak yediğini anlayacak kadar zekidir kerata."

Bob bir kere daha denedi. Ama bu sefer daha dörtte bir çarkı bile yapamadan yedi kamçıyı burnuna ve indirdi ayaklarını yola. Ondan sonra da Dede, dizgine de mahmuz yardımına da başvurmaksızın, sadece kamçı tehdidiyle onu doğru yola koydu.

Dede, Günışığı'na muzaffer bir tavırla baktı.

"Onu bir koşturayım mı?" diye izin istedi.

Günışığı başıyla izin verdi ve Dede yoldan aşağı kuş gibi saldı hayvanı. Günışığı onun ardından bakıp, köşeyi dönerek gözden kaybolduğunu, sonra tekrar köşeden yıldırım gibi çıktığını gördü. 'Gerçekten de güzel at biniyor, yaman kız şu Dede,' diye aklından geçirdi. Tam erkeğe layık olacak bir kızdı! Bu kıyafet içinde de oldukça uzun boylu görünüyordu. Bir de bu kızın bütün hafta boyunca büroya kapanıp daktilonun başında çalıştığını düşünmek... Hayır, büro ona göre bir yer değildi. O bir erkeğin kadını olmalı, rahat etmeli, ipekliler, atlaslar, elmaslar içinde -büyük şehirlerde yetişmeyen Günışığı'nın sevgili bir eşe layık gördüğü şeylerdi bunlar- yaşamalı, sonra köpekleri, atları filan olmalıydı... 'Ee, Bay Günışığı,' diye kendi kendine mırıldandı, 'bakalım bu işin üstesinden gelebilecek miyiz?' Sonra da yüksek sesle Dede'ye:

"Yeter Bayan Mason, yeter," dedi. "Doğrusu biniciliğinize diyecek yok; bir kadın böyle at binsin! Hayır, inmeyin de birlikte gidip taş ocağını bir dolaşalım." Neşeli neşeli güldü. "Burnuna kamçıyı indirdiğiniz zaman nasıl da inledi, duydunuz mu? Sonra ön ayaklarını nasıl da yere bastı hemen; sanki bir taş duvara çarpmış gibi. Gördünüz mü? Bundan sonra o taş duvarın daima hazır olacağını bilecek kadar zekidir."

O akşamüstü Berkeley'e inen yolun kapısı başında Dede'den ayrılırken, Günışığı yol kenarındaki ağaçların arkasına saklanıp onun ardından uzun uzun baktı. Sonra Oakland yoluna inmek için geri dönerken aklına bir şey geldi, acı acı güldü: 'Eh, şu taş ocağını satın almak da farz oldu artık... Ancak o sayede bu tepelerde dolaşmak için bir sebep gösterebilirim.'

Ancak taş ocağı bir süre için planlarından çıkacaktı, zira ertesi pazar Dede ortalıkta görünmedi. Berkeley yolundan, kula atının üstünde Dede ertesi pazar günü de çıkmadı. Günışığı her ne kadar büroda hiç renk vermese de büyük bir sabırsızlık ve endişe içindeydi. Dede'de hiçbir değişiklik görmemişti, o bakımdan kendisi de bir şey belli etmemeye çalışıyordu. Rutin ve monoton büro işleri eskisi gibi devam ediyordu, ama artık insana azap verici bir hal almaya başlamıştı. Günışığı, sahip olduğu kudret

yüzünden kendi sekreterine, bir erkeğin bir kadına davranabileceği şekilde davranamadığını görüyordu. Milyonların ne hükmü vardı ki? İşte bir gün Dede, notlarını alıp çıktıktan sonra odadan, Günışığı kendi kendine bu soruyu sordu.

Üçüncü hafta sonu yaklaşır ve Günışığı karşısında yalnız geçecek bir hafta sonu bulurken, iş günü içinde olsun ya da olmasın, konuşmaya karar verdi. Yaratılışı gereği lafı hiç uzatmadan doğrudan konuya girdi. İşini bitirmiş, defterini, kalemini toplayıp gitmeye hazırlanıyordu Dede. Günışığı:

"Ha, bir şey daha var Bayan Mason," dedi, "yalnız umarım ki açık ve içten konuşmamı bağışlarsınız. Sizi açık fikirli, aklı başında bir insan olarak tanıdığım için, söyleyeceklerimden alınmayacağınızı sanıyorum. Yıllardır büromda çalışıyorsunuz, epey zaman oldu; benim daima size karşı dürüst, açık davrandığımı da bilirsiniz. Hiçbir zaman haddimi aşmadım. Benim büromda çalıştığınız için her zaman daha dikkatli davrandım; yani büromda çalışmayan birine davranacağımdan daha dikkatli demek istiyorum. Ancak bu hiçbir şeyi değiştirmiyor; yani, böyledir diye ben insani duygulardan yoksunum demek değildir. Ben yalnız bir insanım, sakın bu sözümü şefkat dileniyorum anlamında kabul etmeyin. Bununla size, birlikte atla yaptığımız o iki gezintinin benim için ne kadar önemli olduğunu anlatmak istedim. Şimdi de son iki pazar neden atla çıkmadığınızı sormak istiyorum; umarım ki bu sorumu da bağışlarsınız!"

Günışığı yüzünü ateş bastığını, alnında ter damlaları biriktiğini hissetti, kendini pek acemi buldu ve susup bekledi. Dede hemen konuşmadı; Günışığı ise odanın öbür yanına gidip pencereyi biraz daha kaldırdı.

"Çıkıyordum," diye cevap verdi Dede, "ama aksi yönlere doğru gidiyordum."

"Peki ama neden?.." Günışığı her nedense cümlesini tamamlayamadı. "Haydi, söyleyin bana, açık açık söyleyin," diye ısrar etti. "Ben sizinle ne kadar içten konuştumsa siz de öyle konuşun, Piedmont tepelerine neden gelmediniz? Sizi her yerde aradım."

"Ben de bu yüzden gelmedim işte!" Dede böyle söyleyerek güldü ve bir an Günışığı'nın ta gözlerinin içine baktıktan sonra bakışlarını indirdi. "Anlayacağınızı umarım Bay Harnish."

Günışığı, suratı bir karış, başını iki yana salladı.

"Hem anlıyorum, hem anlamıyorum. Şehir usullerine alışık değilim pek. İnsanın yapmaması gereken şeyler var burada ve eğer ben de yapmak istemiyorsam fark etmez."

Dede aceleyle, "Ya yapmak isterseniz?" diye sordu.

"O zaman yaparım." Dudakları iradesinin kesinliğini belirtecek şekilde gerilmişti; ama bir an sonra sözünü değiştirdi:

"Yani, çoğunlukla demek istiyorum. Ama bana asıl dokunan, hiçbir kötülüğü olmadığı, kimseye zararı dokunmadığı halde bazı şeyleri yapmamak zorunda oluşu insanın; örneğin şu at gezintisi."

Günışığı sabırla beklerken, Dede, vereceği cevabı kafasında evirip çeviriyormuş gibi bir süre elindeki kalemle oynadı.

"Bu at gezintisi," diye başladı Dede, "başkalarının doğru bulmadığı şeylerden. Kararı size bırakıyorum. Dünyayı bilirsiniz. Siz milyoner Bay Harnish'siniz..."

"Kumarbaz Elam Harnish," diye sert bir sesle onun sözünü kesti Günışığı.

Dede kabul ettiğini belirten bir şekilde başını salladı ve sözüne devam etti:

"Bense sizin büronuzda bir sekreterim."

Günışığı, "Ama siz benden bin kere daha iyi bir insansınız," diye sözünü kesecek oldu, fakat Dede de onun sözünü kesti:

"Bunlar mesele değildir. Göz önünde bulundurulması gereken son derece basit bir durumdur. Ben sizin yanınızda çalışıyorum. Ama önemli olan sizin ya da benim ne düşündüğümüz değil, başkalarının ne düşündüğüdür. Bu konuda size daha fazla bir şey söylememe de gerek yok herhalde. Siz kendiniz de bilirsiniz."

Dede'nin soğuk, sıradan bir şeyden söz edermiş gibi yaptığı konuşma ona hiç uygun düşmüyordu; ya da, onun harekete gelen dişiliğine, vücudunun yuvarlak çizgilerine, inip kalkan göğüs-

lerine ve heyecandan kızaran yanaklarına bakan Günışığı böyle düşünüyordu.

Günışığı belli bir amaç gütmeksizin, "Özür dilerim," dedi, "sizi en sevdiğiniz gezinti yerlerinden ettim, korkuttum."

Dede gözlerinde hemencecik beliriveren bir öfke kıvılcımıyla:

"Hiç de korkutmadınız beni," diye cevap verdi. "Ben budala bir ilahiyat mektebi öğrencisi değilim. Uzun zamandan beri kendi kendimi idare ediyorum ve bunu kimseden korkmaksızın yapıyorum. İki pazar gezdik sizinle, ne sizden korktum, ne de Bob'dan. Mesele bu değil. Kendimi idare etmek hususunda hiçbir korkum yoktur, ama ne yaparsınız ki çevrenizdeki dünya da ille sizi idare etmeye kalkar. Önemli olan da budur; evet, çevremizdekilerin benim patronumla pazar günleri tepelerde düzenli olarak buluşmama ne diyeceğidir. Tuhaf, ama ne yapalım ki böyle! Kâtiplerden biriyle gezsem kimsenin gıkı çıkmaz, ama sizinle... Hayır."

"Ama kimsenin haberi bile olmaz, hem olmasına da gerek yok," diye bağırdı Günışığı.

"O zaman daha da kötü ya! Hiçbir suçumuz olmadığı halde suçluymuşuz gibi, kötü bir şey yapıyormuşuz gibi arka yollardan gitmek, saklanmak daha da fena ya! Benim dürüstlük anlayışıma göre kimseden saklanmadan açıkça..."

Günışığı onun ne demek istediğini önceden anlayıp sözü kendisi tamamlayarak, "Benimle hafta sonunda yemeğe çıkmanız daha doğru olur," dedi.

Dede başıyla doğruladı onu:

"Doğrusu bu aklımdan geçmemişti, ama," diye devam etti Dede. "Suç olmayan şeyi gizlice yapmaktansa, ayıp olan şeyi açıkça yapmayı tercih ederim. Yalnız sakın kendimi yemeğe davet ettirmeye çalışıyorum sanmayın," diye de gülümseyerek ekledi, "Eminim ki durumumu anlıyorsunuzdur."

Günışığı, "Öyleyse neden benimle tepelerde serbestçe gezmiyorsunuz?" diye ısrar etti.

Dede başını iki yana salladı ve bunda, Günışığı'na öyle geldi ki, belli belirsiz bir üzüntü ifadesi vardı; birdenbire Dede'ye dayanılmaz bir açlık duydu Günışığı.

"Buraya bakın Bayan Mason," dedi. "Bu gibi şeyleri büroda konuşmaktan hoşlanmadığınızı biliyorum. Ben de hoşlanmıyorum. Bu da aynı sorunla bağlantılı tabii; insanın sekreteriyle büroda işten başka şeyler konuşmaya hakkı yok. Gelecek pazar benimle yine at gezintisine gelin, o vakit meseleyi enine boyuna tartışıp bir sonuca varalım sizinle. Tepeler, iş dışındaki konuşmaların yapılacağı en uygun yerdir. Öyle sanıyorum ki, benim ne derece dürüst bir insan olduğumu anlayacak kadar tanıdınız beni. Si-si-size saygım vardır ve... Ve ben, şey..." Günışığı bocalamaya, masanın üstüne dayadığı eli belirli bir şekilde titremeye başladı. Kendisini toparlamaya çalıştı. "Bunu hayatımda her şeyden çok istiyorum. Ben-ben-ben ne demek istediğimi anlatamıyorum, ama sizinle gezmeyi çok istiyorum, işte o kadar. Gelecek misiniz? Yalnız önümüzdeki pazar? Yani yarın?"

Günışığı, Dede'nin gelmeye razı oluş nedeninin, birçok şeyin yanı sıra, alnında biriken ter damlaları, titreyen eli ve içinde bulunduğu sıkıntıya bağlı olduğunu asla tahmin edemezdi.

XIV

"İnsanların söyledikleriyle neyi elde etmeye çalıştıklarını anlamaya olanak yok." Günışığı, Bob'un isyankâr kulağını kamçısıyla okşadı ve biraz önce söylediği cümleyi kendisi de beğenmeyerek bir an düşündü. İnsanlar söylemek istedikleri şeyi söylemezlerdi. "Şunu demek istiyorum ki, siz bana, benimle gezmek istemediğinizi söylediniz ve bir sürü de sebep gösterdiniz, ama gerçek sebeplerin bunlar olup olmadığını nereden bileceğim ben? Belki de benimle arkadaşlık etmek istemiyorsunuz da, sırf benim kalbimi kırmamak için söylemiyorsunuz. Siz bilmiyor musunuz, ben istenmediğim yere asla burnumu sokmam. Eğer beni görmek istemediğinizi düşünseydim, öyle bir sıvışırdım ki, tozumu göremezdiniz."

Dede onun söylediklerini gülümseyerek onayladı, ama hiç konuşmadan atını sürmeye devam etti. Günışığı'na bu gülümseme hayatında rastladığı en güzel gülümseme gibi geldi. Kendi kendisini, bu gülümsemenin daha önce Dede'de gördüğü bütün gülümsemelerden farklı olduğuna inandırdı. Bu gülümseme, kendisini azıcık tanıyan, onunla azıcık dost olan birisinin gülümsemesiydi. Ama biraz sonra Günışığı kendisini toparladı; Dede farkında olmadan gülümsemişti. İki kişi arasındaki bir konuşma sırasında böyle bir şeyin olması çok doğaldı. Bir yabancı, bir iş adamı, bir kâtip, kim olursa olsun, rastgele bir iki karşılaşmadan sonra bile insana bu kadarcık dostluk işareti gösterirdi. Böyle şeyler olacaktı, tabii, ama bu gülümseme, Dede'nin gülümsemesi olduğu için, Günışığı üzerinde güçlü bir izlenim bıraktı; üstelik ne kadar da cana yakın, ne kadar da tatlıydı. Daha önce tanıdığı kadınlardan hiçbiri böyle gülümsemiyordu; buna emindi.

Günışığı için çok mutlu bir gündü. Dede'yi Berkeley'den gelen arka yol üzerinde karşılamış, birlikte saatlerce gezmişlerdi. Ama ancak şimdi, gün bitimi yaklaşırken ve Berkeley yoluna açılan kapıyla aralarındaki uzaklık azalırken asıl konuya girebiliyordu Günışığı.

Dede onun son savına cevap vermeye başladı, Günışığı da memnunlukla dinledi.

"Peki, ama ya gösterdiğim sebepler doğruysa? Sizinle tanışmak istememem söz konusu değilse?"

"O zaman bir keçi kadar inatla diretirim," dedi Günışığı. "Zira ben, bir şey yapmaya niyeti olan kişilerin, mesele açıkça ortaya konduktan sonra daha rahat davrandıklarını görmüşümdür. Ama eğer gerçekten de öbür sebep söz konusu olsaydı da, benimle arkadaş olmak istemeseydiniz, ama benim yanımda çalıştığınız için de bunu söyleyerek kalbimi kırmaktan çekiniyor olsaydınız..." Tam bu sırada, soğukkanlılıkla ileri sürdüğü olasılığın gerçek olabileceği korkusu kafasına girdi ve Günışığı düşünme zincirini kaybetti. "Eh, o zaman yapacağınız tek şey, yine de bunu

olduğu gibi söylemektir; ben de çekilir giderim. Hiç gücenmem de; kısmetim olmadığını düşünürüm sadece. Onun için, ne olur doğru söyleyin Bayan Mason; eğer gerçek sebep buysa lütfen açıkça söyleyin bana... İçimden bir ses, 'sebep budur' diyor."

Dede Mason, yarı üzüntüden, yarı öfkeden belli belirsiz dolan gözlerini bir anda ona çevirdi.

"Ah, ama bu dürüstlük değil," diye bağırdı. "Beni bir ikilem karşısında bırakıyorsunuz; ya durumunuzu kurtarmak üzere sizden kurtulmak için yalan söyleyip kalbinizi kıracağım, yahut da size gerçeği söyleyerek durumumu kurtaramayacağım, zira ısrar edeceğinizi siz kendiniz söylediniz."

Yanakları al al olmuş, dudakları sinirli bir şekilde titriyordu, ama yine de Günışığı'nın ta gözünün içine bakmakta devam ediyordu.

Günışığı büyük bir memnunluk içinde, ciddi bir tavırla:

"Çok sevindim Bayan Mason," dedi, "bu sözlerinize çok sevindim."

Dede acele acele, "Ama bu sözlerin size yine de bir yararı dokunmayacak," diye devam etti. "Yararı dokunamaz... Buna olanak vermeyeceğim. Bu son gezintimiz olacak... Hem işte kapıya da geldik."

Atını yan çevirerek eğildi, kapının mandalını kaldırdı, açılan kapıdan yola doğru ilerledi.

Günışığı hiç ses çıkarmadan onun isteğine boyun eğerek Bob'u geriletti, kapı kapanarak aralarını kesti. Ama daha Günışığı'nın söyleyeceği bitmediği için Dede olduğu yerde duruyordu.

Günışığı samimiyetten titreyen, alçak bir sesle:

"Dinleyin Bayan Mason," dedi. "Size şurasını kesin olarak anlatmak istiyorum ki, niyetim sizinle gönül eğlendirmek değildir. Sizden hoşlanıyorum ve sizi istiyorum; hayatımda bu kadar ciddi niyetli olduğumu da hatırlamıyorum. Hiçbir kötülük aklınıza gelmesin. Benim niyetim tamamıyla dürüstçe..."

Ama Dede'nin yüzündeki ifadeyi görünce durdu. Dede kızmıştı, aynı zamanda da gülüyordu:

"Bunu sizin ağzınızdan duyacağımı hiç sanmazdım," diye bağırdı. "Bir... bir evlendirme memuru ağzıyla konuştunuz: 'Niyetimiz tamamıyla dürüstçe ve ciddidir; amaç evlendirmektir.' Ama ben de bunu hak ettim doğrusu. Herhalde keçi gibi inatla diretirim demekle bunu kastetmiştiniz."

Günışığı'nın yanık rengi, şehirde, kapalı yerlerde yaşamaya başladığından beri açılmıştı; bu yüzden boynundan yüzüne doğru hücum eden kanın yayılışı âdeta gözle görülüyordu. Günışığı bu aşırı derecede rahatsız olduğu durumda Dede'nin kendisine şefkatle baktığını asla fark edemezdi. Dede, kocaman adamların kendi önünde böyle bir mektepli gibi kızarıp bozarmasına alışık değildi, zaten elinde olmadan fazla sert bir dil kullandığı için hemen pişman olmuştu.

Günışığı, "Bakın Bayan Mason," diye ağır ağır konuşmaya başladı, ama bir an sonra kelimeler anlaşılmayacak kadar hızlı dökülmeye başladı ağzından:

"Ben kaba saba adamın biriyim, bunun farkındayım, üstelik fazla bir şey bilmediğimi de biliyorum. Kimse bana incelik nedir öğretmedi. Şimdiye kadar kimseye de ilanı aşk etmedim, kimseye de âşık olmadım; nasıl ilanı aşk edileceğini bir budala ne kadar bilirse ben de o kadar bilirim. Siz benim acemice laflarımı değil, o lafların ardındaki adamın duygularını anlamaya bakın. O zaman ne demek istediğimi kavrayacaksınız; her ne kadar ben ne demek istediğimi anlatamıyorsam da, demek istediğim şey dürüstçe ve samimidir."

Dede Mason'un çarçabuk bir ruh durumundan ötekine geçiveren kuş gibi bir yaratılışı vardı; o anda da müthiş bir pişmanlık içindeydi.

Kapının öbür yanından, "Güldüğüm için beni affedin," dedi. "Aslında şaşırmaktan ve incinmekten doğan bir kendini koruma içgüdüsü sebep oldu buna. Biliyorsunuz Bay Harnish, ben hiç de..."

Kuş gibi değişen ruh durumunun kendisini içine attığı acelecilik yüzünden, ağzından dökülen düşüncesini tamamlamaktan korktu.

Günışığı, "Bu çeşit önerilere alışık olmadığınızı söylemek istiyorsunuz," dedi; "yani şıpınişi, 'merhaba, sizinle tanıştığıma sevindim, benim olur musunuz' çeşidinden önerilere."

Dede başını salladı ve bir kahkaha kopardı; Günışığı da katıldı onun kahkahasına ve böylece tatsız durum geçiştirilmiş oldu. Bu arada Günışığı cesaretini tekrar toparlayıp daha serinkanlı, daha anlaşılır bir dille, aynı zamanda kendinden daha emin olarak konuşmasına devam etti:

"İşte görüyorsunuz ya, savunduğum düşünceyi doğrulamış oldunuz. Bu gibi meselelerde deneyiminiz varmış. Bir sürü teklifle karşılaşmış olduğunuzdan hiç kuşkum yok. Halbuki benim hiç deneyimim yok bu konuda. Sudan çıkmış balığa benziyorum. Üstelik benimki bir teklif değil. Bu, eşi benzeri bulunmayan garip bir durum, onun için ne yapacağımı tamamıyla şaşırmış bir vaziyetteyim. Gerçi kabaca da olsa, bir erkeğin, sadece bir kızla tanışmak amacıyla ona evlenme teklif etmemesi gerektiğini bilecek kadar sağduyum var. İşte benim durumumu güçleştiren, ne yapacağımı şaşırtan da bu noktadır. Birincisi, sizinle büroda arkadaşlık kuramam. İkincisi, siz benimle büro dışında görüşüp bana bir fırsat vermek istemediğinizi söylüyorsunuz. Üçüncüsü, halkın sizin için dedikodu yapacağını sebep gösteriyorsunuz. Dördüncüsü, sizinle mutlaka tanışmam ve dürüst, samimi olduğumu size göstermem şart. Beşincisi, işte siz kapının öbür yanında gitmeye hazırlanıyorsunuz, bense bu yanda, üstünde biraz düşünebileceğiniz bir şey söyleyebilmek, sizi ikna edebilmek için umutsuzluk içinde konuşup duruyorum. Altıncısı, söyleyeceklerimi söyledim. Son olarak sizden, durumumu tekrar gözden geçirmenizi rica ediyorum..."

Dede onun ciddi ve huzursuz yüzünden, onu sıradan insanlardan ayıran, samimiyetten başka hiçbir şeye işaret etmeyen basit kelimelerinden zevk alarak dinledi, dinledi ve bir an ne dinlediğini unutup kendi düşüncelerine daldı. Güçlü bir erkeğin aşkı, normal, sağlıklı bir kadını her zaman ayartan bir şeydir; işte Dede de kapının öbür yanından Yanan Gün'e bakarken her zamankinden daha çok bu hissi duydu. Hayır, Günışığı'yla ev-

lenmek aklından bile geçmezdi; bunun birçok sebebi vardı; ama neden onu daha çok görmesindi? Günışığı bir erkek olarak hiç de itici gelmiyordu ona. Tam tersine, hoşlanıyordu Günışığı'ndan. Ondan daha ilk gördüğü, Kızılderili yüzüne, içinde şimşekler çakan gözlerine ilk baktığı günden beri hoşlanıyordu. O muhteşem kasları dışında da birçok yönüyle tam bir erkekti. Üstelik Kutuptan buraya, güneyli erkeklerle boğuşmaya gelen ve bunu mükemmel bir biçimde başaran bu Kuzeyli kaba saba serüven adamına, bu mültimilyonere, bir "Aşk Serüveni" de parlaklık katıyordu.

Bir Kızılderili kadar vahşiydi, kumarbazdı, sefihti, ahlaksız bir adamdı, kini hiçbir zaman eksilmez, kendisine karşı koyanların kafalarını ezerdi. Ah, evet, Dede ona yakıştırılan bütün sıfatları biliyordu. Ama yine de ondan korkmuyordu. Adının telaffuz edilişi, bütün bunlardan daha başka çağrışımlar yaptırıyordu. Yanan Gün, daha başka şeyler de akla getiriyordu. Bunlar da bütün gazetelerde, dergilerde, sonra o Klondike üzerine yazılmış kitapta belirtiliyordu. Ne olursa olsun, Yanan Gün, akla olağanüstü şeyler getiriyordu; kapının öte tarafından, onun zekice, yumuşak bir basitlik içindeki konuşmasını dinleyen kendisini etkilediği gibi, herhangi bir kadını da etkileyebilecek olan şeyleri akla getiriyordu bu isim.

Dede'nin aklından geçenler sadece bunlarla kalmıyordu; yorgunluk ve yalnızlık duygusunun verdiği iç titreyişleri; tabur tabur, alay alay belli belirsiz duygular, belli belirsiz dürtüler; bin bir çeşit hile ve maske altında ezelden beri hayatı yenileyen, tazeleyen, hayatın en derinlerinde uyuyan, ama hiç beklenmedik anda ortaya çıkıveren ve bir benlik içinde billurlaşan, binlerce kuşaktan miras kalmış güçlü ruhunun yankılanan fısıltıları. Bu erkekle tepelerde yapılan gezintilerin ne büyük bir ayartıcı gücü vardı. Ama bu ayartıcı duygu o kadarla kalacaktı, zira Dede, kendi hayat yolunun, onun hayat yolu olmadığına kesinlikle inanıyordu. Öte yandan onda sıradan kadınların o kadınca korku ve çekingenliğinden hiçbiri yoktu. Herhangi bir durumda, hangi koşullar altında olursa olsun, kendisini koruyacağından hiç şüphesi yok-

tu. Öyleyse neden olmasındı? Alt tarafı ne kadar basit bir şeydi bu gezintiler.

Renksiz, tekdüze bir hayat sürüyordu, Yiyor, uyuyor, çalışıyordu; bütün yaşamı bundan ibaretti. Yaşamı bir film şeridi gibi gözlerinin önünden geçti: Haftanın altı günü büroda çalışmak ve feribotta gidip gelmekle geçiyordu; yatmadan önce birkaç saatini piyano çalmak, kendi çamaşırlarını yıkamak, dikiş dikmek gibi şeylerle geçiriyor, haftanın ilk gecesinde kendisine toplumsal bir eğlence hakkı tanıyordu; kendi zamanından çaldığı öbür saatleri ve cumartesi günleri öğleden sonralarını hastanedeki kardeşine ayırıyor, sadece pazar gününü tamamıyla kendi keyfi için harcayıp Mab'le tepelerde yalnız başına dolaşıyordu. Arkadaşlarından hiçbiri at binmezdi. Üniversitedeyken birkaç kızı at binmeye alıştırmaya çalışmış, ama onlar, kiralık atlarla bir-iki pazar dolaştıktan sonra bıkıvermişlerdi. Madeline diye bir kız vardı; o kendisine bir at satın alıp aylarca seve seve onunla birlikte gezmişti, ama tek başına at bine bine, sonunda ister istemez bundan da sıkılıyordu.

San Francisco'lu milyonerlerin yarısının ödünü patlatan bu milyoner dev, ne kadar da çocuksuydu. Hem de ne çocuk! Onun yaratılışının böyle bir yanı olacağı hiç aklına gelmezdi doğrusu.

Günışığı, "İnsanlar nasıl evlenir?" diyordu. "İşte şöyle: Birincisi, karşılaşırlar; ikincisi, birbirlerinin görünüşünden hoşlanırlar; üçüncüsü, tanışırlar; dördüncüsü, ya evlenirler ya evlenmezler, bu da tanıştıktan sonra birbirlerinden hoşlanıp hoşlanmamalarına bağlıdır. Ama bizim birbirimizden hoşlanıp hoşlanmadığımızı anlayabilmemiz için, başka bir çare, başka bir yol bulunduğunu benim aklım kesmiyor. Sizi görmeye evinize gelirdim, ama kirada oturduğunuzu biliyorum, onun için bu da olmaz."

Yine ani bir ruh değişikliğiyle durum Dede'ye son derece saçma, gülünç göründü. İçinden gülmek geldi; öfkeyle ya da isterik bir şekilde değil de, neşesinden. Çok komikti durum. O, stenograf Dede, kapının bir yanında durmuş, milyoner Günışığı da öbür yanında, Dede'ye insanların nasıl evlendiği hakkında fikir yürütüyordu. Durum komik olmaktan başka, çıkar bir yol da de-

ğildi. Onun için de Dede bunu böyle sürdüremezdi. Tepelerdeki bu gizli buluşmalar devam etmemeliydi. Bir daha buluşmayacaklardı. Ve eğer buna rağmen, Günışığı kendisine büroda kur yapacak olursa, Dede çok güzel bir işi bırakmak zorunda kalacak ve bu defter de böylece kapanacaktı. Şikâyet etmeye hakkı yoktu, ama özellikle şehirli erkeklerin dünyasını beğenmiyordu. Bu dünya, hayatını kazanmak için çalıştığı uzun yıllar boyunca onun birçok düşünü yıkmıştı.

"Gizlenecek, saklanacak değiliz," diye açıklamada bulunuyordu Günışığı. "İstediğiniz gibi açıkça gezeriz, eğer bizi görecek olurlarsa, varsın görsünler. Dedikodu mu yapacaklar, vicdanımız rahat olduktan sonra ne önemi var? Ne olur kabul edin; eğer evet derseniz, Bob sırtında dünyanın en mutlu erkeğini taşıyacak."

Dede, "olmaz" gibilerinden başını salladı ve gitmek için sabırsızlanan kısrağının dizginlerini kıstı; uzayan gölgelere anlamlı anlamlı baktı.

Günışığı acele acele, "Bakın vakit de geç oluyor," diye devam etti, "bizse daha hiçbir şeyi halletmedik. Bir pazar daha, ne olur, çok şey istemiş olmuyorum, bir anlaşmaya varmak için sadece."

"Bütün gün beraberdik," dedi Dede.

"Ama bu konuya çok geç girdik. Gelecek sefere daha erken başlarız. Bu benim için son derece önemli, emin olun. Gelecek pazar, tamam mı?"

"Dünyada sözünde duran erkek var mı?" diye sordu Dede. "Gelecek pazarla, birçok pazarlar demek istediğinizi gayet iyi biliyorsunuz siz de."

Dede, Günışığı'nın her zamankinden daha yakışıklı olduğunu düşünürken, öteki heyecanla, "Öyleyse birçok pazarlar olsun," diye bağırdı. "Evet deyin. Söyleyin, ne olur, evet deyin. Gelecek pazar, taş ocağında..."

Dede gitmeye hazırlanarak dizginleri toparlardı:

"İyi geceler," dedi, "cevabım..."

Günışığı son derece hafif bir emreder tonla, "Evet," diye fısıldadı.

Dede alçak ama duyulur bir sesle, "Evet," dedi.

Aynı anda da atını dörtnala kaldırıp arkasına hiç bakmadan yoldan aşağı sürdü gitti; kendi duygularını çözümlemeye çalışıyordu. Hayır demeye karar vermişken –hem de son ana kadar bu karardayken– dudaklarından evet kelimesi çıkmıştı... Daha doğrusu kelime dudaklarından çıkmış gibi görünüyordu. Hiç de razı olmak niyetinde değildi. Öyleyse neden evet demişti? Daha önce hiç akla gelmeyen bir hareketin yarattığı bu ilk şaşkınlık, hareketin sonuçları üzerinde düşündükçe, yerini bir dehşet duygusuna bırakmaya başladı.

Günışığı'nın öyle oyun oynayacak, hafife alınacak bir adam olmadığının, onun o basit ve çocuksu halinin altında hükmeden bir erkek yaratılışının bulunduğunun, bu bakımdan kendisini gelecekteki kaçınılmaz birtakım ruh gerilimlerine, fırtınalara göğüs germek durumuyla karşı karşıya bırakmış olduğunun farkındaydı Dede. Tekrar tekrar, kendi kendisine, neden hiç aklının köşesinden bile geçmediği halde evet dediğini sordu.

XV

Büro hayatında hemen hemen hiçbir değişiklik olmamıştı. Durumun eskisinden farklı olduğunu ima eden ne bir kelime söylediler birbirlerine, ne de anlamlı anlamlı bakıştılar. Her pazar, bir sonraki pazar gezintisi için buluşma kararı alındı; büroda buna da hiç değinilmedi. Bu konuda Günışığı bir şövalye gibi davranıyor ve bu davranışını titizlikle koruyordu. Dede'nin işini bırakmasından korkuyordu. Onu çalışırken görmek, Günışığı için hiç eksilmeyen bir zevk kaynağıydı. Ama Dede'nin işini uzatarak ya da ona yeni yeni işler icat ederek yanında oyalamak suretiyle bu durumu kötüye de kullanmıyordu. Onun dürüst aşk oyunu, bu yeni bencil davranışların çok üstündeydi. Durumun ortaya çıkaracağı gelip geçici avantajlardan yararlanmayı küçüklük sayardı. O aşkı sadece bir sahip oluş açısından değil, daha yüce bir açıdan değerlendiriyordu. Her iki taraf için de eşit, özgür

koşullar altında, sadece bir insan olarak, kendi öz değerlerinden ötürü sevilmek istiyordu Günışığı.

Öte yandan Günışığı, dünyanın en usta taktikçisi olsa, bundan daha güzel davranamazdı. Kişisel özgürlüğüne bir kuş kadar bağlı, sevgisiyle asla oynanamayacak bir tip olan Dede, Günışığı'nın davranışındaki incelikleri derin bir şükran ve takdirle karşılıyordu. Dede'nin bu takdir duygusu bilinçli olmakla birlikte, etkileri gözle görülmez, havada uçuşan bir bürümcük gibi, bilincinin derinliklerinde yer ediyordu. Birkaç an dışında Günışığı'nın kişiliğinin ağı tamamıyla fark ettirmeksizin Dede'yi kuşatıyordu. Bu gizli, bu fark edilmeyen ağ, iplik iplik, tel tel kurulmuştu. İşte, Dede'nin hayır demeye karar vermişken evet demesine yol açan şey de o ipliklerdi. Acaba gelecekte, yine böyle bir ruh hali içinde sağduyusunun emirlerini bozarak niyeti olmadığı halde başka bir şeye de rıza gösterecek miydi Dede?

Günışığı'nın Dede'yle kurduğu yakınlığın doğurduğu birçok iyi sonuçtan biri de, artık eskisi kadar çok içmek istemeyişiydi. Sonunda kendisinin de fark ettiği gibi, alkol almak için duyduğu istek azalmıştı. Bir bakıma alkolün yerini Dede almıştı. Onu düşünmek bile içki gibi etkili oluyordu. Ya da, hiç değilse bir dereceye kadar içkinin yerini tutuyordu. Günışığı'nın alkole alışmasına yol açan şey, doğadan uzak şehir hayatı ve insana soluk bile aldırmayan iş oyunları olmuştu. Bu hayatın gerginliğinden bir an olsun uzak kalmak için, araya daima bir duvar çekmek gerekiyordu ki, işte Dede de bu duvarın bir parçası olmuştu. Onun kişiliği, gülüşü, sesinin ahengi, gözlerindeki akıl almaz altuni pırıltı, saçlarındaki ışık oyunları, vücudunun biçimi, giyinişi, at sırtındaki hareketleri, davranışlarındaki üslup, Günışığı'nın tekrar tekrar hayalinde canlandırıp üzerinde uzun uzun durduğu bütün bunlar, birçok kadeh kokteylin ya da viski-sodanın yerini tutuyordu.

Çok yüksekten atarak verdikleri karara rağmen, buluşmaları yine de bir dereceye kadar gizlilik içinde geçiyordu. Aslında çalınmış buluşmalardı bunlar. Hiç utanç ya da çekingenlik duymaksızın, dünyanın gözü önünde gezemiyorlardı. Tam tersine,

Dede, Berkeley'den gelen arka yolu izleyerek buluşma yerine varıyor ve kimse görmeden yarı yolda buluşuyorlardı. Ancak işlek olmayan yollara –o da ara sıra– iniyorlar ve çoğunlukla arkalardaki tepeleri tercih edip, Günışığı'nı gazetelerde çıkan resimlerinden tanıyamayacak olan basit, dindar köylüler arasında rahatlıkla dolaşabiliyorlardı.

Günışığı, Dede'nin sadece at binişi bakımından değil, dayanıklılığı bakımından da mükemmel bir binici olduğunu anladı. Altmış, yetmiş, hatta seksen mil yaptıkları günler oldu; Dede ne bir gün ağzını açıp yorulduğunu söyledi, ne de –Günışığı bu bakımdan da ona çok iyi bir puan verdi– kula kısrağının sırtında geçirdiği en yorucu günde bile en ufak bir yorgunluk belirtisi gösterdi. Günışığı kendi kendine o klişeleşmiş, ama her zaman için bir heyecan ifadesi taşıyan "yaman" terimiyle, Dede hakkındaki teşhisini tekrarladı: 'Yaman kız billahi!'

Bu uzun, kesintisiz gezintiler sırasında birbirlerini daha iyi tanıdılar. Kendilerinden başka konuşacakları bir şey yoktu pek, bu bakımdan da Dede, Kutup bölgesinde nasıl yolculuk yapıldığını ve altın arayıcılığını enine boyuna öğrenirken, Günışığı da her seferinde onun portresini kafasının içinde biraz daha belirgin çizgilerle tamamladı. Dede çiftlik hayatını, çocukluğunu, atları, köpekleri, insanları anlattıkça bütün gelişmesi ve oluşumu Günışığı'nın gözlerinde canlandı âdeta. Bütün bu gelişmeyi, Dede'nin babasının başarısızlığa uğrayıp ölmesi ve Dede'nin üniversiteyi bırakarak çalışmak zorunda kalışı dönemine kadar yakından izledi Günışığı. Dede, kardeşinden, onu iyi etmek için yaptığı mücadelelerden ve artık umudunun kaybolmaya başladığından da söz etti. Günışığı, her ne kadar o gizemli, anlaşılmaz ve şaşırtıcı kadının hep yerli yerinde durduğunun farkında olsa da, Dede'yle anlaşmanın sandığından daha kolay olduğuna karar verdi. Kadın konusuna gelince, bu noktada, hiç bilmediği, ne kıyıları bulunan, ne haritası belli, ama yine de aşmak zorunda olduğu bir okyanusla karşı karşıya olduğunu da itiraf edebilecek kadar alçakgönüllüydü.

Onu hayatı boyunca kadınlardan uzaklaştıran korkusu, anlayamamaktan ileri gelmiş ve herhangi bir şekilde anlayabilme olanağını da ortadan kaldırmıştı. Dede at sırtında, Dede gelincik topluyor, Dede o hızlı dokunuşlarıyla steno ile not tutuyor; bütün bunlar Günışığı için anlaşılabilir şeylerdi. Ama çarçabuk bir ruh halinden ötekine geçen, kendisiyle gezintiye gelmeyeceğini ısrarla söylediği halde birdenbire razı oluveren, gözlerindeki altuni pırıltılarda, kulaklarının alışık olmadığı imalar, fısıltılar taşıyan Dede'yi kolay anlayamıyordu. İşte bunlarda cinsiyetin derinliğini gördü, ayartıcılığını teslim, anlaşılmazlığını kabul etti Günışığı.

Dede'nin bir başka yanı daha vardı ki, Günışığı bunu bildiği halde bilmezlikten geliyordu. Dede kitapları tanıyordu ve "kültür" denilen o büyülü, o korkunç şeye sahipti; öte yandan, kültürün aralarındaki ilişkiye hiç burnunu sokmayışı Günışığı'nı gittikçe daha çok şaşırtıyordu. Dede ne kitaplardan ne sanattan ne de buna benzer ıvır zıvırdan söz ediyordu. Süsten, gösterişten uzak bir kafası olan Günışığı, Dede'yi de aynı derecede süssüz, gösterişsiz buluyordu kafaca. Dede de basit şeylerden, açık havadan, atlardan, tepelerden, güneşten, çiçeklerden zevk alıyordu. Günışığı kısmen yeni keşfettiği bu bitkiler tapınağında bulmuştu kendini; ona, meşelerin bütün cinslerini göstererek, yeni bitkiler tanıtarak, sayısız yabani otların, kır çiçeklerinin adlarını, özelliklerini öğreterek bu tapınakta kılavuzluk eden de Dede'ydi. Dede'nin ormanlara alışık keskin gözleri Günışığı için yeni bir zevk kaynağıydı. Açıklığa alışık bu gözlerden hemen hemen hiçbir şey kaçmıyordu. Bir gün hangisi daha çok kuş yuvası görecek diye bir denemeye giriştiler. Son derece keskin gözlemciliğiyle her zaman övünen Günışığı, Dede'yi ancak üç yuva farkla geçmişti, ama bunlardan birinin yuva olmadığını iddia etmişti Dede; Günışığı da gerçekten şüphede kaldığını gizlememişti. Günışığı ona kompliman yapmış ve bu başarısının biraz da kendisinin de bir kuş gibi olmasından, bir kuş gibi hızlı hareket kabiliyetine sahip oluşundan ileri geldiğini söylemişti.

Günışığı, Dede'yi tanıdıkça onda kuşlarınkine benzer nitelikler bulunduğuna daha çok inandı. At binmeyi bundan ötürü o kadar çok seviyor olmalı diye akıl yürüttü. Kuş gibi uçmaya en yakın şeydi at binmek. Bir gelincik tarlası, eğreltiotlarıyla kaplı bir minik vadi, köy yolunun kenarına dizilmiş kavak ağaçları, bir yamacın üstünde koyu kahverengi duran sürülü tarlalar, uzaktaki bir dağın tepesine vuran ışık demeti... Bütün bunlar Dede'de Günışığı'na tatlı şakımalar gibi gelen aniden beliriveren sevinçlerin doğmasına yol açıyordu. Küçücük şeyler Dede'yi sevindiriveriyor ve kız âdeta hiç durmadan şakıyordu. Daha ciddi durumlarda da bu kuş niteliği görünüyordu. Boḃ'a binip onu görkemli bir sertlikle hâkimiyeti altına soktuğu vakit de kartal gibi bir hal gelmişti üzerine Dede'nin.

Onun bu küçük neşeleri Günışığı'na da neşe kaynağı oluyordu. O da onunla birlikte seviniyor, Dede'nin gözleri nasıl dikkatini çeken şeye heyecanla dikiliyorsa, Günışığı'nın gözleri de aynı heyecanla Dede'ye dikiliyordu. Aynı zamanda, Günışığı onun sayesinde doğayı daha iyi değerlendirmeyi, ince farkları ayırabilmeyi öğrenmişti. Dede ona, onun asla farkında olamayacağı renkleri gösterdi. Günışığı sadece belli başlı renkleri bilirdi. Bütün kırmızı tonları kırmızıydı. Kara, karaydı ve kahverengi de sarı oluncaya kadar kahverengiydi onun için. Dede ona öğretinceye kadar, Günışığı erguvan rengini kırmızı, bir çeşit kan rengi diye bilirdi... Bir seferinde bir tepenin üstüne çıkmışlardı; atlarının dizlerine kadar çıkan gelincikler rüzgârda dalgalanıyordu. Dede vecde gelmişçesine, ufka doğru uzaklaşan arazideki mesafeleri gösteriyordu Günışığı'na. Yedi farklı mesafe saydı Dede ve bütün hayatı boyunca geniş ufuklara bakmış olan Günışığı, ilk defa olarak "mesafe"nin ne olduğunu öğrendi. Ondan sonra Günışığı doğanın yüzüne daima daha iyi gören gözlerle bakıp, arka arkaya sıralanmış genç sıradağları ya da uzaklardaki yorgun tepeleri bir tül gibi saran morumsu buğuları seyretmekten başka türlü bir zevk almaya başladı.

Ama bütün bunların arasında dolaşan ve hepsini birbirine bağlayan şey, aşkın altın ipliğiydi. Başlangıçta Dede ile birlikte

gezmek ve onunla dost olmak yetiyordu ona; ne var ki, ona duyduğu arzu ve ihtiyaç gün geçtikçe arttı. Dede'yi tanıdıkça daha çok beğendi. Eğer Dede kendisine karşı kapalı, sert davransaydı, ya da sadece cilveli, işveli bir dişi olarak karşısına çıksaydı, durum değişik olurdu. Halbuki Günışığı'nı o sadeliği, gürbüzlüğü ve bitmez tükenmez dostluğuyla hayretten hayrete sürüklüyordu. Hele dostluğu; bu Günışığı'nın hiç beklemediği bir şeydi. O kadınlara hiçbir vakit bir arkadaş gözüyle bakmamıştı. Kadın, oyuncaktı; kadın, yırtıcı bir canavardı; kadın, vazgeçilmez eş, ırkların soylarının anasıydı; onun kadından anladığı ve beklediği işte bunlardan ibaretti. Ama neşeyi, sevinci paylaşan arkadaş kadın işte Dede'nin onda bir sürpriz etkisi yaratacak şekilde öğrettiği şey buydu Günışığı'na. Ve Dede, Günışığı'nın gözünde değer kazandıkça, Günışığı da gitgide daha çok yanıp tutuşmaya, Dede'yle konuştuğu zamanlar sesinin tonunda, hiç farkında olmaksızın pırıltılar belirmeye başladı. Dede de bu parıldayan ateşin bal gibi farkındaydı, ama o da birçok kadın gibi elini yakmadan bu ateşle oynamak istiyordu.

Günışığı'na üzüntülü, aynı zamanda kışkırtıcı bir tavırla:

"Yakında kış geliyor," dedi bir gün, "ondan sonra gezintilere artık paydos!"

Günışığı aceleyle, "Ama seni kışın da görmeliyim mutlaka," diye atıldı.

Dede "Olmaz" der gibi başını iki yana salladı.

Günışığı'na heyecansız bir tavırla, aynı zamanda açık yürekliilikle:

"Çok mutlu günler geçirdik, işte hepsi bu kadar," dedi. "Senin o saçma 'tanışma' iddianı hatırlıyorum, ama hiçbir sonuç çıkmayacak ki bundan; çıkamaz da zaten. Kendimi çok iyi tanıyorum, onun için yanılmama olanak yok."

Yüzü ciddi, hatta incitmemek kaygısıyla bulutluydu; gözlerinde kararlı bir ifade vardı, ama yine bu gözlerde, dişiliğin dipsiz kuyusu içinde, altuni bir ışık, bir ateş için için yanıyordu ve Günışığı bu kuyudan aşağı artık korkmadan bakabiliyordu.

"Oldukça uslu davrandım," dedi Günışığı. "Öyle olup olmadığına istersen sen karar ver. Ama itiraf ederim ki, bu benim için epeyce zor oldu. Düşün de hatırla bak. Sana aşktan tek kelime etmedim şimdiye kadar, hem de bütün bu süre içinde seni sevdiğim halde. Bu, başka türlü alışmış bir erkek için oldukça zordur yani; örneğin, iş yolculuğa geldi mi ben son derece aceleciyimdir. Buz üzerinde bir yolculuk yapmaya kalksak, Yüce Tanrı'yı bile geride bırakırım sanıyorum. Ama seninle ilgili hiç aceleci davranmadım, hiç zorlamadım seni. Bana kalırsa bu bile seni ne kadar çok sevdiğimi göstermeye yeter. Tabii, benimle evlenmeni istiyorum. Ama hiç sana bir kelime bile ettim mi bu konuda? Ne bir söz, ne de bir ima çıktı ağzımdan. Gerçi zaman zaman ağzımı açamamak beni usandırıyordu, ama yine de hiç açmadım ağzımı, uslu durdum. Sana evlenme teklif etmedim. Şimdi de etmiyorum. Yo, seni yeteri kadar tanımadığım için değil. Seni çok iyi tanıdım; bana ancak sen eş olabilirsin, bunu da çok iyi biliyorum. Ama ya ben? Sen kararını verebilecek kadar tanıdın mı beni?" Günışığı omuzlarını silkti. "Bilmiyorum, ama ne olursa olsun, bu konuda işimi şansa bırakmak istemiyorum. Benimle yapabilecek misin, yapamayacak mısın, bunu iyice anlaman gerek karar vermek için; bu bakımdan ben de hiç acele etmeden oynuyorum oyunu. Elimdeki kartları olduklarından değerli sanıp oyunu kaybetmek istemem."

Bu, Dede'nin deneyimleri içinde yer almayan bir kur yapma şekliydi. Hayatında böyle bir şey duymamıştı Dede. Üstelik Günışığı'nın sözlerinin ateşten yoksun oluşu da ayrıca bir şok etkisi yapmıştı, ama Dede bunu, onun elinin vaktiyle nasıl titrediğini, yine aynı gün gözlerinde gördüğü, ondan sonra da hep görmekte devam ettiği ya da onun sesinde duyduğu ihtiraslı ifadeyi hatırlayarak geçiştirdi. Ayrıca, Günışığı'nın haftalarca önce kendisine söylediği şeyi de hatırladı: "Sabır nedir bilmezsin sen belki de," demiş, sonra da ona, Elijah Davis'le birlikte Stewart Irmağı boyunda açlıktan kıvranırlarken, nasıl kocaman bir tüfekle sincap avladığını anlatmıştı.

"Bak," diye ısrar ediyordu Günışığı, "sırf bu işi dürüstçe halletmek için, bu kış birbirimizi biraz daha görmemiz gerek. Büyük bir ihtimalle sen daha kararını vermemişsin."

"Verdim halbuki," diye onun sözünü kesti Dede. "Sana âşık değilim; kendime bu izni vermedim. Mutluluk benim başımı böyle döndüremez. Senden hoşlanıyorum, bunu itiraf ederim, ama o kadar, bundan öteye de geçemez bu."

Günışığı bir yandan kafasından kendi hakkında gazetelerde çıkan türlü türlü öyküleri, yaptığı eğlenceli hovarda gezintilerini geçirip, 'Acaba bir kız saflığı içindeki Dede bunları bilmezlikten gelir mi,' diye düşünürken, bir yandan da, "Benim yaşayış biçimimi beğenmiyorsun da ondan," diye cevap verdi.

Dede'nin Günışığı'nı şaşırtan karşılığı direk gibi dosdoğru ve her türlü ödünden uzaktı.

"Hayır; beğenmiyorum!"

Günışığı, "O gazetelere düşen otomobil gezintilerinde gerçi biraz uçarı davrandım, gerçi birlikte çıktığım arkadaşlar biraz fazla neşeli kimselerdi, ama..." diye kendisini savunmaya başladı.

"Ben onu söylemek istememiştim," dedi Dede. "Bununla birlikte o olayı biliyorum ve hoşuma gittiğini de söyleyemem. Ama benim asıl söylemek istediğim, senin genel yaşayışın, işindir... Dünyada senin gibi bir erkekle evlenip de mutlu olacak sürüyle kadın vardır, ama ben olamam. Üstelik böyle bir erkeğe ne kadar çok bağlanırsam o kadar mutsuz olurum. Öte yandan benim mutsuzluğum, onun mutluluğuna da engel olur. Ben bir yanlış yaparım, o bir yanlış yapar, ama hiç değilse elinde işi olduğu için yanlıştan doğan mutsuzluk beni hırpaladığı kadar hırpalamaz onu."

"İş mi?" diye yutkundu Günışığı. "Ne kötülüğü var işimin? Namuslu, dürüst oynuyorum ben. Büyük küçük hemen hemen bütün iş adamları için söylenebilecek olan yalan, dolan, hile, düzenbazlık yok bende. Ben oyunu tamamen kurallarına uygun oynuyorum; ne yalan söylüyorum, ne de verdiğim sözü tutmazlık ediyorum."

Dede konunun başka bir maceraya dökülmesine, aynı zamanda da kendi fikrini söyleme fırsatının eline geçmesine çok sevindi.

Bilgece bir edayla, "Eski Yunan," diye başladı, "iyi adam sıfatını ancak ev yapanlara, ağaç dikenlere..." Getirdiği örneği tamamlamadan hemen sonuca vardı: "Sen kaç tane ev yaptırdın? Kaç ağaç diktirdin?"

Günışığı, Dede'nin sözü nereye getirmek istediğini anlayamayarak tarafsız bir şekilde başını iki yana sallamakla yetindi.

"Ama," diye devam etti Dede, "iki yıl önceki kış kömür spekülasyonu yaptın..."

Günışığı o dönemi hatırlayıp sırıtarak, "Bölgesel bir spekülasyondu," dedi, "sadece bölgesel. Taşıtların azlığıyla İngiliz Kolombiyası'ndaki grevden yararlanmıştım."

"Ama o kömürün bir parçasını bile sen çıkarmış değildin kuyulardan. Ama yine de, tonunda dört dolar fiyat yükselişine sebep oldun ve büyük paralar vurdun. Senin yaptığın iş buydu. Yoksul halkı kömüre dört dolar fazla para ödemek zorunda bıraktın. Kendi deyiminle dürüst oynadın, ama yine de ellerini yoksul halkın cebine sokup paralarını almaktan geri kalmadın. Ben biliyorum. Zira Berkeley'deki evimin oturma odasında kocaman bir soba yanar. İşte o kış ben de Rock Wells kömürüne, tonuna bir dolar yerine on beş dolar ödedim. Dört dolarımı sen çaldın. Benim bütçem bu dört dolarlık fazla masrafı kaldırır. Ama bu fazla masraf yüzünden büyük sıkıntılara düşecek binlerce insan vardır. Sen buna 'meşru kumar' diyebilirsin, ama benim için düpedüz soygunculuktur."

Günışığı hiç afallamadı. Onun için yeni bir şey değildi. Sonoma dağlarında şarap yapan ihtiyar kadını ve onun gibi dünyaya soyulmak için gelmiş milyonlarca insanı hatırladı.

"Bak bana Bayan Mason, kabul ederim ki beni biraz bozdun. Yalnız sen beni yıllardır iş üzerinde tanırsın; çok iyi bilirsin ki, ben yoksul halka yüklenmem. Ben ensesi kalınların peşindeyim. Benim besinimi onlar meydana getirir. Onlar yoksulları soyarlar, ben de onları soyarım. O kömür meselesi bir kazaydı. O işte, yoksulları soymak gibi bir niyetim yoktu, ama kalın enselileri soyayım derken, onlar da arada gürültüye gitti. Yoksullar yolumun üstüne çıktı ve orada kalıp ezildiler, işte hepsi bu kadar."

"Anlamıyor musun," diye devam etti Günışığı, "bu oyun baştan aşağı bir kumardır. Herkes şu ya da bu şekilde kumar oynar hayatta. Çiftçi havaya ve ekinlerini satacağı pazara karşı kumar oynar. Birleşik Devletler Çelik Korporasyonu da öyle. Yüzlerce, binlerce insanın bütün işi, yoksulları soymaktan ibarettir. Ama ben hiçbir vakit kendime bunu iş edinmedim. Sen de biliyorsun. Ben daima soyanların peşine düşmüşümdür."

Dede, "Bunları hangi amaçla söylediğimi unuttum," dedi, "bir dakika dur."

Bir dakika kadar konuşmadan at sürdüler.

"Galiba aydınlık bir şekilde anlatamıyorum, ama mesele aşağı yukarı şöyle: Bir meşru iş, bir de... işte, meşru olmayan iş var. Çiftçi toprağı işleyip tahıl üretir. Böylelikle o insanlık yararına olan bir iş yapmış olur. Aslında bir bakıma bir şey yaratıyor demektir çiftçi; yani, aç insanların ağızlarına girecek tahıl!.."

"Ondan sonra da demiryolcular, komisyoncular gelip ürettiği tahılı ondan çalıyor değil mi?" diye sözünü kesti onun Günışığı.

Dede gülümseyerek elini havaya kaldırdı:

"Dur, sabret bir dakika. Gene bana amacımı unutturacaksın. Eğer üreticinin elinde ne var ne yok hepsini alsalar, ürettiğinin hepsini çalsalar da onu açlıktan ölecek halde bıraksalar gene o kadar zararı yok. Mesele şu ki, üreticinin ürettiği şey, kendisinden çalınmış olmakla birlikte hâlâ dünyadadır. Mevcuttur yine de, anlamıyor musun? Çiftçi bir şey üretir, on ton tahıl diyelim, işte bu on ton tahıl kendisinden çalınmıştır. Ama yine de mevcuttur. Demiryolları tahılı pazara, onu yiyecek olanların ağzına götürür, bu da meşrudur. Birisinin insana bir bardak su getirmesi ya da gözüne kaçan bir toz parçasını çıkarması gibi bir şey. Böylelikle bir şey yapılmış, bir bakıma, bir şey yaratılmış demektir; tıpkı tahıl gibi."

"Ama demiryolları da onları soyuyor, hem de nasıl," diye karşı çıktı Günışığı.

"O halde onların yaptıkları iş de kısmen meşrudur, kısmen değildir. Şimdi sana gelelim. Sen bir şey yaratmıyorsun. İşini bitirdiğin zaman ortada hiçbir şey bulunmuyor. Tıpkı kömür işin-

de olduğu gibi. Kömürü sen kazıp çıkarmadın. Pazara sen taşımadın. Anlamıyor musun? Ev yaptırmak, ağaç diktirmek derken, bunu anlatmaya çalışıyordum işte. Sen ne bir ev yaptırdın, ne de bir ağaç diktirdin."

Günışığı hayran hayran, "Bu şekilde, işten bahsedecek bir kadın bulunacağı dünyada aklıma gelmezdi," diye mırıldandı. "Bu noktada da beni mat ettin. Ama yine de, benim tarafımdan da söylenecek pek çok şey var. Şimdi sen beni dinle. Konuşmamı üç nokta etrafında toparlayacağım. Bir: En uzun ömürlü olanımızın bile çok kısadır hayatı. Hayat büyük bir kumardır. Bir kısmımız talihli doğarız, bir kısmımız talihsiz. Herkes bu kumar masasının başına oturur ve herkes birbirini soymaya bakar. Çoğu soyulur. Bunlar sağmal olarak dünyaya gelenlerdir. Benim gibi biri çıkar, oyuna katılmayı kabul eder. Benim için yapılacak iki şey vardır: Ya soyulanlara katılmak ya da soyanlara. Bir sağmal olarak elime hiçbir şey geçemez. Soyanlar bir lokma ekmeği bile alırlar ağzımdan. Bütün ömrümce eşek gibi çalışır eşek gibi çalışarak da ölürüm. Bir parçacık bile hayatın tadını çıkaramam; benim için çalışmak, çalışmak, çalışmak ve yine çalışmaktan başka bir hayat yoktur. Çalışmanın onurlu olduğundan söz ederler hani, halbuki böylesine çalışmanın onuru monuru yoktur. Öbürünü seçip soyanlara katılabilirim ve katılırım. Bu olanağımı sonuna kadar kullanıp kazanmak için oynarım. Otomobillerim olur, güzel pirzolalar yer, yumuşak yataklarda yatarım. İki: Çiftçinin tahılını pazara taşıyan demiryolcular gibi yarı yarıya soygunculuk yaparak oynamakla, benim gibi, soyguncuları soyup oyunu tam oynamak arasında büyük bir fark yok. Ayrıca, yarı soygunculuk, benim için fazla ağır bir oyun; böyle yavaş yavaş giden bir oyuna oturamam ben. Çabuk kazanmak isterim."

Dede, "Peki ama kazanmaktaki amacın ne?" diye sordu. "Zaten mültimilyonersin. Aynı anda birden fazla otomobile binemezsin, bir seferinde birden fazla yatakta yatamazsın ki!"

Günışığı, "Üçüncü nokta buna cevap veriyor," dedi. "O da şu: İnsanlar, hayvanlar ayrı ayrı yaratıldıkları için, ayrı ayrı şeylerden hoşlanırlar. Tavşan yalnızca bitkiyle beslenmek ister. Vaşak etten hoşlanır, ördekler yüzmeyi sever; tavuklar sudan korkar. Adamın biri posta pulu toplar, öbürü kelebek koleksiyonu yapar. Beriki resimden hoşlanır, öteki yattan zevk alır, bir başkası da büyük hayvan avına bayılır. Biri at yarışlarında tam aradığını bulur, bir başkası da artistlerden zevk alır. İsteseler de istemeseler de sahipler bu zevklere. Eh, bu zevklere sahip olduklarına göre nasıl tatmin edecekler zevklerini? Örneğin ben kumardan zevk alıyorum. Bu oyunu oynamak hoşuma gidiyor. Kumarı büyük ve hızlı oynamak isterim. Ben öyle yaratılmışım da ondan. Onun için de oynuyorum."

"Peki, ama paranla neden hayırlı işler yapmıyorsun?"

Günışığı güldü:

"Parayla iyilik yapmak! Bu sanki Tanrı'ya, o dünyayı nasıl idare edeceğini bilmiyormuş da, ona sen çekil dünyayı ben idare edeceğim demek gibi, Tanrı'nın yüzüne tokat vurmak gibi bir şey olur. Bende Tanrı korkusu olmadığı için, başka açıdan bakıyorum bu duruma. Elinde muşta sopa, insanların kafasını kırıp paralarını alman, bu paralardan bir servet yaptıktan sonra da yine aynı paralarla, soyduğun ve kafalarını kırdığın kimselerin yaralarını sarmaya kalkışman azıcık tuhaf olmaz mı? Bunu sana bırakıyorum. İşte, parayla iyilik yapmak demek bu kapıya çıkıyor. Arada bir soyguncunun biri merhamete gelir, cankurtaran arabası sürücülüğü yapmaya başlar. Carnegie de öyle yapmıştı işte. Tam anlamıyla toptan kafa kırardı o; Homestad'deki piyasa kavgalarında az kafa kırmadı, sağmallardan birkaç milyon dolar sağmak için... Şimdi ise bunları damla damla geri veriyor. Komik değil mi? Sen söyle."

Günışığı bir sigara sarıp Dede'yi yarı merak, yarı zevkle seyretmeye başladı. Günışığı'nın cevapları ve sert bir okulda yetişerek edindiği katı genellemeler şaşırtıcıydı, bu bakımdan Dede yine eski durumuna döndü.

"Seninle tartışamam, bunu sen de biliyorsun. Kadınlar ne kadar haklı olursa olsunlar, erkeklerin öyle bir tarafları var ki... Ne

bileyim işte, kadınlar istedikleri kadar onların yanıldığına emin olsalar da erkeklerin söyledikleri daha inandırıcı geliyor. Yalnız bir şey daha var, o da yaratmanın verdiği sevinç. İstersen sen buna kumar adını ver, ama ne olursa olsun, bir şey yaratmak, bir şey yapmak, sabahtan akşama kadar zar atmaktan daha doyurucu görünüyor bana. Örneğin ben bazen sırf idman olsun diye ya da kömüre on beş dolar verdiğim sıralarda ısınmak için Mab'i yarım saat durmadan tımar ederim. Onun tüylerini öyle ipek gibi, pırıl pırıl görmek bana büyük bir zevk verir. Yaptığım işten memnunluk duyarım. Herhalde bir ev yapan, ağaç diken insan da aynı şeyi duyar. Çünkü yaptığı şeye bakabilir. Onu o yapmıştır. Onun eseridir ortada görünen. Hatta senin gibi biri gelip ağacını götürse de ağaç yine mevcuttur ve bu, ağacın onun eseri olduğu gerçeğini değiştirmez. Onun bu duygusunu çalamazsın işte Bay Harnish, hem de bütün o milyonlarına rağmen. Bu yaratma zevkidir ve sadece kumar oynama zevkinden çok çok yüksektir. Sen hayatında hiçbir şey yapmadın mı? Yukon'dayken kütük bir kulübe ya da bir kano, bir sal filan? Bunu yaparken ne büyük bir memnunluk duyduğunu, içine ne güzel bir duygunun yayıldığını, yaptıktan sonra neler hissettiğini hatırlamıyor musun?"

Dede konuşurken Günışığı'nın kafası, sözlerinin yarattığı çağrışımlarla uğraşıyordu. Klondike'da, ırmak boyunca uzanan boş arazi ve bu arazide mantar biter gibi yükselen kulübeler, depolar ve kendisinin yaptırdığı bütün öbür yapılar, üç vardiya halinde gece gündüz çalışan bıçkıhaneler gözünün önüne geldi.

"Yerden göğe haklısın, ama bir bakıma. Orada yüzlerce ev yaptırdım ben; bunlar yükselirken duyduğum gururu hatırlıyorum. Şimdi hatırladığım zaman da aynı gururu duyuyorum. Sonra, Ophir vardı; aklının alabileceği en işe yaramaz araziydi orası. Orasını Büyük Ophir haline ben getirdim. Ta seksen mil uzaktaki Rinkabilly'den oraya su getirttim. Herkes getirilemeyeceğini iddia etmişti, ama getirttim, hem de tek başıma. Baraj ve su yolu bana dört milyona mal oldu. Ama Ophir'i bir görmeliydin... Güç merkezleri, elektrik ışığı, gece gündüz çalışan maaşlı işçiler... Bir

şey yapmakla ne demek istediğini anladığımı sanıyorum. Ben de Ophir'i yarattım ve Ophir yaman bir işti doğrusu. Özür dilerim, övünmek filan istemedim bu sözümle. Ama şu Ophir! Şimdi bile, orasını son gördüğüm andaki kadar gurur duyuyorum."

Dede cesaret vererek, "Oradaki kazancın da sadece paradan ibaret kalmadı," dedi. "Benim kucak dolusu param olsaydı da, iş alanında kumar oynamak isteseydim ne yapardım biliyor musun? Bütün şu tepelere okaliptüs fidanları dikerdim. Bunu sırf zevk için yapardım; ama varsayalım ki, bende senin sözünü ettiğin kumar oynama zevki var, o zaman da bu ağaçlardan para kazanırdım. İşte yine benim söylemek istediğim şeye geldik. Çıkarılan kömüre bir kilo kömür katmadan kömür fiyatlarını yükseltecek yerde, binlerce metreküp yakacak odun sağlar, ortaya bir şey, daha önce var olmayan bir şey çıkarırdım. Feribotla karşıdan karşıya geçenler de ormanlarla kaplı o tepelere bakar, keyiflenirlerdi. Senin Rock Wells kömürünün fiyatını dört dolar yükseltmen kimi sevindirdi ki?"

Dede cevap beklerken bu sefer de Günışığı bir süre düşündü.

Sonunda, "Bütün bunları yapmamı gerçekten de ister miydin?" diye sordu.

Dede tarafsız bir şekilde, "Dünya için de senin için de çok daha hayırlı olurdu," diye cevap verdi.

XVI

O hafta bürodaki herkes, Günışığı'nın kafasında yeni ve büyük bir şeye gebe düşünceler dolaştığını fark etmişti. Birkaç önemsiz iş dışında aylardır hiçbir şeyle ilgilenmemişti Günışığı. Halbuki bu son hafta içinde hiç ara vermeden yoğun bir çalışma yapmış, hiç beklenmedik bir şekilde ta Oakland'a birkaç kere gidip uzun uzun oralarda kalmış ya da masanın başında ağzını açmadan, yerinden kıpırdamadan saatlerce oturduğu olmuştu. Kafasını dolduran düşünce her ne ise, Günışığı bundan pek hoşnut görünüyordu. Arada sırada, her zamankinden başka tipte, büro-

dakilerin yeni gördükleri birtakım adamlar geliyor, Günışığı'yla görüşüyordu.

Pazar günü Dede her şeyi öğrendi.

Günışığı, "Son konuşmamız üzerinde çok düşündüm," diye anlatmaya başladı. "Aklıma heyecan verici bir fikir geldi. Girişeceğim işi söyleyince gözlerin faltaşı gibi açılacak. Hem senin meşru dediğin cinsten bir iş, hem de aklın alabileceği en büyük kumar bu. Dakikalar dikip, vaktiyle bir dakikanın yetiştiği yerde iki dakika yetiştirmeye ne dersin? Ha, evet, birkaç tane de ağaç dikeceğiz... Şöyle üç beş milyon kadar. Hani satın almak için inceliyormuşum gibi numara yaptığım taş ocağını hatırlıyor musun? İşte orasını satın alacağım. Bütün bu tepeleri de, buradan Berkeley'e ve öbür yanda San Leandro'ya kadar olan bütün araziyi de satın alacağım. Şimdiden arazinin bir kısmı benim zaten. Yalnız bunu kimse bilmeyecek. Satın alma işini kimseye çaktırmadan, uzun bir süre içinde tamamlayacağım ki, piyasa fırlamasın. Şuradaki tepeyi görüyorsun ya, işte o tepe ta eteklerine kadar, şu kıvrım tepeler de Oakland'a kadar benim. Ama bütün bunlar alacağım toprakların yanında hiç kalır."

Muzafferane bir tavırla sustu Günışığı.

Dede onun bu gizemli konuşmasından hoşlanmıştı; bir yandan gülerken bir yandan da, "Peki, bütün bunları bir dakikanın yetiştiği yerde iki dakika yetiştirmek için mi yapacaksın?" diye sordu.

Günışığı ona hayran hayran baktı. Güldüğü zaman başını ne kadar da çocuksu, tatlı bir şekilde geriye atıyordu! Ya dişleri? Dede'nin dişleri Günışığı'na doyulmaz bir zevk veriyordu. Pek ufak olmamakla birlikte tek bir leke bile bulunmayan bu bembeyaz dişler son derece düzgündü ve Günışığı'na göre bu dişler dünyanın en sağlıklı, en güzel dişleriydi.

Günışığı sözüne ancak Dede'nin gülmesi bittikten sonra devam edebildi:

"Oakland'la San Francisco arasındaki feribot şebekesi Birleşmiş Devletler'deki en berbat, en adi şebekelerden biridir. Sen

bu feribotlarla her gün karşıdan karşıya geçiyorsun; haftada altı gün. Yani, ayda yirmi altı ya da yılda üç yüz gün demektir bu. Tek yönde geçiş ne kadar sürüyor? Eğer şansın varsa kırk dakika. Halbuki ben seni yirmi dakikada geçireceğim. Eh, eğer bu da bir dakikanın yetiştiği yerde iki dakika yetiştirmek değilse ben de ne olayım! Her yönde geçişten yirmi dakika kazandıracağım sana. Bu da günde kırk dakika, üç yüzle çarptın mı da, yılda on bin dakika iki yüz saat yapar. Binlerce insana yılda iki yüzer saat kazandırdığımı bir düşün! Verimli bir tarım değil mi yani?"

Dede soluk bile almadan dinliyordu; heyecandan ancak başını sallayarak ona hak verdiğini anlatabildi. Gerçi bu işin nasıl başarılacağını henüz bilmiyordu, ama azametini anlamıştı.

"Gel," dedi Günışığı, "seninle şu tepeye çıkalım da oradan manzarayı gör; o zaman söylediklerimi daha iyi kavrayabileceksin."

Tepeye tırmanmadan önce, kuru bir dere yatağının geçtiği kanyona dar bir patikadan indiler. Yamaç son derece dik ve çalılarla örtülü olduğu için atlar tökezliyor, kayıyordu. Bu arada Bob birden atılıp Mab'i geçmeye çalıştı. Kısrağı yanlamasına, daha sık çalıların içine doğru şiddetle ittiği için, az daha yuvarlanıyordu. Toparlanan hayvan ağırlığını Bob'un üstüne verdi. Her iki binicinin bacakları sıkıştı. Bob ileri doğru sıyrılırken Dede'nin eyerinden düşmesine ramak kaldı. Günışığı hayvanını zapt ederken, aynı zamanda da Dede'yi yakalayıp eyerinin üzerinde doğrulttu. Üstlerine başlarına yapraklar, ince sürgünler yağmur gibi döküldü. Tepeye tırmanana kadar bunun gibi bin bir bela atlattılar; tepeye vardıkları zaman elbiselerinden hayır kalmamıştı, ama yürekleri heyecan ve mutlulukla doluydu. Burada manzarayı kapatan tek bir ağaç yoktu. Üzerinde bulundukları tepe, bir tepeler dizisinden dışarı doğru fırlamış olduğu için, onlara çevrelerinin dörtte üçünü görme olanağını da sağlıyordu. Aşağıda Oakland, körfezi sınırlayan düz arazi üzerinde, San Francisco da karşı kıyıda uzanıyordu. İki şehir arasında gidip gelen feribotları görüyorlardı. Sağlarında Berkeley, sollarında da Oakland'la San Leandro arasındaki dağınık köyler yer alıyordu. Tam önlerinde,

düzensiz konumdaki yapıları ve ekilmiş tarlalarıyla Piedmont bulunuyor, Piedmont'tan sonra ise arazi Oakland'a kadar birbirini kovalayan dalgalar halinde, kıvrım kıvrım iniyordu.

Günışığı kolunu geniş bir hareketle gezdirerek:

"Şuraya bak," dedi. "Yüz bin insan yaşıyor buralarda; yarım milyon insanın yaşamaması için de hiçbir neden yok. Şimdi bir insanın yetiştiği yerde, beş insanı yetiştirme fırsatı da var. Düşüncem kısaca şu: Oakland'da neden daha çok insan yaşamıyor? Çünkü San Francisco'ya gidiş gelişi sağlayan sistem iyi değil, ayrıca Oakland uyuyor da ondan. Halbuki Oakland oturmak için San Francisco'dan bin kez daha güzel bir yer. Şimdi ben Oakland'daki, Berkeley, Alameda, San Leandro ve geri kalan yerlerdeki bütün tramvay şebekelerini satın alır da bunların hepsini bir tek iş bilir idare altında toplarsam? Ta, Goat Island'a kadar uzanan kocaman bir rıhtım kurup, en modern feribotlarla mükemmel bir sistem kurarak zamanı yarı yarıya kısaltırsam? İşte o vakit halk da bu tarafta oturmak isteyecektir. Pekâlâ. Burada oturmak isteyenlerin ev yaptırmak için arsaya ihtiyaçları olacak. İşte onun için ben, arsaları şimdiden, daha ucuzken kapatacağım. Arsalar neden ucuz şimdi? Çünkü hepsi de bomboş arazi içinde; ne tramvay yolu geçiyor ne de başka hızlı taşıma aracı var; tramvayların getirileceğini kimse aklından bile geçirmiyor. Tramvay yollarını da ben kuracağım. Böylece arsa fiyatları yükselecek, ondan sonra da bu arsaları, istek başlar başlamaz satışa çıkacağım; mükemmel feribot sistemi kurulduktan, ulaştırma kolaylıkları sağlandıktan sonra ise halk mutlaka arsa satın almak isteyecektir. Görüyorsun ya, önce tramvay yollarını kurmak suretiyle araziyi değerlendiriyorum, sonra da satıp değeri geri alıyorum; tramvaylar da halkı taşıyarak büyük paralar kazandırıyor. Kaybetmeme olanak yok. Her ne yönden bakarsan bak, milyonlar var bu işte. Elimi rıhtımlara ve yalılara da uzatacağım. Eski iskeleyle kendi yaptıracağım büyük rıhtım arasındaki bütün bölümü satın alacağım. Bu bölgede su sığdır; taraklarla temizletip yüzlerce geminin yanaşabileceği doklar kurduracağım. San Francisco rıhtımı ta-

mamıyla sıkışık durumda; artık bir gemiye bile yer yok. Bu yanda hemen üç büyük demiryolunun ağzında yüzlerce gemi yükleme ve boşaltma yapmaya başlar başlamaz, millet San Francisco'ya geçmektense fabrikalarını bu yakada kurmaya kalkacak. Böylelikle burası bir sanayi bölgesi haline gelecek. Ha, işte bunu göz önünde bulundurarak ben şimdiden, daha kimsenin ruhu bile duymadan, fabrikaların kurulmasına elverişli toprakları da kapatacağım. Fabrikaların kurulması demek, aileleriyle birlikte on binlerce işçinin gelmesi demektir. Bu da daha çok sayıda ev ve arsayı gerektirir ki, bunları da sağlamak üzere yine ben çıkacağım karşılarına. On binlerce işçi ve işçi ailesi demek, tramvaylarıma her gün on binlerce yirmi beşliğin akması demektir. Nüfusun artması, daha çok sayıda mağazaları, bankaları, kısaca her şeyin çoğunu gerektirecek. Yine bana yarayacak bu; zira inşaat alanında olduğu kadar iş alanında da ben karşılarında olacağım. Ee, ne dersin bakalım buna?"

Daha Dede cevap vermeden, Günışığı düş dünyasına dalıp gitmişti bile; gözlerinin önüne, doğuya açılan kapısıyla, Alameda tepeleri üzerinde kurduğu bir yeni şehri getiriyordu.

"Biliyor musun, ne zamandan beri, Firth of Clyde'ı, hani şu gemi tezgâhlarının bulunduğu yeri inceliyorum; orası hurda teknelerin yattığı şu bizim Oakland Creek'de bir Firth of Creek'in yarısı kadar bile geniş değil. Neden Oakland Creek de bir Firth of Clyde olmuyor? Çünkü Oakland Şehir Meclisi üyeleri zamanlarını kuru üzüm ve kuru erik üzerinde tartışmalarla geçiriyorlar da ondan! Önce yeni iş alanlarını görebilecek bir insan, sonra da örgüt gerek. İşte o adam da örgüt de benim. Ophir'i laf olsun diye kurmadım ben. İşler bir kere kızışmaya başladı mı, dışarıdan da sermaye oluk gibi akacaktır. Benim bütün yapacağım şey, işi başlatmak olacak. 'Beyler,' diyeceğim, 'büyük bir şehir haline gelebilmek için doğa her türlü olanağı vermiş buraya. Tanrı buraya bu olanakları vermiş, bu olanakları göreyim diye de beni yollamış. Asya'dan getirttiğiniz ipekliyi doğruca doğuya taşıtmak istiyor musunuz? İşte gemileriniz için rıhtım size ve işte demiryolları. Mallarınızı deniz ve

kara yolundan kolaylıkla nakledebileceğiniz yerlerde fabrikalar mı istiyorsunuz? İşte size fabrikalarınızı kuracağınız arazi ve işte sizin de, işçilerinizin de oturabileceğiniz, en modern olanaklarla kurulmuş mükemmel bir şehir.' Sonra su meselesi var. Su şebekesini de elime geçireceğim yakında. Neden su işlerini de elime almayayım? Oakland'da şimdi iki şirket var; ikisi de kedi köpek gibi birbirini yiyor ve ikisi de iflasın eşiğinde. Büyük bir şehre mükemmel bir su şebekesi gerekir. Böyle bir şebekeyi bu iki şirket sağlayamaz. Gırtlaklarına kadar batağa saplanmış durumdalar; onların ikisini de yutacağım ve şehre gerekli su şebekesini ben sağlayacağım. Bu işte de çok para var ha! Her tarafta para var zaten. Her şey birbirine bağlı. Yer alan her gelişme, her şeyin değerini bir miktar yükseltecektir. Değeri yükseltecek olan da halktır. Bir yere halk ne kadar çok hücum ederse, oradaki emlâk fiyatları da o kadar artar. Eh, burası da tam halkın hücum edeceği yer olacak işte. Bak bir kere! Şöyle bak! Büyük bir şehir kurmak için bundan daha âlâ yer düşünebilir misin? Sadece oturacak insan gerek, o kadar. Birkaç yüz bin nüfusu da iki yıl içinde çekerim ben buraya. Hem bu iş namussuzca bir spekülasyon da olmayacak, meşru olacak. Bundan yirmi yıl sonra, bu yakada bir milyon insan oturacak. Bir başka iş kolu da oteller; şehirde bir tane bile doğru dürüst otel yok. Öbürlerine örnek olacak son derece modern birkaç tane otel yaptıracağım. Yıllarca para getirmese de zararı yok. Bunların yaratacağı etkiyle öbür işlerden kat kat çıkarırım paramı yine. Ha, bir de okaliptüs diktireceğim tepelere, milyonlarca okaliptüs."

"Peki ama bu kadar işi nasıl yapacaksın?" diye sordu Dede. "Bütün planını gerçekleştirecek kadar paran yok ki."

"Otuz milyon dolarım var, ihtiyacım olursa araziyi ve başka şeyleri krediyle de alabilirim. İpotek faizleri ise hiçbir zaman, arazinin yükselen fiyatını aşamaz, bense araziyi, fiyatlar yükselir yükselmez elden çıkaracağım."

Bu konuşmayı kovalayan haftalar içinde, Günışığı tam anlamıyla faal bir iş adamı oldu. Zamanının büyük bir kısmını Oakland'da geçiriyor, bürosuna pek seyrek uğruyordu. Bir ara

bürosunu Oakland'a taşımayı düşündü, ama Dede'ye de söylediği gibi, önce arazinin gizli bir şekilde satın alınması işini tamamlamayı, büroyu daha sonra taşımayı uygun buldu. Her pazar, bir şu tepeden bir bu tepeden, Günışığı'yla Dede aşağıda uzanan şehri ve şehrin kenarlarındaki ekili toprakları seyrettiler, her seferinde de Günışığı, Dede'ye topraklarına katılan yeni toprakları gösterdi. Başlangıçta, koskoca bölge içinde, ötede beride birer parça halinde kalan satın alınmış arazi, haftalar geçtikçe büyüdü büyüdü ve bir an geldi ki, satın alınmamış arazi, satın alınanın yanında çok küçük bir parça halinde kaldı. Sonunda bir gün, Günışığı'yla Dede, Günışığı'nın arazisiyle çevrili minicik bir ada üzerinde kaldılar.

Satın alma işi büyük çapta oluyor ve hızla gerçekleştiriliyordu, zira Oakland ve havalisi çok geçmeden bu yüklü satın almaların farkına varmıştı. Ancak Günışığı'nın nakit parası olduğu ve ödeme işini derhal yapıp araziyi kapattığı için, başkaları işin azametini kavrayamadan, o sessiz sedasız yapacağını hemen hemen yapmıştı. Günışığı'nın adamları bir yandan şehrin iş muhitinde ve önemli yerlerinde parça parça, ya da bloklar halinde arsaları kapatırken, Günışığı da öte yandan Şehir Meclisinden imtiyaz koparıp, işlemez hale gelen iki su işleri şirketini ele geçirmiş, sekiz dokuz bağımsız tramvay şebekesini satın almış, şimdi de pençesini Oakland Creek'le rıhtım sistemini kuracağı yalı boyuna atmaya çalışıyordu. Yalı arsaları yıllardan beri davalıydı; Günışığı da tuttu, belediyeyle davalı olan arsa sahiplerinden arsaları satın aldı ve belediyeden kurtardı.

Bu arada, her alanda birden ve hiç belli etmeden başlanan bu faaliyet Oakland'ı heyecanlandırmış, herkes bunun ne demek olduğunu araştırmaya başlamıştı. Günışığı ise, şehrin önde gelen "Cumhuriyetçi" gazetesiyle yine önde gelen "Demokrat" gazetesini gizlice ele geçirdikten sonra, korkmadan bürosunu Oakland'a taşıdı. İş hacimleri pek büyüdüğü için, şehrin en büyük, aynı zamanda -Günışığı'nın dediği gibi- ileride yıkılmadan kalacak biricik binasının dört katını da tutuyorlardı. Büro bir sürü dairelere bölünmüştü; yüzlerce kâtip, stenograf çalışıyordu.

Günışığı bir gün Dede'ye:

"Adlarını aklımda tutamayacağım kadar çok firmam oldu," dedi. "Alameda ve Contra Costa Arazi Sendikası, Birleşik Şehir Tramvay Hatları, Yerba Buena Feribot Kumpanyası, Birleşik Su Kumpanyası, Piedmont Emlâk Kumpanyası, Gairview ve Portola Otelcilik Şirketi ve daha en aşağı yarım düzine başka şirketin adını hatırlamak için bir not defteri tutmam gerekiyor. Piedmont Çiftliği'ni, Redwood Birleşik Taş Ocakları'nı da kat bunlara. Şu bizim taş ocağıyla başladım, ama hepsini elime geçirene kadar devam edeceğim. Sonra, gemi inşa firmasına da henüz bir ad bulamadım. Mademki feribotlar gerekecek, öyleyse onları da kendim inşa edeceğim. İskeleler hazır olduğu zaman onlar da yapılıp bitmiş olacak. Peh, peh, peh! Vallahi pokeri bastırdı bu iş. Ha, bu arada soyguncuların çanlarına ot tıkamak zevkini de kaçırmıyorum bir yandan yani. Onları en zayıf taraflarından yakaladım ve hemen hemen hepsinin hesabını gördüm."

"Peki, ama neden bu kadar nefret ediyorsun onlardan?" diye sordu Dede.

"Çünkü hepsi de korkak birer düzenbaz."

"Ama sen de onların oynadığından farklı bir oyun oynamıyorsun ki!"

"Evet, ama aynı usulle değil." Günışığı, Dede'ye düşünceli bir şekilde baktı. "Korkak düzenbazlar dediğim zaman tam söylemek istediğim şeyi söylemiş oldum; korkak düzenbazdır onlar. Kumar oynamak için kumar masasının başına otururlar, ama bir tekinde bile kumarbaz olacak yürek yoktur onların. Arslan postuna bürünmüş çakaldır bunlar. Biri bir işe girişti mi, bunlar hemen yanaşıp haracını yerler; ondan sonra da bir tehlike göründü mü hemen sıvışıverirler. Bak sana bir örnek vereyim: büyük oyuncular Little Copper şirketinin elindeki bütün hisse senetlerini satışa çıkarmak istedikleri zaman, bu çakallar hemen Jakey Falw'u New York borsasına yollayıp, 'Little Copper hisselerinin tümünü ya da bir kısımını elli beşten alacağım!' diye bas bas bağırttılar; o zaman Little Copper hisseleri elli dörtten gi-

diyordu. Yarım saat sonra ise bu çakallar –bazıları bunlara sermayedar adını verir– Little Copper'i altmışa kadar yükselttiler. Aradan bir saat geçince de hepsi bir köşeye gizlendi, Little Copper hisseleri, haydi bakalım baş aşağı kırk beşe, hatta kırka kadar düşüverdi. Bunlar büyük oyuncular için bir maşadan ibarettir, onlar sağmalları soyar, büyükler de gelir bunların icabına bakar ya da kendi aralarında birbirlerini soymak için kullanırlar. Son panikte Chattanooga Kömür ve Demir Kumpanyasının tröst tarafından yutulması da böyle oldu işte. Paniği de yaratan trösttü. Önce bir-iki bankacının kafasını kırmak, üç-beş tane de büyük patronu ezmek gerekiyordu, bunu gerçekleştirmek için de işte bu çakallar seferber edildi. Çakallar görevlerini pekâlâ başardılar ve 'Chattanooga Kömür ve Çelik' bu şekilde yutuldu. Pöh, biraz yüreği biraz da aklı olan bir insan, bu çakallara kaçacak delik aratır. Onlardan nefret ediyor değilim ben, ama bu ödlek düzenbazlara en ufak saygım yok."

XVII

Günışığı aylarca işten başını kaldırmadı. Giderler korkunçtu, buna karşılık hiçbir gelir yoktu. Arsa fiyatlarında genel bir yükselme olmuş, bunun dışında Oakland, onun yatırım alanına ne gibi bir baskında bulunacağını kestirememişti. Şehir onun ne yapmak istediğini bir an önce göstermesini bekliyordu; Günışığı da onları çok bekletmedi. İşin çeşitli dalları için piyasanın en usta kafalarını kiraladı. Hatalı başlamaya hiç tahammülü olmadığı için, işi sağlam tutmaya karar vermiş, iki misli maaşla Wilkinson'u kendi yanına almış, adamı Chicago'dan getirterek tramvay şebekeleri örgütünü kurmakla görevlendirmişti. Gece gündüz yol işçileri yollarda çalıştı. Gece gündüz inşaatçılar, San Francisco Körfezi'nin dibindeki çamura kazıklar çaktı. Rıhtım üç mil boyunda olacaktı; bu üç millik rıhtımın kazıklarını sağlamak için, Berkeley'deki tepelerde ne kadar yetişmiş okaliptüs korusu varsa, hepsi kökünden kesilip tepeler çırılçıplak bırakıldı.

Tramvay yolları tepelerin arasından ilerlerken, bütün yonca tarlaları da inceleniyor, en modern yöntemlere göre bulvarlar ve parklar için ayrılmak üzere parsellen iyordu. Güzel caddeler yapılmış, caddenin eğimleri mükemmel verilmiş, su kanalları ve su boruları döşenmişti; bütün bunlar için gerekli taşlar ise Günışığı'nın kendi taş ocaklarından sağlanıyordu. Beton kaldırımlara varıncaya kadar tamamlanmıştı yollar, bu bakımdan alıcıya sadece arsayı seçmek, mimarı bulmak ve inşaata girişmek kalıyordu. Oakland'a hızlı tramvayların çalışmaya başlamasıyla birlikte, oraya inmek kolaylaşınca bu koskoca bölge bir anda işe yarar hale geliverdi ve daha feribot sistemi çalışmaya geçmeden çok önce yüzlerce ev inşaatına başlandı. Bu arazinin getirdiği kâr muazzamdı. Günışığı'nın parasıyla giriştiği bu hamle, bir gün içinde, ekilecek toprakları şehrin en mükemmel oturulacak semti haline getirmişti.

Günışığı'nın toprak satışlarından aldığı büyük paralar hiç durmuyor, hemen başka yatırımlara akıyordu. Günışığı'nın o kadar çok tramvaya gereksinimi oluyordu ki, atölyeler kurdurup tramvayları kendisi yaptırmaya başladı. Öte yandan, arsa fiyatlarının yükselmesine rağmen, yine de beğendiği, fabrika kurmaya elverişli yerleri satın almaya devam ediyordu. Wilkinson gelince, çoktan işletmeye açılmış olan bütün tramvay yolları sökülüp, yeniden özel surette yaptırılan modern, sağlam raylar döşendi. Kamyonlarının rahatça dönebileceği geniş virajlar, otomobillerinin hızla gidebileceği dümdüz yollar sağlamak için, köşe başlarına rastlayan arsaları paraya hiç acımadan satın alıyordu. Ayrıca Oakland, Almeda ve Berkeley semtlerinin halkını ta rıhtıma kadar akıtacak bir ana hat şebekesi kurmuş, bu suretle de feribot sistemini rahatlıkla besler hale gelmişti. Su şebekesi de dev gibi bir sistemdi. Bu büyük arazi yatırımlarının başarı kazanması için bütün hizmetlerin son derece mükemmel olması gerekiyordu. Oakland'ı değerli bir şehir haline getirmeyi kafasına koymuştu bir kere. Yaptırdığı büyük otellerin yanı sıra, halk için lunaparklar, meraklılar için de resim galerileri, kulüpler, bohem tarzı barlar kurdurmuştu. Daha nüfusta büyük bir artış olmadığı halde

şehir tramvay hatları trafiğinde gözle görülür bir artış kaydedilmişti. Planlarında sadece hayal olarak kalmaya mahkûm hiçbir taraf yoktu, bütün yatırımları sağlamdı.

"Oakland'ın büyük bir tiyatroya ihtiyacı var," dedi ve yerel sermayeyi de işe katmaya boş yere çalıştıktan sonra, koca yapıyı kendisi kurdurmaya başladı; zira şehre akın edecek iki yüz bin insanı ancak onun gözleri görebiliyordu.

Bununla birlikte işi ne kadar çok olursa olsun, Günışığı, pazar günlerini tepelerde yaptığı atlı gezintilere ayırıyordu. Ancak, Dede ile yaptığı bu gezintiler bir gün sona erdi; gezintilerin sona ermesini doğuran şey de yağmurlu kış mevsimi değildi. Bir cumartesi akşamüstü Dede, Günışığı'na ertesi gün kendisini beklememesini söyledi. Günışığı biraz sıkıştırınca da, "Mab'i sattım," dedi.

O an sanki Günışığı'nın dili tutuldu. Kızın hareketi, bir türlü kafasında sıraya koyamadığı çok ciddi durumlar bulunduğu anlamına geliyordu. Neredeyse bir ihanet gözüyle bakacaktı Günışığı onun Mab'i satmış olmasına. Dede mali güçlüklerle karşılaşmış da olabilirdi, kendisine bu yoldan, artık onu görmek istemediğini anlatmak istiyor da olabilirdi. Veya...

Sonunda "Neden, derdin nedir?" diye sorabildi.

Dede, "Samanın tonunu kırk beş dolardan alarak daha fazla besleyemezdim onu," diye cevap verdi.

"Tek sebep bu muydu?" diye sordu Günışığı; gözlerini Dede'nin gözlerine dikmiş, ayırmıyordu. Zira bir gün Dede'nin kendisine Mab'i nasıl bütün bir kış, samanın tonunu altmış dolardan satın alarak beslediğini söylediğini hatırlıyordu.

"Hayır. Kardeşimin bakım masrafları da arttı; bu masrafların ikisini birden kaldıramayacağıma göre, kısrağı gözden çıkarmaya karar verdim."

Günışığı anlatılmaz bir üzüntüye kapıldı. Birdenbire korkunç bir boşluk hissetti içinde. Dede'siz bir pazarın ne kıymeti vardı? Onsuz geçecek sonu gelmez pazarların ne anlamı kalıyordu? Parmak uçlarıyla masanın kenarında şaşkın şaşkın trampet çalmaya başladı.

"Kim satın aldı Mab'i?" diye sordu.

Dede'nin gözleri, Günışığı'nın artık uzun zamandan beri çok iyi tanıdığı, kızdığını anlatan bir pırıltıyla şimşeklenirdi.

"Sakın onu satın alıp bana geri vermeye kalkayım deme," diye bağırdı. "Aklından geçenin bu olduğunu da inkâra kalkışma sakın!"

"Hayır, inkâr edecek değilim. Doğrusu bunu düşünmüştüm. Ama sana danışıp senin bu konudaki fikrini almadan asla yapmazdım böyle bir şey. Yalnız şu kısrağı gözün gibi severdin sen, onsuz yapamayacaksın, çok güç gelecek sana. Çok üzüldüm bu işe. Ayrıca, yarın benimle birlikte gezintiye gelemeyeceğine de üzüldüm. Çok yalnız hissedeceğim kendimi. Kendi başıma ne yapacağım bilemiyorum."

Dede kederli bir tavırla, "Ben de," diye itiraf etti. "Yalnız ben dikişlerimi bitireceğim hiç değilse."

"Ama benim dikişlerim de yok."

Yumuşak bir sesle, "Bana kalırsa, bu işi bir kere daha düşünsen iyi edersin Mason," dedi. "Sadece kısrağın hatırı için değil, benim hatırım için de. Paranın bu işte hiçbir önemi yok. Bu atı satın almak benim için, başkalarının bir genç hanıma bir buket çiçek ya da bir kutu şekerleme alması kadar basit. Bense daha sana ne bir buket çiçek, ne de bir kutu şekerleme yolladım." Dede'nin gözlerindeki ihtar pırıltısını görünce, önerisinin reddedilmesini önlemek için acele etti. "Bak ne yaparız," dedi. "Atı satın alayım, benim olsun, sonra da sen binmek istediğin vakit sana ödünç vereyim. Bunda hiçbir kötülük yok ki! Herkes birbirinin atını ödünç alabilir."

Dede'nin gözlerinde yine ret ifadesini gördü ve onu kandırabilmek için acele acele devam etti:

"Hanımları atlı araba gezintilerine çıkaran sürüyle erkek vardır. Atı da arabayı da daima erkekler bulur. Eh, benim de seni yarın atlı araba gezintisine götürüp arabayı sağlamamla, atla dolaşmaya götürüp atı sağlamam arasında ne fark var?"

Dede olmaz gibilerden başını iki yana salladı ve cevap vermek istemedi; aynı zamanda da kapıdan yana bakıp iş dışı bu konuş-

manın artık bitmesi gerektiğini anlatmak istedi. Günışığı bir deneme daha yaptı:

"Biliyor musun Bayan Mason, bu dünyada senden başka arkadaşım yok benim; biliyor musun bunu? Yani gerçek arkadaşım, demek istiyorum, erkek ya da kadın, birlikte olduğun vakit sevinç duyacağın, ayrıldığın vakit üzüleceğin bir arkadaş. Hegan, şimdiye kadar en çok yaklaştığım adam, ama o bile benden milyonlarca mil uzakta. İş dışında hiçbir ilişkimiz yok. Onun kocaman bir kütüphanesi var; boş zamanlarında Fransızca, Almanca ve daha başka yabancı dillerde kitaplar okur; okumadığı zamanlar da ya şiir yazar, ya piyes. Senden başka ahbaplık edecek kimsem yok! Halbuki seninle de ne kadar az ahbaplık edebildiğimizi biliyorsun: Haftada bir gün, o da eğer yağmurlu olmazsa, pazar günü. Sana o kadar alıştım, o kadar bağlandım ki. Sen bir çeşit... şey... şey... şey..."

Dede gülümseyerek, "Alışkanlık oldum," dedi

"Aşağı yukarı öyle. Sonra senin kısrağının üstünde, ağaçların altından, güneş ışıkları arasından bir çıkışın var ki... Ah, sen ve kısrağın olmadıktan sonra, pazar günlerini beklenmeye değer hale getiren hiçbir şey kalmıyor. Ne olurdu buna izin verseydin de geri alsaydım onu..."

"Hayır, hayır; hayır diyorum." Dede sabırsız bir hareketle ayağa kalktı. Ama kısrağını hatırlamak gözlerini yaşartmıştı. "Ne olur bir daha onu hatırlatma bana. Ondan ayrılmak benim için kolay oldu sanıyorsan, yanılıyorsun. Ama onu bir daha görmeyeceğim, onun için de unutmak istiyorum."

Günışığı cevap vermedi, kapı Dede'nin arkasından kapandı.

Yarım saat sonra, vaktiyle kitap yazması için bir yıl yardım ettiği asansörcü çocukla –"müfrit proleter" Jones'la– konuşuyordu Günışığı. Jones'un yazdığı kitap başarı kazanmamış, editörlerle kitapçılar metelik bile vermemişti kitabına çocuğun. Şimdi de Günışığı, Jones'u kurmak zorunda kaldığı bir çeşit gizli haber alma sisteminde kullanıyordu. Demiryollarının kömür ve odun taşıma ücretleri yüzünden geçirdiği acı deneyimden sonra hiç-

bir şey karşısında artık şaşırmaz olan Jones, şimdi kendisine, bir kula kısrağın yeni sahibini bulma işi verilince de şaşırmadı.

"En çok kaç para vereyim kısrağa?" diye sordu Günışığı'na.

"Kaç para olursa olsun ver. Yeter ki geri al kısrağı; görevin bu. Şüphe çekmemek için sıkı pazarlık et, ama sonunda ne olursa olsun al kısrağı. Sonra da kısrağı, Sonoma'da vereceğim adrese götür, teslim et. Teslim edeceğin kimse benim oradaki küçük çiftliğime bakan adamdır. Ona kısrağa gözü gibi bakmasını tembih et. Ondan sonra da bütün bu işleri unut. Kısrağı satın alınca, kimden aldığını sakın söyleme bana. Daha doğrusu, kısrağı aldığını ve söylediğim yere teslim ettiğini bildir yeter; bu konuda başka hiçbir şey söyleme bana. Tamam mı?"

Ama daha bu konuşma üzerinden bir hafta bile geçmeden, bir gün Günışığı, Dede'nin gözlerinde suçlayıcı bir ifade gördü.

"Bir şey mi oldu, bir derdin mi var?" diye sordu.

"Mab," dedi Dede. "Onu benden alan adam satmış bile kısrağı. Eğer bu işte senin parmağın olduğunu bir öğrenirsem..."

"Kısrağı kime sattığını bile bilmiyorum," diye cevap verdi Günışığı. "Üstelik bu meseleyle kafamı yormuyorum bile artık. Kısrak senindi, canın ne isterse yapardın, benim üstüme vazife değil karışmak. Kısrağını elden çıkardın, ben de buna üzüldüm. Çok yazık oldu. Ha, hazır böyle dokunaklı bir konu üzerindeyken bir konu da ben açayım. Yalnız senin alınmana filan hiç gerek yok bak, zira seni hiç ilgilendirmez bu mesele."

Kısa süren sessizlik sırasında Dede, Günışığı'nı şüpheli bakışlarla süzdü.

"Şu senin kardeşin hakkında. Onun, senin yapabileceğinden daha fazlasına gereksinimi var. Kısrağını satmakla Almanya'ya gönderemezsin onu. Doktorlar ise kardeşinin Almanya'ya gitmesi gerektiğini söylüyor; hani şu, insanın etlerini, kemiklerini tek tek ayırıp da, sonra yeniden kalıba sokan Alman uzmanın görmesi gerekiyormuş. Benim niyetim de kardeşini Almanya'ya gönderip, şu doktora bir fırsat vermek, hepsi bundan ibaret işte."

Dede hiç de öfkeli olmayan, çok yavaş bir sesle, "Keşke müm-

kün olabilseydi!" dedi. "Ama mümkün değil, mümkün olmadığını sen de biliyorsun. Senden para kabul edemem..."

"Dur bakalım biraz sen," diye sözünü kesti Günışığı. "Susuzluktan ölecek hale gelsen, On İki Havari'den bile bir yudum su kabul etmez misin sen? Yoksa onların da kötü niyetleri olduğundan mı şüphe edersin?" Dede, kabul etmediğini belirten bir hareket yaptı. "Ya da çevre ne der, diye mi korkarsın?"

"Ama bu çok farklı," diye lafa başlayacak oldu Dede.

"Buraya bak Bayan Mason, kafandan bu budalaca fikirleri çıkarman gerek. Şu para meselesi de hayatımda rastladığım en saçma şeylerden biri. Farz edelim uçurumdan yuvarlanacak olsan, elimi uzatıp da seni kolundan yakalamam doğru olmayacak mı yani? Tabii ki doğru olacak. Ama varsayalım ki, başka çeşit bir yardıma ihtiyacın oldu: Kolumun gücü yerine, paramın gücüne ihtiyacın var; ne olacak? O zaman bu doğru olmuyor. Çevre böyle söylüyor. Peki, neden böyle söylüyorlar? Çünkü bütün soyguncular çetesi, sağmalların dürüst ve paraya saygı duyan insanlar olarak kalmasını isterler de ondan. Eğer sağmallar dürüst ve paraya saygılı kişiler olmasa, soyguncuların kolunu tutması ilgilendirmez, para ilgilendirir onları, para. Bu yüzden de falanın filanın kolunu tutması sıradan bir olay olarak kalırken, para kutsaldır; hem de öyle kutsaldır ki, sana bir dolar vermeme bile razı olamazsın. Ya da başka türlü anlatayım sana," diye devam etti Günışığı; Dede'nin sessiz itirazı onu daha da alevlendirmişti:

"Benim şöyle kolumu uzatıp seni uçurumdan çekmek için bir güç harcamam hiç de önemli bir şey değil. Ama bu kol gücümü, tutup da kazma kürekle çalışmaya vererek iki dolar kazansam, senin bu iki dolarla hiçbir ilgin olamaz. Halbuki o iki doları kazanan kol gücü, seni uçurumdan çeken kol gücünün değişik bir uygulanışından başka bir şey değil. Üstelik bu işle senin de hiçbir ilgin yok. Sana ödünç bile verecek değilim bu parayı. Ben senin kardeşine, sanki o uçurumdan düşüyormuş gibi, kol gücümü uzatıyorum yardım olarak. Sen ise, hanım hanımcık, koşa koşa geliyorsun ve 'Dur!' diye bağırıyorsun bana; ondan sonra da

kardeşinin uçurumdan aşağı yuvarlanışını seyrediyorsun. Onun Almanya'daki şu doktora ihtiyacı var, ben de kolumu uzatıyorum işte. Keşke sana benim odalarımı gösterebilseydim. Duvarlar baştan başa at kılından örülmüş dizginlerle, yüzlerce dizginle süslüdür. Bana hiçbir yararı yok bunların, üstelik de epey paraya mal oldu. Ama bunları yapan bir sürü hükümlü var, ben de o yüzden satın almaya devam ediyorum. Ne olacak yani? Benim bir gecelik eğlence param bile, senin kardeşinin durumundaki on hastayı tedavi edecek en iyi uzmanların ücretiyle bütün tedavi masraflarını rahat rahat karşılar. Sonra unutma ki senin hiçbir ilgin yok bu işle. Eğer kardeşin bu yardıma bir borç gözüyle bakarsa, sorun yok. Bu ona kalmış bir şey; yalnız ben onu uçurumdan kurtarırken, sen geride duracak, oraya girmeyeceksin."

Dede hâlâ reddediyordu, bunun üzerine Günışığı'nın konuşması da acılaştı:

"Bana öyle geliyor ki, sen kardeşinin yolu üzerine çıkıp yardımıma, bunu benim bir kur yapma şeklim diye düşündüğün, böylesine yanlış bir fikre kapıldığın için engel oluyorsun. Böyle bir şey yok, bunu bilesin. O zaman, dizginlerini satın aldığım bütün o hükümlülere de kur yaptığımı düşün bari. Sana daha evlenme teklif etmedim, edeceğim zaman da gelip, seni razı etmek için aklını parayla çelmeye çalışacak değilim. Teklifimde hiçbir sinsice hareket bulunmayacak."

Dede'nin yüzü öfkeden kıpkırmızı kesilmişti:

"Eğer ne kadar saçmaladığının farkında olsan, hemen susardın," diye gürledi. "Hayatımda tanıdığım hiçbir erkek beni senin kadar rahatsız etmedi, ikide bir bana daha evlenme teklif etmediğini hatırlatıp duruyorsun. Senin teklifini bekliyor değilim, ayrıca benimle evlenmene olanak bulunmadığını da ta başından söyledim sana. Ama sen sürekli bir gün bana evlenme teklif edeceğini bir tehdit gibi, aynı zamanda başa kakar gibi tekrarlayıp duruyorsun. Hadi bakalım, şimdi evlenme teklif et bana da, cevabı al ki, bu iş bitsin."

Günışığı ona gerçek ve derin bir hayranlıkla bakıyordu.

"Seni o kadar çok seviyor, öylesine istiyorum ki Bayan Mason, şimdi evlenme teklif edemem sana," dedi Günışığı; bunu öyle tuhaf bir ciddilikle söyledi ki, Dede'nin çocukça bir tavırla başını geriye atarak gülmesine sebep oldu. "Üstelik bu işin de acemisiyim, daha önce de söylemiştim sana. Şimdiye kadar hiç kur yapmadım ben, onun için bir yanlışlık yapmak istemiyorum."

Dede elinde olmadan, "Ama hep kur yapıp duruyorsun," diye bağırdı. "Şimdiye kadar hiçbir erkek, hiçbir kadına, evlenme tehdidini kadının kafasının üstünde bir topuz gibi tutarak kur yapmamıştır."

Günışığı alçakgönüllülükle, "Bir daha yapmam," dedi. Hem konumuzun dışına çıktık. Bir dakika önceki fikrimde ısrar ediyorum. Sen, kardeşinin yolu üzerine çıkıyorsun. Kafandaki düşünceler ne olursa olsun, onun yolundan çekilip bir fırsat vermen gerek. Gidip onunla görüşmeme, bu meseleyi konuşmama izin verecek misin? Sıkı bir iş teklifi yapar gibi konuşacağım ve çarçabuk bitireceğim meseleyi. İyileşmesi için ona kredi açacağım ve faiz isteyeceğim açtığım krediden, hepsi bu kadar."

Dede'nin tereddüt ettiği açıkça belli oluyordu. "Şurasını da unutma Bayan Mason, bacak onun bacağı, senin değil."

Dede hâlâ cevap vermekten kaçınıyordu, ama Günışığı şimdi durumu biraz daha güçlendirmiş olarak sözüne devam etti:

"Sonra şunu da unutma ki, onu görmeye yalnız başına gideceğim. O bir erkektir, onun için biz erkek erkeğe daha iyi anlaşırız etrafta kadın olmayınca. Yarın, akşamüstü gideceğim."

XVIII

Günışığı, Dede'ye hiç gerçek arkadaşı olmadığını söylediği zaman, tamamıyla gerçeği ifade etmişti. Konuştuğu binlerce, ahbaplık edip içki içtiği yüzlerce insan olduğu halde Günışığı yalnız bir adamdı. Gerçekten dost olacağı adamı ya da adamları bulamamıştı. İnsan şehirlerde, Alaska'nın karlı yollarında olduğu gibi arkadaşlıklar kuramıyordu. Ayrıca insan tipleri de değişikti. Bir

yanda garezkâr, hakarete hazır iş adamları, bir yanda da sadece çıkar birliği ettiği San Francisco kabadayıları vardı. Bu kabadayıların ve onların şeflerinin gaddarlıklarını saklamayışlarındaki açıklık her ne kadar onlara daha bir yakınlık duymasına sebep olmuşsa da, bu adamlar Günışığı'nın saygısını kazanmışlardı. Hileciliğe yine de çok yatkın kişilerdi bunlar. Buradaki dünyada senetler erkek sözünden daha geçerliydi ve insanın bu senetlere çok dikkat etmesi gerekiyordu. Halbuki o eski Yukon zamanında işler bambaşkaydı. Senet geçmezdi o vakitler. Bir adam şu kadar param var, dedi mi, poker oyununda bile olsa sözü yeterdi. Günışığı'nın işlerini çok güzel çeviren, yalanı, dolanı, hele ikiyüzlülüğü hiç bulunmayan Hegan, eğer yaratılış bakımından değişik tipte bir insan olmasa, belki Günışığı aradığı arkadaşı onda bulabilirdi. Hukuk alanında bir Napolyon olan ve hayal gücünü kat kat aşan bu dâhinin, büro dışında Günışığı'yla hiçbir ortak yanı yoktu. Vaktini Günışığı'nın hiç anlamadığı kitaplarla geçirirdi. Aynı zamanda, boş zamanlarının büyük bir bölümünü, hiçbir vakit yayımlatmadığı piyesler yazmaya ayırırdı. Günışığı ayrıca onun afyon yeme alışkanlığı olduğunu da sezmişti; bu, korkunç bir bağımlılık şeklinde olmamakla birlikte, yine de yerleşmiş bir alışkanlık halindeydi. Hegan bütün ömrünü, kitaplarla çevrelenmiş bir düş dünyası içinde geçiriyordu. Açık hava yaşamını ne anlıyor, ne de bunun lafını ettiriyordu. Yeme-içme konusunda bir keşiş kadar perhizkâr davranıyor, öte yandan idman yapmayı iğrenç karşılıyordu.

Günışığı'nın arkadaşlıkları da, başka türlüsünü bulamadığı için, içki âlemleri ve eğlenti arkadaşlıklarından ibaret kalıyordu. Dede ile pazar günleri yaptıkları atlı gezintiler son bulduğundan beri, işte bu çeşit eğlencelere günden güne daha çok kendini kaptırmaya başladı Günışığı. Kokteyllerin sağladığı duvarın ardına her zamankinden daha çok çekilir oldu. Büyük kırmızı otomobili şimdi her zamankinden daha sık ortaya çıkıyordu; öte yandan Bob'a idman yaptırması için bir adam kiralamıştı. San Francisco'ya yeni geldiği sıralarda, işlerinin arasında boş zaman-

larının kaldığı olurdu, halbuki şimdi atıldığı büyük girişim ona başını kaşıyacak vakit bırakmıyordu. Muazzam arazi yatırımlarının başarılı bir şekilde tamamlanması iki-üç ay içinde bile kolay kolay gerçekleşmiyor, ayrıca işi son derece dallanıp budaklandığı için, ikide bir karışık durumlar ortaya çıkıyordu. Her gün yepyeni bir meseleyle birlikte doğuyor, bu meseleyi ustalıklı bir şekilde halleden Günışığı büyük otomobilinin içinde bürosundan ayrılırken, duble martinisine bir an önce kavuşma umuduyla rahat bir soluk alabiliyordu. Sarhoş olduğu pek nadirdi. Son derece sağlam bünyesi, sarhoşluğuna engel oluyordu. Ama bu yüzden de korkunç bir içkici haline gelmişti Günışığı; bilinçli, düzenli içiyor ve bu suretle, uzun zaman ara verdikten sonra içmeye başladı mı şişeler deviren içkicilerden çok daha fazla alkol alıyordu.

Arka arkaya altı haftadır Dede'yi büro dışında görmemiş, kararlı bir şekilde ona yaklaşmaktan kaçınmıştı; ama yedinci haftanın sonunda, yüreğinde bu kıza duyduğu açlık galip geldi. Fırtınalı bir gündü. Güçlü bir güneydoğu rüzgârı esiyor, şehrin üstüne sağanak halinde yağmur iniyordu. Günışığı, Dede'yi bir türlü aklından çıkaramadı o gün; bir pencerenin önüne oturmuş, dikiş diken Dede'nin hayali ısrarlı bir tablo halinde gözünün önünden gitmiyordu. Öğle yemeklerinden önce her zaman içtiği bir kadeh kokteyli odasına getirdikleri zaman içmedi Günışığı. Cüretkârca bir kararla not defterini açıp Dede'nin telefon numarasını buldu ve santraldan istedi.

Telefonda önce, Dede'nin ev sahibesinin kızının sesini duydu, ama bir dakika sonra, o kadar yana yana beklediği ses geldi.

Dede'ye, "Seni görmeye geleceğimi bildirmek istedim," dedi. "Haber vermeden ansızın bastırmak istemedim, mesele bu."

"Bir şey mi oldu?" diye sordu Dede'nin sesi.

"Gelince söylerim," diye kaçamak bir cevap verdi Günışığı.

Günışığı kırmızı arabasını iki blok ötede bırakıp, üç katlı, cici ahşap eve yaya vardı. Bir an tereddüt geçirdikten sonra zili çaldı. Böyle yapmakla Dede'nin istediğinin tam aksine hareket etmiş olduğunu, Dede'yi, pazar ziyaretçisi olarak Elam Harnish'i, adı etrafında çeşitli dedikoduların dolaştığı ünlü mültimilyone-

ri ağırlamak gibi müşkül bir durumda bırakacağını biliyordu. Öte yandan, Dede'nin, yine kendi deyimiyle birtakım 'kadınca şımarıklıklar'a kalkışmayacağından da adı gibi emindi.

Nitekim bu düşüncesinde yanılmamıştı.

Dede kapıya kadar inip onun elini sıktı. Günışığı paltosuyla şapkasını dört köşe, geniş holdeki portmantoya astı ve kendisine yol göstermesi için Dede'ye döndü.

Dede solunu işaret ederek, "Orası meşgul," dedi, "onun için seni benim odama alacağım." Salondan neşeli genç sesler geliyordu; kapının aralığından Günışığı birkaç kolejli delikanlı gördü.

Dede öne düştü ve Günışığı'nı holün sağ tarafındaki kapıdan bir odaya aldı. Odaya girer girmez acemileşiverdi Günışığı; yere çivilenmiş gibi olduğu yerde dikilerek bir çevresine bir Dede'ye bakıyor, bir yandan da ona bakmamaya çalışıyordu. Bu sıkıntıyla Dede'nin kendisine yer gösterdiğini fark etmediği gibi, onu buyur eden sesini de duymadı. Demek Dede'nin oturduğu yer burasıydı. Bu mahremiyete girebilmiş olmak, sonra Dede'nin hiçbir telaş göstermemesi Günışığı'nı heyecanlandırmıştı, ama zaten Dede'den de bu beklenirdi. Burası iç içe iki oda gibiydi; Günışığı'nın bulunduğu yer oturma odası, içini görebildiği öteki de, anlaşıldığına göre, yatak odasıydı. Üzerinde sıradan taraklar, saç fırçaları ve kadınlara ait birtakım ıvır zıvırın bulunduğu meşe kaplama tuvalet masasından gayrı, burasının yatak odası olarak kullanıldığını gösteren hiçbir şey yoktu. Üzerinde yastıklar bulunan gülkurusu renginde bir örtüyle kaplı geniş divanın yatak işleri gördüğüne karar verdi, ama bu, uygar dünyada gördüğü yataklardan hiçbirine benzemiyordu.

Orada komik bir şekilde dikildiği süre içinde Günışığı ayrıntıların pek çoğunu fark edemedi tabii. Edindiği genel izlenim, orasının sıcak, rahat ve güzel bir yer olduğu şeklindeydi. Hali yoktu; yerde gözüne sadece birkaç tane kurt ve çakal postu ilişti. Gözünü en çok çeken ve oldukça uzun bir süre oyalayan şey de, duvara asılı bir dağ arslanı postunun önünde duran piyanonun üstündeki "Çömelmiş Venüs" biblosu oldu.

Ama duygu ve algısına asıl şiddetle çarpan Dede oldu. Günışığı kafasında öteden beri onun son derece dişi bir yaratık olduğu düşüncesini yaşatırdı ve Dede'nin vücut çizgileri, saçları, sesi, gülüşü de Günışığı'nın bu düşüncesine yardım ederdi; ama burada, kendi evinde, tiril tiril bir entari içinde cinsiyeti çok daha güçlü belirmişti Dede'nin. Günışığı onu hep ya etek bluz içinde büro kıyafetiyle, ya da kadife ceketiyle binici elbisesi içinde görmeye alışmıştı; ilk defa karşılaştığı böyle bir manzaraya hazırlıklı değildi. Şu anda Dede ona çok daha yumuşak, çok daha elastiki, çok daha nahif ve kıvrak görünüyordu. Bu sükûn ve güzellik dolu atmosferin bir parçası gibiydi. Ağırbaşlı büro havasına nasıl uyuyorsa, aynı şekilde buraya da uyuyordu.

"Oturmaz mısın?" diye tekrarladı Dede.

Günışığı uzun zaman aç bırakılmış bir hayvan gibi hissetti kendini. Dede'ye duyduğu açlık dayanılmaz bir hal aldı ve Günışığı önündeki bu nefis lokmayı "bir kurt gibi" yutmak üzere harekete geçti. Burada sabrın, diplomasinin yeri yoktu. En kestirme, en direkt yol bile Günışığı'na yavan geliyordu; eğer bilseydi de, bundan daha başarılı bir yol seçemezdi zaten.

Tutkuyla titreyen sesiyle, "Buraya bak Bayan Mason," dedi, "sana büroda asla evlenme teklif edemem. İşte onun için de kalktım buraya geldim. Dede Mason, seni istiyorum, istiyorum seni."

Konuşurken de bir yandan Dede'ye yaklaştı; kara gözleri alev alev yanıyordu, yüzüne kan hücum etmişti.

Günışığı öyle aceleci davrandı ki, Dede elinde olmaksızın bir korku nidası çıkararak bir adım geri çekilecek vakti ancak bulabildi. Geri çekilirken bir yandan da bir eliyle Günışığı'nın kendisini kucaklamak için uzanan kolunu yakaladı.

Günışığı'nın aksine, Dede'nin yüzünden kan birdenbire çekilivermişti. Günışığı'nın elini yarı yolda yakalayan ve hâlâ bırakmayan eli titriyordu. Dede nihayet parmaklarını gevşetti, Günışığı'nın kolu yanına sarktı. Durumun tuhaflığını geçiştirmek için bir şeyler yapmak istedi Dede, ama aklına doğru dürüst hiçbir şey gelmedi. Sadece gülmek için içinde büyük bir

arzunun kabardığını biliyordu. Bu içtepi, yarı isterik, yarı da duruma mizahi açıdan bakan bir ruhun açığa çıkışı olarak meydana gelmişti ve bu gülme arzusuna sebep olan ikincisi, yani mizahi taraf gittikçe ağır basıyordu. Bu şaşırtıcı durumda bile Dede işin komik yanını görmekten geri kalmamıştı. Kızcağız, arkadan duyduğu ayak seslerini kendisini öldürmeye kasteden birinin ayak sesleri sanıp da sonradan bunun saat sormak isteyen bir yaya olduğunu öğrenen birinin duyabileceğine benzer bir dehşet duymuştu.

Kendini ilk toparlayıp harekete geçen Günışığı oldu.

"Ah, biliyorum çok budalalık ettim," dedi "Şey, ben oturayım bari. Korkmana gerek yok Bayan Mason. Aslında o kadar tehlikeli değilimdir."

İçinden taşan beyaz bir dantel ve ipekli kumaş parçasıyla Günışığı'nın dikkatini çeken yerdeki dikiş kutusunun hemen yanı başındaki sandalyeye otururken, Dede gülümseyerek, "Korkmuyorum," diye cevap verdi. Tekrar gülümsedi. "Bununla birlikte itiraf ederim ki, bir an için beni bayağı ürküttün."

Günışığı üzüntülü bir sesle, içini çekerek, "Ne tuhaf," dedi; "bir bana bak, bir de kendine, seni kıskıvrak yakalayacak kadar güçlüyüm ben. İnsanlara, hayvanlara, her şeye her istediğimi yaptırmaya alışmış olan ben, işte şimdi şu koltukta bir minik kuzu gibi zayıf, zavallı oturmuşum. Gerçekten de bende mecal bırakmadın."

Dede bir cevap verebilmek için kafasını boş yere zorladı. Tam tersine, düşünceleri, Günışığı'nın işleri başından aşkın olduğu bir sırada, işle hiçbir ilgisi olmayan sözler söylemek için evine gelişindeki anlam üzerinde durdu. Dede'yi en çok etkileyen şey, Günışığı'nın tavrındaki kesinlik olmuştu. Günışığı'nın onu elde edeceğinden, aşk ve aşkın etkileri üzerine enine boyuna konuşabileceğinden emin bulunduğu açıkça görülüyordu.

Dede, onun tütünle kahverengi sigara kâğıdını almak için elinin otomatik bir şekilde ceketinin yan cebine gittiğini gördü.

"Eğer istiyorsan sigara içebilirsin," dedi Günışığı'na.

Günışığı sanki cebinde bir böcek varmış da elini sokmuş gibi ani bir hareketle elini cebinden çekti:

"Hayır, sigara içmeyi filan düşündüğüm yok. Seni düşünüyorum ben. Bir erkek bir kadını sevdiği zaman, ona evlenme teklif etmekten başka ne yapabilir? İşte ben de bunu yapıyorum. Bunu belki usulünce yapamıyorum. Bunu biliyorum. Ama hiç değilse İngilizce konuşuyorum ki, bu da bana yeter. Seni fena halde istiyorum Bayan Mason. Uzun zamandan beri kafam yalnız seninle meşgul. Bilmek istediğim bir şey var... Sen de beni istiyor musun? İşte hepsi bu kadar."

Dede yumuşak bir sesle, "Keşke bunu sormasaydın," dedi.

Günışığı cevabın verilmiş olduğu gerçeğini anlamazlıktan gelerek, "Belki de," dedi, "cevabını vermeden önce bazı şeyleri bilmen daha iyi olur. Hayatımda daha önce hiçbir kadının peşine düşmüş değilim; buna rağmen hakkımda çıkan dedikodular da hep bunun aksini ileri sürer. Gazetelerdeki, kitaplardaki elimden hiçbir kadının kurtulamadığını ileri süren bütün yazılar yalandır. Bu iddiaların tek kelimesi bile doğru değildir. İçki içme ve kumar oynama bahsinde, belki kendi hisseme düşenden fazlasını bile yapmışımdır, ama kadınlarla hiçbir ilişiğim olmadı. Bir kadın benim yüzümden intihar etti, ama ben o kadar çok sevdiğinin farkında değildim, yoksa evlenirdim onunla; aşk yüzünden değil, sadece kendisini öldürmesin diye evlenirdim. Çok güzel bir kadındı, ama ona hiçbir zaman cesaret vermedim ben. Sana bunları anlatıyorum, zira bu konuda epeyce şey okudun, hiç değilse benim ağzımdan doğrusunu öğrenmeni istiyorum."

Ansızın, "Elimden kadın kurtulamazmış!" diye hırladı Günışığı. "Bak, Bayan Mason, sana hiç çekinmeden, bütün hayatım boyunca kadınlardan korktuğumu söyleyebilirim. Korkmadığım ilk kadın sensin. İşin tuhaflığı da burada işte. Sana tapıyorum âdeta, ama korkmuyorum senden. Belki de sen tanıdığım öteki kadınlardan başkasın da ondan. Sen hiçbir vakit beni kovalamadın. Çapkınmışım! Yahu, kendimi bildim bileli kadınlardan bucak bucak kaçarım ben! Allahtan kuvvetli nefesim var da kaçarken

yorgunluktan düşüp bacağımı filan kırmadım. Sana rastlayınca, hatta sana rastladıktan uzun bir zaman sonraya kadar evlenmek aklımdan geçmedi hiç. Daha başlangıçta sana abayı yakmıştım, ama işin evlenmeye varacak kadar hararetleneceği aklıma gelmemişti. Seni düşünmekten geceleri gözüme uyku girmiyor."

Günışığı durdu ve bekledi. Dede herhalde sinirlerini yatıştırmak için olacak, dikiş kutusundan kumaşı almış, dikmeye koyulmuştu. Günışığı'na bakmadığı için Günışığı da onu doya doya seyretti. Dede'nin becerikli ellerine –Bob gibi bir atı idare edebilen, bir insanın konuşma hızına eşit bir hızla daktilo kullanabilen, güzel elbiseler dikebilen ve hiç kuşkusuz, şurada, köşede duran piyanoyu çalabilen ellerine dikkat etti. Tamamıyla dişice bir ayrıntı, Dede'nin terlikleri de gözünden kaçmadı. Minicik, kahverengi terliklerdi. Günışığı onun bu kadar ufak ayakları olabileceğini hiç düşünmemişti. Dede'nin ayaklarında ya sokak ayakkabıları, ya çizme görmüştü hep, onlar ise ayakların küçüklüğünü belli etmiyordu. Kahverengi terlikler Günışığı'nı sanki büyülemişti; gözleri ikide bir oraya takılıyordu.

Kapı vuruldu, Dede kalkıp kapıya gitti. Günışığı elinde olmaksızın konuşmayı duydu. Dede'yi telefona çağırıyorlardı.

Dede'nin, "On dakika sonra telefon etmesini söyleyin ona," dediğini duydu ve kızın "ona" derken kullandığı erkek adıl Günışığı'nın yüreğini kıskançlık acısıyla burdu. Bu adam her kim olursa olsun, parasını kullanarak o adamı yolu üzerinden kaçmak zorunda bırakmaya karar verdi. Dede gibi bir kızın şimdiye kadar evlenmemiş olmasına hep hayret etmişti zaten.

Dede geri döndü, Günışığı'na gülümsedi ve dikişini tekrar eline aldı. Günışığı'nın gözleri bir kızın becerikli ellerine, bir terliklerine gidip geldi ve dünyada onun gibi bir tane daha stenograf bulunmadığına yemin etti içinden. Bunun sebebi herhalde, onun çok iyi bir soydan gelmesinde ve çok iyi yetiştirilmiş olmasındaydı. Zira evinin döşenişindeki ince zevk, giydiği güzel elbiseleri ve giydiklerini kendisine yakıştırmasını başkaca açıklayacak şey yoktu.

"Şu on dakika uçup gidiyor," diye hatırlattı Günışığı.

"Evlenemem seninle," dedi öbürü.

"Beni sevmiyor musun?"

Dede hayır anlamında iki yana salladı başını.

"Peki, benden hoşlanıyor musun? Birazcık olsun?"

Bu sefer başını evet anlamında salladı Dede, aynı zamanda da dudaklarının ucunda hafif bir gülümseme belirdi. Ama asla saygısızca bir gülümseyiş değildi bu. Bir durumun mizahi yönünü mutlaka yakalayıveriyordu Dede.

"Eh," dedi Günışığı, "devam etmek için bu da yeter. Her şeyin bir başlangıcı vardır. Ben de senden sadece hoşlanıyordum başlangıçta, ama bak işler ne hale geldi. Yaşayış tarzımı beğenmediğini söylemiştin, hatırlıyorsun değil mi? Epeyce değiştirdim yaşayışımı ben de. Eskisi gibi kumar oynamıyorum artık. Senin dediğin gibi meşru bir işe girişip bir dakikanın yetiştiği yerde iki dakika, yüz bin insanın yetiştiği yerde üç yüz bin insan yetiştirmeye çalışıyorum şimdi. Gelecek yıl bu zamanlar da, tepelerde iki milyon okaliptüs ağacı büyümekte olacak. Beni o azıcıktan biraz daha fazla seviyor musun, ha?"

Dede cevap verirken, gözlerini dikişinden ayırıp Günışığı'nın yüzüne baktı:

"Senden çok hoşlanıyorum, ama..."

Günışığı onun cümlesini tamamlaması için bir dakika bekledi, tamamlamayınca kendisi devam etti.

"Kendi hakkımda hiç de abartılı düşünmem ben, o bakımdan, sana oldukça iyi bir koca olacağımı söylerken övünüyor değilim. Evlenseydik hiç de vırvırcı dırdırcı bir koca olmadığımı görürdün. Senin gibi bir kadın için, bağımsızlığın ne demek olduğunu anlıyorum sanırım. Benim karım olarak, bağımsızlığını korurdun işte. Seni hiçbir suretle bağlamazdım, canın nasıl isterse öyle hareket ederdin, canının istemediğini de yapmazdın. Ne istersen verirdim sana."

Dede oldukça sert bir şekilde ve birdenbire onun sözünü keserek, "Kendinden başka," dedi.

Günışığı'nın şaşkınlığı kısa sürdü:

"Öyle şey bilmem ben. Dürüst ve namuslu bir koca olurdum, ikiye bölünmüş sevgiden anlamam."

"Ben onu demek istemedim," dedi Dede. "Sen kendini karına vereceğin yerde, Oakland'ın üç yüz bin insanına, tramvaylarına, feribot şebekene, tepelerdeki iki milyon okaliptüs ağacına... işle ilgili her şeye verirdin."

Günışığı mert bir sesle:

"Vermemek için çareler araştırırdım," diye cevap verdi. "Senin emrine girerdim..."

"Şimdi öyle sanıyorsun, ama evlenince işler değişiverir." Dede birden sinirlendi, "Bitirelim bu konuşmayı artık," dedi. "Tıpkı bir pazarlığa benziyor. 'Ne kadar verirsin?', 'Bu kadar veririm.' 'Ben daha çok isterim,' vesaire. Senden hoşlanıyorum, ama seninle evlenecek kadar değil; hiçbir zaman da evlenecek kadar hoşlanmayacağım senden."

"Bunu nereden biliyorsun?" diye sordu Günışığı.

"Çünkü gittikçe daha az hoşlanıyorum senden!"

Günışığı taş kesildi. Ne kadar incindiği yüzünden açıkça okunuyordu.

Dede kendine hâkimiyetini kaybetmeye başlıyordu:

"Ah, anlamadın," diye deli gibi bağırdı. "Öyle söylemek istemezdim ben. Senden gerçekten de hoşlanıyorum ve seni tanıdıkça daha çok hoşlanıyorum, Ama aynı zamanda, senden ne kadar çok hoşlanırsam, evlenmek fikrini de o kadar reddediyorum."

Bu bilmece gibi laf, Günışığı'nın şaşkınlığını bir kat daha artırdı.

"Anlamıyor musun!" diye acele acele devam etti Dede. "Klondike'dan yeni gelmiş, ilk tanıdığım Elam Harnish'le, şimdi önümde oturan Elam Harnish'le evlenebileceğimden çok daha kolaylıkla evlenebilirdim."

Günışığı anlamadığını belli ederek başını ağır ağır iki yana salladı.

"Bu kadarını aklım almıyor benim," dedi. "Bir adamı ne ka-

dar iyi tanıyıp ne kadar çok hoşlanırsan, o derece evlenmekten kaçınıyorsun. Fazla yakınlık nefret doğurur; herhalde bunu söylemek istiyorsun."

"Hayır, hayır," diye bağırdı Dede, ama daha cevap veremeden kapı vuruldu.

"On dakika doldu," dedi Günışığı.

Dede dışarıdayken, Günışığı'nın bir Kızılderilininki kadar keskin gözleri odada dolaştı. Bütün izlenimlerin üstünde, sıcaklık, rahatlık ve güzellik etkisi bırakıyordu oda; gerçi Günışığı bunu çözümleyemiyordu, ama buradaki sadelik –bunun pahalı bir sadelik olduğuna karar verdi– hoşuna gidiyordu. Odadaki eşyanın çoğunun Dede'nin babasından kalma olduğu belliydi. Daha önce hayatında hiç böyle çırılçıplak, üstünde sadece bir iki kurt postu bulunan bir döşemeyi bu kadar beğendiğini hatırlamıyordu; görünüş itibarıyla halı serili bir döşemeden çok daha güzeldi. İçinde birkaç yüz kitap bulunan kitaplığa baktı. Gizemli bir işti bu. Nasıl da insanlar yazacak bunca şey bulurlardı, buna bir türlü akıl erdiremiyordu. Bir şeyler hakkında yazmak, bir şeylerden söz eden kitaplar okumakla, bir şey yapmak arasında büyük fark vardı ve o bir eylem adamı olduğu için, ancak bir şey yapmaktan anlıyordu.

Gözü "Çömelmiş Venüs"ten, üzerinde pırıl pırıl bir bakır çaydanlık, ısıtma takımı ve bütün seçme cam aksesuarın bulunduğu ufak çay masasına gitti. Isıtma takımları Günışığı'na yabancı değildi, 'Acaba Dede, hani şu sözü edilen üniversiteli oğlanlara akşam yemekleri veriyor da bu takımlarla mı servis yapıyor onlara?' diye düşündü. Duvardaki birkaç suluboya resmi Dede'nin yapmış olduğunu varsaydı. Atlara, eski binicilik ustalarına ait fotoğraflar vardı, bu fotoğraflardan ayrılan bir röprodüksiyonun mor renkleri, "İsa'nın Gömülmesi" tablosu, Günışığı'nın bakışlarını uzun süre tuttu. Ama yine de her seferinde bakışları dönüp dolaşıp piyanonun üstündeki "Çömelmiş Venüs" biblosuna takılıyordu. Onun basit ve şehir yaşamı dışında eğitilmiş kafasına, genç bir kızın odasında böyle, günah değilse bile ayıp sayılacak bir nesne bulunması acayip geliyordu. Bununla birlikte Dede'ye olan sağ-

lam inancı bunun da açıklamasını bulmasına yardım etti. Mademki Dede böyle bir şeyi odasında bulundurabiliyordu, şu halde bunda hiçbir kötülük olamazdı. Larry Hegan'ın da kitaplarla dolu odasında buna benzer heykelcikler, fotoğraflar vardı. Ama Larry Hegan başkaydı. Günışığı ne zaman Larry Hegan'la beraber olsa, hastalıklı bir havayı soluyormuş gibi gelirdi ona; halbuki Dede tam tersine gürbüz ve sağlıklı bir atmosfer içinde, açık havada dolaşılan yolların güneş, rüzgâr ve tozlarını yansıtıyor gibiydi. Eh işte, böylesine sağlıklı bir kadının piyanosu üzerinde de çırılçıplak bir biblo bulunuyorsa, bunda bir kötülük olmaması gerekirdi. Bunda kötülük olmamasının bir sebebi Dede'ydi. Onun ilgilendiği her şey iyiydi. Hem zaten, kendisi kültür denen şeyi bilmiyordu ki!

Dede tekrar odaya döndü. Sandalyesine doğru yürürken, Günışığı onu hayran hayran seyretti; terlikler ise aklını başından alıyordu.

Günışığı hemen:

"Sana birkaç soru sormak isterdim" diye başladı. "Başkasıyla mı evlenmeyi düşünüyorsun?"

Dede şen bir kahkaha attı ve başıyla hayır işareti yaptı.

"Benden daha çok hoşlandığın başka bir erkek var mı? Şu telefondaki adam mesela?"

"Başka bir erkek yok, evlenecek kadar hoşlandığım kimse de yok. Bu bakımdan, evlenecek tipte bir kadın olmadığımı sanıyorum. Büroda çalışmak, kadınların bu yanlarını zayıflatıyor herhalde."

Günışığı onu ta tepesinden terliklerinin ucuna kadar öyle bir süzdü ki, Dede'nin yüzü kıpkırmızı oldu. Günışığı aynı zamanda başını şüpheli şüpheli iki yana salladı:

"Bana öyle geliyor ki, sen hayatımda rastladığım kadınlar içinde evlenmeye en elverişli olanısın. Şimdi başka bir soru: Durumu iyice anlamam gerekiyor da ondan soruyorum. Benden hoşlandığın kadar hoşlandığın başka bir erkek var mı?"

Ama Dede bir türlü açık vermiyordu:

"Haksızlık ediyorsun," dedi. "Bir durup düşünecek olursan, iddianın aksine, dırdırcılık ettiğini göreceksin. Sorularına cevap vermeyeceğim. Başka şeylerden konuşalım. Bob ne âlemde?"

Yarım saat sonra Günışığı kırmızı arabasının içinde, şakır şakır yağan yağmur altında, Telgraf Caddesinden Oakland'a doğru giderken, kahverengi kâğıtlı sigaralarından bir tane sarmış tüttürüyor ve olanları yeniden gözden geçiriyordu. Her ne kadar birçok yanıyla şaşırtıcı olsa da, sonuç olarak hiç de fena değildi. Yalnız şu, Dede'nin onu tanıyıp ondan hoşlandıkça evlenmekten kaçınma meselesi vardı ki, bu nokta bir bilmece gibiydi.

Ayrıca, Dede'nin kendisini reddetmesi Günışığı'na bir çeşit gurur veriyordu, zira Dede onu reddetmekle, onun otuz milyon dolarını da reddetmişti. Vaktiyle iyi bir hayat yaşamış, ama şimdi ayda doksan dolara çalışan bir stenograf için bu kolay olmasa gerekti. Dede'nin parada gözü yoktu, bu belliydi; oysa karşılaştığı kadınlar sanki onu parası için yutmak istiyorlarmış etkisini uyandırıyordu. Günışığı servetini iki misline çıkarmış, Dede'nin onun bürosunda çalışmaya başladığı ilk günden bu yana on beş milyon dolar kazanmıştı; halbuki kızın kendisiyle evlenmeye niyeti vardıysa bile, Günışığı'nın serveti arttıkça onun bu niyeti de azalmıştı.

"Vay canına!" diye mırıldandı kendi kendine. "Demek girdiğim şu işte temiz bir yüz milyon kazanacak olsam, benimle konuşmayacak bile."

Ne var ki Günışığı bu meseleyi bir gülümsemeyle geçiştiremedi. Dede'nin Klondike'dan yeni dönmüş Elam Harnish'le daha kolay evleneceğini anlatan bilmeceli ifadesi, kafasını sürekli kurcaladı durdu. Kendi kendine, yapılacak şeyin, büyük kumar masasında şansını denemek için Kuzey'den yeni geldiği günkü haline elden geldiği kadar çok benzemeye çalışmak olduğuna karar verdi. Ama buna olanak yoktu ki. Zamanın akışını geriye döndüremezdi. İstemek yetmiyordu. Öte yandan başka da yol yoktu. Öyle olsa yeniden çocukluğuna dönmek isterdi.

Dede'yle yaptığı konuşmadan kendince memnun olunacak bir başka şey daha çıkarmıştı. Daha önce de patronlarını reddeden ve herhangi bir tekliften sonra işlerini hemen bırakan başka stenograflardan söz edildiğini duymuştu. Ama Dede, böyle bir ima-

da bile bulunmamıştı. Ne kadar şaşırtıcı olursa olsun, Dede'nin saçmaladığı görülmemişti. Gayet düzgün çalışırdı ve Dede'nin işini kolaylaştıran biraz da buydu yani. Örneğin büroda beraber olmalarından yararlanmaya hiç kalkmamıştı. Gerçi bir-iki kere sınırı aşmıştı, ama bunu ne daha ileri götürmüş, ne de huy edinmişti. Dede, ona güvenebileceğini biliyordu. Buna rağmen, birçok genç kadının, reddettikleri adamın yanındaki iyi işlerini bırakmak saçmalığını gösterdiklerini de biliyordu. Hem üstelik Günışığı, Dede'yi aydınlığa çıkardıktan, ona doğru düşünme yolunu gösterdikten sonra, kardeşini Almanya'ya göndermesine itiraz etmemişti işte. Dede son derece aklı başında davranmıştı.

Araba otelinin önünde dururken, 'Vay anasını be!' diye sonuçlandırdı düşüncelerini. 'Eğer bilseydim, daha yazıhaneme ilk geldiği gün evlenme teklif ederdim ona. Söylediklerine bakılırsa en uygun zaman o zamanmış. Benden gittikçe daha çok hoşlanıyormuş, ne kadar çok hoşlanırsa da o kadar az düşünüyormuş evlenmeyi! Haydi bakalım, buna ne buyrulur? Herhalde benimle dalga geçiyor.'

XIX

Haftalar sonra, yine yağmurlu bir pazar günü, Dede'ye bir kere daha evlenme teklifinde bulundu Günışığı. İlk seferinde olduğu gibi, Dede'ye duyduğu açlık dayanılmaz bir hal alıncaya kadar kendini tutmuştu yine. Ama sonunda kırmızı otomobiline atladığı gibi Berkeley'e yollandı. Arabasını birkaç blok ötede bırakıp eve yürüyerek vardı. Dede evde yoktu; ev sahibesinin kızı, onun tepelerde yürüyüşe çıktığını söyledi, ayrıca hangi yoldan gitmiş olabileceğini de tarif etti Günışığı'na.

Kızın tarif ettiği yol, çok geçmeden en son evi de geride bırakarak bitti; yolun bittiği yerden itibaren de açık tepelerin ilk yokuşları başlıyordu. Artan rüzgâr bir fırtınanın, havadaki müthiş rutubet de yağmurun geleceğini gösteriyordu. Yemyeşil bayırlarda Dede'den hiçbir eser göremiyordu Günışığı. Sağ tarafta, iki tepenin yamaçları ve aradaki bölümü kaplayan geniş bir

okaliptüs korusu gözüne çarptı. Korudan, rüzgârın savurduğu dalların gürültüsü, yaprakların hışırtısı, eğilip kalkan genç fidanların çıkardığı ıslık sesleri geliyordu kulaklarına. Bütün bu sesleri bastıran, muazzam bir arpın çıkarabileceği sese benzer bir ses de duyuluyordu. Dede'yi çok iyi bilen Günışığı onu mutlaka, fırtınanın etkilerinin çok daha belirgin görüldüğü bu koruda bir yerde bulacağından emindi; nitekim buldu da. Dede, karşı yamaçta, fırtınanın etkisini en çok alan yerde duruyordu.

Günışığı'nın evlenme teklif edişi sıkıcı olmamakla birlikte tekdüzeydi. Politikadan, kaçamaklı yollardan habersiz olan Günışığı, esen fırtına gibi doğrudan doğruya yüklendi. Ne merhaba diyecek, ne de özür dileyecek vakti vardı:

"Yine aynı mesele," dedi. "Seni istiyorum ve senin için geldim buraya. Benimle evlenmelisin Dede, zira düşündükçe düşündükçe, beni beğenişinin sıradan bir hoşlanmadan ibaret kalmadığına emin oluyorum. Bunun aksini söylemeye cesaret edebilir misin; ha, edebilir misin?"

Günışığı konuşmaya başladığı sırada Dede'yle tokalaşmış, ama kızın elini hâlâ bırakmamıştı. Ağzını açıp cevap vermeyen Dede, Günışığı'nın elinin kendisini ona doğru çektiğini hissetti; hafif ama ısrarlı bir çekişti bu. O anki arzusu iradesini yendiği için, elinde olmaksızın kendini bıraktı. Sonra birdenbire toparlanıp kendini geri çekti, ama elini Günışığı'nın elinden çekmedi.

Günışığı çarçabuk pişmanlık duyarak:

"Benden korkmadığına emin misin?" diye sordu.

Dede kederli bir gülümsemeyle:

"Hayır," diye cevap verdi, "Senden değil, kendimden korkuyorum."

Bundan cesaret alan Günışığı:

"Ama beni yarı yolda durdurdun," dedi.

"Lütfen, lütfen," diye yalvardı Dede. "Biz evlenemeyiz seninle, asla evlenemeyiz, onun için ne olur bu meseleyi konuşmayalım artık."

"O halde senin bu iddianı kaybedeceğine dair bahse giriyorum." Günışığı'nın keyfine diyecek yoktu; zira başarı aklının

hayalinin alabileceğinden çok daha yakındı. Hiç kuşku yok ki, Dede kendisinden hoşlanıyordu; hem de elini avucu içinde tutmasına izin verecek kadar, ona yakın bulunmaktan tiksinmeyecek kadar çok hoşlanıyordu.

Dede başını iki yana salladı:

"Hayır, olanaksız. Kaybedeceksin bahsi."

İlk defa Günışığı'nın kafasından karanlık bir kuşku geçti; her şeyi açıklayan bir ipucu...

"Bana bak, sakın sen birisiyle gizlice evlenmiş olmayasın?" dedi.

Sesindeki ve yüzündeki dehşetle karışık derin üzüntü ifadesi Dede'ye yetti de arttı bile; bir kuş sesi kadar şakrak, şen kahkahası ortalığı çınlattı.

Günışığı böylelikle cevabını almış oldu, içi rahatladı, aynı zamanda da eylemin laftan daha etkili olacağına karar verdi. Bunun üzerine bir adım attı, Dede'yle rüzgârın arasına girdi ve onu koruyacak şekilde yakın durdu. Tepelerinden müthiş bir rüzgâr sağanağı geçti; her ikisi de susup ağaç dallarının çıkardığı ıslık sesini dinlediler. Üstlerine yapraklar döküldü ve rüzgâr sağanağı daha kesilmeden, rüzgârın önünde sürüklenen ilk yağmur damlaları çarptı. Günışığı, Dede'nin tepesinden ona, saçlarına baktı ve bu yakınlıktan, aynı zamanda onu ne kadar sevdiğini bir kere daha kuvvetle hissetmekten dolayı öyle bir titredi ki, Dede bunu Günışığı'nın kendi elini tutan elinde duydu.

Birden Günışığı'na yaslanan Dede, başını eğip onun göğsüne dayadı. Yeni bir rüzgâr sağanağı yağmur damlalarıyla gelip, dalları çatırdatarak geçinceye kadar böyle kaldılar. Dede yine birdenbire başını kaldırdı, Günışığı'nın yüzüne baktı:

"Biliyor musun," dedi, "dün gece senin için dua ettim. Başarısızlığa uğrayasın, her şeyini kaybedesin diye... Her şeyini!"

Günışığı bu anlaşılmaz sözden afallayarak Dede'ye baktı:

"İşte buna akıl erdiremedim," dedi. "Her zaman derim ya, şu kadınları anlayamıyorum ben. İşte şimdi sen bir kere daha gös-

terdin bunu. Her şeyimi kaybetmemi istemen, hele benden hoşlandığın..."

"Senden hoşlandığımı hiçbir zaman söylemedim ben."

"Söylemedim diyemezsin. Ha, ne diyordum: Benden hoşlandığın halde benim iflasımı istemeni zavallı kafacığım bir türlü alamıyor. Senin şu öbür bilmecenden, hani, benden... ne kadar... çok... hoşlanırsan.... evlenmeyi... o kadar... az... düşünmen bilmecesi var ya, işte ondan hiç farklı değil bu söylediğin de. Bana iyice anlat da anlayayım bari!"

Günışığı, Dede'yi kollarının arasına alıp kendine doğru çekti; bu sefer karşı koymadı kız. Başı öne eğikti ve Günışığı her ne kadar onun yüzünü görmese de ağladığını hissediyordu. Sükûtun bazı hallerde altın olduğunu öğrendiği için hiç konuşmadan beklemeyi daha uygun buldu. Artık işler öyle bir kerteye gelmişti ki, Dede ona mutlaka önemli bir şeyler söyleyecekti şimdi. Günışığı bundan emindi.

Dede tekrar onun yüzüne bakarak, "Ben romantik değilimdir," dedi. "Keşke romantik olsaydım, belki de benim için daha iyi olurdu. O zaman hiç değilse kendi kendimi aldatıp, hayatımın sonuna kadar mutlu yaşardım. Ama şu Allahın belası sağduyum engel oluyor buna. Sağduyum ise beni mutlu etmeye yetmiyor."

Günışığı boş yere onun devam etmesini bekledikten sonra:

"Hâlâ bir şey anlamış değilim, boşluktayım henüz," dedi. "Senin beni kolumdan tutup, sağlam bir yere iliştirmen gerekiyor, sen ise bunu yapmıyorsun. Sağduyun, benim iflasım için dua etmen hep havada kalıyor. Küçük kadın, seni deli gibi seviyorum ve benimle evlenmeni istiyorum. İşte benimki bu kadar açık ve bu derece basit. Evlenebilir misin benimle?"

Dede ağır ağır başını iki yana sallayarak evlenmeyeceğini anlattı. Konuşmaya başladıktan sonra öfkelenmiş gibi görünüyordu; kederli bir öfkeydi ve Günışığı'na karşıydı bu öfke:

"Öyleyse tıpkı senin sorduğun gibi açık ve basit bir şekilde açıklayayım sana," dedi Günışığı'na. Söze nasıl başlayacağını düşünerek sustu. "Açık yürekli, dürüst bir insansın sen. Benim de

açık ve dürüst davranmamı, yani bir kadının olmaması gerektiği kadar dobra dobra olmamı ve seni incitecek şeyler söylememi ister miydin? Beni kendimden utandıracak itiraflarda bulunmamı ister miydin? Birçok erkeğin, kadına yakışmaz bulabileceği bir davranışta bulunmamı ister miydin?"

Günışığı'nın Dede'nin omzuna doladığı kolu, cesaret vermek için onu biraz daha sıktı, ama kendisi hiç konuşmadı.

"Seninle evlenmeyi hem de çok isterdim, ama korkuyorum. Aynı zamanda senin gibi bir erkeğin beni sevmesi bana gurur da veriyor. Ama çok paran var senin. İşte o körolası sağduyum bu noktada işe karışıyor. Evlensek bile, hiçbir vakit benim erkeğim, sevgilim, kocam olamayacaksın. Paralarına ait olacaksın yine. Biliyorum, ben budalanın biriyim. Kendini bana verebilecek kadar serbest olamayacaksın. Paraların sana sahip; zamanına, düşüncelerine, enerjine, her şeyine paraların sahip; sana şuraya git, şunu yap diye onlar emir veriyor. Anlamıyor musun? Belki de benimki bir budalalık, ne var ki ben çok verebilirim kendimden, her şeyimi verebilirim; ama karşılığında da her ne kadar tümünü değilse de, çok isterim; paraların sayesinde bana verebileceğinden fazlasını... Üstelik paraların seni mahvediyor; gittikçe kabalaştırıyor seni. Hiçbir vakit seninle evlenemeyeceğime göre, seni sevdiğimi de söyleyebilirim ve bundan utanç duymuyorum. Seni daha hiç tanımadığım zaman, Alaska'dan henüz yeni geldiğin zaman da seviyordum. Bürona girdiğim zaman, benim kahramanımdın sen. Altın arayıcılarının, seyyahların kralı Yanan Gün idin. Görünüşünle, her halinle de öyleydin. Sana bakıp da âşık olmayacak kadın bulunabileceğini hiç sanmıyorum... O zamanlar. Ama şimdi öyle değilsin. Ne olur, ne olur beni bağışla seni incittiğim için. Benden açık konuşmamı istedin, ben de konuşuyorum işte. Bu son yıllar boyunca doğal olmayan bir yaşam sürdürdün, sürdürmekte de devam ediyorsun. Açık havaların adamı olan sen, şehir hayatının pislikleri içine gömüldün. Hiç de o eski Yanan Gün değilsin, seni mahveden şey ise parandır. Gittikçe başka bir insan oluyorsun; daha az ince, daha az temiz

ve daha az sağlıklı biri haline geliyorsun. Bunun sebebi paran ve yaşam tarzındır. Sen de farkındasın. Eski vücudun yok şimdi. Gittikçe şişmanlıyorsun ve sağlıklı bir şişmanlık değil bu. Bana karşı ince ve açık yüreklisin, ama eskiden olduğu gibi, bütün insanlara, bütün dünyaya karşı böyle değilsin şimdi. Sert, zalim bir insan oldun. Çok iyi biliyorum. Unutma ki seni haftada altı günden aylarca, yıllarca inceledim; seni, senin beni tanıdığından çok, çok daha iyi tanıyorum; en önemsiz görünen noktalara kadar. Zalimlik yalnız yüreğinde ve düşüncelerinde değil, yüzünde de görülüyor bu. Zalimlik, kendi çizgilerini çekmiş yüzüne senin. Bu çizgilerin belirip kayboluşlarını öteden beri seyrederim. İşte bütün bunların sebebi paran ve paranın seni zorladığı yaşama şeklindir. Gaddar, düşük bir insan haline getirdi paran seni. Bu durum, sen mahvoluncaya kadar da devam..."

Günışığı onun sözünü kesmek istedi ama sesi titreyen Dede, soluk soluğa onu susturdu:

"Hayır, hayır; bırak bitireyim, hepsini söyleyeyim. Benimle birlikte atlı gezintilere çıkmaya başladığından beri, aylardır hep düşünüyor, düşünüyor, düşünüyor, ama hiçbir şey söylemiyordum, şimdi hazır konuşmaya başlamışken bırak da bütün düşündüklerimi söyleyeyim. Seni gerçekten de seviyorum, ama seninle evlenerek aşkı mahvedemem. Sen, yavaş yavaş sonunda benim nefret edeceğim bir şey halini alıyorsun. Elinden bir şey gelmiyor. Belki de beni sevdiğinden çok bu iş kumarını seviyorsun. Bu iş -ki sana hiç, ama hiçbir hayrı yok- seni tamamıyla kendisine bağlamış. Bazen düşünüyorum da, seni bir kadınla paylaşmanın işle paylaşmaktan daha kolay olacağını sanıyorum. O vakit hiç değilse senin yarın benim olurdu. Ama işin, senin onda dokuzuna, hatta yüzde doksan dokuzuna sahip. Unutma ki, benim için evlilik, parasını harcayacak bir erkeğe sahip olmak değildir. Ben erkeği istiyorum. Sen de beni istiyorsun. Tutalım ki razı oldum, ama sana sadece kendimin yüzde birini verdim. Diyelim ki benim de hayatımda, benim geriye kalan yüzde doksan dokuzuma sahip olan, vücudumun şeklinin bozulmasına, gözlerimin

altında torbalar, kenarlarında kırışıklıklar belirmesine yol açan, yüzümü ve vücudumu göze hoş görünmeyen bir şekle sokan, ruhumu çirkinleştiren başka bir şey var. O zaman benim bu yüzde bir parçamla yetinir miydin? Halbuki sen bana işte bunu teklif ediyorsun. Şimdi de seninle evlenmek istemeyişime, evlenemeyişime hayret ediyor musun hâlâ?"

Günışığı onun bütün diyeceklerini bitirip bitirmediğini anlamak için ağzını açmadan bekledi, ama Dede tekrar devam etti:

"Bencil olduğumu sanma. Hem, unutma ki aşk vermektir, almak değil. Ama kendimi tamamıyla versem bile, sana hiçbir yararı olmayacağını o kadar açıkça görüyorum ki. Hasta bir adam gibisin sen. İş kumarını başkaları gibi oynamıyorsun. Varınla yoğunla, bütün ruhun, bütün benliğinle oynuyorsun. İnancın ve niyetin ne olursa olsun, karın senin için sadece kısa süreli bir gönül eğlencesinden ibaret kalacaktır. Bob'u al işte; hayvan dışarı çıkmak için ahırında ter ter tepiniyor. Bana son derecede güzel bir ev satın alabilirsin, ama ben bu evin içinde esnemekten ya da seni kurtaramamaktan dolayı ağlamaktan harap olurum. Bu iş hastalığı daima seninle evli olacak ve seni çürütmekte devam edecek. Bunda da, başka her şeyde olduğu gibi, Alaska'nın karlı yollarında hayatınla oynadığın gibi oynuyorsun. Kimsenin yolda senin kadar hızlı gitmesine, ya da senin kadar çok çalışıp senin kadar dayanıklı olmasına izin veremezsin. Daima her şeyini ortaya koyacaksın; oynadığın oyuna, bu oyun her ne olursa olsun, bütün varlığını verecek..."

Günışığı ciddi bir tavırla onu doğrulayarak:

"Sınır ta göğe kadar," diye homurdandı.

Dede'nin gözleri Günışığı'nın gözleri önünde yere doğru inerken sesi yavaşladı, durdu, yanaklarında bir kırmızılık belirdi.

"Artık başka bir şey söylemeyeceğim," diye ekledi. "Uzun bir nutuk çektim."

Şimdi Dede rahat rahat, hiç çekinmeden, kendisini onun koruyucu kolları arasına bırakmıştı; ikisi de güçlü sağanaklar halinde geçip giden fırtınayı çoktan unutmuştu. Yağmur sağa-

nağı henüz başlamamıştı, ama incecik serpintiler sıklaşmıştı. Günışığı'nın kafası karmakarışık olmuştu, konuşmaya başladığı zaman da bu karışıklık devam ediyordu:

"Aklımı başımdan aldın, serseme çevirdin beni. Bayan Mason ya da Dede, zira sana Dede demek hoşuma gidiyor. İtiraf ederim ki söylediklerinin çoğunda haklısın. Anladığım kadarıyla, çıkardığın sonuç şu ki, eğer meteliksiz olsaydım ve şişmanlamasaydım benimle evlenirdin. Hayır, hayır, şaka yapmıyorum. Sözlerinin doğruluğunu kabul ediyorum, ancak bütün bu sözlerinin altından benim çıkardığım anlam da şu: Eğer cebimde tek sentim olmasaydı ve eğer sağlıklı bir hayat sürdürüp, bütün vaktimi iş vesaire ile heba edecek yerde seni sevmeye, sana kocalık etmeye ayırabilseydim... O vakit evlenirdin benimle... Sözlerin gün gibi açık işte, hem de daha önceden tahmin edemeyeceğim kadar doğru. Gerçekten gözlerimi açtın bir miktar. Ne var ki ben gırtlağıma kadar gömülmüşüm. Elimdem ne gelir! İşim gerçekten de beni kıskıvrak yakalamış durumda. Ellerim ayaklarım bağlı, onun için kalkıp da yeşil çayırlarda gezinemiyorum. Tıpkı, ayıyı kuyruğundan yakalayan adama döndüm. Bir türlü bırakamıyorum; halbuki seni istiyorum ve seni elde edebilmem için onu bırakmam gerek. Ne yapacağımı bilmiyorum, ama mutlaka bir şey yapmak şart. Seni kaybedemem. Olanaksız bu. Kaybetmeyeceğim de. Şimdiden işi ikinci plana attım zaten. İş yüzünden geceleri uykumun kaçtığı hiç olmamıştı zira. Bana söyleyecek söz bırakmadın. Alaska'dan geldiğim zamanki gibi olmadığımı biliyorum. O zamanlardaki gibi, köpeklerle zorlu yolculuklar yapamam şimdi. Kaslarım pörsüdü, öte yandan ruhen katılaştım. Eskiden insanlara saygım vardı. Şimdi aşağı görüyorum onları. Bütün hayatımı açık havada geçirdim ben ve öyle sanıyorum ki şehir hayatına uyamayan bir insanım. Biliyor musun, Glen Ellen'de ufak bir çiftliğim var; ondan daha güzel bir çiftlik görmemişsindir ömründe. O taş ocağına daha orada rastladım işte. Yazılan mektupları hatırlıyorsundur. İşte çiftliği o zaman görmüştüm, görür görmez de öyle sevdim ki, hemen sa-

tın alıverdim. Tepelere atla dolaşmaya çıkmıştım o gün; okuldan çıkmış bir çocuk kadar mutluydum. Köyde yaşasam çok daha iyi bir insan olacağım. Şehir bana yaramıyor. O noktada yerden göğe kadar haklısın. Ben de biliyorum. Peki, ya dualaların kabul olsa da iflas etsem, karnımı doyurmak için bir işçi gibi çalışmak zorunda kalsam?"

Gerçi Dede bütün benliğiyle, "O zaman razı olurum," der gibiydi, ama Günışığı'na cevap vermedi.

"Tutalım ki o küçük çiftliğimden başka hiçbir şeyim kalmadı da, tavuk yetiştirmek, ıvır zıvırla geçinmek zorunda kaldım... O zaman evlenir miydin benimle Dede?"

"Ah, her zaman beraber olurduk!" diye bağırdı Dede.

Günışığı, "Ama orada bir çift sürmek için senden ayrılırdım," diye uyararak, "ya da yiyecek almaya şehre gitmem gerekirdi ara sıra."

"Ama yine de büron olmayacaktı ya; ne seni görmeye sürü sürü adamlar gelecek, ne de sen onlara gidecektin."

"Ah, ama ne kadar saçma bu konuştuklarımız; olmayacak şeyler! Hem yağmurdan kurtulmak istiyorsak acele etmeliyiz artık."

İşte, tepeden aşağı yürümeye başlamadan önce, Günışığı'nın onu tutup öpmesinin tam sırası gelmişti. Ne var ki Günışığı, kafasındaki yeni düşüncelerle o kadar şaşkına dönmüştü ki, durumdan yararlanamadı. Onu sadece kolundan tutup engebeli yerlerden geçmesine yardım etti.

Düşünceli bir tavırla, "Glen Ellen çok güzel bir yer," dedi, "senin de görmeni ne kadar isterdim."

Koruluğun kıyısına geldiklerinde, Günışığı, orada ayrılmalarının daha iyi olacağını söyledi.

"Buraları senin semtin, dedikodu filan yapabilirler görürlerse," dedi.

Ama Dede, kendisiyle eve kadar gelmesi için ısrar etti.

Evin önündeki basamaklarda elini Günışığı'na uzatan Dede, "Seni içeri çağıramıyorum," dedi.

Rüzgâr kesik sağanaklar halinde deli gibi esiyordu, ama yağmur hâlâ dinmemişti.

Günışığı, "Biliyor musun," dedi, "bütünüyle düşünecek olursam, bugün benim hayatımın en mutlu günü." Şapkasını çıkardı, rüzgâr siyah saçlarını dağıtırken vakur bir sesle devam etti:

"Tanrı'ya, ya da senin dünyada bulunuşunun sebebi her kim veya ne ise ona, gerçekten de şükran duyuyorum. Zira beni seviyorsun. Bugün beni sevdiğini söylediğin vakit duyduğum sevinci tarif edemem. Sanki..." Düşüncesini tamamlamadı, yüzü yine Dede'nin çok iyi bildiği o çocuksu ifadeyi aldı.

"Dede, Dede," diye mırıldandı Günışığı, "mutlaka evlenmeliyiz biz. Başka çaremiz yok; her şeyin iyi olacağına dair talihimize güvenmeliyiz."

Dede'nin gözleri dolmaya başlamıştı, ama dönüp merdiveni çıkmadan önce başını yine hayır anlamında iki yana salladı.

XX

Feribot sistemi çalışmaya başladıktan ve Oakland'la San Francisco arasındaki yolculuk süresinin yarı yarıya kısaldığı kanıtlandıktan sonra, Günışığı'nın harcadığı muazzam paralar geri gelmeye başladı. Ancak bu paralar tam anlamıyla geri dönmüş de sayılmazdı, zira Günışığı geri gelen paralarla hemen yeni yeni yatırımlara girişiyordu. Binlerce arsa satmış ve bu arsalar üzerine binlerce ev yapılmıştı. Fabrika arsaları ve Oakland'ın merkezindeki işyerine elverişli arsalar da aynı hızla satılıyordu. Bütün bunlar, Günışığı'nın elinde bulundurduğu çeşitli şirketlerin çok büyük bir toplama varan hisse senetlerinin yavaş yavaş yükselmesine yol açtı. Ne var ki, o yine eskiden olduğu gibi büyük bir kazancın kokusunu almış, ortaya varını yoğunu koyarak oynuyordu. Daha şimdiden bankalardan kredi çekmeye başlamıştı. Sattığı arsaların sağladığı büyük kârlar, başka arsalara ve başka girişimlere yatırılıyor, bu paralarla eskiden aldığı kredilerin hesabını kapatacağı yerde yeni yeni kredi anlaşmalarına girişiyordu. Dawson City'de nasıl piramit kurduysa, aynı şekilde burada da piramit kurmaya başlamıştı; yalnız bu seferki yatırımlarının, eskiden madencilik

alanında yaptığı o büyük yatırım kadar rizikolu olmadığını, tam tersine çok sağlam bir yatırım olduğunu biliyordu.

Başkaları da ufak çapta onun izinden geliyor, alıp satarak ufak ufak kâr sağlıyorlardı. Bu beklenmedik bir şey değildi ve onların Günışığı sayesinde yaptıkları bu ufak servetler Günışığı'nı rahatsız etmiyordu. Ancak içlerinde biri, Simon Dolliver adında biri öbürlerinden farklıydı. Ortaya epeyce para döktüğü gibi, bu paradan da önemlisi, zekâ, kurnazlık ve cesaretiyle durmadan çevirdiği sermayesi ona Günışığı'nın kesesinden birkaç milyon dolar kazandırmıştı. Dolliver da onun gibi hızlı ve sağlam oynayarak piramit yapmaya devam ediyor, parasını hiçbir zaman bir yerde tutmuyordu. Günışığı birkaç kere, tıpkı kendisinin vaktiyle Guggenhammer'ler Ophir'e göz diktiği vakit onların yolları üstüne çıktığı gibi, Dolliver'ı kendi yolu üzerinde buldu.

Günışığı'nın sistemindeki çalışmaları ağır ilerliyordu; zira bu feribot sistemi kolaylıkla tamamlanabilecek bir şey değil, müthiş para yutan, büyük bir girişimdi. Teknik güçlükler büyüktü; taraklama ve kazık çakma işleri akıl almaz zorluklar ortaya koyuyordu. İskele kazıklarının sağlanması da ayrı bir sorundu. İyi cins bir kazık, yerine teslim, ortalama yirmi altın dolara mal oluyor ve bu kazıkların binlerce ve binlercesi ekmek peynir gibi kullanılıyordu. Civardaki bütün yetişmiş okaliptüs koruları kullanıldığı gibi, Puget Sound'dan da yığınla çam kazıklar getirilmişti.

Tramvaylar için elektrik gücünü eski usulde, güç merkezlerinde üretmek istemeyen Günışığı, Sierra ve Salvador Elektrik Kumpanyası'nı kurdu. Kumpanya kurulur kurulmaz derhal büyük bir nitelik kazandı. Bu kumpanyanın sağladığı elektrik gücünden, San Joaquin Vadisi'nden ve dağlardan doğru, oldukça büyük bir şehri de içine alarak Contra Costo dağlarına kadar sayısız şehir ve kasaba yararlanabilecekti; bu yüzden iş sadece tramvaylara değil, sokak ve evlere elektrik ve ışık sağlama projesi biçimini aldı. Sierra'larda güç merkezlerinin kurulacağı arazi satın alınır alınmaz, inceleme grupları hemen yola çıkarılıp inşaat faaliyetine girişildi.

Ve bu böylece sürdü gitti. Günışığı'nın paralarını oluk gibi akıttığı binlerce kursak vardı. Ama paraların aktığı bütün bu yerler o kadar sağlamdı ki, kumarbaz doğmuş Günışığı için bu derece sağlam ve meşru bir kumarı ağır ve yumuşak oynamaya olanak yoktu. Bu büyük bir fırsattı ve onun için bu kumarı oynamanın bir tek yolu vardı: Büyük oynamak! En yakın danışmanı Larry Hegan bile onu ihtiyatlı gitmesi için uyarmıyordu. Hatta tam tersine, bazı bazı Günışığı bu afyonkeş hayalcinin delice projelerini veto etmek zorunda kalıyordu. Günışığı sadece bankalar ve kredi kuruluşlarından kredi almakla yetinmemiş, hisse senetlerini de satışa çıkarmak zorunda kalmıştı. Bununla birlikte, böyle yaparken oldukça kıskanç davranıp, hisse senetlerinin büyük kısmını yine kendisine alıkoymuştu. Yatırım yapacakların sermayeleriyle katılmalarına istemeye istemeye razı olduğu şirketleri arasında, Golden Gate Doklar Kumpanyası, Lunaparklar Kumpanyası, Birleşik Su Kampanyası ve Encinal Gemi İnşa Kumpanyası'yla Sierra ve Salvador Elektrik Kumpanyası bulunuyordu. Ama yine de, bütün bu şirketlerin kurucu hisselerini kendisiyle Hegan arasında bölmek suretiyle elinde bulunduruyordu.

Dede Mason'la arasındaki aşk serüveni sadece biraz hızını kesmişti o kadar. Bu aşkın ortaya çıkardığı meseleyi ele almayı geciktirirken, Dede'ye olan aşkı günden güne artıyordu. O kumarbazca gülümsemeyle kendi kendine, "Talih"in ona en mükemmel kartları dağıttığını, ama kendisinin bunu yıllarca fark edemediğini söylüyordu. Bu kartlar aşktı ve pokerin en mükemmel dağılmış elinden de mükemmeldi. Aşk, kozların en büyüğünden gelmiş bir floş ruvayeldi. Ellerin en iyisiydi, o da bu elle sonuna kadar oynayacaktı, oyun açıldığı zaman. Daha oyun açılmamıştı. Önce, şimdiki oyunun bir sonuca bağlanması gerekiyordu.

Ne var ki Günışığı, Dede'nin o cici evindeki halini, o kahverengi minik terliklerini, tiril tiril entarisini bir türlü kafasından atamıyor, kızın hayalini gözlerinin önünden uzaklaştıramıyordu. Bir pazar günü, yine yağmurlu bir pazar günü telefon ederek geleceğini bildirdi. Ve Ademoğlu'nun kadına ilk defa bakıp da onu

güzel bulduğu günden beri olageldiği gibi, Günışığı da tekrar, erkeğin o kör erkeklik dürtüsünü, kadının teslim olmaktaki gizli zayıflığına karşı kullandı. Miskince dilenmek, yalvarmak âdeti değildi Günışığı'nın. Tam tersine, o her yaptığı şeyde emreden durumdaydı, ama Dede'yi öyle tatlı tatlı kandırışı, ona öyle çocuksu bir yaltaklanışı vardı ki, buna karşı koymak Dede için yalvaran bir âşığın ısrarlarına karşı koymaktan güç oluyordu. Yine de sonuç Dede için hiç de mutlu bir manzara ortaya koymuyordu; nitekim bu sefer de kendi arzularının sancısı içinde, ama aynı zamanda onu bu zayıflığından nefret ettiren sağduyusunun etkisiyle haykırdı Dede:

"Beni seninle evlenip şans denemeye ve her şeyin iyi gideceğine dair talihe güvenmeye zorlayıp duruyorsun. Ve hayat bir kumardır diyorsun. Peki öyleyse. Çıkar bir bozuk para da at havaya bakalım. Eğer tura gelirse evleneceğim seninle, gelmezse de bir daha bana asla evlenmekten söz etmeyeceksin."

Günışığı'nın gözleri bir an için, aşk ve kumar tutkusu karışımı bir ateşle parladı. Eli irade dışı bir hareketle bozukluğu çıkarmak için cebine gitti. Sonra durdu, gözlerindeki pırıltı bir endişe bulutuyla gölgelendi.

Dede, sert bir sesle, "Hadi," diye zorladı. "Vakit geçirme, sonra belki fikrimi değiştiririm, sen de fırsatı kaybedersin."

"Küçük kadın." Günışığı'nın yüzüne muzip bir gülümseme yayıldı, ama ifadesinde en ufak bir şaka yoktu. Düşünceleri de sesi kadar ciddiydi. "Küçük kadın, yaratılıştan mahşere kadar kumar oynarım; bir meleğin altın arpını, bir azizin başındaki haleye karşı koyabilirim kumarda; Yeni Kudüs tapınağının ön basamaklarında yazı-tura atarım veya Pearly Gates kilisesinin avlusunda kılıç çekebilirim; ama eğer aşk üzerine kumar oynarsam kahrolayım. Aşk benim için şansa asla yer veremeyeceğim kadar büyük bir şey. Aşkın sağlam tutulması gerek ve seninle benim aramda sağlamdır onun yeri. Bu yazı-turada kaybetme olasılığı yüzde bir bile olsa, yine de bir olasılıktır, ben de işte bunu göze alamıyorum."

• • •

O yılın baharında "Büyük Panik" başladı. İlk işaretler bankaların karşılıksız kredilerini kurtarmak için yaygarayı basmalarıyla belirdi. Günışığı kendi senetlerinin pek çoğunu hemen ödedi, ama içinden bir ses, bu rüzgârın bir fırtına şeklini alacağını ve çok yakında, vaktiyle sözünün edildiğini duyduğu mali kasırgaya benzer bir kasırganın Amerika Birleşik Devletleri'ni kasıp kavuracağını söyledi ona. Bu kasırganın şiddetinin ne derece büyük olacağını tahmin edemezdi. Bununla birlikte elinden gelen bütün önlemleri aldığı için korkusu yoktu.

Para piyasasından hızla çekilmeye başladı. Doğu bankalarının en büyüklerinden birkaçının iflasıyla başlayarak, para darlığı her tarafa yayılmaya başladı ve bir an geldi, memleketteki bütün bankalar verdikleri kredileri geri istemeye başladı. Günışığı kapana fena kısılmıştı; çünkü ilk defadır ki meşru yoldan oynuyordu. Eskiden olsa, böyle bir panik ve paniği kovalayan değer düşüşü onun ekmeğine yağ sürer, piyasanın iyice beline vurup kolay bir yağma yapmasını sağlardı. Nitekim yükünü tutmuş spekülatörlerin yavaş yavaş inlerinden çıkıp değer düşüşüne hazırlandıklarını, çifte hasat için ortalığı kolaçan ettiklerini görüyordu. kendisi için sıkı durup dayanmaktan başka yapılacak şey yoktu.

Durumu olduğu gibi görebiliyordu. Verdikleri paraları geri isteyen bankaların şiddetle paraya ihtiyaçları olduğunu çok iyi biliyordu. Ama onun ihtiyacı daha fazlaydı. Bankaların, onun teminatını da istemediklerini biliyordu. Teminatın onlara bir yararı yoktu. Böyle bir değer düşüşü sırasında yapılacak satıştan hayır gelmezdi. Günışığı'nın teminatları sağlamdı, emindi, hepsi de geçerliydi; ama herkes bir ağızdan "para, para, para" diye haykırırken bu teminatların hiçbir değeri yoktu. Günışığı'nın direttiğini gören bankalar daha başka teminatlar istedi ve para darlığı arttıkça isteklerini normal zamanlardakinin iki, hatta üç katına çıkardılar. Günışığı, bu isteklerin bazılarına boyun eğdi, ama çoğuna karşı dayattı, hem de amansızca mücadele ederek.

Yıkılmak üzere olan bir duvarın arkasına geçmiş, elinde kil, oradan oraya koşarak duvarı ayakta tutmaya çalışan birine benzetilebilirdi. Duvar her yanından yıkılma tehlikesiyle karşı karşıyaydı, onun için de Günışığı, elindeki kille en zayıf yerleri pekiştirerek durmadan dört dönüyordu. Bu kil paraydı ve gereken yerlere parça parça, azar azar, ama ancak gereksinmenin boyutu ölüm-kalım derecesine vardıkça yetiştiriliyordu. Günışığı'nın durumunu sağlamlaştıran, ona en büyük destek olan şey de Yerba Buena Feribot Kumpanyası, Birleşik Tramvay Hatları ve Birleşik Su Kumpanyası idi. Her ne kadar halk artık ev, fabrika ve işyeri arsaları satın almasa da onun tramvaylarında, onun feribotlarında yolculuk etmek, onun suyunu kullanmak zorundaydı. Bütün sermaye dünyası "para, para" diye avaz avaz bağırır ve parasızlıktan mahvolurken, her aybaşı onun kasalarına şehir suyundan binlerce dolar akıyor, tramvayları ve feribotları ona her gün on bin dolarlık bir hasılat sağlıyordu.

Nakit paraya ihtiyaç vardı ve eğer Günışığı kendisine düzenli olarak nakit para akıtan bu ırmağını iyi kullanabilirse paçasını kurtaracaktı. Bunun için de durmaksızın mücadele etmesi gerekiyordu. Geliştirme işleri durdurulmuş, sadece gerekli onarım işleri görülüyordu. Günışığı en şiddetli savaşını işletme giderlerine karşı veriyordu ve bu sonu gelmeyen bir savaştı. Kemerleri sıkma politikasını bir an bile gevşetmiyordu. Büyük ödenek sahiplerinden maaşlı memurlarına, büro kırtasiye eşyasından posta pullarına kadar, kemerleri sıkma politikasını uygulamadığı yer kalmamıştı. Şefleri, müdürleri ödenekleri kısma alanında mucizeler yarattıkları zaman bile onların sırtlarını okşayıp, "daha çoğunu" diyordu. Onlar ellerini umutsuzluk içinde havaya kaldırıp pes ettikleri zaman da, daha çoğunun nasıl yapılacağını öğretiyordu.

Matthewson'a bir seferinde:

"Yılda sekiz bin dolar alıyorsun sen," dedi. "Bu maaşı hayatında alamamıştın başka yerde. Şimdi senin varlığın da benimkiyle birlikte tehlike içinde. Baskının ve riskin bir parçasını üstüne alman gerekir. Bu şehirde kişisel kredilerin var. Kullan bakalım

kredilerini. Bakkalın, kasabın, çakkalın hesabını ödemeyiver bir süre. Tamam mı? Ayda altı yüz altmış dolar kadar tutuyor çektiğin para. Bu nakde ihtiyacım var benim. Bundan sonra her alacağını veresiye al ve çektiğin parayı yüz dolara indir. Bu fırtına geçene kadar, kalan paran üzerinden faiz işleteceğim sana."

İki hafta sonra maaş bordrosunu önüne çıkardıkları vakit de şöyle konuştu:

"Matthewson, muhasebeci kim, Rogers mi? Senin yeğenin değil mi o? Tahmin etmiştim. Ayda seksen beş dolar çekiyor. Bundan sonra otuz beş dolar çeksin. Elli doları, faizi işlemek şartıyla bana gelecek."

Matthewson, "Olanaksız bu," diye feryadı bastı. "Bu parayla imkânı yok iki yakası bir araya gelmez adamın; üstelik karısı ve iki de çocuğu..."

Günışığı bas bas bağırarak onun üzerine yürüdü:

"Olamazmış! İmkânsızmış! Ben ne işletiyorum sanıyorsun sen? Budalalar için aşevi mi? Kendilerine bakmaktan âciz bir sürü budalayı besleyip giydirecek, bir de sümüklerini mi sileceğim? Böyle şey olmaz. Şimdi benim en sıkışık zamanım, benim için çalışanların da biraz kendilerini sıkıya sokmalarının zamanıdır. Bürolarımda muhallebici çocukları istemiyorum. Şimdi canavar gibi mücadele etme vaktidir, benimle çalışanların da benimle birlikte bu mücadeleye girmeleri şarttır. Daha şimdiden Oakland'daki işsizlerin sayısı on bini, San Francisco'dakilerin de altmış bini buldu. Bu bordrodakilerin hepsi de, senin yeğeninle birlikte ya dediğim gibi yaparlar, ya da cehennem olup giderler. Anlaşıldı mı? Eğer içlerinden fazla sıkışan olursa, sen bizzat gider, kasaptan bakkaldan kredi sağlarsın onlara. Maaşları buna göre kırpacaksın. Ne zamandan beri birkaç bin kişiyi sırtımda ben taşıyorum, biraz da kendi kendilerini taşısınlar bakalım, işte o kadar."

Su İşleri Müdürüne de:

"Bu filtrenin değiştirilmesi mi gerekiyor diyorsun?" diye sordu. "Onun da çaresi var. Oakland halkı su yerine çamur içsin bi-

razcık; değişiklik olur. Bu suretle temiz suyun değerini bilirler. Çalışmayı derhal durdurun. Çıkarın o adamları bordrolardan. Bütün malzeme siparişlerini iptal edin. Müteahhitler dava mı açarlar? Açarlarsa açsınlar, canları cehenneme. Onların davası sonuçlanana kadar zaten sonumuz belli olacak; ya hapı yutacağız ya da paçayı kurtaracağız."

Wilkinson'a ise:

"Son vapur seferini kaldırın," dedi. "Halk istediği kadar yaygarayı koparsın, vız gelir; evlerine biraz daha erken dönsünler. Sonra şu Yirmiikinci Cadde'yle Hastings arasında işleyen ve 12.45 vapurunu karşılayan son tramvay var; onu da kaldırın seferden. İki-üç yolcu için tramvay çalıştıramam. Ya daha erken vapurlarla gelirler, ya da yaya giderler evlerine. Hayırseverlik gösterisinde bulunulacak zaman değil. Kalabalık saatlerden de bir-iki arabayı kaldırabilirsin. Tramvaylara asılanlardan da para alınsın. Bizi okka altına gitmekten bu beleşçilerden alacağımız para kurtaracak."

Bu tasarruf baskısına dayanamayıp isyan eden bir başka şefine de şöyle söyledi:

"Şunu yapamam, bunu edemem deyip duruyorsun. Neyin yapılıp neyin yapılamayacağı konusunda sana en son, en yeni örneği vereyim bak! İstifa etmek zorunda mı kalırsın? Mademki öyle, pekâlâ. Daha beni kendisine muhtaç edecek adam dünyaya gelmedi. Kim onsuz yapamayacağımı zannederse aldanır, pasaportunu alır benden."

Böylece Günışığı savaşı kazanmak için, yolu üstüne çıkanları ezdi, ikna etti, hatta onlara yaltaklandı bile. Sabahın erken saatlerinden gecenin geç saatlerine kadar savaşıyor, savaşıyor, savaşıyordu. Günışığı'nın odası her gün sürü sürü insanla dolup taşıyordu. Kendisini görmeye çeşit çeşit insan geliyor, ya da çağırtılıyordu. Kimine panik hakkında iyimser bir fikir ileri sürüyor, kimine komik bir fıkra anlatıyor, bir kısmıyla uzun süren ciddi iş konuşmalarına oturuyor, kimine resti çekip omzunun üzerinden "canın isterse"yi yapıştırıyordu. Derdine derman olacak tek kişi

de yoktu üstelik. Durmadan mücadele etmek gerekiyor ve mücadeleyi Günışığı tek başına yürütüyordu. Çevresindeki iş dünyası gürültüyle çökerken, Günışığı'nın mücadelesi her gün aynı şiddetle sürüp gidiyordu.

Her sabah, Hegan'a, "İşler yolunda ahbap," diyordu; iradesini başkalarına kabul ettirmek için akla karayı seçtiği, mücadelenin en sıkışık olduğu zamanlar dışında, bu iyimser cümleyi sabahtan akşama kadar tekrarlıyordu.

Her sabah saat sekizde masasının başında oluyor, saat onda arabasına binip banka banka dolaşmaya çıkıyordu. Çoğunlukla bu dolaşmalarında, tramvaylarıyla feribotlarının bir gün önceki hasılatı olan on bin küsur doları da taşıyordu yanında. Bu paralar, mali "duvar"ın en zayıf noktalarını pekiştirmeye yetiştiriliyordu. Bir gün içinde Günışığı'yla birkaç banka müdürü arasında birbiri ardına aynı sahneler yaşanıyordu. Banka müdürleri korkularından felce uğramış durumdaydılar. Bu bakımdan Günışığı'nın oynadığı belli başlı rol, bunlara iyimserlik aşılamak oluyordu. Durum düzeliyordu. Tabii, düzeliyordu ya! İlk düzelme işaretleri belirmeye başlamıştı işte. Yapılacak şey, dişini sıkıp biraz daha dayanmaktan ibaretti. İşte o kadar. Para doğuda biraz daha dönmeye başlamıştı. Wall Street borsasında son yirmi dört saatteki harekete bir baksınlardı. Bu bir barometreydi. Ryan, böyle böyle dememiş miydi? Sonra, Morgan'ın şöyle şöyle yapmaya hazırlandığı haberi gelmemiş miydi?

Kendi kendine de, "Tramvayların hasılatı gün geçtikçe artmıyor mu?" diye güç veriyordu. Paniğe rağmen Oakland'a gittikçe daha çok sayıda insan geliyordu. Emlâk piyasası oynamaya başlamıştı bile. Banliyölerdeki dört bin beş yüz dönümden fazla tutan arsalarını satsın mı satmasın mı diye düşünüyordu işte kendisi de. Satarsa kârdan epeyce fedakârlık yapmış olacaktı tabii, ama hiç değilse hepsinin de sırtından büyükçe bir yük kalkacak, üstelik tabansızlar da destek bulacaktı. Asıl dert onlardı zaten; şu tabansızlar. Tabansızlar olmasa panik de olmazdı. İşte Doğu Sendikası, Sierra ve Salvador Elektrik Kumpanyası'na konmak

üzere harekete geçmiş, hisselerin büyük bölümünü satın almak için onunla anlaşmalara girişiyordu. Bu da onların, iyi günlerin yaklaştığına inandıklarını gösteriyordu.

Günışığı bankalara tatlı dille, ricayla, yalvarmayla dert anlatamadı da, bankaların sert muamelesiyle karşılaştı mı, hemen aynı şekilde karşılık veriyordu. Onlar kabadayılık taslarsa, Günışığı da âlâsını yapardı. Bankalar bir ricasını ret mi etti, bu sefer rica kesin bir istek olarak tekrarlanıyordu. İş kıyasıya dövüş halini alıp da, bütün nezaket ve iyilik maskeleri sıyrıldı mı, Günışığı onların soluklarını kesiveriyordu.

Ama aynı zamanda, ne zaman ve nasıl boyun eğileceğini de biliyordu Günışığı. Duvar'ın bir noktasında fena halde bir sallanma gördü mü, nakit para akıtan üç kumpanyasından gelen paraların bir bölümüyle hemen imdada yetişiyordu. Bankaların hapı yutması demek, onun da hapı yutması demekti. Bankaların mutlaka ayakta kalması gerekiyordu, zira bankaların iflası halinde, bunların ellerinde bulundurduğu Günışığı'nın teminatları hemen bu karmakarışık durumdaki piyasaya sürülüverecekti ki, bu da Günışığı'nın mahvı demek olurdu.

İşte bu yüzden, zaman zaman, Günışığı kırmızı otomobilinde günlük hasılatın yanı sıra, en güvendiği, en sağlam şirketlerinin, yani Feribot Kumpanyası, Birleşik Su Kumpanyası ve Birleşik Tramvay Hatları'nın teminatlarını da götürüp vermek zorunda kalıyordu. Bunu istemeye istemeye, adım adım mücadele ederek yapıyordu.

Sırtında bir sürü insan yükünü taşıdığı gerekçesini öne süren San Antonia Ticaret Odaları reisine şöyle dedi bugün:

"Onlar karıncalardır. Bırak ezilsinler. Burada kral benim. Onlardan kazanacağından çok daha fazlasını benden kazanabilirsin. Tabii ki senin sırtında çok yük var, onun için de karar vermen kolay değil. Asıl mesele de bu senin için; sen mi gideceksin, onlar mı? Ben yıkılmam kolay kolay; çok güçlüyüm ben. Olsa olsa sen beni biraz daha uğraştırırsın, ama kendi başın belaya girer asıl. Senin için tek çıkar yol, karıncaların canı cehenneme deyip

kendi başının çaresine bakmaktır, o zaman ben de yardım elimi uzatırım."

Yine bu mali kriz sırasında Günışığı bir fırsatını bulup, Simon Dolliver'in işlerine de burnunu sokarak onu yerle bir etmekten geri kalmadı. Simon Dolliver, Golden Gate National Bankası'na sırtını dayamıştı. Günışığı bu bankanın müdürüne şöyle dedi:

"İşte size yardım elimi uzatmaya hazırım, ama biliyorsunuz ki, bunca zamandır Dolliver sizi de bizi de sömürüyor. Bu böyle gitmez. Ne dediğimi duydunuz mu, böyle gitmez bu iş! Sizi kurtarmak için Dolliver silkelense cebinden on dolar çıkmaz. Bırakın onu ne hali varsa görsün, o zaman bakın nasıl yardım ediyorum ben size. Dört gün için tramvayların bütün hasılatını size ayıracağım; kırk bin dolar nakit demektir bu. Ayın altısında da sulardan alacağım yirmi bin doları vereceğim." Omuzlarını silkti. "İster kabul edin ister etmeyin. Şartlarım bunlar."

O akşamüstü Günışığı, Hegan'a, "Ortalıkta it iti yiyor," diyordu. "Bu arada ben de kendi payımı başkasına kaptıracak değilim." İşte böylece, ceplerinde bir kuruş nakit olmayıp da bol bol senet sepet bulunduğu halde panik dalgasına kapılan bir sürü insanla birlikte Simon Dolliver de dibi boyladı.

Günışığı, Ali'nin külahını Veli'ye, Veli'ninkini Ali'ye giydirmekte eşsiz bir hüner gösteriyordu. Bu arada da büyük küçük, gözünden hiçbir şey kaçmıyordu. Üstündeki baskı korkunçtu. Artık öğle yemekleri de yemiyordu. Günler çok kısa geliyor, öğle tatilinde bile odası dolup dolup taşıyordu. Gün bittiği vakit, o da perişan bir hale gelmiş oluyor ve alkolden duvarın arkasına sığınmaya her zamankinden fazla can atıyordu. Arabası onu alıp doğru oteline götürüyordu. Akşam yemeği vakti geldiğinde, viskisinin de yardımıyla çoktan kafayı bulmuş, paniği filan unutmuş oluyordu. Yatma zamanı geldiğinde de Günışığı artık iyice sarhoştur; gürültücü, şamatacı ya da sulu bir sarhoş değildir ama bu tatlı, hoş uyuşturucunun tamamıyla etkisi altındadır.

Ertesi sabah ağzı, dili keçe gibi, başında bir sersemlikle uyanır, ama bu sersemlik çabucak geçer, saat sekizde yine masasının

başında kavga hazırlıklarına koyulur, saat onda arabasına binip bankaları dolaşmaya çıkardı. Ondan sonra da akşama kadar bir saniye soluk almaksızın, üzerine çullanan endüstri, maliye ve insan yaratılışı düğümlerini çözmek için didinip dururdu. Akşam olur olmaz, tekrar otele, tekrar duble martinilerinin başına... İşte günler, haftalarca süren programı buydu Günışığı'nın.

XXI

Gerçi Günışığı dostları arasında gür sesi, yorulmak bilmeyişi, enerji ve canlılık kaynağı oluşuyla kendini göstermişti ve öyle bilinirdi, ama aslında o son derece yorgun bir adamdı. Bazı bazı, içkinin etkisinde olduğu zamanlar, ayık kafayla düşündüğünden daha aklı başında, daha duru bir şekilde görebiliyordu meseleleri; nitekim bir gece, pabucunun bir teki elinde, yatağın kenarına oturmuş Dede'nin aynı anda iki yatakta uyuyamayacağı şeklindeki aforizması üzerinde düşünürken de aynı şey oldu. Pabucunun teki hâlâ elinde olduğu halde duvarları kaplayan at kılından dizginlere baktı. Sonra pabucu elinden bırakmadan ayağa kalktı ve bitişik iki odayı da dolaşarak dizginleri saydı. Tekrar yatağa gelip oturdu ve ciddi bir tavırla, elinde tuttuğu pabucuyla konuştu:

"Küçük kadın haklı. Bir seferde ancak bir yatakta yatılabilir. Yüz kırk tane dizgin var şurada, halbuki ben bir tanesini bile kullanamıyorum. Bir seferde ancak bir dizgin kullanılabilir. Halbuki ben o bir ata bile binemiyorum ki! Zavallı Bob! Keşke seni çayıra yollasaydım. Otuz milyonun, gelecekte ise daha fazlasının veya hiçin sahibi; peki ama neye yarıyor bu paralar? Paranın satın alamayacağı o kadar çok şey var ki, şu küçük kadını satın alamam mesela. Parayla midemi genişletemem. Günde bir litreden fazla kokteyl içmedikten sonra otuz milyon kaç para eder? Günde yüz litre içebilseydim o zaman başka olurdu. Ama bir litre; sadece bir litrecik! İşte, otuz kere milyoner ben, her Allah'ın günü emrimde çalışanlardan on kere fazla çalıştığım halde, günde iki öğün tadı

tuzu bulunmayan yemekten fazlasını yiyemiyorum, bir litreden fazla martini içemiyorum ve ancak bir yatakta yatabiliyorum; duvarlarımı süsleyen yüz kırk dizgine de öylece bakmaktan başka bir şey gelmiyor elimden." Üzgün üzgün çevresine bakındı. "Bay Pabuç, fazla gevezelik ettim. Allah rahatlık versin."

Düzenli, kontrollü içki içmekten çok daha kötüsü, tek başına içmektir; işte Günışığı da yavaş yavaş, tek başına içen bir ayyaş haline geliyordu. Artık başkalarıyla beraber pek nadir içiyor, daha çok otelindeki odasında içkisiyle baş başa kalmayı yeğliyordu. Her günkü amansız mücadeleden yorgun dönüp, ertesi sabah yine keçe gibi bir ağızla kalkarak aynı programı tekrarlayacağını bile bile, yatmadan önce kafayı çekiyordu.

Her ne kadar Günışığı'nın sahibi olduğu gazetelerle, öbür satın alınmış ve sesleri kısılmış gazeteler para darlığının ortadan kalktığını, paniğin tarihe karıştığını ileri sürseler de, piyasa henüz eski esnekliğine kavuşmadığı gibi, para sıkıntısı da devam ediyordu. Halka demeç verenlerin hepsi de iyimser ve tatlı laflar ediyordu, ama bu lafları edenlerin kendileri çoğunlukla müthiş sıkıntılar içinde kıvranıyordu. Günışığı'nın kendi gazetelerinin editörleri, onun özel odasında yapılan toplantılarda bulunup konuşulanları dinleseler, aldatmacanın farkında olurlardı. Günışığı, mesela, Sierra ve Salvador Elektrik Kumpanyası ile Birleşik Su Kumpanyası'nın büyük hissedarlarına şöyle demişti bir toplantıda:

"Fedakârlık yapacaksınız. Elinizde çok iyi bir şey var ve bunu kaçırmak istemiyorsunuz, ama kaçırmamak için mutlaka fedakârlık yapmanız gerek. Boş yere ne kadar sıkıntıda olduğunuzdan dem vurmayın bana. Sıkıntılı devrenin henüz geçmediğini bilmiyor muyum ben? Burada bulunuşunuzun sebebi de bu değil mi zaten? Daha önce de söylediğim gibi, fedakârlık edeceksiniz. Hisselerin çoğu benim elimde olduğu halde, ben diyorum ki, hisseler üzerinde para toplama zamanı gelmiştir. Ya bu paralar verilir ya da iflasa gidilir. Bir kere de iflasa karar verirsem, öyle bir benzetirim ki hepinizi, neye uğradığınızı şaşırırsınız! Ufaklıklar dökülebilir, ama siz büyükler dayanmak zorundasınız. Siz

onu terk etmedikçe bu gemi batmaz. Ama onu terk edecek olursanız, daha kıyıya varamadan teker teker hepiniz dibi boylarsınız. Vergi takdiri konulacak, işte o kadar!"

Aynı şekilde, büyük toptancı tacirler, otellerinin kumanyalarını sağlayan müteahhitler ve para para diye yırtınan bütün güruh da onun odasında yarımşar saat ağızlarının paylarını alıp bir güzel haşlandılar. Günışığı onları odasında toplayıp, "yapardım, yapamazdım" ne demektir iyice anlattı:

"Bakın size söylüyorum, beni taşıyacaksınız," dedi onlara. "Eğer bu oyunu basit bir kahve oyunu, bir pişpirik gibi kabul edip de canınız istediği zaman bırakıp evinize gidebileceğinizi sanıyorsanız, aldanıyorsunuz. Bana bak Watkins, beş dakika önce artık buna dayanamayacağını söyledin. Şimdi ben sana iki çift laf edeyim. Bal gibi dayanacaksın, hem de sonuna kadar. Kriz atlatılana kadar bana erzak vermeye devam edecek ve para yerine senet alacaksın. Bunu nasıl yapacağına gelince, orası beni değil seni ilgilendirir. Klinker ve Altamont Tröst Kumpanyası'na neler ettiğimi hatırlıyorsun değil mi? Senin işinin içyüzünü senden iyi bilirim ben, onun için, eğer yarı yolda oyunbozanlık etmeye kalkışırsan mahvederim seni! Mahvolacak bile olsam, yine de bir fırsatını bulup döner seni de paçandan tuttuğum gibi benimle beraber sürüklerim dibe. Bu hepimiz için bir ölüm kalım savaşıdır, o bakımdan zannediyorum ki, beni ellerinizin üstünde tutup batmamamı sağlamakta hepinizin çıkarı vardır..."

Günışığı belki de en büyük savaşını Birleşik Su Kumpanyası hissedarlarına karşı verdi, zira bu şirketin bütün gelirlerinin, geniş savaş cephesini desteklemek üzere kendisine verilmesi için oy kullandı. Bununla birlikte keyfî davranışlarını da hiçbir zaman aşırı dereceye vardırmadı. Servetleri kendisininkiyle birlikte tehlikeye düşen bu insanları fedakârlığa zorlarken, içlerinden iyice köşeye sıkışan, para ihtiyacı dayanılmaz bir hal alan çıktı mı, Günışığı hemen imdada yetişiveriyordu. Böylesine sıkışık bir durumu ancak olağanüstü derecede güçlü bir adam kurtarabilirdi, o adam da Günışığı'ydı. Günışığı sağa sola yetişti, yeni yeni

düzenler, yeni yeni uygulamalar buldu, zayıfları tatlı dille, zor kullanarak ayağa kaldırdı, tabansızlara cesaret verdi, kaçaklara ise göz açtırmadı, merhamet göstermedi.

Nihayet yaz sonlarına doğru işler düzelmeye yüz tuttu. Bir gün geldi, Günışığı hiç beklenmedik bir şey yaptı, bürosundan her zamankinden bir saat erken ayrıldı; bunun sebebi de paniğin başladığı günden beri ilk olarak kendisini bekleyen hiçbir işin olmayışıydı. Bürodan çıkmadan önce biraz gevezelik etmek için Hegan'ın odasına uğradı ve gitmek için kapıya yönelirken de:

"Hegan," dedi, "paçayı kurtardık. Tefeci dükkânından geride kurtarılmamış bir tek rehin bile bırakmaksızın çıkıyoruz. Kötü günlerin en korkunçlarını atlattık, savaşın sonu da göründü. Birkaç hafta daha dişimizi sıkıp, arada bir çıkacak ufak tefek arızaları da atlattık mı, ellerimize tükürüp işimize koyulabiliriz."

Günışığı ilk defa programında değişiklik yaptı. Doğru oteline gideceği yerde, tuttu barları dolaştı; bir kadeh orada, bir kadeh burada, ikişer üçer kadeh de tanıdıklarına rastladığı yerlerde çekti. Akşam yemeğine gitmeden önce son kadehini almak için Parthenan'a uğradığında, bu şekilde bir saat kadar dolaşmış bulunuyordu. Bu süre içinde de aldığı alkolle adamakıllı kafayı tütsülemiş, neşesini bulmuştu. Barın bir köşesinde birkaç delikanlı, şu bilinen güç denemesine girişmişler, dirseklerini karşılıklı koymuş, birbirlerinin kolunu yatırmaya çalışıyorlardı. Geniş omuzlu genç bir devin dirseği hiç yerinden kalkmıyor, delikanlı önüne gelenin kolunu deviriyordu. Günışığı ilgilendi.

Günışığı'nın sorusuna cevap veren barmen:

"Slosson'dur bunun adı, Birleşik Devletler çekiç atma şampiyonudur; bu yıl bütün rekorları kırdı, dünya rekorunu da kırdı. Çok yaman bir delikanlı, çok..." dedi.

Günışığı "aferin" gibilerinden başını sallayıp, onların yanına gitti ve dirseğini, genç devin dirseği karşısına koydu.

"Şu bilek güreşini bir de benimle yapmanı istiyorum evlat," dedi.

Genç adam güldü ve Günışığı'yla el kavuşturdu; Günışığı'nın hayretle açılan gözleri önünde yere yıkılan kol da, yine Günışığı'nın kendi kolu oldu.

"Dur bir dakika," diye mırıldandı Günışığı. "Bir kere daha deneyelim. Geçen sefer tam hazır değildim."

Tekrar kavuşturdular ellerini, bu sefer daha çabuk gitti Günışığı. Saldırmak için gerilen kasları çarçabuk savunmaya geçti, boş yere dayanmaya çalıştı ve kolu yattı. Günışığı sersemlemişti. Delikanlının hiçbir hüneri yoktu bu işte. İkisinin de hünerleri eşitti, hatta işe hüner karıştıysa, Günışığı'nın hüneri daha da üstün sayılırdı. Kolunu yatıran kuvvetti, acı kuvvet. İçkileri ısmarladı, hâlâ sersem sersem kolunu kaldırıp, düşünceli bir şekilde seyretti bu tanımadığı, yeni şeyi. Tanımıyordu bu kolu o. Bunca yıldır yanında taşıdığı kol değildi bu hiç kuşkusuz. Peki ya eski kolu? Ah, eski kolu olsa, genç devin kolunu yatırmak işten değildi. Ama bu kol... Öyle şaşkın bakıyordu ki koluna, etraftan gülüşmeler oldu. Günışığı çekiç atma şampiyonuna doğru eğildi:

"Evlat," dedi, "gel de kulağına bir sır söyleyeyim. Hemen buradan çık git ve henüz alışmadan içkiyi bırak."

Delikanlının yüzü öfkeden kızardı, ama Günışığı bozulmadan devam etti:

"Sen babanı dinle evlat, bak ne diyor. Ben de genç bir adamım, ama aynı zamanda genç değilim. Bak sana söyleyeyim, birkaç yıl önce benim için senin kolunu devirmek içten bile değildi."

Slossen inanmayarak baktı, ötekiler pis pis sırıtıp Günışığı'nın çevresine toplanarak onu konuşturmak için kışkırttılar.

"Sana vaaz vermiyorum evlat. İlk defa yenilgiye uğruyorum hayatımda; bu işi de sen yaptın. Ben de zamanında bu işi yapmıştım birkaç kere, öyle yabana atılacaklardan olmadığımı sen kendin de anlamışsındır. Ama sana şu kadarını söyleyeyim ki, bugün milyonlarımın hesabını kendim de bilmiyorum ve bütün bu milyonları, şurada senin kolunu yatırabilmek için feda etmeye hazırım. Yani demek istiyorum ki, şehirde yaşamak, oburca yemek yemek ve at binmemek üzere geride bıraktığım, vaktiy-

le geceleri yıldızların altında uyuduğum o yerlerden ayrıldığım zamanki halime dönmek için her şeyimi vermeye razıyım. İşte sana hissettiklerimi söyledim. Buralarda insanın attığı, ürküttüğü kurbağaya değmiyor. Kendine iyi bak, öğüdümü de ara sıra hatırla, iyi geceler."

Günışığı döndü ve hafifçe yalpalayarak kapıdan çıktı; konuştuğu sırada bulut gibi sarhoş olması, verdiği vaazın ahlak yönünden etkisini sıfıra indirmişti tabii.

Günışığı hâlâ sersem bir vaziyette oteline vardı, akşam yemeğini yedi ve yatmaya hazırlandı.

'Vay süt kuzusu vay!' diye homurdandı. 'Kolumu öyle kolayca yatırırsın ha! Benim kolumu!'

Kendisini hakarete uğratan kolunu kaldırıp salakça bir şaşkınlıkla seyretti. Hiç yenilmemiş koluna baktı! Circle City'deki devlerin korktuğu koluna! Kolejli bir çocuk çıksın da, ondan sonra, yüzünde alaylı bir sırıtışla bu kolu yere vursun! Hem de iki kere! Dede haklıydı. O aynı adam değildi artık. Durum onun gördüğünden de ciddiydi. Ama şimdi sırası değildi durumu düşünmenin, iyi bir uyku çektikten sonra sabah enine boyuna düşünecekti durumunu.

XXII

Günışığı her zamanki gibi dili damağı kurumuş, ağzı keçeleşmiş olarak uyandı, yatağının başucunda duran sürahiden bir bardak su içti ve bir gece önce bıraktığı yerden düşünmeye başladı. Mali krizin şiddetini kaybedişini yeniden gözden geçirdi. Sonunda işler düzelmeye başlamıştı. Gerçi piyasa henüz canlanmamıştı, ama kötü günler de arkada kalmıştı. Hegan'a dediği gibi, şimdi gerekli olan şey, kontrolü gevşetmeden biraz daha dayanmaktan ibaretti. Yine tehlikelerle karşılaşılacaktı, ama geçirdikleri kadar önemli olmayacaktı bunlar. Güçlü bir darbe yemiş olmasına rağmen kazasız belasız atlatıyordu badireyi işte; uğradığı zarar ise, Simon Dolliver ve daha onun gibi pek çoğunun başına

gelenler yanında solda sıfır kalırdı. Kendisiyle iş yapanların hepsi de onunla birlikte kurtuluyordu. Günışığı kendisini kurtarmak için onları cephede birlikte savaşmaya zorlamıştı, ama işte onlar da kurtulmuştu.

Düşünceleri, Parthenon barında kolunu yatıran genç atlete, yenilgiye uğrayışına gitti. Olay artık eskisi gibi onu sersemletmiyordu, ama Günışığı, gücünü kuvvetini kaybetmekte olan her erkek gibi üzüntü, acı duyuyordu. Durum, kendini bile aldatmasına olanak vermeyecek kadar açıktı. Kolunun neden yenildiğini biliyordu o. İhtiyarladığı için yenilmemişti. Henüz en verimli, en kudretli çağındaydı ve aslına bakılırsa, delikanlının kolunun yenilmesi gerekirdi. Günışığı gücünü kuvvetini, sağlığını çok kötü kullandığını biliyordu. O, yıllardır, kuvvetine, sanki hiç kaybolmayacakmış gözüyle bakmış, halbuki kuvveti yıldan yıla azalmıştı. Kendisinin de itiraf ettiği gibi, yıldızların altından gelip şehirlerde, kümeste yaşamaya başlamıştı. Çok kere yürümesini bile unuttuğu oluyordu. Ayağını atıp otomobile, taksiye ya da tramvaya binmeye alışmıştı şehirde. Hiç idman yapmadığı gibi, kaslarını alkolle de çürütmüştü.

Peki, bütün bunlara değer miydi bu? Parasının ne değeri vardı yani? Dede haklıydı. Bu para ona, bir seferde yatılacak iki yatak alamadığı gibi, kendisini kölelerin en sefili durumuna da getirmişti. Onu sımsıkı bağlamıştı. İşte şu anda bile bağlanmış durumdaydı. Canı istese bile yatağında kalamazdı. Parası onu çağırıyordu. Biraz sonra işbaşı düdüğü çalacak ve o ister istemez buna boyun eğecekti. Günün ilk ışıkları penceresinden içeri doluyordu. Bob'la tepelerde, Mab'inin üstünde Dede de yanında olduğu halde gezmek için mükemmel bir gündü. Gelgelelim bütün o milyonları ona bu güzel günü satın alamazdı işte. Beklenilen geçici krizlerden biri her an baş gösterebileceği için, işinin başında bulunması gerekiyordu. Otuz milyon! Bu otuz milyonu Dede'yi Mab'e binmeye kandıramıyordu işte; Mab de orada, çayırda yağlanıp duruyordu. Otuz milyonun, bir adamın sevdiği kızla at binmesini bile sağlayamadıktan sonra ne değeri vardı?

Onu bir oraya bir buraya koşturan, üzerine değirmen taşları gibi çöken, çoğalırken onu mahveden ve ayda doksan dolara çalışan bu kıza ulaşmasını engelleyen otuz milyon dolar!

'Hangisi daha iyi?' diye sordu kendine. Günışığı'nın bütün bu düşünceleri Dede'nin düşünceleriydi. Günışığı'nın iflası için dua ettiğini söylerken bunu anlatmak istemişti Dede. Eski kolu değildi bu. Dede bu kolu ve bu bedeni, Günışığı'nın yıllarca önceki o temiz, güçlü kolu ve bedeni gibi sevemezdi tabii. Gencecik bir süt kuzusu bu kolla istediği gibi oynamıştı. Kolu ihanet etmişti Günışığı'na. Birdenbire olduğu yerde dikildi. Hayır, Tanrı adına, kendisi ihanet etmişti koluna asıl. Dede'ye ihanet etmişti. Haklıydı, bin defa haklıydı, yerden göğe kadar haklıydı Dede; paranın kölesi haline gelmişti ve viskiden çürümüş, kokuşmuş bir cesetle evlenmeyi reddedecek kadar da aklı başındaydı kızın.

Yataktan kalkıp gardırobun kapısındaki uzun aynada kendisini seyretti. Hiç de hoş değildi. O eski, zayıf yanakları gitmişti. Gördüğü yanaklar şişman, kendi ağırlıklarıyla sarkan yanaklardı. Dede'nin sözünü ettiği zalim çizgileri aradı yüzünde ve buldu; aynı zamanda zalimce pırıltıları olan gözlerinin, bir gece önceki içkiden, yıllardan beri her gece içtiği içkiden çamura döndüğünü de gördü. Gözlerinin altında iyice beliren torbalar ona dehşet verdi. Pijamasının kollarını sıvadı. Çekiç atma şampiyonunun kolunu yatırışına şaşmamak gerekti. Bunlara kas denemezdi zira. Kaslarının üstünde kalın bir yağ tabakası vardı. Pijamasının üstünü çıkardı. Yine dehşete kapıldı; bu sefer de gövdesinin iriliği onu dehşete düşürdü. Hiç de güzel bir manzara değildi. Zayıf karnının yerinde şimdi tombul bir göbek vardı. Omuz, göğüs ve karın adelelerinin yerinde ise kat kat, yağlı, löpür löpür et tabakaları sarkıyordu.

Yatağın kenarına oturdu ve gözlerinin önünden, gençliğindeki mükemmel bedeni, başkalarının dayanamadığı güçlüklere göğüs gerişi, günlerce süren, uzun, karlı yollarda insanı yorgunluktan öldüren bir yarış temposu içinde yere serdiği Kızılderililer ve köpekler, kendisini arslanlar gibi bir öncüler ırkının içinde kral yapan güç denemeleri geçti.

İşte terslik buradaydı. O vakit, hafızasının görüş alanı içinde Glen Ellen'de karşılaştığı beyaz saçlı, beyaz sakallı, başı açık, seksen dörtlük ihtiyar, elinde köpük köpük süt dolu bakraç, yüzünde de sona eren yazın bütün sıcaklığı ve doymuşluğu ile batan günün ışıklarıyla yıkanarak yokuşu tırmandığı haliyle belirdi. Yaşlılık ona derlerdi. Günışığı ihtiyarın, "Ya, seksen dört yaşındayım, ama pek çok gence taş çıkartırım," dediğini duyar gibi oldu. "Hayatımda hiç yan gelip yatmadım ben. 1851'de ovaları bir öküz arabasıyla geçtiğim vakit, yedi çocuklu bir aile babasıydım."

Bunun arkasından, dağ başındaki asmada üzüm yetiştirip şarap yapan yaşlı kadını hatırladı; yolunun üstüne bir tavşan gibi fırlayan Ferguson, o bir zamanların ünlü gazete yazı işleri müdürü, ufak tefek adam aklına geldi. Kendi elleriyle dikip yetiştirdiği meyve ağaçları, dağdan gelen pınarı ve evini kurduğu o fundalık arazi ona yetiyordu. Ferguson bir meseleyi halletmişti. Sıska, sağlığı bozuk bir alkolik iken, doktorların elinden ve şehrin kümes hayatından kaçıp kuru bir süngerin suya girişi gibi, "sağlığına" kavuşmuştu. 'Eh' diye düşündü Günışığı, 'doktorların kendisinden umut kestikleri böyle zayıf bir adam sapasağlam bir çiftçi haline gelirse, aynı şartlar altında, bütün derdi şişmanlık olan bir adam neler yapamaz?' Gözlerinin önünden bedeni, gençliğindeki mükemmelliğine kavuşmuş haliyle belirdi. Dede'yi düşündü ve aklına gelen bir fikrin heyecanıyla oturduğu yerde birdenbire dikildi.

Uzun zaman oturmadı. Her zamanki gibi bir çelik kapanı andıran kafası şimşek gibi çalıştı, beliren fikri adamakıllı açıp bir tuval gibi sehpaya iyice gererek tutturdu. Büyük, şimdiye kadar aklına gelen fikirlerin hepsinden büyük bir fikirdi bu. Günışığı bu fikri eline aldı, evirdi çevirdi, her yanından iyice yokladı, bakmadık tarafını bırakmadı. Fikrin sadeliğine bayılmıştı. Zevkle güldü, kararını verdi ve giyinmeye başladı. Tam giyinirken telefon etmek için durdu.

İlk önce Dede'ye telefon etti.

"Bugün büroya gelme," dedi. "Bir iki dakika için seni görmeye ben geleceğim."

Başkalarına da telefon etti. Otomobilini emretti. Bob'la Kurt'un Glen Ellen'e gönderilmeleri için Jones'a talimat verdi. Glen Ellen çiftliği işini bir an önce bitirip, çiftliğin tapusunu Dede Mason'un üzerine çıkarmasını söyleyerek Hegan'ı hayretler içinde bıraktı. Hegan, "Kimin?" diye sordu. Günışığı hiç sinirlenmeden, "Dede Mason'un üzerine," diye cevap verdi, "bu sabah telefon iyi çalışmıyor herhalde, D-e-d-e M-a-s-o-n. Anladın mı?"

Yarım saat sonra Berkeley'e doğru uçuyordu Günışığı. İlk defa büyük kırmızı araba Dede'nin tam evinin önünde durdu. Dede onu salona almak istedi, ama Günışığı başını sallayıp onun odasını işaret etti.

"Orada," dedi, "başka yerde olmaz."

Kapı kapanınca Dede'yi kollarının arasına aldı. Sonra elleriyle onu omuzlarından tutup yüzüne baktı:

"Dede, eğer sana samimi olarak Glen Ellen'de yaşayacağımı, oraya cebimde bir sent bile para götürmeyeceğimi, nafakamı çıkarmak için alnımın teriyle çalışacağımı ve bir daha iş alanında asla oyun oynamayacağımı söylersem, benimle birlikte gelir misin oraya?"

Dede sevincinden hafif bir çığlık kopardı, başını onun göğsüne dayayarak Günışığı'na iyice sokuldu. Ama bir an sonra başını geriye atıp bir kol boyu çekildi Günışığı'ndan.

Soluğu kesilmiş bir halde, "An-anlamadım," dedi.

"Daha soruma cevap vermedin; gerçi cevaba gerek yok bana kalırsa. Her neyse, seninle hemen evleniyoruz. Bob'la Kurt'u gönderdim bile. Sen ne zaman hazır olursun?"

Dede gülümsemesini gizleyemedi:

"Yarabbim, ne fırtına gibi bir adamsın sen! Aklımı başımdan aldın. Daha hiçbir açıklamada da bulunmadın bana."

Günışığı ona bir gülümsemeyle cevap vererek:

"Bak buraya, Dede," dedi. "Buna kumarbazlar 'elin açılışı' der. Artık bundan sonra, seninle öyle uzaktan merhabalaşmak, kaçamaklı konuşmalar yapmak yok aramızda. Doğru dürüst konuşacağız; gerçek neyse onu söyleyeceğiz. Şimdi sen benim soru-

larıma cevap ver, ben de seninkileri cevaplandıracağım." Sustu. "Hoş, zaten soracak bir tek sorum var: Evlenecek kadar seviyor musun beni?"

"Ama..." diyecek oldu Dede.

Günışığı sert bir sesle, "Aması maması yok," diye sözünü kesti. "El açıldı dedik. Sana evlenmekten söz ediyorsam, başlangıçta ne dediysem onu kastediyorum; gidip çiftlikte yaşayacağız. Bunu yapacak kadar seviyor musun beni?"

Dede bir an ona baktı, sonra göz kapakları indi ve bütün haliyle razı olduğunu belli etti.

"Haydi öyleyse, harekete geçelim." Günışığı onu hemen kapıya götürecekmiş gibi bacak kasları gerildi. "Otomobilim dışarıda bekliyor," dedi, "şapkanı al yeter, gecikmenin gereği yok."

Eğilip Dede'yi öperken, "Herhalde buna izin vardır," dedi.

"Benim sorularıma cevap vermedin daha. Bu nasıl mümkün oluyor? İşini nasıl bırakabiliyorsun? Bir şey mi oldu?"

"Hayır, henüz bir şey olmuş değil, ama çok yakında bomba gibi patlayacak olaylar. Yürekten ettiğin dua kabul oldu, nedamet getirdim. Sen benim Tanrımsın ve ben sana tapacağım. Geri kalanların canı cehenneme. Yerden göğe kadar haklıymışsın. Ben bunca yıldır kendi paramın kölesiymişim; eh, iki efendiye birden hizmet edilemeyeceğine göre, paraya boş verdim ben de. Dünyadaki bütün paraları kazanabileceğimden çok daha kısa zamanda seni kazanacağım, işte o kadar."

Dede'yi tekrar sıkı sıkı kucakladı. "Seni kazandım Dede, kazandım.

"Sana söylemek istediğim bir-iki şey daha var. Son içkimi de içmiş bulunuyorum. Şu anda sen bir içki küpüyle evleniyorsun, ama kocan başka türlü olacak. Öyle çabuk değişip başka bir insan olacak ki, sen bile tanıyamayacaksın. Bundan birkaç ay sonra bir sabah Glen Ellen'de uyanacak, evde seninle birlikte tamamıyla yabancı birinin bulunduğunu görecek, onunla yeni baştan tanışmak zorunda kalacaksın. 'Ben Bayan Harnish'im, siz kimsiniz?' diyeceksin. Ben de, 'Ben Elam Harnish'in küçük kardeşiyim,

ağabeyimin cenaze töreninde bulunmak için Alaska'dan geldim,' diyeceğim. Sen, 'Ne cenazesi?' diyeceksin. Ben diyeceğim ki, 'İşte şu Yanan Gün adındaki hiçbir işe yaramaz kumarcı, içkici adamın; sabahtan akşama kadar iş alanındaki kumar masası başında oturmaktan yüreği yağ bağlayarak, şişmanlıktan bozulup ölen adamın cenazesi. Evet hanımefendi,' diyeceğim, 'doğrusu kümeste yaşamaya iyi alışmıştı o, ama işte sizi mutlu kılmak için, onun yerine ben geldim. Şimdi hanımefendi, eğer izin verirseniz, siz kahvaltıyı hazırlayana kadar ben de çayıra gidip ineği sağayım. Senin için gerçekten yanıp tutuşuyorum küçük kadın," diye mırıldandı Günışığı. "Sen olduktan sonra, otuz milyonun gözümde otuz sent kadar bile değeri yok."

Dede yanakları al al olmuş, gözlerindeki pırıltı her zamankinden çok altın pırıltısına yakın, Günışığı'nın şimdiye kadar hiç görmediği bir renkte, "Ne olur otur biraz, hem, makul ol," dedi.

Ama Günışığı onu kucaklamış bir türlü bırakmıyordu; otururken Dede'yi çekti, yanına oturttu ve kollarının arasından bırakmadı.

"'Evet hanımefendi,' diyeceğim, 'Yanan Gün denen herif iyi bir eşekti, ama öldüğü daha iyi oldu. Tavşan postlarına bürünüp kar üstünde uyumak varken, kalktı, kendi kendini hapse soktu. Yürümesini unuttu, bedeniyle çalışmaz oldu, yalnız martinilerle kokteyllerle yaşar hale geldi. Sizi sevdiğini sandı hanımefendi ve elinden geleni yaptı, ama içkisini, parasını, kendini, velhasıl hemen hemen her şeyi sizden daha çok seviyordu.' Sonra da diyeceğim ki, 'hanımefendi, bana bir bakın da ne kadar başka olduğumu görün. İçkiye merakım yoktur, cebimdeki bütün para da bir dolar kırk sentten ibarettir. Eski baltayı körelttiğim için yenisini almam gerek, sizi de ilk kocanızın sizi sevdiğinden on kere fazla sevebilirim. Biliyorsunuz, hanımefendi o çok şişmandı, halbuki bende bir dirhem yağ yok.' Kolumu sıvayıp sana pazumu göstererek diyeceğim ki, 'Bayan Harnish, o şişko para kesesiyle evlilik deneyiminizden sonra, böyle tığ gibi bir delikanlıyla, benimle

evlenmek istemez misiniz?' O vakit sen, zavallı Günışığı için döktüğün gözyaşını silecek, gözlerinde istekli bir ifadeyle bana sokulacaksın, ben de tabii gencecik bir delikanlı olduğum için, biraz kızarak, seni kollarımın arasına alacağım ve... işte, ondan sonra ağabeyimin dul karısıyla evlenip, o evde yemek pişirirken ben de günlük çiftlik işlerini yapmaya gideceğim."

Günışığı öyküsünün en heyecanlı yerinde onu tekrar kucaklayıp öperken, Dede yanakları al al ve âdeta ışıktan bir hale içinde, aynı zamanda dargın bir tavırla, "Ama sorularıma hâlâ cevap vermedin," dedi.

"Peki, nedir öğrenmek istediğin?" diye sordu Günışığı.

"Bütün bunlar nasıl mümkün olabiliyor? Onu bilmek istiyorum. Böyle bir zamanda nasıl oluyor da işlerini bırakabiliyorsun? Yakında bomba gibi patlayacak dediğin olay nedir? Ben..." Dede kızardı ve bir duraksama geçirdi. "Ben senin soruna cevap verdim ama."

Günışığı'nın bütün muzipliği gözlerindeki pırıltıda toplanmıştı:

"Haydi gidip evlenelim seninle," diye ısrar etti. "Biliyorsun ya, şu benim küçük kardeşime yolu açmam gerekiyor, onun için fazla ömrüm kalmadı." Dede sabırsızlık belirtisi gösterince Günışığı ciddi ciddi devam etti:

"Bak, mesele aşağı yukarı şöyle Dede: Şu panik başladığından beri eşek gibi çalışıyorum, ama bütün bu süre içinde bana verdiğin fikirler kafamda hep gelişti durdu. İşte bu sabah da filiz verdi. Her zamanki gibi büroya gitmek için kalktım bu sabah da. Ama büroya gitmedim. Bütün bu filizlenme işte hemen oracıkta olup bitiverdi. Güneş pencereden gülüyordu; tam tepelerde gezintiye çıkılacak bir gündü. Büroya gitmeden otuz milyon kere fazla seninle gezmek istiyordu canım. Ama bunun olanaksız olduğunu da biliyordum. Sebep? Sebep büroydu. Büro bırakmıyordu yakamı. Paralarım arka ayağının üstüne dikilip şahlanmış, bana yol vermiyordu. Bu kahrolası para işte ikide bir yolumun üstüne böyle dikilir benim. Bunu sen de bilirsin. Ondan sonra yolları ikiye ayırmaya karar verdim.

Yollardan biri büroya, öbürü de Berkeley'e gidiyordu. Ben, Berkeley yolunu tuttum. Bundan sonra da bir daha büroya asla adımımı atmayacağım. Her şey bitti artık, hepsi geçmişte kaldı, iyice, tamamıyla mahvolması için ben de elimden geleni yapacağım. Kararımı verdim. Görüyorsun ya, ben de dindarım, hem de eski dindarlardan. Bu din, eski dinlerden de eski olan aşk dinidir. İşte hepsi bu, anladın mı, BU; kocaman büyük harflerle yazılmış bir B-U."

Dede yüzünde aniden beliriveren heyecanlı bir ifadeyle baktı: "Yani?.." diye başladı.

"Evet, onu demek istiyorum. Bütün işleri tasfiye ediyorum. Bırakacağım, her şeyin canı cehenneme gitsin. Bu otuz milyon karşıma dikilip de yüzüme karşı, seninle tepelere gidemeyeceğimi söylediği vakit, artık ayağımı yere basmanın zamanı geldiğini anladım. İşte şimdi yere basıyorum. Sen varsın, çalışacak gücüm var, bir de Sonoma'daki ufak çiftliğim. Bunlar bana yeter; bunlardan başka hiçbir şey alıkoymayacağım, bir de Bob'la Kurt ve yüz kırk dizgin. Geri kalan her şeyin cehenneme kadar yolu var. Hepsi bir yığın süprüntü."

Ama Dede ısrar ediyordu:

"Şu halde bu... bu korkunç kayıp gerekli değil?" diye sordu.

"Ben de sana deminden beri anlatmak istiyorum ki, GEREKLİ. Eğer bu otuz milyon kalkıp da yüzüme karşı, tepelerde seninle gezemeyeceğimi söyleyebileceğini sanıyorsa..."

"Hayır, hayır; şakayı bırak," diye sözünü kesti Dede. "Onu demek istemedim, biliyorsun işte. Ben iş bakımından bu tasfiye gerekli mi değil mi onu öğrenmek istiyorum. Gerekli mi?"

Günışığı hayır anlamında başını salladı.

"Asla gerekli değil. Mesele de burada ya. Panik yüzünden işlerim durduğu ve bırakmak zorunda kaldığım için bırakmıyorum işi. Paniği yendiğim, atlattığım ve zaferi kazandığım zaman kovuyorum işi. Bu da işe artık metelik vermediğimi kanıtlar. Önemli olan sensin küçük kadın, onun için bu defaki oyunumu seni kazanmak için oynuyorum."

Ama Dede, onun kollarının arasından sıyrılıp öteye çekildi.

"Sen delisin Elam."

Günışığı vecde gelmişçesine, "Bir daha söyle," dedi. "Milyonların şıkırtısından bin kere tatlı vallahi."

Dede bunları duymazlıktan geldi:

"Delilik bu, sen ne yaptığını bilmi..."

"Ah, biliyorum, bal gibi biliyorum," diye vurguladı Günışığı. "Kalbimin biricik sevgilisini kazanıyorum. Senin serçe parmağın bile çok daha kıymetlidir..."

"Ne olur, bir dakikacık aklını başına topla."

"Hayatımda hiç bu kadar aklı başında olduğumu hatırlamıyorum. Ben ne istediğimi biliyorum, istediğimi elde edeceğim de. Seni ve açık havayı istiyorum. Ayaklarımı kaldırımdan, kulaklarımı da telefondan kurtarmaktan istiyorum. Tanrı'nın yarattığı en güzel yerlerden birinde ufacık bir çiftlik evinde yaşamak ve burada ufak tefek çiftlik işleriyle uğraşmak... İnekleri sağmak, odun kesmek, atları tımar etmek, toprağı sürmek istiyorum; senin de o çiftlik evinde benimle yaşamanı istiyorum. Bunun dışında her şeye sahip olduğum için, dünyanın en talihli adamıyım ben. Sen benimsin ve seni ne otuz milyon, ne otuz milyar satın alabilir, ne de otuz sent..."

Kapının vurulması Günışığı'nın sözünü yarıda bıraktı. Dede telefona cevap vermeye gittiğinde, Günışığı memnun memnun "Çömelmiş Venüs"ü ve Dede'nin odadaki cici bicilerini seyre daldı.

Geri dönen Dede, "Bay Hegan," dedi. "Telefonda bekliyor. Önemli olduğunu söyledi."

Günışığı başını iki yana sallayarak gülümsedi:

"Lütfen Bay Hegan'a telefonu kapatmasını söyle. Artık büroyla hiçbir ilişiğim kalmadı, hiçbir şey duymak da istemiyorum iş konusunda."

Bir dakika sonra Dede tekrar döndü.

"Kapatmıyor, Unwin'le Harrison bürondaymış, seni görmek istiyorlarmış. Bay Heges Grimshaw ve Hodgkins Bankası'nın başının dertte olduğunu söyledi. İflas etmek üzereymişler. Yardım istediklerini söyledi Bay Hegan."

Bu kötü bir haberdi. Gerek Unwin gerek Harrison, büyük bankaları temsil ediyordu ve Günışığı çok iyi biliyordu ki, Grimshaw ve Hodgkins kurumunun iflası, daha bir sürü başka kurumun iflasına yol açar, çok ciddi bir krizin başlamasına sebep olur. Ama o gülümseyip başını iki yana salladı ve o klişeleşmiş büro edasını taklit ederek, "Bayan Mason, lütfen Bay Hegan'a elimizden bir şey gelmediğini, telefonu kapatmasını söyleyiniz," dedi.

"Ama bunu yapamazsın," dedi Dede.

"Bak nasıl yapıyorum," diye ciddi bir sesle cevap verdi öteki.

"Elam!"

"Bir daha söyle!" diye bağırdı Günışığı. "Düzinelerle Grimshaw ve Hodgkins'in canı cehenneme, yeter ki sen bir kere daha söyle!"

Dede'yi elinden yakalayarak kendisine doğru çekti.

"Bırak Hegan yorulana kadar beklesin telefonun başında. Böyle bir günde onunla kaybedecek bir saniyemiz bile yok bizim. O yalnızca kitapları sever, halbuki ben kollarımın arasında, bütün serkeşliğime rağmen beni daima sevmiş olan gerçek bir kadını tutuyorum."

XXIII

"Ama senin verdiğin savaşı biraz ben de biliyorum," diye iddia etti Dede. "Eğer şimdi duracak olursan, bütün yaptıkların, her şey mahvolur. Bunu yapmaya hakkın yok. Yapamazsın!"

Günışığı'nın inadı inattı:

"Hiçbir şey mahvolmaz Dede, hiçbir şey," dedi. "Bu iş oyununu bilmiyorsun sen. Bu oyun kâğıt üstünde oynanır. Anlıyor musun? Klondike'dan çıkardığım altınlar nerede benim? Yirmişer dolarlık altın paralar halinde, saatlerde, yüzüklerde... Bana ne olursa olsun, bu paralar, bu saatler, bu yüzükler yine kalır. Tutalım ki şu anda öldüm ben. Bunun altına en ufak bir etkisi olmaz. Şu anda neyse, yine öyle kalır altın. Benim hükmüm yalnızca kâğıda geçer. Binlerce dönümlük arazinin tapusu var bende. Pekâlâ. Tapuları da yak, beni de. Arazi yine olduğu

gibi kalır, öyle değil mi? Yağmur yine yağar, tohumlar yine yeşerir ve evler kurulmaya devam eder, tramvaylar gider gelir o toprakların üstünde. İşler ise kâğıt üzerinde yürür. Ben bu kâğıtları ya da hayatımı kaybedeyim, hiçbir şey değişmez; bu ne topraklardaki bir tek tohum tanesini değiştirir, ne de ara sokaklardaki bir ot demetini. Hiçbir şey kaybolmayacak... Ne doklardan bir kazık, ne demiryollarından bir travers, ne de feribotların kazanından bir atmosferik istim. Kâğıtlar bende olsa ya da başkasında tramvaylar yine işleyecek. Halk, Oakland'a akın etmeye başladı bir kere. Bak, yeniden inşaat arsaları satıyoruz. Akını durdurmaya olanak yok. Bana ya da tapularıma ne olursa olsun, o üç yüz bin kişi yine de gelecektir. Onları taşıyacak araçlar, barındıracak evler, içecekleri iyi su, yakacakları elektrik, her şey, her şey olacak."

Bu sırada otomobiliyle Hegan çıkageldi. Otomobilinin kornasını açık pencereden duydular; Hegan Günışığı'nın büyük kırmızı otomobilinin yanına park etti. Arabanın içinde Hegan'la birlikte Unwin ve Harrison bulunuyordu, Jones da şoförün yanına oturmuştu.

Günışığı, "Yalnız Hegan'ı göreceğim," dedi Dede'ye. "Öbürlerini görmeme gerek yok, arabada beklesin onlar."

Hegan kapıda Dede'ye, "Sarhoş mu?" diye fısıldadı.

Dede hayır anlamında başını sallayıp onu içeri aldı.

Günışığı, Hegan'ı, "Günaydın Larry," diye karşıladı. "Otur bakalım şöyle. Pek telaşlı görünüyorsun."

Ufak tefek İrlandalı, "Telaşlıyım ya," diye hırladı. "Eğer hemen bir şeyler yapmayacak olursak, Grimshaw ve Hodgkins kurumu hapı yutacak. Neden gelmedin büroya? Ne yapacaksın bu durumda?"

Günışığı hiç acele etmeksizin, "Hiçbir şey yapacak değilim," dedi. "Ha, yalnız bırakacağım, iflas etsinler bence..."

"Ama..."

"Grimshaw ve Hodgkins kurumuyla hiçbir alışverişim olmadı benim. Onlara bir borcum da yok. Üstelik kendi kendimi de

iflas ettireceğim. Buraya bak Larry, sen beni tanırsın. Kararımı verdim mi bir kere caymayacağımı bilirsin. Kararımı verdim işte. Bütün bu oyunlardan bıktım. Elimden geldiği kadar kurtulmak istiyorum, onun için de en kestirme yol iflas etmektir."

Hegan patronuna bakakaldı, sonra dehşet dolu bakışlarını Dede'ye çevirdi; Dede şefkat dolu bir gülümsemeyle başını sallayarak Günışığı'nı doğruluyordu.

"Onun için, bırak her şey yıkılsın Larry," diye devam etti Günışığı. "Senin bütün yapacağın şey, kendini ve dostlarımızın hepsini korumaktır. Şimdi sana nasıl hareket edeceğini anlatacağım, kulaklarını aç, dinle. Kimsenin zarar görmemesi gerek. Benimle birlik olanların hepsi şu işten zararsız ziyansız çıkmalıdır. Bütün maaş ve ücret bakiyeleri derhal ödensin. Su kumpanyasından, feribotlardan ve tramvaylardan çektiğim bütün paralar geri verilsin. Senin de hiçbir zararın olmayacak. Hissedarı olduğun bütün kumpanyaların durumu sağlama bağlanacak..."

Ufak tefek avukat, "Sen delirmişsin Günışığı," diye bağırdı. "Bütün söylediklerin deli saçması. Ne oldu sana? Esrar filan mı çektin, ne yaptın?"

Günışığı, "Esrar çektim ya," diye gülümseyerek cevap verdi. "Şimdi de kusuyorum esrarı. Şehirde yaşamaktan, iş oyunları oynamaktan bıkkınlık geldi artık. Köye, yeşilliklere, güneşe gidiyorum, Dede de benimle birlikte geliyor. Bu bakımdan, beni tebrik edecek adam olmak fırsatına sahipsin."

"Tebriğin canı cehenneme!" diye homurdandı Hegan. "Böyle bir budalalığa razı olmam ben!"

"Ah, olacaksın, olacaksın; zira razı olmazsan işler daha fena karışır, birtakım büyük iflaslar daha olur ve pek çok kimsenin canı yanar sonra. Sen şimdiden bir milyonluk adamsın Hegan, eğer dediklerime kulak verirsen, bu işten burnun kanamadan sıyrılabilirsin. Ben kendi canımı yakmak istiyorum, hem de adamakıllı. İstediğim bu benim; istediğim şeyle benim arama girecek kimse, ya da kimseler de daha dünyaya gelmemiş. Anladın mı Hegan? Anladın mı?"

Hegan dönüp, "Ne yaptın bu adama?" diye hırladı Dede'ye.

"Dur bakalım biraz Larry." İlk defa Günışığı'nın sesi sertleşiyordu; yüzünün bütün zalimce çizgileri bir anda belirivermişti. "Bayan Mason benim karım olacak; onunla istediğin kadar konuşabilirsin, ama sesinin tonunu değiştirmek şartıyla, yoksa hastaneyi boylarsın, aklının, hayalinin almayacağı işler gelir başına. Sana bir şey daha söyleyeyim. Bütün bunlar benim fikrim; onun hiçbir ilgisi yok. O da deli diyor bana."

Hegan üzüntülü bir ifadeyle ağzını açmadan başını iki yana salladı ve hayretle bakmakta devam etti.

"Bazı mülkler üzerine gelip geçici davalar açılacaktır, tabii," dedi Günışığı. "Ama bunlar uzun boylu bir sıkıntı vermeyecektir. Sen herkesi bir an önce kurtarmaya bak... Yani maaşlarını bana veren, kredi açan ve mücadelede beni destekleyen herkesi. Şu New Jersey'li alıcıların üstüne düştükleri arazi var ya, heriflere bir fırsat verirsen bütün araziyi hemen satın alıp kapatırlar. Fairmont bölümünü iki yüz elli dolara kadar satabilirsin. Bu seni biraz ferahlatır. Öte yandaki iki bin dönümlük parçayı, dönümü elli dolardan satabilirsen iyidir."

Deminden beri dinleyen Dede, birdenbire karar vermişçesine ayağa kalktı ve iki adamın karşısına geçti. Rengi uçmuştu, ama yüzünde kararlı bir ifade vardı; onun bu hali Günışığı'na, Dede'yi Bob'un sırtında ilk gördüğü günü hatırlattı.

"Durun," dedi Dede. "Bir şey söylemek istiyorum. Elam eğer bu şekilde delice hareket edersen seninle evlenmem. Seninle evlenmeyi reddediyorum."

Hegan o perişan halinde Dede'ye şükran dolu gözlerle baktı.

Günışığı, "Şansımı deneyeceğim yine de," diye söze başladı.

"Dur!" diye tekrar sözünü kesti onun Dede. "Eğer bu şekilde hareket etmezsen evlenirim seninle."

Günışığı insanı çileden çıkaran bir ağırlık ve serinkanlılıkla, "Meseleyi iyice anlayalım bakalım," dedi. "Anladığıma göre, eğer iş oyunlarına devam edersem benimle evleneceksin, öyle

mi? Yani, deliler gibi çalışıp küp gibi içki içersem evleneceksin benimle?"

Günışığı her soruyu sorduktan sonra bir an susuyor, Dede de her seferinde başıyla doğruluyordu.

"Hemen evlenecek misin benimle?"

"Evet."

"Bugün? Şimdi?"

"Evet."

Günışığı bir an düşündü:

"Hayır küçük kadın, olmaz. Böyle yürümez bu iş, bunu sen de biliyorsun. Ben seni istiyorum, senin tamamını; senin tamamını elde edebilmek için de kendimi tamamıyla sana veriyorum. Eğer iş oyununa devam edecek olursam, sana kendimden verecek hiçbir şeyim kalmaz. Ah, Dede, çiftlikte seninle beraber olunca, senden de emin olacağım, kendimden de. Sana zaten güveniyorum. İstediğin kadar mırın kırın et, yine de benimle mutlaka evleneceksin. Sen de Larry artık kalkıp gitsen iyi edersin. Bir süre daha otelde kalacağım. Bir daha büroya ayak basmayacağıma göre de, bütün imzalanacak evrakı oteldeki daireme getir. Ne zaman istersen beni telefonla arayabilirsin otelde. Bu iş bitecek. Anladın mı? Benden hayır yok artık."

Hegan'ın gitmesini istediğini anlatmak üzere ayağa kalktı. Hegan ise şaşkınlıktan dili tutulmuş gibiydi. O da ayağa kalktı, ama ne yapacağını bilmeksizin, yardım arar gibi çevresine bakınıp duruyordu.

"Tamamıyla deli saçması, çılgınlıktan başka bir şey değil!" diye mırıldandı.

Günışığı elini onun omzuna koydu:

"Topla kendini Larry. Hep insan yaratılışının acayipliklerinden söz ederdin sen, işte ben de sana yeni bir örnek veriyorum, ama şimdi beğenmiyorsun. Ben senden daha büyük bir hayalperestim, işte mesele bundan ibaret. Yalnız ben gerçekleşecek şeyleri hayal ederim. Hayatımın en büyük hayalini gerçekleştirmek üzereyim..."

"Varını yoğunu kaybederek," diye patladı Hegan.

"Tabii... Sahip olduğum, ama istemediğim her şeyi kaybederek. Ne var ki ben yine de şu yüz kırk dizgine güveniyorum. Haydi, sen şimdi Unwin'le Harrison'u al da götür şehre. Ben otelimde olacağım. Ne zaman istersen beni ararsın telefonla."

Hegan çıkar çıkmaz Dede'ye dönüp elini elinin içine aldı:

"Sana gelince küçük kadın," dedi, "artık büroya gitmene gerek yok. Kendini işten çıkarılmış say. Hem unutma ki, senin patronunum; bonservis almak için bana başvuracaksın. Eğer dediklerimi yapmazsan bonservis filan vermem ha! Sen bu arada rahatına bak ve yanında götüreceğin eşyaları düşün, zira senin eşyalarını kullanacağız çiftlikte; hiç değilse, salon ve oturma odasında."

"Ama Elam, kabul etmiyorum, etmiyorum! Eğer bu delice hareketi yaparsan, evlenmem seninle."

Dede elini onun avucundan çekmek istedi, ama Günışığı kabaca bir tavırla öbür eliyle de kapadı Dede'nin elini.

"Bana dürüst cevap ver bakalım," dedi. "Haydi, soruyorum sana, hangisini tercih ediyorsun? Beni ve parayı mı, yoksa beni ve çiftliği mi?"

"Ama..."

"Aması maması yok. Beni ve parayı mı?"

Dede cevap vermedi.

"Beni ve çiftliği mi?"

Dede yine cevap vermedi, ama Günışığı'nda telaştan eser yoktu.

"Görüyorsun ya, vereceğin cevabı biliyorum Dede; onun için konuşulacak bir şey kalmadı. Şu andan itibaren, sırtımızdan yükü atmış, Sonoma dağlarının yolunu tutmuş bulunuyoruz. Sen neler götüreceğine karar ver de, bir-iki güne kadar iki-üç adam gönderirim; ambalajları onlar yapar. Bu da bizim hesabımıza başkalarının son çalışması olacak. Çiftlikte ambalajları kendimiz açıp eşyamızı kendimiz yerleştiririz."

Dede son bir girişimde daha bulundu:

"Elam, birazcık makul olamaz mısın? Durumu yeni baştan gözden geçirmen için hâlâ vakit var. Hemen telefon edip Hegan'ı bulabilirim; büroya varır varmaz..."

Günışığı neşeyle, "Şimdilik aranızda en makul insan benim," dedi. "Bana baksana bir kere! Tam senin istediğin gibi sakin, bir kral kadar da mutluyum. Halbuki öbürleri, kafaları koparılacak birer tavuk gibi çevremde ciyak ciyak dolanıp duruyorlar."

Dede, "Eğer yararı olacağını bilsem, ben de ciyak ciyak bağıracağım," tehdidini savurdu.

Günışığı da, "O zaman ben de seni kollarımın arasına alıp yatıştırmak zorunda kalırım," tehdidiyle cevap verdi. "Haydi artık gidiyorum ben. Mab'i elden çıkardığın çok yazık oldu. Onu çiftliğe gönderebilirdin. Ama onun gibi bir kısrak bulacağım sana."

Günışığı ayrılmak üzere merdivenin başında dururken, Dede, "O adamları hiç gönderme," dedi. "Eşya filan toplayacak değilim, çünkü evlenmeyeceğim seninle."

"Hiç korkmuyorum," dedi Günışığı ve basamakları indi.

• • •

Üç gün sonra Günışığı, kırmızı otomobiliyle Berkeley'e gitti. Bu, otomobiline son binişiydi, zira ertesi sabah otomobil bir başkasının oluyordu. Paniğin başından beri California'daki iflasların en büyüğü onunki olmuştu. Üç gündür gazeteler hep bundan söz etmiş, sonradan Günışığı'nın kendilerini tamamıyla kurtardığını, çıkarlarını koruduğunu öğrenen pek çok adam ona ateş püskürüp durmuştu. İşte yavaş yavaş ortaya çıkan bu gerçekler, Günışığı'na deli damgasının vurulmasına yol açtı. Bütün iş adamları, hiçbir akıllının böyle bir işe kalkışmayacağı görüşünde birleşmişti. Öte yandan, onun bir akşamcı olduğu gerçeğiyle, Dede'yle aralarındaki gönül serüvenini kimse duymadı; bu bakımdan, varılan sonuçlar hep Alaskalı yırtıcı sermayedarın aklını kaçırdığı merkezinde toplandı. Günışığı ise gülüp, gazetecilerle görüşmeyi reddederek kuşkuları daha da kesinleştirdi.

Günışığı otomobilini Dede'nin kapısı önünde durdurdu ve her zamanki aceleciliğiyle hareket ederek, daha tek kelime söylemeden onu kollarının arasına aldı. Ancak Dede kendisini onun kolları arasından kurtarıp Günışığı'nı oturttuktan sonra konuştu diğeri:

"Bitirdim işi," diye haberi verdi Günışığı. "Gazeteleri görmüşsündür herhalde, tamamıyla temizlendim. Glen Ellen'e ne vakit hareket etmek istediğini öğrenmek için uğradım. Bir an önce gitmemiz gerek, zira Oakland'da hayat pahalılaştı son günlerde. Oteldeki dairemin kirası ancak hafta sonuna kadar ödendi; daha fazla kalacak param yok. Yarından itibaren de tramvayla yolculuk etmek zorundayım; onlar da yirmi beş sentlikleri yutuyor yani."

Sustu, Dede'ye baktı ve bekledi. Dede'nin yüzünden kararsızlık ve endişe okunuyordu. Derken Günışığı'nın çok iyi tanıdığı o gülümseme dudaklarına yayılmaya başladı ve sonunda başını arkaya atarak kahkahayı koyuverdi:

"Eşyalarımı toplayacak adamlar ne zaman geliyor?" diye sordu.

Tekrar güldü ve Günışığı'nın bir ayınınkileri andıran kollarından kurtulmak için, boş yere kaçmaya çalıştı.

"Sevgili Elam," diye fısıldadı, "sevgili Elam." Ve ilk defa olarak Günışığı'nı kendiliğinden öptü. Eliyle onun saçlarını okşadı.

Günışığı, "Gözlerin altından sanki şimdi," dedi. "Bu gözlere bakarak, beni ne kadar sevdiğini söyleyebilirim."

"Gözlerim uzun zamandan beri böyle altın rengindeydi, senin için Elam. Küçük çiftliğimizde de hep altın rengi kalacak."

"Saçlarında da bir çeşit kırmızı altın rengi var." Günışığı birdenbire Dede'nin yüzünü ellerinin arasına alarak kendisine çevirdi ve uzun uzun gözlerinin içine baktı. "Geçen gün, benimle evlenmeyeceğini söylediğin vakit de gözlerin bu altın rengini almıştı ama."

Dede başıyla doğruladı ve güldü.

"Senin istediğin olacak yine," diye itirafta bulundu. Ama böyle bir deliliğe katılamazdım doğrusu. O paralar senindi, benim değil. Halbuki öteden beri seviyordum seni Elam; oynaya oynaya bıktığı otuz milyonluk oyuncağını kıran koca çocuk halinle seviyordum seni. 'Hayır' dediğim zamanlar hep bunun 'evet' demek olduğunu biliyordum. O sıralarda da gözlerimin altın rengini aldığına eminim. Bir tek korkum vardı benim, o da her şeyini kaybedemeyeceğin korkusuydu. Çünkü sevgilim, seninle evlenmem

gerektiğini biliyordum; seni de, çiftliği de, Bob'u da, Kurt'u da, senin at kılından dizginlerini de o kadar seviyordum ki. Sana bir sır söyleyeyim mi? Sen benim yanımdan ayrılır ayrılmaz o gün, hemen Mab'i sattığım adama telefon ettim."

Dede yüzünü bir an Günışığı'nın göğsünde sakladı, sonra başını kaldırıp yüzüne baktı, yüzü sevinçten pırıl pırıl parlıyordu:

"Dudaklarım ne derse desin, o zamandan kararımı vermiştim. Evlenecektim seninle. Ama yine de, her şeyini kaybetmen için dua ediyordum. Bu kararı verdiğim için Mab'i aradım sonradan. Ama onu alan adam da hemen başka birisine satmış, atı satın alanın kim olduğunu bilmiyormuş. Tıpkı Piedmont tepelerinde gezdiğimiz gibi, seninle, Bob'un ve Mab'in sırtında Glen Ellen tepelerinde de gezmek istiyorum."

Mab'in nerede olduğunu neredeyse söyleyecekti Günışığı, ama güç bela dilini tutabildi.

"Sana tıpkı Mab gibi bir kısrak bulacağıma söz veriyorum," dedi.

Fakat Dede hayır anlamında başını salladı; bu konuda teselli istemiyordu.

Günışığı konuşmayı daha tehlikesiz bir kanala sokmak için acele ederek, "Bak, bir fikrim var," dedi. "Biz şehirden kaçıyoruz, öte yandan senin ne hısmın ne akraban var şehirde, bu bakımdan şehirde evlenmemizde hiçbir anlam yok. Fikrim şu; ben çiftliğe gidip her şeyi düzene koyarım, bakıcının da pasaportunu veririm eline. Bir iki gün sonra sen de sabah treniyle gelirsin, Bu arada ben rahibi bulur, hazır bekletirim. Başka bir fikrim daha var. Yanında binici giysilerini de getir. Tören biter bitmez, hemen otele gidip üstünü değişirsin. Dışarı çıktığında beni bir çift atla bulursun; hemen atlara atlar gezmeye çıkarız, böylelikle de sen hiç vakit kaybetmeden çiftliğin bütün o güzel manzaralarını görmüş olursun. Gerçekten de güzel bir çiftlik Dede. Şimdi her şeyi kararlaştırdığımıza göre, öbür gün seni sabah treniyle bekleyeceğim."

Dede cevap verirken kızardı. "Bir fırtına gibi acelecisin."

Günışığı şivesini yayarak, "Ee hanımefendi," dedi, doğrusu gün ışığını yakmaktan nefret ederim. Yaptığım israf rezalet zaten. Seninle yıllarca önce evlenebilirdik."

• • •

Günışığı iki gün sonra Glen Elen otelinin dışında Dede'yi bekliyordu. Tören bitmişti. Günışığı, Dede'yi binici elbisesini giymesi için içeri yollamış, bu arada da kendisi atları getirmişti. Bir eliyle Bob'un, bir eliyle de Mab'in dizginlerinden tutup atları yedeğe almış bekliyor, Kurt da yalağın dibine uzanmış gölgede yatıyordu. Kızgın California güneşi Günışığı'nın eski yanık tenini ilk günden geri getirmeye başlamıştı bile. Ama yine de, Dede'nin binici elbiseleri içinde, elinde kamçı, ayaklarında eski Piedmont usulü çizmelerle otelden çıktığını görünce, yüzüne bir kırmızılık yayılıverdi. Dede'nin yüzü de Günışığı'nın bakışlarına karşılık verip, gözlerini atlara çevirdiği zaman alev alev yanmaya başladı.

Soluğu kesilmiş bir halde, "Oh Elam," diyebildi.

Bunu âdeta bir dua gibi söylemişti, ama binlerce anlam taşıyan bir dua gibi. Günışığı masum görünmeye çalıştı, ama içinden muziplik yapma arzusu taşıyordu sanki.

Dede ilerledi, kısrağı okşadı ve erkeğine dönüp fısıldadı:

"Oh Elam!"

Sesiyle, gözleriyle, her şeyi anlatıyordu Dede; hem de bütün konuşmalardan, bütün düşüncelerden daha derin, daha geniş bir anlatma yeteneğiyle... Bu seste, bu gözlerde, cinsiyetin ve aşkın bütün o sessiz büyüsü ve harikaları toplanmıştı.

Günışığı'nın içinden yine muzipçe bir laf etmek geldi, ama bu an, aşk cilvelerinin bile karıştırılmaması gereken büyük bir andı. İkisi de konuşmadı. Dede'nin ayağını avcuna aldı ve binmesine yardım etti. Günışığı kaldırırken Dede de hopladı ve eyere oturdu. Bir saniye sonra, Günışığı da at binmiş, Dede'nin yanında yerini almıştı. Kurt, sağlarında sollarında o tipik kurt adımlarıyla kayarak giderken, iki kula at üstündeki iki âşık, sıcak yaz günü başlayan balaylarının tadını çıkarmak üzere, şehrin dışındaki te-

peye doğru ilerlediler. Günışığı şarap içmiş gibi başının döndüğünü hissediyordu. Hayatının en zevkli anını yaşıyordu. Hiçbir erkek bundan daha yükseğe tırmanmamıştı ve tırmanamazdı. Bugün bütün günlerin şahıydı; onun aşk vakti, çiftleşme vaktiydi ve her şey, kendisine bütün ruhuyla bakarak, "Oh Elam!" diyen el değmemiş bir eşin varlığıyla taçlanıyordu.

Tepenin doruğunu aştılar. Günışığı, hayat dolu toprağı seyreden Dede'nin yüzündeki memnuniyetin derecesini görüyordu. Yeni yetişen başaklarla örtülü tarlaların ötesinde uzanan ağaçlıklı tepeleri gösterdi:

"Bunlar bizim," dedi. "Çiftliğin küçücük bir bölümü daha bunlar. Biraz sonra büyük kanyonu göreceksin, o zaman seyret asıl. Orada vaşaklar, minkler de var. Geyik de var! Dağlar geyik dolu, hatta biraz ararsak dağ arslanı bile bulabiliriz. Bir de ufak bir çayır var ki... Eh işte, ben bir şey söylemeyeceğim artık. Sen kendi gözlerinle gör."

Kil çukuruna giden yolun başladığı kapıya geldiler. İkisi birden, yolun geçtiği geniş otlaktan yükselen taze ot kokusunu burunlarına çekti. Günışığı'nın buraya ilk geldiği günde olduğu gibi, ağaçlıklara varana kadar tarlakuşları cıvıldaşa cıvıldaşa burunlarının dibinde uçuştu; ormanlığa gelince tarlakuşlarının yerini saksağanlar, keklikler, ağaçkakanlar aldı.

Otlağı geride bıraktıkları vakit Günışığı:

"Şimdi kendi topraklarımızda bulunuyoruz. Bu topraklar, şu engebeli bölümleri de aşarak gözün alabildiğine uzanıyor. Bekle de gör, bak," dedi?

İlk seferindeki gibi, Günışığı yine kil çukurunun yanından sola, ormanların içine saptı; birinci pınarı geçtiler, yere yıkılmış çit kalıntılarının üzerinden atlattılar atlarını. Buradan öteye, Dede artık hep bir vecd halindeydi. Kızılağaçların dibinde fokurdayan pınarın yanı başında, beyaz canlarıyla çiçekten bir sağanak halinde bir yabani zambak daha açmıştı. Bu sefer yere inmedi Günışığı; öne düşerek, ırmağın açtığı yoldan büyük kanyona indi. Günışığı daha önce buralarda atla çok dolaştığı için, dik ve

kaygan olmakla birlikte yine de bir at yolu meydana gelmişti; bu yoldan inip dereyi geçtiler, karşı yamacı tırmanarak kızılağaç koruluklarından sıyrıldıktan sonra ilerideki meşe ve kayın koruluğuna daldılar. Biraz sonra, yoncaların bel boyu yükseldiği birkaç dönümlük ufak bir kayrana vardılar.

"Bizim," dedi Günışığı.

Dede eyerinin üzerinden eğilip olgunlaşmış yoncalardan bir sap kopardı ve başağı dişlerinin arasında ezdi.

"Tatlı dağ otu," diye haykırdı sevinçle. "Tam Mab'in sevdiği cinsten."

Bütün gezinti esnasında Dede buna benzer sevinç ve hayret çığlıkları kopardı ikide bir.

Sonoma Vadisi'ne tepeden bakan, yamaçları ağaçlık tepeye geldiklerinde, Günışığı'na darılarak, "Bana bunlardan hiç söz etmemiştin!" dedi.

"Gel," dedi Günışığı; geri dönüp gölgelik ormandan geçerek dereyi aştılar, pınar başındaki zambağın yanına geldiler.

Günışığı atıyla burada da dik bayırı tırmanan kaba bir yol açmıştı tepenin üstüne kadar. Zikzaklar çizerek tırmanırken, ayaklarının altında ve başlarının üzerinde uzanan bir yapraklar denizinin içinden geçiyor gibiydiler. Başlarını nereye çevirseler, yeşil bir duvarla karşılaşıyorlardı. Başlarının üzerinde yemyeşil bir çatı gibi uzanan ağaç dalları ve yaprakları arasından bir yer bulan güneş ışınları, yer yer parlak bir ok gibi işliyordu içeriye. Çevrelerinde mini mini baldırıkaralardan birkaç metrelik baldıranlara, kocaman kocaman eğreltiotlarına kadar zengin bir bitki âlemi yer alıyordu. Sağlarında sollarında, aşağıda yukarıda, devrilmiş büyük ağaç kütükleri görüyorlardı.

Dede bir ara atını durdurup bu güzellik karşısında derin bir iç geçirdi.

"Sanki derin, yeşil bir gölün dibinden yukarı doğru çıkan yüzücüler gibiyiz," dedi. "Günışığı ve gök yukarıda, biz ise gölün yüzlerce kulaç dibindeyiz."

Tam atlarını sürdükleri sırada Dede'nin gözüne eğreltiler arasında, "Erithronium" adı verilen bir çeşit menekşe ilişince tekrar çekti dizginleri.

Tepeye vardıkları zaman sanki yeşil gölün içinden başka bir dünyaya çıkmış gibi oldular; bulundukları yerde, kadife gövdeli ağaçlar arasından, aşağıda uzanan, güneş ışınlarının yıkadığı yamaçlara, mavi, beyaz zambaklarla halı gibi örtülmüş, minicik derenin iki yanında uzanan çayırlara bakıyorlardı. Dede ellerini çırptı.

"Büronun havasından hakkaterı çok daha güzel," dedi Günışığı.

"Hakkaten," diye cevap verdi Dede.

Hakikaten kelimesini her zaman yanlış telaffuz ettiğini bilen Günışığı, Dede'nin bilerek "hakkaten" dediğini ve bunu ona olan sevgisinden yaptığını anlamıştı.

Aşağıdaki dereyi aşıp ilerideki alçak, kayalık tepeye varan yolu tuttular; bu tepeyi de aşarak ufak kayın ormanını geçtikten sonra, iki yakasında çayırlıklar uzanan derenin bulunduğu öbür ufak vadiye çıktılar.

Günışığı, "Eğer hemen bir bıldırcın sürüsüne rastlamazsak şaşarım," dedi.

Daha o sözünü yeni bitirmişti ki, Kurt'un dört bir yanından büyük bir bıldırcın sürüsü müthiş bir kanat şakırtısıyla kalktı; yavru bıldırcınlar onların gözü önünden kaçıp çalılıklara sığınarak âdeta sır oldular.

Günışığı, Dede'ye, tepesi yıldırımla parçalanmış büyük kızılağacın üstünde keşfettiği atmaca yuvasını gösterdi. Dede de Günışığı'nın daha önce görmediği bir tarla faresi yuvası buldu. Buradan ayrılıp eski koru yolunu tuttular ve şarap rengi volkanik arazide yüzlerce dönümlük bir yeri kaplayan üzüm bağlarına vardılar. Buradan da keçi yolunu izleyerek, yine bir sürü korulardan, çalılıklardan, açıklıklardan geçip tepenin yamacına indiler ve büyük kanyonun ağzında kurulu çiftlik evinin üst başına geldiler.

Günışığı atları bağlarken, Dede evin bir ucundan öteki ucuna kadar uzanan geniş verandayı dolaştı. Dede'ye çok sakin gel-

mişti burası. Tam California yazlarına özgü, rutubetsiz, sıcak, en ufak bir esintinin olmadığı bir gündü. Bütün evren uykudaydı sanki. Bir yerden, hu çeken güvencinlerin tembel sesleri duyuldu. Rastladığı bütün pınarlardan kana kana su içmiş olan Kurt, memnun memnun içini çekip verandanın gölgesine yattı. Dede, Günışığı'nın ayak seslerini duydu, heyecanla soluğunu tuttu. Günışığı, Dede'yi elinden yakaladı, kapının tokmağını çevirirken, Dede'nin elinin titrediğini hissetti. Sonra kolunu karısının omzuna attı; ardına kadar açılan kapıdan içeriye birlikte girdiler.

XXIV

Pek çok insan şehirde doğup büyüdükleri halde, şehirlerden toprağa kaçmış ve böylece mutluluğa kavuşmuşlardır. Bu gibiler başarıya ancak bir sürü hayal kırıklığına uğradıktan sonra ulaşabilmiştir. Halbuki Dede ve Günışığı için durum bambaşkaydı. Her ikisi de toprakta doğup büyüdükleri için, onun çıplak basitliğini ve inceliksiz yaşama usullerini biliyorlardı. Onlar, uzun zaman gurbette dolaştıktan sonra dönüp yuvalarına gelen iki kişi gibiydi. Doğayla olan ilişkilerinde daha az hazırlıksızdılar. Ayrıca, titiz bir şekilde yetiştirilmiş insanlara kirli, mundar gelebilecek şeyler onlar için sağlıklı, doğaldı. Doğayla uğraşmak onların yabancısı oldukları, bilmedikleri bir iş değildi. Daha az yanlış yapıyorlardı. Birçok şeyi biliyorlardı, unuttuklarını hatırlamak ise onlara büyük zevk veriyordu.

Bu arada yeni bir şey daha öğrendiler. O da, hayatlarını bol yiyecekle geçirenlere ekmek kabuğuyla yetinmenin, sadece kabukla geçinmiş kişiler için olduğundan daha kolay geldiğiydi. Gerçi kıt kanaat geçinmek zorunda değillerdi. Ama ufak tefek şeylerden daha çok zevk alıyordu onlar. Kumarı en büyük, en akıl almaz şekilleriyle oynamış olan Günışığı, burada, Sonoma Dağının bayırlarında da aynı oyunu bulmuştu. Erkeğin yine yapılacak bir sürü işi, karşısında mücadele etmek zorunda olduğu güçler, aşılması gereken engeller vardı. Günışığı pazarda satmak için tavuk

yetiştirmeye girişince, civcivlerini sayarken de en az milyonlarını sayarken duyduğu zevki duydu. Buradaki başarıların, şehirdeki başarılardan aşağı kalır yanı yoktu; üstelik buradaki başarı daha akıllıca olduğu gibi, aklın onayını da alıyordu.

Günışığı için, evcilken yabanileşen ve güvercinlerine saldıran kedi, mukayese ölçülerine göre, onun milyonlarını sermaye alanında kapmaya çalışan Charles Klinker'den hiç de daha az tehlikeli değildi. Atmacalar, sansarlar, yaban kedileri de hep onu arkadan vurmaya çalışan birer Dawsett, birer Letton, birer Guggenhammer idi. Bütün açmalarını çevreleyen ve eğer gereğine bakılmazsa bir hafta içinde her yanı kaplayıp evin içine kadar bile uzanan yabani otlar, çeşitli bitkiler ve başa çıkılması kolay olmayan bir bela, mutlaka tepelenmesi gereken bir düşmandı. Fazla su yüzünden toprağının gücünü kaybeden sebze bahçesi de büyük bir dert halini almış ve Günışığı bu meseleyi kiremitten bir ark döşeyerek halledince, başarısından duyduğu kıvanç sonsuz olmuştu. Bu bahçede çalışmak, toprağı inceltmek zorunda kalmadı hiç Günışığı, zira toprak son derece yumuşak ve yağlıydı. Bu bakımdan bahçe toprağı üzerinde elde edilecek bir başarının zevkini de tadamadı.

Su tesisatını kurma meselesi vardı. Günışığı, at kılından dizginlerinin bir kısmını iyi bir paraya satarak gerekli malzemeyi alabilmişti. Bütün işi kendisi görmüş, ama birkaç kere İngiliz anahtarını tutması için Dede'yi yardıma çağırmak zorunda kalmıştı. Sonunda banyo teknesi ve lavabolar da yerleştirilip tesisat çalışmaya başlayınca, Günışığı, ellerinin eserini uzun uzun seyretmekten kendini alamadı. O akşam, Günışığı'nı ortalıkta göremeyip aramaya çıkan Dede, onu elinde lamba, zevkle banyo teknesini seyrederken buldu. Günışığı elini teknenin kenarında okşar gibi gezdirerek güldü ve yeteneğiyle gizli gizli gururlanırken yakalanan bir çocuk gibi de utandı.

İşte bu marangozluk ve tesisatçılık serüveni sonucunda, Günışığı'nın ufak atölyesi ortaya çıktı ve yavaş yavaş atölyede birçok sevimli el aracı toplandı. Eskiden milyonları sayesinde her

istediğini hemen alabilecek durumda olan Günışığı, şimdi istediği bir şeye uzun süren bir ekonomiden sonra kavuşmanın zevkini tadıyordu. Bir Amerikan tornavidasına ayıracak parayı biriktirebilmek için üç ay bekledi. Ufak tefek makinelere öyle seviniyordu ki... Aralarında yaptıkları bölüşmeye göre tamamıyla Dede'ye ait olan yumurta paralarını altı ay biriktiren karısı, doğum gününde ona minicik, ama son derece işe yarar bir torna tezgâhı hediye etti. Günışığı'nın malı olan bu âletin her ikisine verdiği sevince eş bir sevinci de, Mab'in ilk tayını doğurmasıyla tattılar; bu tay da Dede'nin malıydı tabii.

Günışığı, vadinin öbür ucunda oturan Ferguson'un şöminesine rakip çıkan şöminesini ancak iki yaz sonunda yaptı. Zira her şey zaman alıyordu, Günışığı'yla Dede'nin ise acelesi yoktu. Onlar, ultra-modern bir cehalet içinde toprağa sığınan şehirlilerin yaptığı hataları yapmıyor, bir şey üzerinde uzun boylu durmuyorlardı; ne para bulmak için ipotek yapıyorlar, ne de servet istiyorlardı. Yiyecek gereksinmeleri azdı, kira da vermiyorlardı. Bu bakımdan planlarını kurarken açgözlü davranmıyorlar, zamanlarının çoğunu birbirlerine ve köy hayatının verdiği, herhangi bir köylünün sıkılabileceği şeylere ayırıyorlardı. Ferguson onlar için son derece yararlı bir örnekti. Bu adam en azla yetinen, kendi basit gereksinmelerini yine kendi elleriyle karşılayan, kitap, dergi almak için bir işçi gibi çalışan ve zamanının büyük bölümünü hep kendisine ayıran bir insandı. Öğleden sonraları kitaplarıyla baş başa tembellik etmek, ya da şafakta kalkıp tepelerde gezintiye çıkmak en büyük zevkiydi onun.

Sık sık Dede'ye ve Günışığı'na, kanyonun içinde, Hood Dağının dik yamaçlarında çıktıkları avlarda arkadaşlık ederdi; Dede ve Günışığı çok kere de yalnız başlarına çıkarlardı ava. Birlikte yaptıkları bu atlı gezintiler Dede'yle Günışığı'nın en büyük zevkiydi. Tepelerde keşfetmedikleri, öğrenmedikleri kıyı bucak kalmadı; kaç tane gizli pınar, kuytu dere varsa vadide, hepsinin yerlerini teker teker öğrendiler. Bütün patikaları, keçi yollarını da öğrenmişlerdi, ama asıl hoşlarına giden şey, Bob'la Mab ye-

deklerinde güçlükle ilerlerken, en dik, en arızalı bayırlardan, geyiklerin geçtiği yerlerden tırmanmaktı tepelere.

Bu atlı gezintilerden dönüşlerinde, beraberlerinde yabani çiçek tohumları getirir, çiftliğin en güzel köşelerine dikerlerdi. Büyük kanyonun yamacından aşağı doğru inen patika boyunca, ta su borusunun havuza daldığı yere kadar eğreltiotları diktiler. Hayatî bir iş olmadığı için eğreltiotlarını kendi hallerine bıraktılar, sadece arada bir yeni bir cins getirip dikiyorlar, bazılarının yerlerini değiştiriyorlardı. Günışığı'nın Mendocino'dan getirttiği yabani leylağı da aynı şekilde, bir mevsim göz kulak olduktan sonra kendi doğal yaşayışına bıraktılar; bu leylak da onların yabani doğallığı bozulmayan çiftliklerinin bir parçası oldu. Hep California gelinciği tohumlarını toplayıp kendi topraklarına serperlerdi, bu yüzden, bir gün geldi, portakal rengi çiçekler, ot tarlalarından çitlerin kenarlarına kadar her yerde küme küme, yalazlar gibi açtı.

Çayırotunu çok seven Dede, derenin kenarında çayırotlarından bir tarh meydana getirdi ve onları cırcır otlarıyla mücadeleye terk etti. Çayırotları, cırcır otlarını yenip onları ortadan kaldırmak üzereyken, Günışığı hemen kendi cırcır otu bahçesine bir ark çevirdi ve istilacı çayırotlarına savaş açtı. Dede evlendiği gün, kızılağaçların yanındaki pınardan yukarı çıkan zikzaklı yol üstünde bir yabani menekşe bulmuştu, işte oraya daha pek çok menekşe tohumu ekti. Minik çayırın üstündeki tepenin ağaçlıksız yamacı baştanbaşa zambaklarla donanmıştı. Bu işte Dede'ye, hep eyerinde taşıdığı ufak baltasıyla çalıları ve kurumuş yabani zeytinleri kesip temizleyen Günışığı da yardım etmişti.

Bu işlerde uzun boylu çalışıp kendilerini yormuyorlardı. Aslında bunlar iş de değildi. Geçerken durup zaman zaman doğaya yardım ediyorlardı o kadar. Bu bitkiler ve çiçekler kendiliğinden büyüyor ve doğanın yabani güzelliğini bozmuyordu. Ne Dede ne de Günışığı, o topraklara ait olmayan bir tek bitki getirip dikmiyorlardı. Onları düşmanlarından da korumuyorlardı. Atlar, taylar, inekler, buzağılar çayırlarda çiçeklerin, bitkilerin üzerine basa basa koşuyor, otluyorlardı; çiçeklerin yaşaması doğaya ve

şansa kalmış bir şeydi. Ne var ki hayvanların verebileceği zarar pek büyük değildi, zira hayvanlar sayıca az olduğundan başka, çiftlik de alabildiğine genişti. Günışığı otlaklarında on on iki atı rahat rahat otlatabilir ve at başına ayda bir buçuk dolar kazanabilirdi, ama bu kadar hayvanın bir arada otlamasından doğacak zararı göze alamadığı için istemiyordu.

Büyük taş şöminenin yapılışından sonra evin ilk ısıtılışını kutlamak için Ferguson da geldi. Günışığı şömineyi bitirinceye kadar vadiyi birkaç kere aşıp Ferguson'a danışmaya gitmişti; onun için, şöminenin ilk defa yakılacağı bu kutsal törende biricik yabancı oydu. Günışığı aradaki bölmeyi kaldırarak iki odayı birleştirmiş ve burası Dede'nin hazinelerinin, kitaplarının, fotoğraflarının, piyanosunun, "Çömelmiş Venüs" biblosunun, yemek ısıtma takımının yerleştirildiği büyük oturma odası olmuştu. Dede'nin getirdiği hayvan postlarının yanı sıra, Günışığı'nın çiftlik dolaylarında vurduğu dağ arslanı ve çakal postları da seriliydi yerde. Günışığı vurduğu hayvanların postlarını, öncü usulü, ağır ağır, kendisi sepilemişti.

Günışığı kibriti Dede'ye verdi, o da çakıp ateşi tutuşturdu. Kuru ve yağlı çıralar çatır çatır yanarken, yalazlar büyük kütüklerin kabuklarını yalamaya başladı. Dede kocasının kollarının arasına sokuldu, üçü birden merakla bakmaya başladılar. Sonunda Ferguson, yüzü sevinçten pırıl pırıl, elini uzatarak bağırdı:

"Çekiyor! Hey babam hey, çekiyor!"

Ferguson, Günışığı'nın elini heyecanla sıktı. Günışığı da aynı heyecanla onun tebriğine karşılık verdi; sonra eğildi, Dede'yi dudaklarından öptü. Kendi basit el yapılarının başarıyla çalışmasından duydukları sevinç ve heyecan, büyük bir finans kaptanının olağanüstü zafer kazandığı zaman duyabileceği sevinç ve heyecandan aşağı değildi. Ferguson'un gözleri dolu dolu olurken, Dede de bu işi başaran erkeğinin göğsüne daha çok sokuldu. Günışığı onu birdenbire belinden kavrayarak döndüre döndüre piyanonun başına götürdü, "Haydi Dede," diye bağırdı, "Gloria'yı çal bize, Gloria'yı!"

Gürül gürül çeken şöminede yanan ateşin alevleriyle birlikte, odada On İkinci Mas'ın muzaffer nağmeleri yükseldi.

XXV

Günışığı iflas etmeye karar verdiği günden beri ağzına bir damla içki koymamış olmakla birlikte, asla içki içmeyeceğim diye yemin etmiş de değildi. Kısa bir zaman içinde, ikinci kadehe elini sürmeden, bir kadeh içki içecek kadar güçlü olduğunu gösterdi. Öte yandan, çiftlikte yaşamaya başladığından beri hiç içki içme arzusu duymamıştı. İçkiyi aramadığı gibi, içkinin varlığını bile unutmuştu. Öte yandan, içkiden korkmayı da reddediyordu. Kasabaya indiği zamanlar, büyük mağaza sahibi onu içki içmeye davet edince, "Pekâlâ evlat," derdi. "Eğer benim içmem seni memnun edecekse, içelim haydi. Benimki viski olsun."

Böylece içtiği bir kadeh içki onda ikincisini içme arzusu uyandırmıyordu. Yüksük kadar bir kadeh içkiyle rotasını şaşırmayacak kadar güçlüydü. Dede'ye söz verdiği gibi, şehirli banker Yanan Gün, çiftlikte çabucak ölüvermiş, onun küçük kardeşi Günışığı, Alaska'dan gelip yerini almıştı. Bütün bedenini hantallaşma tehdidi altında tutan yağlar erimiş, kaslarının Kızılderilininkine benzeyen kıvraklığı geri gelmişti. Avurtları da yine eski halini almış, hafiften çökmüştü. Günışığı'na göre bunlar, fizik durumunun en yüksek noktada olduğunu gösteren işaretlerdi. Sonoma Vadisi'nin en güçlü adamı, sağlam yapılı çiftçiler arasında en ağır kaldıran, en nefesli kimse olarak tanınmıştı. Her yıl doğum gününde bütün vadi halkını çiftliğe davet eder, eskisi gibi, bütün erkeklerin sırtını yere getirirdi. Bu davetlere vadi halkının büyük kısmı uyar, kadın, kız, çoluk çocuk gelip çiftlikte piknik yaparlardı.

Başlangıçta nakit paraya gereksinimi olduğu zamanlar, Günışığı da Ferguson gibi gündelikçi olarak çalışmış, ama çok geçmeden Dede'ye de, çiftliğine de, tepelerdeki gezintilere de daha çok vakit bırakan başka bir işe kaptırmıştı kendini. Bir şaka sırasında, kasabanın demircisi, hiç binilmemiş, son derece hırslı

bir taya binme konusunda ona meydan okumuş, Günışığı bunu başardıktan sonra at terbiyecisi olarak kısa zamanda büyük bir ün yapmıştı.

Üç mil ötedeki Calinte'de bir aşım durağına ve at yetiştirmek için manejlere sahip olan bir şeker kralının bugün Günışığı'na ihtiyacı olmuş, onu çağırmış, daha yıl sonu gelmeden de tavlalarının yönetimini ona vermek istemişti. Ama Günışığı gülmüş ve başını sallayarak reddetmişti. Günışığı bunun gibi binilmemiş atları alıştırması için yapılan pek çok teklifi de reddetti. Dede'ye, "Merak etme, fazla çalışıp kendimi harap etmem," diye söz verdi ve ancak para gerektiği zaman iş aldı. Daha sonra otlağının bir kısmını çitle çevirerek, zaman zaman az sayıda binilmemiş at alarak terbiye etti.

"Çiftliğimiz var ve biz birbirimize aidiz," dedi karısına. "Günde kırk dolar kazanmaktansa, ne zaman istersen seninle Hood Dağına atlı bir gezinti yapmak için hazır olmayı tercih ederim. Kırk dolara batan güneşin manzarasını, seni seven bir kadını, serin pınar sularını satın alamazsın; seninle birlikte Hood Dağına gezintiye gitmediğim bir gün de bana kırk milyon dolar bile kazandıramaz."

Günışığı sağlıklı, doğal bir yaşam sürüyordu. Erkenden yatağa giriyor, bir bebek gibi uyuyor ve şafakta kalkıyordu. Her zaman yapılacak bir iş, ayartıcı binlerce şey bulunduğu halde, mutlaka bitirilmesi gereken hiçbir şey de olmadığından, Günışığı işe boğulmuyordu. Bununla beraber, at üstünde günde yetmiş seksen mil gittikten sonra, yatma vakti birbirlerine yorulduklarını itiraf ettikleri zamanlar da olmuyor değildi. Yeteri kadar para biriktirdikleri, mevsim de elverişli gittiği zamanlar, ara sıra kumanyalarını terkilerine bağlayıp, kendi vadilerinden çıkarak öteki vadilere geziler yapıyorlardı. Gece olunca en elverişli çiftlikte ya da köyde konaklıyor, sabah yine at binip belirli bir planları olmadan, paraları suyunu çekene kadar gezmelerine devam ediyorlardı. Bu gezmelerin bir hafta on gün ya da iki hafta sürdüğü oluyordu. Hatta bir seferinde üç hafta dolaşmışlardı. Bu konudaki hayallerini, ileride rezilce bir refaha ererlerse, yolda

Dede'nin çocukluğunu geçirdiği Siskiyou'ya da uğramak şartıyla, Günışığı'nın memleketi Doğu Oregon'a atla gitme planları kuracak kadar da ileri götürdüler. Bu büyük serüvenin ayrıntıları üzerinde konuşurlarken bile, gerçekleşmesi halinde duyacakları zevkin bin kat fazlasını duydular.

Bir gün, Glen Ellen postanesine mektup atmaya indiklerinde, demirci onları durdurdu:

"Hey, Günışığı," dedi "demirci Slosson adında bir gencin selamı var sana. Santa Rosa'dan otomobille geldi, senin buralarda oturup oturmadığını öğrenmek istedi, ama yanında bir sürü kalabalık vardı da fazla oyalanamadı. Sana selamlarını gönderdi ve senin öğüdünü tutup, kendi rekorlarını kırmakta devam ettiğini söylememi istedi."

Günışığı olaydan Dede'ye söz edeli çok olmuştu.

"Slosson mu?" diye düşündü, "Slosson? Şu çekiç atma şampiyonu olacak. Kolumu iki kere yatırmıştı benim bu çapkın." Birden Dede'ye döndü: "Santa Rosa buradan sadece on iki mil uzakta," dedi, "atlar da dinç henüz."

Günışığı'nın kırpışan gözlerinden, o muzip, çocuksu gülümseyişinden kafasından geçenleri anlamıştı Dede; o da gülümsedi ve başını sallayarak razı olduğunu belirtti.

"Bennet Vadisi'nden geçeriz," dedi Günışığı, "o yol daha kestirmedir."

Santa Rosa'ya geldikleri zaman, Slosson'u bulmakta güçlük çekmediler. Arkadaşlarıyla birlikte Oberlin Oteli'ne inmişti Slosson; Günışığı delikanlıyı otelin holünde buldu.

Ona Dede'yi takdim eder etmez hemen, "Buraya bak, evlat," dedi. "Şu bilek güreşini bir kere daha yapmak için geldim buraya. Şurası elverişli işte."

Slosson gülerek kabul etti. İki erkek, sağ dirseklerini otel kâtibinin masasına dayayarak karşı karşıya gelip ellerini kavuşturdular, Slosson'un kolu bir zorlandı ve çabucak yatıverdi.

"Kolumu yatıran ilk adam sensin," dedi Günışığı'na. "Bir kere daha deneyelim."

"Tabii," dedi Günışığı. "Hem, unutma ki evlat, benim kolumu da ilk yatıran adam sen olmuştun. Zaten o yüzden aradım seni bugün."

Tekrar ellerini kavuşturdular ve tekrar Slosson'un kolu yattı. Geniş omuzlu, Günışığı'ndan en aşağı yarım baş yüksek, genç bir dev olan Slosson, açık yüreklilikle, canının sıkıldığını itiraf ederek bir üçüncü deneme istedi. Bu sefer canını dişine taktı, kasları çelik bir yay gibi gerildi ve bir an için, hangisinin kazanacağı anlaşılamadı. Slosson yüzü kıpkırmızı bir halde, dişleri kenetlenmiş, kaslarının zorundan kemikleri çatırdayarak direndi, ama yine yenildi. Soluğu zorlanan ciğerlerinden bir patlamayla çıktı ve kasları gevşeyerek teslim oldu; bıraktı kolunu.

"Ben seninle aşık atamam," diye itiraf etti. "İnşallah çekiç atmaya da merak sarmazsın."

Günışığı gülerek başını salladı iki yana.

"Seninle bir anlaşma yapalım," dedi. "Sen çekiç atma alanında kal, ben de kol yatırayım."

Ama yenilmek Slosson'un ağrına gitmişti.

Günışığı'yla Dede atlarına binerken, "Şey," diye seslendi. "Şey... Gelecek yıl seni arayabilir miyim bir sakıncası yoksa? Bir kere daha karşılaşmak isterdim seninle..."

"Tabii evlat. Ne zaman istersen gel. Bununla beraber yine yenileceğini söyleyebilirim sana. Çok çalışman gerekecek, zira bu günlerde odun kesip binilmemiş at yetiştiriyorum."

Evlerine dönerlerken Dede ara sıra kocasının, koca bir çocuk gibi, kendi kendine keyifle kıkırdadığını duydu. Gurubu seyretmek için Bennet Vadisi'nin üst başında atlarını durdurdukları zaman, Günışığı yaklaşıp kolunu Dede'nin beline doladı.

"Küçük kadın," dedi, "bütün bunları ben sana borçluyum. Dünyanın bütün parası şu beline sarıldığım kadına değer mi değmez mi, orasını da sana bırakıyorum."

Günışığı'nın yeni hayatında bütün zevklerinin en üstünü Dede'ydi. Dede'ye birçok sefer söylediği gibi, bütün hayatınca

aşktan korkmuş, ama sonunda aşkın, dünyanın en büyük şeyi olduğunu anlamıştı. İkisi sadece mükemmel bir şekilde birbirlerine uymakla kalmamışlar, aynı zamanda aşklarının gelişebileceği en mükemmel toprağı seçmişlerdi. Dede kitaplarına, müziğine rağmen, basit olan şeyleri, açık havayı seviyordu; Günışığı ise esas itibarıyla saçından tırnağına kadar açık hava için yaratılmış bir erkekti.

Dede'nin sadece bir şeyi hayrete düşürmüyordu Günışığı'nı, o da ellerinin becerikliliğiydi. Bu elleri ilk defa steno ile not tutarken, daktilo makinesinde yazarken, daha sonra Bob gibi muhteşem bir yaramazı zaptederken, piyanonun tuşları üzerinde uçarcasına gider gelirken görmüştü. Ev işlerini zerre kadar aksatmadan gören bu eller, aynı zamanda Günışığı'nın saçlarını okşarken de ikiz bir mucize gibiydi. Bununla beraber, Günışığı'nın karısına olan sevgisi ve hayranlığı düşkünlük derecesinde değildi. Dede nasıl kadınlığını biliyorsa, Günışığı da erkekliğini biliyordu. Her birine düşen iş, mükemmel bir işbölümüyle paylaşılmıştı. Ama yine de işlerin bütünü karşılıklı ilgi ve birbirini gözetme esasına dayanıyordu. Dede onun sebze bahçesindeki tarım serüvenleriyle nasıl ilgileniyorsa, o da Dede'nin yemek pişirmesiyle öyle derinden ilgileniyordu. Aşırı çalışmadan ölüp gitmemeye karar vermiş olan Günışığı, Dede'nin böyle bir tehlikeye atılmaması için gerekeni yapıyordu.

Bununla ilgili olarak Günışığı tıpa tıp bir erkek gibi dayatıp, ayağını yere vurarak Dede'nin konuk ağırlama konusunda kendini parçalamasına engel oldu. Zira özellikle uzun ve sıcak yaz boyunca, şehirden Dede'nin arkadaşları gelip çiftlikte kamp kuruyorlardı; ama gerçek kamplar gibi, kendi başlarının çaresine bakmak, kendi yemeklerini pişirmek zorunda kalıyorlardı. Belki de böyle bir şey ancak herkesin kamp hayatını bildiği California'da mümkün olabilirdi. Ne var ki Günışığı karısına aşçılık, garsonluk ettirmemeye karar vermişti. Öbür yandan, arada sırada konuklara büyük oturma odasında akşam yemeği verildiği de olurdu, ama o zaman da Günışığı, ufak tefek çiftlik işlerini konuklara gördü-

rürdü. Bir gece kalmak üzere uğrayanlara başka türlü davranılırdı. Aynı şekilde, Dede'nin Almanya'dan dönen ve tekrar at binebilecek duruma gelen kardeşi için de durum başkaydı. O tatillerde çiftliğe geldiği vakit ailenin üçüncü üyesi oluyor ve kendisine ateş yakmak, ortalık süpürmek, bulaşık yıkamak gibi işler veriliyordu.

Günışığı, Dede'nin işlerini kolaylaştırmak, yükünü hafifletmek için elinden geleni ardına koymuyordu; işte, çiftliğin boşa giden su gücünden yararlanmayı da Günışığı'nın kafasına Dede'nin kardeşi koydu. Gerekli malzemeyi satın alabilmek için Günışığı'nın fazladan birkaç tay daha alıştırması gerekti; kayınbiraderi de üç haftalık tatilini ona yardım etmeye ayırınca, birlikte mükemmel bir Pelton dolabı kurdular. Biçki makinesini, torna tezgâhını ve değirmenini işlettikten başka, Günışığı yayığı bile dolabın gücünden çalıştırdı; ama Günışığı'nın asıl büyük zaferi, kolunu Dede'nin beline dolayarak ona Pelton dolabı sayesinde gerçekten çalışan ve gerçekten çamaşır yıkayan bir çamaşır makinesi gösterdiği zaman kazanılmış oldu.

Dede'yle Ferguson işbirliği yaparak, sabırlı ve uzun mücadelelerden sonra Günışığı'na şiirin ne olduğunu öğrettiler, ama sonunda öyle bir gün geldi ki, Günışığı'nın tepelerden aşağı atla inerken, eyerine gevşek bir şekilde oturmuş, Klipling'in *Tomlinson*'unu, ya da baltasını bilerken, dönen bileği taşına karşı Henley'in *Kılıç Şarkısı*'nı söylediğine sık sık tanık oldular. Gerçi Günışığı hiçbir vakit iki öğretmeni gibi meraklı bir edebiyatçı olamadı. *Fra Lippo Lipp!* ve *Caliban ile Stobos* dışında Browning'de bir şey bulamadı; George Meredith ise onu umutsuzluğa düşürdü edebiyat hesabına. Bununla beraber, kendi isteğiyle bir keman satın alıp öyle bir üstüne düştü ki, bir süre sonra geceleri Dede'ye eşlik ederek mutlu saatler geçirecek hale geldi.

Böylece bu uyumlu çiftin hayatı mutlu bir akış içinde geçiyordu. Can sıkıntısı nedir bilmiyorlardı; zaman geçirmek diye bir düşünceleri olmadı hiçbir vakit. Her sabah gün onlar için yepyeni bir güzellikle doğuyor, her günün sonunda akşam serinliği onlara yeni yeni harikalar getiriyordu; çevrelerinde her zaman

Günışığı'nı ilgilendiren binlerce şey bulunuyor ve karısı her şeyde onun ilgisini paylaşıyordu. Günışığı eşyanın "bağıllığını" eskisinden çok daha iyi idrak etmeye başladı. Bu yeni oyunda, ufak tefek şeylerde de büyük bir güç olduğunu anlıyor ve Amerika Birleşik Devletleri'nin yarısını sarsan spekülasyonlara giriştiği zamanlar o çılgınca oyunda bulduğu hırs ve tadın hepsini bulabiliyordu. Kafasını ve ellerini kullanarak, kollarını, hatta hayatını tehlikeye atarak, binilmemiş bir tayı eyere alıştırmak ve hayvanı insanoğluna kazandırmak da onun için büyük bir başarıydı. Üstelik oynadığı bu yeni oyun tertemiz bir oyundu. Burada ne yalana, ne dolana, ne de ikiyüzlülüğe yer vardı. Öteki oyun insanı çürütüp ölüme götürürken, bu yeni oyun sağlık ve canlılık kazandırıyordu. Böylece Günışığı, büyük kanyonun ağzına kartal yuvası gibi kurulmuş çiftlik evinde, yanında Dede'si, günlerin, mevsimlerin geçişini seyretmekle, soğuk, sisli sabahlarda ya da sıcak öğle güneşi altında at binmekle, yahut dışarıda bir güneydoğu rüzgârı ortalığı kasıp kavururken, büyük oturma odasında kendi yaptığı şöminenin içinde yanan odunların tatlı çıtırtılarını dinlemekle mutluluğu ve doymuşluğu tadıyordu.

Yalnız bir seferinde, Dede ona pişman olup olmadığını sordu; Günışığı da cevap yerine onu kolları arasında sıkıp, dudaklarını dudaklarıyla ezdi. Bu cevap ancak bir dakika sonra konuşma şeklini alabildi.

"Küçük kadın, sen otuz milyona bile mal olmuş olsan, benim için yine de hayatımda en ucuza sahip olduğum gerekli şeysin." Sonra ekledi:

"Evet, bir tek üzüntüm var, hem de çok büyük bir üzüntü. Seni yeni baştan kazanmak isterdim. Seni aramak için Piedmont tepelerinde yine öyle gizli gizli dolaşmak isterdim. Berkeley'deki evine ilk defa adımımı atıyor olmak isterdim. Konuşmak boş; o yağmurlu ve rüzgârlı havada başını göğsüme dayayıp da ağladığın günkü gibi bir daha sana sarılmayacağım için üzülüyorum."

XXVI

Yılın birinde, nisan başlarında, Dede'nin verandadaki koltuğa oturup, Günışığı'nın kendisi için okuduğu kitabı dinlerken birtakım minik çamaşırlar dikmeye başladığı bir gün geldi. Bir öğle üstüydü; güneş yeniden yeşeren dünyanın üstüne parlak ışıklarını saçıyordu. Sebze bahçesindeki sulama kanallarında sular şırıl şırıl akıyor, Günışığı ara sıra okumasını bırakıp bahçeye iniyor, suların akış yönlerini değiştiriyordu. Günışığı, Dede'nin diktiği o minik çamaşırları da muzipçe bir ilgiyle seyrediyor, yüzünde pırıl pırıl, mutluluk taşan bir ifadeyle kendisini dikişine veren Dede ise, Günışığı'nın tatlı alaycılığı fazla ısrarlı bir hal aldığı zaman, yüzü utançtan kızarıp ne yapacağını şaşırıyor, Günışığı'na sevgi dolu sitemlerde bulunuyordu.

Bulundukları yerden bütün havaliyi kuşbakışı görebiliyorlardı. Bir pala ağzı gibi kavisli, yer yer çiftlik evleriyle beneklenmiş çayırlar, otlaklar ve bağlarla çeşitli yeşil tonlarına bürünmüş Ay Vadisi gözlerinin önünden uzanıyordu. Daha ötede, Dede'yle Günışığı'nın tek tek bütün girinti ve çıkıntılarını bildikleri vadinin kenarı yükseliyor, güneşin tam karşıdan vurduğu bir yerde, terk edilmiş altın madeninin beyaz toprak yığınları elmas gibi yanıyordu. Ön avluda, ambarın yanı başındaki çitle çevrili küçük çayırda ise, Mab, o bahar kulunladığı çelimsiz bacaklarıyla çevresinde sendeleyerek dolaşan yavrusunun üzerine titriyordu. Hava sıcaktan titreşerek yükseliyordu; boğucu, bunaltıcı bir gündü. Evin arkasındaki yamacı kaplayan çalılardan, yavrularını çağıran bıldırcınların sesleri geliyordu. Güvercinler nazlı nazlı hu çekiyor, büyük kanyonun yeşil derinliklerinden kumruların elemli orman şarkıları duyuluyordu. Bir ara, göğün mavilikleri içinde süzülen bir atmacanın kayan gölgesi yere düşünce, yemlenen tavuklar saklanmak için telaşla kaçışırlarken hep bir ağızdan müthiş bir yaygara kopardılar.

Kurt'un eski avcılık damarının kabarmasına belki de bu sebep oldu. Sebep her ne idiyse, Dede'yle Günışığı, çitle çevrili çayırda

bir telaş olduğunu fark ettiler ve genç dünyada, en eski trajedilerden birinin zararsızca oynanılışına tanık oldular. Evcilleşmiş bir kurttan başka bir şey olmayan köpek, kulaklarını kısıp burnunu uzatarak, kadife gibi yumuşak ayaklarıyla kayarak giden bir hayalet misali, Mab'in daha yeni dünyaya getirdiği iştah kabartıcı genç hayata sinsi sinsi sokuldu, içgüdüleri uyanan ve heyecanlanan kısrak ise, atalarının, kendisinden de öbür avcı kardeşlerinden de daima korkup çekindikleri baş belası ile kulunu arasında titreyerek dolaşıp daireler çevirmeye başladı. Bir seferinde dönüp Kurt'u çiftelemek istedi, ama genellikle onu ön ayaklarının toynaklarıyla ezmeye çalışıyor, bel kemiğini dişlerinin arasında kırmak amacıyla ağzı açık, kulaklarını kısmış bir vaziyette cepheden saldırıyordu. Kurt köpeği de kulakları ensesine, karnı yere yapışmış olarak şaşırtmacalar verip, kısrağın hamlelerinden kayarcasına rahatlıkla kaçınıyor, ama tekrar tekrar gelerek kulunun arkasına dolanıyor ve kısrağın yüreğine korkular salıyordu. O sırada Günışığı, Dede'nin zoruyla, alçak, ama tehditkâr bir sesle bağırdı köpeğe; insanoğluna bağlılığı derhal geri gelen Kurt, o anda bütün gövdesiyle çökerek âdeta sürüne sürüne gidip ambarın arkasında kayboldu.

Bu olaydan birkaç dakika sonra, su yolunu değiştirmek üzere kalkan Günışığı, suyun kesilmiş olduğunu gördü. Bir kazma ve kürek sırtlandı, atölyeden de bir çekiçle bir boru anahtarı alarak verandaya, Dede'nin yanına döndü:

"Aşağı inip boruyu topraktan dışarı çıkarmam gerekecek galiba," dedi. "Bütün kış ha çöktü ha çökecek diye beklediğimiz toprak parçası sonunda çöktü herhalde." Evin yanından dolanıp kanyona inen patikaya vurduğu sırada, dönerek, "Sakın ben gelinceye kadar okuma ha," diye seslendi.

Yarı yolda kayan toprağın bulunduğu yere geldi; çok önemli bir şey değildi, sadece bir iki ton toprak ve kaya yığılmıştı, ama yirmi metre yüksekten yuvarlanan kayalar o hızla çarpıp boruyu ek yerinden kırmıştı. İşe girişmeden önce, patikadan yukarı doğru, toprak kaymasının olduğu yere baktı; toprağı iyi tanıyan

bir madenci gözüyle baktığı için de hemencecik kendisini müthiş heyecanlandıran şeyi görüverdi.

Kendi kendine yüksek sesle, "Hele bak," dedi, "ne bulduk burada."

Gözleri toprak kaymasının olduğu yerden yukarılara doğru gitti, oradan karşı yamaca döndü ve her iki yamacı adım adım taradı. Yer yer bodur, yabani zeytin ağaçları ve çalılıklar bulunmakla beraber, kanyonun büyük kısmı çıplaktı. Yağan yağmurların sebep olduğu erozyonla yüzeye çıkan maden cevheri izleri görülüyordu.

'Gerçek bir damar bu; eğer değilse ben de bu işten hiçbir şey anlamıyorum demektir,' diye alçak sesle kendi kendine konuştu. O gün nasıl Kurt'un eski avcılık damarı kabardıysa, Günışığı'nın da o anda altın arayıcılık damarı kabardı. Çekiçle anahtarı yere bıraktı, kazmayla küreği eline alarak, fırlak ve üstü toprakla örtülü bir kayanın belli belirsiz görüldüğü yere doğru yamacı tırmanmaya başladı. Anlaşılması imkânsız olduğu halde, onun alışık gözleri, bu kayanın içinde ne gibi bir cevher saklandığını fark edivermişti. Yamacı tırmanıp kayayı örten toprağı kaldırmak için kazma kürekle sağdan soldan saldırdı. Kayayı beş on kere eliyle inceledi. Bazı yerleri o kadar yumuşaktı ki, parmaklarının arasında ufalayabiliyordu. Dört beş metre yukarı kayarak, tekrar tekrar girişti kazma ve kürekle. Bu sefer bir kaya parçasından toprağı temizleyince, gözleri sevinçle parlayarak doğruldu. Sonra, subaşında düşmanlarından korkan bir geyik gibi, kendisini kollayan gözlerin olup olmadığını anlamak için aceleyle çevresine bakındı. Kendi saflığına kendi de güldü ve tekrar incelemesine devam etti. Kopardığı kaya parçasının üzerine vuran güneş, serbest altın beneklerini tutuşturdu.

Huşu içinde, kısık bir sesle, 'Otların dibinden fışkırıyor,' diye söylenirken, kazmasını kaptığı gibi yumuşak kayaya saldırdı.

Günışığı bir başkalaşma geçirmiş gibiydi. Hiçbir içki onun yanaklarını böyle al al yapmamış, gözlerine böylesine bir pırıltı vermemişti şimdiye kadar. Çalışırken hayatının büyük bölümü-

ne hükmetmiş olan o eski hırsa kaptırdı kendini. Soluk soluğa kalıncaya, alnından terler yere damlayıncaya kadar deli gibi çalıştı. Kaymanın olduğu yerde, yamacı bir boydan bir boya gidip gelerek araştırdı. Yarı yolda yere çöktü, yağmur sularının tepeden getirip yığdığı kırmızı volkanik toprağı kazmaya başladı ve sonunda parmaklarının arasında kolayca ufalanan serbest altınla dolu kuvarsı meydana çıkardı.

Bazı bazı kazdığı yere ufak toprak yığınları kayıyor, Günışığı dolan toprağı yeniden kürekle atmak zorunda kalıyordu. Bir seferinde, kendisi kanyonun yamacından on beş metre kadar aşağı kaydı; ama soluk bile almadan yine emekleye emekleye eski yerine tırmandı. Her yerdekinden daha çürük, âdeta kil kadar yumuşak bir kuvars tabakasına rastladı; burada altın daha boldu. Hatta bir aralık yamacı ta tepeye kadar tırmanıp dışa vurmuş filizler aradı. Ama bu işle sonra da meşgul olabilirdi; aceleyle tekrar eski yerine döndü.

Yorgunluktan ve sırtının ağrısından durmak zorunda kalıncaya kadar aynı delice hızla çalıştı. İlk bulduğundan daha zengin, altın yüklü bir kuvars parçasıyla doğruldu. Eğildiği vakit alnından akan terler yere damlıyordu; doğrulunca terler gözlerinin içine süzülerek yakmaya başladı. Elinin tersiyle gözündeki teri sildi, elinde tuttuğu altına dikkatle baktı. Bu kayalardan ton başına otuz ile bin dolar getirecek altın çıkardı; bundan emindi. Sarı tuzağa bakıp güçlükle soluyarak alnındaki teri silerken, hayal gücü aniden hızlı hızlı çalışmaya başladı. Vadiden tepenin üstüne kadar çıkması gereken dekovil hattını kurdu, toprak düzlemelerini yaptı, kanyonun iki yakasını birleştirecek köprüyü çekti ve bütün bunlar bir bir gözlerinin önünde canlandı. Su dolabını kurmaya en elverişli yer, kanyonun karşı yakasıydı; onu da oraya kurdu. İki yaka arasında gerilen bir tel üzerinde yerçekimiyle işleyecek ve karşı taraftaki kuvars öğütme makinesine maden filizini taşıyacak olan zincirleme kovalar sistemini de -tünelleri, kuyuları, galerileri, palangaları aynı şekilde hep kurdu. Madencilerin sesleri, kanyonun karşı yakasından, maden filizlerini ezen tokmakların

gürültüsü geliyordu kulaklarına. Kuvars parçasını tutan eli tir tir titriyordu, tam midesinin üstünde, sol tarafında da yorgunluk ve sinir gerginliğinden çarpıntı başlamıştı. Birdenbire içinde müthiş bir içki arzusu duydu; viski, kokteyl; içki olsun da ne olursa olsundu, ama içki arzusuyla yeniden yanıp tutuşmaya başladığı o anda bile, Dede'nin çok hafiften gelen ve kanyonun yeşil uçurumunda dağılıp kaybolan sesini duydu; tavukları çağırıyordu Dede:

"Gel çik, çik, çik, çik, çik! Gel çik çik, çik, çik!"

Zamanın bu kadar çabuk geçişine hayret etti. Dede'yi verandada dikiş dikerken bırakmıştı ve Dede, akşam yemeğine oturmadan önce her vakit yaptığı gibi tavuklara yem veriyordu şimdi. Akşam oluyordu demek ki. Bu kadar uzun zaman geçmiş olabileceğini aklı almıyordu.

Ses tekrar duyuldu:

"Gel çik, çik, çik, çik, çik! Gel çik, çik, çik!"

Dede tavukları hep böyle çağırırdı; önce beş tane çik, sonra üç. Günışığı bunu öteden beri bilirdi. İşte böyle Dede'yi düşünürken, yüzünde yavaş yavaş büyük bir korku ifadesinin belirmesine yol açan başka düşünceler akın etti kafasına. Zira bir an ona, sanki Dede'yi kaybetmiş gibi geldi. Birkaç dakika öncesine kadar süren o çılgınca çalışma süresi içinde onu gerçekten de kaybetmiş sayılırdı.

Kuvars parçasını yer bıraktı, bulunduğu yerden patikaya kaydı ve yukarı doğru güçlükle koşmaya başladı. Açmanın kenarına vardığında ağırlaştı, âdeta ayaklarını sürüye sürüye, kendisi görülmeksizin evi ve civarını görebileceği bir noktaya geldi. Dede tavuklara avuç avuç yem serpiyor, bir yandan da onların maskaralıklarına gülüyordu.

Dede'yi görünce kapıldığı o panikten kurtuldu ve dönerek patikadan aşağı koşmaya başladı. Toprak kaymasının olduğu yere tekrar tırmandı, ama bu sefer, yanında kazmayla kürek de olduğu halde biraz daha yukarı çıktı. Tekrar deli gibi kazmaya başladı; ne var ki bu sefer bambaşka bir amaçla kazıyordu. Son derece us-

talıkla çalışıp, kazdığı toprağı aşağı dökerek, meydana çıkardığı bütün kuvars kayalarını örtüyor, bulduğu hazineyi gün ışığından saklıyordu. Hatta bir ara aşağı inip bir kucak dolusu çürümüş yaprak toplayarak getirdi, kapadığı çukurun üstüne yaydı. Ama bunun yararı olmadığını görerek tekrar toprak dökmeye devam etti; nihayet fırlak kayadan da maden filizinden de hiçbir iz kalmadı ortada.

Sonra kırık boruyu onardı, aletlerini topladı ve patikadan yukarı, eve doğru yola yürüdü. Korkunç hastalık krizleri geçirmiş bir insan gibi yorgunluktan her yanı ağrıyor, zorlukla yürüyordu. Aletlerini bir kıyıya bıraktı, borulardan tekrar akmaya başlayan sudan kana kana içti ve açık duran mutfak kapısının yanındaki sıraya oturdu. İçeride akşam yemeğini hazırlayan Dede'nin ayak sesleri ona büyük bir ferahlık verdi.

Denize dalıp da henüz su yüzüne çıkmış bir insan gibi şifalı dağ havasını derin soluklarla ciğerlerine çekti. Gözlerini çevrede dolaştırdı; havayı içerken, sanki havayla birlikte bulutları, göğü ve vadiyi de içiyormuş gibi olmuştu.

Dede onun döndüğünü fark etmemişti; Günışığı arada bir başını çevirip Dede'yi seyrediyordu. Onun becerikli ellerinde, pencereden giren güneş ışınları arasından geçtikçe alev alev yanan bronz renkli saçlarında, şimdiye kadar duyduklarına hiç benzemeyen, bambaşka, âdeta kutsal bir duygu ilham eden şişkin karnında dolaştırıyordu gözlerini. Dede'nin kapıya yaklaşan ayak seslerini duydu ve başını vadiye doğru çevirdi. Bir an sonra da Dede'nin narin parmakları saçlarının arasında okşayarak dolaştığı zamanlarda olduğu gibi, içi ürperdi.

"Döndüğünü fark etmedim," dedi Dede. "Ciddi bir arıza mıydı?

"Oldukça kötü bir kayma olmuş," diye cevap verdi Günışığı; cevap verirken hâlâ uzaklara bakıyor ve hâlâ içinde ürpertiler dolaşıyordu. "Tahmin ettiğimden de fenaymış. Ama bir planım var benim de. Ne yapacağım biliyor musun? Bütün yamaca okaliptüs ağaçları dikeceğim. Öyle sık dikeceğim ki, aralarından aç bir tav-

şan bile geçemeyecek; onlar bir kere kök salmaya başladı mı, yer yerinden oynasa bir daha kaymaz o toprak."

"Ya, o kadar kötü demek!"

Günışığı başını iki yana salladı:

"Korkulacak bir şey yok. Ama kayan yeri de elimden geldiği kadar sağlamlaştırmak istiyorum, hepsi bu. O kayan yeri ta aşağıya kadar öyle bir sıkılayıp güvenceye alacağım ki, bir milyon yıl öylece kalabilecek. Kıyamet kopup da Sonoma Dağı, bütün öbür dağlarla birlikte yok olurken, o kayan yer, ağaç köklerine bağlı olarak yine yerinde kalacak."

Kolunu Dede'nin beline dolayıp çekti, dizlerine oturttu onu.

"Bak küçük kadın," dedi, "burada, çiftlikte yaşayarak pek çok şeyden, müzikten, tiyatrolardan, daha bir sürü şeyden yoksun kalıyorsun. Burayı bırakıp geri dönmek hiç aklından geçmiyor mu?"

Günışığı o kadar heyecanlıydı ki, Dede'nin yüzüne bakmaya cesaret edemiyordu; ancak Dede'nin gülüşünü duyduktan ve onun hayır anlamında başını iki yana salladığını fark ettikten sonra rahat bir soluk alabildi. Aynı zamanda, Dede'nin gülüşünde hâlâ o eski, çocuksu ve hiç eksilmeyen genç sese dikkat etti.

Birdenbire sertleşiveren bir sesle:

"Ha, bana bak," dedi Dede'ye. "Ben ağaçları dikinceye kadar sakın o toprak kayması olan yerin çevresinde dolaşayım deme. Tehlikeli olabilir; benim de seni kaybetmeye hiç niyetim yok."

Dede'yi kendisine doğru çekti ve dudaklarından istekle, tutkuyla öptü.

"Şuraya bak Dede," dedi. Karısının beline doladığı kolunu çekti, eliyle vadi ve öteki dağlar üzerinden geniş bir daire çizdi. "Ay Vadisi... ne güzel bir ad! Biliyor musun, bunları seyredip, seni ve bunların anlamını düşündüğüm zamanlar, sanki boğazıma bir şey düğümleniyor ve kalbimde, bir türlü kelimelerle anlatamadığım birtakım duygular hissediyorum... Bana öyle geliyor ki, işte o zaman şu Browning'i ve öbür hayalperest şair ahbapları anlayabiliyorum. Tam güneş ışıklarının düştüğü yere, şu Hood Dağına bak. O pınarı seninle tam o yarın içinde bulmuştuk işte."

Dede gülerek, "Evet," diye cevap verdi, "o gece de sen inekleri sağmayı unutmuştun. Hem beni burada biraz daha alıkoyacak olursan, yemeği o gecekinden daha erken hazır edemem."

İkisi birden sıradan kalktılar, Günışığı kapının yanı başında duran süt bakracını kulbundan tuttu; durup vadiyi bir kere daha seyretti.

"Olağanüstü," dedi.

Dede kapıdan girerken, Günışığı'yla birlikte, neşe içinde, ona, kendisine ve bütün dünyaya gülerek, "Olağanüstü," diye tekrarladı kocasının lafını.

Ve Günışığı bir vakitler karşılaştığı ihtiyar gibi, elinde süt bakracı, batan güneşin ışıkları arasında tepeden aşağı yürüdü.

SON

Yanan Gün, okurların en çok ilgi gösterdiği Jack London romanlarından biridir. Doğal olarak film yapımcıları da bu ilgiyi paylaşıyor. *Yanan Gün*, sonuncusu 2010 yılında olmak üzere tam dört kez filme alındı.

Romanda geçen olaylar, "altına hücum" yıllarında, Kanada'nın Yukon bölgesinde başlayıp New York'taki borsa spekülasyonlarına kadar uzanmaktadır. Jack London'ın "Günışığı" takma adıyla bilinen roman karakterini yaratırken, madencilikten zengin olan kimi gerçek kişilerin yaşamından esinlendiği düşünülüyor.

yordam edebiyat

YordamEdebiyat
YordamEdebiyat
YordamKitap

20 TL. KDV'den muaftır

ISBN 978-605-172-322-8